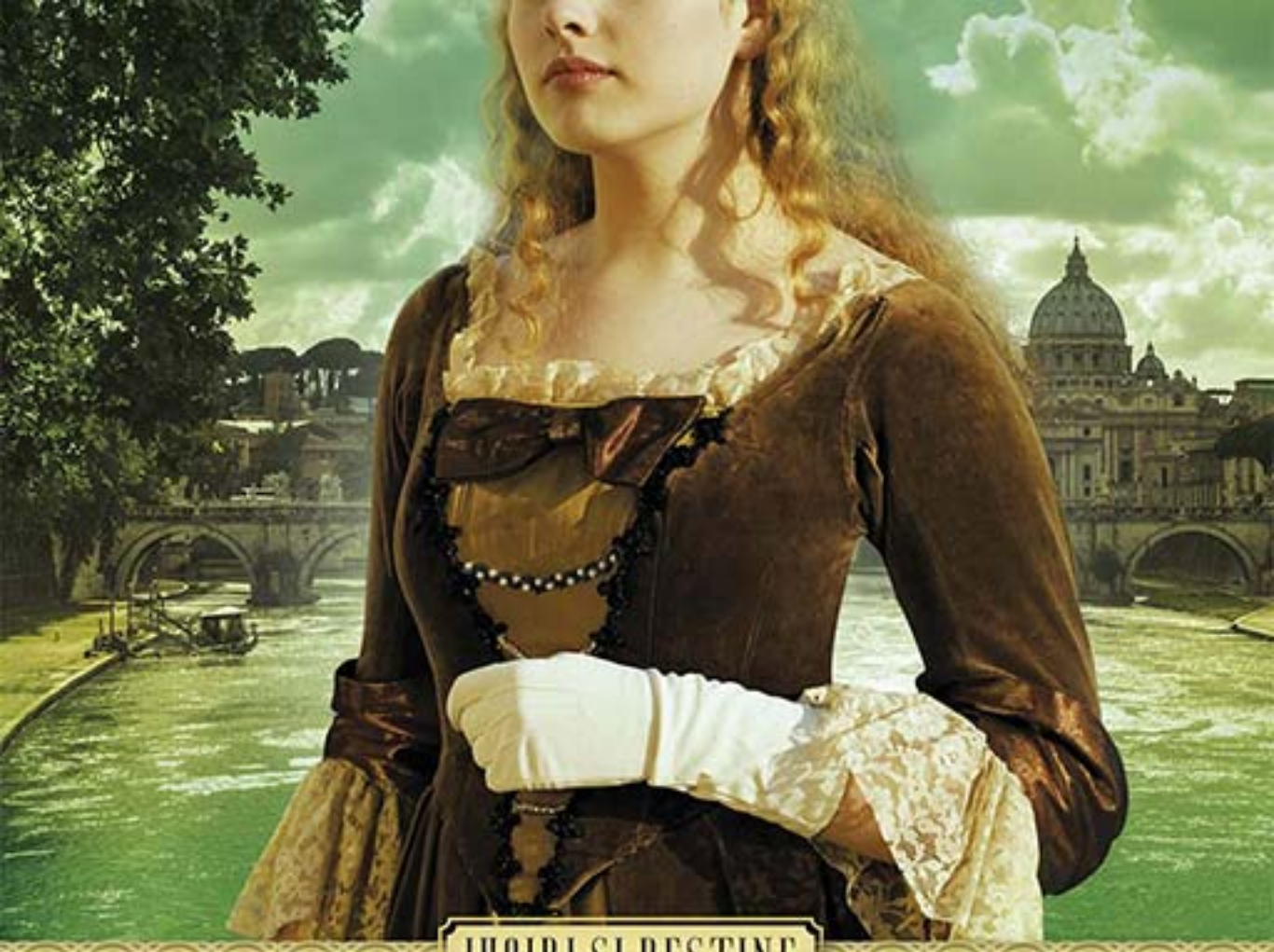

IUBIRI ȘI DESTINE

LUCREZIA BORGIA

Păcate din iubire

JEAN PLAIDY

IUBIRI ȘI DESTINE

JEAN PLAIDY

LUCREZIA BORGIA

Păcate din iubire

Nota autoarei

După o cercetare amănunțită a vieții familiei Borgia, îmi este greu să înțeleg de ce Lucrezia se bucură de o reputație atât de proastă. Unul dintre motive ar putea fi acela că mulți scriitori din trecut credeau, pe bună dreptate, că povestirile de senzație erau mai bine primite decât adevărul. Cititorul inteligent din zilele noastre percepe altfel lucrurile; pentru acesta, o fată confuză, născută într-o societate coruptă, care luptă să-și păstreze integritatea este, cred eu, un personaj mai interesant și mai convingător decât o femeie rea și dezgustătoare, care își otrăvea dușmanii.

Mă întreb care este cheia ce duce la dezlegarea enigmei Lucreziei? Oare devotamentul ieșit din comun față de tatăl și de fratele ei a existat cu adevărat? Atunci când și-a părăsit familia pentru a pleca în Ferrara, de ce anume se crease impresia că duce o viață aproape exemplară, existând atât de puține scandaluri legate de numele ei? E adevărat că, după căsătoria cu Alfonso d'Este, a avut două aventuri, din care una a fost aproape platonică, iar cealaltă s-a desfășurat sub forma unei fascinante corespondențe secrete. În plus, având în vedere natura imorală a acelor timpuri, unor asemenea relații nu li s-ar fi acordat o semnificație specială. Unde era femeia diabolică și criminală – descrisă în lucrări precum opera lui Donizetti – care se ascundea în această fată senină și blândă?

Așadar, am aruncat o altfel de lumină asupra Lucreziei și ceea ce am descoperit despre ea se află în această carte.

În căutarea adevăratei Lucrezia, mi-au fost de mare ajutor cărțile menționate mai jos.

An Outline of Italian Civilization, dr. Decio Pettoello

History of the Italian Republics in the Middle Ages, J.C.L. Sismondi. (Refăcută și adăugită prin prisma cercetărilor istorice de William Boulting.)

France, William Henry Hudson
The Old Régime in France, Frantz Funck-Brentano
The Life and Times of Lucrezia Borgia, Maria Bellonci. Traducere de Bernard Wall
Lucrezia Borgia. A Chapter from the Morals of the Italian Renaissance, Ferdinand Gregorovius
The Marriage at Ferrara, Simon Harcourt-Smith
Lucrezia Borgia, Joan Haslip
Alma Roma, Albert G. MacKinnon, M.A.
Hadrian the Seventh, Fr. Rolfe (Frederick Baron Corvo)
Isabella d'Este, Marchioness of Mantova, 1474–1539, A Study of the Renaissance, 2 vol., Julia Cartwright
Lucrezia Borgia, The Chronicles of Tebaldeo Tebaldei, Renaissance Period, Algernon Swinburne, comentarii și note de Randolph Hughes
Memoirs of the Dukes of Urbino, Illustrating the Arms, Arts and Literature of Italy from 1440–1630, 3 vol., James Dennistoun
Cesare Borgia, Charles Yriarte. Traducere de William Stirling
Cesare Borgia, William Harrison Woodward
The Life and Times of Rodrigo Borgia, Pope Alexander VI, Arnold H. Mathew
Chronicles of the House of Borgia, Frederick Baron Corvo
Life of Cesare Borgia. A History and Some Criticisms, Rafael Sabatini

I
Mirele din Neapole

În fruntea alaiului care mergea spre nord, de la Neapole la Roma, călărea un tânăr ciudat de șaptesprezece ani. Era foarte frumos și purta straie somptuoase. Jiletca lui era brodată cu fir de aur, iar la gât avea un colier de rubine; cei care călătoreau alături de el i se adresau cu un profund respect, ceea ce dădea de înțeles că era de rang superior.

Cu toate astea, starea lui sufletească se reflecta în comportamentul celor care îl urmau; aceștia nu cântau și nu strigau unii la alții, așa cum făceau de obicei. Peste toți domnea un aer sumbru, de groază aproape, care arăta că, deși înaintau în mod constant, de fapt tânjeau să se întoarcă pe drumul pe care veniseră.

– De-acum nu mai avem mult până la Roma, strigă tânărul spre unul dintre membrii gărzii sale.

– Mai puțin de o zi călare, milord, veni răspunsul.

Cuvintele păreau să reverbereze de-a lungul întregului grup ca un huruit îndepărtat de tunet.

Tânărul își privi oamenii și își dădu seama că nici unul dintre ei nu și-ar fi dorit să se afle în locul lui. Ce tot șușoteau între ei? De ce privirile lor erau pline de milă? Știa prea bine. Toate însemnau un singur lucru: Micul nostru duce merge drept în capcană.

Panica puse stăpânire pe el. Își încordă degetele pe frâie. Voia să se oprească, să li se adreseze pe un ton copilăros și să le spună că, în cele din urmă, nu se mai îndreptau spre Roma. Voia să le sugereze că, dacă nu îndrăzneau să se întoarcă la Neapole, ar trebui să formeze mici grupuri și să trăiască în munți. Astfel ar deveni bandiți, iar regele din Neapole le-ar fi dușman. La fel și Sfinția Sa,

papa. Voia să le strige că orice era de preferat, în schimbul drumului la Roma.

Știa însă că era inutil să protesteze; știa că trebuia să meargă mai departe.

Cu câteva luni în urmă nu avusese habar că viața lui liniștită avea să fie răscolită. Poate că se agățase prea mult de copilărie. Se spunea despre el că părea mult mai mic decât cei șaptesprezece ani pe care îi avea. Viața lui fusese atât de plăcută. Obișnuia să vâneze în fiecare zi și să se întoarcă la căderea nopții cu prada, toropit de o oboseală dulce, pregătit să se ospăteze și să doarmă ca să fie în formă pentru vânătoarea de a doua zi.

Ar fi trebuit să știe că un membru al casei regale de Aragon nu putea duce la infinit o viață atât de plăcută, însă lipsită de rost, cum obișnuia să spună unchiul său, regele.

Venise și ziua în care fusese convocat să se prezinte în fața regelui.

Unchiul Federico îl întâmpinase în felul lui jovial, fără să-și poată ascunde zâmbetele, pentru că îi plăcea să spună glume, iar ceea ce avea să-i spună nepotului său era o glumă foarte bună.

– Câți ani ai, Alfonso? întrebă el, iar când Alfonso îi răspunse, continuă să zâmbească. Atunci, băiete, strigă regele, este vremea să ai o soție.

Nu fusese nimic alarmant în acea afirmație. Alfonso știa că va avea în curând o soție, dar unchiul Federico, marele glumeț, nu îi spusese tot.

– Nu ești suficient de înzestrat pentru mireasa la care mă gândesc eu, nepoate, continuă el. Oh, nu! Un lăstar bastard, deși face parte din nobila noastră casă, nu este un titlu destul de bun. Așa că te vom înnobila. Alfonso de Aragon, vei deveni duce de Bisceglie și prințul Quadratei[1]. Ce spui de asta?

Alfonso se declară încântat de noile sale titluri, dar era nerăbdător, după spusele lui, să cunoască numele miresei sale.

– Toate la vremea lor, toate la vremea lor, murmură Federico, de parcă ar fi voit să păstreze gluma pentru el încă puțin timp.

[1] O zonă din centrul sacru al vechii cetăți a Romei, existentă încă de la întemeierea orașului (n.red.)

Deși fusese doar un băiețel la vremea respectivă, Alfonso își aminti că unchiul Federico – pe atunci doar frate al regelui, nu rege –, sosise de la Roma la Neapole și povestise cum a stat aproape de Sanchia, sora lui Alfonso, la căsătoria ei cu Goffredo Borgia și cum s-a distrat în compania lor și, în special, a papei, imitând comportamentul unei soții virgine indecise. Și cum toată lumea știa că Sanchia era departe de-a fi o virgină indecisă cu multă vreme înainte de căsătoria ei cu micuțul Goffredo, aceasta era o glumă foarte bună; era genul de glumă cu care unchiul Federico, și mulți alții, se delectau.

Alfonso se întrebă atunci dacă nu cumva o glumă asemănătoare îl înveselea acum pe unchiul său.

– Ai șaptesprezece ani, spuse Federico. Mireasa ta este puțin mai mare, dar nu cu mult. Are optsprezece ani, nepoate, și i-a mers vorba că este una din cele mai drăguțe fete din Italia.

– Și numele ei, sire?

Federico se apropie de nepotul lui și îi șopti la ureche:

– Nepoate, zise el, duce de Bisceglie și prinț al Quadratei, te vei căsători cu fiica Sfinției Sale, Lucrezia Borgia.

Din clipa în care unchiul său rosti acel nume de temut, Alfonso nu mai avu parte de liniște. Circulaseră multe zvonuri răutăcioase despre acea familie, inclusiv despre viitoarea sa mireasă. Toată lumea se temea de papă. Se spunea că are puteri supranaturale, și lucrul acesta trebuia să fie adevărat pentru că, la cei șaizeci și șapte de ani ai săi, deborda de energie, asemenea unui bărbat tânăr. Își păstrase mintea ageră, șireată și se zvonea că amantele lui erau mai numeroase acum, decât în tinerețe, însă nu vigoarea sau aptitudinile diplomatice ale papei erau de temut.

Zvonurile legate de morțile misterioase ale celor care-i nesocoteau voința circulau neîncetat prin toată Italia. Se părea că el și fiul său, Cesare, formaseră o alianță profană și, ori de câte ori le erau menționate numele, oamenii își coborau privirea și se temeau, pentru că se spunea că numai o privire era de ajuns pentru a declanșa mânia unui Borgia, iar acea mânie putea însemna cuțitul unui asasin, o ultimă baie în Tibru sau, ceea ce era, probabil, și mai îngrozitor, o invitație la masa familiei Borgia. Cei care trăiau în umbra lor nu-și puteau permite să renunțe la vigilență;

trebuiau să fie într-o permanentă stare de alertă, observând, așteptând și punându-și întrebări.

Tocmai în acest con de umbră îl condamna unchiul său pe Alfonso să trăiască, dar nu la marginea lui, unde ar fi putut trece neobservat, ci exact în miezul lui.

Noul său cumnat avea să fie Cesare Borgia, ale cărui mâini fuseseră de curând pătate de sângele propriului său frate. Existau zvonuri legate de relația lui cu Lucrezia și se spunea că o iubea cu o dragoste care depășea cu mult granițele celei pe care un frate ar trebui să o aibă pentru sora lui. În plus, umbla vorba că Cesare îi ura pe toți cei spre care se îndrepta afecțiunea surorii sale, căutând să îi distrugă. Așadar, ochii reci și plini de răutate ai lui Cesare aveau să se îndrepte imediat și inevitabil spre mirele Lucreziei.

Și Lucrezia? Cum și-o imagina acest tânăr mire, aflat acum în drum spre Roma?

Ca pe o femeie îndrăzneață și nerușinată. Poveștile despre relațiile pe care le întreținea cu tatăl și cu fratele ei erau șocante. Giovanni Sforza, soțul de care divorțase, avea multe de povestit despre această femeie perversă și incestuoasă care îi fusese nevastă. Adevărat, Giovanni Sforza se supărase deoarece papa îl marcase cu stigmatul impotenței. Era normal, îi spusese unchiul său, ca Sforza să vrea răzbunare, și cum altfel ar fi putut s-o obțină mai bine decât calomniindu-și soția, a cărei familie insistase să divorțeze de el? Dar era oare adevărat că, atunci când se înfățișase în fața cardinalilor și ambasadorilor de la Vatican și declarase că este o virgină neatinsă, Lucrezia fusese însărcinată în șase luni? Era adevărat că pruncul pe care îl născuse trei luni mai târziu fusese scos pe ascuns din Vatican, că amantul îi fusese ucis și slujnica credincioasă, căreia Lucrezia îi împărtășise secretele sale, fusese strangulată și aruncată în Tibru?

Dacă aceste povești erau adevărate, atunci spre ce fel de femeie îl trimitea unchiul său? Pentru moment, papa și înfricoșătorul său fiu își doreau cu nerăbdare această căsătorie, dar dacă vor descoperi, în timp, că nu le mai convine? Se spunea că Giovanni Sforza scăpase de moarte deoarece fugise, dar viața îi fusese cruțată numai pentru a fi stigmatizat ca impotent.

Ce destin îi era rezervat noului duce de Bisceglie?

Se apropiau din ce în ce mai mult de Roma și, pe măsură ce distanța se micșora, temerile sale creșteau.

Acele temeri i-ar fi fost într-o oarecare măsură risipite dacă ar fi putut vedea ce făcea viitoarea lui soție în acel moment. Ea se afla în apartamentele ei, lucrând la o broderie, cu părul auriu, proaspăt spălat și încă umed, răsfirat pe spate. Arăta foarte tânără și necoaptă; era palidă, slăbise în ultimele luni și, în timp ce se apleca asupra lucrului de mână, pe chip i se citea tristețea.

Doamnele de companie care o înconjurau sporovăiau între ele, în încercarea de a-i alunga gândurile melancolice, vorbind despre sosirea iminentă a ducelui de Bisceglie.

– Am auzit că e un bărbat foarte frumos.

– Madonna Sanchia nu mai poate de bucurie la gândul că sosește.

Lucrezia le dădu voie să vorbească. Ce mai conta? Nimic din ce spuneau nu o putea face fericită. Nu îi păsa nici dacă era cel mai frumos bărbat din lume. Pentru ea, exista un singur bărbat pe care îl dorea ca soț, iar acela nu avea să fie niciodată al ei. Acum trei luni îi scoseseră trupul din Tibru.

– Pedro, Pedro, șopti pentru sine și, cu un efort suprem, reuși să-și stăvilească lacrimile să nu-i șiroiască pe obraji.

Cum ar fi putut oare să se dezbare de acest obicei nefericit și să nu se mai gândească la trecut? Mai de mult învățase de la tatăl ei să nu privească niciodată în urmă, dar acum, ori de câte ori vedea pe vreunul dintre șambelanii tatălui ei în apartamentele de la Vatican sau, poate, de la fereastra palatului Santa Maria in Portico, credea pentru o secundă minunată că totul nu fusese decât un coșmar care o bântuia și că, de fapt, Pedro era cel pe care îl vedea, tânăr și frumos, așa cum fusese în zilele când se iubiseră și visaseră să aibă o viață împreună. Când vedea o femeie ducând în brațe un copil sau când auzea plânsul unui prunc, agonia revenea.

– Îmi vreau copilașul, murmură pentru sine. Acum... aici, în brațele mele... îl vreau acum. Ce drept au să mi-l ia?

Dreptul puterii, acesta era răspunsul. Ea se aflase în mâinile lor, lipsită de orice putere. În timp ce zăcea neajutorată în pat, istovită după naștere, ei îl ademeniseră pe Pedro către moarte și îi furaseră copilul.

Afară se auzi gălăgie.

– Este Madonna Sanchia, vine să ne viziteze, anunță una dintre doamnele de companie.

Sanchia apăru cu cele trei doamne care o însoțeau mereu, Loysella, Bernardina și Francesca; Sanchia cea veselă și plină de viață, Sanchia din Neapole, care nu se sinchisea prea mult de eticheta romană.

Întotdeauna, Lucrezia era fascinată de frumusețea izbitoare a Sanchiei. Lucrezia, cu părul ei blond, cu ochii deschiși la culoare, cu pielea ei delicată, cu acea expresie calmă pe chip și cu bărbia deloc pronunțată avea un aer de inocență nemuritoare și era considerată o frumusețe, dar părea insipidă pe lângă Sanchia, care avea părul negru și ochi albaștri. Despre Sanchia se spunea că se ocupă cu vrăjitoria și că acesta era motivul frumuseții ei extraordinare, pe care bărbații o găseau irezistibilă. Lucrezia o credea pe Sanchia capabilă de orice.

Totuși, în ultimele luni, între ele se legase o prietenie datorită faptului că Sanchia o consolase așa cum nimeni altcineva nu reușise. Lucreziei i se păruse ciudat să descopere că aceasta avea o profunzime neașteptată. Sanchia, care avea o grămadă de amanți, tratase cu ușurință povestea tragică dintre Lucrezia și Pedro, iar sfatul ei fusese: „Ia-ți mai mulți amanți. Asta e calea prin care poți uita".

Cu toate astea, Sanchia trebuia să înțeleagă că erau firi diferite.

Acum, Sanchia se încrunta la lucrul de mână din poala Lucreziei.

– Stai aici și coși, când fratele meu ar putea sosi în orice clipă.

Lucrezia îi zâmbi.

– Unii ar putea spune că acela care vine este mai degrabă soțul, decât fratele tău.

Sanchia făcu o grimasă. Stătea pe unul dintre scaunele cu spătar înalt, iar cele trei doamne de companie ale ei își trăseseră scăunele și se așezaseră la picioarele ei. Doamnele de companie ale Lucreziei se retrăseseră, deși speraseră că nu vor fi poftite să iasă, fiindcă vorbele Sanchiei erau întotdeauna îndrăznețe și indiscrete; așa că, dacă Lucrezia uita să le facă semn să iasă – și ea fusese cam cu capul în nori în ultimul timp – ar fi putut să stea și să afle vești foarte interesante.

– Ah, soțul meu! zise Sanchia. Nu mă înțelege greșit, surioară dragă, îl iubesc pe fratele tău, pe micul meu Goffredo, dar sunt o femeie care cere de la un bărbat mai mult decât să fie un băiețaș frumușel.

– Fratele meu este fericit să-ți fie soț, murmură Lucrezia.

– Dar este atât de tânăr. Mult prea tânăr pentru mine.

– Are șaisprezece ani.

– Iar eu am douăzeci și unu, și îl văd ca pe un copil. Știi că nu a fost niciodată un soț pentru mine...

Vocea Sanchiei era joasă, dar pătrunzătoare. Era conștientă de prezența femeilor care trăgeau cu urechea, dar asta și voia, ca vestea să se împrăștie prin Roma și toată lumea să afle că mariajul ei nu fusese niciodată consumat – lucru total neadevărat, căci la consumarea căsătoriei fuseseră martori regele din Neapole și un cardinal. Cu toate acestea, gândurile Sanchiei se îndreptau spre divorț, iar ea știa că dacă se spunea pe un ton destul de ferm că mariajul nu fusese consumat, atunci o asemenea declarație putea fi acceptată.

– Sărmanul Goffredo, spuse Lucrezia.

Sanchia schimbă brusc subiectul.

– Cât de luminos îți este părul. Zâmbește, Lucrezia. S-ar zice că te pregătești de înmormântare, nu de nuntă.

– Asta din cauza faptului că nu l-a văzut încă pe duce, zise Loysella.

– După ce-l vei vedea, vei fi încântată, spuse Sanchia. La înfățișare, seamănă foarte mult cu sora lui. Sanchia râse. Acum tragi speranțe că asemănarea noastră se rezumă numai la înfățișare. Așa e, am dreptate?

– Of, Sanchia, spuse Lucrezia și întinse mâna pentru a o atinge pe a cumnatei sale.

Sanchia o privi alarmată. Sărmana Lucrezia! se gândi ea. A suferit prea mult de pe urma acelei relații cu Pedro Caldes. Trebuie să înceteze să-și mai plângă de milă. Alfonso va sosi aici chiar astăzi, poate; nu trebuie să o găsească pe Lucrezia tristă și îngândurată din cauza morții iubitului ei ucis.

– Vreau să vorbesc singură cu Madonna Lucrezia, zise ea dintr-odată.

– Singură! Loysella, Francesca și Bernardina o priviră cu reproș.

– Da, replică Sanchia cu fermitate. Am spus „singură".

Sanchia, fiica ilegitimă a regelui din Neapole, putea să pună, brusc, demnitatea pe un loc mai important decât regalitatea și, când făcea asta, doamnele ei de companie știau că se așteptă la supunere imediată, așa că se ridicară și plecară din apartament, cu doamnele Lucreziei pe urmele lor.

– Acum au plecat și putem vorbi deschis, începu Sanchia. Lucrezia, încetează cu jelitul. Oprește-te din jelit, îți spun.

Lucrezia dădu din cap și vorbi cu voce spartă.

– Cum ar putea reuși cineva asta... cum ar putea avea atâta voință?

Sanchia fugi spre ea și o îmbrățișă.

– Lucrezia, a trecut atât de mult timp de atunci.

– Trei luni, zise Lucrezia și zâmbi cu jumătate de gură. Am jurat să ne fim credincioși unul altuia pentru totdeauna, iar tu zici că trei luni este mult?

– Toți îndrăgostiții își jură credință eternă, spuse Sanchia nerăbdătoare, dar, în realitate, asta înseamnă „Îți voi fi credincioasă atâta timp cât durează dragostea noastră". Nu te poți aștepta la mai mult de atât.

– Dragostea noastră a fost diferită.

– Toate iubirile sunt diferite. Dacă Pedro al tău ar fi trăit, l-ai fi uitat până acum, dar din cauză că l-au omorât... făcând din el un martir... de asta ți-l amintești.

– O să-mi aduc aminte de el toată viața, indiferent de ce se va întâmpla.

– Lucrezia, el a fost prima ta dragoste. Pe bărbatul acela cu care te-au măritat... pe Giovanni Sforza, continuă Sanchia și își încreți nasul în semn de dezgust, nu l-ai iubit niciodată.

– Așa e, încuviință Lucrezia. Nu l-am iubit niciodată și acum... cred că îl urăsc.

– Categoric nu îți e prieten. Cine s-ar aștepta la asta? Acum toată lumea spune că e impotent. Nu te va ierta niciodată, Lucrezia. Va fi dușmanul tău pe viață.

– Am mințit, recunoscu Lucrezia. Am semnat documentul numai pentru că ei au insistat, iar eu am fost prea slabă. Poate că Dumnezeu mă pedepsește pentru minciuna pe care am spus-o.

Sanchia dădu din cap cu nervozitate.

– Nu ai putut face altceva decât să semnezi documentul. Nu te-au convins Sfinția Sa și Cesare că trebuie să semnezi?

– Dar ar fi trebuit să le țin piept, să le opun rezistență. Căsătoria noastră a fost consumată... de mai multe ori.

– Taci! Ăsta e un lucru pe care îl știm, dar despre care nu vorbim niciodată, iar tu ești divorțată acum, surioară, și ai scăpat de Sforza. Să nu mai spui niciodată cu voce tare cuvintele astea, să nu recunoști niciodată că mariajul tău a fost consumat. Lucrezia, încetează cu suferința. Pedro e mort și nimic nu-l mai poate aduce înapoi, iar acel capitol din viața ta s-a sfârșit. Învață să dai uitării trecutul. Știu, el a fost prima ta dragoste și nu poți uita asta, dar după ce vei avea mai mulți alți iubiți, vei vedea că-ți va fi greu să-ți amintești chiar și cum arăta.

– Tu uiți... tu, Sanchia, care ai avut atâția iubiți încă de când erai o copilă, care ai cunoscut atâtea că nu ți le poți aminti pe toate... tu uiți că noi plănuiam să ne căsătorim, că am avut un copil.

– N-ar trebui să plângi după copil. Va fi îngrijit cum se cuvine.

– Tu nu înțelegi, Sanchia? Undeva acolo trăiește un copil... copilul meu. Vreo femeie străină îl hrănește și îl alină când plânge. El este copilașul meu... fiul meu... iar tu îmi ceri să-l uit!

– N-ar fi trebuit să faci copilul ăla, Lucrezia. Dintr-odată, Sanchia izbucni în râs. Nu mă pot abține. Mi te imaginez stând în fața demnitarilor și jurând solemn că mariajul tău cu Sforza nu a fost consumat și că ești, prin urmare, o virgină neatinsă, când tu, de fapt, erai gravidă... și în trei luni avea să se nască pruncul tău.

– Nu mai vorbi despre asta, Sanchia, îmi face rău.

– Soră dragă, din cauză că ești tânără suferi atât de mult. Îți spun eu, atunci când va veni fratele meu, va fi o altă poveste. Of, de ce nu este aici? Vrei să te plictisesc cu povești legate de numeroasele lui virtuți și de cum am devenit amândoi atât de buni prieteni când eram mai mici? Vrei să-ți spun cum am evadat pe insula Ischia când au venit francezii să ne cucerească? Numai că ți-am mai povestit despre toate astea și înainte. Îți voi povesti altceva, Lucrezia. Da, îți voi vorbi despre mine, ca să mai uiți de tristețea ta. Eu și Goffredo vom divorța.

– Nu poate fi adevărat.

Ochii albaștri ai Sanchiei străluciră.

– O, ba da! De asta am alungat doamnele de onoare mai devreme. Nu e momentul să le spun și lor acest secret.

– Goffredo va avea inima frântă. Te divinizează.

– Viitorul lui e asigurat, iar el va fi încântat să mă dea mai departe noului meu soț.

– Și de ce crezi asta?

– Pentru că viitorul meu soț va fi un bărbat pe care îl adoră: Cesare.

– Dar asta e imposibil, spuse Lucrezia repede.

– Dacă papa și Cesare hotărăsc împreună că asta își doresc, atunci așa va fi.

– Cesare își dorește de mult să părăsească biserica, și tatăl nostru s-a opus de fiecare dată.

Sanchia se apropie de Lucrezia și îi vorbi în șoaptă:

– Ai idee cine conduce acum?

Lucrezia rămase tăcută. Sanchia reușise ceea ce-și propusese: să abată gândurile Lucreziei de la propria-i nefericire.

– Deseori am observat, începu Sanchia, cum Sfinția Sa ține cont de Cesare, cum caută întotdeauna să îi facă pe plac. Se pare că Cesare este iubit chiar mai mult decât a fost vreodată Giovanni Borgia. Nu ai observat asta? Cesare își dorește o soție, și cine e mai potrivită pentru acest rol decât mine? Sanchia râse timidă și privi dincolo de Lucrezia, iar aceasta își dădu seama că gândul îi zbura la multe întâlniri pasionale cu Cesare, cea mai puternică și temută personalitate din Roma, cel mai fascinant bărbat și singurul pe care Sanchia îl considera demn să-i fie soț.

– Vrei să spui că se gândesc serios la asta? o întrebă Lucrezia.

Sanchia încuviință.

– Dar tata a dorit dintotdeauna ca unul dintre fiii lui să-i urmeze în scaunul papal. Asta trebuia să facă Cesare.

– Păi, acum îl are pe Goffredo.

– Cardinalii nu vor fi niciodată de acord cu el.

– Nu-ți cunoști familia încă, Lucrezia?

Aceasta simți cum o străbate un frison rece. Îi cunoștea, prea bine îi cunoștea, pentru că ucigașii iubitului ei fuseseră tatăl și fratele ei.

Sanchia se întinse ca o pisică în lumina soarelui, într-un gest în care senzualitatea se îmbina cu o stare de expectativă.

Privind-o, Lucrezia simți că teama ei față de viitor renaște.

*

În apartamentele sale de la Vatican, papa îl primi pe fiul său, Cesare. După ce însoțitorii făcură reverențele și ieșiră, iar tatăl și fiul rămaseră singuri, Alexandru puse mâna pe umărul lui Cesare și, trăgându-l aproape, îi murmură:

– Fiul meu, cred că micul nostru plan va funcționa într-un fel în care îți va face plăcere.

Tânărul se întoarse și îi oferi tatălui său un zâmbet uluitor, care topi inima papei. De la moartea misterioasă a fiului său, Giovanni, Alexandru își dublase devotamentul față de Cesare. Giovanni fusese fiul favorit al papei și, în ciuda faptului că Alexandru știa că Cesare era ucigașul propriului frate, papa alesese să-și îndrepte afecțiunea către fiul rămas în viață.

Între membrii familiei Borgia exista o legătură care părea de neînțeles pentru cei care nu le erau rude de sânge. Indiferent ce făceau membrii familiei, indiferent de suferințele pe care și le provocau unii altora, legătura dintre ei nu slăbea. Între ei existau sentimente atât de puternice – în majoritatea cazurilor era vorba despre iubire, dar în ceea ce-i privea pe Giovanni și Cesare fusese vorba despre ură –, încât toate celelalte emoții păleau.

Acum, Alexandru îl privea pe acest fiu al lui, care era cunoscut drept cel mai vicios bărbat din Italia, și nu avea chef să-i facă pe plac. Cesare era frumos – toți copiii papei erau frumoși –, iar părul lui avea aceeași nuanță roșcat-castanie ca a lui Goffredo. Avea trăsături îndrăznețe, un trup grațios și maniere de nobil; pielea îi era puțin zgâriată – urmările atacului unui francez.

Cesare purta roba de cardinal cu o aroganță disprețuitoare, dar acum i se ivi o strălucire în ochi, pentru că nutrea mari speranțe să poată renunța la hainele preoțești în scurtă vreme. Pe de altă parte, Alexandru era fericit că avea să îi îndeplinească dorința lui Cesare.

– Ei bine, tată? întrebă Cesare, cu o ușoară nerăbdare în glas.

– Încep să cred că a fost o idee fericită când francezul Carol a hotărât să urmărească un meci de tenis după cină. Papa zâmbi. Sărmanul Carol! Mi-l imaginez cu regina lui, la Amboise. Cine s-ar fi gândit că o diversiune atât de nevinovată precum urmărirea unui joc de tenis ar putea fi atât de importantă pentru el... și pentru noi?

– Știu că s-a dus prin șanțurile castelului de la Amboise, zise Cesare, că a trecut printr-o deschizătură din galeriile sale, care era foarte joasă și că micul nostru Carol s-a lovit cu capul de arcadă.

– O lovitură atât de ușoară, continuă papa, că abia dacă a simțit-o. Doar mai târziu, când se întorcea în apartamentele lui din castel, a căzut și a murit.

– Iar acum, Ludovic al XII-lea s-a urcat pe tron și am auzit că e hotărât să recâștige ceea ce el numește revendicările franceze din Italia, la fel cum avea de gând și Carol.

– Am scăpat de Carol. La fel vom proceda și cu Ludovic, dacă se va dovedi necesar, zise Alexandru, dar cred că acesta ne va fi foarte folositor într-o bună zi. Am luat hotărârea să devină prietenul nostru.

– O alianță?

Papa dădu din cap.

– Vorbește încet, fiule. Asta e o problemă care trebuie păstrată secret, între noi doi. Regele Ludovic al XII-lea dorește să divorțeze de soția lui.

– Lucrul acesta nu mă surprinde.

– Ei hai, este o femeie pioasă, o ființă bună, iar poporul francez o adoră.

– Cocoșată, urâtă și stearpă, murmură Cesare.

– Dar pioasă, pe lângă toate acestea. E gata să renunțe la tron și să se retragă la o mănăstire din Bourges, dacă, bineînțeles, regelui Ludovic i se permite să divorțeze.

– Va avea nevoie de o dispensă de la Sfinția Ta în cazul în care vrea să obțină divorțul, concluzionă Cesare cu un rânjet pe chip.

– Ludovic cere multe. Are de gând să se însoare cu soția predecesorului său.

Cesare dădu din cap.

– Am auzit că Anna de Britania este o făptură frumoasă, deși puțin cam șchioapă. Cu toate astea, se spune că inteligența și farmecul ei compensează cu vârf și îndesat handicapul pe care îl are.

– Domeniile ei din Britania sunt vaste și bogate, adăugă papa. Așa că Ludovic salivează după ele... și după ea.

– Și ce părere are Sfinția Ta despre acceptarea cererilor sale?

– Despre asta voiam să discutăm. Îi voi trimite regelui Franței un mesaj în care îi voi spune că mă gândesc serios la posibilitatea

acordării unei dispense. Apoi îi voi spune că fiul meu, preaiubitul meu fiu, dorește să părăsească biserica.

– Tată!

Ochii lui Alexandru se umplură de lacrimi. Era încântat să îi aducă atâta bucurie celui pe care îl iubea.

– Fără îndoială, dragul meu fiu, că nu va mai dura mult și te vei simți capabil să renunți la haina violet după care râvnesc atât de mulți și de care tu îți dorești de multă vreme să scapi.

– Tu știi ce simt, tată. Vreau asta fiindcă sunt convins că destinul meu nu se poate împlini în sânul bisericii.

– Știu, dragul meu fiu, știu.

– Tată, eliberează-mă din funcție și îți promit că nu vei regreta. Împreună, vom uni întreaga Italie sub stindardul cu taur al familiei Borgia. Blazonul noastru va străluci în fiecare oraș, în fiecare castel. Italia trebuie să se unească, tată. Numai astfel îi vom putea înfrunta pe dușmanii noștri.

– Ai dreptate, fiule, dar nu vorbi cu alții despre aceste probleme, așa cum o faci cu mine. Prima noastră datorie este să te scoatem din rândurile bisericii, iar pentru asta voi cere ajutorul lui Ludovic, în schimbul căruia îi voi acorda divorțul. Numai că îi voi cere mai mult decât atât. Tu vei avea un domeniu în Franța și... o soție.

– Tată, cum îmi pot arăta recunoștința?

– Nu poate fi vorba despre așa ceva între noi, spuse papa. Tu ești fiul meu preaiubit, iar cea mai mare dorință a mea este să aduc onoare, glorie și fericire în viața copiilor mei.

– Ce e cu zvonurile alea despre un divorț între Sanchia și Goffredo?

Papa dădu din cap.

– Sunt urmarea neconsumării căsătoriei lor! Nu-mi place situația. Oamenii vor vorbi despre divorțul Lucreziei de Sforza, și astfel, un întreg scandal va renaște. Sper și aștept cu nerăbdare ca în curând să-mi fie adus băiețelul aici. Până atunci, nu va fi nici un divorț. Iar tu, fiul meu, cu titlurile pe care le vei primi după ce vei părăsi biserica, n-o să vrei să te căsătorești cu fosta soție a fratelui tău. De ce-ai vrea asta? Of, Sanchia este o femeie frumoasă, foarte pricepută în arta iubirii, dar chiar ai nevoie de căsătorie pentru a te bucura de toate acestea? Nu când e vorba de tine,

fiule. De luni bune, te-ai bucurat de favorurile Sanchiei ca și când i-ai fi fost soț. Caută în continuare să-ți satisfaci plăcerile. Nu vreau să te lipsești de ele, dar nici să te însori cu Sanchia. E prințesă, într-adevăr, dar este o fiică ilegitimă. Ce-ai spune de o prințesă legitimă din Neapole, Cesare?

Tânărul zâmbea.

„Sfântă Fecioară", își spuse papa, „ce copii frumoși am și ce fericit sunt să-i iubesc."

Alfonso, duce de Bisceglie, intră în Roma fără surle și trâmbițe. Nu erau oameni pe marginea străzilor și nimeni nu arunca flori în calea sa. Veni neanunțat, la cererea papei, care nu dorea să fie nici o ceremonie de întâmpinare. Scandalul legat de divorțul Lucreziei era încă prea viu în amintirile oamenilor, căci se întâmplase cu numai șase luni în urmă, timp în care ea născuse un copil. Așadar, indiferent cu câtă precauție ar fi tratat situația, cum era posibil să păstreze un asemenea eveniment absolut secret? Era mai bine pentru noul mire să sosească pe ascuns, într-un alai neoficial.

Astfel, Alfonso intră temător în Santa Maria in Portico.

Sanchia îl aștepta alături de Lucrezia și bănuia care erau sentimentele fratelui ei. Știa că va veni fără tragere de inimă și cunoștea foarte bine poveștile pe care le auzise acesta despre bine-cunoscuta familie din care urma să facă parte. Nu venea ca un mire respectat, ca un prinț cuceritor. Era doar întruchiparea dorinței puternicilor din Neapole de a se împrieteni cu cei de la Vatican.

– Nu te teme, frățioare, murmură Sanchia. Voi avea eu grijă de tine.

Avea de gând să îi ceară lui Cesare să devină cel mai bun prieten al fratelui ei. Mai mult, va face din asta o condiție, pentru că Cesare era iubitul ei. Dacă el devenea prietenul tânărului Alfonso – și Cesare putea fi extrem de fermecător dacă voia –, alții aveau să-i urmeze gestul. Papa se va arăta binevoitor față de el, indiferent de ce planuri avea, iar Lucrezia, oricât de mult îl jelea pe Pedro Caldes, îi va fi o soție bună.

Sanchia de-abia aștepta să îi arate fratelui ei câtă putere deținea la Vatican. Dragostea ei pentru alți bărbați ardea puternic și se stingea rapid, dar iubirea pe care i-o purta fratelui ei mai mic rămăsese la fel de intensă.

Lucrezia coborî în curte să-și întâlnească logodnicul, urmată de Sanchia și de doamnele lor de companie, și imediat ce îl văzu, deveni interesată de el. Avea impresia că imaginea idealizată a lui Pedro Caldes renăscuse puțin. Alfonso era un tânăr extrem de frumos. Semăna foarte mult cu sora lui și avea părul la fel de închis la culoare, dar părea să-i lipsească aerul necuviincios al Sanchiei. O altă diferență consta în faptul că el părea să nutrească o dorință sinceră și înduioșătoare de a fi pe placul tuturor, calitate care îi lipsea surorii sale.

Lucrezia era impresionată de modul în care o îmbrățișase pe sora lui și de emoțiile lor, stârnite de revedere.

Apoi, Alfonso veni în fața miresei lui cu o expresie surprinsă în ochii albaștri cu gene negre, pe care cu greu și-o putea stăpâni.

– Eu sunt Lucrezia Borgia, se prezentă ea.

Îi putea citi gândurile cu ușurință, pentru că atitudinea lui emana o naivitate care îi aminti că ea este mai mare ca vârstă decât el, chiar dacă numai cu puțin. Alfonso auzise poveștile răuvoitoare care circulau despre ea și se aștepta... La ce se aștepta? La o ființă cinică și depravată care urma să abată teroarea asupra lui? În schimb, descoperise o fată delicată, puțin mai mare decât el, gingașă, liniștită, blândă și foarte frumoasă.

Îi sărută mâinile cu buzele calde și zăbovi un pic mai mult decât era nevoie. Când își ridică privirea spre ea, aceasta era încărcată de emoție.

– Bucuria mea nu poate fi exprimată în cuvinte, murmură el.

Nu erau vorbe goale și, în acel moment, o parte din vălul întunecat de tristețe, care se abătuse asupra ei în timpul ultimelor luni, păru că se ridică.

Sanchia stătea tolănită pe o canapea, înconjurată de doamnele ei de companie, când i se anunță vizita lui Cesare.

Tocmai le spunea companioanelor ei că nu va dura mult și vor trebui să își ia rămas-bun de la micuțul Goffredo, deoarece el nu va mai fi soțul ei pentru multă vreme. Pretextul folosit în divorțul dintre Lucrezia și Sforza avusese un succes atât de mare, încât Sfinția Sa era tentat să-l folosească din nou.

– Diferența este că eu, spuse Sanchia, nu voi fi însărcinată în șase luni când voi sta în fața cardinalilor și voi declara că mariajul meu nu s-a consumat.

Loysella, Francesca și Bernardina râseră încântate. Aventurile stăpânei lor erau o sursă de mare distracție pentru ele și făceau tot ce le stătea în putință ca s-o imite.

Ea le făcuse să jure că vor păstra secretul, iar ele se conformaseră.

– Viitorul tău soț este la ușă, șopti Loysella.

Sanchia se bătu ștrengărește pe obraz.

– Atunci ar fi mai bine să mă lăsați singură. Eu i-am cerut să vină. I-am ordonat să vină.

– Trebuie să-l obișnuiești să ți se supună, râse Bernardina.

Cesare intrase deja în cameră, obligându-le să-și întrerupă imediat discuția frivolă. De data asta le privi autoritar, fără să le mai înșire vorbe de apreciere la adresa frumuseții lor evidente, așa cum făcea uneori, așteptând cu nerăbdare ca ele să se retragă, de parcă ar fi fost niște obiecte lipsite de viață, care îi deranjau vederea. Deși ele își permiteau să facă glume pe seama lui când nu era prezent, erau conștiente de puterea lui și știau că în momentul în care intra într-o încăpere putea semăna teroarea.

Doamnele de companie își făcură reverențele și ieșiră în grabă din cameră, lăsându-l singur cu stăpâna lor.

Sanchia ridică o mână spre el.

– Vino, Cesare, spuse ea, și așază-te lângă mine.

– Ai dorit să mă vezi? întrebă el, așezându-se.

– Da. Nu sunt prea fericită din cauza ta, Cesare.

El își ridică sprâncenele cu dispreț, iar în ochii ei apăru brusc un licăr de furie.

– Fratele meu este în Roma, continuă ea. E aici de o zi și-o noapte și, cu toate astea, l-ai ignorat. Asta este curtoazia pe care i-o arăți unui prinț din Neapole?

– Oh... în același timp și bastard, murmură Cesare.

– Și tu... frumosul meu lord... tu ce ești, spune-mi, rogu-te?

– Curând voi fi conducătorul Italiei.

Ochii Sanchiei sclipiră. Așa avea să fie. Era sigură de asta și era mândră de el. Dacă exista cineva care ar fi putut să unească și să conducă Italia, acel bărbat era Cesare Borgia. Iar ea se va afla alături de el când va deveni conducătorul absolut. Cesare Borgia va avea nevoie de o regină, și ea o să fie aceea. Era foarte exaltată și fericită, pentru că exista un singur bărbat cu care tânjea să se mărite, iar acela era Cesare Borgia. Și așa avea să fie. Imediat

după ce va divorța, va avea loc căsătoria lor, și întreaga Italie o va recunoaște, curând, ca regină.

Se uita la ea acum, așa că Sanchia își întinse brațele spre el. Cesare o îmbrățișă, dar ea îl simți că este cu gândul departe chiar din clipa în care îi înconjură gâtul cu brațele.

– Îți cer să îi arăți fratelui meu respectul care i se cuvine, spuse ea și se depărtă.

– Asta am și făcut. Nu merită mai multe eforturi.

Sanchia își ridică mâna și îi trase o palmă peste obraz. Cesare o prinse de încheietura mâinii și i-o întoarse la spate cu un zâmbet satisfăcut. Ea țipă de durere.

– Oprește-te, se plânse Sanchia. Cesare, te implor. O să-mi rupi oasele.

– Asta o să te învețe minte să nu te mai porți ca o cerșetoare de pe stradă.

Odată eliberată, Sanchia își privi furioasă urmele de pe încheietură.

– Tot ce îți cer, spuse ea pe un ton morocănos, este să îi faci o vizită fratelui meu, să îi urezi bun-venit la Roma.

Cesare îi refuză cererea cu o ridicare din umeri.

– Dacă tot e să fie, de-adevăratelea, și fratele tău... continuă ea.

– Nu l-am privit niciodată pe primul soț al Lucreziei ca pe un frate. Și nu voi face asta nici cu cel de-al doilea.

– Ești gelos! izbucni Sanchia. Ești nebun de gelozie pe iubiții surorii tale. Nu-i de mirare că există scandaluri legate de familia ta în întreaga Italie.

– Ah, spuse el zâmbind ușor, suntem o familie scandaloasă, dar am impresia, draga mea Sanchia, că scandalurile nu s-au potolit de când faci și tu parte din această familie.

– Insist să-l primești pe fratele meu.

– E suficient că tata l-a chemat și că se află aici.

– Dar Cesare, trebuie să-i arăți măcar puțin respect. Trebuie să le arăți oamenilor asta... dacă nu din cauza faptului că va deveni soțul Lucreziei, măcar pentru că este fratele meu.

– Nu înțeleg ce vrei să spui, zise Cesare cu o indiferență crudă.

– Păi, dacă o să divorțez... dacă o să scap de Goffredo și ne căsătorim...

Cesare râse.

– Draga mea Sanchia, o întrerupse, eu nu mă voi căsători cu tine.

– Dar... va avea loc un divorț.

– Sfinția Sa nu mai dorește încă un divorț în familie. După cum prea bine știi, biserica nu acceptă divorțurile. Neah, tu vei rămâne măritată cu micul nostru Goffredo. Ce motive ai să te plângi de el? Nu este un soț bun, gata să-ți facă pe plac? Cât despre mine, când voi scăpa de hainele astea, îmi voi căuta o soție în altă parte.

Sanchia nu mai putea vorbi; i se părea că furia o strânge de gât și o împiedică să scoată vreun sunet.

– Pe deasupra, continuă Cesare, savurând eforturile ei de a-și ține furia sub control, când voi obține titlurile – și te asigur că vor fi titluri răsunătoare –, trebuie să caut mai mult decât o prințesă bastardă, Sanchia. Cred că poți înțelege lucrul acesta.

Ea încă nu putea vorbi. Era albă la față, iar el observă că degetele ei lungi și subțiri frământau cu gesturi nervoase materialul rochiei. Încă mai putea simți usturimea acelor degete pe obraz; încă mai putea vedea urma pe care i-o lăsase pe încheietura mâinii. Relația lor fusese dintotdeauna pătimașă; se aruncau cu pasiune unul asupra celuilalt și multe dintre cele mai satisfăcătoare întâlniri amoroase ale lor începeau cu o ceartă.

– Mireasa mea, continuă Cesare învârtind cuțitul în acele răni pe care le deschisese după ce o umilise, pentru a-i provoca și mai multă durere, fără îndoială că va fi una dintre rudele tale apropiate: fiica unchiului tău, regele din Neapole, fiica lui legitimă, vreau să spun, prințesa Carlotta.

– Verișoara mea, Carlotta! țipă Sanchia. Te amăgești singur, cardinale Borgia! Bastard ce ești! Chiar crezi că unchiul meu, regele, va fi de acord să te căsătorești cu fiica lui?

– Eu și Sfinția Sa avem motive întemeiate să credem că se va arăta chiar nerăbdător să pună la cale această uniune.

– Minți!

Cesare ridică ușor din umeri.

– Vei vedea, spuse el.

– Voi vedea... Nu voi vedea nimic. Asta nu se va întâmpla niciodată. Crezi că o s-o ai pe Carlotta? Unchiul meu va cere o avere în schimbul ei.

– E posibil, replică Cesare, să fie destul de inteligent încât să vadă în mine ginerele pe care îl caută pentru fiica sa.

Doamnele de companie, care se aflau în anticameră, începură să tremure când auziră râsul sălbatic al Sanchiei. Ceva nu era în regulă cu întâlnirea asta a lor. Mai mult ca sigur, aceasta nu se încadra în obișnuitele lor certuri aprige, care se consumau într-un sex pătimaș și violent, lăsând-o pe stăpâna lor complet satisfăcută, pentru ca apoi să le povestească despre virilitatea lui Cesare, în timp ce îi pieptănau părul.

– Îți spun, țipă Sanchia, că nu o vei avea niciodată pe Carlotta.

– Te rog, nu țipa. O să le faci pe femei să creadă că te omor.

– N-ar fi greu pentru ele să bănuiască așa ceva. Ce-ar însemna o crimă în plus în viața ta? Mincinosule! Bastardule! Cardinalule!

El stătea în picioare lângă canapea și râdea de ea.

Sanchia se ridică, gata să-l zgârie pe față dacă el nu ar fi fost pregătit pentru acest gest. O prinse din nou de încheietură, și ea îl scuipă.

– Crezi c-a sosit vremea să te gândești la însurătoare? țipă ea din nou. După semnele de pe fața ta, n-aș zice.

Cesare o scutură.

– Ar trebui să-ți stăpânești nervii, Sanchia, o avertiză el.

– Cât de calm ești, Cesare, îl provocă ea.

– Da, măcar de data asta, sunt.

– Să nu cumva să crezi că poți veni aici să mă tratezi ca pe o amantă, în timp ce îți faci planurile astea cu Carlotta.

– Nu m-am gândit la așa ceva, spuse el. Mă obosești, Sanchia. Mă obosești cu ambițiile tale.

– Pleacă de aici! țipă ea.

Și, spre uimirea ei, Cesare o aruncă pe spate, pe canapea, lăsând-o acolo, și plecă.

Sanchia se uită lung după el. Era profund rănită, pentru că o lovise în punctul cel mai vulnerabil.

Când intrară, doamnele ei de companie o găsiră plângând în tăcere. Nu o mai văzuseră niciodată atât de tăcută și nici atât de nefericită.

Încercară să îi aline tristețea, îi pieptănară părul, îi unseră fruntea fierbinte cu loțiuni și îi spuseră că nu trebuie să plângă așa, pentru că își va strica ochii frumoși.

Când, în cele din urmă, se opri din plâns, Sanchia sări în sus și jură că se va răzbuna pe Cesare Borgia, că își va folosi toată

puterea pentru a împiedica nunta dintre el și verișoara ei. Avea să facă o replică de ceară a lui Cesare și să înfigă în ea ace înroșite în foc, drept în mijlocul inimii. Blestemul se va abate asupra lui pentru că o făcuse să sufere cumplit și pentru că se și bucurase de asta.

– Pe toți sfinții! strigă ea. Mă voi răzbuna pe tine, Cesare Borgia.

Era ziua nunții dintre Lucrezia și Alfonso – de fapt, pentru ea, era pentru a doua oară ziua nunții.

Cealaltă nuntă, care fusese celebrată cu cinci ani în urmă, pe când avea treisprezece ani, părea acum o scenă obsedantă dintr-un coșmar oribil și ireal. Nu mai voia să se gândească la ea. Atunci fusese prea tânără pentru ca mariajul să fie consumat, iar bărbatul de lângă ea fusese respingător și neatrăgător, un văduv care nu părea deloc impresionat de frumusețea ei.

Lucrezia voia să fie fericită. Acum, își dădea seama că semăna foarte tare cu tatăl ei. Știa cât de mult suferise el când Giovanni, fiul pe care îl iubise cel mai mult, fusese ucis. La fel simțise și ea când primise vestea că trupul lui Pedro Caldes fusese scos din apele Tibrului. Atunci se răzvrătise împotriva sfinților.

– Fie-vă milă și lăsați-mă să mor, le strigase ea în zadar.

Probabil că Alexandru rostise cuvinte asemănătoare.

Dar el își revenise destul de repede. Se întorsese dintre amintirile cu morți pentru a se bucura de viață. Era un om înțelept; ea credea că este cel mai înțelept om de pe pământ. Comportamentul lui în perioadele de criză fusese mereu exemplar. Acum înțelegea mai mult decât înainte că trebuia să îi urmeze exemplul.

Voia să-l iubească pe viitorul ei soț. Era atât de greu să facă asta? Alfonso era tânăr, frumos și, cu toate că se scurseseră doar trei zile de când se întâlniseră pentru prima dată, deja dădea semne că începe să aibă sentimente înflăcărate pentru ea. Avusese temeri legate de apariția lui, dar, acum, acele temeri se risipiseră. Prin urmare, și suferința ei avea să dispară. În brațele lui Alfonso, iubitul ei legitim, va uita de pasiunea pentru Pedro Caldes, care fusese condamnată încă de la începuturi.

Cât de bucuroasă era că Alfonso sosise fără ceremonii la Roma, oferindu-le astfel ocazia de a se cunoaște înainte de ziua nunții. Mai mult, se arătase încântată când el îi șoptise:

– Ești atât de diferită de soția pe care mi-o închipuiam că mă așteaptă.

– Ești mulțumit de ceea ce ai găsit? îl întrebă Lucrezia.

– Sunt năuc de fericire, răspunse el.

Ea credea că îi vorbise cu sinceritatea de care era capabil un tânăr, nu cu lingușeala de care dădeau dovadă curtezanii.

Lucrezia avea dreptate. Alfonso era fericit și se gândea numai la ea. Știa că Cesare îl urăște pentru că avea să devină soțul ei, dar nu părea să îi pese prea mult. Gărzile papale făceau pariuri legate de cât de mult timp va trece până când papa va decide că noul lui ginere e inutil pentru țelurile sale și cât de mult va mai trăi Alfonso după aceea; pentru că un al doilea divorț ar fi iscat o sămânță de scandal și ar fi fost cu adevărat dificil de obținut, chiar și pentru vicleanul Alexandru. Totuși, pe Alfonso nu îl interesa nimic din toate astea. Urma să se însoare cu Lucrezia și numai la asta se gândea.

Doamnele de companie o îmbrăcară pe Lucrezia în rochia de gală brodată cu fir aurit și îngreunată de perlele aranjate în așa fel încât să formeze ramurile împreunate ale familiilor Borgia și Aragon. În jurul gâtului purta un colier neprețuit din rubine, iar smaraldul strălucitor care îi împodobea fruntea împrumuta câteva sclipiri verzui ochilor ei deschiși la culoare. Arăta doar puțin mai matură decât în ziua în care se măritase cu Giovanni Sforza.

Însoțitorii o conduseră pe Lucrezia spre apartamentele personale ale papei, din Vatican, spre acea cameră pe care o cunoștea atât de bine, cu pereții acoperiți de picturile lui Pinturicchio și cu tavanul pe care era sculptată coroana papală și taurul poleit cu aur.

Aici o aștepta Alfonso și, în timp ce îl privea cum era învești mântat în superbele haine de nuntă, Lucrezia nu mai avea nici un dubiu că viitorul ei soț era cel mai frumos bărbat din Italia.

Papa zâmbi cu sinceritate spre tânărul cuplu și se amuză de expresiile pe care le citi în ochii lor.

Îngenuncheară împreună în fața tronului papal și ceremonia de nuntă începu, potrivit unui străvechi obicei, cu o sabie scoasă din teacă care era ținută deasupra capetelor mirelui și al miresei. Această datorie căzu pe umerii unui căpitan spaniol, Juan Cervillon, care rămase nemișcat, cu sabia întinsă deasupra frumoasei perechi, în timp ce marea de capete era îndreptată asupra lamei

strălucitoare, întrebându-se cât va dura până când sabia va cădea asupra nefericitului mire.

Odată terminată ceremonia, veni timpul pentru festin și petrecere. Lucrezia mergea alături de soțul ei și nici măcar rochia țeapănă de la atâtea broderii cu perle și pietre prețioase grele nu îi putea împiedica mersul grațios. Era delicată și elegantă, iar bijuteriile care fuseseră adăugate la insistențele papei îi confereau un aer rezervat. Mirele ei era fermecat de ea și amândoi păreau să plutească într-o lume a lor, separați de ceilalți petrecăreți. Cu toții observară cât de captivați erau unul de celălalt, iar papa arăta acest lucru oricui venea lângă el.

– Ce pereche încântătoare! strigă el. Ați mai văzut vreodată o mireasă și un mire atât de frumoși? Și spun răspicat că sunt atât de pasionați unul de celălalt, încât abia așteaptă să se termine ospățul și dansurile. Căsătoria va fi consumată curând, nu am nici un dubiu în sensul ăsta.

În timp ce intrau în camerele în care se pregătea banchetul, un curtean din suita Sanchiei, care auzise că stăpâna lui fusese profund umilită de Cesare și era hotărât să-și arate loialitatea, întinse un picior în față când un membru din suita tânărului cardinal Borgia trecu prin dreptul lui, punându-i piedică, și acesta căzu lat pe podea. Întâmplarea aceasta provocă un mare amuzament în rândul celor care o însoțeau pe Sanchia și mulți săriră pe omul căzut pentru a-l îmbrânci în continuare. Spaniolii cu sânge fierbinte, servitori ai lui Cesare, nu erau pregătiți să-l vadă pe unul de-al lor tratat astfel, așa că își făcură loc în încăierare și, în scurt timp, în sală se instală haosul.

Cardinalii și episcopii încercau să îi împace, cerându-le să înceteze, de teamă că se va supăra papa, dar era atât de mult zgomot în jur încât nu puteau fi auziți, motiv pentru care înflăcărații spanioli și napoletanii continuară să se lupte.

Un episcop căzu la pământ, altuia îi curgea sânge din nas, iar Alexandru, care nu se putea abține să nu râdă în sinea lui la vederea episcopilor săi lipsiți de demnitate, se mai abținu câteva secunde înainte de a pune capăt încăierării cu o voce autoritară, amenințându-i cu o pedeapsă teribilă pe toți cei implicați, dacă nu aveau de gând să înceteze imediat.

Se făcu liniște și toți cei care se apăraseră sau atacaseră plini de zel mai devreme, acum se strecurau înapoi la locurile lor, în timp ce Alexandru îi conduse pe mireasă și pe mire la masa de banchet.

Încăierarea fusese un semn de rău augur. Câțiva dintre cei prezenți cunoșteau adevărata ei semnificație. Zvonurile unei posibile căsătorii între Cesare și Sanchia circulau de mult timp deja. Se părea că cei care erau de partea Sanchiei aveau o ranchiună împotriva suitei lui Cesare. Oare cearta aceasta însemna că, odată ce avea să se descotorosească de hainele bisericești, Cesare își va căuta o mireasă în altă parte?

Papa ceru să înceapă muzica și distracția, comportându-se ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic ieșit din comun.

Urmară cântece, dansuri și spectacole de teatru. În timpul acestora, Cesare apăru îmbrăcat ca un unicorn. Era atât de frumos și se purta cu atâta solemnitate, că ochii papei străluceau de mândrie, și chiar și Lucrezia își întoarse privirea pentru o clipă de la mirele ei, pentru a-și admira fratele.

În timp ce Lucrezia dansa cu soțul ei, în jurul lor plutea un aer aproape fermecat. Ea nu mai fusese atât de bucuroasă niciodată în ultimele luni, de când primise vestea morții lui Pedro.

– Asta e cea mai fericită noapte din viața mea, îi spuse Alfonso în timp ce dansau.

– Mă bucur, răspunse Lucrezia. Vom fi fericiți împreună, Alfonso.

– Indiferent ce se va întâmpla cu noi, vom avea momentul ăsta de fericire de care să ne amintim, zise el, pe un ton dintr-odată serios.

– Vom face în așa fel încât să fim mereu fericiți, continuă ea. Nu vom mai privi în urmă... ci numai înainte, Alfonso. Îi zâmbi cu blândețe. Ți-a fost teamă când ai auzit că trebuie să te însori cu mine, nu-i așa?

– Am auzit povești, recunoscu el.

– Povești răutăcioase despre mine. Mereu există câte o poveste diabolică despre familia mea, dar nu trebuie să le dai crezare.

Alfonso îi privi ochii limpezi și luminoși. „Oare nu știe?“ se întrebă el. „N-are cum. Și nici n-ar putea înțelege, pentru că este prea tânără și inocentă.“

– Alfonso, continuă Lucrezia, vreau să știi că am fost foarte nefericită, atât de nefericită încât nu credeam că voi mai râde vreodată. Dar tu, Alfonso, m-ai auzit râzând astăzi. Este pentru prima dată, după multe luni, când mi se întâmplă asta, și numai datorită ție.

– Mă faci atât de fericit.

– Și tu trebuie să mă faci fericită, Alfonso. Te rog, fă-mă să fiu fericită.

– Te iubesc, Lucrezia. E posibil ca în numai trei zile atât de scurte, cineva să iubească atât de profund?

– Sper că da, pentru că și eu încep să te iubesc și vreau să fiu iubită... îmi doresc atât de mult să fiu iubită.

– Atunci ne vom iubi unul pe celălalt, Lucrezia, pentru tot restul vieții noastre.

Îi luă mâna și i-o sărută cu un gest care părea să pecetluiască un jurământ la fel de solemn ca cel pe care îl făcuseră în fața tronului papal.

Papa, care îi urmărea, chicoti și se întoarse spre unul dintre cardinalii săi.

– Mare păcat că trebuie să îi ținem departe de patul nupțial, remarcă Alexandru. Ai mai văzut vreodată doi îndrăgostiți mai înflăcărați ca ei?

II
Ducesa de Bisceglie

Cardinalii care se adunaseră pentru Consistoriu[1] nu se simțeau în largul lor. Își doreau să fi urmat exemplul colegilor lor și să fi invocat o scuză care să-i țină departe de Roma în aceste vremuri.

Din tronul său, papa îi întâmpină cu bunăvoința lui obișnuită, dar cei care îl cunoșteau pe Alexandru erau conștienți de fermitatea din spatele blândeții de care dădea dovadă. Încă o dată, avea să li se prezinte una din acele cereri scandaloase pe care Alexandru le făcea din când în când pentru familia sa, iar ei vor fi puși în fața unei alegeri imposibile: vor ști prea bine că e datoria lor să se opună dorinței clanului Borgia, dar și că le va lipsi curajul să facă asta.

Își amintiră cu tristețe divorțul recent, când mulți dintre ei fuseseră înșelați de imaginea inocentă a Lucreziei Borgia. Erau conștienți că papa și familia sa aveau să marcheze încă o victorie împotriva lor.

Alexandru îl urmări pe Cesare în timp ce acesta își ocupa locul în fața adunării și făcu tot ce-i stătea în putință pentru a-și reprima mândria de tată. Cesare avea dreptate. El era bărbatul potrivit pentru a conduce Italia, și cea mai bună cale de a-și îndeplini ambițiile era să fie eliberat de îndatoririle bisericești.

În timp ce făcea apel la atenția cardinalilor, tânărul Borgia ținea între degetele sale subțiri pergamentul la întocmirea căruia el și Alexandru lucraseră mult timp.

---

[1] Adunare a cardinalilor, prezidată de papă, în cadrul căreia se luau hotărâri administrative și disciplinare. (n.tr.)

Vocea lui Cesare era blândă. Alexandru îl avertizase că va trebui să fie umil și, în mod uimitor, el ascultase de sfatul tatălui său. Alexandru era un bărbat care voia să facă mereu ce avea chef, dar căuta să-și satisfacă multele capricii într-un mod cât mai pașnic. Din acest punct de vedere, era diferit de Cesare, care, nerăbdător să-și îndeplinească dorințele, de multe ori nu ținea cont de mijloacele la care apela.

– Nu am intrat în rândurile bisericii din proprie inițiativă, spuse el. Eu nu am simțit niciodată această vocație.

Conștient de faptul că mulți ochi erau ațintiți asupra sa, Alexandru își lăsă capul să-i cadă spre piept, într-un gest de descurajare, ca și cum vorbele fiului său îi provocau o durere insuportabilă. În ciuda demonstrației sale de surpriză și durere, toți știau, desigur, că era dorința lui Alexandru ca Cesare să fie exonerat și că el fusese cel care redactase cuvintele rostite acum de fiul său. De asemenea, mai știau că acei cardinali care refuzau să acționeze în concordanță cu dorințele sale, trebuiau să se ferească de represalii.

– Conștiința îmi cere să vă comunic aceste adevăruri, continuă Cesare, deoarece nu văd altă cale decât să apelez la mila și bunătatea voastră, având încredere că veți găsi de cuviință să mă eliberați din rândurile voastre.

Se așternu liniștea. Cardinalii își întoarseră din nou privirea spre Sfântul Părinte, care acum își ridică fața, pentru ca toți să îi poată vedea îngrijorarea.

Cesare făcu apel la papă.

– Dacă voi fi liber, strigă el pe un ton puternic și încrezător, îmi voi dedica viața țării mele. Îi voi vizita pe francezi – din cauza cărora ne aflăm cu toții într-un mare pericol –, îmi voi da viața pentru a-mi salva țara de o invazie și voi aduce pacea pe aceste meleaguri.

În acel moment, vorbi Alexandru:

– Ceea ce ne cere cardinalul Cesare Borgia de Valencia este o problemă gravă, care cere o gândire aprofundată și o analiză atentă. Prin urmare, răspunsul nu poate fi dat pe loc.

Cesare se retrase, în timp ce cardinalii începură să discute cazul. Nu exista nici un om printre ei care să nu privească toată această procedură ca pe o farsă. Papa Borgia dorea ca Cesare să

fie eliberat de jurăminte, și cine îndrăznea să se opună unui astfel de papă Borgia?

Cesare ieși cu inima ușurată, știind că înainte de sfârșitul săptămânii își va îndeplini ambiția de-o viață. Avea să devină soldat, un conducător de armate, liber de restricțiile bisericii.

Se duse în apartamentele surorii sale, în care aceasta se afla împreună cu soțul ei. Alfonso, fericitul mire, se așeză involuntar mai aproape de soția lui când cumnatul său își făcu apariția.

– Aha! strigă Cesare. Fericitul cuplu! Sora mea, fratele meu... vai, dar toată Roma vorbește despre cât de mult vă iubiți. Sunt zvonuri sau e adevărat?

– Sunt foarte fericită, spuse Lucrezia.

– Suntem fericiți împreună, adăugă Alfredo.

Cesare zâmbi în felul lui sarcastic și, în timp ce îl privea pe frumosul lui cumnat, se simți copleșit de o furie de moment. Ce mai băiat! De-abia ieșit din creșă. Cu obrazul fin și drăguț. Pielea odinioară frumoasă a lui Cesare era acum acoperită de cicatrici și, fără îndoială, așa avea să-i rămână pentru tot restul vieții. Era ciudat că tocmai el, care simțea că nu mai e mult până când întreaga Italie avea să-i fie la picioare, trebuia să nutrească sentimente de invidie față de un băiat drăguț, cu un ten atât de fin.

– Ei, strigă el, dar voi nu păreți bucuroși să mă vedeți!

– Suntem mereu bucuroși să te vedem, spuse Lucrezia repede.

– Nu-ți lăsa nevasta să vorbească în locul tău, frate, interveni Cesare, și un rânjet subtil îi ridică ușor colțul gurii. Tu ar trebui să fii stăpânul, să știi.

– Nu, zise Alfonso, nu așa stau lucrurile între noi. Eu vreau să-i fac pe plac soției mele, nimic mai mult.

– Un soț devotat! murmură Cesare. Lucrezia, vom avea câteva zile de festivități. Să te pregătești. Ce fel de petreceri îți sunt pe plac? Spune-mi, ca să le pregătesc.

– Au fost atât de multe sărbători, spuse ea. Eu și Alfonso suntem fericiți și fără ele. Mergem la vânătoare, dansăm, cântăm...

– Și, fără îndoială că vă bucurați și de alte plăceri, unul în brațele altuia. Ah, dar de-abia v-ați căsătorit. Cu toate astea, vor urma festivități. Lucrezia, știi că nu mai e mult și voi renunța la hainele de cardinal?

– Cesare! Lucrezia fugi și se aruncă în brațele lui. Sunt atât de fericită. Este ceea ce ți-ai dorit de mult timp și, în sfârșit, s-a îndeplinit. Oh, dragul meu frate, cât de mult mă bucur pentru tine!

– Și ești gata să dansezi cu mine la balul pe care îl voi da? Ești pregătită să mă vezi omorând unul sau doi tauri?

– Oh, Cesare... așa ceva nu. Mă sperie.

O sărută cu blândețe, își puse brațele în jurul ei și o strânse într-o îmbrățișare. El o privea în continuare, cu spatele la Alfonso, care, exact așa cum dorise Cesare, se simțea exclus din discuția celor doi.

Alfonso se ridică stângaci, privindu-i, și, dintr-odată, toate temerile sale reveniră și își dădu seama că tremura incontrolabil. Nu își putea dezlipi privirea de la ei – cea mai bârfită pereche frate-soră din Italia, atât de grațioși amândoi, ușor asemănători, dar totuși extrem de diferiți. Cesare era aprig și înfricoșător, hotărât să domine, iar Lucrezia era delicată și supusă, dorind să fie dominată. Văzându-i așa, toate îndoielile și suspiciunile lui Alfonso se strecurară înapoi în mintea lui, îmboldindu-l să o implore pe Lucrezia să plece din locul acela care, acum, i se părea nefast. Simțea nevoia să o salveze pe Lucrezia fiindcă, deși era sânge din sângele lor, nu era de-a lor; voia să o ia imediat din sânul familiei sale și să trăiască în pace alături de ea.

Le auzi vocile.

– Doar nu ai vrea să stau deoparte în timp ce alții omoară tauri?

– Ba da. Chiar asta aș vrea.

– Dar, draga mea soră, atunci ți-ar fi rușine cu fratele tău.

– Mie nu-mi va fi niciodată rușine cu tine. În plus, îți riști viața luptând cu taurii.

– Nici vorbă. Pot face față oricărui taur.

Cesare se întoarse și o trase spre el; zâmbi din nou triumfător deasupra capului ei, în semn de batjocură la adresa lui Alfonso. Apoi o eliberă brusc.

– Dar am uitat de micuțul tău soț, Lucrezia, strigă el. Trebuie să spun că arată de parcă e pe cale să izbucnească în lacrimi.

Alfonso simți cum tot sângele i se scurge din obraji. Făcu câțiva pași înainte, dar Cesare stătea între Lucrezia și el, cu picioarele depărtate și cu mâna jucându-se pe mânerul sabiei sale și, cu toate că Alfonso voia să-și scoată sabia, să-l provoace la duel și să lupte

aici și acum cu acest bărbat, să lupte chiar până la moarte, dacă era nevoie, simțea că nu-și poate mișca picioarele, că se afla în prezența diavolului, care aruncase un blestem asupra lui.

Cesare râse și părăsi încăperea. După ce plecă, lui Alfonso îi reveni curajul. Se duse la Lucrezia și o luă de umeri.

– Nu-mi place cum se poartă, spuse el, privind în ochii măriți și nevinovați ai Lucreziei. El... el este prea posesiv. E aproape ca și cum...

Însă nu putea să continue. Nu avea curajul. Existau întrebări pe care voia să i le pună, dar se temea să o facă. Fusese foarte fericit, și voia să fie la fel în continuare.

Lucrezia îi încercui gâtul cu brațele și îl sărută ușor, într-un fel care reușea mereu să îi facă plăcere.

– El este fratele meu, spuse ea simplu. Am crescut împreună. Ne-am împărtășit unul altuia secretele, și acest lucru ne-a făcut să devenim foarte buni prieteni.

– S-ar părea că atunci când e în preajma ta, uită că mai există și altcineva.

Ea își așeză capul pe pieptul lui și râse.

– Chiar că ești gelos.

– Lucrezia, exclamă el, am vreun motiv să fiu?

Atunci, ea își ridică spre el capul și îl privi cu aceiași ochi plini de o inocență pură.

– Știi că nu îmi doresc alt soț, spuse ea. Am fost nefericită, disperat de nefericită, și credeam că nu voi mai râde niciodată. Apoi ai venit tu... și de când ai apărut, am redescoperit fericirea.

Alfonso o sărută cu pasiune crescândă.

– Iubește-mă, Lucrezia, o imploră el. Doar... iubește-mă.

Se lipiră unul de altul, dar nici măcar în brațele pasiunii, Alfonso nu reuși să scape de amintirea lui Cesare.

Cesare se afla în arenă. Mulțimea adunată îl privea cu admirație, pentru că era cel mai iscusit matador din Roma. Originile sale spaniole deveneau evidente când își răsucea trupul elegant într-o parte și în alta, cu agilitate și grație, sărind din calea taurului care se năpustea, exact în momentul în care moartea lui părea inevitabilă.

Alfonso, care stătea alături de Lucrezia și o vedea frângându-și degetele de îngrijorare, era conștient de emoția puternică pe care

Lucrezia o simțea. Alfonso nu înțelegea. Ar fi putut să jure că ea era bucuroasă de faptul că Cesare avea să plece spre Franța; cu toate astea, acum, urmărindu-i bufoneriile în lupta cu taurul, era la fel de sigur că ea nu mai era conștientă de prezența nimănui în afară de fratele ei.

– Dumnezeule din ceruri, murmură el, Maică Sfântă și toți sfinții, faceți să nu scape. Lăsați taurul furios să aducă dreptate, pentru că mulți au murit în chinuri mai groaznice de mâna lui.

Cu un zâmbet glacial pe chip, Sanchia îl urmărea pe bărbatul care îi fusese amant. „Sper să îl prindă taurul", se gândea ea. „Să-l calce cu copitele lui furioase... să nu-l omoare... nu, doar să-l mutileze în așa fel încât să nu mai poate merge, să nu mai poată fugi vreodată și să nu poată face dragoste cu Carlotta. Carlotta din Neapole. De parcă ar fi avut vreo șansă! Doar să-și piardă frumusețea și să nu mai fie bărbat, ca să mă duc la el să îi râd în față, așa cum a făcut el cu mine."

Printre spectatori se numărau și cei care își aminteau de suferințele pricinuite de Cesare Borgia, iar mulți se rugau pentru moartea lui.

Dacă Cesare ar fi murit în ziua aceea, trei persoane l-ar fi jelit din inimă: papa, care îl urmărea cu același amestec de mândrie și de teamă ca Lucrezia, Lucrezia însăși, și o curtezană roșcată pe nume Fiametta, care dorea să se îmbogățească de pe urma favorurilor sale și care își dăduse seama că îl iubește.

În ciuda dorințelor spectatorilor aflați în amfiteatru în ziua aceea, Cesare ieși triumfător. Își măcelărise taurii. Stătea drept, o personificare a eleganței, și accepta cu indolență aplauzele mulțimii. În același timp, părea că este un simbol al viitorului, că va fi mereu triumfător, așa ca atunci. Gesturile lui mândre dădeau să se înțeleagă că el, învingătorul din arenă, avea să fie cuceritorul Italiei.

Papa trimise după fiul său, pentru a-i da veștile bune.

– Ludovic promite că va fi generos, Cesare, strigă el. Îți oferă ducatul de Valence și o avere respectabilă, care să-ți parvină odată cu titlul.

– Valence, spuse Cesare încercând să-și ascundă bucuria. Știu că e un oraș aflat pe malul Ronului, lângă Lyons, în regiunea Dauphiné. Și venitul... cât este?

– Zece mii de écu[1] pe an, chicoti papa. O sumă frumușică.

– Într-adevăr, o sumă frumușică. Și Carlotta?

– Pentru început, te vei duce la curtea Franței și vei începe să-i faci curte imediat. Chipul papei se întunecă. Îmi va fi dor de tine, fiule. Îmi place să am toată familia alături de mine.

– Îl ai pe noul tău fiu, tată.

– Alfonso! Buzele papei se încrețiră în semn de dezgust.

– S-ar părea, murmură Cesare, că singurul membru al familiei care e bucuros de această nouă achiziție este Lucrezia.

– Lucrezia este femeie, șopti papa cu indulgență, iar Alfonso este un tânăr foarte frumos.

– Mi se face silă când îi văd împreună.

Papa își așeză mâna pe umărul lui.

– Du-te în Franța, fiul meu. Adu-o înapoi cu tine pe prințesa Carlotta, cât de repede poți.

– Așa voi face, tată, iar când Carlotta va fi a mea, îmi voi revendica dreptul la tronul din Neapole. Tată, nimeni nu mă va împiedica să iau ceea ce mi se cuvine.

Papa dădu din cap cu înțelepciune.

– Și, continuă Cesare, dacă eu sunt moștenitor la tronul din Neapole, ce folos ne va mai putea aduce soțiorul Lucreziei?

– Privești lucrurile prea departe, spuse Alexandru. Am ieșit învingător asupra greutăților din trecutul meu pentru că nu am încercat să le depășesc decât atunci când au fost aproape de mine.

– Când va veni vremea, vom ști cum să ne ocupăm de Alfonso, tată.

– Da, vom ști. N-am găsit noi oare întotdeauna calea să facem față obstacolelor? Acum, fiul meu, grija ta imediată este căsătoria, iar eu nu vreau să apari în fața regelui Franței ca un cerșetor.

– Voi avea nevoie de bani pentru zestre.

– Nu te teme. Îi vom găsi.

– De la evreii spanioli?

– De ce nu? N-ar trebui să plătească pentru protecția pe care le-o oferim față de inchiziția spaniolă?

---

[1] Écu – monedă franceză din Evul Mediu, de pe vremea regelui Ludovic al IX-lea, din anul 1263. Numele ei provine din latinescul *scutum*, care înseamnă scut. (n.tr.)

– Vor plăti... bucuroși, spuse Cesare.

– Acum, fiule, să ne gândim la ce îți trebuie... la ce îți trebuie imediat.

Făcură planurile împreună, iar papa se întristă pentru că, în curând, trebuia să-și ia rămas-bun de la iubitul său fiu. În același timp îl încerca și un sentiment de teamă, deoarece odinioară jurase că Cesare trebuie să rămână în rândurile bisericii, iar acum îi dăduse voie să plece din sânul ei. Alexandru simți dintr-odată povara anilor și, în acel moment, știu că voința puternică de care dăduse dovadă și victoriile repurtate în toți acei ani plini de tulburări deveneau din ce în ce mai supuse voinței lui Cesare.

Perioada pregătirilor se terminase. Aurarii și argintarii lucraseră zi și noapte la toate comorile pe care ducele de Valence avea să le ia cu el în Franța. Prăvăliile din Roma fuseseră golite de toate mătăsurile fine, de brocarturi și catifea, pentru că, după cum declarase papa, nimic nu era prea mult pentru fiul său, Cesare. Potcoavele cailor trebuiau să fie din argint, iar hățurile catârilor trebuiau decorate după ultima modă, cu aur. Veșmintele lui Cesare trebuiau să fie mai fine decât orice se găsea în Franța, iar cele mai splendide bijuterii urmau să fie montate pe inele, broșe și coliere, tot pentru Cesare. Toate obiectele pe care le folosea – până și cel mai intim articol de toaletă – trebuia să fie făcut dintr-un material mai prețios decât argintul. Mergea în Franța ca musafir al regelui și trebuia să se ridice la înălțimea rangului de prinț.

Cesare plecă din Roma într-o zi însorită de octombrie. Într-adevăr, arăta ca un prinț cu mantia lui din catifea neagră (croită după moda franțuzească) și cu pălăria cu pană. Pe sub mantie i se putea vedea jiletca din satin alb, înfrumusețată cu fire de aur, iar bijuteriile care străluceau la pieptul lui erau orbitoare. Nu voia să-și amintească cineva de faptul că el fusese un membru al bisericii, așa că își acoperise tunsoarea cu o perucă plină de bucle, care îi dădea un aer tineresc. Curioșii de pe stradă care îl urmăreau nu puteau vedea dizgrațioasele pete roșii de pe pielea lui, semne ale unui *male francèse*[1].

Acum nu mai era cardinalul de Valence, ci ducele de Valentinois, iar italienii îi numiseră Il Valentino.

[1] Sifilis (n.tr.)

Papa stătea la balconul lui, având-o pe Lucrezia alături, și, pe măsură ce alaiul trecea și se îndepărta pe via Lata, cei doi privitori își strângeau mai tare mâinile, iar pe obraji începeau să le curgă lacrimi.

– Nu plânge. Curând, va fi din nou cu noi, micuțo, murmură Alexandru.

– Sper că așa va fi, tată, răspunse Lucrezia.

– Și o va aduce și pe mireasa lui.

Alexandru fusese dintotdeauna un optimist, iar acum refuza să creadă că Cesare ar fi putut eșua. Dacă regele din Neapole hotărâse că fiica lui nu se va mărita niciodată cu un Borgia? Dacă se dovedea că vicleanul Ludovic nu putea fi de încredere? Dacă toți regii Europei erau gata să protesteze la ideea că un bastard Borgia se căsătorea cu o prințesă? Cu toate acestea, Cesare va reuși, își spuse papa, pentru că în ziua aceea, în timp ce îi urmărea silueta strălucitoare, i se păru că Cesare era o reîncarnare a lui însuși, a lui Rodrigo Borgia, așa cum fusese cu mai mult de patruzeci de ani în urmă.

Odată cu plecarea lui Cesare, liniștea se lăsă asupra palatului Santa Maria in Portico, iar tinerii proaspăt căsătoriți se lăsară în voia plăcerilor. Alfonso uită de temerile sale legate de familia Borgia; îi era imposibil să se mai gândească la ele când papa se dovedea a fi atât de afectuos și de fermecător, iar Lucrezia se purta ca cea mai iubitoare soție din întreaga lume.

Toată lumea vorbea despre veselia Lucreziei. Aceasta mergea la vânătoare aproape în fiecare zi, în compania lui Alfonso; plănuia banchete pentru a-i face pe plac soțului ei, iar papa lua de cele mai multe ori parte la distracțiile acestea. Lui Alfonso i se părea incredibil faptul că se temuse vreodată de ceva. În mod evident, papa era un tată iubitor, care nu putea avea decât cele mai profunde sentimente față de cel care îi adusese atâta fericire fiicei sale.

Lucrezia dădea naștere unei noi mode; nu numai că femeile începură să poarte peruci aurii pentru a-i imita minunatul păr, dar îi studiau cu atenție și veșmintele, copiind-o. Ea se bucura ca un copil și petrecea ore întregi alegând materiale, explicându-le croitorilor cum să le folosească și apărând în mijlocul lor

în nuanțe de verde, albastru-deschis, auriu, cărămiziu și negru, care îi accentuau paloarea și îi amplificau grația feminină.

Lucrezia se simțea necugetat de veselă. Parțial, acest lucru se datora faptului că, în ciuda a ceea ce crezuse, își dădu seama că putea fi din nou fericită. Trecură zile întregi fără să se gândească la Pedro Caldes și, chiar dacă o făcuse, era numai pentru a se asigura că iubirea lor fusese o pasiune trecătoare, care nu ar fi rezistat niciodată în fața atâtor obstacole. Tatăl ei avea dreptate, ca întotdeauna. Ea trebuia să se mărite cu un bărbat de sorginte nobilă și, cu siguranță, acum era cea mai fericită femeie de pe pământ, pentru că Alfonso avea și sânge nobil, dar era și soțul pe care îl iubea.

Toți slujitorii o auziseră cântând și râzând, ceea ce îi făcuse să zâmbească în sinea lor. Era plăcut să te afli în slujba madonnei Lucrezia; era reconfortant să știi că renunțase la ideea de a se retrage la mănăstire. La mănăstire! Cu siguranță, acela nu era un loc pentru o ființă atât de veselă și de iubitoare ca Lucrezia, care nu numai că se dovedea capabilă să fie fericită, dar oferea și altora fericire.

Cei de la curte știau că pacea și liniștea casei se datora faptului că o anumită persoană era absentă, dar nimeni nu vorbea despre asta. Știau cu toții că un cuvânt rostit aiurea putea fi ținut minte peste ani. În plus, Il Valentino nu avea să rămână pentru totdeauna pe meleaguri străine.

Zilele treceau mult prea repede și, în decembrie, când Lucrezia află că va avea un copil, simți că bucuria ei era completă.

Alfonso se purta ridicol de atent cu ea. „Lucrezia trebuie să se odihnească", spunea el. „Să nu uităm de povara prețioasă pe care o poartă."

– E prea devreme să ne gândim la asta, dragul meu, îl liniști ea.

– Nu e niciodată prea devreme să îți protejezi cea mai de preț comoară.

Ea se întindea în pat, el venea alături și împreună vorbeau despre copil. Se gândeau la ce va fi. Dacă urmau să aibă un băiețel, aveau să fie cei mai mândri părinți de pe pământ, iar dacă avea să fie o fetiță, bucuria lor urma să fie la fel de mare. Totuși, ei sperau să fie băiat.

– Sigur că vom avea un băiat, spuse Alfonso și o sărută cu blândețe. Cum am putea avea altceva, când căsnicia noastră este perfectă? Dar dacă este fată și seamănă cu mama ei, atunci cred că voi fi la fel de mulțumit. Nu prevăd nimic altceva pentru noi, decât o viață fericită împreună.

Apoi se iubeau și își spuneau cât de bine se potriveau și câtă fericire cunoscuseră de când intraseră unul în viața celuilalt.

– Într-o zi, începu Alfonso, te voi duce la Neapole. Ți-ar plăcea să locuiești departe de Roma?

– Casa mea va fi acolo unde ești și tu, răspunse Lucrezia. Totuși...

El îi atinse obrazul cu tandrețe.

– Nu ți-ai dori să stai departe de tatăl tău timp îndelungat, îi continuă el gândul.

– Îl putem vizita deseori, și poate face și el același lucru.

– Cât de mult îl iubești! Sunt momente în care cred că îl iubești mai mult decât pe orice pe lume.

– Mai mult decât orice pe lume te iubesc pe tine, soțul meu, spuse Lucrezia. Pe tata îl iubesc în alt fel, poate așa cum Îl iubește cineva pe Dumnezeu. El a fost mereu alături de mine, cu înțelepciunea și bunătatea lui. Of, Alfonso, nici nu pot să-ți spun de câte ori a fost bun cu mine. Nu îl iubesc așa cum te iubesc pe tine... tu ești parte din mine... alături de tine mă simt în largul meu. Tu ești iubitul ideal pentru mine, dar el... este Părintele nostru Sfânt, al tuturor, și blajinul meu tată. Nu compara iubirea pe care i-o port cu ceea ce simt pentru tine. Lasă-mă să fiu fericită cu amândouă iubirile mele.

Brusc, Alfonso își aminti de râsul sarcastic al lui Cesare și avu sentimentul neplăcut că spiritul lui avea să îl urmărească toată viața, sfidându-l chiar și în cele mai fericite clipe, mânjind strălucirea iubirii sale.

Dar el nu pomeni de Cesare.

Asemenea Lucreziei, și el avea deseori sentimentul că trebuie să țină la distanță viitorul. Că trebuie să se bucure de fericirea perfectă din prezent. Ar fi fost o prostie să se gândească la ce ar fi putut să se întâmple în viitor, când ceea ce deja se întâmpla îi aducea o plăcere atât de mare. Oare se gândea cineva la furtunile de zăpadă când mergea la picnic în serile călduroase de vară, în viile

din jurul Colosseumului? Nimeni n-ar fi stricat acele seri perfecte cu vorbe de felul: „Peste două luni nu va mai fi așa de frumos afară."

*

Sanchia era neliniștită. Îi lipseau întâlnirile pasionale cu Cesare. Își spusese de multe ori că îl urăște și își luase mulți amanți de la plecarea lui, dar nici unul nu o satisfăcea.

Se gândea neîncetat la el și parcă îl vedea în Franța, făcându-i curte Carlottei, fiica legitimă a unchiului ei, iar umilința pe care o simțea era intensă. Ea, care fusese acuzată de vrăjitorie din cauza puterii pe care o avea asupra bărbaților, ea, care nu mai fusese niciodată părăsită de vreun iubit, era insultată în mod deschis, pentru că toată lumea știa că, la un moment dat, Cesare avusese intenția de-a se căsători cu ea.

Acum, cu titlul lui de duce francez, cu domeniile lui franceze și cu bogățiile sale, se considera prea important pentru a se căsători cu o prințesă ilegitimă și căuta un premiu mai mare.

Uneori își dezlănțuia furia asupra doamnelor de companie. În miezul nopții, în intimitatea apartamentelor ei, înfigea uneori ace într-o sculptură de ceară care îl reprezenta, dar, în același timp, plângea după un iubit pierdut, știind că nu va mai găsi nici un alt bărbat care să o fascineze atât de mult.

Sanchia putea mima veselia, când se afla în public, căutând să-și ascundă supărarea, dar mulți de la curtea papală îi cunoșteau sentimentele, și unul dintre ei căuta chiar să întoarcă această situație în avantajul lui.

Cardinalul Ascanio Sforza, fratele lui Ludovic, duce de Milano și văr al lui Giovanni Sforza, cel de care divorțase recent Lucrezia, o urmărea îndeaproape pe Sanchia și credea că o poate folosi în jocul politic pe care intenționa să îl pună în scenă. Familia Sforza nu se simțea în largul ei de când li se arătase clar faptul că legăturile dintre Franța și papalitate deveneau și mai strânse. Ei nu avuseseră niciodată încredere în Alexandru, iar acum că Il Valentino devenise duce francez și spera să se însoare cu o prințesă care, deși era fiica regelui din Neapole, avea o mamă franțuzoaică și fusese crescută la curtea Franței, se părea că nu va mai dura mult până când va apărea o alianță între Franța și statul papal. Era logic să presupună că ambițiile francezilor nu se reduseseră odată

cu moartea regelui Carol și că, într-o zi, aceștia aveau să-i invadeze din nou. Dacă se întâmpla acest lucru, Milano, pe care francezii aveau impresia că au dreptul să-l revendice prin casa de Orléans, avea să fie prima țintă. Ludovic își pierduse regatul o dată și ținea cu înverșunare să nu se repete acest lucru. Prin urmare, clanului Sforza nu-i căzuse bine plecarea lui Cesare Borgia în Franța, ca musafir al celui mai mare dușman al lor.

Femeile avuseseră o mare influență asupra papei. Acest lucru era inevitabil în cazul unui diplomat viclean ca el, cunoscut ca fiind cel mai desfrânat bărbat din Italia. Pentru el, farmecele femeiești fuseseră dintotdeauna irezistibile, iar acum că Cesare plecase, lui Ascanio Sforza i se părea că poate ajunge la papă prin femeile de la curtea sa.

O chemă așadar în vizită pe Sanchia și află astfel adevărata măsură a ranchiunii pe care femeia i-o purta lui Cesare.

– Înțeleg că unchiul tău este copleșit de onoarea pe care urmează să i-o aducă Il Valentino, începu el cu viclenie.

Sanchia nu-și putea stăpâni mânia.

– Onoare?! strigă ea. Unchiul meu nu-i va privi aspirațiile în felul acesta. Poate că Cesare o să-i ceară mâna Carlottei, dar nu o va obține.

– Cei din familia Borgia au obiceiul să ceară într-un mod în care nu pot fi refuzați.

– Nu și când vine vorba de căsătoria fiicei unchiului meu.

– Dar este o alianță puternică între Franța și papalitate.

Ochii Sanchiei aruncară flăcări.

– O alianță profană! strigă ea din nou. Acum ceva timp, francezii invadau Italia. Îmi amintesc bine cum au pus stăpânire pe Neapole și l-au dat jos pe tata de pe tronul lui. El a înnebunit din cauza asta. Îmi amintesc cum a trebuit să ne refugiem pe insula Ischia. Mi se pare ciudat ca acum să legăm o prietenie cu cei care au adus atâta nenorocire asupra Italiei.

– Da, e un lucru foarte ciudat, ba chiar nefericit, murmură Ascanio. Cei care sunt cel mai afectați de asta ar trebui să facă tot ce le stă în putință pentru a pune bețe în roate întregii afaceri. Nu ești de acord cu mine?

– Ba da, din toată inima, răspunse Sanchia.

– Nouă, familiei Sforza din Milano, nu ne place.

– Și pe bună dreptate.

– Iar voi, cei din Neapole, ați avut de suferit de pe urma francezilor.

Sanchia încuviință.

– Neapole și Milano au fost dușmani în trecut, spuse Ascanio, dar vechile neînțelegeri ar trebui uitate când un inamic și mai puternic le amenință pe amândouă.

Era adevărat. Sanchia voia să-și umple zilele cu intrigi, iar aceste intrigi erau îndreptate către iubitul ei necredincios. Se simțea cu adevărat entuziasmată la gândul că Ascanio Sforza putea să-și aducă contribuția la căderea lui Cesare Borgia mai mult decât blestemele pe care le bolborosise în timp ce înfipsese ace într-o figurină de ceară.

Acum avea o nouă ocupație. Ascanio Sforza devenise un musafir permanent.

*

Lucrezia și Alfonso își alcătuiseră propria curte, formată din puțini membri, iar apartamentele din Santa Maria in Portico erau pline de veselie. Descoperiseră că iubesc amândoi muzica și poezia și se înconjurau mereu de artiști.

Într-o zi, Sanchia veni la serata lor, aducându-l și pe cardinalul Ascanio Sforza cu ea.

Lucrezia îl primi cu grație, dar fu surprinsă să îl vadă în compania Sanchiei, pentru că dușmania dintre Milano și Neapole dura de multă vreme. Cu toate acestea, Lucrezia nu își exprimă sentimentele, iar în timp ce cânta la lăută pentru Alfonso, acesta își luă deoparte sora și o întrebă ce-i trecuse prin minte când îl adusese pe cardinalul Sforza la ei acasă, pentru că familia lui nu numai că era împotriva aragonezilor, dar unul dintre ei fusese primul soț al Lucreziei și, având în vedere bârfele pe care le răspândise despre ea, părea de prost-gust gestul de a aduce ca musafir o rudă de-a sa.

Sanchia îi zâmbi cu afecțiune fratelui ei și îi explică:

– Alfonso, o iubești foarte mult pe Lucrezia, și ea te iubește pe tine. Acum te simți fericit și împăcat, dar ai uitat ce simțeai în timp ce veneai spre Roma, nu cu mult timp în urmă?

– Asta a fost înainte s-o cunosc pe Lucrezia.

– Dar nu te temeai numai de ea.

– De când am venit, papa mi-a fost bun prieten, iar Cesare nu mai este aici.

– Toanele papei se schimbă de la o zi la alta, frate, iar Cesare nu va rămâne pentru totdeauna în Franța. Plănuiește să se însoare cu verișoara noastră, Carlotta, după care se va întoarce.

Alfonso dădu din cap nerăbdător. Ura să i se strice cheful, iar gândul la întorcerea lui Cesare avea acest efect.

– Nu i se va permite să se însoare cu Carlotta.

– Nu, strigă Sanchia, dar se va întoarce, și poate că va aduce câțiva francezi cu el. Alfonso, ai uitat de fuga noastră în Ischia? Îți amintești de întoarcerea noastră în Neapole? Îți amintești de ceea ce am văzut... de poveștile pe care le-am auzit? Dacă vin francezii, lucrul acela se va întâmpla din nou, și Cesare Borgia ar putea foarte bine să mărșăluiască alături de ei, ca aliat al lor.

– Familia Borgia împotriva orașului Neapole...

– Împotriva orașelor Neapole și Milano și a întregii Italii. Ei sunt înșelători, iar Cesare nu te iubește, frate.

– Of, uită de el. Poate va avea un accident în Franța. Nu pot să cred că francezii îl vor iubi.

– Nu mai ești un copilandru, Alfonso. Înfruntă adevărul. Trebuie să luăm poziție împotriva lui Cesare. Neapole și Milano... și cât de multe alte state putem găsi să ne ajute. Din cauza asta a venit Ascanio Sforza în apartamentele acestea. El este noul nostru prieten, și vom avea și alții. Alfonso, acesta va fi locul lor de întâlnire. În timp ce se va dansa, se va asculta muzică și se vor citi poezii, ne vom aduna aici cu prietenii noștri, pregătindu-ne de momentul în care vom rupe alianța dintre Borgia și francezi.

– Asta e politică, murmură Alfonso și nu-mi place. De ce-ar trebui să existe discuțiile astea despre război și lupte, când avem poezia, muzica și dragostea?

– Cât de naiv ești! îl dojeni Sanchia. Dacă vrei să te bucuri în continuare de lucrurile bune din viață, trebuie să înveți să le și protejezi.

Alfonso se încruntă. Nu voia să se gândească la lucruri neplăcute, dar, cu toate astea, cuvintele Sanchiei îi amintiră de toate temerile din timpul călătoriei lui spre Roma.

– Și ce crezi că va spune Sfinția Sa când va afla că bărbații și femeile nu se adună aici pentru a vorbi despre poezie și muzică, ci despre politică... o politică periculoasă?

– De ce-ar trebui să afle?

– Pentru că e posibil să fie aici când se va vorbi despre astfel de lucruri.

– Nu vom fi atât de proști încât să vorbim despre asta când e și el prezent.

– Spionii lui îi vor duce veștile imediat.

– Aici vom fi mai inteligenți decât el. Ne vom împărtăși secretele numai celor care sunt alături de noi pentru această cauză. Iată și motivul pentru care trebuie să avem mare grijă cu Lucrezia. Ea îi va fi mereu loială papei și fratelui ei. Membrii familiei Borgia sunt atât de devotați unul altuia, încât nu ți-ar veni să crezi, dacă nu ai vedea în fiecare zi dovada acestui lucru. Trebuie să avem mare grijă cu Lucrezia.

– Dar acesta este palatul ei. Eu sunt soțul ei, iar tu îmi ceri să am secrete față de ea!

– Trezește-te din visul tău de îndrăgostit, frate prostuț ce ești! Vrei să ți-o ia pe Lucrezia? Căci asta vor face, în momentul în care nu le vei mai fi de folos; iar dacă va avea loc o invazie a francezilor, și papa va fi prieten cu ei, ce crezi că se va întâmpla cu tine? Nu vor putea spune că mariajul vostru nu a fost consumat. Ați dat de înțeles tuturor felul în care vă petreceți nopțile. Nu, tu nu vei scăpa cu un divorț, frate.

Alfonso începu să tremure. Sora lui îi trezea la viață toate temerile. La începutul căsătoriei lui suferise de coșmaruri și se trezea scăldat într-o transpirație rece pentru a o îmbrățișa pe Lucrezia și a o implora să-l consoleze. Visase că sabia care fusese ținută deasupra capetelor lor în timpul slujbei de căsătorie cobora încet și că mâna care o ținea era a lui Cesare, iar papa îi privea în continuare cu acel zâmbet blajin și plin de afecțiune prin care, într-un chip ciudat, îi ordona lui Cesare să îl ucidă.

Sanchia îi readucea la viață toate temerile legate de familia Borgia.

– Alfonso, dragul meu frate, avem destul timp în care să facem planuri. Dacă stăm unul alături de celălalt, îi putem înfrânge pe francezi. Ei n-ar fi venit niciodată împotriva noastră dacă întreaga

Italie ar fi fost unită. Singurul motiv pentru care au ieșit victorioși a fost faptul că regatele mici au păstrat distanța pentru o vreme, singure și separate, fiecare fiind înghițit de monstrul francez. De data asta vom lupta împreună, vom face o tabără puternică și vom urmări îndeaproape ceea ce se întâmplă între Franța și Roma. Vom avea spionii noștri la Vatican, și ei ne vor informa, iar Milano și Neapole vor fi împreună împotriva acestei alianțe pe care Cesare Borgia o face cu francezii pentru a câștiga domenii din Franța și pe verișoara noastră, Carlotta.

– Dar ce pot face eu? întrebă Alfonso disperat.

– Vino alături de noi. Vorbește cu Lucrezia când sunteți singuri. Fă-o să devină, treptat, una de-a noastră, dar încet și cu subtilitate, astfel încât să nu își dea seama că lucrează împotriva tatălui ei. Ea poate fi convinsă să-i ceară anumite favoruri Sfinției Sale. Știi doar că el nu-i poate refuza nimic.

Alfonso se strâmbă, iar Sanchia râse de el.

– Vom fi curajoși, Alfonso. Viața este bună acum, nu? Să nu uiți însă cât de repede se poate schimba, cât de repede s-a schimbat odinioară pentru noi. Nu vom mai lăsa să se întâmple așa ceva. Vom păstra ceea ce avem acum. Cred că începi să înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa?

Alfonso încuviință.

Lucrezia îl strigă, chemându-l să o acompanieze la lăută și, în timp ce se îndrepta spre ea zâmbindu-i Sanchiei, aceasta se bucură să-l vadă cum reușește să-și ascundă frica de viitor.

Alfonso își dădu seama de înțelepciunea cuvintelor rostite de sora sa; în săptămânile următoare vorbi din când în când cu Lucrezia, făcând comentarii foarte subtile despre calitățile excelente ale lui Ascanio Sforza, care nu trebuia condamnat pentru neajunsurile lui Giovanni, ruda sa de sânge. Îi vorbi despre oportunitatea unei prietenii între Neapole și Milano și despre posibilitatea unei uniuni, astfel încât, în cazul în care ar mai exista altă invazie a francezilor, să le țină piept împreună.

– Nu va mai exista nici o invazie a francezilor, spuse Lucrezia, pentru că fratele meu, Cesare, este prietenul regelui Franței, și tocmai prevenirea unei astfel de nenorociri este motivul principal pentru care s-a dus în Franța.

Atunci, Alfonso repetă cuvintele pe care i le șoptise Ascanio.

Cesare era de mult timp în Franța și existau vești despre căsătoria lui. Ar fi fost bine să nu vorbească de aceste lucruri în fața papei, pentru că toți știau cât își iubea fiul, dar nu era oare posibil ca francezii să îl privească pe Cesare ca pe un prizonier pentru că, deși în aparență era primit cu onoruri în Franța, se părea că vicleanul rege francez voia să-l țină acolo.

Lucrezia deveni cu adevărat alarmată, iar pe Alfonso îl cuprinseră imediat părerile de rău când observă îngrijorarea ei față de familie.

Acum își va face griji pentru Cesare și se va gândi la fratele ei, probabil ținut împotriva voinței sale în Franța, în loc să-și ocupe gândurile cu iubirea și pasiunea pe care o împărtășeau.

Oare Cesare avea să fie pentru totdeauna o umbră prezentă în căsnicia lor?

Cu toate astea, Lucrezia înțelesese că papa nu trebuia alarmat, și ea, care iubea și dorea liniște și pace în jurul ei, era gata să creadă că o prietenie între Neapole și Milano ar fi fost avantajoasă.

În acest context, în lunile următoare, apartamentele Lucreziei deveniră locul de desfășurare a unor petreceri noi, al căror principal obiectiv era unirea statelor Milano și Neapole în lupta împotriva francezilor, în timp ce papalitatea era prietena Franței.

În marea sală, festivitățile de căsătorie erau în plină desfășurare. În capul mesei stătea regele Franței, mulțumit că femeia cu care dorise atât de mult să se căsătorească era, în sfârșit, soția sa. Lângă el se afla însăși regina Anne, tânără, frumoasă, cu ochi vicleni care trădau satisfacția.

Ea, văduva regelui Carol, nu se arătase foarte dornică de-a deveni soția actualului rege Ludovic, dar toți erau conștienți de satisfacția pe care trebuia să o simtă fiind, pentru a doua oară, regina Franței.

Era o femeie bogată, iar unii ar fi putut spune că, prin această căsătorie, Ludovic căutase să obțină domeniile ei din Bretania. Dar asta nu era tot. Sărmana și cocoșata Jeanne nu numai că fusese o ființă simplă și plictisitoare – păcate de neiertat în lumea regalității –, ci și infertilă.

Anne știa că este privită ca un premiu și era mândră de asta. La douăzeci și trei de ani, în floarea vârstei și a fertilității, spera

să îi dea lui Ludovic fiii de care avea nevoie. Era optimistă în ceea ce privea viitorul, pentru că Ludovic, deși părea mai în vârstă, avea treizeci și șapte de ani și suficient timp înainte ca să aibă urmași.

Printre invitați se afla și un bărbat ciudat, Cesare Borgia, cunoscut în Franța ca ducele de Valentinois. Era un om periculos acest Valentinois și poate că tocmai de asta hotărâse Ludovic să îl trateze cu atenție. Ludovic era un bărbat precaut, fiind adesea luat în derâdere pentru ceea ce unii numeau zgârcenie, însă el spunea că preferă să îi facă pe curtenii săi să râdă din cauza asta, decât să-i facă pe supuși să se plângă de extravaganța lui. Așadar, chiar și acum, la nunta lor, de-abia dacă arăta ca un rege, iar cel mai frumos și împodobit bărbat dintre invitați era ducele de Valentinois.

Cesare nutrea mai multe speranțe în noaptea asta decât în oricare altă zi de când începuse să înțeleagă atitudinea francezilor față de el, deoarece Carlotta participa la bal și, când își ridicase privirea, reușise să o vadă – tânără, suficient de drăguță și cu un aer care îi amintea de Sanchia. Crescută la curtea lui Anne de Bretania, Carlotta era o fată puritană, după standardele lui Cesare, dar considera acest lucru o provocare. Nu avea nici o îndoială că odată ce i se va permite să o întâlnească pe fată, o va fermeca imediat. Avea să se însoare cu ea indiferent de opoziția pe care o va întâmpina.

El nu avea încredere în francezi. Erau subtili, inteligenți și îi ofereau o experiență cu totul nouă prin faptul că nu se temeau de el. Imediat ce păși pe uscat, în Marsilia, i se dăduse de înțeles că se află într-o țară unde blazonul familiei Borgia nu aducea teroarea asupra celor care îl priveau. Reputația lui îl preceda; acești oameni îl cunoșteau ca fiind un criminal și un bărbat cu ambiții politice, dar nu se temeau de el.

Acum, în timp ce îl urmărea pe regele zdrențăros, mulțumit de noua lui soție, își reaminti de călătoria în țara asta, de cât era de arătos în alaiul său splendid, de caii potcoviți cu potcoave de argint și acoperiți cu pleduri strălucitoare, de brocarturile și catifelele asortate cu satin, de veșmintele sale înfrumusețate cu aur și bijuterii, fiecare valorând o avere. Mai important decât aceste bijuterii, adusese cu el bula papală a divorțului, pe care i-o înmână personal lui Ludovic – un cadou de la Sfinția Sa. Nu, nu un cadou, ci o favoare pentru care Ludovic trebuia să plătească scump.

Dar oamenii ieșiseră din fermele și casele lor pentru a se uita lung la el în timp ce trecea mai departe. I se păruse că râdeau cu toții pe la spatele lui de aerul arogant pe care îl afișa și auzise șușoteli despre care știa că fuseseră spuse intenționat ca să le audă el.

– Toate bogățiile astea pentru un bastard!

– Oare ca să umplem cuferele de bijuterii ale bastardului papei îi plătim noi pe preoți? Am plătit pentru iertarea noastră, ca acum să fie cumpărate bijuteriile astea?

– Ce splendoare! Puternicul nostru rege arată ca un cerșetor pe lângă acest om, care este doar duce de Valentinois!

Se simțea plutind ostilitatea. Ar fi trebuit să se afișeze mult mai umil, dacă voia să îi impresioneze pe francezi.

Cesare simți din prima clipă că rânjesc la el, că pelerina veche de lână și pălăria pătată din blană de castor a lui Ludovic erau purtate pentru a atrage atenția asupra lipsei de bun-gust a ducelui nou-sosit, care era doar un bastard. Cesare se afla printre străini și se simțea tratat ca atare.

Își aminti limpede de prima întâlnire cu regele la Chinon, acolo unde se afla curtea sa la acea vreme. Ludovic era prea isteț pentru a-i reproșa opulența afișată sau pentru a-i da măcar impresia că o observase, dar îi spusese lui Cesare că tânăra Carlotta de Neapole era cu Anne de Bretania și că va depinde de viitoarea regină când li se va permite să se întâlnească.

Cesare bănui că este tras pe sfoară și păstră bula divorțului.

Nu era un aranjament de afaceri? În prețul bulei nu erau incluse căsătoria, titlurile franceze și domeniile?

Lucrurile nu stăteau așa, sublinie Ludovic atunci când Cesare continuă să păstreze bula, pentru că el era un om de cuvânt și, de altfel, cum s-ar fi putut târgui pentru ceva ce nu îi aparținea, de fapt? Cesare își primise domeniile. Era, într-adevăr, duce de Valentinois și primise ceea ce îi promisese Ludovic, și anume permisiunea de a încerca să se însoare cu Carlotta. Ludovic plătise tot, iar acum cerea bula divorțului.

Atunci începu Cesare să îi respecte pe acești oameni și să-și dea seama că trebuie să fie mai discret în cererile sale. Nu avea ce să facă decât să îi dea bula lui Ludovic, iar acesta, mulțumit de ceea ce obținuse, începu să facă planuri de căsătorie și îi spuse lui Cesare că este liber să înceapă s-o curteze pe Carlotta.

Lunile trecură pe nesimțite și nu se ivi nici o șansă pentru Cesare. Anne de Bretania insinuă că ea nu îi promisese nimic. De altfel, ea nu își dorea prea mult o căsătorie.

Cesare nu se îndoia că, odată ce va avea ocazia să o cucerească pe fată, îi va deveni soție în scurt timp. Era conștient de bârfele care circulau în jurul lui; bănuia ce se spunea la Roma și că dușmanii lui de acolo, care nu ar fi îndrăznit să îi menționeze numele când el se afla în oraș, acum își scriau epigramele pe ziduri.

Carlotta deveni conștientă de prezența lui Cesare. Ochii ei rătăceau adesea în direcția lui. El îi zâmbi și își folosi tot farmecul acela care le făcuse pe femeile italiene să-i mănânce din palmă.

Ea stătea la masă și se prefăcea că este absorbită de mâncare și de conversația cu bărbatul care îi stătea alături. Ce insultă din partea regelui și a reginei să o lase să stea lângă acel om! Și cine era? Avea părul blond și pielea fină. Zilele acestea, Cesare era conștient de aspectul pe care îl avea pielea altora, pentru că a lui nu-și mai recăpătase acea netezime specifică tinereții, defect care, deși atenuat de trăsăturile sale extraordinar de frumoase, îl irita.

– Cine este bărbatul acela de lângă lady Carlotta? îl întrebă el pe vecinul de masă.

În loc de răspuns se alese cu o ridicare de umeri.

– Vreun baron breton, cred.

Evident, se gândi Cesare, era un om fără importanță.

Când banchetul se termină și începu dansul, se pare că regina își aminti de îndatoririle sale, pentru că o chemă pe Carlotta alături de ea și apoi trimise după Cesare.

Carlotta din Neapole îl privi pe Cesare Borgia, bărbatul despre care auzise atâtea și despre a cărui purtare scandaloasă cu verișoara ei, Sanchia, se vorbise până și în Franța. Îl compară cu baronul breton și își spuse în gând: „Niciodată... niciodată! Mai degrabă mor!"

Cesare se înclină, luându-i mâna într-a lui. Expresia din ochii lui ar fi alarmat-o dacă nu s-ar fi aflat în sala aglomerată de bal și dacă nu ar fi simțit protecția distantă a reginei.

– Avem permisiunea Maiestății Tale pentru a dansa? întrebă Cesare.

– Milord, răspunse Anne, îți dau permisiunea mea, dacă o obții mai întâi pe a doamnei.

Cesare luă mâna Carlottei și o trase atât de tare, că aproape o ridică în picioare. Ea era prea uimită pentru a protesta. Evident, Cesare nu înțelegea eticheta curții franceze. Nu conta. Va dansa cu el, dar niciodată, absolut niciodată nu se va mărita cu el.

Dansa cu grație, trebuia să recunoască lucrul acesta.

– Dansurile acestea franțuzești, spuse el, credeți că se compară cu dansurile noastre italienești... sau cu dansurile noastre spaniole?

– Cu dansurile *voastre* italienești și cu dansurile *voastre* spaniole! exclamă ea, uimită. Eu trăiesc de atâta timp în Franța, încât am ajuns să spun despre cele franțuzești că sunt *ale mele*.

– Nu simți că e timpul să părăsești Franța și să te întorci acasă la tine?

– Sunt fericită aici. Regina este bună cu mine, iar eu o iubesc foarte mult. Nu doresc să plec.

– Îți lipsește spiritul de aventură, Carlotta.

– Poate, spuse ea.

– Nu faci decât să greșești refuzându-ți lucrul acesta. Viața îți oferă multe surprize plăcute, cu condiția să mergi să le cauți.

– Atunci mă consider norocoasă, fiindcă am parte de ele fără să trebuiască să plec în căutarea lor, răspunse ea.

– Dar greșești. Ce știi tu despre aventurile și plăcerile pe care le are de oferit viața?

– Te referi la cele de care te bucuri tu împreună cu verișoara mea?

– Deci ai auzit povești despre mine?

– Reputația ta a ajuns până în Franța, milord.

– Spune-mi Cesare.

Ea nu răspunse, dar păru să se concentreze asupra pașilor de dans.

– Știi de ce sunt aici, zise el.

– Da. Ai venit să-ți colectezi datoriile... prețul cerut pentru divorțul regelui!

– Ce spirit cu adevărat franțuzesc! Ești plină de maniere într-un moment, impetuoasă în clipa următoare. Mărturisesc că această combinație mi se pare fascinantă.

– Atunci, dacă francheța mea nu te ofensează, voi continua să fiu așa. Îți cunosc intențiile în ceea ce mă privește.

– Mă bucur. Înseamnă că nu mai trebuie să-ți fac curte prea mult timp.

– Milord, nu am primit încă încuviințarea tatei, ca să te privesc ca pe un pretendent.

– O vei primi cât de curând.

– Aici te înșeli.

– Nu mă cunoști. Eu nu mă clintesc în fața unui obstacol atât de mic.

– Milord, tu ești adeptul mariajului bazat pe lege, căci dacă n-ar fi așa, de ce nu ai fi așteptat-o pe verișoara mea, Sanchia, care este mult mai frumoasă decât mine și pentru care, dacă nu mint zvonurile, deja simți o anumită afecțiune. Cu toate astea, dai dovadă de lipsă de considerație față de dorințele asemănătoare ale altora.

Cesare se înroși de furie. Fata asta, cu toată pudoarea ei, avea o limbă ascuțită, iar el nu dorea să o curteze prea mult timp. Își prelungise șederea îndeajuns și începea deja să fie subiect de batjocură – lucru pe care îl găsea intolerabil – atât în Franța, cât și în Italia.

– Legitimitatea unui mariaj, replică el, nu are valoare pentru cei care nu au calitățile necesare de a crede în ea.

– Iar tu, milord, ești înzestrat din plin cu astfel de calități?

Cesare îi prinse mâna, iar ea făcu o grimasă.

– Curând vei descoperi cât de înzestrat sunt, replică el și își slăbi strânsoarea.

– Te-ai încruntat, milord, murmură ea. Dacă mai faci asta, o să pară că ești nemulțumit de partenera ta de dans, caz în care te rog să mă conduci înapoi la regină.

– Nici gând, răspunse el, până nu voi avea ocazia să stăm de vorbă. Aștept clipa asta de când am pus piciorul pe aceste meleaguri.

– Atunci, milord, te rog să vorbești.

– Scopul inițial pentru care am venit în Franța a fost să te conving să fii soția mea.

– Uiți, milord, că eu sunt o prințesă a Neapolelui și că nu ar trebui să îmi vorbești astfel decât dacă ai fi obținut mai întâi aprobarea părintelui meu.

– Este dorința Sfinției Sale.

– Nu m-am referit la Sfântul Părinte. Vorbeam despre rege, tatăl meu.

– El știe că papa își dorește ca această căsătorie să aibă loc.

– Și totuși, milord, nu am primit recomandarea că ar trebui să te ascult.

– O vei primi.

– Milord, sper că înțelegi că trebuie să aștept, ca o fiică ascultătoare.

– Categoric, ești o femeie cu un caracter puternic. Îmi dau seama că ești genul care ia singură deciziile care o privesc.

– Ai dreptate, iar eu m-am hotărât să aștept părerea tatălui meu. Văd că regina îmi face semn să mă întorc la ea. Mă conduci până acolo?

– Nu, zise Cesare.

Ea se desprinse însă din brațele lui și, făcând o reverență, îi întoarse spatele și porni înapoi spre regină.

Cesare rămase locului câteva secunde, holbându-se după ea. Apoi își dădu seama că era urmărit de priviri amuzate. O găsi pe fata cu ochi obraznici și își fixă atenția asupra ei, dar în tot acest timp clocotea de mânie și abia reușea să ascundă acest lucru, observând că femeia pe care o voia, Carlotta, era mult mai fermecătoare cu insignifiantul nobil breton decât fusese cu el.

Ludovic îl convocă pe Cesare să se prezinte în fața lui. Ochii vicleni ai regelui francez remarcară jiletca lucrată cu atenție în cel mai mic detaliu, bijuteriile care îi străluceau pe mâini și la gât. Lui Cesare îi era greu să-și ascundă iritarea pe care o simțea când se afla în preajma regelui Franței. Lipsa de expresivitate a acestuia era mai exasperantă decât orice batjocură. Cesare credea că puțina prețuire pe care o manifesta regele față de veșmintele sale însemna: „Înțelegem de ce trebuie să te împodobești așa, duce bastard. Aceste zorzoane sunt, probabil, foarte prețioase pentru un bastard care tocmai a scăpat de hainele de cardinal".

În Franța, Cesare a trebuit să învețe să-și țină în frâu impulsurile, lucru deloc ușor pentru un om cu temperamentul său.

Îngenunche în fața regelui și își imagină că Ludovic se bucura pe ascuns de faptul că îl ține în genunchi mai mult decât pe alții.

Într-un sfârșit, i se spuse să se ridice.

– Veștile nu sunt bune, milord, vorbi Ludovic. Regret nespus că este de datoria mea să ți le aduc la cunoștință.

Expresia regelui exprima compasiune, dar Cesare nu putea scăpa de ideea că în spatele ei se ascundea o bucurie meschină.

– Sunt vești de la Neapole, continuă Ludovic. Federico refuză cu încăpățânare să-și dea consimțământul pentru căsătoria ta cu fiica lui.

– De ce, Sire? întrebă Cesare, iar tonul lui imperativ îl făcu pe rege să-și ridice sprâncenele pentru o clipă.

Urmară câteva momente de tăcere.

– Vă implor, Maiestatea Voastră, adăugă Cesare, spuneți-mi în ce temei se opune regele din Neapole la această căsătorie?

– Motivul este nașterea ta.

– Nașterea mea! Eu sunt fiul papei.

Regele schiță un zâmbet.

– Este o concluzie tristă, dar nu mai puțin logică, milord, și anume aceea că fiii papei nu pot fi altfel decât ilegitimi.

Cesare își încleștă pumnul drept și îl lovi în palma celeilalte mâini. Îi era greu să se abțină să nu-l ia pe acest om de umeri și să-l zdruncine, așa rege cum era.

– Este o prostie, strigă el.

Regele dădu din cap cu tristețe.

– Și, continuă Cesare, nu mă îndoiesc că Maiestatea Voastră, cu puterea și hotărârea de a îndeplini termenii înțelegerii cu tatăl meu, veți ignora obiecțiile acestui monarh neînsemnat.

– Duce, uiți că eu am îndeplinit partea mea din înțelegere. Ți-am dat domeniile pe care le ai acum și ai consimțământul meu să o cucerești pe doamnă, însă nu pot lua locul tatălui ei atâta timp cât are un părinte în viață.

– Am putea să ne căsătorim aici, Sire, și atunci ce ar mai putea face tatăl ei?

Ludovic lăsă să i se vadă pe față expresia de șoc profund.

– Mi-ai cere să intervin între o fiică și tatăl ei? Nu, nu aș putea face asta nici măcar pentru prietenii mei. Mai mult, am primit proteste din toată Europa. Am aici unul din partea fratelui meu din Anglia, regele Henric al VII-lea. Îmi trimite vorbă că e profund marcat de posibilitatea ca ilegitimitatea să fie legată de regalitate, iar un fiu al Sfinției Sale să se însoare cu fiica legitimă a unui rege.

Ludovic zâmbi. Am impresia că fratele nostru din Anglia e puțin cam șocat de faptul că Sfinția Sa chiar are un fiu... dar nu despre asta vorbim aici.

– Tocmai el, care este un Tudor? strigă Cesare, nemaiputându-și controla furia. Dar Tudorii pot fi siguri de propria lor legitimitate?

Din nou, regele își ridică sprâncenele, iar expresia lui fu atât de rece, că Cesare simți imediat că ar putea deveni ostatic într-o țară străină.

– Nu aș putea discuta cu tine problemele fratelui meu, spuse Ludovic pe un ton aspru, apoi flutură mâna pentru a arăta că întâlnirea a luat sfârșit.

Cesare părăsi apartamentul mânios. Însoțitorii lui, care îl așteptaseră la o distanță considerabilă, îl urmară. Îi privi agresiv. Oare ei știau că fusese umilit?

Rezistă impulsului de a-l lua de urechi pe unul dintre ei și de a-l târî în apartamentele lui, unde să ordone să i se taie limba. Era hotărât ca nimeni să nu ducă înapoi la Roma poveşti despre ce a trebuit să îndure el în Franța. Mai întâi, să fie luat în derâdere de fătuca aia prostuță, apoi să fie tratat ca un om de nimic de însuși regele! Iar ceea ce făcea astăzi regele aveau să facă a doua zi și cei din suita lui.

Cu toate acestea, precauția îl ținea în frâu. Cu câteva momente în urmă avusese o licărire de luciditate care îi arătase în ce postură se găsea. Și dacă hotăra să părăsească degrabă Franța? I se va permite oare să plece? Avea să se însoare cu Carlotta, deși se părea că întreaga Franță și Europă erau împotriva lui? Avea să se întoarcă la Roma și să ajungă de râsul lumii?

Trebuia să fie atent, să nu uite pentru nici o secundă că nu se putea comporta în Franța după bunul plac, așa cum făcea în Italia.

Prin urmare, reținu chipul bărbatului care i se păruse că fusese amuzat să-l vadă umilit. Și-l va aminti, dar, deocamdată, omul trebuia să-și păstreze limba cât mai erau pe pământ franțuzesc.

*

Acum că urma să aibă un copil, Lucrezia își spuse că aceasta era cea mai fericită perioadă din viața ei. Refuza să se uite în urmă, la fel cum nu voia nici să privească în viitor. Prezentul îi satisfăcea toate așteptările.

În fiecare zi, dragostea pentru soțul ei părea să devină mai puternică, iar papa, văzând acea iubire, părea nerăbdător să o asigure că și el simțea multă afecțiune pentru ginerele său.

În apartamentele din Santa Maria in Portico, cardinalii și oamenii de litere continuau să se adune. Existau zvonuri și insinuări, iar scopul politic al acestor întâlniri devenea din ce în ce mai clar. Numărul celor care se declarau împotriva papei și a francezilor creștea și, din moment ce întâlnirile se desfășurau în apartamentele Lucreziei, Alfonso părea să fie unul din liderii lor.

Spre deosebire de Lucrezia, el se plictisi repede de politică. Avea aproape optsprezece ani și simțea că în viață sunt lucruri mult mai interesante de făcut decât intriga. Era ușor nerăbdător cu oameni ca Ascanio Sforza, care continua neîncetat – sau cel puțin așa i se părea lui – să urmărească atent comportamentul celorlalți, căutând bagatele, insulte, aluzii răutăcioase. „Viața e bună. Bucură-te de ea." Acesta era motto-ul lui Alfonso.

Papa era foarte amabil și se interesa mereu de fericirea lor. Nimeni nu fusese mai încântat ca el să afle de sarcina Lucreziei, și Alfonso era uimit să îl vadă pe acest om părăsind temporar rangul sfântului său oficiu, pentru a o îngriji cu blândețe pe fiica sa. Se plimba cu ei prin grădinile Vaticanului, făcea planuri pentru copilul lor și le vorbea pe un ton melodios, încât Alfonso aproape că-l vedea pe băiețel jucându-se prin grădinile acelea în anii care aveau să vină.

Părea de necrezut că cineva ar fi vrut să fie dușmanul unui om ca el și, atâta timp cât Cesare rămânea în Franța, Alfonso era sigur că avea să fie complet fericit.

Într-o zi, papa îl chemă la el.

– Eu și cu tine, îi spuse el, însoțiți de doi dintre cardinalii mei, vom merge la vânătoare înspre Ostia, pentru că pădurile de acolo sunt pline de vânat și ne vom distra de minune. Râse când văzu expresia lui Alfonso. Cât despre Lucrezia, ea trebuie să rămână acasă, fără să protesteze, și să se odihnească pentru câteva zile. Am impresia că pare puțin obosită în ultimul timp și trebuie să ne gândim la copil. Și tu, fiule, în tot timpul în care ne vom distra la vânătoare, vei aștepta cu nerăbdare reîntâlnirea cu Lucrezia! Ah, ești un tânăr așa norocos!

Lucrezia îl îndemnă să meargă, deoarece știa cât de mult îi plăcea la vânătoare și că va fi plecat numai pentru câteva zile. Alfonso plecă așadar însoțit de papă și de cardinalii Borgia și Lopez. Astfel, avu ocazia să vadă încă o fațetă a personalității acestui bărbat, socrul lui, om sportiv și vânător, și începu să creadă acele zvonuri pe care le auzise și care spuneau că Alexandru al VI-lea avea puteri magice. Și ceea ce credea că aflase acum era că aceste puteri nu veneau de la diavol, ci de la Dumnezeu.

Alfonso nu avea să uite niciodată drumul de întoarcere de la vânătoarea aceea, bucuria de a călări spre Roma în lumina palidă a soarelui de februarie și imaginea Lucreziei la balcon, așteptându-i să sosească.

Ea fugi jos să îi întâmpine și rămase printre oamenii din alai, zveltă și cu părul auriu, pentru că cele două luni de sarcină nu se vedeau încă. Acolo, în mijlocul cerbilor, caprelor sălbatice și altor prăzi de vânătoare, Alfonso își îmbrățișă soția cu o afecțiune și bucurie care aduse lacrimi în ochii papei și a cardinalilor săi.

– Sunt fericit, strigă Alfonso. Sunt fericit că am ajuns acasă.

Și se minună de acest lucru, pentru că își dădu seama că locul căruia îi spunea casă era acel oraș unde, cu puțină vreme în urmă, venise cu multă groază în suflet.

Când rămaseră singuri, Lucrezia îi mărturisi cât de dor îi fusese de el, că numărase orele până la sosirea lui.

– Ai crezut vreodată că poate exista o fericire ca aceasta? o întrebă Alfonso.

– Nu, răspunse ea. Nu credeam.

Era adevărat, pentru că în timpul aventurii cu Pedro Caldes, ea știuse de la început că nu se vor putea bucura niciodată de o astfel de fericire. Lucrezia visase la o casă mică, departe de Roma, în care avea să trăiască împreună cu Pedro și copilul lor. Știa că dacă și-ar fi câștigat fericirea alături de Pedro, ar fi pierdut mult din relația pe care o avea cu tatăl ei. Acum nu pierduse nimic. Era complet fericită și sigură că, odată ce copilul ei avea să se nască, va înceta să îl mai viseze pe celălalt copil care fusese odinioară la fel de important pentru ea ca cel pe care îl purta acum.

– Nu, îi spuse încă o dată lui Alfonso, nu credeam că poate exista o asemenea fericire, dar acum cred că am putea simți ceva

și mai puternic decât ce simțim acum. Asta se va întâmpla în ziua în care îl voi ține în brațe pe copilul nostru.

Adormiră împreună, înlănțuiți și inocenți ca doi copii.

Ziua următoare îi aduse Lucreziei dovada faptului că fericirea era un lucru foarte fragil.

De dimineață, Sanchia veni în apartamentele ei.

– Va fi o zi însorită, spuse ea. Ar trebui să ne pregătim pentru călătoria la podgoriile cardinalului Lopez.

Lucrezia își aminti. Noaptea trecută, cardinalul le făcuse doamnelor invitația, iar ele acceptaseră bucuroase.

– Vai, exclamă Sanchia, dar sarcina te face să arăți atât de bine, Lucrezia. Pari mai frumoasă decât erai acum două luni.

– Fericirea mă face să arăt așa, răspunse Lucrezia.

– Nu ești dezamăgită de frățiorul meu?

– Știi care sunt sentimentele mele pentru el.

– Ai grijă de el, Lucrezia. Ai grijă de el când se va întoarce Cesare acasă.

– Ai vești despre Cesare?

– Știu că nu se va însura cu Carlotta, dar bănuiam asta înainte să plece.

Lucrezia îi zâmbi cu tristețe cumnatei ei. Știa că Sanchia fusese geloasă și îi părea rău de nefericirea ei.

– A plecat în octombrie, zise Sanchia cu înverșunare, iar acum este februarie. Cu toate astea, el tot neînsurat este. Îți spun eu, Lucrezia, Cesare nu e mai mult decât ostatic în Franța. Relațiile sunt bune, ca să spunem așa, dar sunt numai relații. De ce nu se însoară Cesare? Pentru că regele Franței dorește să îl rețină în Franța!

– Vrei să spui că este atât de atașat de Cesare...

Sanchia izbucni în râs.

– Tu crezi că toată lumea îl iubește pe fratele tău așa cum o faci tu? Nici vorbă! Regele Franței plănuiește un atac asupra Italiei și, dacă îl ține ostatic pe preaiubitul fiu al papei, poate fi sigur că va fi scutit de intervenția acestuia, când va acționa.

– Cesare... ostatic!

– De ce nu? A mai fost ostatic o dată, îți amintești? A scăpat la Velletri, după care s-a întors împotriva francezilor, umilindu-i, lucru pe care ei nu-l pot uita ușor.

– Dar regele Franței îl respectă foarte mult pe fratele meu. Auzim tot timpul de petrecerile pe care le dă în cinstea lui.

Sanchia își apropie fața de Lucrezia.

– Unul dintre cei care îl însoțesc pe Cesare în Franța mi-a scris că onorurile care i se aduc sunt ca acelea care i s-au adus lui Hristos în Duminica Floriilor, pentru ca după mai puțin de o săptămână, să strige: „Crucificați-l".

– Sanchia! Vrei să spui că Cesare este în pericol?

– Nu mă îndoiesc de faptul că știe să-și poarte de grijă, dar nu o va primi pe Carlotta de soție. Sanchia ridică din umeri. Vino, ce bonetă o să porți?

Lucrezia încercă să-și îndrepte atenția către bonete. Nu îi venea să creadă că Cesare se afla în pericol. Dacă nu se însura cu Carlotta, atunci va avea pe altcineva. Curând, o să se întoarcă acasă, iar ea nu avea de gând să lase lacrimile pentru fratele ei să-i întunece fericirea.

Alaiul porni spre podgoriile cardinalului Lopez. Terenurile se întindeau frumoase în lumina palidă a soarelui de februarie și Lucrezia se încăpățâna să fie veselă, ca să alunge gândurile neliniștitoare pe care i le băgase în cap Sanchia.

Cardinalul Lopez și servitorii lui pregătiseră un festin pentru vizitatori, după care urmăriră curse de cai sau se alăturară jocurilor pe care gazda le pregătise pentru amuzamentul lor. Aerul era plin de râsete, dar, din când în când, Lucrezia tânjea să fie cu Alfonso, să îi redea discuția avută cu Sanchia, care o lăsase cu o neliniște în suflet, și să primească alinare din partea lui. Nu avea să-i povestească și papei, pentru că, deși el ar fi respins zvonurile, mintea lui s-ar fi gândit la ele în secret. Însă era sigură că Alfonso le va nega și le va considera ridicole, fiindcă știa că asta aștepta ea de la el.

– Să ne grăbim! Hai să ne întrecem! strigă ea în timp ce coborau o pantă spre grajduri.

Bernardina, care era aproape în spatele ei, chiui de bucurie și o trase și pe Francesca de rochie.

– Vino! Eu voi ajunge prima la grajduri, zise ea.

– Ba nu! îi strigă Lucrezia și grăbi pasul.

Era în fruntea lor când piciorul i se împiedică de o piatră și ea căzu pe glezna răsucită. Din păcate, Bernardina era prea aproape

de ea ca să se redreseze și, când Lucrezia căzu, se prăbuși peste ea. Francesca se împiedică peste ele și, timp de câteva secunde, rămaseră amândouă peste Lucrezia, care era presată la pământ de greutatea lor. Apoi săriră în picioare râzând, însă veselia li se stinse de pe chip când văzură că Lucrezia nu se mai mișca. Zăcea cu trupul răsucit și nemișcat, acolo unde căzuse.

*

Papa ședea alături de fiica sa. Oamenii o aduseseră înapoi la palat și o așezaseră în pat, apoi dăduseră de veste la Vatican că a avut loc un accident și că doctorii se temeau că urmările puteau fi grave. Lucrezia stătea întinsă, albă la față și fără să se miște. Pierduse copilul.

Fu o alinare pentru ea să îl vadă pe tatăl ei alături, când deschise ochii. Întinse mâna și el i-o prinse. Văzând tristețea din ochii lui, Lucrezia înțelese imediat ce se întâmplase. Pierderea unui nepot îl putea face mai nefericit decât vestea că francezii erau aproape de Roma.

– Dragă tată... începu ea.

El zâmbi, pregătit să îi aline suferința.

– Te vei face bine, fata mea, murmură. Slăbiciunea pe care o simți acum va trece.

– Copilașul meu... șopti ea.

– Of, este un accident nefericit, nimic mai mult. Doi oameni îndrăgostiți, așa ca tine și Alfonso, vor mai face și alți copii. Cât despre acesta... nici măcar nu știm dacă era băiat.

– Băiat sau fată, eu îl iubeam.

– Ah, îl iubeam cu toții, dar nu a fost să fie. Se aplecă spre ea, peste pat. Iar tu nu ai pățit nimic, scumpa mea. În curând vei fi bine. Lăudați fie sfinții pentru mila lor. Să jelesc pentru un copil nenăscut, când draga mea fiică a fost cruțată? Când mi-au adus vestea accidentului tău, am fost asaltat de cele mai îngrozitoare temeri și am plâns, pentru că, dacă ceva s-ar fi întâmplat cu Lucrezia mea, nu m-ar mai fi interesat viața asta. M-am rugat pentru viața ta cu atâta ardoare, cum nu m-am mai rugat niciodată până acum, și, vezi tu, Lucrezia, rugăciunile mi-au fost ascultate. Iubita mea este nevătămată, iar copilul... Dar îți spun eu că vor urma alți copii.

– Tată, spuse ea, stai lângă mine. Nu pleca încă.

Papa zâmbi și încuviință.

Lucrezia se mai destinse și încercă să se gândească la copiii pe care urma să-i aibă cu Alfonso. Când vor avea un copil, un copil care să trăiască, atunci va înceta să îl mai plângă pe acesta. Voia să se gândească la viitor, voia să uite cuvintele tulburătoare pe care le auzise despre fratele ei, Cesare.

*

Între timp, Cesare era nemulțumit în Franța. Își dorea să nu fi pornit niciodată în aventura aceasta. Considera că fusese umilit așa cum nu i se mai întâmplase vreodată. Carlotta din Neapole îl ura, destăinuire pe care le-o făcuse tuturor prietenilor ei, iar aceștia avuseseră grijă ca toate comentariile să ajungă la urechile lui. Ea declarase că nu se va recomanda niciodată ca doamnă cardinal, așa cum i s-ar fi spus, cu siguranță, dacă se mărita cu Borgia.

Când se întâlneau, lucru care se întâmpla frecvent, ea se străduia să pară sinceră și să insinueze că el nu trebuie să o învinovățească pe ea pentru eșecul relației lor; ea doar ascultase de tatăl ei, care își menținea hotărârea, alături de celelalte curți regale din Europa – desigur, cu excepția regelui Franței.

Era o poziție enervantă, dar Cesare trebuia să își stăpânească mânia și să se prefacă detașat, ascunzându-și îngrijorarea din ce în ce mai mare, cu fiecare săptămână ce trecea.

Într-una din zile, regele trimise după el. Alături de rege stăteau regina și câțiva miniștri. Cesare simți prezența lor ca pe o insultă în plus.

– Am vești grave pentru tine, milord, spuse Ludovic.

Cesare era conștient că anumite persoane din jurul tronului se chinuiau din greu să își ascundă zâmbetele.

– Sire? se încruntă Cesare, străduindu-se cu toată puterea să-și păstreze calmul.

– Doi dintre supușii noștri s-au căsătorit, continuă regele, și mă tem că acest lucru nu-ți va face plăcere.

– Am vreun interes special pentru unul din acești supuși, Maiestate? întrebă Cesare.

– Foarte mare. Unul din ei este prințesa Carlotta.

Cesare simți că buzele i se strâmbă incontrolabil într-o grimasă și că tot sângele îi inundă chipul. Își strângea pumnii atât de tare, că unghiile i se înfipseră în carne, rănindu-l până la sânge.

Își dădu seama că se bâlbâie și începu să vorbească șoptit, pentru ca apoi, vocea să i se transforme într-un răcnet.

– Căsătorită... Maiestatea Voastră?

– Da, obrăznicătura s-a măritat cu nobilul ei breton. Regele ridică din umeri. Desigur, a avut consimțământul tatălui ei pentru această căsătorie, iar eu și regina considerăm că, în aceste circumstanțe, nu mai avem nici o putere în această problemă.

– Maiestatea Sa, regele din Neapole, pare foarte mulțumit de alegerea fiicei sale, spuse Anne de Bretania repede.

Pe Cesare îl mâncau degetele să apuce sabia și să atace cuplul regal, acolo, pe loc. Erau dușmanii lui, ei puseseră asta la cale. Și când se gândea că el fusese cel care le adusese bula, dându-le posibilitatea să se căsătorească! Îl insultau dinadins, spunându-i că regele din Neapole accepta un nobil breton fără importanță, dar îl respingea pe Cesare Borgia, fiul papei, ca ginere.

Era inacceptabil. Îi cereau să suporte o umilință prea mare.

Poate că Ludovic își dădea seama de asta, pentru că vorbi imediat din nou.

– A, milord, mai sunt și alte doamne la curtea noastră. Poate că ele vor fi mai puțin capricioase.

„Sfântă Fecioară", se rugă Cesare în gând, „ajută-mă să rămân calm. Oprește această goană nebunească a sângelui meu, care mă împinge să ucid."

– La ce doamnă se gândește Maiestatea Voastră? reuși Cesare să spună.

Ludovic zâmbi agreabil.

– După această dezamăgire amarnică, m-am gândit la o pereche potrivită pentru dumneata. Ruda mea, regele de Navarra, are o fiică tânără și frumoasă. Ce părere ai de o căsătorie cu tânăra Charlotte de Navarra?

Cesare simți că i se întețesc bătăile inimii. El pusese ochii pe Carlotta, dar Charlotte nu era o alternativă rea.

– Alain d'Albret, continuă regele, ieși în față, vere, și spune ce părere ai despre o căsătorie între bunul nostru prieten, ducele de Valentinois, și micuța noastră Charlotte.

Regele Navarrei veni în fața regelui Franței. Părea supărat.

– Nu mi se pare normal, spuse el, ca un cardinal să aibă dreptul să se căsătorească.

– Ducele nu mai este cardinal, îi aminti regele.

– Am fost eliberat de jurămintele mele, strigă Cesare. Sunt la fel de apt pentru căsătorie ca orice alt bărbat.

– Va trebui să mă asigur că un bărbat care a fost odată cardinal este liber de toate legăturile ecleziastice, înainte să îi dau pe una dintre fiicele mele, spuse cu încăpățânare Alain d'Albret.

– Ești un prost! strigă din nou Cesare. Toată lumea știe că sunt liber.

În jurul lui se lăsă liniștea. Ludovic îl privi cu răceală. Acest străin uitase cât de strictă era eticheta la curtea Franței.

– Implor iertare, zise Cesare iute, dar vă pot dovedi că ceea ce spun este adevărat.

– Chiar am *nevoie* de dovezi, spuse Alain cu duritate în glas.

– Trebuie să îi înțelegi grija, adăugă regele, uitându-se când la Alain, când la Cesare. Este tată și are sentimente părintești.

– Maiestatea Voastră îi poate explica faptul că sunt liber.

– Îi vom oferi toate dovezile, spuse regele, dar asta va dura ceva timp.

– Voi avea nevoie de dovada supremă, Maiestatea Voastră, declară Alain.

Regele se ridică și, ducându-se spre Alain, își înlănțui brațul de al lui. Apoi se întoarse, îi făcu semn lui Cesare și, prinzându-l și pe el de braț, plecă cu amândoi spre o ambrazură, unde le vorbi în șoaptă, în timp ce restul curții care privise scena de dinainte rămase să bârfească în urmă, respectând dorința regelui de intimitate.

– Dovada va veni, îi spuse regele lui Alain. Sfinția Sa o va trimite fără întârziere. Apoi se întoarse către Cesare. Amanieu, fratele lui Charlotte, va fi și fratele tău, duce. Își dorește de mult un post de cardinal. Un post de cardinal, Alain! Cred că, dacă ți-ai vedea fiul numit cardinal, ai ajunge mai repede la o hotărâre, nu-i așa?

– Dovada, Sire, repetă Alain. Trebuie să am dovada... dovada pentru mine însumi și numirea de cardinal pentru fiul meu. Și apoi... nu mă voi mai opune ideii de a accepta un soț pentru fiica mea.

Cesare era tăcut. Trebuia să aibă o soție. Nu putea face față umilinței de a se întoarce la Roma fără o soție, iar Charlotte d'Albret era fiica unui rege, la fel cum era și Carlotta.

Prin căsătoria asta, el vedea o modalitate de a-și salva onoarea, dar în același timp era și circumspect.

Erau adevărate vorbele care se șopteau pe la curtea Franței cum că „regele îl ține ostatic pe Cesare Borgia"?

Sugerase regele această căsătorie pentru a întârzia plecarea din Franța a lui Cesare, pentru a-l transforma într-un musafir mai degrabă decât într-un ostatic? Cesare credea că Ludovic plănuia chiar și acum un atac asupra orașului Milano. Se putea ca el, mărețul Cesare, să fie pus în umilitoarea poziție de a fi încă o dată ostatic?

Cu toate acestea, căsătoria cu o rudă de sânge a regelui Franței avea să fie în favoarea lui.

Se hotărî atunci să se însoare cu Charlotte cât mai curând posibil.

Curtea Franței se afla la Blois, iar evenimentul la care participa era căsătoria lui Cesare Borgia, duce de Valentinois, cu Charlotte d'Albret.

Regele era încântat. De fiecare dată se simțea la fel atunci când se afla în frumosul său castel de pe malurile Loarei, atât de grandios, construit pe mai multe pante, lucru care îi dădea un aspect pitoresc și maiestuos. Dintre toate castelele sale, Ludovic îl iubea cel mai mult pe cel de la Blois, pentru că se născuse acolo, într-o zi de iunie din anul 1462, și tot în același castel, într-o noapte de aprilie din anul 1498, un mesager îi adusese vestea morții regelui Carol, când, îngenunchiind în fața lui, strigase: „Regele e mort! Trăiască regele!"

De Blois îl legau cele mai frumoase amintiri.

Prin urmare, era bucuros că această căsătorie avea loc aici. Armatele sale erau pregătite să mărșăluiască împotriva regatului Milano, iar el reușise să îl rețină pe mult iubitul fiu al papei pe pământ francțuzesc pentru câteva luni. Căsătoria avea să-l țină aici pentru alte câteva luni, deoarece nu avea să plece din Franța până când soția lui nu rămânea însărcinată. Mai mult, familia Borgia era acum legată prin căsătorie de casa regală a Franței – o mare onoare pentru ei, lucru pe care, fără îndoială, îl vor recunoaște.

Când Ludovic va fi gata să invadeze Italia, va avea de partea lui influența puternică a papei, astfel încât se putea felicita pentru talentele lui diplomatice, la fel de mari ca ale lui Alexandru al VI-lea. Obținuse atât divorțul pentru el, cât și sprijinul papei, toate astea în schimbul fiicei lui Alain d'Albret, al unui titlu și al unui domeniu iluzoriu.

Așa că, în timp ce urmărea festivitățile, se simțea satisfăcut și indulgent. Și ce mai festivități! Borgia n-avea decât să plătească! El voia splendoare, așa că îi permise să o aibă. Tatăl lui era unul dintre cei mai bogați oameni din lume. N-au decât să facă acești Borgia paradă de bogăția lor în fața cinicilor francezi! Mai bine să-și cheltuiască averea pe festivități de nuntă decât pe armate pe care să le folosească împotriva francezilor.

Vremea era călduroasă și însorită, iar câmpurile din jurul castelului erau încântătoare. Ideea de a ține festivitățile afară fusese primită cu aplauze, iar tapiseriile brodate cu flori erau aranjate pe câmp în forma unor corturi pătrate descoperite, în așa fel încât să lase să se vadă cerul senin și albastru. Acești pereți tapisați transformau pajiștea într-un palat cu o sală mare de banchet, o sală de dans cu iarbă, în loc de covor, și cerul pe post de tavan.

Papa, bucuros de aranjamente, trimisese cufere cu bijuterii pentru mireasă, iar micuța Charlotte, care dusese un trai modest, era uluită.

Charlotte avea șaisprezece ani, dar părea chiar și mai tânără pentru vârsta ei. Era o mireasă tăcută și, când ochii ei temători îi întâlniră pe cei ai lui Cesare, până și el fu mișcat de simplitatea ei. Își dădu seama că ea îl va privi cu admirație, din moment ce îl vedea atât de frumos, mai ales că nu auzise nimic despre reputația lui, fiind atât de mult timp izolată de lume.

În vreme ce ședea alături de ea la banchet și dansau împreună sub cerul albastru, în sala înconjurată de tapiserii, Cesare se hotărî să o facă fericită cât timp va mai rămâne în preajma ei, pentru că imediat ce va rămâne însărcinată, își pusese în gând să se întoarcă la Roma.

Ambițiile sale erau mai mari ca niciodată. Avea planuri pentru cucerirea Italiei. O va lăsa grea și o va numi castelană pe domeniile sale din Franța. Apoi se va întoarce pentru a deveni cuceritorul pământurilor sale natale și, poate, al lumii.

Dar nu îi spusese și ei asta și, în timp ce dansa cu ea, atât de frumos în veșmintele sale de nuntă, o fascina pe această fată simplă cu aspectul lui blând și conversația inteligentă. Cei care îl cunoșteau bine se minunară de schimbarea lui și, pentru o vreme, uitară să le fie milă de micuța Charlotte d'Albret.

Cât despre Charlotte, ea era departe de a-și plânge de milă. Era mireasa unuia dintre cei mai controversați bărbați din lume și descoperi că îl găsește fermecător, vesel și sentimental, blând și pasional.

Așadar, sub cerul de mai de la Blois, mireasa și mirele visau la viitorul pe care urmau să îl aibă împreună, dar ea ar fi fost surprinsă dacă ar fi știut că nu apare aproape deloc în visele istețului și blândului ei soț.

În această vreme, Lucrezia rămăsese din nou însărcinată, iar tatăl ei o vizita zilnic.

Când Garcia, mesagerul lui Cesare, veni în goana calului la Roma cu vestea că, într-adevăr, căsătoria avusese loc, Alexandru se entuziasmă atât de mult de parcă ar fi fost vorba despre căsătoria lui. Trimise imediat după Lucrezia și îl chemă îndată pe Garcia, deși sărmanul om, istovit de oboseala drumului, căzu la picioarele papei.

Văzându-l în ce stare era, Alexandru ceru să i se aducă un scaun confortabil, trimise după vin și mâncare pentru a-l revigora, dar nu îl lăsă să-i scape din ochi până ce nu îi povesti de-a fir a păr cele întâmplate la Blois.

– Căsătoria a fost oficiată, Sfinția Ta, rosti gâfâind Garcia.

– Și consumarea ei?

– Și asta, Sfinția Voastră. Am așteptat până dimineață ca să vă aduc și această veste.

– De câte ori? întrebă papa.

– Șase, Sfinția Voastră.

– Un fiu demn de tatăl său, strigă Alexandru râzând. Preaiubitul meu fiu, sunt mândru de tine.

– Maiestatea Sa, regele Franței, l-a felicitat pe milord pentru curaj și pricepere, Sfinția Voastră...

Aceste cuvinte l-au făcut pe Alexandru să râdă și mai tare.

– Spunând, Sfinția Voastră, că ducele l-a întrecut pe Maiestatea Sa.

– Sărmanul Ludovic! strigă papa. Chiar se aștepta ca un Valois să poată rivaliza cu un Borgia!

Apoi, ceru să audă fiecare detaliu al ceremoniei, până la consumarea căsătoriei, moment despre care îi plăcea să i se povestească iar și iar.

La câteva zile după aceea, încă putea fi auzit murmurând: „De șase ori! Nu-i rău... nu-i rău deloc, fiule."

Îi plăcea să povestească el însuși despre nuntă, și repeta totul oricui nu auzise istorisirea, ba deseori chiar și celor care o știau, înflorind pe ici-colo, exagerând în legătură cu numărul bijuteriilor și splendoarea lor, fără să renunțe însă la acel „de șase ori"; și râdea tare, până când îi dădeau lacrimile.

Era minunat, își spunea Lucrezia, să îl vadă atât de mulțumit. Nu trecuse decât o lună de când fusese conceput copilul ei, dar deja se simțea complet fericită. Tatăl ei era încântat; Cesare avea o soție, iar ea îl avea pe iubitul ei, Alfonso, și urma să nască un copil. Ce-și putea dori mai mult pe lume?

Sanchia era neliniștită. Îi ținu calea fratelui ei, când acesta ieși din apartamentele soției sale.

Alfonso îngâna o melodie veselă pe care Lucrezia o cânta deseori la lăuta ei, iar vederea acestei expresii mulțumite, aproape extatice, pe chipul lui, o irită pe Sanchia.

– Alfonso, strigă ea, vino în camera asta, unde putem sta în liniște. Trebuie să-ți vorbesc.

Surprins, Alfonso o privi cu ochii lui frumoși, care semănau atât de mult cu ai ei.

– Pari tulburată, Sanchia, rosti el.

– Tulburată! Desigur că sunt tulburată. La fel ai fi și tu, dacă ai avea puțină minte.

Alfonso nu prea avea răbdare. Sanchia se schimbase de când plecase Cesare. Nici unul dintre amanții ei nu o mai satisfăceau și era într-o stare continuă de nemulțumire.

– Ei bine, spuse Alfonso cu încăpățânare, ce te preocupă?

– Francezii plănuiesc o invazie.

Lui îi venea să caște și își înăbuși cu greu acest impuls.

– Nu are nici un rost să întorci spatele la ce am de spus, numai pentru că nu-ți face plăcere să asculți așa ceva, Alfonso. Trebuie să mă asculți. Ascanio Sforza este îngrijorat.

– El e mereu îngrijorat.

– Pentru că este un bărbat de bun-simț, care are urechile atente la tot ce se petrece în jurul lui.

– Și ce se petrece în jurul lui?

– Intrigi.

– Sincer, Sanchia, ție ți-au plăcut întotdeauna intrigile. Recunosc, mă amuzau mai tare intrigile de dragoste.

– Ce se va întâmpla când se va întoarce acasă Cesare?

– Jur că va fi amantul tău, în ciuda faptului că are o soție franțuzoaică.

– Acum este aliatul regelui Franței, iar francezii au vrut mereu să pună mâna pe Milano și pe... Neapole. Noi suntem din Neapole. Nu uita asta, Alfonso. Cesare nu îl va ierta niciodată pe unchiul nostru pentru că nu i-a dat-o pe Carlotta. Se va alia cu francezii împotriva unchiului Federico. N-aș vrea să fiu în Neapole când Cesare va mărșălui peste el cu trupele sale.

– Noi suntem din Neapole, spuse Alfonso, dar suntem ginerele și nora Sfinției Sale, care este prietenul nostru.

– Alfonso, prostule... prostule!

– M-am plictisit, Sanchia.

– O, du-te la soția ta, țipă ea. Du-te... și bucură-te de iubirea ta, pentru timpul puțin care ți-a mai rămas. Alfonso, te avertizez. Trebuie să ai mare grijă când Cesare se va întoarce în Italia.

– Tocmai și-a luat o soție, strigă Alfonso, încruntându-se.

– Nu toți soții sunt atât de devotați ca tine, frate. Unii au ambiții mai mari decât să facă dragoste. Brusc, Sanchia îl prinse de braț. Tu ești fratele meu, spuse ea, și suntem alături unul de celălalt, așa cum am fost întotdeauna.

– Da, Sanchia, așa suntem.

– Atunci... nu te lăsa păcălit de această falsă senzație de siguranță. Ține-ți ochii și urechile deschise, frate. Pericolul se află lângă noi... pericol pentru familia noastră... și nu uita că, deși ești soțul Lucreziei, ești în același timp și prinț al orașului Neapole.

*

Goffredo, care acum avea şaptesprezece ani, era conştient de tensiunile din jurul său şi hotărâse să nu fie lăsat pe dinafară. Papa se arăta foarte încântat de căsătoria lui Cesare şi de sarcina Lucreziei, iar lui Goffredo i se părea că îi rămăsese puţin timp la dispoziţie ca să manifeste interes şi pentru fiul său mai mic. Deseori, oamenii îl tratau cu mai puţin respect decât îndrăzniseră vreodată să îi arate lui Cesare sau lui Giovanni cel mort. Goffredo cunoştea motivul – mulţi declaraseră că el nu era fiul papei, şi avea impresia că însuşi papa era înclinat să creadă la fel.

Goffredo nutrea faţă de cei din familia Borgia puternice sentimente de admiraţie, aşa cum nu mai simţise până atunci faţă de altcineva. Trăia cu ideea că dacă nu va fi acceptat ca unul de-al lor, viaţa nu mai avea nici un sens.

Prin urmare, hotărî să atragă atenţia asupra asemănărilor dintre el, Cesare şi răposatul Giovanni, şi începu să hoinărească pe străzi după lăsarea întunericului, în compania însoţitorilor săi, intrând în taverne, căutând femei şi iscând certuri printre bărbaţi. Acest gen de lucruri obişnuiau să fie modul preferat de petrecere a timpului pentru Giovanni înainte să moară, şi Goffredo tânjea ca oamenii să spună: „O, a luat-o pe urmele fraţilor lui".

Într-o noapte, pe când el şi oamenii săi făceau scandal pe podul Sant'Angelo, un gardian le strigă să se oprească.

Puţin alarmat, dar hotărât să-şi merite numele de Borgia, Goffredo îi ceru socoteală pentru faptul că îşi permitea să împiedice un Borgia să-şi satisfacă plăcerile.

Gardianul îşi scoase sabia şi fu imediat flancat de doi dintre soldaţii săi. Goffredo ar fi preferat să se retragă, dar Giovanni şi Cesare nu ar fi făcut niciodată aşa ceva.

Gardianul era un bărbat curajos; mai mult, toată Roma ştia că papa nu manifesta faţă de Goffredo devotamentul fanatic de care dădea dovadă când era vorba de ceilalţi membri ai familiei sale. Cesare se afla în Franţa, Giovanni era mort, iar gardienii oraşului Roma hotărâră că nu-i vor permite celui mai mic membru al familiei să aducă teroarea în inimile oneştilor cetăţeni romani şi că ar trebui să i se dea o lecţie.

– Milord, spuse omul, civilizat, îţi cer să pleci în linişte mai departe.

– Iar eu îţi cer, bolborosi Goffredo, să aveţi grijă cum vă purtaţi.

– Am grijă să-mi fac datoria, răspunse gardianul, iar aceasta înseamnă să apăr cetățenii Romei.

În consecință, Goffredo nu avu ce să facă decât să se arunce asupra omului, cu o mânie care spera că se compara cu cea afișată de Cesare, dar gardianul îl aștepta. Sabia lui străpunse coapsa lui Goffredo, care căzu la pământ, gemând.

Când Sanchia văzu că Goffredo este adus rănit acasă, se gândi că era pe moarte. Sângera abundent în timp ce zăcea culcat pe o targă construită în grabă, chipul îi era lipsit de culoare, și ochii, închiși.

Sanchia ceru să afle ce se întâmplase și i se spuse că un gardian îl atacase pe soțul ei pentru că refuzase să plece în liniște mai departe.

– Dar, începu unul dintre oamenii săi, dacă nu am fi fost atât de mulți acolo să îl încercuim și să îl protejăm, fără îndoială că ar fi avut aceeași soartă ca fratele lui, ducele de Gandia, și ar fi trebuit să curățăm Tibrul ca să-i găsim cadavrul.

Sanchia era mânioasă. Mai întâi chemă medicii pentru ca aceștia să se ocupe de soțul ei și, când se asigură că viața avea să-i fie salvată, dădu frâu liber furiei sale. Nimeni nu ar fi îndrăznit să îi atace pe Cesare sau pe Giovanni așa cum o făcuseră cu Goffredo. Acesta era un semn că soțului ei nu i se acorda respectul pe care îl merita un fiu al papei.

Prin urmare, hotărî că gardianul care l-a atacat pe Goffredo trebuia să fie aspru pedepsit, ca o avertizare pentru toți cei care trăiau cu impresia că se pot purta cum doresc cu soțul ei, fără să pățească ceva.

Ceru o audiență la Alexandru, dimineața devreme, și se arătă supărată de lipsa de îngrijorare a acestuia față de soarta lui Goffredo. Papa nu își concedie însoțitorii și nici nu îi adresă acel zâmbet cald și blând pe care îl oferea de obicei femeilor frumoase.

– Sfinția Ta, exclamă Sanchia, nu se face nimic pentru a-l aduce pe acest individ în fața justiției?

Papa părea uimit.

– Mă refer la soldatul acela care a îndrăznit să îl atace pe soțul meu, continuă ea.

Papa afișă o expresie tristă.

– Regret că micul Goffredo este rănit și recunosc că situația nu e una tocmai plăcută, dar gardianul care l-a atacat nu își făcea decât datoria.

– Datoria de a-mi lovi soțul, încât era aproape să-l omoare!

– Știm prea bine că Goffredo s-a purtat necuviincios și că atunci când i s-a cerut politicos să plece în liniște, a refuzat, iar refuzul lui a fost urmat de un atac asupra gardianului. După mintea mea, omul nostru nu avea de făcut decât un singur lucru: trebuia să se apere pe sine... și să apere liniștea Romei.

– Vrei să spui că va scăpa fără să fie pedepsit?

– Pedeapsa deja s-a aplicat. Goffredo a fost atacatorul; el a primit pedeapsa.

– E vorba despre fiul tău!

Papa ridică din umeri și lăsă să-i treacă pe chip o expresie plină de îndoială, care o înfurie pe Sanchia. Negând faptul că era tatăl soțului ei aici, în fața altor oameni, i se părea intolerabil, așa că Sanchia își pierdu controlul.

– El e bastardul tău!

– Asta e o problemă asupra căreia au existat mereu ceva îndoieli.

– Îndoieli! Cum pot exista îndoieli? Arată exact ca tine. Se comportă ca tine. Hoinărește pe străzi ca un Borgia în căutare de femei pe care să le violeze!

– Draga mea Sanchia, spuse papa, noi știm că tu ești doar pe jumătate de viță regală, și chiar și așa, te tragi dintr-un bastard, dar, te rog, ascunde-ți pornirile de femeie simplă și bolboroselile fără sens.

– Eu voi spune adevărul, strigă Sanchia. Poate că ești tu papa, dar ești și tatăl a nenumărați copii. Nu-ți șade bine să renegi drepturile oricăruia dintre ei, dar să faci asta cu unul atât de apropiat precum Goffredo...

Papa o reduse la tăcere.

– Îți cer să pleci, Sanchia.

– Nu voi pleca! țipă ea, deși era conștientă de uimirea și interesul crescut, probabil chiar și de bucuria celor care se aflau destul de aproape pentru a trage cu urechea. Când m-ai măritat cu Goffredo nu ți-a mai fost silă de originile mele.

– Ești o mireasă potrivită pentru el, spuse papa. Nu știu sigur cine e tatăl lui Goffredo. E posibil ca nici mama ta să nu știe cine e tatăl tău.

– Eu sunt fiica regelui din Neapole.

– Asta susține mama ta. Cu anumite ocazii se știe că apare o mică nepotrivire în ceea ce privește realitatea, iar comportamentul tău de acum este una dintre aceste ocazii.

Ochii albaștri ai Sanchiei se aprinseră. Aceasta era o insultă la adresa originii și frumuseții ei. Niciodată nu mai afișase papa o asemenea furie la adresa unei femei frumoase.

– Acum, ai de gând să pleci de bunăvoie? o întrebă cu răceală.

Suna ca o amenințare și, privind înapoi spre cei doi bărbați care se apropiau de ei cu pași grei și hotărâți și fără să aibă chef să suporte mai departe umilința de a fi scoasă cu forța din sală, Sanchia schiță o reverență și se retrase.

Mai târziu, ajunsă în apartamentele ei, se simți deja mai calmă și își spuse că ceea ce tocmai se întâmplase era semnul pericolului iminent în care se afla țara sa. Probabil că papa intenționa să rămână de partea francezilor. Ea fusese insultată; oare ce soartă îi era rezervată fratelui ei? Nici măcar Lucrezia nu va fi capabilă să îl salveze, așa cum nu reușise să îl salveze nici pe Pedro Caldes.

La scurt timp după întrevederea cu papa, veni să o vadă Ascanio Sforza.

Veștile despre întâlnirea ei cu Alexandru ajunseseră la el și, asemenea Sanchiei, și el avea presimțiri de rău augur.

– E lucru sigur, spuse, că invazia este iminentă.

Sanchia îl aprobă.

– Ce-ar trebui să fac? întrebă ea.

– În ceea ce te privește, stai unde ești și descoperă tot ce poți. Rămâi prietenă cu Lucrezia, pentru că prin ea e posibil să aflăm ce se petrece aici, în Roma. Eu voi pleca cât de curând posibil către Milano. Fratele meu, Ludovico, trebuie să-și înceapă imediat pregătirile, iar eu voi fi acolo să-l ajut. Cât despre fratele tău...

– Da, interveni Sanchia nerăbdătoare. Cum rămâne cu fratele meu?

– E greu să ghicesc ce soartă i-au rezervat.

– Papa îi arată multă afecțiune în acest moment.

– Și e gata să o insulte pe sora lui în fața membrilor suitei sale.

– Poate că l-am împins să facă asta. Eram foarte furioasă.

– Nu, nu te-ar fi tratat așa cum a făcut-o dacă i-ar fi păsat de bunăstarea Neapolelui. Să nu ai încredere în prietenia pe care i-o arată fratelui tău. Când vor veni francezii, Cesare va fi de partea lor, iar când el va ajunge în Roma, vor căuta să scape de fratele tău. Cesare i-a urât dintotdeauna pe soții Lucreziei, iar faptul că ea este devotată acestuia nu îl va face pe Cesare să-l urască mai puțin.

– Crezi că fratele meu este în pericol imediat?

Ascanio mișcă din cap, încuviințând.

– Va fi, atunci când se va afla că am plecat spre Milano. Papa știe despre întâlnirile noastre; era imposibil să păstrăm un asemenea secret față de el. Are spioni peste tot, așa că va ști că suntem în stare de alertă. Din momentul în care plec din Roma, Alfonso se va afla într-un pericol mai mare.

– Atunci lucrul cel mai înțelept pe care ar putea să-l facă ar fi să plece și el imediat spre Neapole?

– Încearcă să îl convingi să plece fără întârziere.

– Nu va fi ușor. Îi va fi greu să se desprindă de Lucrezia.

– Dacă îl iubești, o avertiză Ascanio, îndeamnă-l să fugă ca să se salveze.

Lucrezia stătea întinsă pe pat în timp ce doamnele de companie îi pieptănau părul. Era însărcinată în aproape șase luni și obosea ușor, dar era fericită. Trei luni, își spuse, și se va naște copilul lor. Se gândea ce fel de leagăn să-i ia.

– E prea devreme? le întrebă pe doamne. De ce să nu-mi ofer plăcerea de a-l vedea lângă pat atunci când mă trezesc, spunându-mi: Au mai rămas optzeci și patru de zile... optzeci și trei... optzeci și două...?

Femeile își făcură cruce în grabă.

– S-ar părea că puneți providența la încercare, doamnă, spuse una dintre ele.

– Totul va fi bine de data asta, zise Lucrezia repede.

Apoi gândurile îi zburară înapoi în trecut și se văzu însărcinată tot în șase luni, ca acum, îmbrăcată cu jupoanele voluminoase pe care i le adusese Pantisilea, micuța cameristă care o îngrijise

în mănăstire. Stătea în fața cardinalilor și a trimișilor, jurând că e virgină, pentru a putea fi divorțată de Giovanni Sforza.

– Poate că sunt ghinionistă, își spuse ea. Primul meu copil, pe care nu îl cunosc, o fi crescut de vreo femeie din orașul acesta! (Sfântă Fecioară, fă în așa fel încât să fie blândă cu micuțul meu!) Pe al doilea l-am pierdut înainte să aflu dacă era fată sau băiat.

De data asta, era diferit. Acest copil va primi cea mai atentă îngrijire. Era viu înăuntrul ei – vioi și puternic, și totul arăta că aceasta era o sarcină sănătoasă.

– Milord întârzie, spuse ea. Mă așteptam să apară.

– Nu va trece mult și va fi aici, doamnă, i se răspunse.

Dar ea așteptă și el nu veni. La un moment dat, ațipi. Cât de obosită o făcea să se simtă micuțul acesta din pântecele ei! Își atinse ușor burta umflată și zâmbi cu blândețe.

– De data asta, totul va fi bine. E băiat, murmură ea, sigur e băiat. Se va numi Rodrigo, după cel mai bun și mai iubitor tată pe care l-a avut vreodată o femeie.

Auzi voci venind din anticameră și se ridică să asculte. Cum de era posibil ca după tonul vocilor să-ți dai seama că se întâmplase ceva?

– Doamna doarme. Așteaptă până se trezește.

– Sigur va dori să afle imediat despre ce este vorba.

– Nu... nu. E mai fericită să nu afle. Las-o să-și facă somnul.

Lucrezia se ridică, își puse o haină lejeră deasupra și se duse în anticameră. Un grup de oameni tresăriră și se holbară la ea.

– S-a întâmplat ceva, zise ea. Vă rog, spuneți-mi repede.

Nimeni nu îndrăzni să înceapă, iar ea îi imploră din priviri.

– Vă ordon să îmi spuneți, repetă.

– Doamnă, ducele de Bisceglie...

Mâna Lucreziei se duse instinctiv la volanele din jurul gâtului și le strânse ca și cum i-ar fi oferit sprijin. Fețele oamenilor păreau să se contopească într-una singură și să se estompeze, în timp ce una dintre doamnele ei fugi spre ea și își puse brațul în jurul ei.

– El este bine, doamnă. Nu a pățit nimic, o asigură femeia. Doar că a plecat din Roma.

– A plecat din Roma! repetă Lucrezia.

– Da, doamnă, a plecat cu un alai mic, acum câteva ore. A fost văzut călare pe armăsarul său, galopând grăbit către sud.

– Eu... înțeleg, spuse ea.

Se întoarse și se duse înapoi în camera ei. Femeile o urmară.

Exista o scrisoare de la Alfonso.

Lucrezia o primi la o oră după ce i se dăduse vestea plecării lui. O apucă cu repeziciune; știa că el nu ar fi fugit de ea de bunăvoie, fără să lase vorbă.

Lucrezia citi scrisoarea.

O iubea. Viața lui nu avea nici un sens fără ea, dar fusese nevoit să o părăsească. La urechile lui ajunseseră vești conform cărora existau comploturi pentru a i se lua viața. Știa că moartea lui i-ar fi pricinuit cea mai mare nefericire din lume, și nimic altceva nu conta pentru el decât s-o știe fericită, căci dacă el ar fi fost mort, acest lucru nu l-ar mai fi putut afecta. El nu era în siguranță la Roma, așa cum știuse dintotdeauna că se va întâmpla, dar se lăsase orbit de fericire și nu mai văzuse pericolul. Acum, pericolul fiind atât de aproape, nu mai avea curaj să aștepte. I se rupsese inima că o părăsise, dar nu aveau să fie separați pentru multă vreme. O implora să plece din Roma, așa cum făcuse el, și să i se alăture în Neapole. Acolo aveau să fie în siguranță și puteau fi fericiți în continuare.

Lucrezia citi scrisoarea de câteva ori și plânse din cauza ei. Încă o mai citea, când i se anunță sosirea papei.

El nu o lăsă să se ridice. Veni lângă patul ei și, luându-i mâinile într-ale sale, le sărută apăsat și cu multă dragoste.

Lucrezia le spuse doamnelor de companie că pot pleca, și abia atunci văzu cât de furios era din cauza plecării lui Alfonso.

– Este un tânăr prost, un tânăr prost și speriat, tună Alexandru. Lucrezia era conștientă că tatăl ei își pierduse o parte din acel calm suprem care fusese arma lui principală în zilele sale victorioase de demult. De ce fuge de o soție tânără și frumoasă ca tine?

– Nu a fugit de mine, tată.

– Toți vor spune că a fugit de tine. Giovanni Sforza se va distra pe seama ta, nu mă îndoiesc, și se va asigura că întreaga lume va cunoaște motivul veseliei sale, iar tu urmează să naști copilul lui peste trei luni! Tânărul ăsta idiot habar n-are de locul pe care l-a obținut în familia noastră prin această căsătorie.

– Tată scump, Sfinte Părinte, nu îl judeca prea aspru.

– Te-a rănit, copila mea, și aș judeca aspru pe oricine ar face asta.

– Tată, ce intenționezi să faci?

– Să-l aduc înapoi. Deja am trimis soldații după el. Cred că îl vor readuce pe acest băietan prostovan la noi în curând.

– El e neliniștit, tată.

– Neliniștit! Ce drept are să fie neliniștit? Nu a fost tratat ca unul de-al nostru?

– Tată, se pune la cale ceva. Prietenia lui Cesare cu francezii...

– Micuța mea Lucrezia, nu trebuie să-ți bați capul ăsta mic și blond cu astfel de probleme nepotrivite. Ești făcută să încânți privirile, nu să judeci problemele politice. Soțul acesta al tău a rătăcit într-un labirint de neînțelegeri pentru că a crezut că pricepe probleme care sunt dincolo de înțelegerea lui. Nu mă îndoiesc că vinovați pentru asta sunt sora aia a lui și prietenii ei. Sper că nu te-au molipsit și pe tine cu ideile lor prostești.

– Tată, ideile astea ar mai fi atât de prostești dacă am fi în război cu francezii?

– Nu te teme. Te voi proteja întotdeauna. Și îți voi aduce soțul înapoi. Asta este ceea ce vrei, nu-i așa?

Lucrezia dădu din cap. Începuse să plângă, deși știa că papa ura lacrimile, dar nu le putu stăvili.

– Vino și șterge-ți ochii, o rugă el și, când se mișcă, papa văzu pe cuvertura patului scrisoarea de la Alfonso.

Alexandru o ridică. Lucrezia i-o luă repede din mână. Expresia lui arăta că gestul ei brusc îl rănise.

– Este o scrisoare de la Alfonso, zise Lucrezia repede.

– Scrisă de când a plecat?

– Mi-a scris-o dinainte să plece și a trimis un mesager să mi-o aducă. Îmi explică de ce a plecat... și...

Era clar că papa tânjea să pună mâna pe scrisoare și se aștepta din partea fiicei sale să i-o arate, dar când își dădu seama că Lucrezia nu avea să facă asta, se comportă ca un diplomat inteligent ce era și nu o ceru, pentru a nu fi refuzat. Nu voia să aibă parte de neplăceri din partea Lucreziei, mai ales acum, când știa că soțul ei îl considera dușmanul său. Prin urmare, Lucrezia oscila între cei doi bărbați. Papa era hotărât să rămână la fel de important pentru fiica lui și cel mai bun lucru pe care îl putea face era să continue să joace rolul de tată înțelegător și binevoitor.

– Mă întreb de ce nu te-a luat cu el, spuse Alexandru. Declară că te iubeşte foarte mult, dar cu toate astea te părăseşte.

– E din cauza copilului pe care îl port. Se temea că drumul va trebui parcurs într-o grabă atât de mare, încât eu şi copilul am fi putut păţi ceva rău.

– Cu toate astea, a hotărât să te părăsească!

– Vrea să mă duc la el, în Neapole, cât mai curând posibil.

Papa strânse din buze într-o expresie aspră pe care Lucrezia nu o percepu. Alexandru era hotărât să nu o lase pe fiica lui să-l părăsească pentru a se duce după soţul ei.

Ezită pentru câteva minute, apoi vorbi din nou:

– Nu cred că e la fel de îngrijorat ca mine în ceea ce priveşte starea ta, dar poate că e doar tânăr şi din cauza asta nu-şi dă seama că a purta un copil presupune unele riscuri pentru sănătate. Draga mea, n-ar trebui să îţi permit să călătoreşti atât de departe până nu se naşte copilul.

Ochii lor se întâlniră, iar Alexandru îşi dădu seama că Lucrezia nu mai era un copil şi că îi subestimase puterea de înţelegere. Ea ştia de rivalităţile existente; era perfect conştientă de natura posesivă a iubirii pe care i-o purta tatăl ei şi că Alfonso avea toate motivele să nu aibă încredere în intenţiile pe care socrul său le avea în legătură cu el.

Lucrezia începu să plângă din nou. Nu îşi putea opri lacrimile... lacrimi de nefericire şi de neputinţă.

Alexandru, care nu suporta vederea lor, o sărută pe frunte şi plecă repede.

Alfonso ajunse la Neapole şi, în ciuda faptului că papa îi ceru să se întoarcă imediat, refuză să se supună. Acest lucru îl înfurie pe papă, care ştia că întreaga Italie îşi va da seama că Alfonso avea motive întemeiate să se teamă, pentru că era dispus să-şi părăsească soţia de care, după cum prea bine se ştia, era foarte îndrăgostit.

Alexandru suferise mai multe crize de leşin în ultimul an şi existau momente când sângele îi invada chipul, când venele i se umflau la tâmple şi îi venea greu să-şi recapete autocontrolul, despre care ştia că este unul dintre cele mai importante atuuri ale lui. Aceasta era una dintre ocaziile în care îi era aproape imposibil să rămână calm.

Trimise după Sanchia și îi spuse că se poate pregăti să plece imediat la Neapole; din moment ce regele era hotărât să îl rețină pe fratele ei, putea la fel de bine să o primească și pe ea.

Sanchia era uluită. Nu dorea să părăsească Roma și îi spuse imediat acest lucru papei.

Fără a o privi, îi răspunse pe un ton glacial:

– Noi nu discutăm dorințele tale, ci ale mele, îi spuse el.

– Sfinția Ta, locul meu este aici, lângă soțul meu.

– Locul tău este acolo unde spun eu.

– Preasfinția Ta, te implor, mai gândește-te.

– Deja m-am gândit, iar aceasta este hotărârea mea.

Sanchia își pierdu cumpătul.

– Refuz să merg, zise ea.

– Atunci, răspunse papa, va fi nevoie să te trimitem cu forța.

Bărbatul care se purta fermecător cu femeile dispăruse. Frumusețea ei nu însemna nimic pentru el. Sanchia nu crezuse că acest lucru ar fi putut să fie vreodată posibil.

– Dacă plec, țipă ea furioasă și umilită, îl voi lua pe Goffredo cu mine.

– Goffredo rămâne în Roma.

– Și pe Lucrezia! strigă ea. Îi voi lua pe Lucrezia și pe Goffredo cu mine. Ei vor dori să meargă. Lucrezia de-abia așteaptă să fie alături de soțul ei. Dacă locul meu este în Neapole, atunci și al ei tot acolo este.

După asta, Sanchia plecă satisfăcută de la papă, pentru că văzuse că îl pusese pe gânduri.

Din fața palatului Santa Maria se pregătea să pornească un alai strălucitor. Acesta era format din patruzeci și trei de trăsuri, printre care se afla și o litieră splendidă, cu perne brodate din satin roșu și un umbrar din damasc. Această litieră o transporta pe Lucrezia și fusese concepută de însuși papa, pentru ca fiica lui însărcinată să se bucure de tot confortul posibil în timpul călătoriei lungi și obositoare.

Acum, Lucrezia stătea rezemată pe spate în litieră, iar Goffredo încălecase pe calul lui; aveau să iasă împreună din Roma, în fruntea alaiului, și să se îndrepte spre Spoleto.

Alexandru stătea în loja papală, hotărât să-şi vadă fiica până în ultimul moment înainte să plece din Roma. Cu un zâmbet blând şi plin de afecţiune pe chip, ridică mâna spre ei, fluturând-o în semn de salut de trei ori, înaine să plece.

Lucrezia era bucuroasă să părăsească Roma. Ultimele zile fuseseră foarte agitate. Sanchia fusese forţată să se întoarcă în Neapole împotriva voinţei sale, şi Lucrezia ştia că această călătorie spre Spoleto era posibilă numai pentru că tatăl ei credea că ea şi Goffredo ar fi putut fugi de el în Neapole.

Se aflau în grija unor gărzi paşnice şi atente; nu era nici un dubiu în privinţa asta. În jurul lor se aflau soldaţi şi curteni care juraseră că nu îi vor lăsa să le scape din ochi şi care ar fi trebuit să răspundă în faţa papei, dacă cei doi evadau.

Papa îi spusese Lucreziei de călătoria pe care trebuia să o facă până la Spoleto. Ea era fiica lui preaiubită, spusese el, iar el dorea să o onoreze. Avea să o facă guvernatoare a regiunilor Spoleto şi Foligno, o numire care, de obicei, cădea pe umerii cardinalilor sau a altor preoţi cu poziţii mai înalte, dar el voia ca toată lumea să ştie că îşi respectă fiica la fel de mult pe cât o iubeşte. Acesta era motivul pentru care avea să facă acea numire.

Însă Lucrezia ştia că acesta era numai jumătate din motivul călătoriei. Tatăl ei se temea că ea va fugi, şi nu suporta gândul. Nu voia să o ţină prizonieră în Roma, aşa că o făcuse prizoniera lui în Spoleto. Acolo avea să locuiască într-o casă asemănătoare unei fortăreţe şi, cum Spoleto era la mai mult de două sute patruzeci de kilometri spre nord, distanţa dintre ea şi Alfonso avea să fie şi mai mare decât dacă ar fi rămas în Roma.

Mai ştia şi că lacrimile pe care le vărsa încontinuu îl plictiseau. Papa voia ca ea să râdă mult, să îi cânte, să îl amuze; el nu putea suporta lacrimile.

Călătoria era grea şi avură nevoie de şase zile pentru a ajunge la Spoleto. Trebuise să îndure multe neplăceri pentru o femeie în situaţia ei, chiar şi în litiera ei matlasată în roşu sau în umbrarul pe care papa avusese precauţiunea de a-l echipa cu un scaun pentru picioare.

Cu toate astea, Lucrezia era mai fericită decât fusese când aflase de plecarea lui Alfonso, pentru că tatăl ei îi spusese că va face tot ce-i stă în putere ca să-i aducă soţul înapoi. Papa chiar nu

avea nici o îndoială că va încheia această afacere în mod fericit, în câteva săptămâni, trimițându-l pe Alfonso să-i țină companie în Spoleto.

Era imposibil să se îndoiască cineva de capacitatea lui Alexandru de a realiza ceea ce își propunea, iar ea credea că nu avea să treacă multă vreme și Alfonso avea să fie din nou cu ea.

În timp ce traversară câmpurile, Lucrezia văzu castelul măreț, impresionant și mohorât, construit deasupra orașului, și se simți de parcă s-ar fi îndreptat spre o închisoare; dar, își spuse ea, dacă Alfonso i s-ar alătura aici, avea să fie o prizonieră fericită.

În oraș, oamenii așteptau să o întâmpine; se îmbulzeau pe străzi pentru a o vedea intrând în litiera ei, sub umbrarul din damasc auriu. Erau cu toții nerăbdători să caște gura la această Lucrezia Borgia despre care auziseră niște povești pe cât de șocante, pe atât de romantice.

Zâmbind, Lucrezia fu condusă pe sub poduri de flori și, în ciuda oboselii, ascultă cu plăcere discursurile de bun-venit. Deși ajunseseră la Spoleto în miezul zilei, trecură de Torretta și de Turnul Spiritata abia când soarele era pe cale să apună.

Odată intrată în castel, fu condusă în curtea onorurilor, plină de arcade, unde le înmână demnitarilor adunați acolo documentele primite de la papă. Apoi ascultă mai multe discursuri; fusese numită guvernatorul orașului Spoleto. În timp ce asculta și le zâmbea tuturor foarte încântată, în sinea ei se ruga: „Sfântă Fecioară Maria, trimite-mi-l aici pe Alfonso".

În zilele care urmară nu făcu altceva decât să stea la fereastră, să privească în jos spre oraș sau de-a lungul ravinei până la Muntele Luco, asteptându-l pe Alfonso.

Trecură câteva săptămâni. Luna august se terminase. Era deja septembrie și copilul ei avea să se nască în octombrie.

Lucrezia se gândea într-una la Alfonso, îi era dor de el. Și într-o zi, pe la mijlocul lunii, doamnele ei de companie o treziră din somn cu chiotele lor de bucurie. Avu timp doar să se ridice din pat înainte ca ușa să fie dată la perete și Alfonso să o cuprindă în brațele lui.

Rămaseră îmbrățișați strâns, fără să vorbească, în timp ce mâinile tremurânde ale Lucreziei îi cercetau chipul de parcă ar fi

vrut să fie sigură că era Alfonso în carne și oase, și nu vreo fantomă din vise.

– Alfonso, murmură ea, în cele din urmă. Deci... ai venit.

La început, el păru puțin rușinat.

– Lucrezia, nu știu cum am putut să te părăsesc, dar atunci părea cea mai bună soluție. Mă gândeam...

Ea nu era genul de femeie care să acuze.

– Poate că a fost mai bine așa, spuse ea, și, acum că erau împreună, voia să uite că o părăsise vreodată.

– Lucrezia, m-am gândit că vei veni la mine. Dacă aș fi știut că vom fi despărțiți atât de mult, nu aș mai fi plecat deloc.

– S-a terminat. Suntem din nou împreună, îi spuse ea. O, Alfonso, soțul meu iubit, cred că nu te voi mai lăsa niciodată să pleci din fața ochilor mei.

Li se aduse mâncare și luară cina pe patul Lucreziei. Apartamentul era plin de râsete. Unii dintre nobilii și doamnele de companie intrară să danseze, în timp ce Alfonso cânta, iar Lucrezia îl acompania la lăută. Se regăsiseră și își împreunau mâinile, de parcă ar fi fost hotărâți să nu mai fie despărțiți niciodată.

Cei doi iubiți erau fericiți în Spoleto. Alfonso se afla alături de ea și nu se gândeau deloc la ce putea să le rezerve viitorul. Papa fusese cel care le făcuse posibilă această fericire, iar ei îl acceptau ca pe un tată iubitor.

Drept urmare, nu se lăsau îngrijorați de faptul că francezii invadaseră Italia. Pentru că nu reușise să primească ajutor de la Maximilian, împăratul Austriei, care se lupta cu elvețienii, Ludovico fugise din Milano, luându-l pe fratele lui, Ascanio, cu el și lăsând orașul deschis pentru francezi. Deși era un politician strălucit, Ludovico nu era un războinic, după cum demonstrase în timpul invaziei anterioare. Putea face planuri, dar avea nevoie de conducere militară pentru ca ele să fie puse în practică. Se părea că Ludovic al Franței urma să aibă o victorie ușoară, asemănătoare cu cea pe care o avusese Carol cu câțiva ani înainte.

Apoi sosiră niște vești care îi treziră pe îndrăgostiți din reveria lor pasională. Cesare era în Milano.

– Curând îl voi revedea pe iubitul meu frate, strigă Lucrezia. De-abia aștept să îmi povestească despre aventurile lui din Franța. Mă întreb dacă mireasa lui a vrut să se despartă de el.

Ascultând-o, Alfonso simțea din nou acea umbră de gheață care se lăsa peste viața lui. Dintotdeauna, Cesare fusese cel care îl speria mai mult decât oricine altcineva, dar era atât de ușor să uite când Lucrezia își scotea lăuta, Goffredo cânta cu ei și apoi chemau bărbații și femeile să danseze.

*

Alexandru era euforic. Cesare se întorcea acasă, și nu avea să treacă prea mult timp până își va ține fiul iubit în brațe. Francezii puseseră stăpânire pe Milano, și cei din Neapole erau alarmați, dar papa de la Vatican se arăta foarte mulțumit. Cesare era acum rudă cu regele Franței, iar francezii și familia Borgia aveau să fie aliați.

Alexandru deja își făcuse planurile pentru viitorul regat Borgia, care avea să fie al lui. Venise vremea ca acest lucru să se întâmple și trebuia să profite de ocazie; Milano, Neapole, Veneția, toate statele italiene și regatele aveau să fie preocupate să se apere de francezi. Acum era vremea să intervină Cesare cu armatele papale. Acum era momentul să se formeze statul Romagna. Orașe precum Imola, Forli, Urbino, Faenza și Pesaro (O, da, mai ales Pesaro, unde oamenii se vor răzbuna pe Giovanni Sforza pentru zvonurile pe care le pusese în circulație despre familia Borgia) trebuiau să se plece în fața lui Cesare. Și Cesare era aici, în Italia, cu aliații lui francezi, așteptând să pună stăpânire pe regatul său.

În momentul acesta, un singur lucru îl mai sâcâia pe Alexandru, și anume separarea de fiica sa. Așa că trimisese mesaje în Spoleto, ordonându-i lui Alfonso să-și ducă soția la Nepi (acel oraș pe care, la vremea când fusese ales în scaunul papal, i-l dăduse lui Ascanio Sforza în schimbul sprijinului său, și pe care i-l luase între timp) unde el, Alexandru, avea să li se alăture.

De ce să nu meargă Cesare de la Milano direct la Nepi? Acolo, el și Alexandru puteau discuta despre planurile lor de viitor.

Cesare plecă din Milano, nerăbdător să-și revadă familia. Ardea de dorul de-a o revedea pe Lucrezia, în ciuda faptului că urma să-l vadă și pe soțul ei. Voia să se bucure de admirația înfocată pe care i-o arăta Goffredo, dar, mai presus de orice, dorea să audă planurile pe care tatăl său le făcuse pentru a-l avansa.

În sfârșit, Cesare făcea ceea ce-și pusese mereu în gând; era soldat, iar forțele papale aveau să fie sub conducerea sa.

Se simțea revigorat de aerul Italiei, care îi mângâia fața. În Franța fusese întotdeauna conștient de faptul că se afla într-o țară străină și că era urmărit în permanență. Francezii nu îl plăceau și îl umiliseră de multe ori, iar Cesare nu era omul care să uite cu ușurință umilințele la care fusese supus.

În timp ce călărea pe drumul de la Milano la Nepi, se gândi la ce ar fi vrut să le facă studenților de la Sorbona, dacă ar sta în puterea lui să îi pedepsească. Aceștia puseseră în scenă o comedie bazată pe căsătoria lui Cesare și se desfătaseră defăimându-l pe el și pe papă. Ludovic hotărâse ca piesa de teatru să fie oprită, pentru că această comedie fusese jucată de atâtea ori, încât devenise subiectul principal de discuție în Paris; ba chiar trimisese doi dintre reprezentanții lui pentru a opri spectacolul, dar studenții, șase sute de tineri puternici, refuzară să oprească reprezentația. În cele din urmă, însuși Ludovic plecase la Paris pentru a interzice această insultă asupra unuia dintre cei care ar fi trebuit onorați ca oaspeți.

Cesare nu se putea răzbuna pe studenți, dar avea de gând să-și îndrepte furia asupra altora. Îi ținuse minte pe toți cei care îl ofensaseră, chiar dacă era vorba numai de un singur cuvânt sau o privire plină de desconsiderație. Trebuiau să moară cu toții, într-un fel sau altul, pentru că motto-ul lui Cesare era că nimeni nu putea să îl insulte și apoi să trăiască.

Dar răzbunarea trebuia să mai aștepte. În primul rând avea să-și cucerească regatul și să-și îndeplinească visul vieții lui.

Lucrezia îl urmări cum se apropia de castelul de la Nepi, fiind prima care îl întâmpină. Avea o burtă imensă din cauza sarcinii – nașterea urma să aibă loc în câteva săptămâni –, lucru care îl irită chiar în timp ce o îmbrățișa, pentru că îi aducea aminte de Alfonso, soțul ei, și de toate zvonurile pe care le auzise despre dragostea dintre cei doi.

– A trecut atât de mult timp, Cesare, atât de mult, strigă ea.

El îi luă fața între palme și o studie cu atenție. Cel puțin, chipul ei nu se schimbase prea mult.

– Ai avut timp să te gândești la soțul și la copilul tău, îi zise.

– Crezi că mă poate opri ceva să nu mă gândesc la tine?

Acesta era răspunsul pe care îl aştepta, genul de răspuns pe care ea învăţase să i-l dea încă din copilărie.

Papa era pregătit să îl întâmpine şi îl strânse în braţe, sărutându-l cu dragoste, tremurând de emoţie.

– În sfârşit, preaiubitul meu fiu... în sfârşit!

– Tată, dacă era după mine, aş fi venit mai repede.

– Nu contează, acum eşti aici şi suntem mulţumiţi.

Cesare nu îi oferi mai mult decât un salut de curtoazie cumnatului său; Alfonso rămase surprins şi zâmbetul îi îngheţă pe buze. Se uită rapid spre Lucrezia, dar ea, căreia îi împărtăşise toate emoţiile de când fuseseră împreună în Spoleto, tocmai ea nu îi acorda acum nici o atenţie. El era conştient de mândria care strălucea în ochii soţiei sale, mândrie pentru fratele acesta al ei.

Papa şi Cesare se retraseră într-o cameră, singuri. Aplecaţi asupra hărţilor, schiţau viitorul regat Romagna.

– Unul câte unul, aceste oraşe trebuie să cadă în mâna noastră, spuse papa. Fără îndoială, câteva dintre ele, îngrozite de război, se vor preda fără luptă.

– Voi şti eu cum să bag spaima în ei, îi zise Cesare.

– Italienii sunt oameni cărora le plac distracţiile, continuă papa. Am învăţat acest lucru după invazia lui Carol. Le place să facă paradă în uniforme dichisite, frumoase şi pline de culoare, iar ei iubesc tot ce e frumos şi colorat. Adoră carnavalurile şi bătăile aranjate; le plac paradele cu eroi de război... dar lupta în sine... nu! Nu cred că sarcina ta va fi dificilă.

– O voi îndeplini cu uşurinţă.

– Eşti încrezător, fiule.

– Nu ar trebui ca toţi generali să fie încrezători înainte de bătălie? Să crezi în înfrângere înseamnă să dai târcoale dezastrului.

– Vei fi un general măreţ, fiule.

– Nu ţi-am spus eu asta mereu? Tată, nu uita că am mult timp de recuperat.

Cesare îi aruncă o privire acuzatoare, iar papa făcu o grimasă, simţindu-se dintr-odată bătrân, de parcă i-ar fi predat hăţurile fiului său încăpăţânat şi l-ar fi rugat să conducă trăsura în care se aflau.

Alexandru privi în jos la hartă şi trasă o linie cu degetul.

– Îi vom îngenunchea pe toți baronii romani, spuse el. Vor intra sub autoritatea papală. Tu ești un gonfalonier[1] al bisericii, fiul meu.

Ochii strălucitori ai lui Cesare priviră direct spre tatăl lui. Da, Romagna se va afla sub controlul papal și, în timp ce papa va fi sub controlul fiului său, Cesare avea să devină curând conducătorul acestor state, iar ambiția sa nu se va opri acolo.

Cesare intenționa să unească întreaga Italie și să o conducă precum un rege.

*

În dormitorul lor din Nepi, Alfonso și Lucrezia dormeau îmbrățișați. Era dimineața devreme când ea își dădu seama de neliniștea care îl făcea pe soțul ei să se agite în pat.

– Alfonso, șopti ea, ce te supără?

– Nu pot dormi, răspunse el.

– De ce?

El tăcu; ea se ridică, se rezemă într-un cot și, cu toate că nu îi putea vedea fața, îl atinse ușor cu degetele. El îi luă mâna și i-o sărută cu pasiune. Mâna lui Alfonso tremura.

– Ce te neliniștește, Alfonso? întrebă ea din nou.

El ezită, apoi o minți.

– Nu știu. Probabil am avut un coșmar.

Ea îl sărută din nou și se întinse alături de el.

Alfonso știa cât de mult își iubea ea fratele, chiar prea mult, după cum comentau unii, iar el nu știa cum să îi spună: „Mă deranjează prezența fratelui tău aici, la Nepi. Cât timp va fi aici, nu-mi voi putea găsi liniștea. Mi se pare că tot castelul e plin de umbre fantastice, grotești și îngrozitoare, care plutesc deasupra mea. Sunt umbre care mă avertizează și mă amenință, iar eu îl visez pe Cesare, stând deasupra mea cu sabia scoasă din teacă și râzând de mine cu zâmbetul lui de-abia schițat și crud".

La Vatican era sărbătoare, pentru că Lucrezia trecuse cu bine prin durerile facerii, iar copilul era băiat.

[1] Purtătorul steagului sau insignelor unui stat, unui oraș, unei instituții în vechile republici italiene (n.red.)

Urma să se numească Rodrigo, după papă, și nimeni nu părea mai încântat de acest lucru decât bunicul copilului, care îl verifică imediat și declară apoi că micuțul îi semăna din mai multe puncte de vedere, nu numai după nume. Plimbându-se încoace și încolo prin camera Lucreziei cu Rodrigo în brațele sale, Alexandru părea să-și fi recâștigat tinerețea pierdută. Deja făcea planuri pentru viitorul băiatului și îi întreba pe toți cei prezenți dacă mai văzuseră vreodată un băiat mai sănătos ca nepotul lui.

Lucrezia stătea întinsă în patul ei somptuos din Santa Maria in Portico și, cu toate că se simțea împlinită și mulțumită de fiul ei, era epuizată, pentru că nașterea fusese lungă și grea. Alfonso rămase lângă patul ei, ținând-o de mână, bucuros de plăcerea cu care papa își primise nepotul.

Cesare nu veni cu ei înapoi la Roma, și acum, că era departe de ei, Alfonso reuși să uite acele nopți de groază.

De afară, din piața Sfântul Petru, se auzea gălăgia pe care o făceau soldații în timpul exercițiilor, pentru că armatele papale se pregăteau să mărșăluiască; și, deși papa se arăta încântat de acest copil, soldații papali erau dușmanii rudelor de pe linia lui paternă.

Sanchia era la Roma și Lucrezia îl imploră pe papă să-i permită cumnatei ei să se întoarcă. Fără să poată refuza mofturile fiicei sale, Alexandru nu se opuse cererii ei și, când se întoarse, o tră pe Sanchia de parcă nu ar fi existat vreodată neînțelegeri între ei.

Lucrezia era bucuroasă că o avea în preajmă; Alfonso era mai mult decât încântat, simțindu-se de parcă o povară i-ar fi fost ridicată de pe umeri. El nu era înconjurat de prea mulți prieteni, iar în sora lui avea încredere deplină.

Sosise ziua botezului lui Rodrigo, iar palatul Santa Maria găzduia marea ceremonie. Nimeni nu bănuia că papa declarase de curând că lorzilor din Pesaro, Forli, Urbino, Imola și Faenza li se confiscaseră domeniile deoarece nu reușiseră să-și plătească impozitele către biserică și că această declarație era semnul de care Cesare avea nevoie pentru a începe seria de atacuri asupra lor.

Palatul Lucreziei era plin de veselie cu ocazia botezului. Ea era prea slăbită să stea în picioare, așa că se odihnea în pat, în mijlocul pernelor din satin roșu brodat cu fir de aur, iar camera în care stătea fusese decorată cu draperii de catifea de un albastru-deschis,

pe care însăși Lucrezia o ridicase la rang de modă și care se numea „albastru de Alexandria".

Invitații se perindară pe lângă patul ei – numai bărbați și femei cu statut important în Roma –, aducându-i daruri și urându-i micuțului să aibă parte de sănătate și prosperitate.

Lucrezia era foarte obosită, dar rămase sprijinită pe pernele sale, zâmbind curajoasă în timp ce tatăl ei privea aprobator desfășurarea evenimentului. Acesta era modul lui de a-și arăta dragostea pentru copilul ei, felul în care îi spunea că acest mic Borgia va avea și el parte de iubirea aceea neostenită și de devoțiunea pe care Lucrezia le cunoștea prea bine, pentru că și ea beneficiase de ele.

Mare parte dintre cardinali se adunară în capelă și, când se apropie momentul botezului, porniră într-o procesiune splendidă de la capela palatului până la Capela Sixtină, care era pictată de Botticelli cu *Scene din viața lui Moise*, precum și de Botticelli și Perugino cu *Iisus predă cheile împărăției cerurilor lui Petru*.

Cel care ținea copilul era Juan Cervillon, viteazul căpitan spaniol pe care Lucrezia ajunsese să îl vadă ca pe un prieten, iar micuțul Rodrigo arăta superb în veșmintele sale din brocart și aur, tivite cu blană de hermină.

La altar, arhiepiscopul de Cosenza (Francesco Borgia) luă copilul de la Cervillon și îl duse în față, în timp ce cardinalul Carafa se pregătea să oficieze ceremonia.

Fusese dorința papei ca, după ceremonie, copilul să fie înmânat unui membru al familiei Orsini, pentru ca toți cei prezenți să ia gestul drept un semn al hotărârii lui de a se împrieteni cu ei.

Efectul fu stricat însă de micul Rodrigo. Deși fusese cuminte din momentul în care plecase din Santa Maria in Portico și pe tot parcursul ceremoniei din Capela Sixtină, copilul începu să se tânguie speriat când fu luat de un Orsini, și continuă să plângă violent până când ajunse în brațele altcuiva.

Un semn de rău augur, spuseră cei de față. Familia Orsini trebuia să se ferească de Sfinția Sa, și el de ei.

Zilele care urmară după botez fură neliniștite și nici măcar Lucrezia și Alfonso nu putură să scape de tensiunea care plutea în aer.

Prietenul Lucreziei, Juan Cervillon, veni în vizită a doua zi după botez, spunându-i că era plecat de mult de acasă și că voia să se întoarcă în Neapole pentru a-și vedea soția și familia.

– Trebuie să te duci, Juan, îi spuse Lucrezia. Nimeni nu se așteaptă să stai despărțit de ei atât de mult timp.

– I-am cerut permisiunea Sfinției Sale, răspunse el.

– Și ți-a dat-o?

– Da, dar oarecum fără tragere de inimă.

Alfonso li se alăturase și stătea lângă ei, ascultând conversația.

– Asta e de înțeles, interveni el. Doar l-ai servit cum se cuvine.

– Juan, nu voi uita niciodată, spuse Lucrezia, că tu ești cel care l-a convins pe regele Federico să-i permită soțului meu să vină la mine, la Spoleto.

– Eu am fost doar un ambasador al Sfinției Sale.

– Dar ne-ai făcut un mare bine, știu asta, dragă Juan. Să nu pleci fără să-ți iei rămas-bun de la noi și să-mi promiți că nu vei sta departe pentru prea mult timp.

Juan îi sărută mâna.

– Promit, spuse el.

În acea zi, Cesare se întoarse acasă. Era nerăbdător să strângă mai mulți bani pentru campania sa și petrecea perioade lungi de timp închis într-o cameră cu papa, discutând despre planurile sale.

Veni să o vadă pe Lucrezia și îi spuse că e palidă, iar lui Alfonso îi aruncă o replică tăioasă, de parcă îl învinovățea pe el pentru fragilitatea Lucreziei. La copil de abia dacă se uită.

Lucreziei i se spuse că Cesare tăiase din scurt laudele pe care papa le făcea la adresa nepotului său.

– Este gelos, îi spuse Alfonso, și ea observă că ochii lui erau din nou plini de teamă și că atunci când Cesare era prin preajmă, soțul ei se schimba. Este gelos pe dragostea pe care ți-o port și pe care o simți pentru mine, pe iubirea arătată de tatăl tău față de tine și de copilul nostru.

– Greșești, îl liniști Lucrezia. Este îngrijorat pentru că durează atât să mă recuperez după nașterea micuțului Rodrigo. Noi am fost întotdeauna o familie foarte iubitoare.

– O familie iubitoare! strigă Alfonso. Atât de iubitoare încât unul din frați îl omoară pe celălalt.

Lucrezia îl privi cu ochi îndurerați, iar el se grăbi să o aline.

– Am vorbit fără să gândesc. Am repetat o bârfă inutilă. Iartă-mă, Lucrezia. Să uităm ce am spus. Hai să uităm totul, în afară de faptul că ne iubim și că suntem împreună.

Dar cum era posibil să uite acele temeri, când peste numai două zile avu loc o tragedie teribilă.

Alfonso auzi de întâmplare și veni la Lucrezia, palid la față și tremurând.

– E vorba despre Juan Cervillon, se bâlbâi el. Acum nu se va mai duce niciodată acasă la Neapole. Soția și copiii lui nu îl vor mai vedea niciodată, așa cum sperau. A fost înjunghiat mortal noaptea trecută, când pleca de la o cină la care fusese invitat.

– Juan... mort! Dar ieri era aici, cu noi.

– Bărbații mor repede în Roma.

– Cine a făcut acest lucru îngrozitor? întrebă Lucrezia.

Alfonso se uită la ea, dar nu răspunse.

– Îi vor aduce în fața justiției pe ucigașii lui, declară ea.

Alfonso mișcă din cap.

– Oamenii își amintesc de moartea fratelui tău, ducele de Gandia, spuse el pe un ton amar. Și el a murit după ce a plecat de la o cină. Juan deja a fost înmormântat în Santa Maria din Transpontina, în Borgo Nuovo, și se spune că nimănui nu i s-a permis să îi vadă rănile.

Lucrezia își ascunse chipul în mâini.

– Cu puțin timp înainte să moară, continuă Alfonso aproape isteric, Juan a fost auzit condamnând legătura dintre Sanchia și fratele tău, Cesare, și se spune că știa prea multe secrete papale pentru a i se permite să plece din Roma.

Ea își ținea fața ascunsă. Nu voia să vadă frica obsedantă care se citea pe chipul soțului ei.

Moartea lui Juan părea să fie începutul unei noi perioade de teroare. Aveau loc mai multe crime prin înjunghiere pe alei, după căderea nopții; unele cadavre erau recuperate din râu și erau mulți cei care pieriră în mod misterios, fără să se poată preciza cauza morții. Cădeau pradă bolii și aveau simptome variate; unii păreau să fie beți și mureau în somn. Un singur lucru se repeta în cazul morților misterioase – cei care piereau luaseră masa la familia Borgia cu puțin timp înainte de a muri.

Borgia aveau o nouă armă și întreaga Romă știa care era aceasta: otrava. Se spunea că aveau propriii lor preparatori de leacuri, care făceau și perfecționau rețete de otrăvuri aduse din Borja, orașul lor natal de la granița dintre Aragon, Castillia și Navarra; iar aceste secrete le învățaseră de la mauri. Maurii spanioli și italienii subtili formau o combinație formidabilă, și din mințile lor se născuse cantarella, acea pudră care începea să fie temută de toți cei care intrau zilnic în contact cu cei din familia Borgia.

Fernando d'Almaida, episcopul portughez de Ceuta, fu următoarea victimă importantă. El îl însoțise pe Cesare în Franța și se spunea că îl văzuse când fusese umilit în repetate rânduri. Acum, murise în condiții misterioase, pe câmpul de antrenamente, cu Cesare.

Între timp, operațiunile militare ale lui Cesare avansau cu un succes major, iar el era pregătit să-și îndrepte atenția către Forli, care se afla în mâinile contesei Caterina Sforza, despre care se spunea că este una dintre cele mai curajoase femei din Italia.

Ea știa că nu va putea rezista împotriva lui Cesare. Imola, prima fortăreață a Caterinei, deja fusese cucerită de trupele lui, iar ea trimisese mesageri de la Forli la Roma, implorându-l pe papă să aibă milă.

Papa nu avea nici o intenție să fie milostiv, deoarece Forli trebuia să fie cucerit de Cesare și fusese ales pentru a fi o parte importantă a regatului Romagna, așa că îi arestă pe mesageri și, după ce fură torturați, aceștia „mărturisiră" că scrisoarea pe care o aduseseră papei fusese tratată cu o otravă menită să îi aducă o moarte rapidă.

Vaticanul era consternat. Când Lucrezia auzi veștile, fugi la tatăl ei și i se aruncă în brațe, sărutându-l iar și iar.

– Gata, gata! o liniști Alexandru în timp ce îi mângâia părul lung, auriu. Ce motiv ai să fii atât de agitată?

– Ar fi putut să te omoare! strigă Lucrezia.

– A, spuse Alexandru, dar merită riscul, pentru a vedea cât de mult ține iubita mea fiică la tatăl ei.

– Tată, viața fără tine ar fi de neacceptat.

– Dar ești și soție! Și mamă!

Ochii lui erau atenți, mereu în alertă. Răspunsul pe care l-ar fi dorit era: „Ce sunt astea pentru mine, dragul meu, Sfântul meu Tată, iubitorul meu tată?"

Lucrezia îi sărută mâinile şi el îi simţi lacrimile calde. Astfel de lacrimi nu îl deranjau.

– Totul este bine, draga mea, murmură el. Totul este bine. Noi, cei din familia Borgia, suntem prea inteligenţi pentru ei.

– Câtă îndrăzneală din partea lor! strigă ea.

Apoi se opri, pentru că îşi aminti de zvonurile pe care le auzise, despre oamenii care luau cina împreună cu Borgia şi apoi îşi luau rămas-bun de la viaţă. Se gândi la sărmanul Juan Cervillon, care fusese atât de vesel şi de fericit în ziua aceea, sperând la întoarcerea la familia sa, şi al cărui trup era acum în mormânt, după nici douăzeci şi patru de ore.

Cesare mărşălui spre Forli, hotărât să răzbune ameninţarea asupra vieţii tatălui său. Avea să fie nemilos cu ei, deoarece contesa lor îndrăznise să încerce să dea familiei Borgia o doză din propriul lor medicament.

De sus, de pe crenelurile castelului, Caterina urmărea soldaţii care îşi făcuseră tabără la poalele lui. Pentru ea, situaţia era fără speranţă, dar nu avea de gând să cedeze fără luptă. Caterinei nu îi stătea în fire să renunţe uşor. Era fiica nelegitimă a ducelui Galeazzo Maria Sforza, astfel încât strămoşul ei era faimosul conducător de oştiri Francesco Sforza. Avea numai şaisprezece ani când se căsătorise cu Gerolamo Riario, nepotul papei Sixtus, care îl făcuse conte de Forli. Acest om fusese cunoscut pentru cruzimea lui şi, la scurt timp după căsătoria lor, supuşii se ridicaseră împotriva lui, pătrunseseră în castel, îl dezbrăcaseră şi îi aruncaseră trupul gol din turn. După asta, ea fusese căsătorită cu Giacomo de Feo, care cunoscuse o soartă asemănătoare cu a primului ei soţ, tot din cauza oamenilor din popor; numai că de data aceasta, Caterina era mai matură şi, hotărâtă să se răzbune, îşi adunase soldaţii şi îi urmărise pe ucigaşii soţului ei până în satul lor, unde dăduse ordin ca fiecare bărbat, femeie şi copil să fie tăiaţi în bucăţi; şi aşa se întâmplase. O astfel de femeie devenise Caterina.

Acum stătea în fruntea bătăliei, dând instrucţiuni soldaţilor, luptând până la final, bucurându-se de fiecare sacrificiu pe care îl făceau oamenii lui Cesare şi ştiind că, în final, din cauza armelor mai bune şi mai multe la număr, avea să fie învinsă.

Când Cesare reuși să străpungă linia de apărare și intră cu forța în castel, ea îl aștepta cu părul lung căzându-i dezordonat pe umeri, o femeie matură, dar frumoasă și plină de temperament.

– Mă predau, zise ea cu demnitate.

– Pentru că nu ai nici o alternativă, îi aminti Cesare.

El se apropie de ea și rămase să o privească; ochii li se întâlniră, iar în ai lui se citea o cruzime mocnită.

Aceasta era femeia care încercase să îl otrăvească pe tatăl lui, după cum mărturisiseră mesagerii ei. Avea de gând să o lase să vadă ce se abătea asupra celor care credeau că se pot opune familiei Borgia.

Caterina își măsură din priviri dușmanul. Auzise povești despre cavalerismul francezilor și își aminti că, atunci când Giulia Farnese căzuse în mâinile lui Yves d'Allegre, acel galant căpitan francez, reușise să scape nevătămată.

– Cer să fiu predată francezilor, continuă ea.

– De ce? întrebă Cesare. Nu ești prizoniera mea? Nu cred că te voi lăsa să pleci.

Caterina se gândi pentru un moment cât de bucuroasă era că își trimisese copiii departe. Cât despre ea, era o femeie care se bucurase de multe aventuri și se spunea, în mare, pe bună dreptate, că de la moartea soților ei se înconjurase de bărbați care munceau din toată inima pentru ea, singura lor recompensă fiind faptul că erau primiți în patul ei.

Caterina înțelese expresia din ochii lui. Nu se alarmă; de fapt, era chiar incitată, dar nu avea să îi dezvăluie acest lucru. Cruzimea lui și vorbele pe care le auzise despre barbaria de care dădea dovadă erau pe placul firii ei sălbatice.

– Ce-ai de gând să-mi faci? întrebă ea și ridică o mână pentru a-l ține la distanță.

Cesare o lovi peste mână și ea se crispă.

– Cer *le droit de seigneur*[1].

Ochii Caterinei sclipiră.

– Nu te mulțumești cu faptul că mi-ai pângărit orașul, vrei să mă pângărești și pe mine.

---

[1] Dreptul Seniorului – drept feudal din perioada medievală care îi permitea unui lord să întrețină relații sexuale cu o femeie de rang inferior sau să petreacă noaptea nunții cu orice mireasă de pe domeniul său. (n.tr.)

– Văd că înțelegi foarte bine situația proastă în care te afli, spuse Cesare.

– Îți cer să pleci din fața mea.

– Tu nu ai ce să ceri, tu trebuie să te supui, zise Cesare și ochii îi sclipiră brusc de dorință când o prinse de umăr. Femeia asta sălbatică se va zbate, iar el se va bucura de o relație asemănătoare cu cele pe care le avea cu Sanchia. Lăsați-mă singur cu contesa, strigă el tare.

Ea încercă să scape de el și începu lupta.

Râsul lui Cesare era demonic. Ea se va lupta și va fi, categoric, cea care va pierde. Își va aminti că el a intrat ca o furtună în castel; va ști că fiecare fortăreață trebuie să se plece în fața lui.

Asta era mai mult decât o aventură sexuală; era un simbol.

Cesare se întorcea în Roma ca un erou cuceritor, iar papa îi pregătea o ceremonie măreață, pentru ca toți să-și dea seama de cât de mândru era de fiul său.

În realitate, starea de spirit a lui Cesare era departe de a fi triumfătoare. Fusese forțat să se întoarcă la Roma numai din cauză că trebuia să strângă bani și ca să-și schimbe planurile deoarece, pe neașteptate, Ludovic fusese ajutat de Maximilian al Austriei și recucerise Milano, iar francezii găsiseră de cuviință să-și retragă toate trupele din zonele Lombardiei. În timp ce se lupta, avându-i alături pe aliații lui francezi, descoperise dintr-odată că armatele sale sunt atât de puține, încât abia avea destui oameni ca să lase de pază în orașele cucerite. Prin urmare, nu avea ce să facă decât să se întoarcă la Roma.

Dar nu era nerăbdător ca lumea să știe cât de mult se bazase pe francezi, așa că Cesare trebuia să se întoarcă încununat de lauri, așa cum făcuseră și romanii victorioși în trecut.

Cuvintele după care se ghida Cesare erau *Caesar aut nihil*[1]. Era hotărât să păstreze ceea ce câștigase și să câștige și mai mult.

La scurt timp după capturarea orașului Forli, cardinalul Giovanni Borgia venise să își felicite ruda pentru victoria sa. Cu toate acestea, fusese lovit brusc de o boală agresivă și murise la câteva ore după ce i se făcuse rău.

[1] Expresie latină care înseamnă „Cezar (învingător) sau nimic". (n.tr.)

Se zvonea că fusese folosită cantarella și, deși părea că existau puține motive, Cesare era suspectat de uciderea cardinalului. Se știa că Cesare nu avea nevoie de prea multe motive – o singură privire îi era suficientă pentru a-l enerva și a-l face să hotărască moartea vinovatului.

Din cauza morții cardinalului, Cesare hotărî să intre în Roma îmbrăcat în haine de doliu. Era un spectacol eficient, iar oamenii care îl urmăreau o făceau în tăcere. Trăsurile, o sută la număr, care veniseră înaintea soldaților, erau drapate în negru; lipseau tobele sau fluierele, și singurele zgomote care se auzeau pe străzile Romei erau tropăitul picioarelor și scrâșnetul roților de căruță pe caldarâm. Gărzile elvețiene purtau catifea neagră, iar penele mari și negre de la pălăriile lor îi făceau să arate ca niște păsări de pradă amenințătoare.

Cesare însuși era sobru în veșmintele sale de catifea neagră, iar nuanța lor închisă îi acccentua culoarea castanie a părului și bărbii. Alături de el se aflau fratele său, Goffredo, și Alfonso, care, la instrucțiunile papei, se dusese la porțile orașului pentru a călări lângă Cesare.

Deasupra soldaților fâlfâiau steagurile și stemele cu taurul familiei Borgia și floarea de crin a Franței.

Urmărindu-l de la balcon, Lucrezia nu-și putea dezlipi ochii de la cei trei bărbați – toți atât de frumoși –, cu Cesare la mijloc, rece și distant în jiletca lui de catifea neagră, față de veșmintele strălucitoare și pline de bijuterii ale bărbaților din dreapta și stânga lui.

Lucrezia văzu că frumosul ei soț era nervos. Ochii lui trădau faptul că se aștepta la ceva, având o expresie trecătoare de groază, pe care o mai observase și înainte, când el se afla în compania fratelui ei.

Cesare ajunse înapoi la Roma în perioada carnavalurilor, iar oamenii aveau acum un motiv în plus să sărbătorească, lucru care îl bucura nespus pe papă. Erau măști care reprezentau victoriile lui Cesare asupra dușmanilor; se scriau poeme și cântece despre soldatul curajos care era și despre campaniile sale îndrăznețe.

Cesare era mulțumit. Nu avea nici un dubiu că își va îndeplini destinul. Dansă cu Lucrezia în prezența papei și aleseră dansuri

spaniole. Reîncepu să o curteze pe Sanchia şi prin toată Roma se vorbea că erau din nou amanţi. Goffredo îşi diviniza fratele şi căuta să îl copieze în toate privinţele: era încântat că soţia lui era pe placul măreţului Cesare şi se lăuda că se însurase cu ea, pentru că aşa îi putea oferi lui Cesare cea mai bună amantă pe care o avusese vreodată.

Cât despre Sanchia, ea avea sentimente confuze în ceea ce-l privea; îl ura, dar în acelaşi timp îl găsea irezistibil şi, la fel ca înainte, ura o făcea să fie şi mai pasională.

De data asta însă, Cesare fu uimit de un lucru. Lucrezia nu mai era un copil, nu mai era la fel de docilă, şi el realiză, şocat, că loialitatea ei faţă de Alfredo se putea dovedi mai mare decât cea pe care o avea faţă de el.

Lucrezia fusese prezentă la acele întâlniri în care membrii grupurilor napolitane şi milaneze îşi puseseră mintea la contribuţie şi complotaseră împotriva lui Cesare Borgia. Era posibil ca Lucrezia, propria lui soră, să comploteze împotriva lui!

Cesare observă devotamentul papei faţă de nepotul său. Dacă pruncul era în grădinile Vaticanului, Alexandru găsea vreun pretext pentru a se duce la el. Devenea aproape ridicol în iubirea lui pentru nepot, iar acest lucru se datora, într-o oarecare măsură, iubirii pe care i-o purta Lucreziei.

Cu o suspiciune din ce în ce mai mare, Cesare începu să reevalueze situaţia de la Vatican. Soţul Lucreziei era duşmanul lui şi avea o mare influenţă asupra ei, iar ea avea, la rândul ei, o mare influenţă asupra papei.

Doar un singur om trebuia să-l domine pe papă, iar sora lui numai pe unul trebuia să-l servească: Cesare Borgia.

Asfel, Cesare începu să-şi facă planuri legate de acel arătos, dar foarte slab de înger băiat cu care o măritaseră pe Lucrezia.

Găsi că îi era greu să fie politicos cu tânărul prostovan, şi devenea din ce în ce mai iritat când îi vedea împreună, când era martor la sutele de mici semne care trădau dragostea lor prosteasc㠹. Gândul că se doreau era suficient pentru a-l aduce pe Cesare în pragul nebuniei, din care nici măcar senzualitatea Sanchiei nu îl putea scoate.

Stătea în camerele sale de la Vatican, aflate deasupra apartamentului papei, pentru că de la întoarcerea în Roma nu se dusese

la palatul lui, ci rămăsese acolo ca să urzească planuri. Se uita pe fereastră la panorama Romei, oraș pe care acum îl stăpânea; trupele lui aveau tabăra peste tot în jurul orașului și legea se afla în mâinile lor. Dacă cineva ar fi comis vreo fărădelege – și fărădelege putea fi un simplu cuvânt rostit într-o tavernă împotriva lui Cesare Borgia – altă dată nu îl mai repetau. Spânzurătorile de pe podul Sant'Angelo nu duceau deloc lipsă de cadavre atârnate, o lecție pe care să o vadă toți.

El era stăpânul Romei. El era Cesare.

Și atunci, de ce i-ar permite unui tânăr prostovan să îl enerveze?

Tunetele și fulgerele brăzdau întunericul de deasupra orașului etern. Era sărbătoarea Sfântului Petru și nu se vedea nici un suflet pe străzi, pentru că toți fugiseră ca nebunii la adăpost încă de la primele picături mari de ploaie, care spălau străzile. Deasupra capetelor, cerul era negru, iar în casele lor, oamenii tremurau.

Alexandru se afla în apartamentele lui, împreună cu episcopul din Capua și șambelanul său, Gasparre, ocupându-se de niște formalități banale.

– Cât de întuneric este! spuse el privind spre cer, dincolo de fereastră. Nu văd să citesc.

– Furtuna se întețește, Preasfinția Ta, zise episcopul.

– Va trebui să aprindem lumânările, răspunse papa. Și ia uite, ploaia intră în încăpere prin ferestre.

Gasparre deja traversase jumătate de apartament ca să se ducă să ceară lumânări de la servitori, iar episcopul se dusese la fereastră, când acoperișul de deasupra scaunului papal se prăbuși brusc.

Gasparre țipă alarmat și, tușind din cauza prafului care se ridicase în cameră, fugi împreună cu episcopul spre locul în care stătea papa.

Nu reușiră să ridice bârnele grele, așa că ieșiră în fugă din apartament, strigând după ajutor.

– Papa e mort, strigă Gasparre. A căzut acoperișul peste scaunul lui și a rămas îngropat sub zidărie.

Gărzile și oficialii se repeziră înăuntru și nu dură mult până când știrea se împrăștie în întreaga Romă. „Papa e mort. E voia Domnului. A fost doborât din cauza faptelor lui rele. Dumnezeu i-a luat viața, așa cum el și fiul lui au luat viața multora."

Oamenii de rând se pregăteau să se revolte, așa cum se întâmpla, inevitabil, după moartea papei. Cei înțelepți se baricadau în casele lor, iar gărzile fuseseră plasate la porțile Vaticanului.

În apartamentul papei, slujitorii munceau din greu pentru a ridica zidăria căzută.

– Nu-i posibil să mai fie în viață, ziceau ei.

Își făcură cruce; credeau că ceea ce vedeau era mâna Domnului. Cu toate astea, erau uimiți să vadă că Dumnezeu nu îl luase și pe Cesare împreună cu tatăl lui, deși camerele în care locuia acesta fuseseră afectate; podeaua lui se prăbușise, și papa era îngropat sub ea. Cesare însă plecase din apartamentul lui cu numai câteva momente înainte ca fulgerul să lovească un horn și tunetul să facă țăndări acoperișul.

Cesare auzi veștile și se întoarse în grabă.

Era îngrozit. În acele momente își dădu seama că avea nevoie de tatăl lui la fel de mult cum avusese pe parcursul întregii lui vieți. Dacă murea papa, avea să fie ales altul, și atunci ce se mai alegea de planurile grandioase ale lui Cesare? Cum ar fi putut să le ducă mai departe fără ajutorul Sfântului Părinte? Cine îl va mai respecta dacă nu îl va mai avea în spatele lui pe tatăl său?

– O, tată, strigă el. Nu trebuie să mori. Nu muri.

Cu ajutorul unor lopeți și topoare, înlătură zidăria cu mâinile sângerând și cu transpirația prelingându-i-se pe chip.

– Milord, oftă Gasparre, Sfinția Sa nu mai poate fi în viață.

Cesare se întoarse și îl lovi pe șambelan peste față.

– Munciți mai cu spor! țipă el. El este acolo dedesubt și nu e mort. Nu e mort, vă spun!

La ordinele sale, oamenii se supuseră; ridicară grinzile uriașe, transpirați și respirând cu greu și, în cele din urmă, Cesare descoperi un colț din mantia papei. Trase de bucata de pânză cu un strigăt de victorie și, după câteva minute de tensiune, Alexandru apăru în fața lor inconștient și sângerând din cauza rănilor.

– Ajutați-mă să îl duc în patul lui, își strigă Cesare ordinele. Chemați medicii. Să nu întârzie nici unul. Dacă moare tatăl meu, veți muri și voi.

Alexandru era foarte slăbit, dar nu era mort, iar când Cesare îngenunche și mulțumi cu voce tare Domnului și sfinților că îi salvaseră tatăl, acesta deschise ochii și îi zâmbi fiului său.

– O, tată, strigă Cesare, ești încă printre noi. Nu ne părăsi.

Vocea îi devenise un strigăt isteric pe care papa părea să îl interpreteze ca pe un strigăt de ajutor. Îi aruncă un zâmbet stins, de încurajare.

– Borgia ăștia nu sunt oameni, ziceau cei de față. Au puteri despre care noi nu știm nimic.

Doctorii spuseră că papa suferise un șoc puternic, că avea febră mare și că ar trebui să i se ia mai mult sânge.

– Atunci faceți asta, strigă Cesare, și ochii îi străluciră amenințător. Viața lui este în mâinile voastre. Nu uitați asta, pentru că eu nu voi uita niciodată.

Trimise după Lucrezia și stătură amândoi în camera bolnavului, ținându-se în brațe, temându-se pentru viața preaiubitului om care zăcea în pat.

– Tu vei avea grijă de el, Lucrezia, numai tu, insistă Cesare, cu ochii măriți de teamă. Credea că cineva s-ar fi putut folosi de ocazie și să-i facă papei ceea ce el și fiul său făcuseră multor altora. Cesare își lipi fruntea de cea a surorii sale. Tu, eu... și tatăl nostru... noi suntem ca unul, continuă el. Trebuie să fim uniți... mereu. În asta stă puterea și fericirea noastră.

– Da, Cesare, răspunse ea.

– Nu uita asta, surioară. Poate că suntem papă... suntem general de armată... suntem soție și mamă... dar mai întâi, pe primul loc, suntem Borgia.

Ea dădu din cap și se simți cuprinsă de frică. Văzuse în ochii lui Cesare acele sclipiri care o îngroziseră.

Dar la momentul acela nu trebuia să se preocupe de alte probleme decât de însănătoșirea grabnică a tatălui ei. Va fi datoria și plăcerea ei să aibă grijă de el, să îl pună pe picioare.

Alexandru era un titan. La câteva zile după accidentul care ar fi fost fatal pentru majoritatea oamenilor de vârsta lui, papa stătea în șezut în pat, la fel de vesel și de ager ca întotdeauna, cu membrii familiei adunați în jurul lui, primind ambasadori, dirijând probleme legate de biserică și de stat cu o vigoare care ar fi fost surprinzătoare chiar și pentru un om cu douăzeci de ani mai tânăr decât el. Privirea lui zăbovea cu mai multă dragoste pe unul dintre membrii familiei sale – pe iubita sa fiică, Lucrezia. Cesare era conștient de asta.

Alexandru știa de neliniștea și durerea lui Cesare, dar știa și că, într-o mare măsură, emoțiile acelea isterice se datorau faptului că se temea să piardă marea umbrelă protectoare a influenței papale, sub care se adăpostea. Cesare își dădea seama că, la fel ca oricare șef de stat din Italia, odată ce protecția va dispărea, nici el și nici victoriile lui răsunătoare nu vor mai conta. Cesare avea toate motivele să-l țină în viață pe tatăl lui.

Dar îngrijorarea din privirea Lucreziei nu era legată de ea și de viitorul ei. Copilă dragă și cuminte! Ea nu se gândea la lucrurile acestea. Își așeză palmele pe pieptul lui și plânse de emoție.

– Tată preaiubit, părinte preaiubit, cum aș putea trăi fără tine!

Se simțea mulțumit de faptul că fiul său își dăduse seama cât valora protecția sa, dar faptul că aflase de dragostea dezinteresată a fiicei sale era, în acest moment, mult mai prețioasă decât orice altceva din viața lui Alexandru.

El o iubea chiar mai mult decât înainte. Ochii lui o urmăreau prin cameră și se simțea neliniștit când nu era ea acolo.

– Nu vreau să mă îngrijească nimeni altcineva în afară de fiica mea, declară el.

Și când ea se aruncă lângă patul lui și spuse cu ochii în lacrimi că va fi alături de el noapte și zi, lacrimile lor se contopiră, dar pentru că nu încurajase niciodată obiceiul de a plânge, nici pentru el, nici pentru familia lui, o ținu în brațe și adăugă:

– Pentru ce plângem? Ar trebui să râdem, fiica mea, să intonăm cântece de bucurie… Ce tată din lumea asta a mai fost binecuvântat cu o așa fiică și ce fiică mai primește din partea părintelui ei o asemenea dragoste ca cea pe care ți-o arăt eu?

Lucrezia trebui să plece din Santa Maria in Portico și să locuiască la Vatican. Trebuia să i se pregătească un apartament alături de al lui. Atunci avea să se odihnească în liniște, știind că la orice oră din zi sau din noapte el nu trebuia decât să strige pentru ca ea să apară lângă patul lui.

Doi oameni nu priveau cu ochi buni ceea ce se petrecea – Cesare pe de o parte, pentru că vedea cum influența surorii sale asupra tatălui lor o putea detrona oricând pe a lui, și Alfonso, pe de altă parte, pentru că lui nu i se permitea să-și însoțească soția, ceea ce însemna că ea trebuia să renunțe temporar la el în favoarea tatălui ei.

Chinuit de gânduri, Alfonso își petrecea mult timp cu prietenii lui, acei bărbați și acele femei cu care se întâlnise în apartamentele Lucreziei înainte de invazia franceză. Majoritatea napoletani, aceștia erau în alertă, observând evoluția relațiilor dintre familia Borgia și francezi.

Știind în ce ape se scălda Alfonso, Cesare își spuse că, mai mult decât un motiv de iritare, acesta reprezenta un pericol. Lucrezia îi era devotată, așa că se întreba ce nu i-ar fi putut cere Alfonso astfel încât să nu obțină, dată fiind influența ei asupra papei.

Cesare vedea în Alfonso unul dintre cei mai periculoși dușmani ai lui, așa tânăr și insipid cum era.

În iulie, în timpul anului jubiliar 1500, în Roma se aflau mulți pelerini. Soseau creștini din toate părțile Europei și mulți dintre ei, fie din cauza sărăciei, fie din cauza evlaviei, își petreceau nopțile dormind rezemați de zidurile bisericii Sfântul Petru.

Era o noapte cu lună plină și o puzderie de stele pe cer. Alfonso luase cina cu Lucrezia, în apartamentele ei din Vatican. Erau singuri și, când el își luă rămas-bun, se plânse de faptul că trebuia să o părăsească.

– Dragule, tata se va însănătoși curând, spuse Lucrezia. Atunci voi fi din nou cu tine în Santa Maria.

– Acum se simte destul de bine, poți să-l lași singur, replică Alfonso îmbufnat.

– Are nevoie de mine aici… pentru încă puțin timp. Ai răbdare, dragul meu soț.

Alfonso o sărută.

– Îmi e atât de dor de tine, Lucrezia.

Ea îi atinse obrazul cu blândețe.

– Și mie la fel.

– Scumpă Lucrezia, nopțile par lungi fără tine. Încă mai visez…!

– Coșmarurile tale, dragule? O, de-aș putea fi acolo să te alin și să-ți spun că nu ai de ce să te temi. Curând, Alfonso… poate săptămâna viitoare.

– Săptămâna viitoare, crezi?

Ea încuviință.

– O să vorbesc cu tatăl meu.

– De-abia aștept săptămâna viitoare.

Se îmbrățișară și o lăsă singură, pentru că se apropia miezul nopții.

Plecă din Vatican împreună cu însoțitorii săi, Tomaso Albanese și pajul lui, și ajunseră în piața Sfântul Petru. Era foarte liniște, pentru că palatul era pustiu în afară de un grup de pelerini care se ghemuiseră pe treptele bisericii Sfântul Petru.

– E foarte posibil, îi spuse Alfonso lui Albanese, ca săptămâna viitoare, pe vremea asta, să nu mai facem aceste drumuri. Soția mea se va întoarce acasă, în Santa Maria.

– Mă bucur, milord, răspunse Albanese.

Se apropiară puțin mai mult de grupul de pelerini. Alfonso de-abia dacă se uită la ei, pentru că erau o priveliște obișnuită; dar, în timp ce se îndrepta spre ei, se văzu o mișcare bruscă, un zgomot, niște pași grăbiți și, surprins, Alfonso și cei doi oameni ai lui se treziră înconjurați.

Totul se întâmplă în câteva secunde. Pelerinii își aruncară la o parte mantiile zdrențuite și își scoaseră săbiile, gata de acțiune. Alfonso își dădu seama că fusese prins în ambuscadă și că viața lui se afla într-un pericol iminent, dar era tânăr, puternic și mânuia spada cu dibăcie.

– În gardă! strigă el și își scoase sabia, dar chiar în timp ce dădea ordinul, umărul îi fu străpuns și sângele fierbinte începu să-i curgă în jos pe broderia de aur a jiletcii.

Albanese și pajul își scoseseră și ei săbiile, apărându-se cu dârzenie, dar atacatorii erau mai mulți și Alfonso era deja slăbit din cauza sângelui pierdut.

Sabia unuia dintre atacatori îi străpunse coapsa și, cu un geamăt, căzu leșinat la pământ. Doi dintre „pelerini" încercară apoi să îl ridice și să-l arunce pe șaua unui cal, dar cavalerul Albanese și pajul începură să strige după gărzile papale și porniră un atac pentru a-l salva pe Alfonso.

Din interiorul Vaticanului se auzi un țipăt, urmat de zgomot de pași.

– Împrăștiați-vă! strigă unul dintre atacatori.

Săriră toți pe cai și dispărură în galop tocmai când apăru prima gardă papală.

– Am fost atacați! strigă Albanese. Stăpânul nostru are nevoie urgentă de îngrijiri.

Îl ridicară pe Alfonso și, cu ajutorul gărzilor, îl duseră în Vatican.

– Soția mea… murmură Alfonso. Duceți-mă la soția mea… doar la ea.

Lucrezia se afla cu tatăl ei. Ședea pe o parte a patului, și Sanchia, pe cealaltă, când Alfonso fu adus în dormitorul papei.

Lucrezia țipă îngrozită în timp ce îl așezau pe Alfonso pe podea, apoi Sanchia fugi către el și îngenunche.

– Alfonso… dragul meu! strigă Lucrezia.

Ochii lui Alfonso erau sticloși. Se uita la Lucrezia ca și cum ar fi fost singura persoană din încăpere.

– Salvează-mă, Lucrezia, șopti el. Nu îl lăsa să se apropie de mine…

Sanchia se întoarse către slugi.

– Chemați doctorii fără întârziere. Câțiva dintre voi, ajutați-ne să îl ducem în pat. Aduceți apă caldă și fașe! O, fratele meu, nu te teme. Te vom salva.

Dar el își ținea ochii ațintiți asupra Lucreziei.

– Știu cine a încercat să mă omoare, spuse el clar, pentru ca toți să-l audă. E fratele tău… Cesare!

Apoi închise ochii, și toți cei din cameră crezură că nu avea să îi mai deschidă vreodată.

Alfonso zăcea în Turnul Borgia, într-o cameră ai cărei pereți fuseseră decorați cu picturi de Pinturicchio. Sanchia se afla cu el, la fel și Lucrezia; în timp ce îi așteptau pe doctori să vină să îi bandajeze rănile, ele îi tăiaseră jiletca și opriseră șuvoiul de sânge.

– Numai noi două vom avea grijă de el, spuse Sanchia. E singura modalitate, dacă vrem să trăiască.

Lucrezia acceptă. Acum era conștientă că sentimentul acela de groază care umbrise fericirea lui Alfonso fusese întemeiat și era hotărâtă să îl îngrijească până se va face bine. Știa de cine trebuia să îl protejeze și era decisă să facă acest lucru.

– Voi pune să ni se facă paturi în camera alăturată, zise ea.

– Paturi pentru noi amândouă, adăugă Sanchia. Lucrezia, dacă Alfonso supraviețuiește după noaptea asta, numai noi trebuie să îi preparăm mâncarea și să avem grijă să nu rămână nici o clipă singur. Una din noi trebuie să stea mereu aici.

– Așa va fi, spuse Lucrezia.

Ambasadorul din Neapole intră și le întrerupse.

– Cum se simte milordul? întrebă el.

– Nu putem să ne pronunțăm încă, răspunse Sanchia.

– Sfinția Sa insistă să rămân în timp ce medicii îi oblojesc rănile.

Sanchia dădu din cap.

– De ce durează atât până vin doctorii? strigă Lucrezia. Nu înțeleg că orice întârziere îi pune viața în pericol?

Sanchia își trecu un braț în jurul ei.

– Draga mea soră, spuse ea, ești epuizată. Vor ajunge aici în curând… și dacă va trece de noaptea asta… îl vom salva. Eu și cu tine, împreună.

Când sosiră doctorii și începură să îngrijească rănile bolnavului, cu ambasadorul de față, Sanchia o trase pe Lucrezia într-un colț al camerei.

– Lucrezia, șopti Sanchia cu o voce rece și furioasă, înțelegi ce înseamnă asta… ce înseamnă toate astea?

– I-am auzit cuvintele, replică Lucrezia.

– Trebuie să ne luptăm cu el! Trebuie să ne luptăm cu fratele tău, cu amantul meu, pentru viața lui Alfonso.

– Știu.

– L-ar fi aruncat în Tibru, așa cum au făcut cu fratele tău, Giovanni. A acționat în același mod… și ar fi avut același succes. Slavă Domnului că au dat greș de data asta.

– Slavă Domnului, șopti Lucrezia.

– Vor mai exista și alte încercări.

– Nu vor reuși, declară Lucrezia cu tărie.

– Papa înțelege. Din cauza asta insistă ca ambasadorul napoletan să fie de față la bandajarea rănilor. Papa nu vrea să se spună că doctorii i-au băgat otravă în sânge. Tu îl iubești, nu-i așa? El e soțul tău și ar trebui să conteze pentru tine mai mult decât oricine pe lumea asta. Pot să am încredere în tine când vine vorba de frățiorul meu?

– Dar eu pot avea încredere în tine, când vine vorba de soțul meu?

Amândouă începură să plângă și să se consoleze reciproc.

– Nu e vreme pentru lacrimi acum, zise Sanchia. Dacă își revine, vom cere să se aducă un cuptor în camera asta și tot ce va mânca

va trebui să fie gătit de noi. Vom sta de pază lângă el, Lucrezia… frățiorul meu, soțul tău iubit.

– Sanchia, spuse Lucrezia, e minunat că am pe cineva în care pot avea încredere, în momentele astea.

– Și eu simt la fel, răspunse Sanchia.

Oamenii se adunaseră în mici grupuri pe străzi și vorbeau despre atentatul la viața lui Alfonso de Bisceglie. În Vatican circulau multe bârfe și era o agitație neobișnuită.

În camera lui, Alfonso se afla între viață și moarte, iar cele două femei stăteau de pază la capul lui, cu un fanatism aprig în priviri. Într-un colț al camerei fuseseră puse două paturi, deși nu erau niciodată ocupate amândouă în același timp. Când dormea Sanchia, stătea de pază Lucrezia, și invers. Aduseseră în cameră un cuptor de campanie, să fie pregătit pentru eventualitatea în care vor trebui să îi pregătească mâncare.

Sanchia ceru ca gărzile plasate în afara camerei să fie cele în care știa că poate avea încredere – servitori din casa ei sau a lui Alfonso. Îi trimise mesaje unchiului ei, regele Federico, spunându-i ce s-a întâmplat și, drept urmare, la fața locului sosiră maestrul Galeano da Anna, un chirurg de vază napoletan, și maestrul Clemente Gactula, medicul personal al lui Federico.

Deja era aproape sigur că Alfonso va trăi, pentru că acum se înzdrăvenise suficient încât să-și dea seama că lângă el se aflau mereu fie Lucrezia, fie Sanchia și că medicii care îl îngrijeau erau trimiși de unchiul său. Așadar, se simțea încrezător, ca și cum ar fi căpătat puteri noi.

Papa era puțin deranjat de faptul că fiica lui îl părăsise pentru a se duce la soțul ei. I se părea că e un gest cam melodramatic din partea celor două femei să stea de pază lângă Alfonso, de parcă viața lui ar mai fi fost în pericol.

Alexandru însă era, în același timp, îngrijorat. Știa foarte bine cine este responsabil pentru acest atac, iar asta însemna că putea să se prefacă doar că vrea să îi aducă în fața justiției pe atacatorii ginerelui său.

Prin Vatican și pe străzi se zicea că, dacă Alfonso avea să se însănătoșească după acest atac, nu va dura mult până va avea loc

altul, pentru că era clar că Cesare Borgia, temutul Il Valentino, se afla în spatele atentatului asupra vieții lui.

Erau zile pline de neliniște pentru Lucrezia. Cum putea să nu-și amintească acea perioadă de mare suferință, în care aflase că trupul iubitului ei fusese găsit în Tibru? Știa cine aranjase moartea sărmanului Pedro. Era același om care încercase să îl doboare pe Alfonso.

Uneori, Alfonso striga în somn, iar ea se grăbea lângă patul lui să îi aline temerile. Știa că în coșmarurile lui era mereu vorba de un pericol iminent și că nu înceta să șoptească un singur nume: Cesare!

Lucrezia hotărî că trebuie să îl vadă pe fratele ei; trebuia să îl facă să înțeleagă cât de mult îl iubea pe Alfonso. Cesare o iubea. Nu fuseseră ei foarte apropiați? Cu siguranță nu ar fi continuat să pună la cale moartea lui Alfonso, dacă înțelegea cât de mult îl iubea ea pe soțul ei.

O lăsă pe Sanchia cu Alfonso și se duse la Cesare.

Ochii fratelui ei străluceau de afecțiune și suspiciune.

– Scumpa mea soră, în ultimul timp mi-ai făcut rareori plăcerea de-a mă vizita.

– Am avut grijă de soțul meu.

– A, da. Și cum se simte?

– Va trăi, Cesare. Asta dacă atacatorul lui nu mai face altă încercare, cu șanse de reușită.

– Cum s-ar putea așa ceva, când îl apără cei doi îngeri păzitori ai lui? spuse el încet. Arăți obosită, draga mea. Ar trebui să te odihnești. Sau și mai bine, hai să călărim împreună. Ce zici de… o plimbare spre Monte Mario?

– Nu, Cesare. Trebuie să mă întorc la soțul meu.

El îi prinse ceafa în palme și o strânse puțin.

– Nu mai ai timp pentru familia ta?

– Tatăl nostru se simte bine din nou, zise ea. Tu nu ai nevoie de mine, iar soțul meu a fost rănit de moarte. O, Cesare! vocea i se opri brusc. Circulă multe bârfe scandaloase. Oamenii spun… Lucrezia șovăi și el își încleștă mâinile mai puternic pe gâtul ei; își apropie fața de a ei, iar sclipirea din ochii lui o înspăimântă.

– Ce spun oamenii? întrebă el.

– Spun că cel care s-a aflat în spatele morții ducelui de Gandia e același cu cel care a încercat să-l omoare pe Alfonso.

Ea își ridică fața și se forță să îl privească în ochi.

– Cesare, insistă ea, ce-ai de zis despre asta?

Văzu că gura i se crispează; își dădu seama de cruzimea imensă de pe chipul lui, când îi răspunse brutal:

– Dacă ar fi așa, nu mă îndoiesc că a avut motivele lui; și sunt sigur că soțul tău și-a meritat rănile.

Lucrezia încercase să se convingă, împotriva instinctelor sale, că nu putea fi vorba despre Cesare, dar acum îi era imposibil să se mai păcălească singură.

Cesare o trase spre el; degetele sale erau încă pe gâtul ei și ea simți dintr-odată că o vedea ca pe o pisicuță, o pisicuță drăguță cu care se putea juca și a cărei farmec îl amuza, dar numai atunci când avea el chef. O sărută.

– Nu trebuie să te obosești, spuse el, dar nu voi insista să călărești cu mine astăzi. Nu vreau s-o faci împotriva voinței tale.

– Asta se va întâmpla când Alfredo va fi bine, răspunse ea hotărâtă, eliberându-se din strânsoarea lui.

– Între timp, zise el, tu și Sanchia îl veți păzi bine, știind că ceea ce a eșuat în timpul zilei poate izbuti la noapte.

Ea își coborî privirea și nu răspunse. Avea vocea sugrumată de emoție, de frică.

Ajunsă înapoi în apartament, se consultă cu Sanchia.

– Am fost la Cesare și știu că nu se va lăsa până nu îl va ucide pe Alfredo.

– Știu și eu asta, răspunse ea.

– Va încerca din nou, Sanchia. Ce putem să facem?

– Noi suntem aici pentru a împiedica altă încercare.

– O fi posibil, Sanchia?

– Nu cred că va păți ceva, zise aceasta, atâta timp cât noi îi suntem aproape. Cesare este bănuit. Dacă unul dintre atacatori ar fi prins în timpul următorului atentat și supus unui interogatoriu, ar fi posibil să mărturisească. O depoziție care să-l acuze nu i-ar fi deloc pe plac lui Cesare.

– Vezi tu, știind că este implicat Cesare, tata nu va permite niciodată ca ucigașii să fie aduși în fața justiției.

– Va fi greu să îl omoare pe Alfonso aici, în Vatican. Nu, cred că vor aștepta până se va face bine și apoi vor încerca să îl atragă în vreun loc părăsit. Atunci vor ataca. N-avem de ce să se facem griji pentru un atac decât mai încolo. Acum trebuie să îl apărăm de otravă.

– Sanchia, mă tem. Văd numai umbre în jurul meu. E ca și cum aș fi singură în întuneric, ca atunci când eram foarte mică și mă ascundeam, așteptând ca bestiile sălbatice și fantomele să sară pe mine.

– E o mare diferență, spuse Sanchia încruntată. Acestea nu sunt fantome.

– Sanchia, trebuie să îl scoatem din Roma.

– În ultimele zile, am făcut tot felul de planuri în mintea mea.

– Și putem să o facem?

– O vom face. Imediat ce va fi bine, îl vom scoate pe furiș din Roma. Îl vom deghiza ca șambelan și îl vom trimite la unchiul Federico, cu o scrisoare din partea mea. Așa o să facem, Lucrezia!

– Îți mulțumesc, Sanchia, îți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru soțul meu.

– Care este și fratele meu, îi aminti Sanchia. Ascultă, Lucrezia, când vor veni mâine doctorii, ne vom sfătui cu ei. Îl știi pe cocoșatul acela mic, servitorul lui Alfonso?

– Acela care îl iubește atât de mult pe Alfonso și care stă în fața camerei de când s-a întâmplat nenorocirea?

Sanchia încuviință.

– Putem avea încredere în el. Îi vom cere să pregătească degrabă caii și, imediat ce rănile lui Alfonso vor fi vindecate, îl vom ajuta să scape. Mâine vom începe să ne punem în practică planurile.

Lucrezia stătea lângă patul lui Alfonso și îl ținea de mână. Tocmai se trezise dintr-unul din coșmarurile lui.

Ea își apropie fața de a lui.

– Alfonso, dragul meu, totul e bine. Sunt eu… Lucrezia.

El își deschise ochii albaștri și ea simți un val de iubire, pentru că văzu asemănarea dintre Rodrigo și tatăl lui.

– Lucrezia, murmură el, rămâi aproape.

– Sunt aici. Voi rămâne aici. Încearcă să dormi, dragul meu.

– Mi-e frică să adorm. Visez, Lucrezia.

– Știu, dragostea mea.

– El e mereu acolo… în visele mele. Se apleacă peste mine… cu zâmbetul ăla crud pe buze… cu licărul acela în ochi și cu sabia scoasă. Iar pe sabia aia e sânge, Lucrezia. Nu e sângele meu. E sângele fratelui său…

– Îți faci rău.

– Dar el nu se va opri până nu va scăpa de mine, Lucrezia. El e fratele tău, și tu l-ai iubit. L-ai iubit atât de mult. Tatăl tău îl protejează. Voi toți îl protejați.

– Am doar un gând, Alfonso – să am grijă de tine ca să te poți însănătoși. Ascultă, scumpul meu, am făcut planuri. Imediat ce vei fi suficient de întremat, vei fugi din Roma.

– Și tu?

– Eu te voi urma.

– Vino cu mine, Lucrezia.

– Și copilașul nostru?

– Trebuie să plecăm toți, împreună. Gata cu despărțirile.

Ea se gândi o clipă cum ar fi să fugă toți trei; nu era deloc ușor. Deocamdată însă nu dori să îl îngrijoreze, explicându-i cât de dificil era de pus în practică această idee. Îl va lăsa să viseze la fuga lor. Îl va lăsa cu acel vis frumos.

– Noi trei, spuse ea. Vom pleca împreună.

– De-abia aștept noaptea aceea. Va fi noaptea, nu? Tu, eu… și copilul, călărind departe, spre un loc sigur, Lucrezia. Când… când?

– Când vei fi destul de sănătos.

– Dar va mai dura atât de mult.

– Nu. Rănile tale se vindecă. Ești foarte sănătos, așa mi-au spus. Sângele tău e bun. Puțini și-ar fi revenit atât de repede ca tine. Nu va mai dura mult. Gândește-te la asta, Alfonso. Gândește-te mereu la momentul care va veni.

Și chiar se gândea, iar când adormea, avea mereu un zâmbet pe buze.

Acum Alfonso putea deja să se plimbe prin apartament. Stătea pe balconul care dădea spre grădinile Vaticanului și simțea căldura soarelui pe chip. Doctorii spuneau că în curând va fi pregătit să stea în șa.

El aştepta cu nerăbdare acea zi.

Sanchia sau Lucrezia fuseseră primele care îl ţinuseră de mână în timp ce se împleticea prin cameră, iar ziua în care ajunsese singur la balcon fusese o zi măreaţă.

– Curând, îi şopti Lucrezia.

– Trebuie să aşteptăm până când va fi suficient de puternic să suporte o călătorie lungă, spuse Sanchia.

Aşa că începu să facă exerciţii fizice şi să aştepte, iar frica din ochii lui fu înlocuită de speranţă.

Micul cocoşat, cu care se împrietenise şi care, la nevoie, era gata să-şi dea viaţa pentru el, îl însoţea mereu. Într-o zi, când el şi Alfonso stăteau pe balcon, strigă către un copil să i se aducă un arc cu săgeţi, pentru a vedea dacă are puterea să nimerească o pasăre din grădini.

I se aduse arcul şi el încercă.

Nu nimeri pasărea, aşa că îl trimise pe cocoşat în grădini, să-i aducă înapoi săgeata.

Cesare se plimba prin grădini cu Don Micheletto Corella, unul dintre căpitanii săi, când îl văzu pe cocoşat fugind prin grădină pentru a recupera o săgeată.

– Nu este servitorul cumnatului meu? întrebă el.

– Da, chiar el este, Milord. Nu îl vedeţi pe cumnatul vostru la fereastră, acum, cu arcul în mâini?

– Pe toţi sfinţii! strigă Cesare. Am scăpat de moarte ca prin urechile acului.

Căpitanul îi întoarse zâmbetul stăpânului său.

– Dacă săgeata s-ar fi înfipt în una din inimile noastre, Milord, nu am mai fi fost în viaţă.

– Deci… îndrăzneşte să atenteze asupra vieţii mele!

– Nimeni nu v-ar învinui dacă, în aceste circumstanţe, i-aţi cere să plătească cu viaţa.

Cesare aşeză o mână pe umărul omului; zâmbiră amândoi. Aceasta era şansa pe care o aşteptaseră.

Era o după-amiază călduroasă de august şi dormeau cu toţii. Alfonso se odihnea în pat. Exerciţiile de dimineaţă îl obosiseră.

Lucrezia și Sanchia stăteau fiecare pe câte o parte a patului, moțăind ușor.

Dintr-odată, se auzi o agitație în fața camerei și Sanchia se duse să vadă ce se întâmplă. Lucrezia o urmă. La ușă, soldații le arestau pe gărzi.

– Ce înseamnă asta? întrebă Sanchia.

– Dacă vreți să știți, madonna, începu să explice căpitanul Micheletto Corella, toți acești oameni sunt acuzați de complot împotriva papei.

– Nu este posibil așa ceva, strigă Lucrezia.

– Acestea sunt ordinele mele, madonna, veni răspunsul.

– Despre ce complot este vorba? ceru să afle Sanchia.

– Nu știu, madonna. Eu doar îndeplinesc ordinele. Le privi cu respect și bunătate, de parcă l-ar fi deranjat să vadă supărate două femei atât de frumoase. Sfinția Sa e la numai două uși depărtare, continuă el. Dacă sunteți atât de sigure de nevinovăția lor, de ce nu vă duceți la el, să-i cereți să elibereze oamenii?

Lucrezia și Sanchia fugiră spre apartamentele papei.

El nu era acolo.

Apoi, brusc, se priviră în ochi și, fără un cuvânt, fugiră înapoi spre Alfonso cât de repede fură în stare.

Dar era prea târziu.

Alfonso zăcea întins pe pat. Fusese sugrumat de mâinile criminale ale lui Micheletto Corella.

III
Castelul din Nepi

Cortegiul își continuă drumul mohorât spre biserica mică ridicată în umbra bisericii Sfântul Petru. Era amurg și lumina a douăzeci de făclii marca drumul spre Santa Maria dell Febbri. Zgomotul pașilor târșâiți ai călugărilor se împletea cu vocile lor joase, care intonau rugăciuni cântate pentru sufletul bărbatului mort.

Apartamentele din Santa Maria in Portico erau întunecate de doliu. Servitorii cu ochii înroșiți de plâns vorbeau șoptit, iar sclavii desculți treceau unul pe lângă celălalt cu privirile în pământ.

Din camerele madonnei Lucrezia se auzeau plânsete, pentru că ea și cumnata ei își făceau reproșuri și încercau să se aline în același timp.

Sanchia, a cărei frumusețe pălise din cauza tristeții, se plimba de colo-colo prin apartamentul Lucreziei; într-o clipă era mânioasă ca o vijelie, pentru ca apoi să cadă pe patul Lucreziei, îndurerată.

– Cum de-am putut fi atât de proaste? întrebă ea.

Lucrezia dădu din cap.

– Ar fi trebuit să știm că era o capcană.

– Toată grija pe care am avut-o… i-am pregătit mâncarea, l-am vegheat, nu l-am lăsat nici o clipă singur… și apoi… să fim atât de proaste!

Lucrezia își acoperi fața cu palmele.

– Of, Sanchia, simt că aduc năpasta asupra tuturor celor care mă iubesc.

– Termină cu astfel de vorbe, strigă Sanchia. Dacă nu l-am fi lăsat singur, ei nu ar fi îndrăznit să îi facă rău. Nu e vorba de vreun blestem pe care îl aduci, e vorba de prostia ta și a mea.

– Eram atât de aproape de el.

– Dar l-am lăsat singur suficient de mult timp pentru ca bruta aia să-i pună degetele în jurul gâtului și să-l sugrume.

– Când am intrat și el s-a ridicat prea repede de pe pat, a zis că Alfonso avea hemoragie.

– Hemoragie! strigă Sanchia. Dar nu i-am văzut vânătâile de pe gât? Sfântă Fecioară, voi uita vreodată?

– Nu, te implor, Sanchia.

Loysella intră repede în apartamente, cu teama în ochi.

– Il Valentino vine încoace, strigă ea. Va ajunge aici dintr-o clipă într-alta.

Fata făcu apoi o reverență și se grăbi să iasă. Nu mai avea nici un chef să urmărească sosirea lui Cesare Borgia.

– Numai să îndrăznească! strigă Sanchia.

Lucrezia tremura. Nu voia să îl vadă; se temea că sentimentele ei vor fi prea puternice ca să le strunească când îl va vedea pe iubitul ei frate – pe acest frate pe care îl iubise odată și despre care toată Roma știa că este ucigașul soțului ei.

Se auziră pașii soldaților pe scări și, când ușa fu dată la perete, doi dintre ei rămaseră de pază când Cesare intră în cameră.

Lucrezia se ridică. Sanchia rămase pe scaun, iar ochii îi străfulgerau de ură și dispreț.

– Cesare… murmură Lucrezia.

El o privi rece, observând cu dezgust urmele lăsate de durere pe chipul ei.

– Criminalule! țipă Sanchia. Cum îndrăznești să vii aici și să ne pângărești durerea?

Cesare se uită numai la sora lui și i se adresă doar ei.

– S-a făcut dreptate.

– Dreptate?! exclamă Lucrezia. Prin moartea unuia care nu a făcut rău nimănui?

Vocea lui Cesare deveni mai blândă.

– Nu faptul că nu a făcut rău a fost greșeala lui; s-a străduit destul de mult. Comportamentul lui arăta clar că va fi ori viața

mea, ori a lui. Nu am avut altă alternativă decât să mă asigur că nu va fi viața mea.

– Nu ți-ar fi făcut niciodată rău, spuse Lucrezia. Știa că, dacă ar fi făcut asta, m-ar fi rănit pe mine.

– Ești prea blândă, surioară. Tu nu știi ce poate face ambiția dintr-un om. Chiar înainte să moară, a încercat să-mi ia viața. L-am văzut la fereastră cu arcul în mână.

– Trăgea doar ca să treacă timpul, pentru a se distra și a-și testa puterile, spuse Lucrezia.

– N-aș fi crezut că vei folosi un astfel de pretext, strigă Sanchia.

Cesare o ignoră în continuare pe Sanchia.

– Au fost comploturi, continuă el, comploturi împotriva mea… împotriva papalității. Dragă soră, ai fost o credulă nevinovată. Ei au pus totul la cale chiar aici, în apartamentele tale; în timp ce tu vorbeai despre artă și muzică, despre poezie și sculptură, răposatul tău soț și cu prietenii lui își făceau tot felul de planuri. Moartea lui a fost dreaptă.

– Deci recunoști crima? întrebă Sanchia.

– Recunosc uciderea justificată a lui Alfonso de Bisceglie; și așa vor muri toți trădătorii. Lucrezia, am venit să-ți spun atât: șterge-ți lacrimile. Nu mai jeli după unul care a fost dușmanul familiei tale, care a complotat împotriva tatălui și fratelui tău. Veni lângă ea și o prinse de umeri. Mulți dintre servitorii care lucrau în casa voastră sunt arestați acum. Este un lucru necesar, Lucrezia. Micuța mea, nu uita. Nu ești tu cea care a zis că, indiferent ce s-ar întâmpla, înainte de toate suntem Borgia?

El încerca să o facă să zâmbească, dar chipul ei era de piatră.

– Cesare, începu ea, lasă-mă. Te rog, te implor… pleacă de lângă mine acum.

El își lăsă mâinile jos, se întoarse brusc și plecă din cameră.

Papa trimise după fiica lui și o primi cu o atitudine rezervată. Chipul ei nu trăda nici un sentiment, iar semnele durerii întipărite pe fața ei frumoasă îl enervau oarecum. Alfonso era mort; toate lacrimile din lume nu îl mai puteau aduce înapoi. Ea avea douăzeci de ani și era frumoasă, iar el o să aibă grijă să îi aranjeze o căsătorie avantajoasă. N-avea nici un motiv să continue să fie îndurerată.

O sărută și o ținu în brațe pentru câteva secunde. Pentru Lucrezia însă, gestul fu suficient ca să o facă să izbucnească în plâns.

– O, hai, hai, fata mea, protestă Alexandru, ai vărsat destule lacrimi.

– L-am iubit atât de mult, tată, hohoti ea. Și e numai vina mea.

– Tu… spui că e vina ta! Ei, asta e o prostie.

– Am jurat să îl veghez… și l-am părăsit… l-am lăsat singur suficient de mult timp pentru ca ucigașul pus de fratele meu să acționeze.

– Nu îmi plac vorbele astea, spuse papa.

– Este adevărat, tată! strigă Lucrezia.

– Copila mea, soțul tău ne-a trădat. I-a primit pe dușmanii noștri și a complotat împreună cu ei. Singur și-a atras moartea asupra sa.

– Tată… cum poți să spui așa ceva?

– Draga mea, trebuie să spun ce cred că e adevărat.

– În ochii tăi, Cesare nu face nimic greșit.

Papa o privi cu uimire.

– Copila mea, ne critici… pe mine și pe fratele tău… și asta numai din cauza dragostei tale nebune pentru… un străin!

– A fost soțul meu! îi aminti ea.

– Dar nu a fost unul de-al nostru. Sunt șocat. Sunt uimit. Niciodată nu am crezut că te voi auzi vorbind astfel.

Ea nu fugi la el ca să îi ceară iertare, așa cum ar fi făcut cu câteva luni în urmă. Rămase pe loc, nemișcată, cu chipul împietrit; suferise atât de mult din cauza acestei pierderi, durerea ei era atât de mare, încât puțin îi păsa de dezaprobarea familiei sale.

– Tată, spuse ea în cele din urmă, te rog să-mi permiți să mă retrag.

– Te rog, pleacă imediat, dacă asta e dorința ta, rosti papa pe un ton atât de glacial, cum nu mai vorbise niciodată cu fiica sa.

Alexandru devenea din ce în ce mai iritat. Poziția lui era foarte delicată. Regele din Neapole îi cerea să afle cum murise nepotul său. Toate statele și regatele se frământau din cauza morții lui Bisceglie. Toți își amintiră de uciderea lui Giovanni, ducele de Gandia. „Cesare Borgia și-a omorât fratele, și acum, cumnatul" se spunea. „Către cine își va întoarce atenția Il Valentino? Este periculos să faci parte din familia aceea."

Acum, se gândea Alexandru, era nevoie să găsească un alt mire pentru Lucrezia, dar această problemă va trebui amânată până când cele mai îndrăznețe zvonuri aveau să se stingă.

Dar cine va uita vreodată de rușinea suferită de primul soț al Lucreziei sau de uciderea celui de-al doilea?

Alexandru cel de altă dată l-ar fi certat pe Cesare pentru imprudența de a-și ucide cumnatul într-o așa manieră încât era evidentă identitatea criminalului. Alexandru cel de acum însă nu avea de gând să facă asta; mintea lui vicleană era obișnuită să găsească scuze pentru fiul lui.

Îl chemă pe Cesare pentru a discuta problema.

– Suntem urmăriți de fiecare stat și regat din Italia, începu el. Se spune că nu a existat nici un complot împotriva noastră, că această crimă s-a înfăptuit numai din ură și ciudă și că Alfonso era un om nevinovat.

– Și ce ne pasă nouă de părerile lor?

– Întotdeauna e bine să creezi o aparență de bunăvoință și de bun-simț peste acțiunile pe care le întreprinzi, fiule. Alfonso era un băiat prostovan, dar era prinț de Neapole.

Cesare pocni din degete.

– Ce ți-e și cu Neapole și prințișorii lor bastarzi!

– Trebuie să ne gândim la viitor, Cesare. Să nu se spună că, dacă un prinț de Neapole… sau Milano… sau Veneția… ne vizitează aici, la Roma, și ne deranjează în vreun fel, e posibil să-și piardă viața. Asta ar putea însemna că, atunci când vom dori să invităm prinți în Roma, ei își vor manifesta reticența, lucru care poate fi în dezavantajul nostru. Nu. Acești oameni trebuie să înțeleagă că Alfonso plănuia un atentat împotriva ta… și că tu doar a trebuit să îl ucizi înainte să o facă el. Ai băgat la închisoare slujitori din casa lui?

– Sunt la Castelul Sant'Angelo acum.

– Lasă-i să stea acolo. Acum trebuie să investigăm aceste comploturi și să trimitem niște informații despre ele în Neapole… și în Milano. Să le facem să circule prin toată Italia.

– Problema este rezolvată, mormăi Cesare.

– Ba nu. O asemenea problemă nu este niciodată rezolvată cât timp mai există bărbați și femei care să-și amintească de ea.

– Prea bine. O voi face… la timpul potrivit.

– Așa este bine, fiule. Și fă-o repede, pentru că nu peste mult timp va trebui să pleci, să te alături armatelor tale.

Cesare se ridică brusc și începu să lovească cu palma peste pumnul drept.

– Și când te gândești că propria mea soră face toată situația asta și mai dificilă pentru noi! spuse el.

– Este o soție care și-a iubit soțul.

– L-a iubit pe dușmanul nostru, strigă Cesare.

– E trist când te gândești că, în durerea și pierderea ei, poate să uite de interesele noastre, recunoscu papa.

Cesare îi aruncă tatălui său o privire plină de viclenie. Cu puțin timp în urmă, Lucrezia era copilul lui preferat și Cesare ar fi putut să jure că ea se bucura de mai multe favoruri din partea Vaticanului decât oricine altcineva. Acum, papa nu mai părea atât de mulțumit de fiica lui. Era ciudat că Cesare fusese nevoit să comită o crimă pentru a o da jos pe sora lui de pe piedestalul pe care o urcase tatăl lor. Proasta de Lucrezia! Ea conducea prin dragostea pentru tatăl ei, o dragoste blândă și dezinteresată. Acum făcuse imprudența de a arăta că durerea pentru pierderea soțului ei poate umbri dragostea aceea, iar lui Alexandru, care întorcea întotdeauna spatele lucrurilor neplăcute, nu îi convenea să o vadă pe fiica lui jelind, enervându-l urmele de lacrimi de pe obrazul ei.

– Se pare că soțul acesta al ei a vrăjit-o, continuă Cesare. Nu prea mai era interesată de noi când trăia el. Acum că l-a pierdut, îl plânge cu atâta amar, că o știe toată Roma. De când s-a întâmplat, nu a mai apărut în public, dar servitorii bârfesc și se pare că trecătorii au văzut-o prin balcon sau logii – o văduvă îndoliată, cu fața albă de durere. Oamenii, plebea proastă și sentimentală, sunt gata să plângă alături de ea și să ceară răzbunare pe cei care au scăpat Roma de un trădător deoarece, prin crima asta, au adus lacrimi în ochii văduvei sale! Cesare ridică vocea, până deveni aproape un strigăt. Ea și Sanchia… ele sunt împreună tot timpul, vorbind despre cât de perfect era, plângând și revoltându-se împotriva celor care l-au ucis. Iar asta, tată, este Lucrezia Borgia, sora mea, fiica ta. Atât de mult a uitat că este una de-a noastră, încât ea, cel puțin în secret, cere răzbunare pentru faptele fratelui ei.

– Nu va dori niciodată să se răzbune pe tine, Cesare. Ea te iubește foarte mult… indiferent de pasiunile trecătoare care o afectează.

– Îți spun că de data asta nu se mai gândește la nimeni decât la soțul ei mort. Separă-le, tată, pentru că pun la cale numai răutăți. Trimite-o pe Sanchia la Neapole, iar pe Lucrezia… pe ea trimite-o departe de Roma. Dacă o ții aici, nu va ieși nimic bun din asta.

Papa rămase tăcut pentru câteva secunde.

Se gândea că vorbele fiului său erau destul de logice. Era bine să o lase să plece de lângă ei. Să plece și să jelească în tăcere. Inima ei aparținea familiei Borgia. Era una de-a lor. Nu avea să mai plângă mult pentru cineva pe care nu îl mai putea aduce înapoi, indiferent câte lacrimi ar vărsa. I-ar fi prins bine o vacanță scurtă într-un loc liniștit, și apoi sigur va tânji după distracțiile din Roma și după afecțiunea familiei sale. Fusese ea fericită pentru mult timp fără ei?

– Ai dreptate, fiule, zise papa. Sanchia se va întoarce la Neapole. Cât despre Lucrezia, și ea va pleca din Roma. Cred că o scurtă ședere la castelul din Nepi va fi de bun augur pentru sănătatea ei.

Lucrezia părăsi Roma și călători spre nord, pe Via Cassia, prin Isola Farnese, Baccano și Monterosi, către castelul mohorât din Nepi.

Nepi, situat pe un platou înconjurat de ravene adânci prin care curgeau pârâuri înguste, părea locul potrivit pentru a da frâu liber tristeții. Cu toate astea, Lucrezia nu era impresionată de aerul retras și singuratic al castelului; nu-și dorea altceva decât să fie singură.

De la ferestrele de piatră putea scruta întinderile acestui ținut straniu, începând cu zidurile de culoare roșie ale orașului, până la apele repezi ale cascadei care se prăbușea în adâncuri sau la pădurile de stejari care se profilau întunecate și sinistre la orizont. Din cel mai înalt turn al castelului putea vedea marii vulcani și munții Viterbo, Monte Soratte și platoul în pantă, care ajungea până jos, la sclipitorul Tibru; și mai departe, într-o ceață albastră, se profilau munții Sabini.

Acum, în viața ei nu exista decât o singură consolare – micul ei Rodrigo. Se bucura că era prea mic pentru a-și da seama de pierderea suferită.

Toți servitorii care o însoțiseră la Nepi erau supuși și se purtau conform tradițiilor de doliu specific spaniole, care erau mai solemne decât cele din Italia.

Lucrezia se îmbrăca în negru și lua masa în farfurii de lut. Se închidea ore întregi în apartamentele ei și reclădea în minte acei ani fericiți pe care îi petrecuse cu Alfonso, retrăind clipele în cele mai mici detalii – prima dată când se întâlniseră, ceremonia de nuntă, nașterea lui Rodrigo. Și în tot acest timp, încerca să nu-și amintească momentul îngrozitor când, împreună cu Sanchia, fugise spre apartamentele papei pentru a-l găsi, la întoarcere, de-a lungul patului… ucis.

Dar cum putea să uite? Acele amintiri erau mereu prezente. Se trezea din somn, gândindu-se că el este alături. Îi striga numele și întindea mâna ca să îl caute. Singurătatea era insuportabilă.

Tristețea o însoțea în fiecare clipă când era trează, și se semna în scrisori „Nefericita prințesă din Salerno".

Giovanni Sforza urmărea desfășurarea evenimentelor cu groază. Știa că ceea ce se întâmplase cu cel de-al doilea soț al Lucreziei ar fi putut foarte bine să i se întâmple mai întâi lui. Așa nemulțumit de viață cum era, mereu blestemându-l pe papă, care îi pusese în cârcă stigmatul impotenței, realiză că avea câteva motive să se bucure, pentru că cel puțin viața lui fusese cruțată.

Dar, chiar și așa, se afla în pericol.

Cesare Borgia era hotărât să pună bazele și să fie conducătorul ducatului de Romagna, iar una dintre fortărețele lui urma să fie orașul Pesaro, unde era lord Giovanni Sforza.

În ziua aceea de septembrie, el știa că Cesare mărșăluia înainte, fără încetare. Știa că avea să fie neajutorat în fața lui. Ce avea să îl aștepte pe Giovanni Sforza când se va întîlni față în față cu Cesare Borgia? Giovanni fusese soțul Lucreziei, și Cesare, care îl omorâse pe cel de-al doilea soț al surorii sale și plănuise să îl omoare și pe el la momentul respectiv, nu va ezita când îl va avea la mână. Și la ce fel de moarte s-ar fi putut aștepta din partea lui Cesare Borgia? Mulți spuneau că bârfele despre viața scandaloasă dusă de Borgia fuseseră pornite de Giovanni Sforza. Era adevărat că dintotdeauna existaseră zvonuri împotriva lor, dar el le făcuse și mai plauzibile.

Dacă ei îl stigmatizaseră ca fiind impotent, el se răzbunase aruncând asupra lor stigmatul unor comportamente incestuoase.

Acum că armatele lui Cesare se apropiau, era clar că el nu mai trebuia să rămână în Pesaro.

Unde s-ar fi putut duce?

La Milano? Francezii cuceriseră din nou Milano, și ruda sa, Ludovico Sforza, era prizonierul lui Ludovic al Franței. Apoi se gândi la Gonzaga, din Mantova, pentru că prima lui soție fusese sora lui Francesco din Mantova, acel marchiz care ieșise victorios la Fornovo și fusese responsabil de alungarea armatelor lui Carol al VIII-lea afară din Italia, după prima invazie a francezilor.

Așa că Giovanni Sforza plecă spre Mantova, unde îl întâmpină Isabella d'Este, soția lui Francesco Gonzaga.

Francesco era un mare războinic, care își câștigase renumele de om foarte curajos, dar soția sa, Isabella, era o femeie atât de încăpățânată și avea o părere atât de bună despre familia ei de origine, că îi considera pe toți ceilalți inferiori. Era inteligentă, pricepută la politică, avea o cultură bogată și era destul de frumoasă, dar avea un spirit rece, hotărât să îi domine pe toți cei care intrau în sfera ei de influență.

În urmă cu zece ani, când se măritase cu el, Francesco o adorase. Atunci vedea în ea o femeie minunată, la care frumusețea se îmbina cu o minte sclipitoare. Cât despre ea, Isabella își tolera soțul. Nu îl considera deloc atrăgător, pentru că, deși era înalt și avea o statură frumoasă, moștenise caracteristicile strămoșilor lui germani, iar trăsăturile familiei de Hohenzollern nu erau frumoase, din punctul de vedere al Isabellei. I se părea că nasul soțului ei este complet aplatizat, iar ochii mereu obosiți sub fruntea aceea imensă. Farmecul lui nu o impresionase pe Isabella și se mirase când observase că alte femei nu erau de aceeași părere.

Francesco se văzuse nevoit să se bucure de relații amoroase în afara căsătoriei pentru că era un bărbat extrem de senzual și, cel puțin în acele timpuri, bărbații care nu aveau amante erau deseori acuzați de impotență.

Ce mai conta cum arătau amantele, se întrebase Isabella, atâta timp cât ea născuse fiii care aveau să aducă glorie familiilor lor?

Zvonurile spuneau că, odată, imediat după ce îl născuse pe unul dintre copii și descoperise că este fată, se ridicase din pat și o scosese din pătuțul lucrat cu minuțiozitate, care fusese pregătit, după cum ceruse Isabella, pentru un băiat.

Isabella era o femeie puternică, obișnuită să conducă; avea o limbă ascuțită, era inteligentă, elegantă, admirată și respectată, dar iubită numai de puțini.

Ea auzise multe despre femeile care erau amantele papei și era invidioasă pe ele; prin urmare, atunci când Giovanni Sforza sosi în Mantova, era pregătită să îi acorde azil și îl primi cu toată căldura care putea fi așteptată de la o femeie ca ea.

– Draga mea marchiză, spuse el, aplecându-se să-i sărute mâna, vin la dumneata ca un cerșetor, știind că fratele scumpei și răposatei mele Magdalena nu m-ar alunga.

– Desigur că nu te va alunga, spuse Isabella. Desigur că vei găsi refugiu aici. Trebuie să existe un loc în care să poată sta liniștiți toți cei care au suferit de pe urma scandaloșilor de Borgia.

– Cât de fericit sunt că am venit!

Isabella îl privi puțin încruntată, deoarece avea înaintea ei un bărbat neajutorat, iar ea disprețuia slăbiciunea. Pe de altă parte, abia aștepta să vorbească împreună și să scoată de la el și alte povești scandaloase legate de infama familie Borgia.

Așa că Giovanni fu primit cum se cuvine și găsi că lumea cultivată din Mantova era pe gustul lui. Aici, războaielor nu li se acorda cea mai mare importanță. Se vorbea despre literatură, despre problemele minții. Poate că ducele, cu gloria lui de militar, era un intrus în familia sa, dar îi permise să intre în grajdurile în care creștea o rasă de cai ce începea să fie cunoscută drept cea mai bună din lume, nu doar din Italia.

Nimic nu o încânta mai mult pe Isabella decât să se adune cu membrii cei mai cultivați ai societății din Mantova și cu mulți care veneau din toate părțile Italiei și o vizitau la curte. Ea voia să devină cunoscută nu doar ca guvernatoare a orașului Mantova, ci și ca protectoare a artelor.

Discuțiile care aveau loc în apartamentele ei trebuiau să fie inteligente; iar ea trona, indiscutabil, ca regina Isabella d'Este Gonzaga. Tatăl ei, ducele de Ferrara, și toți frații ei o respectaseră dintotdeauna pentru geniul ei politic, astfel că avea obiceiul să-și închipuie că era cel mai inteligent membru din cea mai importantă familie a Italiei. Era greu de crezut că se simțea iritată de ascensiunea altei familii și de puterea pe care o dețineau femeile din interiorul ei.

Acum că îl avea pe Giovanni Sforza în salonul ei, conduse conversația spre afacerile cu care se ocupau Borgia și declară că Giovanni, care avusese o experiență directă cu familia aceea ciudată,

le va putea spune dacă poveștile pe care le auziseră despre scandaloasa familie Borgia erau adevărate.

Evident, Giovanni povesti ceea ce voia să audă Isabella.

Că fusese forțat să divorțeze de Lucrezia! De ce? Pentru că Sfinția Sa era atât de îndrăgostit de fiica lui, încât nu suporta ca ea să aibă un soț. Căsătoria nu fusese consumată! Minciuni… numai minciuni. Fusese consumată de o mie de ori, iar inocenta Lucrezia cea cu părul de aur, care venise în fața bisericii atât de sfioasă și se declarase virgină, era încă de pe atunci însărcinată, dar nu cu copilul lui.

Apartamentele din Mantova răsunară de veselie. Vechile zvonuri fură readuse în actualitate și Giovanni simți că vanitatea îi fusese mângâiată într-o oarecare măsură. El nu se putea lupta cu Borgia cu brațele goale, dar o putea face cu ajutorul cuvintelor.

Închisă în apartamentele ei din castelul Nepi, Lucrezia se aplecă asupra pătuțului de copil. De fiecare dată când se uita la el, își amintea limpede toate acele planuri minunate pe care ea și Alfonso le făcuseră împreună și plângea din nou, spunându-și că acest micuț nu avea să-și cunoască tatăl niciodată.

Doamnele ei de companie încetaseră să o mai consoleze; își doreau doar ca madonna Sanchia să fie acolo cu ele.

Și apoi, ca din senin, unul dintre paji veni în fugă în camerele Lucreziei să îi spună că soldații se apropie de castel.

Lucrezia își pieptănă pe spate părul care acum strălucea mai puțin decât de obicei (uitase să și-l spele la fel de des). Purta o rochie neagră, simplă și era doar o amintire a veselei Lucrezia de altădată, care se mândrea atât de mult cu veșmintele ei elegante pe care le purtase în Roma.

Fugi la fereastră ca să vadă cine erau acești soldați care veniseră să tulbure pacea din Nepi.

Când privi în jos, la oamenii care se apropiau, ochii ei avură parte de o priveliște neobișnuită. Soldații cântau în timp ce înaintau și din rândurile lor răzbăteau până la ea râsete. Cei din față duceau steaguri roșii și galbene; chiar în timp ce îi privea, vestitorii își cântară notele triumfătoare în trompetele lor argintii, iar sunetele lor voioase păreau să spargă melancolia care plutea asupra castelului din Nepi.

Atunci îl văzu; călărea în fruntea lor mândru, îmbrăcat într-o uniformă splendidă. Inima îi tresări de mândrie, și pentru prima dată în cele șase săptămâni care trecuseră de la tragicul eveniment, Lucrezia zâmbi.

Apoi se grăbi jos să își întâmpine fratele.

El sări de pe cal și aruncă hățurile unuia dintre oamenii săi. Fugi la ea, o ridică în brațe și râse în fața ei.

Ea îl privi un moment, apoi îi luă fața în palme.

– Cesare… o, Cesare!

Dar imediat, ca și cum Alfonso se afla lângă ea, își aminti de apartamentul din Turnul Borgia și de trupul neînsuflețit al soțului ei, aruncat pe pat.

– Cesare, spuse ea, de ce ai venit?

– Ce întrebare ciudată, surioară. Cum aș putea trece la câțiva kilometri de fortăreața ta fără să fiu tentat să te văd?

– Am crezut că nu vei veni aici, răspunse ea fără vlagă.

El o lăsă jos și își puse brațul în jurul ei.

– Îmi e foame. Tuturor ne e foame. Poți să ne dai ceva de mâncare?

– Nu suntem pregătiți, răspunse ea și chemă pe unul dintre pitici, care rămase uimit când văzu scena din fața lui. Du-te la bucătărie. Cere-le să gătească tot ce au. Se pare că avem de hrănit o armată.

Piticul dispăru, iar Cesare se întoarse spre unul din căpitanii săi și îi dădu ordin să aibă grijă de oameni și să găsească un loc bun de tabără în oraș. El avea să rămână peste noapte la castelul din Nepi.

După ce căpitanul plecă, îi ceru să îl ducă în camera în care ea își petrecea cel mai mult timp, iar Lucrezia îi îndeplini dorința. Stăteau alături, unul lângă altul, privind cu uimire priveliștea.

– Cum îți merge în bătăliile tale? îl întrebă.

– Atât de bine, încât nu va mai trece mult timp și voi avea regatul meu, răspunse el.

– Nu ți-am zis eu mereu că îți vei îndeplini visele?

– Da, mi-ai spus, surioară.

– Îmi amintesc atât de bine cum ți-ai urât hainele de cardinal.

– Vezi tu, spuse Cesare cu sinceritate, lucrurile enervante de genul acesta sunt trecătoare. La fel ca tristețea, ele planează

asupra noastră cu o greutate prea mare atunci când sunt recente; odată îndepărtate, par infinit mai mici. Privește munții Sabini… Văzuți de la fereastra asta, nu sunt altceva decât un lanț de ceață albastră, dar dacă stai sub vârfurile alea înalte, atunci e o altă poveste.

Ea încuviință cu un zâmbet, iar Cesare îi puse un deget sub bărbie și îi ridică fața spre el.

– La fel va fi și cu tine, surioară.

Mișcă din cap și ochii îi sclipiră de mânie, așa că nu îl privi în față.

– Încă mai ești tristă? întrebă el. O, cât greșești.

– L-am iubit pe soțul meu, răspunse Lucrezia. Tu, care nu ți-ai iubit niciodată soția așa cum l-am iubit eu pe el, nu poți înțelege de ce moartea lui mă afectează atât de mult.

Cesare izbucni în râs.

– Înainte să plec de aici, zise el, îți jur că vei fi din nou veselă.

– Am auzit când ai zis că rămâi numai o noapte.

– Indiferent cum va fi, înainte să plec, vei înceta să te mai gândești la soțul tău. Încetează, Lucrezia. Încetează acum.

Ea îi întoarse spatele.

– Cesare, tu nu poți înțelege.

– Vom da ordin să ni se aducă aici mâncarea, schimbă el subiectul, aici, în camera ta întunecată. Vom mânca singuri aici, tu și cu mine. Ce părere ai despre asta, Lucrezia?

– Aș prefera așa, decât să stau la masă cu oamenii tăi.

El începu să se plimbe prin cameră.

– Îmi imaginasem cu totul altceva… că tu vei fi nerăbdătoare să mă întâmpini… că vei cânta pentru mine și oamenii mei… că ne vei oferi o seară veselă și plină de bucurie, o amintire pe care să o luăm cu noi când mergem în bătălie.

– Nu am dispoziția potrivită pentru o petrecere, Cesare, zise ea.

Atunci veni din nou alături de ea și îi cuprinse umerii.

– Și totuși, jur că starea ta de spirit se va schimba până în momentul în care voi pleca.

Lucrezia rămase cu privirea fixată pe chipul lui. „Odinioară mi-ar fi fost teamă să-l văd pe Cesare în starea asta", se gândi ea, „dar acum nu îmi mai pasă. Alfonso, iubirea mea, este mort, și de când a murit el, nu-mi mai pasă ce se întâmplă cu mine".

*

O masă mică fusese pregătită în camera din care se vedea panorama munților Sabini. Cesare avea în față o farfurie de argint, în timp ce Lucrezia mânca dintr-una de lut.

Încruntându-se, Cesare chemă un servitor:

– Ce înseamnă asta? Ce sunt vasele astea din care o pui să mănânce pe stăpâna ta?

Servitorul era copleșit de teama pe care Cesare o inspira tuturor.

– Dacă stăpânul dorește să afle, de fapt, madonna Lucrezia e cea care vrea să mănânce din vase de lut, în semn de doliu.

– E urât, spuse Cesare.

Lucrezia se adresă servitorului:

– Lasă vasele. Dorința mea e să mănânc din vase de lut, atâta timp cât îmi jelesc soțul.

– Nu o să faci asta atâta timp cât stai la masă cu mine, surioară.

– Sunt văduvă, Cesare. Urmez obiceiurile doliului.

– Nu-i nimic rău să porți doliu când ai după cine, spuse Cesare, apoi îl chemă pe servitor. Adu o farfurie de argint în locul acestui lucru hidos.

– Nu… începu Lucrezia.

Dar Cesare ridică farfuria de lut și o aruncă înspre servitor.

– O farfurie de argint, ordonă Cesare cu un râset.

Și i se aduse o farfurie de argint.

„Ce mai contează?“, gândi Lucrezia. Nimic nu mai avea importanță acum. Faptul că mânca dintr-o farfurie de lut îl putea aduce înapoi pe Alfonso? Îi putea face rău dacă mânca dintr-o farfurie de argint?

Se așezară la masă și Cesare începu să se ospăteze, dar Lucrezia nu putu să mănânce decât foarte puțin.

– Nu mă mir că arăți mai slăbită ca niciodată, zise Cesare. Nu voi avea lucruri bune să îi povestesc tatei.

– Te rog să nu îl superi cu povești despre sănătatea mea șubredă.

– Iar eu te rog să îți recapeți puterile și buna dispoziție. Nu vei putea să faci asta niciodată dacă rămâi deprimată în locul acesta. Cum ai putea să fii mulțumită că stai aici?

– Pot fi la fel de mulțumită aici, ca oriunde altundeva.

– Lucrezia, renunță la doliu. Băiatul e mort. Mai există și alții pe lume. Îți cer să mănânci. Haide… mâncarea este bună. Ai un bucătar excelent aici. Îți poruncesc să mănânci. Voi insista, Lucrezia, până când vei învăța să te supui.

– Acum nu mai suntem copii, zise ea.

„Nu!" strigă Lucrezia în gând. Zilele alea erau departe acum. Și se simți de parcă fantoma lui Giovanni, fratele ei omorât, veni și se așeză la masă cu stafia lui Alfonso.

Dacă ea era deranjată de stafii, nu la fel i se întâmpla lui Cesare. El îi omorâse pe soțul și pe fratele ei, însă nu dădea semne că ar avea mustrări de conștiință. Dacă Cesare voia ca cineva să dispară, se ocupa personal, iar când aceștia dispăreau, el înceta să se mai gândească la ei.

– Atunci ne vom preface că suntem, zise el.

Ea îi răspunse cu îndrăzneală:

– În cazul ăsta ar trebui să fie de față și Giovanni.

– Erau vremuri fericite, replică el, când noi amândoi eram singuri. Hai să ne reamintim vremurile alea.

– Eu nu pot, strigă ea. Nu pot. Când mă gândesc la copilărie îmi amintesc de Giovanni, la fel cum îmi voi aminti de Alfonso, soțul meu, în toate clipele vieții mele.

– Vorbești ca o femeie isterică, Lucrezia. Nu mă așteptam la asta din partea ta. Haide, fii surioara mea scumpă. Lucrezia, eu sunt aici. Eu, Cesare. Am venit aici ca să te fac să uiți de durerea ta. Acum… vom începe prin a mânca și a bea împreună. Haide, Lucrezia, fii surioara mea scumpă.

Dintr-odată era blând, făcea apel la dragostea ei și, pentru o vreme, Lucrezia chiar uită că mâinile sale erau pătate de sângele soțului ei. Apoi se întrebă uimită cum de fusese capabilă să uite.

Sub privirile lui, începu și ea să mănânce și să termine ce avea în farfuria de argint.

Cesare umplu o cupă cu vin și îi închină un toast.

– Pentru tine, dragostea mea! Pentru viitorul tău! Să fie măreț și glorios.

– Și pentru tine, frate.

– Pentru viitorul nostru atunci, care e unul și același. Cum ar putea fi altfel?

Veni să stea lângă ea la masă; își puse brațul în jurul ei și o trase mai aproape.

„Cesare este cel mai mare om din Italia", își zise ea. „Într-o zi îl vor aclama toți; și este fratele meu, care mă iubește… indiferent de ce le face altora. El mă iubește… și indiferent de ce îmi face mie, cum aș putea să nu-l mai iubesc?"

Era conștientă de vechea lor legătură, iar el își dăduse seama de asta; era hotărât ca în acea seară să o poată duce dincolo de podul care se întindea peste hăul dintre trecut și prezent; și când avea să fie de cealaltă parte, în siguranță, el o va face să privească în urmă și să vadă trecutul ca pe ceva vag și neclar, la fel cum se vedeau și munții Sabini de la fereastra castelului din Nepi.

După ce terminară masa, rămaseră să mai vorbească.

El voia ca ea să se întoarcă la Roma. Nepi nu i se potrivea. Era tânără – avea numai douăzeci de ani – și nu putea să-și petreacă restul zilelor rămânând legată de trecut.

– Vreau să mai rămân o vreme, îi zise ea. Aici am parte de singurătate.

– Singurătate! Locul tău este în compania altora. Întoarce-te la Roma. Tatălui nostru îi e dor de tine.

– Lui nu îi place să mă vadă tristă.

– Atunci nu te va vedea așa. Îi e dor să te vadă fericită.

– Nu are cum. Așa că voi rămâne aici, unde pot fi tristă în voie, așa cum doresc.

– Nu vei mai jeli pentru un bărbat care nu merită, strigă Cesare.

Ea se ridică.

– Nu vreau să ascult astfel de vorbe.

Cesare îi ținu calea.

– O vei face, zise el și îi prinse o șuviță de păr. Nu mai este la fel de auriu ca înainte, Lucrezia.

– Nu îmi pasă, spuse ea.

– Iar rochia asta, continuă el, parcă ar fi straie de călugăriță. Unde sunt rochiile tale frumoase?

– Nu mă mai interesează rochiile.

– Ascultă, copila mea, în curând vei avea alt soț.

– Crezi că mă poți ispiti cu soți, așa cum ai ispiti un copil cu dulciuri?

– Da, Lucrezia. Și, pentru că veni vorba de copii, unde este copilul ăla al tău?

– Doarme.

– Nu l-am văzut.

În ochii ei se citi frica. Cesare observă și se bucură. Acum știa că, dacă nu o putea convinge cu nimic, ar fi reușit orice dacă se folosea de copil.

– Pe tine nu te interesează deloc micuțul, zise ea rapid.

Cesare o privi cu viclenie.

– Este fiul tatălui său.

– Bunicul lui… îl adoră.

– Afecțiunea bunicului se poate schimba ca vântul.

– Cesare, strigă Lucrezia, să nu încerci să-i faci rău copilului meu!

El o cuprinse iar pe după umeri și făcu o grimasă când se atinse de broderia neagră de pe rochia ei.

– Ce urât! observă el. Atât de nepotrivită pentru frumoasa mea soră. Nu te teme. Copilul tău nu va păți nimic rău.

– Dacă încearcă cineva să îl omoare, așa cum l-au omorât pe tatăl lui, ar trebui mai întâi să mă ucidă pe mine.

– Nu, nu te agita. Alfonso era un trădător. A căutat să-mi ia viața, așa că i-am luat-o eu pe a lui, dar copilașii nu mă interesează. Lucrezia, fii serioasă. Fii rațională. Va trebui să te întorci la Roma și să redevii vesela Lucrezia. Las-o pe Lucrezia cea fericită să vină acasă și să o lase în urmă pe văduva plânsă.

– Nu pot să fac asta.

– Poți. Și o vei face! insistă el.

– Nu mă poate forța nimeni.

Își apropie fața de a ei.

– Eu pot, Lucrezia.

Rămase fără grai, în timp ce el râdea din nou, triumfător. Teama pentru anii care vor urma luase o formă concretă; se agățase de frică și îi plăcea situația asta, deși îl iubea și pe el. Nu se înțelegea pe sine și nu îl înțelegea nici pe el. Știa numai că sunt Borgia și că legăturile dintre ei erau indestructibile, pentru toată viața.

Aproape că leșină de frică și de bucuria pe care o anticipa. În mintea ei, două figuri deveneau confuze: Cesare, Alfonso; Alfonso, Cesare.

Îl pierdea pe unul în celălalt și, când i se întâmpla asta, scăpa de cea mai mare parte din durere.

Se holba la Cesare cu ochii măriți, iar el îi zâmbea cu blândețe, cu afecțiune, asigurând-o că totul va fi bine, de parcă ar fi luat-o de mână și ar fi condus-o spre inevitabil.

El plecase și ea rămăsese singură.

Totul căpătase o altă lumină acum. Peisajul era mai puțin aspru; se uita deseori spre cețoșii munți Sabini.

Cesare plecase către noile lui cuceriri. Va trece de la un triumf la altul, iar victorile lui vor fi ale ei.

Erau momente când plângea amarnic și momente când se simțea triumfătoare.

Cum de-i trecuse prin minte că va putea sta singură? Ea era una de-a lor, era o Borgia, iar asta însemna că îi iubea pe membrii familiei sale cu o pasiune pe care nu o putea oferi altcuiva.

Cu toate astea, se temea.

Trecuse prin multe emoții. Își spălase părul și dădu ordine să i se aducă rochii frumoase, dar când își cercetă chipul în oglindă, fu șocată de ceea ce văzu. I se păru că ochii îi sunt plini de secrete și se sperie de ei.

Voia să fie în Roma, cu tatăl ei. Într-o zi, și Cesare avea să se întoarcă la Roma.

Se gândi că relațiile din familia ei erau pline de afecțiune, dar și sinistre. Tânjea să fie legată atât de strâns de aceste relații de familie, încât să nu poată scăpa; și atunci își dădea seama că voia în același timp să scape.

Erau momente când se gândea: „Eu nu voi avea niciodată pace, decât dacă voi scăpa. Vreau să fiu ca ceilalți oameni. Dacă Alfonso ar fi trăit, dacă am fi plecat împreună, imediat, din Roma, dacă am fi trăit fericiți, ca o familie normală…"

Când își închipuia viitorul, tremura. Cesare venise la ea, la Nepi; îi deranjase singurătatea doliului, liniștea aceea tristă.

Șocată, își aminti că el nu era numai fratele ei, ci și ucigașul soțului ei.

Atunci își dădu seama că trebuie să evadeze din capcana în care era atrasă din ce în ce mai mult. Se simțea ca o muscă prinsă într-unul din acele fire lipicioase ale unei pânze de păianjen, prinsă și legată, dar nu atât de mult încât să-i fie imposibil să scape.

La mai puțin de o lună de la vizita lui Cesare, Lucrezia chemă servitorii și le spuse:

– Am permisiunea tatălui meu să mă întorc la Roma. Să facem pregătirile și să plecăm cât mai curând posibil. M-am săturat de Nepi. Simt că nu vreau să mai văd niciodată locul acesta.

Când Lucrezia sosi la Roma, papa se purtă cu ea de parcă șederea ei la Nepi fusese doar o vacanță scurtă și plăcută. Nu pomenise nimic de Alfonso și era clar că se bucura să îl aibă din nou în preajma lui pe Rodrigo.

Armata lui Cesare înainta cuceritoare, iar papa era mai vesel ca niciodată.

Se plimba cu Lucrezia prin grădinile Vaticanului și discuta despre subiectul care îi era cel mai apropiat de suflet în acel moment.

– Draga mea, spuse el, nu poți rămâne nemăritată pentru totdeauna.

– Sunt nemăritată de foarte puțină vreme, explică Lucrezia.

– A trecut destul… destul de mult. Din când în când mă enervează ceva, fiica mea. Eu nu voi trăi la nesfârșit, și, înainte să te părăsesc, aș dori să te văd așezată la casa ta, fericită, având o căsnicie reușită.

– O căsătorie care pare reușită săptămâna asta, e posibil să devină nepotrivită în următoarea săptămână. Din experiența mea, căsătoria este o afacere instabilă.

– A, ești tânără, frumoasă și vei avea mulți pretendenți. Cesare îmi spune că Louis de Ligny ar deveni soțul tău cu cea mai mare plăcere.

– Tată, eu nu voi fi de bunăvoie soția lui… sau a altui bărbat.

– Dar, copila mea, el este vărul și favoritul regelui Franței. Are în față un viitor frumos.

– Dragă tată, ai vrea să te părăsesc, să plec să locuiesc în Franța?

Papa făcu o pauză, apoi spuse:

– Recunosc, mi-a trecut prin cap că acest aspect este cel mai mare dezavantaj al partidei. De asemenea, omul vrea o zestre uriașă și are niște cerințe exagerate.

– Atunci nu vom accepta, tată. Voi rămâne aici cu tine, pentru o vreme.

Râseră amândoi și el hotărî să îl refuze pe prietenul lui Ludovic. Nu ar fi fost niciodată de acord să-și dea fiica unui om care avea să o ducă departe de tatăl ei.

Nu peste multă vreme, îi vorbi Lucreziei de altă ofertă. De data aceasta era vorba despre Francesco Orsini, duce de Gravina, care era și mai nerăbdător ca această nuntă să aibă loc, renunțând în mod ostentativ la amanta preferată, pentru ca toată lumea să știe cât de serios se gândea la căsătorie.

– E păcat că a renunțat la ea, spuse Lucrezia. Nu era nevoie.

– El ar fi o partidă bună, fiica mea. Desigur, e la fel de lacom ca ceilalți, cerând numiri în sânul bisericii și beneficii pentru copiii pe care îi are din căsniciile anterioare.

– Lasă-l să ceară, tată. Ce contează? Nu ai nici o obligație să îi asculți cererile, pentru că eu nu mă voi căsători cu el. De ce toți bărbații ăștia vor să se căsătorească cu mine? Nu au învățat până acum că le-am purtat ghinion celor pe care i-am avut?

– Ești foarte frumoasă și vei fi dorită mereu, spuse Alexandru.

– Nu, răspunse ea, e mai simplu de-atât. Eu sunt fiica papei.

– Curând, continuă Alexandru, Cesare va fi din nou acasă. Sunt fericit să vă am în jurul meu.

„Cesare va veni acasă! " Cuvintele acelea îi răsunau în urechi. Se gândise la întoarcerea lui Cesare, călărind în fruntea oamenilor săi, conducătorul vesel care cucerea tot ce întâlnea în cale. Lucrezia se simțea prinsă strâns în plasă și nu vedea nici o cale de a scăpa din ea.

Dar poate că nu exista nici o scăpare. Dacă se căsătorea cu regele unui regat îndepărtat, atunci ar fi fost forțată să plece din casa părintească și să locuiască împreună cu soțul ei.

Aceasta reprezenta o întorsătură neplăcută a situației, dar cel puțin va fi liberă, eliberată de puterea și de faima pătată de sânge a familiei Borgia; va fi liberă să fie ea însăși, să uite, să trăiască așa cum știa în adâncul inimii sale că voise s-o facă mereu.

Astfel că, atunci când se menționă numele lui Alfonso d'Este ca posibil pețitor, ea ascultă propunerea cu oarecare nerăbdare.

Alfonso d'Este era cel mai mare fiu al ducelui de Ferrara și, dacă se mărita cu el, ar fi trebuit să plece din Roma ca să trăiască alături de soțul ei, în Ferrara, regat unde, ca moștenitor al tatălui său, avea să domnească.

Aceea era calea de scăpare.

IV
Cea de-a treia căsătorie

Ercole, duce de Ferrara, se mânie când auzi că papa dorea o căsătorie între Lucrezia și fiul lui, Alfonso.

Bătrânul duce era un aristocrat și considera că planul acesta, de a plasa un bastard în nobila casă d'Este, era o impertinență.

Acum că avea șaizeci de ani, știa că trebuia să se gândească la ziua în care fiul lui, Alfonso, va deveni capul familiei, și făcea acest lucru cu o oarecare reținere. Ercole era un om cu gusturi rafinate. Era foarte pios și fusese odinioară prieten cu Savonarola; își oferise ospitalitatea unor persoane din rândul bisericii, iar comportamentul indecent al familiei Borgia îl îngrozea.

Își dorea ca Ferrara să fie diferită față de restul Italiei și de aceea făcuse din acest regat un centru al artelor. Încuraja literatura și pictura, iar pasiunile lui erau muzica și teatrul. Îi oferise ospitalitate marelui arhitect Biagio Rossetti, iar rezultatul se vedea pe străzile din Ferrara.

În ceea ce îl privea pe Ercole, această căsătorie avea un singur avantaj: familia Borgia era bogată și, dacă s-ar fi înjosit vreodată, pe el sau familia lui, prin acceptarea acestei partide, ar fi putut să ceară o zestre enormă. Ercole era un om căruia îi plăcea să strângă bani, dar detesta să îi cheltuiască.

Fiul lui, Alfonso, nu era genul de om care să fie deranjat de reputația malefică a familiei în care plănuia să intre, se gândi el. Alfonso era o ființă grosolană, și Ercole nu putea înțelege cum de se alesese cu un fiu ca el. Alfonso părea că nu are chef decât să-și petreacă zilele în fierărie, experimentând diverse arme, și nopțile, cu femeile – cu cât mai umile, cu atât mai bine. Nu îi păsase niciodată de doamnele de viță nobilă; prefera o servitoare durdulie

sau o fetișcană de prin taverne, astfel încât deveniseră de notorietate aventurile pe care le avea în compania unor astfel de femei.

În afară de dragostea pentru muzică, pe care o moștenise de la tatăl său, Alfonso nu părea că face parte din familia d'Este. Fratele său, Ippolito, ar fi fost un moștenitor potrivit, dar Ippolito, fiind cel de-al doilea fiu, purta haine de cardinal și, din acest punct de vedere, avea ceva în comun cu Cesare Borgia – le ura.

Unde se afla acum Alfonso? se întrebă Ercole. Fără îndoială, era în fierăria lui, testând tunuri. Poate că într-o zi îi vor fi de folos în război. Cine putea ști? Poate că ar trebui să se ducă la Alfonso și să-i spună de monstruoasa propunere. Dar care ar fi fost scopul? Alfonso ar fi mormăit ceva, ar fi ridicat din umeri și ar fi fost pregătit să petreacă jumătate din noapte cu fata și, fără îndoială, să o lase însărcinată rapid, așa cum se întâmplase cu șase dintre amantele sale.

Ducele Ercole hotărî că nu putea să discute problema aceasta cu Alfonso.

După cum începea să își dea seama, copiii lui deveneau de necontrolat. Oare toți bătrânii se confruntau cu problema asta? Ippolito, care era elegant și frumos, se revolta împotriva hainelor de cardinal. Ferrante, cel de-al treilea fiu al lui, era un rebel și niciodată nu putea ști ce aventură nebunească avea să întreprindă. Sigismund era tăcut, părea lipsit de ambiția care îi mâna pe frații lui și, categoric, el era cel care ar fi trebuit să poarte hainele de cardinal. Apoi mai era Giulio, cu frumoșii lui ochi negri, fiul lui natural – vesel și arătos –, unul dintre favoriții doamnelor. Ercole oftă. Făcuse tot ce-i stătuse în putință pentru a obține o poziție de rang înalt în biserică pentru Giulio, dar acesta nu voia asta și învățase de mic copil cum să obțină ceea ce dorea.

Avea și o fiică, Isabella, care se măritase cu Francesco Gonzaga și avea acum titlul de marchiză de Mantova. Isabella ar fi trebuit să fie bărbat. Ercole s-ar fi bucurat să o aibă alături de el acum, ca să discute propunerea de căsătorie. Fără îndoială, vestea ajunsese și la ea, în castelul Mincio, înfuriind-o, probabil. Se umplu de mândrie când și-o imagină acolo, în castelul ei în care se aflau câteva dintre cele mai reușite sculpturi din Italia și niște picturi, cărți și alte obiecte recunoscute pentru frumusețea lor. Isabella era așa cum și-ar fi dorit să fie toți copiii lui – o intelectuală.

Desigur, ar fi trebuit să fie bărbat. Cu toate astea, se spunea că ea conducea Mantova cu mână de fier, domnind asupra soțului și supușilor; și despre ea se spunea că este „cea mai importantă femeie din vremea ei". Isabella atrăgea tot timpul atenția asupra ei. Lăsa să se știe că palatul ei era un refugiu pentru artiști. Ea trebuia să fie unică; până și hainele ei erau diferite de cele pe care le purtau alte femei, fiind croite chiar de ea și făcute din cele mai fine și frumoase materiale. Aceste haine erau copiate, dar până când începeau să fie purtate și de alte femei, Isabella deja renunțase la ele.

Da, într-adevăr, Ercole își dorea ca Isabella să fie în Ferrara pentru a-și spune părerea despre această căsătorie.

Din păcate însă nu era acolo, așa că, inevitabil, trebuia să meargă la fierărie pentru a discuta cu Alfonso.

Când ajunse acolo, Alfonso nu era înăuntru; stătea la umbră, mâncând un codru de pâine și o ceapă. Muncitorii erau lângă el și, în timp ce se apropia, Ercole fu străbătut de un fior de dezgust, pentru că era imposibil să spui care dintre acei bărbați era moștenitorul tronului din Ferrara și care erau muncitori. Alfonso râdea din inimă, probabil la vreo glumă deocheată, și se simțea în largul său. Pe de altă parte, el avea mereu un comportament relaxat. Nu îi păsa dacă oamenii de la curte găseau că are maniere grosolane; el se purta așa cum voia și nu își cerea scuze pentru asta. Nici măcar nu se gândea prea mult la modul în care se comporta. În același timp, se vedea clar că era mai fericit în compania oamenilor simpli.

Muncitorii se ridicară în picioare când se apropie ducele de Ferrara, dar rămaseră pe loc, agitându-se și înghiontindu-se, fără să știe cum să se poarte mai departe.

– Ei, dar ăsta-i tata, strigă Alfonso. Ai venit să vezi cum se trage cu tunul, tată?

– Nu, răspunse ducele. Am venit să vorbesc cu tine.

Își flutură mâna albă într-un gest autoritar către muncitori. Aceștia se uitară sfioși la Alfonso și plecară când primiră încuviințarea lui.

– Vino, tată, și așază-te aici la umbră, spuse Alfonso lovind pământul de lângă el.

Ducele ezită, însă îi era cald și se simțea obosit; și oricât de puține lucruri ar fi avut în comun, considera că era ceva înduioșător la matahala asta de om, care era fiul lui cel mare.

Se uită o clipă în jurul lui, apoi se așeză jos, pe iarbă.

Alfonso își întoarse fața spre el și, în timp ce Ercole se strâmbă la mirosul puternic de ceapă, observă că mâinile fiului său erau murdare și că avea mizerie sub unghii.

– Dacă ar veni vreodată un dușman în Ferrara, spuse el, l-aș spulbera cu tunul meu.

– Sper că va fi eficient, zise ducele, alungând o muscă ce se așezase pe mâneca sa de brocart. Am primit vești de la papă. Face aluzie la faptul că o căsătorie între tine și fiica lui ar fi de dorit.

Alfonso continuă să mestece din ceapă, destul de neinteresat. Mintea lui era la tun.

„Cât de sensibil!" se gândi ducele. Ce-ar crede o mireasă despre el? Ce crezuse despre el prima lui mireasă? Sărmana Anna Sforza! Dar poate că nu ar fi trebuit să spună sărmana Anna. Ea știuse cum să aibă grijă de ea însăși. Nu fusese pe gustul lui Alfonso. Nu era feminină, ci grasă și frumoasă. Nu avusese nici o șansă împotriva târfelor murdare de servitoare care îi atrăgeau atenția lui Alfonso. Oare și ea își întorcea privirea, dezgustată, de la mâinile lui murdare, de la izul de ceapă al respirației, de la un soț care avea numai dorințe animalice, fiind complet lipsit de gesturile de complezență ale unei vieți rafinate? Alfonso nu își pierdea niciodată timpul făcând curte femeilor. Vedea o fată, o seducea și, dacă experiența îi plăcea, o repeta. Altfel, afacerea era uitată. Alfonso era un bărbat robust și viril.

În realitate, pe Anna Sforza nu o deranjaseră escapadele amoroase ale soțului ei. Ea avea propriile domenii și, cu toate că în calitate de soție a moștenitorului tronului din Ferrara fusese gata să îi poarte copiii, era categoric fericită când el își petrecea nopțile cu vreo amantă umilă, lăsând-o pe ea să își piardă vremea cu acea negresă drăguță pe care o adora.

Ca o ironie a sorții, Anna murise când își făcea datoria. Murise la naștere. Nu era nici prima, nici ultima femeie care pățise asta, dar cazul Annei părea mult mai tragic.

– Ei bine, Alfonso, ce-ai de zis?

– Trebuie să facem o nuntă, murmură Alfonso absent.

– Dar cu o Borgia!

Alfonso ridică din umeri.

– În plus, ea este o bastardă! continuă Ercole.

– Fără îndoială, vei primi o zestre bună din partea ei, tată, spuse Alfonso cu un zâmbet. Ar trebui să-ți surâdă.

– Nici pentru cea mai mare zestre din lume n-aș vrea să văd casa Ferrara unită cu Borgia. Cu toate astea, dacă refuzăm, papa va fi pornit împotriva noastră, ceea ce îți dai seama că nu e de dorit în vremurile acestea tulburi.

Ochii lui Alfonso străluceau.

– Vom folosi tunul împotriva oricărui atacator.

– Tunul! strigă Ercole. La ce te ajută când ai de-a face cu armatele papei? Și totuși… și totuși…

– Ai fi surprins dacă le-ai vedea în acțiune, tată.

– Armatele papei…

– Nu, nu! Tunurile mele. În zilele ce vor urma, tunul pe care îl fac eu va fi în primul rând pe câmpurile de luptă.

– Eu despre căsătoria asta vreau să vorbim. Of, Alfonso, chiar nu ai habar de mersul lucrurilor?

Era vorba despre o întâmplare mai veche. Cu câțiva ani în urmă, acest fiu al lui fusese provocat la un pariu și trebuise să meargă pe străzile din Ferrara dezbrăcat și cu sabia în mână. El acceptase pariul și făcuse întocmai. Nu înțelesese că oamenii care îl urmăriseră nu aveau să uite niciodată ce făcuse moștenitorul din Ferrara.

O, de ce nu era Ippolito fiul cel mare? Dar până și Ippolito ar fi putut isca probleme. Sau Ferrante? Ferrante era nechibzuit. Sigismund? Nimeni nu voia ca un preot să conducă un ducat. Giulio era un bastard și fusese răsfățat datorită frumuseții lui. Până la urmă, care era rostul să-și ocărască fiii? Alfonso era cel mai mare dintre ei, și cu toată bădărănia lui, era totuși un bărbat.

– Ei bine, nu pari deloc impresionat, spuse ducele.

– Vor exista compensații, sunt sigur, murmură Alfonso. Gândurile lui zburaseră din nou la fierărie. În acest moment din zi, doar dacă nu cumva îi ieșea în cale o fetișcană voluptuoasă, tunurile prezentau mai mult interes pentru el decât femeile.

– O, ar putea exista niște compensații, încuviință ducele, ridicându-se, dar nici una nu va fi destul de mare pentru mine ca să mă facă să accept cu inima deschisă uniunea cu familia aceea.

Când dădu să plece, îl auzi pe Alfonso fluierând în cel mai vulgar mod după oamenii săi.

*

Era vremea carnavalului în Urbino, și ducele Guidobaldo di Montefeltre se trezi forțat să îl distreze pe Cesare Borgia în timp ce acesta aștepta abdicarea din partea orașului Faenza.

Ducele nu era mulțumit, dar nu îndrăznea să facă ceva în privința asta. Cesare, care acum preluase titlul de duce de Romagna, era un inamic de temut, pentru că nimeni nu știa cu siguranță în ce direcție aveau să se îndrepte armatele sale mai departe.

Așa că noul duce de Romagna veni la castel, iar ducele și soția sa, Elizabetta Gonzaga (sora lui Francesco Gonzaga, soțul Isabellei d'Este), fură obligați să îl întâmpine cu onoruri.

Elizabetta îi ura pe toți din familia Borgia, le purta ranchiună pentru o întâmplare mai veche. Soțul ei fusese lovit prematur de gută și mergea cu dificultate. El, care fusese odinioară un mare soldat, devenise acum o victimă a imobilității sale, dar ducele avea un suflet bun și era gata să uite trecutul. Elizabetta însă, mândră, disprețuitoare, considerându-se o aristocrată, avea resentimente față de cei din familia Borgia pentru modul în care se purtaseră cu soțul ei, deoarece Guidobaldo luptase alături de Giovanni Borgia în războiul de la Bracciano, împotriva familiei Orsini, și, forțat să se supună ordinelor lui Giovanni Borgia, fusese rănit și luat prizonier. În timpul acelor luni petrecute într-o închisoare franceză, se îmbolnăvise de gută și sănătatea îi fusese afectată pentru totdeauna. În perioada în care fusese închis, papa Borgia nu făcuse nici un efort pentru a-l elibera, iar familia sa trecuse prin mari greutăți pentru a aduna recompensa necesară.

Asemenea lucruri deranjau o femeie mândră ca Elizabetta; numai un om atât de blând precum Guidobaldo putea uita.

Acum erau obligați să îl distreze pe Cesare, care stătea în sala cea mare și se uita în jurul lui după cele mai atrăgătoare femei. Elizabetta îl urmărea cu buzele strânse. Se compătimea pentru faptul că trebuia să distreze un om cu o reputație atât de malefică.

Îmbrăcată într-o rochie de catifea neagră, pe care o considera decentă, Elizabetta insistă ca și doamnele ei de companie să adopte o ținută asemănătoare, iar Cesare, care era obișuit cu splendoarea pe care o afișau doamnele din Roma, simțea că își pierde interesul.

Își dorea să nu fi venit la Urbino. Bătrânul duce, bolnav de gută, și soția lui dichisită nu erau genul de companioni pe care

şi i-ar fi ales în mod normal, dar se distra într-o oarecare măsură văzându-le teama.

– Aveţi un ducat foarte frumos, le spuse Cesare şi îi lăsă să-i vadă sclipirea din ochi.

Ducele şi ducesa nu voiau să aibă probleme cu papa, ştiind că fiul acestuia beneficia de toată puterea cu care era învestit însuşi papa.

N-aveau decât să tremure. Dacă nu îi puteau oferi lui Cesare distracţia pe care o dorea, cel puţin să se amuze pe seama lor.

Dintr-odată, Cesare descoperi în mijlocul celor prezenţi o fată frumoasă şi o întrebă imediat pe Elizabetta cine era.

Elizabetta zâmbi triumfătoare.

– Este o fată plină de virtuţi – Dorotea da Crema. A rămas la noi pentru o vreme, dar e în drum spre viitorul ei soţ.

– Este o încântare pentru ochi, spuse Cesare. Mi-ar plăcea să vorbesc cu ea.

– Lucrul acesta se poate aranja, zise Elizabetta. O voi chema, împreună cu doamna ei de companie.

– Doamna de companie este aceea grasă, îmbrăcată în negru? Atunci, vă rog, pe ea să nu o chemaţi.

– Milord, nu putem renunţa la acest obicei nici măcar pentru tine.

– Atunci, spuse uşor Cesare, pentru a mă bucura de compania frumoasei, poate că ar trebui să suport şi dragonul.

Dorotea era încântătoare.

Cesare întrebă dacă o poate conduce pe ringul de dans.

– Mă tem că nu, milord, răspunse doamna de companie. Stăpâna mea se duce să îl întâlnească pe viitorul ei soţ şi, până nu se mărită, nu are voie să danseze singură cu nici un bărbat.

– Singură… aici, în sala aceasta de bal!

Doamna de companie îşi ţuguie buzele şi îşi înclină capul într-o parte, cu aerul cuiva care trebuia să treacă de un obstacol imposibil de trecut. Cesare deveni foarte furios, dar nu arătă asta. Ochii limpezi ai fetei se îndreptară pentru o secundă asupra lui, apoi privirea îi coborî.

– E un obicei lipsit de sens! izbucni Cesare furios.

Nimeni nu spuse nimic.

Apoi se întoarse către fată.

– Când pleci de aici?

– La sfârșitul săptămânii, răspunse ea.

Era foarte inocentă, se temea de el, dar se simțea și puțin atrasă. Poate că auzise de reputația lui; poate că îl vedea ca pe diavolul în persoană. Ei bine, până și cele mai inocente virgine sunt probabil puțin incitate atunci când le curtează diavolul.

– Eu plec mâine, îi zise el. Și asta e foarte bine.

– De ce? întrebă ea.

– Pentru că, din moment ce nu mi se permite să dansez cu tine, e mai bine să nu ne mai întâlnim. Dorința de a dansa cu tine mă copleșește.

Ea se uită nerăbdătoare la doamna ei de companie, dar aceasta privea în altă parte.

– Ce plictisitoare este eticheta! murmură Cesare. Spune-mi, cine este cel mai norocos om din lume?

– Se spune că tu ești, milord. Toată lumea vorbește despre cuceririle tale și spune că orice oraș de care te apropii îți cade la picioare.

– Este adevărat, să știi, dar eu mă refeream la bărbatul cu care urmează să te căsătorești. Amintește-ți că eu nu am voie să dansez cu tine, deci nu sunt la fel de norocos pe cât mă considerai.

– Asta e ceva fără importanță, răspunse ea, față de cucerirea unui regat.

– Lucrurile pe care le dorim nu sunt niciodată lipsite de importanță. Cum se numește soțul tău?

– Gian Battista Carracciolo.

– O, fericitul de Gian Battista!

– Este căpitan în armata venețiană.

– Aș fi vrut să fiu în locul lui.

– Tu… glumești. Cum să vrei asta… tu, care ești duce de Romagna?

– Există câteva titluri la care aș renunța în schimbul… altora.

– Titluri, milord? Ce alt titlu ți-ai putea dori?

– Acela de-a fi amantul frumoasei Dorotea.

Ea râse.

– Astea sunt vorbe prostești și nu sunt pe placul doamnei mele de companie.

– Trebuie să-i facem pe plac?

– Chiar trebuie.

Elizabetta privea scena cu satisfacție.

– E timpul ca stăpâna ta să se retragă, îi zise ea doamnei de companie. Nu trebuie să se extenueze cât stă la noi. Are în față un drum lung, iar călătoria poate fi extrem de obositoare. Nu uitați că vă aflați în grija mea, și trebuie să mă gândesc la sănătatea voastră.

Doamna de companie se înclină, și Dorotea îi ceru Elizabettei permisiunea să plece. Ochii ei mai poposiră o clipă pe chipul ducelui de Romagna. Tremura ușor și era mulțumită că se afla în grija obositoarei ei doamne de companie.

Cesare se simți furios și frustrat de plecarea Doroteei. Nu mai era interesat de nici o distracție, pentru că femeile i se păreau fandosite și plictisitoare, iar în el clocotea o dorință tot mai puternică de-a o face pe Dorotea amanta sa.

Dorotea părăsi Urbino înconjurată de prietenii și servitorii ei.

Vorbeau despre ceremonia la care urmau să ia parte și despre veșmintele pe care aveau să le poarte, despre cât de repede vor ajunge în Republica Veneția și cum îl vor găsi acolo, așteptându-i, pe Gian Battista Carracciolo.

Se apropiau de Cervia, când un grup de cavaleri veni spre ei în galop. Nu se speriară, căci nu le trecu prin minte că acești călăreți le-ar fi făcut rău, dar pe măsură ce se apropiau, se putea vedea că erau mascați, iar Dorotea era sigură că cel din fruntea lor avea ceva familiar, când strigă către alaiul ei să se oprească.

Călătorii care se îndreptau spre nuntă strânseră rândurile.

– Nu veți păți nimic, li se spuse. Căutăm pe cineva din grupul vostru; restul puteți merge mai departe, nevătămați.

Dorotea începu să tremure, pentru că înțelesese.

Doamna ei de companie vorbi cu o voce tremurândă:

– Ne confundați. Suntem niște simpli călători care se îndreaptă spre Veneția. Mergem să participăm la o nuntă.

Bărbatul mascat care îi păru cunoscut Doroteei înaintă spre ea, o forță pe doamna ei de companie să se dea la o parte și puse mâna pe hățurile ei.

– Nu te teme, îi șopti el. Apoi, trăgând calul după el, ieși din mijlocul drumeților în timp ce unul dintre oamenii lui o prinse pe cea mai tânără și drăguță servitoare a Doroteei. Cavalerii plecară în galop, luând fetele cu ei.

– Cum îndrăznești! strigă Dorotea. Eliberează-mă imediat.

Cel care o capturase începu să râdă, și hohotul acela avea ceva diavolesc, care o umplu de spaimă.

Se uită în urmă; putea vedea grupul pe drum și soldații care îi încercuiau suita pentru a nu le permite să o urmărească. Știu că bărbatul mascat care o răpise era Cesare Borgia; își dădu seama ce avea să se întâmple și că Gian Battista Carracciolo putea să-și aștepte în van mireasa, pentru că Cesare Borgia o văzuse, o dorise și o pândise, ca să-și satisfacă pasiunea.

Când auzi despre căsătoria care îi fusese propusă fratelui ei, Isabella d'Este se înfurie.

Îi scrise imediat tatălui ei, ducele Ercole, și îi spuse că Lucrezia Borgia nu trebuia să intre în familia lor sub nici o formă. Era ridicol. Acești parveniți de Borgia… cine erau ei ca să se gândească să-și amestece sângele cu nobilii Italiei?

Îi putea povesti multe despre Borgia. Giovanni Sforza, primul soț al Lucreziei, stătea la curtea ei, și poveștile cu care îi delecta ar fi fost de necrezut dacă nu ar fi avut ca personaje principale membrii familiei Borgia.

Divorțul fusese aranjat, așa spunea Isabella, pentru că papa era gelos pe soțul Lucreziei și o voia numai pentru el. Incredibil? Aceasta era familia Borgia. Se spunea că Lucrezia fusese amanta tuturor fraților ei. Și asta părea absurd? Trebuia să îi reamintească faptul că era vorba despre familia Borgia. Auzise el despre ultimul scandal? Dorotea da Crema, care se afla pe drum spre viitorul ei soț, fusese prinsă în ambuscadă de Cesare Borgia și furată pentru a fi violată. De atunci, nu se mai auzise nimic despre sărmana fată. Și tatăl ei se gândea să-l însoare pe moștenitorul din Ferrara cu un membru din familia acelei brute!

Isabella avea dreptate, cugetă Ercole. Nu îi voia pe Borgia în familia lui, dar trebuia să fie foarte atent cum formula refuzul către papă.

Fusese o vreme în care i se sugerase o căsătorie între Alfonso și Louise d'Angoulême. Prin urmare, Ercole scrise că trebuia să refuze cu regret oferta papei, explicând că fiul lui Alfonso deja îi făcuse promisiuni acestei doamne și, prin urmare, nu era în măsură

să ia în considerare această căsătorie strălucită cu fiica Sfinţiei Sale, pe care papa o propusese cu atâta generozitate.

Ercole rămase liniştit. Alfonso trebuia să se însoare curând, dar nu cu o Borgia.

Alexandru căzu pe gânduri când primi scrisoarea de la Ercole. Îi era clar că Ercole nu se arăta deloc nerăbdător să facă o alianţă între familia lui şi Borgia. Apoi se înfurie.

Erau şi alte probleme care îi dădeau de gândit. Răpirea şi violarea Doroteei dăduseră naştere unui val de indignare în toată Italia, şi până şi Ludovic al Franţei se alăturase protestului. În semn de dezaprobare, îl trimisese la Cesare pe Yves d'Allegre, ca să protesteze. Ludovic era foarte mânios deoarece mirele cu inima frântă, Carracciolo, îşi făcuse cunoscută intenţia de a părăsi Veneţia şi de a merge prin toată ţara până îşi găsea mireasa. Cum armata veneţiană se afla sub comanda lui şi existau temeri legate de o invazie din partea lui Maximilian de Austria, posibilitatea ca acest Carracciolo să dezerteze pentru a-şi rezolva problemele personale îi consternă pe francezi.

Silit să dea socoteală de trimisul regelui Franţei, Cesare spuse că nu ştie unde se află Dorotea.

– Eu am câte femei vreau, replică el. De ce aş face atâtea probleme răpind-o pe aceasta?

Mulţi se prefăceau că îl cred, pentru că nu ar fi ajutat cu nimic să îşi arate îndoielile, dar Carracciolo jurase să se răzbune pe Borgia, fiind sigur că vinovatul era Cesare.

La Vatican, papa proclama sus şi tare nevinovăţia lui Cesare în afacerea cu Dorotea, dar era foarte deranjat de refuzul ducelui de Ferrara de-a o accepta pe Lucrezia ca mireasă pentru fiul său.

Cugetă mult asupra ducelui, a cărui trăsătură caracteristică părea să fie zgârcenia. Ercole era în stare de orice ca să nu cheltuiască bani, dar dacă era ceva, în afară de bani, de care nu-i plăcea să se despartă, atunci acel lucru era teritoriul peste care domnea.

Papa îi scrise lui Ercole că îl întristase faptul că Alfonso era deja logodit cu altă doamnă, dar că era sigur că din unirea celor două case aveau să iasă lucruri bune şi că nu ar fi trebuit să renunţe atât de uşor la acest plan de căsătorie. Alfonso nu era disponibil pentru această căsătorie, Ippolito era un om al bisericii,

așa că i-l va da Lucreziei pe cel de-al treilea fiu, Ferrante. Acum, fata lui era foarte bogată și trebuia să-i dea un regat. Papa sugera – și asta era dorința lui, după cum lăsase să se înțeleagă – ca Ferrante să primească o parte din Ferrara, cunoscută sub numele de Modena, care putea fi transformată în statul Modena și condus de Ferrante și Lucrezia.

– Să ciopârțească Ferrara! comentă bătrânul duce. Niciodată!

Dar se temea că papa avea să fie de neclintit. Și fu sigur de acest lucru când făcu apel la francezi pentru ajutor. (Ferrara fusese aliatul francezilor pentru mulți ani.) Ludovic îi spuse că o căsătorie între Este și Borgia era pe placul francezilor și că sfatul lui era să continue negocierile.

Ercole știu atunci că Ludovic dorea să obțină ajutorul papei pentru a cuceri Neapole; Franța era aliata Vaticanului și, drept urmare, Ferrara trebuia sacrificată.

Când Ercole primi acea sugestie din partea francezilor, știu că va fi nevoit să accepte ceea ce ura cel mai mult.

Dar nu avea să ciopârțească niciodată Ferrara. Era mai bine să uite de vechile angajamente cu Louise d'Angoulême. Era mai bine ca această căsătorie – pentru că trebuia să aibă loc o căsătorie – să fie între Alfonso și Lucrezia.

Plimbându-se cu Lucrezia prin grădinile Vaticanului, papa o ținea de braț pe fiica sa, mergând agale printre straturile de flori.

– Mă simt fericit când te văd că ești din nou tu însăți, îi spuse el. Lucrezia cea tristă era o altă ființă, nu fiica mea cea luminoasă. Acum știu că ești mulțumită de această căsătorie pe care ți-a aranjat-o iubitorul tău părinte.

– Da, tată, răspunse ea. Sunt mulțumită.

– Deplâng faptul că trebuie să pleci atât de departe de casă.

– Dar vei veni în vizită, și eu te voi vizita pe tine, tată. Nu vom fi niciodată separați pentru multă vreme.

El îi strânse mâna cu blândețe.

– Tu vei fi ducesa de Ferrara, scumpa mea. Din momentul căsătoriei, titlul va fi al tău. Din fericire, soția bătrânului Ercole e moartă, așa că va fi dreptul tău să-ți spui ducesa de Ferrara.

– Da, tată.

– Un titlu frumos, care te va face egala prințeselor din Italia. Asta e ceea ce am vrut dintotdeauna pentru tine, fetița mea.

Ea rămase tăcută, gândindu-se: „Cât de ciudat că de-abia aștept să aibă loc această căsătorie. Cât de ciudat că vreau să plec departe de casă".

Dar nerăbdarea ei nu se datora decât faptului că avea să evadeze curând. Era pe cale să se rupă de legăturile care o țineau acolo. Își imaginase niște fire dintr-o pânză de păianjen, dar legăturile erau, de fapt, din carne și sânge, iar separarea avea să fie dureroasă.

Și soțul acesta al ei? Îi văzuse chipul pictat. Era masiv, părea puternic, dar ce îi plăcea cel mai mult la el când scrutase imaginea de pe hârtie fusese faptul că știa cu siguranță că nu era genul de bărbat care să o impresioneze cu adevărat. Îi va face copii, și asta îl va mulțumi; el nu va dori niciodată să afle cât de mult ținuse ea la cei de dinaintea lui, cât de mult suferise când celălalt Alfonso fusese omorât; nu va căuta niciodată să descopere secretul acelei relații ciudate dintre ea și Cesare sau dintre ea și tatăl ei. El era un om practic; avea fierăria lui și o grămadă de amante. Mulți dintre copiii din satele din Ferrara erau ai lui. Era un bărbat nesofisticat, despre care se spunea că este dur, și totuși, destul de ciudat, ei îi plăcea tot ce auzise despre el. Ea își va cunoaște locul și își va face datoria, iar viața ei intimă va rămâne intactă. Va fi singură în Ferrara, va putea să se gândească la viața ei, va putea să se înțeleagă.

Nu era genul de căsătorie pe care o aștepta cu nerăbdare; era vorba de libertate și de faptul că nici nu îndrăznea să se gândească la ea ca la o formă de scăpare. Îl lăsă însă pe papă să creadă că o mulțumea căsătoria, nu altceva.

– S-au tocmit serios cu noi, Lucrezia, spuse Alexandru gânditor. O zestre de 100 000 de ducați și bunuri în valoare de 75 000 de ducați, precum și castelele de la Pieve și Cento.

– Ți-au cerut foarte mult ca să te scape de fiica ta, tată.

– A! râse Alexandru, dar e căsătoria pe care am vrut-o dintotdeauna pentru tine, ducesă de Ferrara, Lucrezia, dragostea mea! Alfonso, soțul tău, e moștenitorul legitim al tatălui său. E o pereche bună, o pereche excelentă, iar iubita mea o merită.

– Dar are un preț mare.

– E mai mult de-atât. Ei insistă ca impozitele să le fie reduse de la 4000 de ducați la 100. Ce neobrăzare! Dar Ercole cel bătrân

și viclean știe cum m-am hotărât asupra acestei nunți. De asemenea, cere și mai multe avantaje pentru Ippolito, iar asta nu va fi tot.

– Este prea mult.

– Nu. La nevoie, mi-aș da și mitra pentru fericirea ta.

Ea îi zâmbi și se gândi: „Așa este. Ai da mult ca să îmi cumperi o nuntă spectaculoasă, dar nu ai putut să jelești cu mine o oră, când soțul meu a fost ucis".

Micuțul Rodrigo veni spre ei cu mersul clătinat, însoțit de doica sa.

– Hopa! strigă Alexandru și îl ridică pe băiețel deasupra capului. Mâna grăsuță a lui Rodrigo se întinse spre nasul mare al lui Alexandru și încercă să îl tragă. Câtă nerușinare! Ce sacrilegiu! continuă Alexandru. Știi tu, tinere domn, că ăsta pe care vrei să îl tragi este un nas sfânt, ei?

Rodrigo chicoti de bucurie, și Alexandru, dintr-un avânt de iubire, îl strânse pe băiat la pieptul său, atât de aproape că Rodrigo scoase un sunet de protest. Alexandru îl sărută și îl puse jos. Îi zâmbi doicii, o fată drăguță, și murmurând o binecuvântare, își lăsă mâna să se odihnească pe părul ei moale.

– Ai grijă de nepotul meu, spuse el blând. Avea să viziteze camera copilului în seara aceea. Acolo va găsi o plăcere îndoită – compania băiatului și a doicii sale.

Privindu-l, Lucrezia se gândi că era un comportament pe care îl mai văzuse și altădată, pe care îl cunoștea. Alexandru nu se schimba; la fel se întâmplase și în camera lor de copii din piața Pizzo di Merlo, unde ea și cei doi frați ai ei îi așteptaseră cu nerăbdare vizita, la fel cum avea să îl aștepte acum Rodrigo. Fusese și atunci vreo doică drăguță care să îi atragă atenția? Poate că nu; Vanozza, mama lor, s-ar fi asigurat de asta.

– Îți va fi dor de Rodrigo când vom pleca la Ferrara, spuse Lucrezia.

Se lăsă o tăcere scurtă și Lucrezia simți brusc că îi este teamă.

Alexandru spuse blând:

– Dacă ar fi necesar să îl lași în urmă, știi că va primi cele mai bune îngrijiri.

Și așa rămase stabilit. Urma să îl lase pe Rodrigo la Vatican. Oricum, era foarte posibil că nu ar fi lăsat-o să îl ia cu ea. Familia

Este nu ar fi vrut copilul acesta, provenit din altă căsătorie. De ce, o, de ce nu își dăduse seama de asta înainte să-și dea acceptul pentru căsătorie?

– O, tată, vorbi ea impulsiv, poate că, la urma urmelor, această căsătorie nu îmi va aduce fericirea.

El îi prinse mâna și i-o sărută.

– Îți va aduce foarte multă fericire, ducesă. Nu ai de ce să te temi. Poți să ai încredere în mine că voi avea grijă de Rodrigo, pentru că nu e numai fiul tău! Nu ne aparține el nouă?

– Tată… se poticni ea.

Dar el o întrerupse.

– Te gândești, probabil, că nu voi rămâne mereu pe lumea asta.

– Nu mai vorbi așa. E mai mult decât pot suporta.

El râse.

– Tatăl tău este un om bătrân, Lucrezia. Are aproape șaptezeci de ani. Puțini oameni trăiesc atât, iar cei care ajung la vârsta asta nu pot spera la mai mult.

– Nu ne putem gândi la asta, strigă ea. Nu îndrăznim. Când eram mici, erai tu… Unchiul Rodrigo pe vremea aia… de la care veneau toate binecuvântările. Iar acest lucru nu s-a schimbat. Tată, dacă ai muri, ce s-ar alege de noi? Cred că am trăi numai pe jumătate.

Lui îi plăceau astfel de cuvinte. Știa că nu erau numai lingușeli; nu era nici o exagerare… sau poate doar puțin. Ei aveau nevoie de el – acum, la fel de mult ca întotdeauna. Delicata lui Lucrezia, puternicul lui Cesare.

– Sunt puternic și încă mai am multă viață în mine, spuse el, dar, draga mea, pentru a-ți face pe plac, micuțul va mai avea un protector în afară de mine. Ce zici de ruda noastră, Francisco Borgia? Cardinalul e un om blând; te iubește; îl iubește pe copil. Ai fi mai fericită așa, Lucrezia?

– Aș avea încredere în Francesco, spuse ea.

– Atunci așa rămâne.

Îi luă mâna și observă că îi tremură.

– Lucrezia, zise el, nu mai ești o copilă. Foarte curând, voi face un tur al domeniilor. Te voi lăsa pe tine responsabilă, vei prelua toate îndatoririle mele seculare.

Lucrezia era șocată.

– Dar… eu sunt femeie, iar asta e o sarcină pentru cei mai importanți cardinali ai tăi.

– Le voi arăta tuturor că fiica mea este capabilă să îndeplinească orice sarcină pe care, în calitate de membră a familiei Borgia, o poate primi.

Ea îi zâmbi emoționată; știa că el îi înțelege temerile pentru noua viață care se întrezărea la orizont și voia ca ea să-și dovedească puterea; voia să îi dea curajul de care avea nevoie.

Alexandru o iubea mai mult decât pe oricine, și ea îl iubea pe el. Îl iubea cu înverșunare, cu pasiune, așa că se întrebă: „O fi un blestem aruncat asupra familiei noastre, care face ca iubirea pe care o împărtășim să fie atât de intensă, încât vine un moment în viețile noastre în care trebuie să îi întoarcem spatele, să fugim de ea?“

Roma era plină de veselie; străzile erau aglomerate, pentru că toată lumea din oraș voia să o zărească pe Lucrezia plecând spre Santa Maria del Popolo, unde avea să aducă mulțumiri pentru că ducele de Ferrara semnase contractul de căsătorie dintre ea și moștenitorul lui, Alfonso.

Papa voise să facă mare tam-tam din acest eveniment și, cu dragostea pentru spectacol specifică unui Borgia, organiză o procesiune care să uluiască ochii romanilor. Așa cum se întâmpla cu toate spectacolele acestea, prilejul nu era doar serios, ci și vesel, nu era doar o ceremonie solemnă, ci și o mascaradă. Tunurile din Sant'Angelo bubuiră și clopotele răsunară pe toate cele șapte coline ale Romei. Strălucind de bijuterii, cu o rochie brodată cu aur și pietre prețioase și cu părul prins într-o plasă din aur cu giuvaieruri, Lucrezia mergea triumfătoare pe străzi, însoțită de doamnele și nobilii de la curtea ei, trei sute la număr, dar și de ambasadorii Spaniei și Franței.

Oamenii se înghesuiră la ușile bisericii când Lucrezia intră și se îndreptă spre tabernacului impresionant de marmură al lui Alexandru. Acolo îngenunche pentru a-i mulțumi lui Dumnezeu că îi adusese această onoare.

În lipsa lui Alexandru, regența ei laică fusese un mare succes; rezolvase toate problemele care nu erau de natură bisericească, iar cardinalii fuseseră, cu toții, uimiți de seriozitatea și capacitatea ei de înțelegere a problemelor.

Pentru prima dată în viața ei, Lucrezia fusese conștientă de ceea ce înseamnă responsabilitatea, bucurându-se de această experiență. Cardinalul Giorgio Costa, care avea optzeci și cinci de ani, se numise sfătuitorul ei particular și, bucurându-se de tinerețea ei, făcuse tot ce putea pentru ca această regență să fie un succes. Când se uitau la această fată liniștită și frumoasă, care dorea să le facă pe plac și care le ascultase sfatul cu seriozitate, cardinalilor nu le venea să creadă zvonurile acelea rele care circulau despre ea. Când se întoarse, papa își dădu seama imediat de respectul pe care îl câștigase fiica lui și știu că numirea Lucreziei ca regent fusese lovitura lui de maestru.

Acum, Lucrezia ieși din biserică. Soarele apunea în timp ce ea călărea înapoi spre Vatican, iar lumea ovaționa: „Trăiască ducesa de Ferrara! Trăiască Alexandru al VI-lea!"

Imediat ce se întunecă, începu jocul de artificii, iar piticii Lucreziei, îmbrăcați toți în haine splendide, fugeau prin mulțime, strigând: „Trăiască virtuoasa ducesă de Ferrara!"

Papa se afla în mijlocul festivităților; prezida banchetul și se asigura că ambasadorii și toți acei emisari de la curțile străine știau cât de mult își stimează fiica. Acesta era un semn al afecțiunii sale; de asemenea, era un semnal de avertizare pentru familia Este, care dădea de înțeles cât de mare avea să fie mânia lui dacă încercau să scape de aranjamentul lor sau dacă, atunci când fiica lui avea să ajungă în Ferrara, nu îi vor acorda respectul cuvenit unei ducese.

A doua zi, după obicei, Lucrezia își dădu rochia măscăriciului ei, care o îmbrăcă și merse cu ea prin oraș, strigând: „Ura pentru ducesa de Ferrara!" Mulțimea îl urmă, chiuind de bucurie la vederea unui nebun îmbrăcat astfel, care făcea gesturi obscene către „mireasă". Toate astea erau urmărite de Lucrezia și de papă cu mare amuzament.

Contractul de căsătorie fusese semnat de Ercole, dar mai exista o problemă pe care papa dorise de mult să o rezolve și simțea că, de data asta, avea să reușească. Într-o zi, trimise după Lucrezia și, atunci când ea sosi, iar el o primi cu afecțiunea obișnuită, le spuse servitorilor să plece și îi zise:

– Fiica mea, am ceva să-ți arăt!

Ea se aștepta la o bijuterie, la vreo bucată de brocart scump, la ceva ce urma să fie alt cadou pentru nunta ei, dar se înșela.

Papa se duse spre ușa unei anticamere și vorbi cu cineva care aștepta acolo.

– Poți pleca, spuse el. Voi lua eu copilul.

Când se întoarse spre Lucrezia, ținea de mână un băiețel frumos de vreo trei ani.

Lucrezia se holbă la copil și simți că sângele îi năvălește în obraji. Acei frumoși ochi negri semănau cu alții pe care îi cunoscuse, iar acea amintire îi reveni furtunos în minte. Se afla în mănăstirea San Sisto, unde o vizitase un spaniol frumos, fermecător și pasional, cu ochi negri.

– Da, zise papa, el este.

Lucrezia îngenunche și îi veni să-l ia pe băiat în brațe, dar el se retrase, privind-o serios, uimit și puțin neîncrezător.

Lucrezia gândi: „Și cum ar putea fi altfel? Au trecut trei ani de când s-a născut… și în toți acești ani nu și-a văzut mama".

– Hai, micuțul meu, spuse papa. Ce-ai să-i spui frumoasei doamne?

– Este frumoasă, rosti băiatul și întinse un deget bronzat ca să atingă bijuteriile de pe degetele Lucreziei. Își puse fața în palmele ei și plescăi de bucurie. Îi plăcea mirosul de mosc al mâinilor ei.

– Uită-te la mine, micuțule, spuse Lucrezia, nu la bijuteriile mele.

Apoi, ochii aceia serioși o priviră cu precauție, iar ea nu mai rezistă, îl luă în brațe și îi acoperi fața cu sărutări.

Papa privea în continuare, mulțumit și fericit. Cea mai mare bucurie a lui era să le aducă fericirea celor pe care îi iubea, iar acest băiețel – ca majoritatea copiilor, și mai ales a celor prin venele cărora curgea sânge de Borgia – îl captivase imediat.

– Te rog, murmură băiatul, mie nu-mi place să fiu pupat.

Remarca lui îl amuză pe papă.

– Mai târziu îți va plăcea, fiul meu, exclamă el. Mai încolo nu vei mai respinge sărutările femeilor frumoase.

– Nu-mi place pupatul, repetă băiatul.

– Nu prea ai fost pupat? întrebă Lucrezia.

El dădu din cap.

– Cred că mie mi-ar plăcea să te pup de multe ori, îi zise ea, lucru care îl făcu să se îndepărteze repede de ea și să se apropie de papă.

– Micuțului Giovanni îi place noua lui casă, nu-i așa? întrebă papa.

Ochii micului Giovanni străluciră când se uitară la înfățișarea impresionantă a papei, care altfel ar fi fost înfricoșătoare, dar acum era îmblânzită de acea expresie care îi fermeca pe tineri și pe adulți.

– Giovanni vrea să stea cu Sfântul Părinte, spuse el.

Buzele lui Alexandru tremurară de plăcere și emoție; mâinile sale albe mângâiară părul des și cârlionțat al băiatului.

– Atunci așa va fi, fiul meu, așa va fi, pentru că Sfinția Sa e la fel de încântat de Giovanni, precum e Giovanni de Sfinția Sa.

– Sfinția, Sfinția, cântă Giovanni.

– Hai, zise papa, spune-i doamnei cum te cheamă.

– Mă cheamă Giovanni.

– Giovanni și mai cum?

– Giovanni Borgia.

– Chiar că Borgia! Nu uita asta niciodată. Este partea cea mai importantă. Există mii de Giovanni în Italia, dar puțini sunt Borgia, iar ăsta e numele pe care vei fi mândru să îl porți.

– Borgia…! repetă băiatul.

– O, Giovanni, strigă Lucrezia, nu ești supărat că pleci din casa ta?

Ochii lui Giovanni se încețoșară puțin.

– Asta e mai bună, răspunse el.

– Desigur că este, interveni papa. Aici se află Sfinția Sa și frumoasa madonna Lucrezia.

– Madonna Lucrezia, bolborosi băiatul aproape cu sfială.

Alexandru îl ridică și îl sărută.

– Așa, spuse el. L-ai văzut.

– Acum va sta aici?

Papa încuviință cu un gest din cap.

– Va sta cu Sfântul lui Părinte care îl iubește, pentru că asta își dorește.

Giovanni dădu cu hotărâre din cap.

– Acum îl vom duce înapoi în camera lui, și apoi noi doi vom avea o mică discuție. Aș vrea să vezi cât de fericit este aici și cât de bine se înțelege cu micul lui prieten și frate.

Așa că, purtându-l pe Giovanni în brațe, papa porni spre camera copiilor, unde micuțul Rodrigo stătea pe podea și aranja

nişte cuburi, încercând să construiască un turn. Când o văzu pe Lucrezia, se ridică în picioare şi veni spre ea, clătinându-se.

Ea îl ridică în braţe, fără ca el să se ferească de săruturile ei. Apoi întinse mânuţa spre Giovanni şi spuse:

– Giovanni.

Când vorbi, vocea Lucreziei se frânse de emoţie:

– Deci îl iubeşti pe micuţul Giovanni?

– Giovanni mare, îi aminti Rodrigo. Apoi atenţia îi fu atrasă de rubinul mare pe care îl avea la colier. Îl prinse cu degeţelele şi ochii începură să i se mărească de uimire.

Ea îl îmbrăţişă şi simţi că îi vine să plângă.

Alexandru îi văzu lacrimile din ochi.

– Hai să îi lăsăm pe copii cu doicile lor, zise el. Am ceva să-ţi spun.

Aşa că plecară de acolo şi, în timp ce se întorceau în apartamentul lui, Alexandru îşi puse braţul în jurul ei.

– Vezi tu, îi spuse, eu mi-am ţinut promisiunea. Am trimis după el, ca să fie crescut ca unul de-al nostru.

– Îţi mulţumesc, tată.

– Mă tem că ţi-am dat vestea prea brusc. Ar fi trebuit să te pregătesc, dar am sperat să îţi fac o mare bucurie şi nu am mai putut ţine ascuns secretul. Este un băiat frumos – deja văd trăsăturile unui Borgia în el.

Lucrezia se întoarse spre el brusc şi se aruncă în braţele lui.

– Îmi pare rău, tată, dar mi-a adus aminte de tot… parcă a fost ieri.

El îi mângâie uşor părul.

– Ştiu, iubita mea. Am văzut asta pe chipul tău, iar aceste lacrimi ale tale sunt lacrimi de bucurie, nu-i aşa? Ai văzut că băiatul a fost bine îngrijit. Nu mai ai de ce să-ţi faci gânduri din cauza asta. Îi voi da un domeniu şi titluri. Va fi unul de-al nostru. Nu te teme pentru viitorul lui, Lucrezia. Este în mâinile mele.

Ea îi sărută acele mâini.

– Cele mai bune şi abile mâini din lume, murmură ea.

– Cea mai mare plăcere a lor este să aducă bucurie pentru draga mea fiică.

– Dar tată, el este fiul meu la fel de mult ca Rodrigo, şi mă întristează faptul că trebuie să îi părăsesc.

– Adevărat, nu-i poți lua cu tine în Ferrara, dar știi că sunt în siguranță aici.

– Tată, tu ai vrut ca toți copiii tăi să crească în preajma ta. Și eu vreau același lucru.

Papa tăcu pentru câteva momente.

– Știu asta. Apoi zâmbi frumos. De ce să nu îi iei la tine… în timp, Lucrezia? Știi multe tertipuri; ești fermecătoare și frumoasă. Când ai vrut ceva de la mine, nu ai obținut până la urmă? De ce? Pentru că ești încântătoare, iar eu te iubesc atât de mult încât nu te pot refuza. Nu mă îndoiesc că vei învăța repede cum să obții ceea ce dorești de la soțul tău, la fel cum ai făcut cu mine.

– Vrei să spui că, în timp, e posibil să îl conving să mă lase să iau băieții la mine?

El o sărută cu blândețe.

– Nu mă îndoiesc de asta, îi zise.

Era imposibil ca sosirea micuțului Giovanni Borgia să rămână neobservată, iar noul copil de la Vatican deveni principalul subiect de conversație în anumite cercuri. „Cine este Giovanni Borgia?" era întrebarea zilei. Și primi un nou titlu, „Copilul din Roma".

Alexandru era îngrijorat. Căsătoria cu Ferrara părea să fie aranjată, dar în realitate nu era deloc așa. Ercole arătase destul de clar că nu era entuziasmat de căsătorie. Se târguise pentru ducații și beneficiile lui ca un negustor, iar Alexandru credea că va profita de prima ocazie ca să se sustragă înțelegerii. Numai teama de papalitate și tulburările recente din Italia îl făcuseră să accepte. Aristocratul acela arogant credea că familia lui era prea bună pentru Borgia, și dichisit cum era, strâmba din nas la o alianță cu familia care provoca cele mai multe scandaluri în Italia. Prin urmare, era păcat că tocmai în acest moment trebuia să fie încă un scandal – și ăsta legat de un copil de trei ani.

„Cine este Copilul din Roma"? Era imposibil de scăpat de întrebarea aceea.

Isabella d'Este îi va scrie tatălui ei, spunându-i despre bănuiala ei legată de părinții misteriosului copil. Dacă se menționa numele Lucreziei în legătură cu copilașul, Ercole ar fi putut considera că are suficiente motive pentru a rupe contractul de căsătorie.

Alexandru redactă apoi o bulă papală al cărei principal scop era legimitizarea micuțului Giovanni, pentru că dorea ca acest

băiețel sănătos cu ochi negri și strălucitori să fie cunoscut ca un adevărat Borgia și singurul mod în care o putea face era să fie recunoscut legitim. Declară așadar că micuțul era fiul lui Cesare, duce de Valentinois, și al unei femei din Roma. Cesare, care era tatăl multor copii nelegitimi, nu avea de ce să fie deranjat de încă o responsabilitate.

Așadar, Copilul din Roma era fiul lui Cesare Borgia, iar asta explica de ce papa se bucura atât de mult la vederea lui.

Cu toate astea, Alexandru era neliniștit. El trebuia să se gândească la viitor, la acele zile când nu se va mai afla acolo pentru a proteja interesele copilului. Dorea să îi lase câteva proprietăți; prin urmare, redactă altă bulă papală, care trebuia să rămână secretă cel puțin cât mai trăia. În ea, scrisese că micuțul era copilul lui și al unei femei din Roma, dar, pentru moment, reușise să înăbușe zvonurile. Oferise lumii o explicație pentru dragostea și grija pe care i-o purta copilului, și misterul părea să fie rezolvat. Cel puțin, Ercole nu putea folosi povestea asta ca o scuză pentru a anula planurile de nuntă.

În acest timp, regele Franței plănuia atacul asupra Neapolelui. Știa că, deși era posibil să cucerească teritoriul, nu ar fi putut să îl dețină fără o învestitură, iar pentru asta dorea să îi facă pe plac papei. Prin urmare, îl ajutase pe Cesare să cucerească Romagna, iar Cesare urma să fie aliatul său în marșul spre Neapole.

Ludovic mai făcuse încă o mișcare vicleană prin formarea unei alianțe cu Spania. În schimbul anumitor concesii (primirea zonelor Apulia și Calabria), spaniolii fuseseră de acord să stea deoparte și să îi lase pe compatrioții lor aragonezi din Neapole să lupte singuri.

Ludovic ceru ca Cesare să lase garnizoanele în orașele pe care le cucerise și să i se alăture pentru a cuceri împreună Neapole, lucru despre care regele Franței spusese că era stipulat în contractul lor. Cesare era furios, pentru că fusese forțat să vadă cât de puțin din triumfurile sale i se datorau în întregime numai lui. Era destul de realist pentru a înțelege că se afla sub influența papei și a Franței și că, dacă acestea erau date la o parte, s-ar fi aflat singur în fața dușmanilor.

Veștile sosite de la Maximilian erau incomode, pentru că acesta nu era mulțumit de alianța franco-spaniolă și cerea să știe cine

erau aceşti Borgia care deveniseră amatori de politică europeană. Lăsă să se înţeleagă că se gândea să vină el însuşi în Italia şi că, în drumul lui, va nimici acest penibil regat Romagna, chiar şi numai pentru plăcerea de-a le spune celor din familia Borgia că nu erau nimic altceva decât o familie insignifiantă, din rândurile căreia se întâmplase să fie ales un papă.

Era umilitor, dar nu avea ce să facă decât să asculte de dorinţele francezilor şi să mărşăluiască spre Neapole. Panicat, Federico se predă înaintea sosirii soldaţilor şi acceptă azilul pe care Ludovic i-l oferi în Franţa. Astfel, când francezii, Cesare şi soldaţii lui veniră în Neapole, nu avu loc nici o bătălie. Neapole era a lor, iar oamenii ieşiră pe străzi pentru a-i întâmpina pe cuceritori.

Umilirea se transformă în triumf şi Cesare merse plin de glorie prin Neapole.

Federico se afla acum în exil – acel Federico care refuzase să o lase pe fiica lui să se mărite cu un Borgia! Era un moment după care Cesare tânjise de multă vreme. În plus, mulţi erau fascinaţi de el, iar în timpul ceremoniei de celebrare a victoriei, spre el se îndreptaseră mai mulţi ochi decât spre Ludovic al Franţei.

Se organizară baluri şi banchete, iar Cesare se afla şi acolo în centrul atenţiei. Multe femei erau nerăbdătoare să fie observate de el, deşi veştile despre masacrul de la Capua ajunseseră şi aici şi se spunea că Cesare Borgia nu mai arătase atâta violenţă şi barbarie ca în campania din Neapole şi că mulţi căpitani francezi care se mândreau cu cavalerismul lor spuseseră că nu voiau ca lumea să creadă că sunt aliaţi cu un asemenea om.

Ca întotdeauna, Cesare se comporta violent când credea că îi fusese insultată demnitatea, iar fiecare act de cruzime din timpul campaniei fusese făcut pentru a alina rănile provocate de prinţesa Carlotta şi de tatăl ei, Federico.

La Capua, Cesare galopase prin oraş, intrând cu forţa în casele unde auzise că erau fete tinere şi frumoase. Insistase ca toate să fie virgine; prin urmare, toate aveau vârste foarte mici. Descoperi patruzeci de fete şi ceru ca ele să fie duse la Roma, găzduite în palatul lui şi ţinute acolo pentru a forma un harem de care să se bucure când avea chef. Domnia lui era barbară. Toţi bărbaţii pe care îi bănuia că l-au insultat fie şi numai cu un cuvât, fuseseră condamnaţi să li se taie limba şi mâinile şi să fie expuşi în public până mureau.

Apoi începu să se distreze, dar într-o companie atât de promiscuă, încât nu dură mult și fu din nou lovit de acea boală pe care o contractase când era foarte tânăr și care îl făcea să aibă crize periodice, fiind cunoscută prin Italia ca sifilis.

Această boală, atât de istovitoare din punct de vedere fizic, își lăsa de fiecare dată amprenta și asupra psihicului. Și de fiecare dată, sălbăticia lui creștea. Se înfuria mult mai ușor. Din cauza durerilor pe care le avea, părea să fie stăpânit de o dorință demonică de a-i face și pe alții să sufere.

Întreaga Romă se cutremură când Cesare se întoarse pentru a se recupera și a se alătura sărbătorii dedicate viitorului mariaj al surorii sale.

*

Alfonso d'Este, care lucra în continuare la fierăria lui pe timpul zilei și se amuza cu nenumăratele lui amante în timpul nopții, era cel mai liniștit om de la curtea tatălui său.

– Toată tevatura asta pentru o căsătorie! spuse el râzând în hohote. Să terminăm o dată cu asta.

Frații lui, Ippolito, Ferrante și Sigismund, care aveau să călătorească la Roma pentru a o escorta pe Lucrezia până în Ferrara, îl contraziceau. El de-abia îi auzea. În familie existaseră certuri dintotdeauna, lucru care nu era poate atât de surprinzător, având în vedere că erau atâția frați și că fiecare avea altă opinie.

Ippolito, mofturosul cardinal care dorea să poarte bijuterii și veșminte elegante și chiar își croise singur o robă de cardinal, declară că e nerăbdător să vadă mireasa. Auzise atâtea povești despre ea. Avea reputația unei femei frumoase, cu păr de un blond minunat, care era probabil decolorat sau vopsit cumva. Credea că o femeie despre care se spuneau atâtea trebuie să fie interesantă.

Ferrante afirmase că dorea să o vadă. O criminală incestuoasă avea să facă viața mai incitantă în Ferrara!

Sigismund își făcuse cruce repede și zisese că ar trebui cu toții să îngenuncheze și să se roage ca din această căsătorie să nu iasă ceva rău.

Alfonso râse de ei.

– Terminați! zise el. E o femeie ca oricare alta.

– Aici te înșeli, frate, spuse Ferrante. Este o seducătoare și se spune că fratele ei, Cesare Borgia, i-a omorât fratele și apoi soțul, din cauza pasiunii pe care o are pentru ea.

Alfonso îi mustră peste umăr.

– Aș putea găsi o duzină ca ea, în orice noapte, în orice bordel din Ferrara. Apoi căscă. Avea de gând să se ducă înapoi la fierăria lui.

Ercole îl chemă pe Ippolito. Nu avea nici un rost să-i vorbească lui Alfonso. Acum, mai mult ca niciodată, îi venea greu să creadă că Alfonso era fiul său. Era tulburător pentru el să fie martor la prostul gust al lui Alfonso, ori la sexualitatea lui animalică. Ercole se mândrea de faptul că palatul său era un centru de cultură. Cum ar fi putut să continue să fie așa, când el va fi mort și Alfonso avea să conducă în locul lui? El însuși dusese o viață pe cât de castă s-ar fi putut aștepta cineva de la un bărbat din timpurile sale. Soția lui, Eleanora de Aragon, fusese virtuoasă; îi născuse șase copii, iar patru dintre aceștia fuseseră băieți.

De fiicele sale se putea mândri – draga lui Isabella, care acum domnea în Mantova, și Beatrice, care fusese soția lui Ludovic de Milano, dar care acum era, din nefericire, moartă. El avusese numai două amante (fiind bolnav de febră, ar fi putut fi suspectat de impotență), iar una dintre acestea îi născuse o fiică pe nume Lucrezia. Cealaltă, frumoasa Isabella Arduino, i-l oferise pe preaiubitul lui fiu Giulio, care era admirat de toată curtea pentru acei frumoși ochi negri și scânteietori ai lui, atât de asemănători cu cei ai mamei sale, încât îi aminteau mereu lui Ercole de pasiunea lui din trecut.

Ercole era un nobil cultivat, pe când Alfonso, în afară de talentul lui de a cânta la violă, era un necioplit.

Așadar, cel cu care trebuia să vorbească despre această căsătorie era Ippolito și, în timp ce discutau, regretă din nou, ca de multe ori înainte, că nu era el cel mai mare fiu al său.

– Nu mi-am pierdut de tot speranța de a zădărnici planurile papei, spuse el.

Ippolito se arătă surprins.

– Acum, când lucrurile sunt atât de avansate, tată?

– Până când femeia e aici în carne și oase, încă mai există speranță. Papa ne îmboldește să porniți imediat spre Roma. În felul acesta veți ajunge acolo înainte de sosirea iernii. Ercole râse. Eu trag de timp. Îi spun că zestrea trebuie plătită în ducați mari, nu în mărunțiș, iar el protestează.

– Și crezi că asta va ține pe loc afacerea?

Ercole chicoti.

– Chiar cred asta. Apoi, iarna va fi aici și cine știe ce se va întâmpla până la venirea primăverii?

– Tată, ce aranjamente faci pentru călătoria măicuțelor de la sora Lucia?

Chipul lui Ercole se umbri. Ippolito deschise acest subiect care implica cheltuirea unor bani, iar asemenea subiecte îl deranjau mereu pe Ercole.

– Va fi costisitor să le mutăm de la Viterbo la Ferrara, continuă Ippolito. Și mă tem, dragă tată, că ți se va cere să plătești pentru acest drum.

Ercole se gândi la sora Lucia din Narni, pe care o adulau aici, în Ferrara. Fiind foarte interesat de problemele teologice, fusese dintotdeauna impresionat de miracole, și oricine îi putea aduce astfel de dovezi se putea baza pe o primire la curtea lui. Cu câțiva ani în urmă, sora Lucia, care se afla într-o mănăstire dominicană din Viterbo, începuse să observe cum îi apar semnele stigmatelor în palme. Acest fenomen apărea în fiecare vineri, iar Ercole fusese atât de impresionat de ceea ce auzise și atât de sigur că sora Lucia trebuie să fie o femeie sfântă, încât îi ceruse să plece din Viterbo și să vină în Ferrara.

Deși sora Lucia ar fi vrut, superiorii ei nu îi permiteau să plece, pentru că își dăduseră seama că le putea aduce un câștig mare și multă faimă. Cu toate astea, sora a fost ascunsă într-un coș, scoasă fără știința nimănui din mănăstire și adusă la ducele Ercole care, încântat de achiziția sa, îi construi o mănăstire a ei, unde o vizita frecvent, privind pânzele pătate de sânge pe care i le arăta în fiecare vineri, ca pe niște relicve.

Dar ea dorea să aibă în preajmă călugărițele cu care trăise în Viterbo și, după multe negocieri, se stabili ca o parte din măicuțe să vină în Ferrara, la mănăstirea surorii Lucia.

Călătoria acestor călugărițe era problema care îl îngrijora acum pe Ercole, iar Ippolito, privindu-și cu șiretenie tatăl, îi spuse brusc:

– Măicuțele ar vrea să treacă prin Roma. De ce să nu călătorească apoi cu mireasa și cu alaiul ei?

Ercole își privi fiul gânditor.

Ippolito continuă:

– Tată, în cazul acesta ar putea călători pe cheltuiala lor.

– Este o idee bună, fiul meu, spuse Ercole.

– Și gândește-te, tată… dacă nu mai are loc nunta, în afară de ducații aceia pe care îi vei pierde, va trebui să plătești din buzunarul tău călătoria măicuțelor. Tată, ai numai de pierdut dacă nu o accepți pe Lucrezia.

Ippolito râdea în sinea lui când vedea că avariția și mândria de familie se luptau între ele.

Cesare o căuta pe sora lui. Ea se afla în apartamentul ei, înconjurată de doamnele de companie și de suluri întregi de materiale frumoase. Lucrezia o înfășura pe una dintre doamne într-un material, delectându-se cu una dintre ocupațiile ei preferate – crearea propriilor rochii.

Când îl văzu pe Cesare, îi căzu din mâini brocartul de culoare roșu-închis. Simți că tot sângele i se scurge din trup și că rămâne neînsufletită, incapabilă să se miște. De fiecare dată când îl vedea, avea senzația că este schimbat și o încercau în același timp sentimente de milă, teamă și admirație. Nu mai era nici unul ca el în lume, nimeni nu ar fi avut asupra ei puterea de a o emoționa, de a o răni și de a o umple de teamă și de tandrețe.

– Vai, Cesare… începu ea.

El zâmbi batjocoritor, uitându-se la acele materiale fine.

– Așa deci, zise, te pregătești de nuntă.

– Sunt multe de făcut, răspunse ea. Fluturându-și mâna, le concedie pe doamnele ei, care abia așteptau să părăsească încăperea.

– Frate, zise ea, sunt bucuroasă să te văd înapoi în Roma.

El râse și își atinse obrazul cu degetele sale subțiri și frumoase, atât de asemănătoare cu cele ale papei.

– Pe mine, motivul întoarcerii mele nu mă bucură.

– Cred că suferi atât de mult. Sper că tratamentul își face efectul.

– Așa mi s-a spus și mie, dar uneori mă întreb dacă scârboșenia asta mă va părăsi vreodată. Dacă aș ști din cauza cui sunt așa de data asta…

Ochii lui erau cruzi, iar ea se cutremură. Poveștile despre cruzimea lui față de napoletani ajunseseră până la urechile ei și ea, care deplângea cruzimea și care dorea cel mai mult să trăiască

în pace cu toți cei din jurul ei, tânjea să îi mai îndulcească această fire violentă.

– Ei bine, surioară, nu pari bucuroasă să mă vezi, observă el.

– Asta din cauză că observ că nu arăți pe cât de bine aș vrea.

El o prinse de braț și ea încercă să nu arate cât de mult o durea strânsoarea.

– Bărbatul acesta cu care te mărită, începu el, am auzit că este un necioplit. Alfonso. Alfonso al II-lea! El nu va semăna deloc cu primul Alfonso… micuțul acela de care îți plăcea atât de mult.

Lucrezia nu se uită la el. Doar șopti:

– Soarta noastră e să ne măritățm când ni se spune și să acceptăm soții care ni se aleg.

– Lucrezia mea! strigă el. Pe Dumnezeu, aș vrea…

Ea știa ce voia să spună, dar nu îl lăsă să rostească acele cuvinte. Îl întrerupse imediat:

– Ne vom întâlni des. Tu mă vei vizita în Ferrara, iar eu te voi vizita în Romagna.

– Da, zise el. Așa trebuie să facem. Nimic nu ar trebui să ne despartă, Lucrezia. Și, atâta vreme cât trăiesc, nimic nu ne va despărți. Își apropie fața de a ei și șopti: Lucrezia… tremuri. Te temi de mine. De ce, în numele tuturor sfinților? De ce?

– Cesare, îi răspunse ea, în curând va trebui să plec din Roma. Curând… trebuie să plec să mă căsătoresc…

– Și te temi… te temi de fratele care te iubește. Te temi pentru că el este fratele tău… Lucrezia, nu vreau să-ți fie frică. Vreau să mă accepți… să mă iubești… să mă iubești așa cum te iubesc eu.

– Da, Cesare.

– Pentru că eu te iubesc așa cum nu mai iubesc pe nimeni alta. Mereu, indiferent cu cine sunt, eu pe Lucrezia o iubesc. Celelalte sunt plictisitoare… mă obosesc. Ele nu sunt Borgia. Lucrezia… Lucrezia… Aș da atâția… ani din viața mea, dacă…

– Nu, nu! îl întrerupse ea cu înverșunare.

– Dar eu zic DA, spuse el.

Cesare își puse mâinile la baza gâtului ei. În acel moment, Lucrezia se gândi că avea s-o omoare pentru că și-o imaginase cu noul ei soț și nu fusese în stare să suporte astfel de imagini.

Apoi, brusc, o eliberă și râse pe un ton amar.

– Sângele Borgia din tine este ascuns dincolo de seninătatea dulce a unei femei care ar vrea să fie ca toate celalalte, Lucrezia… blânda Lucrezia care dorește să fie soție și mamă… sfioasa și senina Lucrezia, care și-ar nega sângele Borgia de dragul păcii. În noaptea asta, vei veni în apartamentele mele. Va avea loc o cină. Printre alții, și tata va fi acolo, iar petrecerea asta va fi pentru amuzamentul tău.

– Voi veni cu cea mai mare plăcere, zise ea.

– Da, Lucrezia, îi spuse, vei veni.

În acea noapte, în apartamentele lui Cesare avu loc o orgie care avea să dăinuiască în amintirea tuturor la fel de mult ca numele Borgia.

Fusese creația lui Cesare; apartamentele lui erau luminate de multe candelabre strălucitoare, iar în mijloc fusese instalat un tron papal, acoperit cu minuțiozitate cu cele mai fine brocarturi. Acolo se așeză papa, alături de el, Lucrezia, și de cealaltă parte, însuși Cesare.

Avea loc un banchet, iar conversațiile erau indecente. Cesare le stârnise, având în vedere că tocmai se întorsese din campania împotriva orașului Neapole, în timpul căreia barbaria și plăcerea lui pentru orgii se intensificaseră. Papa era nerăbdător. Nimic nu îi plăcea mai mult decât ceea ce el numea companie bună, și nu era genul de bărbat care să strâmbe din nas la discuțiile indecente sau la comportamentele destrăbălate.

Cesare ordonase ca în apartament să fie aduse cincizeci de curtezane, iar ele veniseră, unele dintre cele mai frumoase femei din Roma, gata să facă orice li se cerea, atâta timp cât primeau o plată pe măsură. Oricum, cu plată sau fără, nici una nu îndrăznea să îl ofenseze pe Cesare Borgia.

Plata pentru munca din noaptea asta avea să fie foarte mare, într-adevăr. În plus, li se făcea onoarea de a apărea în fața lui Cesare și de a-l distra pe papă și pe viitoarea mireasă.

Începură să danseze și, pe măsură ce muzica devenea mai sălbatică, la fel erau și mișcările lor. Cesare privea cu atenție. Pe o masă mică, așezase câteva rochii făcute din cea mai fină mătase, pantofi din piele și pălării, iar acestea, spuse el, erau premiile pe care dorea să le împartă Lucrezia. Ea trebuia să urmărească totul

cu atenție, pentru că voia să ofere cadourile celei pe care o considera cea mai pricepută.

Papa aplaudă dansurile și râse cu veselie când prostituatele începură să își dea jos, una câte una, hainele de pe ele.

Lucrezia stătea nemișcată, încercând să nu se uite într-o parte sau alta, la tatăl sau la fratele ei, încercând să-și păstreze zâmbetul înghețat de pe chip.

Așa cum fusese crescută de mică, nu era șocată să le vadă pe aceste femei goale. Văzuse de multe ori dansuri sugestive; ascultase piese de teatru obscene. Putea doar să presupună că la fel fuseseră crescute și ele, dar distracția aceasta era simbolică. Acesta era modul în care Cesare îi spunea că ea era una de-a lor, că locul ei era alături de ei doi, că și atunci când va trăi alături de simandicoasa familie Este, ea își va aduce aminte de noaptea aceasta.

– Acum, zise Cesare, începe concursul.

– Sunt extrem de interesat, spuse papa cu ochii pe o femeie plinuță, cu părul negru, care își lepădă ultimele veșminte.

Cesare bătu din palme și li se aduse un castron cu castane fierbinți.

– Vom împărți astea doamnelor, explică el. Și când le vor primi, fiecare va ține în mână un candelabru aprins. Nu va fi o treabă ușoară, având în vedere starea în care se află.

– Vinul tău a fost foarte tare. Drept să zic, eu nu prea am chef să mă năpustesc pe castane, spuse papa și luă o mână plină de castane, pe care le aruncă înspre curtezana cu părul negru.

Acum, toți cei din cameră, mai puțin Lucrezia, râdeau în hohote la bufoneriile prostituatelor amețite de vin. Unele țipau când lumânările aprinse din mâinile tremurânde ale celorlalte le atingeau. Altele se aruncau pe podea și se întindeau peste tot, în căutarea castanelor.

Acesta era semnul pentru servitorii lui Cesare, semnul că își puteau împlini dorința pe care o simțiseră la vederea femeilor; și când se dădu semnalul, toți trecură la fapte.

Papa nu mai putea de râs, arătând cu degetul, pe rând, către o pereche.

Cesare își așeză mâna peste cea a Lucreziei.

– Privește cu atenție, spuse el. Tu va trebui să dai premiile celor care se împerechează cel mai bine.

Ea rămase pe loc, copleșită de frică, dorindu-și mai mult ca niciodată să scape de acea oră de umilință.

Simțea că ea nu aparține acestor Borgia și de-abia aștepta să scape. Ei o înspăimântau și, totuși, era conștientă de sentimentul acela puternic pe care îl avea pentru ei, mai puternic decât pentru oricine altcineva. Să fi fost iubire? Groază? Frică?

Nu știa. Tot ce știa era că trăia cea mai puternică emoție din viața ei.

Era pătată, murdară, și Cesare hotărâse că mizeria trebuia să fie de nești. „Nu vei scăpa!", asta îi spunea el. „Tu ești sânge din sângele nostru, carne din carnea noastră. Nu poți șterge pata de Borgia din tine însăți, pentru că este o parte din tine."

În sfârșit, se terminase. Îi era rău, se simțea dezgustată, plină de ură și teamă. Cu toate astea, făcuse ceea ce i se ceruse. Îi alesese pe câștigători și împărțise premiile.

Atunci, își dădu seama că avea să facă mereu ceea ce i se va cere. Își dădu seama că singura scăpare era să fugă.

– Sfântă Maică a lui Dumnezeu, se rugă, trimite-mă la Ferrara. Fă-i să vină după mine… curând… O, fă să se întâmple curând, înainte să fie prea târziu.

Ea aștepta zile la rând, dar ei tot nu sosiră.

Papa spumega de furie.

– Acum ce mai e? întrebă el. Ce mai vor acum? Un scaun în cadrul bisericii pentru bastardul de Giulio. Ceva care să nu implice muncă, dar să se plătească bine. Nu va primi nimic. O pălărie de cardinal pentru prietenul lui, Gian Luca Castellini da Pontremoli? Nu va primi nici asta. Ce mai așteaptă? Ca vremea să se înrăutățească de tot?

Lucrezia nu-și mai încăpea în piele de nerăbdare. Cesare era bolnav, dar avea să se facă bine. Era speriată; pânza de păianjen se strângea în jurul ei.

Îi scrisese viitorului ei socru, spunându-i că va aranja să aducă măicuțele cu ea când va călători spre Ferrara, și că o va face cu cea mai mare plăcere.

Scrisorile de răspuns pe care le primise de la viitorul ei soț fuseseră politicoase, dar încă nu se făcuse nici un pas.

„Ce-ar trebui să fac? " se întrebă. „O fi posibil să se răzgândească și să nu mai vină?"

Era noiembrie și, mai mult ca sigur, călătoria avea să fie imposibil de realizat dacă mai treceau câteva săptămâni. Se întârzia totul dinadins.

Văzând cât este de tristă, papa încercă să o înveselească; când băgară două iepe în același țarc cu patru armăsari, insistă să se uite și ea la agitația de jos, de la fereastra Palatului Apostolic.

Câțiva oameni se adunaseră să privească spectacolul, iar Lucrezia fu văzută acolo, alături de tatăl ei. Despre lucrul acesta se vorbi prin tot orașul, și Lucrezia era sigură că povestea ajunsese la urechile celor care căutau să o defăimeze în ochii bătrânului duce de Ferrara.

„Oare voi scăpa vreodată?“ se întrebă ea.

Apoi se minună că se gândise ca la o evadare când își pusese în plan să-și părăsească familia și casa pe care le iubea atât de mult!

Era hotărâtă să se facă plăcută de noua familie. În realitate, îi implora să vină să o elibereze.

Rodrigo fusese un subiect problematic pentru ducele Ercole. Acesta nu voia să cheltuiască în plus pentru a crește copilul Lucreziei din altă căsătorie. Lucrezia îl lăsă pe copil în grija bătrânului ei văr, Francisco Borgia, care acum era cardinal de Cosenza, și îi lăsă moștenire Sermoneta, astfel încât familia Este să nu aibă de ce se teme că micuțul va reprezenta o cheltuială în plus pentru ei.

Cu toate acestea, ei tot nu-și făcură apariția.

Disperată, Lucrezia spuse:

– Dacă nu mă mărit cu Ferrara, mă duc la mănăstire.

Iar cei care auziră aceste cuvinte se minunară că acea tânără fată, care fusese atât de veselă, care se mândrea cu o asemenea frumusețe, căreia îi plăcea atât de mult să creeze veșminte elegante, s-ar fi putut gândi să renunțe la viața ei fericită pentru a urma rigorile unei mănăstiri.

Ei nu știau nimic despre groaza care pusese stăpânire pe Lucrezia.

Se făcuse deja decembrie când cortegiul porni spre Roma, având-u în frunte pe cei trei frați: Ippolito, Ferrante și Sigismund. Vremea era rea și ploua continuu, dar frica din inima Lucreziei începu să mai scadă, pentru că acum era sigură că în câteva săptămâni va pleca din Roma.

Alexandru era entuziasmat ca un băiețel. Dădea buzna în apartamentele Lucreziei și îi cerea să vadă ultimele piese din trusou, scotea exclamații de plăcere când îi analiza rochiile – brocarturi și catifele în nuanțe de albastru, cărămiziu și vișiniu, toate încrustate cu bijuterii și cusute cu perle. Nu se putea abține să nu calculeze numărul de ducați cheltuiți pe aceste haine elegante și le spunea doamnelor de companie:

– Pălăria aia costă 10 000 de ducați, iar rochia e 20 000.

Cesare urma să pornească în galop pentru a întâmpina alaiul și a-l conduce în Roma și, din fericire, cu o zi înainte de intrarea în capitală, vremea se făcu mai frumoasă și soarele străluci.

Cesare, care arăta splendid pe armăsarul lui frumos, înconjurat de optzeci de halebardieri îmbrăcați în uniforma papală cu galben și negru și în jur de patru sute de soldați, întâmpină alaiul în Piazza del Popolo și se așeză în fruntea lui, alături de Ippolito. Nouăsprezece cardinali le ieșiră în întâmpinare la Porta de Popolo și se ținură multe discursuri de bun-venit. Tunurile de la Castelul Sant'Angelo bubuiră în timp ce oficialii porniră spre Piața Sfântului Petru din Vatican.

Aici îi aștepta Alexandru și, după ce se încheie ceremonia de primire, lăsă deoparte aerul grav și îi îmbrățișă pe frații Este, spunându-le cu lacrimi de bucurie în ochi ce plăcere mare simte că îi vede.

Apoi era de datoria lui Cesare să îi conducă pe distinșii oaspeți la Palatul Santa Maria in Portico, unde Lucrezia era gata să îi primească.

Ea aștepta pregătită în capul scărilor. Torțele străluceau puternic. Decorul era dramatic, pentru că Lucrezia poseda acel gust pentru spectacol al familiei Borgia și, indiferent cât de frică i-ar fi fost, de obicei își calcula foarte bine aparițiile.

Ca sprijin emoțional, o alesese pe una dintre doamnele ei de companie, o femeie nobilă de origine spaniolă, demnă, cu părul cărunt. Nu ar fi putut exista contrast mai mare față de fragilitatea ei feminină. Rochia de brocart avea culoarea ei favorită, vișiniu-închis, și era plină de aur și bijuterii. Pelerina de catifea era înfrumusețată cu perle, iar pe frunte îi strălucea un rubin mare.

Cei trei frați Este, care fuseseră atât de nerăbdători să o vadă pe această femeie despre care auziseră de atâtea ori că e o criminală

incestuoasă, rămaseră uimiți când ajunseră în fața ei, pentru a-i săruta mâna.

Ippolito o găsi încântătoare, Ferrante era pe jumătate îndrăgostit de ea, și până și Sigismund se asigură pe sine că poveștile pe care le auzise despre ea nu puteau fi altceva decât minciuni.

Acum începură petrecerile, care aveau să preceadă căsătoria la distanță.

Papa era hotărât să le ofere distacții așa cum nu mai văzuseră până atunci, unele chiar inventate de el. Își afișa bogăția cu o bucurie răutăcioasă în fața prinților Este. Își dorea cu înflăcărare ca și bătrânul lor tată avar să fi fost prezent la Roma, ca să-l poată impresiona. Îi va învăța el cum să se bucure de bogăție. Numai cineva care cheltuia pe lucruri extravagante putea face asta, nicidecum avarii.

Îi luă alături pe frați și le atrase atenția asupra frumuseții Lucreziei.

– Nu-i așa că e fermecătoare? În plus, nu este plictisitoare deloc. E perfectă, vă spun eu că e perfectă.

Le punea întrebări despre duce și mire.

– Cât de înalt e tatăl vostru, ducele? Spuneți-mi, e la fel de înalt ca mine?

– Este înalt, explică Ippolito, dar cred că Sfinția Voastră e un pic mai avantajat.

Acest lucru îl bucură pe papă.

– Și fiul meu, ducele de Romagna, e mai înalt decât fratele vostru, Alfonso? Spuneți-mi și asta.

– Fratele nostru este înalt, Sfinția Ta, dar la fel și ducele de Romagna. Nu e ușor de spus, dar poate că ducele e cel mai înalt dintre ei.

Acestea erau răspunsurile pe care le voia papa, și se bucura ca un copil. Era încântat de căsătoria asta pentru fiica lui, de faptul că intra într-una din cele mai vechi și mai aristocrate familii din Italia, dar nu voia ca cineva să uite că Borgia erau mai puternici ca oricine și că, dacă el era mulțumit, fără îndoială că și ducele de Ferrara avea să fie.

Îi șopti lui Ippolito:

– De-abia aștept să văd bijuteriile familiei Este, pe care o să le oferiți fiicei mele.

Ippolito nu se simțea în largul său, pentru că tatăl lui îl avertizase că faimoasele bijuterii Este nu trebuiau oferite Lucreziei ca dar de nuntă. I se va permite să le poarte la ceremonia de nuntă, dar nu trebuia lăsată să creadă că va intra în posesia lor. Valorau o avere și gândul că nu vor mai aparține familiei Este era prea mult de suportat pentru bătrânul duce Ercole.

Ippolito îi explică papei cu tot tactul de care dispunea. Alexandru zâmbi cu tristețe, dar nu se arătă foarte deranjat de asta. Era destul de bogat pentru a nu rămâne impresionat de cei 70 000 de ducați cât se spunea că valorau bijuteriile. Cea mai importantă problemă era să o mărite pe Lucrezia și, acum că ambasadorii se aflau în Roma, acest lucru nu mai putea fi amânat pentru mult timp.

Căsătoria fu celebrată la sfârșitul lunii decembrie. Lucrezia, însoțită de Don Ferrante și Don Sigismund, fu condusă prin Piața Sfântul Petru cu un alai uimitor. Avea cincizeci de domnișoare de onoare și douăzeci de paji, toți îmbrăcați splendid, iar cei din urmă duceau stindardele familiei Este, alături de emblema taurului care paște.

Îmbrăcată în catifea de un roșu-aprins și în brocart auriu, tivit cu blană de hermină, Lucrezia era foarte frumoasă. Oamenii adunați acolo scoaseră exclamații de încântare când o văzură trecând spre Vatican. Ceremonia nu se ținea în intimitatea apartamentelor Borgia, ci în Sala Paolina. Lucrezia ceru permisiunea papei pentru asta, deoarece se gândea că nu suporta ca această nuntă la distanță să se desfășoare acolo unde îngenunchease atunci când devenise soția celuilalt Alfonso.

Aici o așteptau Alexandru, Cesare și treisprezece cardinali, și ceremonia începu.

Lucrezia observă rapid că Sanchia nu era prezentă, și se simți ușurată. La fel ca ea, Sanchia s-ar fi gândit la Alfonso de Bisceglie. Era bine că nu participa la acest eveniment.

Episcopul de Adria deschise ceremonia și începu să țină o slujbă care amenința să fie de lungă durată. Cu toate astea, papa era nerăbdător să ajungă odată la cea mai importantă parte a ceremoniei; voia să-și vadă fata măritată cu adevărat, voia să vadă cum i se înmânează bijuteriile Este.

– Destul! Destul! bolborosi el, fluturând nerăbdător din mână pentru a opri predica episcopului.

Ferrante păși înainte și puse inelul pe degetul Lucreziei.

– În numele fratelui meu, Alfonso, proclamă el.

Apoi fu adusă cutia cu bijuterii, pe care Ippolito i-o înmână ceremonios Lucreziei. Cuvintele alese de el pentru a-și însoți gestul aproape că îl făcură pe papă să izbucnească în râs. Fusese nevoie de foarte mult tact pentru a oferi un cadou care, de fapt, nu era un cadou, dar filfizonul de Ippolito reușise să se descurce foarte bine. La urma urmei, pe cei din familia Borgia nu bijuteriile îi interesau. Ei ar fi putut cumpăra altele la fel cu ușurință, dacă voiau.

Când acceptă bijuteriile, Lucrezia comentă mai degrabă asupra excelentei lucrături, decât asupra bijuteriilor în sine.

– Iar acum, să înceapă banchetul și petrecerea! strigă papa.

Și astfel, Lucrezia se mărită pentru a treia oară.

*

Sărbătoarea continuă. Acum că era măritată, chiar și de la depărtare, Lucrezia se lăsă în seama unui abandon aproape sălbatic. Își aminti că ultimele ei zile la Vatican erau numărate și o nouă temere puse stăpânire pe ea. În câteva zile trebuia să-și ia rămas-bun de la tatăl ei și știa că acest lucru era mereu prezent și în gândurile lui. De fiecare dată când stăteau împreună, el îi vorbea cu un entuziasm aproape febril despre vizitele pe care aveau să și le facă reciproc în anii care vor urma. Îi enumerase toate avantajele acestei căsătorii, de parcă încerca să se convingă pe sine că merita, deși avea să o ducă departe pe iubita lui fiică.

Cesare era mânios în tăcere. Se gândea la această căsătorie pe care o ura, dar își dădea seama, în același timp, că alianța cu Ferrara era bună pentru papalitate și pentru Romagna. Cesare era tânăr, și avea să facă în așa fel încât datoria să îl ducă aproape de Ferrara. Se vor întâlni iar și iar.

Iar ea, acum că făcuse acest pas, se simțea nesigură. Se aruncă la fel de plină de emoție ca ceilalți în festivități, făcând mari eforturi pentru a uimi musafirii cu hainele ei superbe, spălându-și părul la fiecare două zile pentru a străluci ca aurul și câștigând admirația celor doi cumnați.

Se sfătui cu doamnele ei de companie despre o rochie sau alta, despre ce bijuterii ar trebui să poarte, dacă să își onduleze părul sau să îl lase să cadă pe umeri. Încercă să se prefacă, dar toate

aceste probleme nu erau cele mai importante din lume pentru ea, și în fiecare zi când se ridica din pat, își amintea că se apropia plecarea. Fiecare zi o aducea mai aproape de o nouă viață alături de un soț pe care nu îl cunoștea, de o familie care, în ciuda farmecului afișat de cumnații ei, o simțea ostilă.

Printre însoțitorii ei se afla și tânăra ei verișoară, o fată foarte frumoasă de cincisprezece ani, pe nume Angela Borgia, care era entuziasmată să stea în preajma Lucreziei pentru o vreme și extrem de fericită că urma să o însoțească în Ferrara.

Angela, o fetișcană veselă și binedispusă, era hotărâtă să profite de viață cât de mult putea și, privind-o, Lucrezia încercă să vadă totul prin ochii tinerei fete, ca să se simtă și ea tânără din nou.

Angela îi ținea companie în timp ce se îmbrăca pentru petrecerea care avea să se țină în apartamentele papei, copila ținând una din rochiile de gală ale Lucreziei lipită de corpul ei. Era o creație minunată, realizată de însăși Lucrezia, făcută din satin auriu cu dungi negre și cu cascade de dantelă curgând din mânecile tăiate. Dansa prin apartament, prefăcându-se că ea era cea care se mărită, primind, cu aroganță, inelul de la una dintre doamnele de companie, care juca rolul lui Ferrante.

Toate râdeau în hohote, fără să se poată opri. Așa era Angela, obișnuia să inspire celor din jurul ei veselie. Era atât de sălbatică, atât de plină de voioșie, atât de revoltător de indiferentă la etichetă, că uneori îi amintea Lucreziei de Sanchia care, deși se afla în Roma, nu prea luase parte la sărbătoare.

– Termină, copilă, spuse Lucrezia, și vino să mă ajuți să-mi închid rochia.

Rochia era din catifea vișinie cu dungi aurii, și Angela exclamă:

– O… ce n-aș da pentru o rochie ca aceasta! Douăzeci de ani din viața mea… onoarea… virtutea…

– Nu știi ce vorbești, o opri Lucrezia.

– Tu nu știi cât de frumoasă arăți. Dacă aș avea și eu o rochie ca asta, cred că aș fi destul de drăguță.

Lucrezia zâmbi uitându-se spre chipul acela nerușinat.

– Dar ai rochii drăguțe.

– Nu atât de splendide. Lucrezia, dragă verișoară, îți amintești de rochia ta din brocart albastru… cea cu mâneci despicate și dantelă aurie? Aceea mi se potrivește foarte bine.

– Nu mă îndoiesc, zise Lucrezia.

– Tu ai creat rochia aia pentru tine, verișoară, dar e posibil să o fi făcut și pentru mine.

Lucrezia râse.

– Vrei să o porți la petrecerea de diseară?

Angela sări în sus și își aruncă brațele în jurul gâtului verișoarei ei.

– Pot, dragă verișoară? Pot?

– Ei, poate că da, răspunse Lucrezia.

– Ești cea mai dragă verișoară din lume. Aș prefera să mor de o sută de ori decât să nu te însoțesc în Ferrara.

– Nu spune asta. Ia rochia albastră și hai să vedem dacă îți vine bine.

– Mi se potrivește. Am probat-o.

Fu ajutată să o îmbrace și începu să facă paradă prin fața lor, copiind atitudinea pe care o avusese Lucrezia în alte ocazii: Lucrezia la nuntă, Lucrezia dansând cu Ippolito, cu Ferrante și cu Cesare.

Și era atât de amuzantă, atât de plină de vitalitate, încât Lucrezia nu se putu abține să nu râdă și să se lase înveselită de această fetișcană.

Ippolito stătea într-un colț din apartamentul papei și îi urmărea plictisit pe dansatori. Avea multe despre care să scrie acasă. Așa cum li se ceruse, el și cei doi frați ai lui trimiseseră multe scrisori către tatăl lor, către Alfonso și sora lor, Isabella. Era foarte important să îi scrie Isabellei; ea se considerase mereu capul familiei. Buzele lui Ippolito se curbară. Îi făcuse plăcere să îi povestească Isabellei despre farmecul, frumusețea și grația celei nou-venite în familia lor, știind că sora lor cea autoritară urma să aibă un șoc la citirea acelor scrisori. Va fi extrem de geloasă, pentru că ea se considera cea mai atrăgătoare, fermecătoare și educată femeie din Italia. Și cea mai elegantă. Avea să fie foarte pornită să concureze cu uimitoarea colecție de rochii de gală a Lucreziei. Știa că scrisorile lui Ferrante aveau un ton extatic când venea vorba despre Lucrezia, iar Sigismund făcea la fel, deși știa cât de deranjante aveau să fie aceste laude pentru Isabella. Sigismund voia să-i facă pe plac surorii sale, dar era foarte pios și trebuia să spună adevărul. Isabella știa asta. Din acest motiv, relatările lui

Sigismund aveau să o deranjeze mai mult decât cele ale lui Ippolito, despre care știa că poate fi răutăcios, sau ale lui Ferrante, care era impresionabil.

O siluetă foarte elegantă și înveșmântată cu haine scumpe se mișcă înspre el, purtând o mască atât de mare, care îi acoperea chipul în întregime, dar Ippolito știa că era Cesare, pentru că acea statură arogantă, acel trup atât de elegant, acele haine scumpe nu puteau fi ale altcuiva.

Între Ippolito și Cesare exista o oarecare asemănare: Ippolito nu prea voia să fie cardinal, iar Cesare nu voise deloc. Cesare era atras de hainele de cardinal ale lui Ippolito, pe care acesta și le crease singur și care arătau diferit de celelalte, dovedind meticulozitatea și disprețul față de rolul pe care i se ceruse să și-l asume.

– Ce adunare veselă, milord, spuse Ippolito.

– Cea mai veselă pe care am avut-o până acum.

– Râsul Sfinției Sale pare să aibă o notă de tristețe.

– Cum ar putea fi altfel? Știe că nu peste mult timp sora mea va pleca.

Ippolito îi aruncă o privire tăioasă lui Cesare.

– Este motiv de tristețe și pentru tine?

Cesare nu răspunse. Brusc, ochii din spatele măștii deveniră furioși, așa că Ippolito continuă:

– Aș vrea să îmi spui cum ai scăpat de hainele de cardinal, continuă Ippolito.

Cesare râse.

– Mi-au trebuit câțiva ani ca să reușesc.

– Mă îndoiesc că eu voi reuși vreodată.

– Tu, dragul meu Ippolito, nu ești fiu de papă.

– Din păcate! Tatăl meu nu va face nimic să mă ajute să scap de soarta care mi-a fost hărăzită.

– Prietene, nu lăsa asta să-ți înăbușe înclinațiile naturale. Când eram membru al Colegiului sacru, nici eu nu am permis asta. Am avut multe aventuri atunci – aventuri amuzante –, asemănătoare în mare parte cu cele de care mă bucur astăzi.

– Înțeleg.

– Și tu ai aventurile tale?

– Da, și cred că sunt pe cale să am încă una chiar acum.

Cesare se uită prin încăpere.

– Fermecătoarea ființă în albastru, explică Ippolito.

– Ha! râse Cesare. Tânăra mea verișoară, Angela. De-abia s-a mutat din camera copiilor, dar sunt de acord cu tine că are farmec.

– Este încântătoare, spuse Ippolito.

– Atunci trebuie să te grăbești cu aventura ta, prietene, pentru că peste câteva zile Angela va pleca împreună cu sora mea și, cu toate că te vei alătura lor pentru a le însoți până dincolo de Roma, va trebui apoi să te întorci drept chezășie a faptului că familia ta se va comporta decent cu Lucrezia.

– Știu asta, zise Ippolito, iar ea e atât de tânără… și în ciuda aspectului ei seducător, aș zice că este încă virgină.

– Cu atât mai bine, spuse Cesare, dar grăbește-te, prietene, timpul zboară.

– Spune-mi care dintre doamnele de aici sunt cele mai seducătoare și cele mai serviabile.

Cesare nu-i răspunse, ca și când n-ar fi auzit întrebarea. Urmărindu-i privirea, Ippolito văzu că se uita la sora lui.

Ippolito o conduse pe Angela pe ringul de dans. Era o fată fermecătoare, atât de tânără și de veselă, și plină de nerăbdare să profite de flirtul cu un cardinal chipeș. El îi spuse că este frumoasă; ea îi răspunse că îl găsește destul de arătos.

Din momentul în care intrase ea în cameră, el nu mai fusese în stare să se uite la altcineva, îi mărturisise. Angela cocheta. Evident, se gândi Ippolito, eu voi fi primul ei amant; cel mai probabil primul dintre mulți alții, dar primul.

Gândul acesta îi făcea plăcere, așa că îi șopti:

– N-am putea pleca undeva unde să fim singuri… unde să putem vorbi?

– Lucrezia ar observa și ar trimite pe cineva să mă caute.

– Lucrezia e stăpâna ta?

– Într-un fel, da. Eu sunt în grija ei și o însoțesc la Ferrara.

Mâna lui se încleștă peste a ei; ochii îi străluceau.

– Mă farmeci, spuse el.

– Tu mă șochezi, ripostă ea. Tu… un cardinal!

El făcu o grimasă.

– Nu te lăsa înșelată de haina mea.

– Nu mă las. Cunosc destui cardinali ca să știu că o fată trebuie să se ferească de ei la fel de mult ca de oricare alt bărbat.

– Fără îndoială, ești foarte înțeleaptă.

– Prea înțeleaptă pentru a mă lăsa păcălită de cuvinte ușoare… chiar dacă vin din partea unui cardinal.

Ippolito regreta. Chiar era fermecătoare, dar nu era dulce și prietenoasă, așa cum își închipuise că va fi. Ar fi avut nevoie să-i facă o curte prelungită. Păcat, pentru că nu mai avea multe zile la dispoziție.

– Lucrezia îmi face semn, strigă Angela. Cred că nu are încredere să mă lase în compania unui cardinal rebel.

El de-abia o asculta, pentru că în apartament intrase o femeie care era, cu adevărat, cea mai frumoasă pe care o văzuse vreodată. Avea părul negru și ochii de un albastru uimitor. Auzise despre farmecele Sanchiei de Aragon, dar nu se așteptase să fie atât de spectaculoase. Ea era diferită de fata a cărei tinerețe îl atrăsese. Sanchia era experimentată, numai foc și pasiune. Nu avea nevoie să-i facă prea multă curte. Ea ar fi știut imediat dacă un bărbat o atrage, situație în care n-ar mai fi stat pe gânduri.

– Dacă te cheamă verișoara ta, ducesa, trebuie să ne supunem, spuse el.

– Ne-am putea uita în direcția cealaltă și să ne prefacem că n-am văzut, sugeră Angela.

– Ăsta, începu el pe un ton aspru, ar fi un gest total lipsit de amabilitate față de o doamnă binevoitoare.

Apoi prinse copila strâns de braț și se duse cu ea până la Lucrezia.

Se aplecă să-i sărute mâna și vorbiră vrute și nevrute pentru o vreme. Apoi veni la ei Ferrante, care ceru să danseze cu Angela. Sosi și Cesare lângă sora lui, iar Ippolito se retrase pentru a ajunge mai aproape de Sanchia de Aragon.

Cesare spuse:

– Lucrezia, noi doi trebuie să dansăm.

Se duseră în mijlocul sălii, ea îmbrăcată în catifea vișinie cu dungi aurii, cu părul prins în plasa de bijuterii, și Cesare, costumat elegant în haine cusute cu fir de aur, arătând ca un zeu care coborâse pe Pământ.

– Nu dau nici o ceapă degerată pe dansurile astea! strigă Cesare. Haide să dansăm așa cum făceam în copilăria noastră. Vechile

dansuri spaniole. Nu vei avea ocazia să le dansezi în Ferrara. Sunt foarte năzuroşi cei de acolo, am auzit. Hai să dansăm jota… bolero… dansul hondo.

Era mai înalt decât ea şi Lucrezia se simţea slabă în prezenţa lui, dar ştia că avea o anumită putere asupra lui. Îşi aminti brusc de zilele copilăriei lor şi de gelozia pe care o stârnise între Cesare şi fratele lor, Giovanni.

– Lucrezia… Lucrezia… murmură el şi mâinile lui se aşezară, calde şi posesive, pe trupul ei, te duci departe… foarte departe. Cum vom suporta asta… tatăl nostru şi cu mine?

– Ne vom întâlni, spuse ea disperată. Ne vom vedea des.

– Te vei duce departe de noi… vei intra într-o familie care nu e ca a noastră.

– Eu voi face mereu parte din familia noastră.

– Nu uita asta, spuse el. Niciodată!

Văzându-i pe fiul şi pe fiica sa dansând împreună, papa nu mai suportă să privească şi alte perechi de pe ringul de dans. Bătu din palme şi le făcu semn tuturor să îi lase singuri pe cei doi dansatori. Făcu apoi semn cântăreţilor din violă şi flaut, iar ei înţeleseră că le cerea să cânte dansuri spaniole.

Aşa că dansară amândoi, singuri, la fel cum mai dansase Lucrezia la altă nuntă de-a ei, dar cu alt frate. Muzica deveni mai sălbatică, mai plină de pasiune, şi toţi se minunau de expresivitatea pe care o puteau da cei doi interpreţi vechilor dansuri spaniole.

Erau priviţi de mulţi ochi şi prin sala de bal începu să se spună că poveştile care circulau despre ei doi păreau să fie adevărate.

Printre cei care nu le urmăreau dansul se număra şi Angela Borgia. Ea îl vedea pe frumosul Ippolito schimbând priviri pline de pasiune cu Sanchia de Aragon şi îşi dădu seama că el deja o uitase pe tânăra care îl amuzase acum câteva clipe. Prima ei experienţă de grandoare în rochia Lucreziei fusese distrusă, iar acum voia să fugă şi să plângă.

Papa continua să atragă atenţia tuturor către frumuseţea dansatorilor.

– Ce graţie nemaipomenită! Aţi mai văzut vreodată un asemenea dans?

Îi aplauda puternic, râdea cu poftă, dar cei care îi erau apropiaţi îi simţiră o notă de isterie în voce. Unii preziceau că atunci când

va veni timpul ca fiica lui să plece din Roma, va găsi tot felul de scuze pentru a o ține lângă el.

Zestrea era numărată cu grijă de curtenii din Ferrara care fuseseră trimiși special să o adune. Se făcea mult caz pe tema mărimii ducaților, și, uneori, cu toate că ceremonia de nuntă avusese loc, parcă urmau să se ivească niște obstacole care să o împiedice pe Lucrezia să mai plece vreodată spre Ferrara.

Călugărițele îi dădeau multă bătaie de cap Lucreziei. Femeile erau îngrozite, pentru că nu mai călătoriseră niciodată. Unele dintre ele erau foarte tinere și frumoase. Soldații care urmau să însoțească alaiul deja glumeau între ei și pariau care dintre ei va fi primul în stare să seducă o măicuță.

Lucrezia făcu apel la papă, dar acesta tratâ cu ușurință și amuzament problema: „Lasă femeile să fie seduse", aceasta fusese sugestia lui. „Ar avea la ce să se gândească pentru tot restul vieții lor."

Lucrezia însă era hotărâtă să facă pe plac noii sale familii și credea că dacă s-ar fi întâmplat ceva cu măicuțele, socrul ei ar fi învinovățit-o pe ea. Știa că Giovanni Sforza primise azil la Isabella, marchiza de Mantova și că noua ei cumnată era gata să creadă tot ce e mai rău despre ea. Cei trei frați îi oferiseră niște indicii despre temperamentul acesteia, și Lucrezia deja avea remușcări în ceea ce o privea. Prin urmare, ea trebuia să îl împace pe ducele Ercole. Știa că avea de demontat o reputație proastă, așa că hotărî ca măicuțele din grupul lui Ercole să ajungă în Ferrara la fel de virtuoase ca atunci când sosiseră la Roma.

Aranjă ca ele să călătorească în trăsuri și să plece cu câteva zile înainte. Pe cheltuiala ei, puse ca toate trăsurile să fie acoperite, pentru ca măicuțele să fie protejate de vreme.

Astfel, simțea ea, îi va demonstra socrului ei că avea de gând să fie o fiică bună și ascultătoare.

Între timp, în bănci, cei 100 000 de ducați de aur își schimbau stăpânul.

Veni vremea ultimelor scene de rămas-bun.

Lucrezia o vizită pe mama ei în podgoria din afara orașului.

Vannozza își îmbrățișă fiica cu dragoste, dar nu își putu ascunde bucuria. Această frumusețe cu părul de aur era o ducesă,

ba chiar ducesă de Ferrara, acum membră a uneia dintre cele mai vechi familii din Italia, niște aristocrați adevărați. Un asemenea gând nu o putea face decât fericită pe Vannozza.

Dacă cel care ar fi plecat ar fi fost Cesare, ar fi plâns amarnic, dar plecarea glorioasă a Lucreziei nu o putea face decât să fie mândră.

– Voi fi pe străzi, fata mea, ca să te văd cum pleci din Roma, îi spuse.

– Mulțumesc, mamă.

– Voi fi mândră… atât de mândră.

Lucrezia o sărută pe mama ei. Nici una din ele nu era foarte emoționată.

Fusese cu totul altfel când venise momentul să-și ia rămas-bun de la copii. Despărțirea era sfâșietoare. În cele câteva săptămâni de când era la Vatican, micuțul Giovanni, Copilul din Roma, învățase să o iubească. Uitase repede de casa în care locuise înainte, pentru că avea numai trei ani, și acum i se părea că locuise dintotdeauna în splendoarea cu care devenise obișnuit.

Totuși, se simți puțin neliniștit când află că Lucrezia avea să plece.

Din fericire, micuțul Rodrigo, care avea doar un an, era prea mic ca să înțeleagă.

Ea îi îmbrățișă pe micuți pe rând, cât de bine putu; siluetele lor rigide și mici, înveșmântate în brocarturi bogate, și hamul, care era purtat de copiii de viță nobilă pentru a-i ajuta să crească drepți și să nu devină cocoșați, o împiedicară să îi îmbrățișeze așa cum ar fi dorit.

În cele din urmă, trebui să facă față celui mai emoționant rămas-bun dintre toate. Alexandru o primi în apartamentele lui personale; erau singuri.

Papa își luă fiica în brațe și plânseră împreună.

– Nu pot renunța la tine, spuse el. Nu voi renunța.

– O, tată, îi răspunse ea, Sfinte Părinte, cel mai sfânt și iubitor tată, ce vor fi viețile noastre dacă nu ne avem unul pe celălalt?

– Nu știu. Nu știu.

– Tată, dar vei veni în Ferrara.

El se forță să își imagineze. Călătoria era lungă pentru un om bătrân, dar se va încumeta să o facă. Nu era un om obișnuit. Putea

suporta această despărțire numai crezând că, în orice clipă, era capabil să pornească spre Ferrara, și ea spre Roma.

– Da, zise el, ne vom întâlni des… des. Cum ar putea fi altfel, când suntem doi oameni care se iubesc atât de mult? Să-mi scrii, draga mea.

– În fiecare zi, tată.

– Indiferent de îndatoririle tale? Ai putea face asta, iubita mea?

– Da, tată. Îți voi scrie în fiecare zi.

– Vreau să știu totul, scumpa mea copilă. Fiecare detaliu. Complimentele pe care ți le fac, rochiile pe care le porți, când îți speli părul, totul despre prietenii tăi; și dacă vreunul din ei te deranjează, vreau să știu, pentru că, să-ți zic ceva, Lucrezia, dragostea mea, dacă vreunul din ei îți deranjează chiar și un fir din părul tău auriu, îi va merge rău… foarte rău, într-adevăr.

– A mai avut vreo fiică un tată atât de iubitor?

– Niciodată, fata mea. Niciodată.

Alaiul aștepta afară, în piață. Caii tropoteau pe pietrele caldarâmului, iar soldații și servitorii își mișcau brațele pentru a se încălzi în aerul rece de ianuarie.

Cesare veni în apartament și își privi cu tristețe tatăl și sora.

– Simți același lucru ca mine, fiul meu, spuse papa.

Cesare își cuprinse sora cu brațul.

– Ea pleacă de lângă noi, tată, dar ăsta nu e un adio. Nu va dura mult și se va întoarce la Roma. Ferrara nu e atât de departe de noi.

– Asta așa este, fiul meu. Am nevoie de consolare.

Apoi vorbiră toți trei în dialectul de la Vatican, pe care le plăcea să îl folosească atunci când erau împreună. Acest lucru îi făcea să se simtă mai legați unul de altul și, în același timp, îi asigura că, dacă ar fi auzit cineva ce vorbeau, oricum nu ar fi înțeles.

– Într-un an, începu Alexandru, voi fi în Ferrara.

– Și, adăugă Cesare, să cadă năpasta pe oricine de acolo care nu o tratează cu respect pe sora mea.

Alexandru zâmbi cu mândrie și se uită la copiii lui.

– Cesare te va proteja și îți va proteja drepturile, draga mea, spuse el. Nu ai doar un tată care te iubește, ci și un frate puternic, iar bunăstarea ta este cea mai mare grijă a lui.

Atunci, Cesare o îmbrățișă și strigă îndurerat:

– Cum de putem să te lăsăm să pleci! Cum de putem! Cum de putem! Privirea îi era sălbatică. Hai să o ținem aici, tată. Să facem

un divorţ. Eu voi pleca împreună cu o armată împotriva lui Ferrara, dacă e nevoie, dar nu ne putem despărți de ea.

Papa mișcă din cap cu tristețe, iar Cesare o strânse pe Lucrezia în brațe cu pasiune.

Acum Alexandru deveni concis și distant, așa cum știa că trebuie să fie în asemenea ocazii. Îi aminti cu viclenie lui Cesare de avantajele căsătoriei, discutând despre bunăstarea micuților Rodrigo și Giovanni.

– Tu, Cesare, spuse el, ai mai mult timp la dispoziție cu ea decât mine, pentru că o vei însoți o bucată de drum.

Papa îi puse pe umeri pelerina aurie și îi mângâie căptușeala din blană moale de hermină.

– Ține pelerina asta strâns în jurul tău, dragă, zise el. Afară cade zăpada. Îi ridică gluga astfel încât aproape că nu i se mai vedea chipul. Protejează această față dulce și acest trup iubit de greutățile călătoriei.

Apoi, o strânse în brațe pentru ultima oară și îi dădu drumul de parcă nu ar mai fi putut suporta.

O însoți până la alaiul care aștepta, urmărind-o cum încalecă pe catârul ei, și îi strigă cu voce tare, ca toată lumea să audă:

– Domnul fie cu tine, fata mea. Sfinții să te aibă în pază. Deși ești departe de mine, voi face la fel de mult pentru tine ca și cum ai fi alături de mine.

Toți știau că aceasta era o asigurare pentru Lucrezia și o amenințare pentru ei. „Dacă cineva îi face vreun rău fiicei mele, mânia Vaticanului se va abate asupra sa."

Încet, alaiul ieși din Piața Sfântul Petru, urmat de o sută cincizeci de căruțe încărcate cu hainele și zestrea Lucreziei.

De la fereastra lui din Vatican, Alexandru o urmărea pe Lucrezia călare pe catârul ei și nu se mișcă din loc până când nu o pierdu în zare.

Apoi, plecă de la fereastră și se închise în camerele sale private.

– E posibil să nu o mai văd niciodată, șopti el și, pentru scurtă vreme, se lăsă pradă unei dureri agonizante, așa cum făcuse și la moartea lui Giovanni.

În cele din urmă se ridică, alungă gândurile rele și își chemă servitorii.

„Ferarra nu este atât de departe de Roma", își zise.

V
În Ferrara

Cu fiecare raport pe care îl primea, Isabella d'Este devenea din ce în ce mai neliniștită în castelul ei care dădea spre râul Mincio.

Infiltrase un spion de încredere într-un grup care plecase din Ferarra spre Roma, un bărbat care fusese odinioară preot. Scrisorile lui către ea erau semnate „Preotul" și, înainte să plece, jurase că va intra în suita madonnei Lucrezia și că nu îi va scăpa nimic din ce era legat de ea. Avea să trimită detalii despre fiecare rochie pe care o purta, despre fiecare cuvânt pe care îl rostea, așa încât Isabella să fie la curent cu tot, ca și cum s-ar fi aflat la fața locului.

Isabella își pierdea des cumpătul și țipa la toate doamnele de companie. În aceste săptămâni de pregătiri, temperamentul ei, mereu aprins, fusese și mai dificil decât de obicei și toată lumea făcuse eforturi extraordinare ca să o împace.

Isabella era furioasă că nunta cu Borgia avea să devină realitate. Se temea cu disperare că această fată, despre a cărei frumusețe îi scriseseră atât de mult frații ei – chiar și piosul de Sigismund – avea să îi fie rivală.

„Are niște rochii cum n-ai mai văzut", îi scrisese Ferrante. Și, după descrierile Preotului, erau făcute din catifea vișinie, brocart albastru și cu mâneci desprinse din care curgeau cascade de dantelă.

De unde avea astfel de rochii? Cine i le făcea? se întrebă ea. Madonnei Lucrezia îi plăcea foarte mult să își deseneze propriile rochii, i se răspunse, și chiar ea supraveghea croirea lor.

Isabella se considera cea mai elegantă doamnă din Italia. Regele Franței îi ceruse să îi trimită păpuși îmbrăcate cu replici ale rochiilor ei. Și acum, Ferrante îi scria că nu mai văzuse niciodată rochii atât de splendide ca cele purtate de madonna Lucrezia!

– Îi voi arăta eu ce înseamnă eleganța! strigă Isabella.

Își chemă toți croitorii la castel. I se aduseră materiale bogate, pentru a le aproba. Nu mai avea mult timp la dispoziție, dacă voia să meargă la nuntă cu o garderobă care să o eclipseze pe femeia aia Borgia.

Cusătoresele erau ocupate zi și noapte, în timp ce ea își desena rochie după rochie. Brocartul scump era cusut cu perle, iar pelerinele din pânză aurită erau căptușite cu blană de râs. Pe mese erau întinse baloturi de satin în cele mai puternice culori posibile.

Isabella se plimba nerăbdătoare prin camera de lucru, citind fragmente din scrisorile primite de la frații ei și de la Preot.

– Și cum este ea? strigă Isabella. Se pare că sunt toți atât de năuciți de farmecele ei, încât nu mai pot scrie corect. „Este înaltă și zveltă, iar rochiile pe care și le creează singură îi vin foarte bine."

„Înaltă și zveltă!" Isabella își trecu mâinile peste șoldurile ei puțin cam mari.

Doamnele ei de companie încercau să o împace cât de bine puteau.

– Nu poate fi mai subțire decât Înălțimea Ta, marchiză. Dacă este așa, atunci e hidos de slabă.

Ochii negri ai Isabellei străluciră de furie și de înțelegere. Era destul de rău că o Borgia intra în familia lor, dar să o accepte ca rivală, o rivală de succes, chiar și în unul din domeniile în care Isabella excela, era intolerabil.

Deși curtenii îi spuneau că este frumoasă, că e zveltă ca o tinerică, ea știa mai bine. Prin urmare, începu să lucreze la rochii care trebuiau să o facă să arate mai înaltă și mai slabă decât în realitate.

Ippolito îi scrisese despre modul grațios în care dansa Lucrezia, așa că Isabella trebui să cheme un profesor de dans la castel și să repete dansurile.

Lucrezia cânta minunat la lăută și, de multe ori, cânta și cu glasul ei dulce. Prea bine, și Isabella trebuia să cânte la lăuta ei și să-și exerseze vocea mai mult ca niciodată.

O singură persoană privea cu un amuzament distant toate aceste pregătiri. Acesta era soțul Isabellei, Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova.

Francesco o enerva pe Isabella. Așa docil cum era, fuseseră câteva ocazii în care îi amintise că el era conducătorul din Mantova,

iar ea nu uitase niciodată asta; şi, simţind că îi este superioară, faptul că fusese forţată să îi accepte dominaţia era deranjant. Mulţi oameni din Italia îl considerau un mare soldat, un bărbat de seamă, dar pentru Isabella, o singură familie era importantă în Italia – Este, familia ei –, iar ceilalţi trebuiau să se considere foarte norocoşi pentru că li se permisese să îşi unească numele cu al ei. Dezaprobarea ei în ceea ce privea căsătoria cu Borgia avea rădăcini în această credinţă, iar Francesco ştia prea bine care erau sentimentele ei.

El, acest soţ soldat, o înţelegea chiar prea bine, iar zâmbetele arogante pe care i le arunca atunci când ea îi spunea că se teme de Lucrezia erau categoric enervante.

Aruncă asupra lui o furtună de cuvinte:

– E totul foarte bine pentru tine. Ţie nu îţi pasă! Îţi zic, eu nu mă bucur să văd că familia mea se înjoseşte astfel.

– Ar trebui să fii fericită că se îmbogăţesc atât de mult, draga mea, spuse blândul Francesco.

– Ducaţi! Ce sunt ei în schimbul acestei… acestei mezalianţe?

– Întreabă-l pe tatăl tău, Isabella. El are un mare respect pentru ducaţi, iar ducaţii sunt ducaţi, fie că vin din cuferele papei, fie că vin din Ferrara.

– Îţi baţi joc de mine.

Expresia lui se mai îmblânzi un pic. Îşi aminti de primele zile ale mariajului lor, de cât de mândru era de ea pentru că i se părea că se ridica deasupra tuturor celorlalte femei. Oare în zilele alea acceptase modul în care ea se vedea pe sine? Poate. Dar chiar fusese frumoasă; fusese plină de viaţă şi deşteaptă. Ah, dacă Isabella ar fi dat dovadă de mai multă modestie, ce persoană încântătoare ar fi fost!

– Nu, zise el, nu vreau să râd de tine.

– Tu ai văzut-o pe fata asta. Spune-mi cum este. Fraţii ăştia ai mei şi toţi cei care îmi aduc rapoarte despre ea par să fie fermecaţi de o rochie de catifea, de brocarturi şi de bijuterii fine.

– Aşa că speri să îi uimeşti pe toţi afişând catifele, brocarturi şi bijuterii şi mai grozave?

– Spune-mi, când ai văzut-o pe fată, ai rămas uluit?

Francesco îşi aminti acea zi în care trecuse prin Roma ca erou al bătăliei de la Fornovo – acea bătălie care îi alungase pe francezi

din Italia și care, mai târziu, se dovedise a fi decisivă. Își aminti de o ființă plăcută; pe atunci era numai o copilă. Auzise că avea șaisprezece ani, dar lui i se păruse mai tânără de atât. Imaginea evocată era a unei copile cu păr lung, auriu și ochi luminoși, care ieșeau în evidență pentru că nu erau des întâlniți în Italia.

– Îmi amintesc de ea, dar vag, răspunse. Părea o copilă plăcută.

Isabella îi aruncă soțului ei o privire aspră. Dacă zvonurile erau adevărate, „copila" numai inocentă nu era, încă de pe-atunci. Isabella ar fi fost interesată să afle ce părere avusese despre soțul ei, pe care, în mod ciudat sau cel puțin așa i se părea ei, femeile îl considerau atrăgător. Putea înțelege popularitatea lui Ippolito, a lui Ferrante sau a fratelui ei bastard, Giulio, dar ei făceau parte din familia Este. Fascinația femeilor pentru soțul ei urât depășea puterea ei de înțelegere.

Înlătură aceste gânduri cu o ridicare din umeri, pentru că nu avea vreme să se gândească la altceva decât la nunta care avea să urmeze.

– Trebuie să îi scriu imediat Elizabettei, zise ea. Am auzit că alaiul va sta o vreme în Urbino. Trebuie să o avertizez pe sora ta despre Borgia.

Francesco se gândi la năzuroasa lui soră, Elizabetta, care se măritase cu ducele de Urbino.

– Mireasa este tânără, spuse el, și va ajunge într-o țară ciudată. Nu mă îndoiesc că va fi foarte speriată. Dacă îi scrii Elizabettei, roag-o să fie bună cu fata.

Isabella râse.

– Bună cu o Borgia! Cine e bun cu viperele? Categoric o voi avertiza pe Elizabetta să aibă grijă.

Francesco dădu din cap.

– Nu mă îndoiesc că amândouă veți pune la cale un plan pentru a-i face zilele cât mai neplăcute în Ferrara.

Francesco se întoarse și plecă. Isabella se uită după el. Părea cu adevărat emoționat. Oare era posibil să fi avut sentimente pentru fată, atunci când a văzut-o? Imposibil. Se întâmplase demult și nu se mai întâlniseră de atunci. Nu era nici o îndoială că, în ciuda reputației sale proaste, această Lucrezia Borgia îi făcea pe bărbați să se poarte cavalerește.

Dar nu era vreme să se gândească la galanteriile prostești ale lui Francesco și la simpatia lui pentru această Borgia. Ar fi trebuit

să știe că nu e bine să lupte pentru o asemenea femeie, care nu avea nici un drept să intre, prin căsătorie, într-o familie aristocrată din Italia. Îi scrise imediat cumnatei sale, ducesa de Urbino. Sărmana Elizabetta! Toată lumea se aștepta să o distreze pe parvenită, așa că trebuia să fie pregătită. Trebuia să o trateze pe față cu dispreț. Era singura atitudine potrivită în aceste împrejurări.

Un mesager îi aduse o scrisoare de la tatăl ei.

O citi repede. Era o invitație oficială la nuntă și, destul de ciudat, nu îl includea și pe Francesco.

Mai era o scrisoare personală, în care bătrânul duce explica totul. El nu avea încredere în Borgia. Era posibil ca această căsătorie să fi fost aranjată pentru a-i atrage pe cei mai importanți lorzi la nuntă, iar domeniile lor să rămână lipsite de apărare, pentru că Cesare Borgia era dornic să își facă un regat al lui, iar Ercole credea că ar trebui să fie prevăzători în ceea ce îl privea pe ducele de Romagna. Prin urmare, ar fi fost înțelept ca Francesco să rămână acasă pentru a apăra Mantova, în caz de nevoie.

Isabella dădu din cap. Ea și tatăl ei gândeau la fel de chibzuit, iar sugestia lui era demnă de el.

Mai mult, ea se bucură. Era hotărâtă să-i facă zile fripte Lucreziei și ar fi fost destul de enervant dacă, în tot acest timp, Francesco ar fi stat cu ochii pe ea. Acum avea să meargă fără soțul ei în Ferrara și acolo avea să se distreze în voie, pentru că nu se îndoia o clipă că ea va fi cea care va ieși câștigătoare din conflictul cu Lucrezia.

Când îi arătă lui Francesco scrisoarea de la tatăl ei, acesta căzu pe gânduri.

– Sună ca o măsură de bun-simț, nu-i așa? întrebă ea.

– Da, răspunse el. E de bun-simț. Oricine ar fi nebun să-și părăsească domeniul în condițiile în care Cesare Borgia caută să și-l mărească pe al său.

Ea îl luă de braț și îi râse în față.

– Văd că bunătatea ta se îndreaptă numai către sora lui, nu și către frate.

– Fratele este problema mea, răspunse el.

– Așa e, Francesco. Prin urmare, trebuie să mi-o lași mie pe soră.

Călătoria spre Ferrara era anevoioasă pentru că trebuiau să se oprească de multe ori ca să li se ureze bun-venit sau ca să asiste la

spectacolele organizate în cinstea și pentru distrarea lor. În Roma, când Cesare își luase rămas-bun, Lucrezia avu din nou sentimentul de libertate pe care îl trăise cândva, demult, dar acesta era amestecat cu temeri pentru viitor. Ippolito își luase și el rămas-bun, pentru că trebuia să se întoarcă la Roma, fiind ținut ca ostatic. Angela Borgia îl tratase cu indiferență și aroganță pe elegantul cardinal, care fusese puțin ranchiunos și amuzat de acest lucru, dar ale cărui gânduri erau la drumul de întoarcere spre Roma, unde avea să își reînnoiască prietenia incitantă cu Sanchia.

Alături de Lucrezia călătorea și Adriana Mila, cu care aceasta își petrecuse mare parte din copilărie. Adriana avea în grijă servitorii Lucreziei, oferindu-i acesteia un sentiment de liniște. Lucrezia era recunoscătoare și pentru cele două verișoare care o însoțeau, tânăra Angela și Girolama Borgia, soția lui Fabio Orsini. Când te îndrepți spre o țară străină e reconfortant să ai alături vechi prieteni.

Și acum venise vremea să se despartă și de Francisco Borgia, cardinal de Cosenza, în ale cărui mâini binevoitoare îl lăsa pe micul ei Rodrigo.

Nu își putu stăpâni lacrimile în fața celorlalți când se despărți de bătrân, implorându-l încă o dată să aibă grijă de băiețel. El jură din nou că va face întocmai. Lucrezia știa că avea să își țină promisiunea pentru că, deși era și el Borgia (era fiul lui Calixtus al III-lea), îi lipsea ambiția care îi poseda pe tatăl și fratele ei. Ea simțea că în mâinile lui se afla viitorul fiului ei și îi spuse asta, iar el o asigură că nu îi va trăda încrederea.

Îl privi cu tristețe cum se îndepărtează, simțind că se rupsese încă o legătură cu trecutul. Acum trebuiau să continue călătoria, pentru că erau așteptați de ducele și ducesa de Urbino.

Ducele și soția sa, Elizabetta, așteptau să o întâmpine pe Lucrezia la porțile orașului Gubbio, aflat pe teritoriul ducelui de Urbino.

Elizabetta era plină de o furie pe care cu greu și-o putea stăpâni. Soțul ei o convinsese că era necesar să îi arate respect Lucreziei Borgia. Cesare își întorsese ochii spre bogatul ținut Urbino și orice scuză ar fi fost suficientă pentru a-i ataca. Prin urmare, nu trebuiau să îi ofere nici un motiv de dușmănie și era bine să o primească pe sora lui cu toate onorurile pe care le merita un nobil venit în vizită.

Elizabettei, care ținuse o corespondență strânsă cu cumnata ei Isabella d'Este, i se părea dificil să adopte o atitudine echilibrată.

Ea se gândi – așa cum făcuse de sute de ori – la toate nenorocirile pe care unii membri ai familiei Borgia le aduseseră în viața ei. Problemele ei începuseră când soțul ei, Guidobaldo, fusese chemat pentru a merge la război cu fiul papei, Giovanni Borgia. În primul rând, Guidobaldo (recunoscut ca unul dintre cei mai buni conducători de oști din Italia, alături de fratele ei, Francesco Gonzaga) fusese obligat să servească sub comanda familiei Borgia. Dintre toți comandanții nepricepuți care îndrăzniseră vreodată să conducă o armată, Giovanni ocupa primul loc și, din cauză că îi ascultase ordinele, Guidobaldo fusese rănit, luat prizonier de către francezi și ținut într-o închisoare întunecată și plină de umezeală în timp ce familia lui își strângea toate averile pentru a oferi recompensa cerută pentru eliberarea lui. Papa Borgia ar fi putut să o plătească, dar el fusese prea ocupat să facă pace cu francezii, cu viclenie, și să acopere urmele prostiilor făcute de fiul lui.

Când se întorsese acasă, Guidobaldo era un alt bărbat, diferit de soțul pe care îl știa Elizabetta. Șchiopăta din cauza reumatismului și suferea jalnic din cauza gutei. Plecase de acasă tânăr, pregătit să intre în armata papei, și se întorsese ca o umbră a acelui tânăr. Mergea încet, și erau zile în care de-abia se târa. Era cocoșat și avea chipul palid și ridat.

Elizabetta deveni din ce în ce mai înverșunată. Poate că Guidobaldo îi iertase pe Borgia, pentru că avea o fire bună și blândă, neputincioasă să vadă răul decât atunci când era exact în fața lui, dar ea nu avea să îi ierte niciodată.

Se uită la el, așa chircit cum stătea în șa, gata să îi aducă onoruri fiicei celui care era responsabil de starea lui actuală, gata să-i arate curtoazia pentru care era renumit. Dacă se gândea la rănile din trecut, își va spune: „Nu a fost vina acestei fete. Ar fi grosolan din partea mea să îi arăt, prin fapte sau expresie, că îmi amintesc de răul pe care mi l-a făcut tatăl ei".

„Dar eu", gândi Elizabetta, „eu voi face tot ce-mi stă în putință ca să le arăt acestor parveniți că îi acceptăm numai pentru că așa se cuvine să facem".

Și iată că fata ajunse, arătând fragilă și foarte feminină, amabilă și drăguță, astfel încât celor hotărâți să o urască le veni foarte greu să creadă poveștile diabolice care circulau despre ea.

Ducele se înclină în fața ei, iar ducesa se purtă cu amabilitate, dar privindu-i chipul aranjat de sub pălăria neagră, cu borduri largi, și veșmintele din catifea neagră care nu erau croite pentru petrecere, Lucrezia deveni conștientă de faptul că ducesa nu o plăcea.

Își dădu seama atunci că aceasta era numai o anticipare a ceea ce o aștepta în noua ei casă. Trebuia să lupte cu prejudecățile, să câștige afecțiunea, sau cel puțin toleranța oamenilor care, dinainte să o cunoască, hotărâseră să nu o placă.

Guidobaldo își puse castelul la dispoziția Lucreziei și plănui banchete, baluri mascate și distracții extravagante. El era politicos și bun, dar Lucrezia era permanent conștientă de aerul dezaprobator al Elizabettei, împreună cu care trebuia să călătorească până în Ferrara, pentru că se stabilise (și asta fusese dorința papei) ca ea și ducesa să împartă aceeași trăsură splendidă.

Alexandru o avertizase că va trebui să stea cât mai mult posibil în compania Elizabettei și Isabellei. Trebuia să le studieze hainele, manierele, gesturile; trebuia să își amintească faptul că ele erau doamne de vază, care făceau parte din cele mai nobile familii din Italia.

– Dacă tot nu o pot avea alături pe draga mea fiică, îi spusese Alexandru, nimic nu mi-ar face o plăcere mai mare decât să o știu în compania acestor prințese. Fă ceea ce fac și ele. Vorbește așa cum vorbesc ele. Pentru că, Lucrezia, iubita mea, și tu ai devenit o prințesă, la fel ca ele.

Așa că în timp ce stătea alături de Elizabetta în litiera acesteia, Lucrezia era hotărâtă să fie la fel de liniștită și rezervată ca tovarășa ei de drum. Astfel, Elizabetta pierdu o ocazie de a o umili pe Lucrezia, așa cum intenționase. Fata asta Borgia, recunoscu ea fără voie, avea grație și șarm, și atunci când te aflai în compania ei ajungeai să o consideri la fel de nobilă ca tine.

Dar Elizabetta nu uită. Această fată fusese crescută la curtea papală. Fără îndoială, auzise povești despre impotența de care suferea Guidobaldo după ce se întorsese din închisoarea în care papa îl lăsase să putrezească. Cei din familia Borgia apreciau mereu glumele cele mai vulgare. Ea nu avea să uite doar pentru că această fată dădea dovadă de o eleganță modestă și de o demnitate calmă. Borgia erau detestabili; iar dacă apăreau deghizați într-o fată fermecătoare, erau chiar și mai malefici.

De aceea, Elizabetta continuă să fie rece și rezervată, Lucrezia fiind conștientă că cea care o însoțea spera încontinuu ca ea să facă vreo greșeală de etichetă. Adriana Mila o ura pe Elizabetta și nu se putea abține să nu o arate. Această ură o încânta pe ducesa de Urbino. Pe tot parcursul călătoriei, ea afișa zâmbetul ei arogant și se gândea la toate câte avea să-i povestească dragei sale cumnate și prietene Isabella, când aveau să se întâlnească în Ferrara.

Elizabetta se amuză în secret când ajunseră la Pesaro. Intrând în oraș, observă că Lucrezia deveni tristă. Probabil că fata își amintea de lunile pe care le petrecuse aici ca soție a lui Giovanni Sforza; el fusese lordul de Pesaro, înainte ca Cesare să-i ia acest titlu.

Probabil își amintea toate amănuntele divorțului scandalos și, cu siguranță, se simțea rușinată.

– Peisajul acesta îți pare familiar, îi spuse Elizabetta când intrară în oraș.

– Am mai fost aici înainte.

Elizabetta râse ușor.

– Desigur, cu primul dintre soții tăi, dar atunci erai foarte tânără, nu-i așa? Nu cred că îl vedeai ca pe un soț. La urma urmelor, nu a fost o căsnicie adevărată, nu? Nu a fost consumată.

Lucrezia privea fix înainte, iar chipul ei palid căpătă puțină culoare în obraji.

– Giovanni, care a fost la curtea cumnatei mele, jură că această căsătorie a fost consumată, continuă Elizabetta. Sărmanul Giovanni! A pierdut atât de multe… pământurile lui… soția… chiar și reputația de bărbat. Îmi e milă de Giovanni Sforza.

Nici acum Lucrezia nu scoase vreun cuvânt; și ei îi era milă de Giovanni.

– Cu siguranță, oamenii de aici își vor aminti, vorbi mai departe Elizabetta. Oamenii nu uită ușor. Își vor aminti când ai venit aici ca soție a lordului de Pesaro. Ciudat… că acum te-ai întors pe aceste meleaguri ca soție a altui bărbat, cu toate că și acesta e lordul lor. Ar trebui să spun că el, cel care a fost lordul lor, încă mai trăiește și încă se declară soțul tău!

– Nu îmi dau seama cum se poate așa ceva, spuse Lucrezia, pentru că a avut loc un divorț.

– Pe temeiul neconsumării! Însă dacă această căsătorie a fost consumată, temeiul divorțului ar dispărea și… dacă nu a existat

nici un motiv, cum ar putea exista un divorț? Eu nu știu. Tatăl tău, care se pricepe la astfel de chestiuni, ne va spune, fără îndoială. Vai, privește! Oamenii sunt nerăbdători să te vadă. Trebuie să te arăți, să știi.

Lucrezia, care sperase să intre în liniște în Pesaro, orașul de care o legau atâtea amintiri, se văzu nevoită să iasă din litieră și să călărească pe catârul ei, pentru ca toți să o poată vedea.

Elizabetta călători alături de ea, sperând, cu maliției, că planul de-a o umili pe Lucrezia va reuși. Dacă i-ar fi putut incita pe acei oameni să strige insulte la adresa ei, ar fi făcut-o.

Dar acolo se afla și Ramiro de Lorqua, spaniolul pe care Cesare îl pusese să conducă Pesaro în absența lui, iar Ramiro, cunoscând importanța pe care o avea Lucrezia pentru stăpânul său, era hotărât să-i ofere o primire cum nu se mai văzuse în Pesaro. Se putea baza pe cooperarea oamenilor, pentru că Ramiro era cel mai violent dintre suzerani și nimeni nu îndrăznea să i se opună.

Poate din cauza fricii de Ramiro, poate din cauză că fata zveltă cu părul lung și auriu care îi cădea în jurul umerilor li se păru atât de blândă și de fermecătoare, oamenii se comportară corespunzător, strigând doar: „Ducesa! Ducesa! Lucrezia!"

Deși îndoielile Lucreziei nu scăzură pe perioada șederii în Pesaro, Elizabetta se simți dezamăgită.

Era de datoria lui Ramiro să o escorteze pe Lucrezia prin teritoriul Romagna, și asta și făcu, asigurându-se că pe domeniul fratelui ei se va simți sărbătorită oriunde mergea. Se pregătiseră banchete în cinstea ei; în orașele cucerite, locuitorii afișaseră steaguri cu mesaje de salut. Oriunde mergea, era urmărită de urale de bun-venit.

Ducele de Ferrara devenea din ce în ce mai neliniștit, pentru că drumul dura mai mult decât anticipase, și, cum o mare parte din invitații la nuntă erau deja în Ferrara, strâmba din nas la cheltuiala pe care trebuia să o facă pentru a-i hrăni și distra.

Trimise instrucțiuni ca drumul să se facă mai în grabă, fără opriri atât de lungi în diferite orașe. De-abia aștepta să își primească nora.

Lucrezia însă dădea dovadă de o oarecare încăpățânare. Nu voia să se grăbească. Părul ei trebuia spălat o dată la câteva zile și se simțea prea obosită ca să petreacă zi după zi în șa sau în litieră.

Așa că ducele spumega și socotea costul distracției musafirilor, în timp ce Lucrezia continua să înainteze încet.

Ferrante era fermecat de ea; el o lăuda cel mai mult în scrisorile sale, care erau trimise printr-un mesager special către sora lui, Isabella, provocându-i acesteia crize de gelozie.

„Ea și cu mine am deschis balul de noaptea trecută, soră. Nu am văzut-o niciodată arătând mai frumos ca atunci. Părul ei era mai auriu ca niciodată. Îl spălase în ziua aceea. Pentru a-și păstra culoarea, e nevoie să îl spele la câteva zile. Rochia ei era de catifea neagră și o făcea să arate mai zveltă, mai frumoasă decât înainte; pe cap purta o bonetă mică, aurie, care se distingea cu greu de auriul părului ei; pe frunte avea un diamant imens. Piticii ei spanioli sunt ființe haioase. Dansează și ei în sală odată cu ea, îi urmăresc mișcările și atrag atenția asupra frumuseții ei. Sunt destul de vanitoși și le place să se afișeze în haine strălucitoare, pentru a se potrivi cu stăpâna lor. Nimeni nu pare să fie deranjat de asta. Manierele și eticheta din Roma sunt diferite de cele din Mantova și Ferrara. Mă întreb, dragă soră, ce-ai zice dacă și piticii tăi ar face astfel de glume și gesturi când te-ar urma în sala de dans. Lucrezia le acceptă fără să fie deranjată și, de când am plecat din Pesaro – unde, recunosc, părea cam tristă –, are o foarte bună stare de spirit."

Când Isabella primi scrisoarea se înfurie.

– Idiotul! strigă ea. Tânărul ăla prost scrie de parcă i-ar fi amant. După câte știm despre reputația ei, poate că îi și este deja.

Îi va arăta scrisoarea lui Alfonso și va încerca să îi sădească o sămânță de indignare în mintea lui adormită.

În timp ce Lucrezia se afla la Rimini, acel oraș în care deschisese balul dansând cu Ferrante, unul dintre servitori galopă în castel cu vești îngrijorătoare.

Ferrante fu prima persoană pe care o întâlni și căzu la picioarele lui, declarând că madonna Lucrezia se află într-un pericol teribil.

– Cum așa? întrebă Ferrante.

– Pentru că, milord, în afara orașului o așteaptă un grup de bărbați. Sunt conduși de Carracciolo.

– Carracciolo! strigă Ferrante.

– E nevoie să vă aduc aminte, milord? Carracciolo era logodit cu Dorotea da Crema, care a fost răpită de Cesare Borgia și despre care nu s-a mai auzit nimic de atunci.

– Vrei să spui că acest om încearcă să o răpească pe madonna Lucrezia?

– Așa se pare, milord. Da. Și să-i facă ceea ce i-a făcut Cesare Borgia logodnicei sale.

Ferrante se grăbi imediat să-i ducă Lucreziei vestea. Aceasta se înfricoșă, pentru că violența o speria.

Ferrante se aruncă în genunchi în fața ei și declară că o va proteja cu prețul propriei vieți. Ea nu îl asculta, ci se gândea la Dorotea, care pornise într-o călătorie asemănătoare cu cea pe care o făcea ea, fără să mai ajungă vreodată la destinație. Se gândi la Cesare și se cutremură.

Înțelese sentimentele acestui om, Carracciolo. Știa ce avea să i se întâmple dacă ar fi căzut în mâinile lui.

Elizabetta intră, iar Ferrante se ridică în picioare, speriat.

Povesti din nou ceea ce auzise.

Elizabetta ridică din umeri.

– Fără îndoială, e doar o poveste, spuse ea, fără să-și poată ascunde valul de plăcere care o cuprinse preț de o clipă.

„Femeia asta mă urăște", se gândi Lucrezia. „Speră că voi cădea în mîinile lui Carracciolo."

Era la fel de îngrozită de răutatea acestei femei cum era de această poveste.

Atunci se gândi: „Eu sunt Borgia. Păcatele familiei sunt și păcatele mele. E posibil ca acum… să mă ajungă din urmă, să nu am nici o cale de scăpare?"

Lucrezia petrecu o noapte albă. În toate acele ore în care se întoarse de pe o parte pe alta așteptă să audă de jos strigăte de victorie, voci aspre care să îi ceară să se predea.

Dimineața devreme, peste oraș plutea o ceață densă, de care ea se hotărî să profite pentru a părăsi orașul. Era îngrozită de locul acela și nu mai suporta să rămână nici o clipă acolo.

Așa că plecară cât de repede se putea și porniră spre Bologna pe Via Emilia.

Când se ridică ceața, reușiră să vadă la kilometri întregi depărtare și nu zăriră nici urmă de dușman.

Era evident sentimentul de ușurare pe care îl trăia Lucrezia, însă Elizabetta avu grijă să nu se bucure prea mult de el.

– Am veşti pentru tine, spuse ea. Giovanni Sforza vine la nuntă.

– O, dar nu poate face asta!

– Poate. Și-a anunțat intenția de a veni. Am auzit că deja a plecat spre Ferrara.

Lucrezia se uită brusc la însoțitoarea ei și atunci înțelese că Elizabetta și prietena ei, Isabella, despre care își dădu seama că îi era, de asemenea, dușman, aranjaseră ca Giovanni Sforza să vină la nuntă pentru ca ea să se simtă prost.

Privind în viitor, își dădu seama că noua ei viață avea să fie plină de oameni care voiau să o distrugă.

Ajunseră în Bologna, iar membrii familiei regente Bentivoglio le ieșiră în întâmpinare. Apoi, cu o procesiune demnă de un învingător, Lucrezia fu condusă până la frumoasa lor casă aflată la marginea orașului.

Focurile din șeminee erau întețite, așa că Lucrezia și suita ei se simțiră ușurați că puteau să se încălzească. Le fuseseră pregătite distracții, dar Lucrezia îi rugă să le amâne. Ea și însoțitorii ei erau obosiți și doreau să se odihnească până a doua zi.

Era plăcut să se afle între acești pereți plini de fresce, să se întindă în fața unui foc strașnic, să ordone să i se aducă apă caldă și să i se spele părul după atâta drum.

Angela și Girolama o ajutau cu toaleta și sporovăiau entuziasmate, amintindu-i că se aflau chiar la granița cu Ferrara și că, în curând, vor ajunge la finalul călătoriei lor.

Angela fusese puțin cam tăcută de când îl cunoscuse pe Ippolito, dar asta nu o făcea mai puțin plăcută.

Vorbeau despre recepțiile care fuseseră organizate în cinstea lor, despre steagurile cu albastru și auriu care fuseseră arborate afară de oamenii care știau cât de mult îi plăceau ei aceste culori.

– Lucrezia, se pare că toată Italia te iubește, spuse Angela. Numai iubirea ar putea naște un asemenea entuziasm.

– Iubirea… sau frica, răspunse Lucrezia pe un ton sumbru.

– Le aud vocile în somn, interveni Girolama. Le aud ovațiile: „Ducesa! Ducesa! Ducesa!“ Le aud la nesfârșit.

– Te-au iubit din prima clipă în care te-au zărit, insistă Angela. Se uită numai o dată la tine și rămân fără suflare de cât se minunează.

– Mai degrabă sunt surprinși, spuse Lucrezia, pentru că nu am șerpi în păr și nu îi omor cu privirea, ca Gorgona.

– Te iubesc și mai mult din cauza zvonurilor false pe care le-au auzit. Tu arăți… angelic. Nu există alt cuvânt mai potrivit.

– Mă vezi cu ochii unui Borgia, micuță verișoară, iar eu am ajuns să înțeleg că, pentru un Borgia, orice alt Borgia este perfect. Încearcă să mă privești prin ochii altora.

Adriana intră foarte agitată.

– Grăbiți-vă! strigă ea. Avem un vizitator neașteptat. O… uită-te la părul tău. Scoate-ți imediat rochia asta. Unde e cea albastră cu dungi? Vai, nu vom avea timp destul.

– Cine este? ceru să știe Lucrezia, cuprinsă de spaimă. Se gândi că era vorba despre Carracciolo, furios din cauză că logodnica lui fusese violată și dornic să se răzbune pe Borgia. Se gândi și la Giovanni Sforza, umilit și insultat, hotărât la rândul lui să se răzbune.

Adriana era atât de entuziasmată, încât de-abia își găsea cuvintele.

– Habar n-aveam că se va întâmpla așa ceva. Haideți.. fetelor… repede. Of, vai… of, vai… să fim surprinse așa!

– Adriana, fii calmă. Te rog, spune-ne cine este vizitatorul.

– Alfonso este aici. Mirele tău e hotărât să te vadă înainte de intrarea ta oficială în Ferrara.

– Alfonso! Lucrezia începu să tremure.

Era conștientă de tulburarea Adrianei, care-i căuta rochia potrivită, și de a Angelei, care îi pieptăna părul ud.

Apoi se auziră pași grei la intrarea în cameră și o voce gravă care îi ordonă cuiva să se dea la o parte.

Ușa fu împinsă la perete și în prag se ivi Alfonso d'Este, care rămase pe loc să-și privească mireasa.

Era înalt și lat în umeri, avea ochi gri-albăstrui, nas acvilin și părea o întruchipare a puterii în forma ei brută.

Lucrezia se ridică repede în picioare și făcu o reverență.

Cei care priveau scena nu o mai văzuseră atât de frumoasă și de fragilă cum părea acum, lângă viitorul ei soț.

– Milord, spuse ea, dacă am fi ştiut dinainte de sosirea ta, nu te-am fi primit aşa.

– Ha! spuse el. Planul meu a fost să te iau prin surprindere.

– M-ai găsit cu părul ud. Am ajuns de curând şi eram murdară de pe drum.

– Eu nu sunt atât de şocat de murdărie, cum sunt alţii. Îi luă o şuviţă de păr în palmă. Am auzit că străluceşte ca aurul, adăugă el.

– Da, când este uscat. Sunt mâhnită că acum, când mă vezi pentru prima dată, am părul ud.

Îi prinse câteva şuviţe de păr în mână şi le trase uşor.

– Mie îmi place, spuse.

– Mă bucur că e pe placul tău, pentru că speram să…

În timp ce o privea, Lucrezia îşi dădu seama că el se pricepea foarte bine la femei. El îi studie fiecare părticică a trupului şi, din când în când, râdea scurt şi sec. Îi plăcea ce vedea.

Se uită la Adriana şi la celelalte două fete.

– Lăsaţi-mă singur cu madonna Lucrezia, zise el. Am treabă cu ea.

– Milord… începu Adriana alarmată.

Alfonso îşi flutură mâna în direcţia ei.

– Termină, femeie, rosti el. Suntem căsătoriţi, chiar dacă ceremonia s-a făcut la distanţă. Plecaţi, vă spun. Şi cum Adriana ezită, urlă: Duceţi-vă!

Adriana făcu o reverenţă şi plecă, urmată de fete.

Alfonso se întoarse către Lucrezia.

– Trebuie să înveţe că sunt un bărbat care vrea să-i fie îndeplinite ordinele imediat, explică el.

– Am văzut asta.

Se apropie şi îşi puse mâinile pe umerii ei. Nu se simţea foarte confortabil în prezenţa ei; nu se mai aflase în compania unei femei cultivate. El prefera fetele pe care le întâlnea în taverne sau prin sate. El privea, le chema, şi pentru că ele nu îndrăzneau să nu se supună – şi nici nu voiau să nu i se supună –, făceau aşa cum le spunea el. Alfonso nu era genul de bărbat care voia să piardă prea mult timp cu îndrăgosteala.

Ea părea fragilă, dar nu era lipsită de experienţă, măcar asta ştia despre ea. Simţi în ea o senzualitate care îi plăcea.

O prinse brutal şi o sărută pe gură. Apoi o ridică în braţe.

– Pentru asta am venit, spuse el și o duse prin apartament până în dormitorul ei.

Ea abia dacă își dădu seama de cearta de mai devreme, de plecarea grăbită a fetelor, care o așteptau afară.

Toată casa avea să vorbească despre vizita lui Alfonso, dar ei nu îi păsa. Și nici lui.

Când Isabella auzi că Alfonso îi făcuse o vizită neoficială miresei sale, se înfurie.

Intră ca o furtună în apartamentele lui Alfonso și îi ceru să-i spună cum de a putut încălca în acest fel eticheta.

– Cum?! strigă Alfonso, care lua totul cuvânt cu cuvânt. Am luat un cal și am galopat până aici.

– Se presupunea că o vei întâmpina alături de tatăl tău, la intrarea oficială în regat.

– Așa voi face.

– Dar să mergi înainte, ca un om de rând îndrăgostit…!

– Toți bărbații sunt curioși în legătură cu femeia pe care urmează să o ia de nevastă, indiferent dacă sunt de rang nobil sau oameni de rând. Dacă vrei să dai vina pe cineva pentru asta, învinovățește-te pe tine.

– Pe mine?!

– Numai pe tine. Dacă nu mi-ai fi descris-o în cuvinte atât de întunecate, dacă n-ai fi transformat-o într-un monstru, aș fi fost gata să aștept, dar situația fiind alta, a trebuit să îmi satisfac curiozitatea.

– Și, cunoscându-te prea bine, îmi închipui că ți-a satisfăcut mai mult decât curiozitatea.

Alfonso izbucni în râs.

– Ai prefera să își închipuie că are alt Sforza ca soț?

– Sforza nu era așa cum l-a făcut papa să pară.

– Ar fi trebuit să dovedească lucrul ăsta.

– Cum, în fața martorilor? Isabella râse. Sunt sigură că tu nu ai fi avut nici o rezervă în a-ți dovedi bărbăția, indiferent câți martori ar fi fost chemați.

– E puțin probabil ca bărbăția mea să fie vreodată pusă la îndoială.

– Chiar că nu, având în vedere că jumătate dintre copiii din Ferrara îți seamănă!

– Oamenilor le place să știe că un bărbat e bărbat.

– Aproape că te lingi pe buze.

– Ea s-a ridicat la nivelul așteptărilor.

– Ca orice altă femeie, din punctul tău de vedere.

– Nu ca orice femeie. Nu mi-ar plăcea una care ar încerca să mă conducă, așa cum îl domini tu pe Francesco.

Isabella se năpusti afară din apartament și se duse la tatăl ei să îi ceară permisiunea de-a merge înaintea alaiului oficial, pentru a o întâmpina pe Lucrezia.

– Va fi un gest plin de curtoazie, îi explică ea. Alfonso deja a fost să o vadă. Acum ar trebui să meargă și fiica ta. Cum tu nu ai soție, fiica ta trebuie să joace rolul de gazdă.

Ercole acceptă, deoarece știa că era inutil să o contrazică.

– Îl voi lua pe Giulio cu mine, spuse Isabella, pentru că ar trebui să o întâmpine și unul dintre fiii tăi. Și cum Alfonso deja s-a purtat ca un bădăran, Ippolito este ostatic în orașul Borgia, iar Ferrante și Sigismund însoțesc alaiul, nu mai e nimeni în afară de Giulio.

– Giulio se va bucura de călătoria asta, fără îndoială, zise Ercole.

Lucrezia păși pe puntea corabiei care avea să o ducă de-a lungul râului Ferrara. Acesta era un ținut plat, tărâmul cețurilor din valea Padului. Ercole continuase munca înaintașilor săi și asanase o mare parte din pământuri, pentru a le face fertile. Nu existau dealuri, iar clima era mai rece în comparație cu ce era obișnuită Lucrezia. De multe ori fusese recunoscătoare pentru că avea mantia căptușită cu blană, amintindu-și de sfaturile tatălui ei de a-și proteja fața și corpul.

Se părea că atunci când nu bătea vântul, trebuiau să înfrunte ceața. Erau multe lucruri în țara asta cu care trebuia să se obișnuiască.

Dar își cunoscuse soțul. Zâmbi când își aminti de întâlnirea lor. Schimbaseră puține cuvinte. Alfonso îi spusese clar că nu venise să vorbească. Avea un aer brutal; între ei, consumarea căsătoriei fusese diferită față de celelalte ocazii, cu ceilalți doi soți ai ei. Cu Sforza fusese ceva ezitant și rușinos, pentru că așa se simțea el. Cu primul ei Alfonso, fusese un act de împlinire romantică; cu omul care îi era acum soț, fusese o dorință animalică, naturală și rapidă, care trebuia satisfăcută imediat, fără preludiu sau finețuri.

Credea că îl va satisface.

În timp ce stătea pe puntea vasului, privind spre malul râului, se auzi un strigăt. Se uită înainte și văzu o galeră mare și aurită care se îndrepta spre ei. Evident, aparținea vreunei persoane foarte bogate, pentru că era decorată cu materiale aurite.

Adriana se apropie de ea în fugă.

– Este corabia marchizei de Mantova. A venit înaintea noastră ca să-ți spună bun-venit în Ferrara.

Ochii Adrianei erau plini de neliniște. Ea știa de dușmănia pe care Isabella d'Este i-o purta Lucreziei și se întrebă dacă ar fi trebuit să o anunțe pe Lucrezia.

Vasele fură legate unul de altul și Isabella urcă la bord. Marcase prima victorie, pentru că Lucrezia nu își pusese încă rochia de ceremonii în care intenționa să îl întâmpine pe ducele de Ferrara. Și iat-o pe Isabella, care atrăgea toate privirile și îi uimea pe toți cu rochia ei de catifea verde, plină de bijuterii, și cu pelerina lungă din catifea neagră, căptușită cu blană de râs.

Lucrezia se înclină, iar Isabella o luă în brațe și o sărută pe obraji. Săruturile acelea aveau un aer de bunăvoință, resemnare și ură, iar pe Lucrezia o șocă vehemența lor.

– Bun-venit în Ferrara, îi spuse Isabella.

– Sunt onorată că ai venit să mă vezi.

– Am vrut să te văd, zise Isabella. Se pare că fratele meu a fost prost sfătuit și te-a vizitat deja.

Lucrezia își aminti și zâmbi.

„Nerușinata!" își spuse Isabella în gând. Curând va afla că Alfonso face câte o pasiune pentru toate târfulițele de prin bucătării.

O văzu pe Elizabetta și se întoarse ca s-o îmbrățișeze.

– Draga mea, dragă soră! Elizabetta! Cât mă bucur să te văd!

– Dragă Isabella!

– Cum a fost călătoria? întrebă Isabella.

Elizabetta aruncă o privire în direcția Lucreziei.

– Obositoare… foarte obositoare.

În acel moment, Lucrezia știu că Elizabetta și Isabella erau aliate împotriva ei. Văzu cu coada ochiului un tânăr foarte frumos, care sări pe corabie și veni spre ea cu mâinile întinse.

– Bun-venit! Bun-venit! strigă el. Nu am mai avut răbdare să vii tu la noi. Așa că a trebuit să venim noi la tine. Avea picături

de brumă pe sprâncene şi pe genele întoarse; ochii lui mari şi negri erau cei mai frumoşi ochi pe care îi văzuse vreodată. Eu sunt Giulio, se prezentă el zâmbind, fiul bastard al ducelui. Zâmbetul lui era atât de cald şi de încărcat de admiraţie, încât Lucrezia uită de ostilitatea ameninţătoare a Isabellei.

– Acestea sunt verişoarele mele, Girolama… Angela… spuse Lucrezia.

– Încântat, încântat, bolborosi Giulio.

Ochii lui rămaseră aţintiţi asupra Angelei, şi ea îl privi la fel.

„De ce oare", se gândi Angela, „am crezut că Ippolito este frumos? A fost doar din cauză că nu îl văzusem încă pe fratele lui bastard."

Isabella îşi dădu seama de ce se întâmpla şi veni repede spre ei. Nu trebuiau să uite că Lucrezia se afla în grija ei, aşa că dădu ordine ca vasul să îşi continue drumul, pentru că ducele de Ferrara îi aştepta nu foarte departe, ca să o salute pe noua sa fiică.

Vasul plutea încet înainte. Apoi, prin ceaţă, Lucrezia văzu cum siluetele prind formă de-a lungul drumului. Vasul se opri şi se alinie paralel cu ţărmul.

Fu condusă la bătrânul duce, care o aştepta în picioare. Lucrezia căzu în genunchi pe iarba umedă. Privind în jos spre părul ei auriu, întrebându-se ce vorbe aspre îi aruncase Isabella până acum, bătrânului duce îi păru rău pentru ea; părea atât de tânără şi se afla printre străini, pe un tărâm necunoscut.

– Haide, ridică-te, draga mea, spuse el, nu trebuie să îngenunchezi pe iarba umedă. O îmbrăţişă şi continuă: Nu vom rămâne pe loc; corabia mea aşteaptă aici.

Alfonso o întâmpină alături de tatăl lui, iar zâmbetele pe care le schimbă cu ea nu erau cele ale unor străini.

Lucrezia urcă pe vas împreună cu ducele, cu soţul şi însoţitorii ei. Isabellei nu-i făcea plăcere grija curtenitoare pe care tatăl ei i-o arăta nou-venitei, dar nu putea face nimic în sensul acesta.

Trebui să se mulţumească să inventeze mici insulte, pe care avea să i le păstreze pentru ceremonia de nuntă.

Şi aşa, vasul intră în Ferrara, în timp ce cavaleria lui Alfonso galopa în dreptul lor, pe mal. În timp ce se apropiau de vila Este de la marginea oraşului, tunurile soţului ei bubuiră în semn de salut.

Coborî şi fu întâmpinată de cealaltă Lucrezia, fiica ilegitimă a lui Ercole, fiind apoi condusă în apartamentele ei, unde avea să-şi

petreacă noaptea înainte să-şi facă intrarea oficială în Ferrara, în ziua următoare. Lucrezia era uluită şi se întreba cum avea să se adapteze noii vieţi care i se aşternea la orizont.

Din fericire, ziua următoare fu luminoasă, ceea ce îi încântă pe toţi, pentru că se temuseră că ploaia şi ceaţa vor strica intrarea ei oficială în Ferrara.

Lucrezia purta rochia ei de nuntă. Adriana, nervoasă, îi dădea ordine Girolamei şi unei fete tinere şi frumoase pe nume Nicola, care părea să aibă mâini mai agile decât Angela, pentru că aceasta căzuse pradă uneia din stările ei melancolice, de când pusese ochii pe Giulio.

Lucrezia arăta superb; era îmbrăcată în satin de culoare violet, cu dungi aurii; rochia nu era croită după moda spaniolă, pe care se ştia că o apreciază, ci după cea franţuzească. Papa îi subliniase nevoia de a arăta cel mai mare respect pentru aliaţii lor francezi, pentru că fără ei, Cesare nu ar fi cucerit atât de repede Romagna, şi era posibil ca, fără presiunea francezilor, Ercole să se fi menţinut împotriva căsătoriei. Mai mult, fusese aranjat ca ambasadorul francez să fie prezent la curtea ei, pentru numeroasele evenimente care aveau să urmeze. Aşadar, trebuia să-i mulţumească în continuare pe francezi şi făcuse un gest frumos alegând moda franţuzească pentru cea mai importantă rochie din trusoul ei. Mânecile largi, căptuşite cu blană de hermină erau franţuzeşti; la fel şi mantia. Purta bijuteriile Este – diamante şi rubine în forma unei coroniţe –, şi, pentru ocazia asta, îşi lăsă părul auriu, mai strălucitor ca niciodată, să îi cadă liber pe umeri.

Calul ei fusese împodobit, pentru a spori frumuseţea unei mirese atât de strălucitoare. Armăsarul, un cadou de la Ercole, avea un harnaşament de un roşu-aprins şi hamul de aur. Lucrezia nu ştia, dar Isabella fusese cea care alesese calul. Era cel mai frumos cal din grajdurile lui Ercole, dar ea îl alesese pentru spiritul lui sălbatic, spunându-şi că Lucrezia trebuia să fie o călăreaţă foarte bună dacă îl putea struni până în Ferrara fără probleme.

După ce îl salută pe ambasadorul francez, Lucrezia intră în oraş. Trecu pe sub un umbrar din satin roşu însoţită de ambasadori, nobili şi suitele lor, toţi întrecându-se între ei pentru a atrage atenţia femeii frumoase cu care făceau paradă prin faţa locuitorilor din Ferrara.

Alfonso, mirele ei, se alăturase procesiunii îmbrăcat simplu, cu o jiletcă gri de care erau prinși solzi aurii, și o pălărie neagră decorată numai cu o pană albă. Era nobilul cu cea mai modestă îmbrăcăminte din alai și ieșea în evidență tocmai din acest motiv. Lucrezia simțea o oarecare ușurare în timp ce mergea prin oraș, deși era conștientă de examinarea minuțioasă la care era supusă și știa că aceia care îi urmăreau fiecare mișcare cu o asemenea nerăbdare sperau să îi găsească vreo greșeală. Se simțea ușurată însă că Giovanni Sforza se răzgândise și nu mai venise la nuntă. Probabil își dăduse seama că, în încercarea de-a o umili, putea atrage batjocura asupra lui, gândi Lucrezia, așa că făcuse cale întoarsă înainte să ajungă în Ferrara.

Nicola îi adusese veștile acestea în timp ce se îmbrăca. Spunea că le are de la Don Ferrante, care era atât de încântat și de nerăbdător, încât insistase să îi transmită imediat veștile stăpânei sale.

Mulțumită de această mică binecuvântare, Lucrezia galopă mai departe, îndreptându-și toată atenția către calul nărăvaș care se ridica pe două picioare și mergea la trap când în stânga, când în dreapta, fiind vizibil nemulțumit de povara sa.

Lucrezia era obișnuită cu șaua și credea că ar fi putut stăpâni armăsarul dacă s-ar fi aflat pe coastele din Monte Mario sau ar fi galopat de-a lungul pajiștilor, dar nu și acum, când se afla în mijlocul alaiului și era constrânsă să îl stăpânească.

Isabella arăta uimitor într-o rochie pe care o crease singură și care fusese gândită în așa fel încât să eclipseze rochia de mireasă a Lucreziei. Urmărind modul priceput în care aceasta stăpânea calul, trebui să recunoască plină de ranchiună că Lucrezia călărea ca o amazoană; și chiar mai mult decât atât, pentru că, deși probabil nu se simțea confortabil călare pe un asemenea cal în acel moment, zâmbetele ei rămăseseră la fel de senine, fără să pară deloc alarmată.

Când începură focurile de artificii, calul înspăimântat se ridică brusc în două picioare și se auzi un țipăt de panică. Isabella se uită spre ea, triumfătoare, până ce își dădu seama că cea care țipase nu fusese Lucrezia, ci altcineva.

– Este periculos! strigă o voce din mulțime. Nu e un cal potrivit pentru mireasă.

Alfonso le vorbi oamenilor săi și se aduse în față un catâr aproape la fel de frumos înveșmântat ca armăsarul, iar Lucrezia încălecă pe el, de dragul mulțimii.

Ea sări cu infinită grație de pe cal și încălecă pe măgar. Mulțimea exclamă admirativ, pentru că persoana cea mai puțin afectată de acest incident era Lucrezia.

Dezgustată, Isabella își întoarse calul din drum și, împreună cu câteva dintre doamnele ei de companie, călări pe un drum diferit spre castel. Acum că mireasa era în siguranță pe acel catâr, nu mai era interesată de drumul Lucreziei prin oraș și voia să se așeze în cel mai bun loc de la baza scărilor mari, pentru a-i primi pe musafiri. Îmbrăcată în rochia ei splendidă, brodată cu cusături tremurate pe care ea le numea „pauze muzicale", voia să facă tot ce-i stătea în putință pentru a le da tuturor de înțeles că, în ziua aceea, ea era cea mai importantă femeie din castelul din Ferrara.

Ziua obositoare se terminase. Doamnele de companie ale Lucreziei se adunaseră în jurul ei pentru a o ajuta să se dezbrace. Îi luară rochia vișinie și acoperământul de cap cu bijuterii, pieptănându-i părul.

Unele voiau să facă glume vechi, cu care erau obișnuite, să râdă pe seama obiceiurilor de nuntă barbare, dar Lucrezia, care era agitată la gândul acesta, le spuse clar să nu facă așa ceva.

Isabella și Elizabetta, care ar fi zis că e vulgară dacă ar fi ales să facă glume grosolane, erau mirate acum de atitudinea ei rezervată și de lipsa de umor.

Dar aceasta era noaptea nunții pentru Lucrezia. Se temea că glumele pornite de Isabella ar fi putut include referințe legate de căsătoriile ei anterioare, așa că se dovedi de neînduplecat și tră ocazia cu o asemenea demnitate tăcută, încât dorințele îi fură respectate.

Alfonso intră în încăpere, indiferent la faptul că ar fi putut face subiectul unor glume vulgare. Era pregătit să petreacă jumătate din noapte cu mireasa lui.

Așa că această noapte a nunții avea să fie total diferită față de cea pe care o petrecuse cu celălalt Alfonso. În schimb, Lucrezia nu avea motive să creadă că soțul ei nu era mulțumit de ea.

Va fi fericită după ce noaptea aceea va trece, pentru că era tulburată de prezența tuturor acelora care trebuiau să îi urmărească, așa cum insistase papa, ca să se asigure că mariajul fusese consumat cu adevărat.

La scurt timp după asta, adică exact cât îi ia unui mesager să călătorească din Ferrara la Roma, Alexandru citea relatările despre nuntă.

I se explicau toate detaliile: intrarea în Ferrara, cât de splendidă fusese fiica lui în vișiniu și auriu, modul priceput în care strunise un cal nărăvaș, onorurile care i se aduseseră.

Ducele Ercole îi scria acum pe un ton entuziast despre nora lui. Frumusețea și farmecul ei întreceau cu mult ceea ce auzise despre ea, îi scria el papei. „Iar fiul nostru, ilustrul Don Alfonso, i-a ținut companie soției sale noaptea trecută, și suntem siguri că amândoi au fost foarte satisfăcuți."

Papa era încântat. Îi chemă la el pe cardinali și pe asistenți, pentru a le citi și lor scrisorile. Insistă mai mult asupra pasajelor care vorbeau despre farmecul Lucreziei și clătină din cap cu tristețe la gândul că nu fusese acolo să o vadă.

Mai erau și alte scrisori, care povesteau despre noaptea nunții pe un ton nu atât de moderat ca al ducelui Ercole.

– De trei ori, spuse el dând din cap și râzând. Cesare s-a descurcat mai bine; pe de altă parte, acest ilustru Don Alfonso nu este un Borgia. De trei ori este destul de bine pentru un Este.

Era foarte bine dispus. Una dintre amantele lui era însărcinată, ceea ce arăta că, la șaptezeci și unu de ani, era încă un bărbat foarte viril.

Gândindu-se la asta și la victoriile lui Cesare și ale Lucreziei, i se părea posibil ca Borgia să fie nemuritori.

*

În dimineața de după nuntă, Lucrezia se trezi și descoperi că Alfonso nu mai era lângă ea. Se adeverea așadar ceea ce auzise despre el. Chiar și într-o asemenea zi, el se trezise devreme pentru a merge fie la vreo amantă, fie la fierărie.

Ce mai conta? Ea nu îl iubea. Căsătoria asta era diferită de cea de dinainte. Își aminti acest lucru când se trezi cu un sentiment

de dor pe care îl alungă în grabă, amintindu-şi de toată tristeţea pe care i-o adusese căsătoria de dinainte, pentru că iubise prea mult.

Nu va mai iubi la fel niciodată. Va fi înţeleaptă. Acum purta titlul de ducesă de Ferrara, care era unul dintre cele mai importante din Italia, şi se va bucura de poziţia ei. Spera să nască fii, dar nu va fi deloc dată la o parte de amantele soţului ei.

Se uită în jur şi văzu că cei care rămăseseră în apartament pentru a vedea consumarea căsătoriei nu se mai aflau acolo. Probabil că plecaseră odată cu Alfonso. Bătu din palme şi apărură Angela şi Nicola.

– Îmi e foame, spuse ea. Puneţi să mi se aducă mâncare.

Fugiră pentru a-i îndeplini ordinele şi, după o vreme, se întoarseră cu hrană. Lucrezia mâncă înfometată, dar când termină, nu făcu nici o încercare de a se mişca.

Prin castel, oaspeţii veniţi la nuntă începură să se trezească, dar ea încă mai stătea în pat, vorbind cu doamnele ei de companie.

Angela îi spuse că Isabella şi Elizabetta se treziseră deja şi se întrebau de ce nu li se alătura şi ea.

– Am nevoie de o mică pauză de la răutăţile lor, spuse ea.

– Odioasă pereche! exclamă Angela.

– Sunt hotărâtă să mă odihnesc toată dimineaţa în pat, le zise Lucrezia. În zilele care vor urma, vor fi dansuri şi festivităţi care vor dura până noaptea târziu, astfel încât vreau să mă odihnesc în timpul zilei.

– Oare ce va spune Donna Isabella despre asta? întrebă Nicola.

– Poate să spună ce vrea.

– Giulio a spus că e obişnuită să se facă mereu cum vrea ea, îndrăzni Angela să adauge.

– Ferrante spune că ea conduce Mantova, atunci când se află acolo, comentă Nicola, şi Ferrara, când se află în Ferrara.

– Şi, privindu-vă chipurile fericite, spuse Lucrezia, îmi dau seama că voi credeţi tot ce vă spun Giulio şi Ferrante.

Nicola roşi puţin, dar nu şi Angela. Ea îşi recăpătase buna dispoziţie şi se apropiase mai mult de îndrăzneţul şi frumosul Giulio, relaţie despre care Lucrezia se temea că deja avansase dincolo de un uşor flirt. Exista vreun motiv pentru care Angela nu se putea mărita cu Giulio? Angela fusese promisă altcuiva, dar, după cum ştia prea bine Lucrezia, astfel de aranjamente puteau fi anulate.

În cazul Nicolei, lucrurile stăteau altfel. Ferrante era fiul legitim al ducelui Ercole, așa că între el și Nicola nu putea avea loc o căsătorie.

Aceste relații trebuiau – și în mod cert așa avea să fie – să se liniștească de la sine, dar, la momentul potrivit, avea să o avertizeze pe Nicola.

Adriana veni să spună că Donna Isabella urca spre apartamentele Lucreziei, din câte se pare pentru a-i da binețe, dar, în realitate, pentru a-i studia chipul după noaptea nunții. Împreună cu ea veniră și frații ei, precum și câțiva însoțitori tineri de-ai lor.

Lucrezia știa că acum erau hotărâți să facă scenele de teatru de prost gust și glumele vulgare de care fuseseră privați noaptea trecută.

– Închideți ușile, strigă ea. Să nu intre.

Adriana o privi cu un aer întrebător.

– Să închidem ușile pentru Donna Isabella și Donna Elizabetta?

– Exact, zise Lucrezia. Grăbiți-vă și închideți toate ușile.

Așa că ele sosiră și o strigară, dar ea nu le primi.

Furioasă în fața aroganței pe care o avea o parvenită de Borgia, care îndrăznise să îi închidă ușa în nas într-un castel Este, Isabella se văzu obligată să plece, jurând că se va răzbuna.

În castelul său de lângă Mincio, Francesco Gonzaga citea relatările despre nuntă.

De la soția sa, Isabella, află că Lucrezia avea o înfățișare foarte plăcută, dar că era departe de frumusețea la care se așteptau. Sărmana fată era palidă și obosită când sosise, și fusese o mare dezamăgire pentru toți cei care se uitau la ea. Ar fi fost mai bine pentru ea dacă ar fi intrat în Ferrara după căderea nopții. Ar fi arătat mult mai fermecător la lumina torțelor.

Una dintre doamnele de companie ale soției sale scria ceva asemănător, subliniind dezamăgirea simțită de Ferrara în ceea ce o privea pe fată, care se dovedise a fi destul de ștearsă, după ce i se dusese vestea că ar fi fost o frumusețe. Ar fi fost mult mai bine dacă nu s-ar fi arătat la lumina zilei. Peste tot se auzeau comentarii: „Comparați-o cu Donna Isabella! Aceea este o frumusețe adevărată. Și, față de rochiile purtate de Donna Isabella, ale ei sunt lipsite de stil și strălucire."

Dar Francesco auzi relatări din alte locuri, care nu erau influențate de răutatea soției lui dominatoare.

„Lucrezia Borgia este într-adevăr foarte drăguță; ochii ei sunt deschiși la culoare și adorabili. Părul e la fel de auriu pe cât se spune că este. E plină de vitalitate și seninătate în același timp. Și, deși poate părea că e prea slabă, până și acest lucru îi dă mai multă grație. Este extrem de fragilă, cu totul feminină și e o plăcere să o privești."

Francesco făcu o grimasă când citi asta.

El își amintea de tânăra fată pe care o întâlnise când era încă o adolescentă. Își aminti de farmecul ei delicat. Era bucuros că este frumoasă și spera să se dovedească a fi la fel de abilă ca Isabella.

În următoarele zile, Lucrezia își dădu seama cât de adâncă era dușmănia pe care i-o purta Isabella, și i se părea că singurele ei prietene erau acele femei pe care le adusese cu ea. Ferrante și Sigismund se purtau frumos cu ea, dar primul era frivol, și celălalt urmărea foarte mult interesele familiei sale. Ducele Ercole nu dorise această căsătorie și număra cu neliniște ducații cheltuiți cu musafirii. Era uimit de extravaganța celor din neamul Borgia și gata să plece urechea la poveștile Isabellei despre nora sa. S-ar fi așteptat la sprijin din partea lui Alfonso, dar pe cât de supus se arăta în timpul nopții, pe atât de indiferent era în timpul zilei, părând că de-abia știa de soția sa. Lucrezia își dădu seama că, dacă i-ar fi cerut sprijinul împotriva surorii sale, ar fi primit foarte puțină înțelegere din partea lui. Gândurile îi stăteau mereu la fierărie. Singura ei problemă, din punctul lui de vedere, era să rămână însărcinată. Lui Alfonso îi era groază de femeile sterile, iar amantele sale preferate erau dintre cele mai fertile.

Una peste alta, intrase într-o familie ostilă, singura bucurie a Lucreziei fiind experiența și educația de care avusese parte și care acum o ajutau să devină puternică în fața lor și să afișeze o stare de spirit apropiată de indiferență.

Se trezea târziu, obicei pe care Isabella îl desconsidera. Refuza să se enerveze de când realizase că tocmai serenitatea ei era cea care o înfuria pe Isabella aproape la fel de mult ca frumusețea și gustul în materie de îmbrăcăminte.

În fiecare zi, Lucrezia apărea printre invitați într-o rochie nouă, uimitoare, creată de ea și care, așa strălucitoare cum era, îi accentua eleganța. Prin comparație, Isabella părea grosolană și împopoțonată.

Furioasă, Isabella se hotărî să o facă de rușine pe Lucrezia. Astfel, în timpul unei reprezentații de teatru, Isabella începu să chicotească, și însoțitoarele ei, care săreau ca niște sclave să îi facă pe plac, începură și ele să chicotească până deveni imposibil să se mai înțeleagă ce spuneau actorii. Comportamentul lor se voia a fi un afront adus Lucreziei, pentru că piesa de teatru se dădea în onoarea ei.

Lucrezia își păstră postura dreaptă în timpul piesei, urmărindu-i pe actori de parcă nu ar fi observat zgomotul.

În noaptea următoare, când se juca o piesă destul de obscenă, Isabella se declară atât de șocată de alegerea acestei reprezentații, încât nu le permise doamnelor ei de companie (care erau faimoase pentru desfrâu) să o vadă, așa că, din nou, Lucrezia urmări piesa, râse din inimă la scenele care l-ar fi amuzat pe tatăl ei și păru că nu are habar de dezaprobarea Isabellei.

Dar Lucrezia era nefericită la gândul că Isabella era atât de hotărâtă să o urască. Tatăl ei sau Cesare ar fi pornit din tot sufletul la luptă și ar fi căutat să o învingă pe Isabella, dar nu și Lucrezia, care tânjea să fie iubită și nu voia să fie dușmanul nimănui.

Mai exista și altă problemă deranjantă. Isabella le dădea piticilor spanioli și Lucreziei materiale scumpe, catifele și brocarturi din care să își facă haine. Ea știa cât de vanitoși erau piticii, cât de mult voiau să poarte mereu veșminte la fel de elegante ca ale stăpânei lor. Asta, le subliniase Isabella, puteau să facă; și aveau să fie mai multe cadouri pentru ei dacă vor striga „Trăiască Donna Isabella", în loc de „Trăiască Donna Lucrezia".

La câteva zile după nuntă, Lucrezia spuse că își va petrece ziua în apartamentele sale, pentru că părul ei trebuia spălat și avea de scris răvașe. Isabella era încântată, pentru că asta îi dădea ocazia să îl câștige de partea sa pe ambasadorul francez.

Îl invită la cină; ea știa să cânte la lăută și îi cântă ambasadorului, iar, înainte să plece, își scoase una dintre mănușile parfumate și i-o dărui.

Philippe de la Roche Martin era ușor de impresionat, iar Isabella era considerată o femeie foarte frumoasă.

„Asta o va învăța pe creatura aia șireată să nu se mai închidă în cameră să-și spele părul!“ se gândi Isabella. Era hotărâtă să se mândrească în fața tuturor cu victoria ei chiar în acea seară, la balul torțelor.

În timpul acestor baluri, fiecare doamnă purta o torță pe care o dădea partenerului ei. Când apăru Lucrezia, cu părul proaspăt spălat și auriu și cu ochii strălucind de acea vitalitate și serenitate a ei, arăta mai frumoasă ca niciodată în rochia ei vișinie cu dungi aurii și blană de hermină.

Auzise de la Angela, care se dovedea a fi un spion perfect și de încredere pentru stăpâna sa, de întâlnirea Isabellei cu ambasadorul francez și știa că era hotărâtă să îl atragă de partea ei, așa că Lucrezia îi înmână torța ei lui Philippe de la Roche Martin, zâmbind fermecător și, după un asemenea gest, galantul francez nu mai avu ochi decât pentru Lucrezia, abia sesizând prezența Isabellei. Toți declarară că, în sfârșit, Lucrezia punctase o victorie împotriva rivalei sale.

După asta, Lucrezia îl ținu pe francez alături de ea, lucru care era într-adevăr un triumf, pentru că francezii erau temuți și era important pentru toți să fie în termeni buni cu ambasadorul lui Ludovic.

Francezii erau subtili; nimeni nu putea fi sigur de înțelesurile ascunse care puteau pluti în spatele cuvintelor sau acțiunilor lor. Chiar și acele cadouri de nuntă pe care Philippe de la Roche Martin le adusese din partea stăpânului său păreau să aibă un înțeles subtil, mai ales pentru cei care înțelegeau umorul sec al regelui Franței. Printre cadourile pentru duce se afla o gravură a Sfântului Francisc pe o medalie de aur. Asta voia să însemne: „Ce om pios este ducele Ercole! Iată o imagine a Sfântului Francisc la care să se roage, dar dacă e un lucru pe care îl admiră mai mult decât sfinții, acela e aurul.“ Pentru Lucrezia trimisese un rozariu din mărgele de aur, care atunci când se deschideau, păreau să conțină mosc, ceea ce voia să însemne: „În aparență este timidă, dar ce zace înăuntru?“ Alfonso primise descrierea unei noi metode pentru a turna un tun și o figurină de aur cu chipul Mariei Magdalena. Oare vicleanul Ludovic îi amintea mirelui de scandalurile pe care le auzise în legătură cu mireasa lui?

Nimeni nu putea fi niciodată sigur când venea vorba de francezi. De aceea era nevoie să se afle în termeni buni cu ambasadorul

regelui Franței, motiv pentru care Angela, Adriana, Nicola și toți însoțitorii aduși de Lucrezia se bucurau acum, în vreme ce Isabella și restul oamenilor din Ferrara priveau cu consternare scena.

Petrecerile continuară. În fiecare zi era câte un spectacol care trebuia urmărit. În fiecare zi, Isabella și Elizabetta plănuiau câte o insultă nouă la adresa Lucreziei și în fiecare zi, Lucrezia își dădea seama din ce în ce mai mult cât de dificil avea să-i fie să locuiască în armonie cu rudele sale.

Alfonso continua să fie plin de pasiune în timpul nopții și indiferent în timpul zilei; ducele Ercole socotea în continuare costurile; între Roma și Ferrara circulau scrisori, însă nimeni nu îndrăznea să îi spună papei că fata lui avea dușmani în fortăreața Este.

Oamenii din Ferrara încercau acum să o insulte direct pe Lucrezia, râzând ori de câte ori trecea pe lângă ei, batjocorindu-i mersul grațios și hainele frumoase. Când i se întâmpla așa ceva, ea nu dădea vreun semn că a observat obrăznicia lor, dar mai târziu le spunea femeilor care fuseseră alese de ducele Ercole pentru a-i fi servitoare că nu mai avea nevoie de ele și refuza să le mai lase să intre în apartamentele ei. Rămânea în pat mai toată dimineața, vorbind cu doamnele ei de companie despre rochii și îngrijindu-se de toaleta ei. În felul ei imperturbabil, se comporta de parcă s-ar fi aflat în casa ei din Santa Maria in Portico.

Apărea la baluri și banchete arătând minunat de senină. O dată, la un bal, doamnele ei de companie cântară melodii spaniole la lăutele lor, iar Lucrezia o alese pe una dintre cele mai drăguțe fete care venise cu ea la Ferrara și dansară împreună, cu fustele rotindu-se și cu castanietele în mâini. Atât de fermecați erau toți cei de față, că se lăsase liniștea, iar încercările Isabellei de a începe o conversație pe un alt subiect fuseseră în zadar.

Când se termină dansul și aplauzele umplură sala, Angela i se adresă Isabellei:

– Nu credeți că madonna Lucrezia dansează ca un înger, Donna Isabella?

– Un înger? Eu mă gândeam la o țigancă spaniolă. Donna Lucrezia dansează cu foc și pasiune, la fel ca ele.

Angela era furioasă, dar Giulio se afla alături de ea și își puse mâna peste a ei, pentru a o opri să protesteze.

În timp ce toată lumea vorbea și râdea, Angela strigă către Giulio:

– Vă temeți cu toții de ea… de sora asta a voastră?

Stând rezemată de scaun în timp ce unul din spaniolii ei îi făcea vânt cu evantaiele, Lucrezia zâmbea de parcă n-ar fi înțeles remarca răutăcioasă a Isabellei.

În noaptea aceea, Alfonso și Giulio dansară împreună pentru amuzamentul invitaților și, mai târziu, Alfonso cântă la violă.

Era ciudat să vezi cum acele degete oarecum stângace, încă murdare de mizeria din fierărie, erau capabile să facă muzică. Lucrezia începu să se întrebe dacă nu cumva aceasta era o latură a soțului ei pe care încă nu o descoperise.

Isabella avea să se întoarcă curând în Mantova și era hotărâtă să îi lase Lucreziei o amintire de neuitat a vizitei ei.

Îl căută pe tatăl ei, care era adâncit în calcule.

– Știi, fata mea, începu el, că încă mai avem peste patru sute de invitați în castel? Cât crezi că mă costă ca să-i hrănesc?

Isabella, care nu avea niciodată timp pentru problemele altora, îi ignoră întrebarea.

– Nu va dura mult și nora ta va transforma Este într-o curte spaniolă.

– Nu va face așa ceva, replică Ercole.

– Și cum poți fi sigur de asta?

– Pentru că nu i-aș permite niciodată.

– Se va întâmpla pe nevăzute, înainte să îți dai seama. O, ea este atât de calmă, atât de încrezută. Madonna Lucrezia nu se enervează niciodată. Ea doar pare fragilă ca o floare și spune „Vreau asta. Vreau aia." Și pentru că nimeni nu o ia în serios și nu încearcă să o oprească, obține tot ce vrea.

– Nu am timp pentru certurile voastre femeiești. Mai mult de patru sute! Calculează câtă mâncare înseamnă asta! Și ăștia patru sute de invitați nu sunt totul. Cum rămâne cu caii lor?

– Rochiile alea ale ei sunt pe jumătate spaniole. Tot aurul ăla este spaniol, îți zic eu. Spaniol! Știi că poartă *zaraguelle*?

– Poftim?

– *Zaraguelle*. Acei pantaloni de mătase foarte brodați. Îi poartă pe sub rochii. Este un obicei spaniol. Ar trebui să fie oprită. Tată, nu o să ai pace cu femeia asta și cu servitorii ei spanioli.

– O, las-o în pace și ajută-mă să găsesc metode prin care să scap de musafirii aștia care mă aduc la sapă de lemn.

– Tată, dacă îi trimiți înapoi pe servitorii ei spanioli, vei avea mai puține guri de hrănit. Are prea mulți servitori.

Ducele căzu pe gânduri, iar Isabella zâmbi. Își făcuse auzit punctul de vedere.

Pierderea prietenilor ei avea să o facă pe Lucrezia să sufere mai mult decât oricare dintre glumele și insultele pe care reușise Isabella să le facă. Își dorea să o lipsească pe Lucrezia și de prietenele ei intime – de Adriana cea mereu de veghe, de vicleana Nicola și de impertinenta Angela, dar dacă ar fi mers atât de departe, fără îndoială că ar fi atras mânia papei. Pe moment trebuia să se mulțumească doar cu alungarea spaniolilor.

Îi scrise lui Francesco, spunându-i că se plictisise de Ferrara și i se făcuse dor de Mantova. Voia să fie cu soțul ei și micuțul ei fiu, Federico.

Citind scrisoarea, Francesco izbucni în râs.

Ghici că tânăra Lucrezia rezistase foarte bine răutăților Isabellei și se întrebă de ce se simțea atât de mulțumit de acest fapt.

În sfârșit, petrecerile se încheiară, iar invitații începură să plece. Ambasadorii veniră să țină discursurile de rămas-bun în fața Lucreziei, dar Isabella complotase cu Elizabetta să fie și ele prezente, răspunzând în locul acesteia la toate mulțumirile și urările de bine adresate ei de către ambasadori.

Lucrezia nu încercase să le oprească, dar după ce terminau de vorbit, strecura și ea câteva cuvinte modeste și bine alese, ca și când nu ar fi fost dată la o parte de la locul ei de drept.

Ambasadorii o considerau timidă și emoționată, dar câțiva dintre ei credeau că Lucreziei i se părea prea prostească animozitatea fățișă a cumnatei sale, pentru a merita atenție.

Acestea erau și gândurile Lucreziei. În plus, își spuse că Isabella avea o casă în Mantova, pe care nu și-o putea părăsi pentru totdeauna. În ziua în care Isabella și alaiul ei porniră spre Mantova, Lucrezia nu-și mai încăpea în piele de fericire.

Pe drum, Isabella zâmbea satisfăcută la gândul că zgârcitul ei tată avea să îi expedieze cât de curând pe servitorii spanioli ai Lucreziei, punându-i la grea încercare răbdarea de a rezista în Ferrara.

VI
În cămăruţele cu balcon

Când musafirii plecară, Lucrezia părăsi apartamentele în care locuise şi se pregăti să ocupe „cămăruțele cu balcon“ (*gli camerini del poggiolo*), care fuseseră rezervate special pentru ea.

Le analiză împreună cu Angela şi Nicola şi toate trei îşi exprimară încântarea faţă de intimitatea confortabilă a camerelor. Aici, Lucrezia îşi dădu seama că se putea refugia, îşi putea primi prietenii şi aranjă camerele în aşa fel încât să aducă o mică parte din Roma la Ferrara.

Angela începu să sară pe pat pentru a-l încerca şi, în timp ce făcea asta, se auzi un sunet de material rupt. Văzu că acoperământul de pe pat se rupsese. Atingându-l, îl rupse şi mai mult.

– Cuvertura este uzată, spuse ea. Cred că e veche de sute de ani. Se uită la mâinile ei negre de murdărie, de la patul acoperit de mizeria adunată în ani de zile.

Lucrezia trase la o parte cuvertura şi descoperi că, dacă trăgea de aşternuturi, era ca şi când ar fi tras de o bucată mare de hârtie.

– Parcă mi-ar fi pregătit patul acum o sută de ani şi m-au aşteptat în tot acest timp!

Nicola scutură draperiile de catifea şi aerul se umplu de un nor de praf.

– Sunt ferfenițe, strigă ea.

Disperată, Lucrezia se aşeză pe un scaun şi brocartul tapiseriei se rupse sub ea.

– Deci astea sunt cămăruțele pe care ducele Ercole mi le oferă, în mărinimia lui, spuse ea.

– Se potrivesc cu primirea pe care ți-au făcut-o, strigă Angela. Destul de extravagantă la prima vedere, dar plină de dușmănie,

în realitate. Dacă aș fi în locul tău, verișoară, m-aș duce imediat la socrul tău avar și i-aș cere să-mi spună ce gânduri are când îmi oferă camere atât de mizerabile în castelul său.

Lucrezia clătină din cap.

– Mă îndoiesc că aș rezolva ceva.

– Ar trebui să-i scriu imediat Sfântului Părinte, sugeră Nicola. El va da ordin să primești camere decente.

– Eu vreau să trăiesc în pace, explică Lucrezia. Dacă mă plâng, voi crea numai probleme. Nu. Vom da la o parte mobilierul ăsta vechi și-l vom înlocui cu altul, mai vesel și mai strălucitor. Vom comanda tapiserii în vișiniu și auriu, iar între timp mă voi întoarce în apartamentele pe care le-am ocupat până acum.

– Deci vei face totul pe cheltuiala ta? murmură Nicola.

– Draga mea Nicola, cum altfel aș putea obține ceea ce vreau în Ferrara?

Angela luă mâna Lucreziei și i-o sărută.

– Arăți ca un înger, spuse ea, și cred cu adevărat că trebuie să fii un înger. Soțul tău își petrece zilele și jumătate din nopți cu alte femei, iar tu continui să-l întâmpini cu un zâmbet atunci când te vizitează. Socrul tău te insultă oferindu-ți praf și mizerie vechi de zeci de ani, dar tu zâmbești și spui că îți vei remobila apartamentul pe cheltuiala ta. Cât despre demonul ăla, Isabella d'Este, cumnata ta, se poartă cu tine de parcă ai fi un monstru, pe când tu o tratezi în continuare cu respect, chiar dacă simți altceva față de ea. Nicola, ce părere ai de verișoara mea? Nu-i așa că e un înger?

– Cred că e înțeleaptă, răspunse Nicola, și când trebuie să trăiești pe pământ, fără îndoială e mai bine să fii înțeleptă decât înger.

– Cred că sunt înțeleaptă, zise Lucrezia. În adâncul sufletului, simt că am nevoie de multă înțelepciune.

În timp ce își făcea planurile pentru cămărușele cu balcon, suferi prima lovitură.

Ducele Ercole o vizită.

– Văd că nu ai ocupat încă acele camere cu balcon pe care ți le-am dat, observă el.

– Au mare nevoie de un mobilier nou, îi spuse ea. Când vor fi gata, îmi vor plăcea foarte mult. Vă sunt recunoscătoare că mi-ați dat niște încăperi atât de fermecătoare.

– Să le remobilezi! strigă ducele. Asta o să coste ducați de aur.

– Deja m-am hotărât pentru o combinație de culori, iar remobilarea este necesară. Cred că au trecut ani de zile de când s-a făcut ultima dată.

– Nunta m-a costat mult, bolborosi ducele.

– Știu. De aceea vreau să plătesc eu pentru tot.

Ducele păru destul de împăcat cu decizia ei.

– Am venit să-ți spun, continuă el, că din cauza costurilor mari cu nunta nu îmi mai permit să hrănesc și să găzduiesc atât de mulți servitori pentru tine, așa că mâine îi trimit înapoi la Roma pe spaniolii tăi.

Lucrezia simți fiorul rece al groazei. Aceștia erau prietenii ei, iar el voia să o lipsească de ei.

– Ei n-ar trebui să te coste nimic, spuse ea. Cred că există o clauză în aranjamentul nostru în care se spune că îmi plătesc singură cheltuielile legate de întreținere și servitori.

– Există, a fost de acord ducele repede, dar trebuie să te încadrezi în venitul tău de aici. Nu avem nevoie de mai mulți spanioli în Ferrara. Am hotărât că o să plece.

Lucrezia se lupta să se controleze. Făcuse față ostilităților din jurul ei doar pentru că îi avusese în preajmă pe prietenii ei. Oare acesta era un complot menit să o lase fără ei? Un sentiment îngrozitor de dor i se strecură în inimă. Vaticanul părea foarte departe, și cât de diferit era acest bătrân ostil, socrul ei, față de bunul ei tată, care o protejase în toți acești ani, până să ajungă în Ferrara.

Nu avea de gând să îl lase să vadă cât de afectată era. Își plecă capul. Probabil că el înțelesese că acest gest era un semn de supunere, pentru că se ridică și puse o mână pe umărul ei.

– Curând vei învăța obiceiurile noastre, spuse el. Spaniolii sunt o cheltuială pe care nu ți-o poți permite, și nouă, celor din Ferrara, nu ne plac extravagațele.

Cui i s-ar fi putut adresa? Desigur, soțului ei. O vizita în fiecare noapte, ceea ce însemna că era mulțumit de ea și, cu siguranță, i-ar fi putut cere o favoare.

Stătea întinsă în pat, așteptându-l. Avea să sosească în curând; o vizitase în fiecare noapte de când venise în Ferrara. Bănuia că e diferită de femeile cu care obișnuia să se culce și că, evident, acea diferență îi trezea pasiunea.

Adolfo intră cântând, așa cum făcea de obicei. Surprinzător, avea o voce frumoasă. Încă nu încetase să se minuneze că un om atât de insensibil în alte privințe putea să aibă o ureche muzicală atât de bună și, în aparență, să îi placă muzica.

El nu pierdea niciodată vremea cu discuții, și erau nopți în care de abia dacă schimbau câteva cuvinte. Obișnuia să se dezbrace, să sară în pat alături de ea, să dea frâu liber pasiunii lui animalice și apoi să plece înainte să se trezească ea, dimineața, dar în noaptea asta, ea era hotărâtă să îi vorbească.

Se ridică în capul oaselor și se sprijini de perne.

– Alfonso, am ceva să-ți spun.

El păru surprins și își ridică sprâncenele groase de parcă ar fi dojenit-o pentru că avea chef să vorbească într-un asemenea moment.

– De-abia dacă vorbim unul cu altul, ca să nu mai zic de conversații. Pur și simplu nu e normal, Alfonso.

Acesta mormăi, și ea își dădu seama că el nu îi acorda toată atenția lui.

– În noaptea asta însă, continuă ea, sunt hotărâtă să vorbesc. Tatăl tău a spus că servitorii mei spanioli vor pleca din Ferrara în zilele următoare. Alfonso, vreau să nu lași să se întâmple asta. Ei sunt prietenii mei. Nu uita că, deși sunt soția ta, eu sunt o străină aici. E greu de trăit într-o țară străină chiar și atunci când ai alături prieteni. Există diferite obiceiuri cu care trebuie să mă obișnuiesc. Alfonso, te implor, vorbește cu tatăl tău. Alfonso, mă asculți?

– Nu am venit aici ca să vorbesc, îi reproșă Alfonso.

– Dar chiar nu o să vorbim niciodată? Ne vom întâlni mereu pentru asta și nimic mai mult?

El o privi surprins.

– Dar pentru ce altceva? o întrebă.

– Nu te cunosc. Mă vizitezi noaptea și pleci dimineața. În timpul zilei nu rămân aproape niciodată singură cu tine.

– Ne merge foarte bine, spuse el. Nu va trece mult și vei rămâne însărcinată, dacă nu cumva ești deja.

– În cazul ăsta, oare nu îți pierzi vremea cu mine acum? replică Lucrezia plină de însuflețire.

– Încă nu putem fi siguri, zise Alfonso bănuitor.

Lucrezia simțea că o apucă isteria. Brusc, începu să râdă.

– Ești amuzată? întrebă Alfonso.

– Se pare că sunt o vacă… adusă taurului.

Alfonso mormăi. Era gata acum. Stinse lumânarea și intră în pat alături de ea. Se simți sufocată de trupul lui greu și voia să strige, să protesteze, dar nimeni nu ar fi ținut cont de strigătele ei.

Ziua următoare, când spaniolii părăsiră Ferrara, Lucrezia nu scoase un cuvânt. Îl însoți pe duce și curtea lui într-o expediție de vânătoare pe care avusese bunul-simț să o aranjeze pentru ea, ca să nu fie de față în momentul plecării lor.

Ea avea un comportament supus, iar Ercole, privind-o, credea că descoperise cum să se poarte cu nora lui.

Când spaniolii ajunseră la Roma, se duseră direct la Vatican, unde Alexandru îi primi imediat.

– Ce vești ne aduceți din Ferrara? strigă el. Ce scrisori îmi aduceți de la fiica mea?

Îi oferiră scrisorile și îl avertizară că viața fiicei lui nu era atât de plină de glorie pe cât își dorea el.

Ascultă nerăbdător relatările despre primele zile petrecute de Lucrezia acolo, despre aroganța Elizabettei și a Isabellei și despre seninătatea cu care Lucrezia îi uimise pe toți cei care o priveau.

Chipul papei se întunecă.

– Nimeni dintre cei care-mi insultă fata nu scapă nepedepsit, declară el. Prin urmare, ducesa de Urbino a primit-o cu răceală. A fost un lucru nesăbuit din partea ei. Fiul meu Cesare nu va fi mulțumit când va auzi. Firea lui nu este la fel de pașnică și de iertătoare ca a tatălui său.

Ascultă apoi povești despre petreceri, despre strălucirea Lucreziei, a cărei frumusețe îi ameți pe toți și despre faptul că toate femeile voiau să îi copieze rochiile.

– Noi am fost concediați, Sfinția Ta, iar madonna Lucrezia a plâns când am plecat.

– Probabil că i-a părut rău și sunt sigur că vă va duce dorul, dar, spuneți-mi… cum e soțul ei?

– Sfinția Voastră, el își petrece nopțile cu madonna Lucrezia – cel puțin o parte din noapte. Are numeroase amante și nu a renunțat la nici una, nici măcar acum, când are o soție.

Papa râse.

– Dar vizitează patul soției sale în fiecare noapte?

– În fiecare noapte, Sfinția Ta.

– Atunci jur că va fi însărcinată până de Paște.

– Totuși, Preasfinția Voastră, soțul ei își petrece mult timp cu alte femei.

– A, tinerețea! replică papa cu regret în voce. Ce lucru minunat e tinerețea! Deci Alfonso are amante, nu, și multe? Ei bine, așa și trebuie să fie. Nu aș vrea ca fiica mea să aibă încă un soț impotent. Oricum, imediat ce Lucrezia va rămâne însărcinată, Alfonso va trebui să vină la Roma. Îl voi primi foarte bine.

Spaniolii plecară triști, înțelegând că papa nu acorda prea mare importanță faptului că fuseseră concediați din Ferrara.

Lucrezia remobilă cămărușele destinate ei, care acum arătau încântător, mai ales că aveau balcoane, unde putea cultiva flori frumoase. Erau trei camere: dormitorul ei, altă cameră în care se putea întreține cu musafirii și o a treia, rezervată doamnelor ei de companie. Din locul acesta se simțeau separate de restul castelului. Chiar dacă Lucrezia nu se certase cu oamenii din Ferrara care făceau parte din alaiul ei, le dăduse de înțeles că observase loialitatea lor față de Isabella și de ducele Ercole, motiv pentru care nu avea încredere să devină prietena lor.

Uneori treceau zile întregi când nu ieșea din micuțul apartament, de unde răsunau râsete și cântece. În acele încăperi se purtau obiceiurile spaniole, așa se spunea. Lucrezia se dădea rareori jos din pat înainte de prânz. Apoi, după mesă, mânca ceva ușor și vorbea cu doamnele ei de companie despre rochiile pe care le avea și despre cele care îi mai trebuiau. Cântau și recitau poezii. Deseori, când ea, Angela, Nicola și Girolama erau singure, o chemau pe micuța servitoare Lucia ca să umple cu apă parfumată cada mare de baie. Apoi se dezbrăcau, își prindeau părul în plasă și săreau în cadă râzând și stropindu-se între ele; se spălau pe spate una pe cealaltă în timp ce micuța Lucia încălzea în continuare mai multă apă, pe care o parfuma și o turna în cadă, astfel încât să poată sta acolo cât doreau.

Când ieșeau, se ștergeau între ele viguros și își puneau rochii de mătase croite după moda maură, care fuseseră făcute special

pentru această ocazie. Se întindeau apoi pe canapele și, cât era după-amiaza de lungă, vorbeau despre poezie și iubire, despre materiale scumpe, stiluri noi de rochii și bijuterii, în timp ce Lucia ardea tămâie parfumată într-un vas.

Ceea ce Lucrezia nu știa era că micuța Lucia fusese mituită cu bomboane de către Preot, oferindu-i acestuia descrieri detaliate despre tot ce se întâmpla în apartamentele ei, informații pe care el le transmitea apoi stăpânei lui, Isabella.

– E un obicei păgân, chiar păgân! se stârni Isabella ca o furtună din Mantova, declarând că avea să îi scrie tatălui ei despre comportamentul scandalos al nurorii sale.

Ercole citi scrisorile de la Isabella și îl duru atât de mult când se gândea la banii aruncați cu atâta generozitate, încât simțea că trebuie să pună capăt extravaganțelor de care dădea dovadă Lucrezia. Nu avea rost să vorbească despre asta cu Alfonso, pentru că el spusese că datoria lui începe și se termină în pat, respingând orice sugestie de a nu-și mai îndeplini datoria de soț cu atâta zel.

Ercole trebuia să acționeze. Nu va permite ca obiceiurile spaniole să fie aduse în Ferrara. Prin urmare, interzise purtarea pantalonilor spanioli de mătase, și acum exista o lege prin care gărzile puteau aresta orice femeie văzută că îi poartă. Dar acești pantaloni erau complet ascunși de rochie, și atunci cum ar fi putut gărzile să știe dacă femeile îi purtau sau nu? Lui Ercole i se spusese că ar fi fost posibil ca femeile să sfideze legea chiar sub ochii gărzilor.

Ercole se afla în impas. Legea fusese scrisă și trebuia respectată, dar nu era omul care să le dea gărzilor ocazia să se poarte indecent. Nu le putea permite să aresteze femei bănuite că purtau acești pantaloni ciudați și să le supună percheziției. Atunci cum se putea ști cu siguranță dacă o femeie purta pantalonii?

Hotărî atunci că gărzile puteau decoperi prin percheziție dacă femeile purtau pantalonii interzișI; dar dacă percheziționau o femeie nevinovată, dacă o supuneau la această umilință numai pentru a descoperi că nu poartă pantalonii ofensatori, atunci mâna gardianului respectiv trebuia tăiată. Era singurul mod prin care Ercole putea opri faptele imorale, care l-ar fi ofensat la fel de mult ca introducerea obiceiurilor spaniole la curtea lui.

Cămăruțele răsunau de râsete. Lucrezia și doamnele ei de companie continuară să-și poarte pantalonii croiți din cele mai fine mătăsuri brodate, pentru că ce bărbat ar fi riscat să-și piardă mâna pentru a descoperi ce poartă o femeie sub rochie?

Legea împotriva pantalonilor spanioli fusese făcută pentru a o mulțumi pe Isabella, dar Ercole mai avea ceva în gând.

Într-o zi, merse până la micul apartament.

Când îl văzură că se apropie, începu imediat agitația, pentru că materialele fine și băile aromatice trebuiau ascunse.

Lucrezia îl primi cu amabilitate, dar în sufletul ei zâmbi când îl văzu cum cercetează cu privirea decorațiunile generoase din apartamentul ei.

– Bun venit, milord! spuse ea și îi oferi mâna parfumată pentru a i-o săruta.

„Mosc!", se gândi ducele. Prețul moscului era ridicat zilele astea, și la ce folosea parfumul? Ce motiv avea cineva să folosească parfumul?

– Te rog, șezi lângă mine, spuse Lucrezia. Vreau să te simți confortabil. Vrei să bei puțin vin? adăugă și bătu din palme.

– Nu am nevoie de vin, zise bătrânul duce, pentru că tocmai am mâncat. Draga mea fiică, te-ai instalat mai mult decât confortabil aici.

– Am aranjat camerele ca să semene foarte mult cu cele în care stăteam acasă, în Santa Maria in Portico.

– Probabil că erau foarte bogat decorate.

– Erau destul de confortabile.

– Duci o viață extravagantă aici, fiica mea, și din acest motiv trebuie să vorbesc cu tine. Nouă, în Ferrara, nu ne plac datoriile.

– Datorii! Dar eu am banii mei… propriii mei bani. Nu cer nimic de la Ferrara!

– Dar cu siguranță nu-ți poți permite să trăiești așa ca acum, din 8 000 de ducați pe an.

– 8 000 de ducați pe an!? Sigur că n-aș putea trăi dintr-atât.

– E o sumă bunicică, și atât am hotărât că va fi venitul tău.

– Milord, glumești.

– Sunt cât se poate de sincer.

– Nu aș putea trăi din 8 000 de ducați pe an. Trebuie să am cel puțin 12 000 și nu consider că asta e o exagerare.

– Mă tem că ai fost mult prea răsfățată, zise ducele cu severitate.

– Mai mult, continuă Lucrezia cu înflăcărare, tatăl meu ți-a plătit o zestre frumușică. A făcut asta pentru a-ți permite să-mi dai un venit asemănător celui cu care am fost obișnuită.

– Ferrara nu este Roma, fata mea. Eu nu sunt un om bogat ca tatăl tău. În Ferrara, considerăm că 8 000 de ducați este un venit bun. Te rog, schimbă-ți ideile și înțelege că așa va fi, pentru că e tot ce o să primești.

– Nu pot accepta, zise Lucrezia. Ar însemna să trăiesc în sărăcie.

– Sunt sigur că așa va fi, dacă vei cheltui pe rochii și parfumuri scumpe. Ai multe astfel de obiecte luxoase. Dacă vei fi chibzuită, ele îți vor ajunge pentru mult timp.

Pe chipul Lucreziei nu se putea citi nici o expresie.

– Eu am grijă, dar suita mea nu poate trăi cu 8 000 de ducați pe an.

– Cât de vulgară e discuția asta despre bani, oftă ducele. Acum că faci parte din nobila noastră familie, ar trebui să știi că noi abordăm aceste probleme cu multă discreție.

– Eu te-am auzit uneori vorbind despre bani cu multă înflăcărare, replică Lucrezia.

Ducele părea îndurerat.

– Atunci, te rog, hai să renunțăm la subiect.

– Asta în nici un caz, răspunse Lucrezia, până nu vei fi de acord să-mi dai cel puțin 12 000 de ducați pe an. Este cea mai mică sumă cu care pot trăi.

Ducele se ridică brusc și ieși. Murmura ceva despre familiile parvenite care au intrat în rândul nobililor prin căsătorii aranjate.

Dar Lucrezia nu avea de gând să se dea bătută.

Curând, Lucrezia avu confirmarea că era însărcinată. Își chemă doamnele de companie pentru a le împărtăși vestea.

Toate erau încântate.

– Acum, spuse Angela, te vei afla pe o poziție de pe care să te poți târgui cu bătrânul duce răutăcios. Sigur n-o va lipsi pe mama nepotului său de venitul pe care îl merită!

– Mă îndoiesc, strigă Angela. E un avar omul ăla; și chiar acum se întreabă cum poate să scape curtea de cheltuiala cu noi două.

– Eu mai degrabă aș muri decât să plec, spuse Angela, gândindu-se la frumosul Giulio, care devenise amantul ei.

– Nu voi renunța la voi, le zise Lucrezia. Mai mult, nu voi accepta nici un ducat mai puțin de 12 000.

Când auzi vestea, Alfonso se arătă încântat. Merse țanțoș prin castel, declarând că ar fi fost foarte surprins dacă ar fi rămas stearpă mai mult timp.

Obiceiurile i se schimbară puțin. Acum că își făcuse datoria, nu mai venea în patul ei în fiecare noapte.

Așa cum era de așteptat, bătrânul duce fu bucuros de această dovadă din partea Lucreziei că putea să poarte fii pentru Ferrara, și mai cedă puțin.

– Cred, începu el, că ți-am putea oferi un venit de 10 000 de ducați.

Dar Lucrezia nu era impresionată. Îi spuse pe un ton ferm că nu putea trăi cu mai puțin de 12 000, pe care oricum îi considera mărunțiș.

Ducele plecă mânios din apartamentul ei, pășind apăsat și repetând că această preocupare pentru bani era absolut vulgară.

Ar fi trebuit să fie cu adevărat nesimțitoare pentru a îndura toată această situație din palatul Este, se gândi Lucrezia. Tocmeala permanentă cu bătrânul duce pentru bani era într-adevăr umilitoare. Începea să-i fie foarte clar că fusese acceptată în familie numai datorită tatălui ei bogat, care era dispus să îi cumpere această poziție. Acum că era însărcinată, Alfonso arăta clar preferința pentru amantele din popor. Servitorii ei intimi și cei din Ferrara se ciondăneau încontinuu, iar cămărușele ei cu balcon se transformară într-o curte separată.

Atunci, Lucrezia hotărî că va face iarăși ceea ce mai făcuse altă dată când i se părea că se află într-o poziție intolerabilă.

Era săptămâna Paștilor și decise să găsească refugiu în liniștea vieții monahale. Acolo avea să fie lăsată în pace, se putea gândi la poziția ei, își putea privi viața cu claritate pentru a ști cum să acționeze mai departe.

Așa că, la câteva săptămâni după nuntă, plecă să cugete asupra problemelor ei în mănăstirea clariselor, unde îi fusese pusă la dispoziție o chilie liniștită și unde era înconjurată de măicuțe blânde.

Era însă de neacceptat ca soția moștenitorului din Ferrara să rămână închisă și separată de lume prea mult timp, așa că perioada de contemplare liniștită a Lucreziei se destrămă ca o vrajă.

Curând se afla din nou în camerele cu balcon pentru a descoperi că, în absența ei, nu se schimbase nimic. Încă existau aceleași conflicte între servitorii ei și cei din Ferrara; vizitele soțului ei rămăseseră ocazionale, arătându-i destul de clar că nu avea nici o intenție să încerce să aplaneze conflictul dintre ea și tatăl lui, și că datoria lui, care era să o lase însărcinată, se împlinise rapid.

Ducele o vizita în modul lui oarecum ceremonios, dar nu venea să discute despre venitul ei. De fapt, credea el, fusese destul de mărinimos atunci când îi oferise 10 000 de ducați pe an. Ba chiar insinuase că, dacă luase mulți bani de la tatăl ei, fusese din cauză că demnitatea familiei Este avea de suferit prin acceptarea unei Borgia în mijlocul ei, fiind așadar normal să se ceară un preț ridicat.

Veni însă la ea și cu alte plângeri.

– Fata mea, spuse el, există două servitoare de-ale tale al căror desfrâu naște scandal la curtea mea.

– Și cine sunt acestea? întrebă ea.

– Verișoara ta, Angela Borgia, și Nicola sieneza.

– Te rog, milord, spune-mi în ce fel te-au ofensat aceste doamne.

– Aud că fiii mei, Ferrante și Giulio, sunt amorezați de ele, iar aceste două doamne nu sunt atât de virtuoase pe cât ar trebui.

– Sper că nici admiratorii lor nu sunt la fel de lipsiți de virtute, începu Lucrezia, altfel mă tem că vor exista consecințe.

– Ferrante și Giulio sunt bărbați. Trebuie să înțelegi că există o diferență. Nu va exista nici o căsătorie între fiii mei și aceste doamne. Aș prefera să nu mai existe alte scandaluri în continuare.

– Le interzici să se întâlnească? Atunci, milord, te rog să le spui fiilor tăi despre această neplăcere. Tu ai mai multă autoritate din punctul acesta de vedere decât mine.

– Deja mi-am făcut clare dorințele. Nu vor mai face vizite în apartamentul acesta în fiecare noapte, așa cum s-a întâmplat până acum.

– Deci le vei interzice să vină aici.

– Nu le interzic. Le-am spus că pot veni, dar nu mai mult de două ori pe săptămână, și numai atunci când sunt și alții de față.

– Voi respecta dorința ta, atât cât îmi stă în putere, spuse Lucrezia, dar trebuie să înțelegi că, deși doamnele îmi sunt supuse, nu am nici o putere asupra fiilor tăi.

– Știu asta, zise ducele, dar îți cer să nu le încurajezi zbenguielile.

Lucrezia își plecă supusă capul.

Ducele se mai uită o dată la draperiile extravagante și Lucrezia văzu că, în timp ce făcu asta, calculă repede și prețul. Zâmbi cu tristețe și făcu o reverență când acesta ieși din apartament.

Era imposibil să îi forțezi pe tinerii prinți să renunțe la poveștile lor de dragoste. Mai ales Giulio, care era foarte înflăcărat, iar Angela nu îl descuraja deloc. Cât de departe ajunsese relația lor? se întrebă Lucrezia. Nu îndrăzni să o întrebe pe Angela; și nici nu dorea să facă vreo indiscreție. Nu-i stătea în fire să impună reguli stricte care aveau să ducă la nefericirea unor îndrăgostiți. Așa că renunță să pună întrebări nepotrivite și lăsă treburile să-și urmeze cursul firesc.

Ea însăși se gândea mult la copilul pe care urma să-l aibă. Se afla încă în prima etapă a sarcinii, dar tânjea după un copil. Deseori se gândea la Giovanni și Rodrigo, rămași la Roma, și se întreba când avea să i se permită să-i aibă în preajmă. Gândul de a sugera așa ceva o umplea de amărăciune. Ducele Ercole nu era prea săritor să o ajute; ce ar fi spus dacă i-ar fi cerut permisiunea să-și aducă fiii în Ferrara? Ideea aceasta trebuia să mai aștepte. Așa că se abandonă complet gândurilor legate de noul copil.

În cămărușele cu balcon veniră unii din cei mai interesanți oameni din Ferrara. Scriitorii și muzicienii simțeau că atmosfera de acolo era mai prietenoasă decât în apartamentele principale din castel. Printre cei care veniră se afla un bărbat care îi trezi imediat interesul Lucreziei. Acesta era Ercole Strozzi. Strozzi făcea parte dintr-o familie florentină foarte bogată. Fuseseră bancheri și veniseră în Ferrara cu câțiva ani în urmă, primind multe privilegii din partea ducelui Ercole.

Acest lucru se datora, probabil, faptului că erau pricepuți în afaceri. Știau cum să facă bani și cum se puteau crește taxele. Din moment ce se dovediseră a fi un bun de valoare pentru Ferrara, ducele Ercole era gata să le ofere titluri nobiliare. Tito Vespasiano Strozzi era și poet, pe lângă faptul că era un bancher strălucit, iar acest lucru îl făcea de două ori mai iubit de duce, care era binevoitor cu fiul lui, Ercole Strozzi.

Alfonso se afla în una dintre rarele sale vizite de seară în apartamentul Lucreziei, când Ercole Strozzi veni pentru prima oară

la ea. Alfonso stătea alături de Lucrezia și cânta la violă cu acea măiestrie aproape de geniu, care părea total nepotrivită cu un om de felul lui. Invitații ascultau fermecați, când Ercole Strozzi se strecură în încăpere cu prietenul pe care voia să i-l prezinte Lucreziei.

Ercole Strozzi avea un aer distins. Fără a fi arătos, era elegant; șchiopăta și mergea cu ajutorul unei cârje.

Lucrezia îl privi în ochi în timp ce Alfonso continua să cânte. Ercole Strozzi se uită la ea cu admirație și surprindere, reacții pe care le citise și pe chipul altora, dar care păreau diferite venind din partea lui. El se înclină și rămase perfect nemișcat în locul în care se afla, pentru că în aceste camere nu se punea preț pe formalități, ci pe artă, care era considerată cea mai importantă.

Când Alfonso termină de cântat, Strozzi înaintă, îi luă mâna Lucreziei și se aplecă asupra ei.

– E cel mai important moment din viața mea, ducesă, zise el.

– Atunci, prietene, cu siguranță ai o viață simplă și lipsită de aventuri, observă cu sarcasm Alfonso.

Strozzi zâmbi ușor și cu un aer de superioritate. Relația sa cu ducele îl absolvea de obligația de a fi prea respectuos cu fiul bădăran al acestuia. Era adevărat că, într-o zi, Alfonso avea să fie duce de Ferrara, dar era inutil ca Strozzi să încerce să obțină favoruri de la el; nu ar fi reușit niciodată, indiferent cât ar fi încercat. El și Alfonso aveau păreri atât de diferite încât era imposibil să existe vreodată înțelegere între ei.

– Nu i-aș zice chiar așa, spuse Strozzi, care încă o mai privea pe Lucrezia în ochi, dar tot aș insista că acesta e cel mai important moment.

Alfonso zbucni într-un hohot de râs.

– Strozzi este un curier, sau cel puțin așa îi place să zică. Mai e și poet. Nu-i lua cuvintele prea în serios, Lucrezia. Ei bine, Strozzi, care sunt ultimele tale versuri? Odă către un trandafir roșu sau o ciubotița-cucului cea palidă?

– Îți face plăcere să râzi de alții, spuse Strozzi, însă chiar dacă de mine poți râde cât dorești, trebuie să recunosc că mă întristează să aud cum înjosești poezia.

– Sunt un tip grosolan, după cum știi prea bine, zise Alfonso, apoi se uită în jur, la ceilalți invitați. Câtă eleganță la aceste doamne și domni! La acești artiști! Ce drept am să stau între ei, tocmai eu, care miros a fierărie?

– Ești binevenit aici, interveni Lucrezia repede. Am fi mulțumiți dacă ai veni mai des.

El o gâdilă sub bărbie, pentru că, într-o asemenea companie, îi plăcea foarte mult să atragă atenția asupra manierelor sale grosolane.

– Hai, nevastă, începu el, să spunem adevărul. O să te bucuri când voi pleca. Pentru un om simplu ca mine, adevărul e mai interesant decât prețioasa voastră poezie.

Puse o mână pe umărul lui Strozzi cu atâta putere, încât poetul aproape că-și pierdu echilibrul și fu nevoit să se sprijine bine în cârja lui.

– Nu este așa… spuse Lucrezia, dar el o întrerupse.

– Adio, soție. Vă las cu arta voastră. Plec spre acele locuri care sunt mai potrivite pentru spiritul și gusturile mele animalice. Adio tuturor, adăugă și, râzând, părăsi apartamentul.

În urma lui se lăsă o scurtă tăcere, pe care Strozzi o sparse primul.

– Mă tem că a plecat din cauză că am venit eu aici.

– Nu trebuie să te învinovățești, spuse Lucrezia. Eu nu dau vina pe nimeni. El vine rareori pe-aici și, în afară de dățile în care cântă la violă, pare să nu fie deloc interesat de ce se petrece aici.

– Nu o să mă placă niciodată, zise Strozzi.

– Poate pentru că nu te cunoaște.

– Știe destule lucruri despre mine care nu îi plac. Pe de o parte, sunt poet. Pe de alta, sunt schilod.

– Sigur nu te poate urî din aceste motive.

– Pentru un specialist în tunuri, poezia pare un lucru prostesc. El este puternic, nu a cunoscut nici o zi de boală în viața lui. Se uită cu groază la orice persoană care nu este perfectă din punct de vedere fizic. Așa fac de obicei oamenii fără cusur din punct de vedere fizic, dar mai puțin înzestrați din punct de vedere al inteligenței.

Un zâmbet de-abia schițat i se citi pe buze și Lucrezia simți un fior de milă, reacție pe care Strozzi nu o intenționase. Lui Strozzi nu îi părea rău pentru el însuși; nu ar fi schimbat locul cu Alfonso. Strozzi era atât de inteligent, încât învățase de timpuriu să transforme boala sa într-un avantaj. Relațiile sale de dragoste se desfășurau cu o eleganță care i s-ar fi părut de neînțeles lui Alfonso d'Este, dar erau numeroase și pe cât de satisfăcătoare dorea el să fie. Acum, venise să o cucerească pe Lucrezia și să își câștige pălăria de cardinal.

Rămase alături de ea întreaga seară și nu întârzie să o asigure pe Lucrezia că are în el un prieten care o va face să uite de toată primirea rece de care a avut parte la curtea Este.

Nu putea dansa. Arătă spre cârja lui.

– M-am născut cu un picior deformat, îi zise. În tinerețe, acest lucru mi-a adus multă durere și multe eșecuri, dar acum nu mai este așa, pentru că mi-am dat seama că cei care mă disprețuiesc pentru diformitatea mea nu sunt demni să-mi fie prieteni. Mă gândesc la ea ca la o povară pe care a trebuit s-o port, până mi-am dat seama că, tocmai din cauza ei, am ajuns să îmi dezvolt alte calități; atunci a fost de parcă povara s-a destrămat și s-a transformat într-o pereche de aripi.

– Ești și filosof, nu numai poet, observă Lucrezia, iar mie îmi place filosofia ta.

– Am permisiunea ta să vin mai des în aceste apartamente? Simt că avem multe să ne spunem unul altuia.

– Te aștept mâine, îi zise Lucrezia.

Când o vizită în noaptea aceea, Alfonso fu neobișnuit de vorbăreț. Ea se afla în pat când el intră în apartament plin de vioiciune.

– Deci Strozzi a găsi o cale de-a ajunge în apartamentele tale, nu? spuse el. Cel mai important moment din viața lui! Alfonso izbucni într-un râs asurzitor. Înțelegi ce înseamnă asta, nu? În sfârșit, are o șansă – sau cel puțin așa crede el – să obțină o pălărie de cardinal. Chiar prin fiica papei! Cum altfel ar putea ajunge în preajma acestuia? Alfonso mișcă din deget spre ea. Fii atentă ce spun, nu va dura mult și va cere pălăria aia.

– Cred că te înșeli, Alfonso, spuse ea. Tu îi judeci pe toți după… după oamenii pe care îi cunoști aici. El are o anumită delicatețe în comportament.

Această remarcă îl făcu pe Alfonso să râdă și mai tare.

– Știe cum să se poarte cu doamnele, așa-i? Nu cu femeile… ci cu doamnele. Strozzi nu s-ar uita la o simplă servitoare. Ce folos i-ar aduce ea? Îți spun că o pălărie de cardinal înseamnă mai mult pentru el decât oricare dintre zâmbetele tale binevoitoare. Nici măcar nu s-ar uita la o fată de la bucătărie. Nu ar înțelege ce i-ar putea oferi una ca ea. Ar ști numai că nu are de dat pălării de cardinal.

– Ar fi mai bine pentru noi dacă ai fi mai puțin interesat de darurile fetelor de la bucătărie, începu Lucrezia. Dacă ai duce o viață oarecum potrivită cu rangul pe care îl porți, e posibil să…

Dar Alfonso era deja în pat și nu-l mai interesa conversația.

Strozzi vorbi, încurajat de sunetul muzicii.

– Nu fac nici un secret din faptul că ambiția vieții mele e să obțin o pălărie de cardinal, draga mea ducesă.

– Este o ambiție lăudabilă, îi zise Lucrezia.

– Și cunoscând dragostea pe care ți-o poartă tatăl tău, simt că, dacă m-ai considera demn de asta, ai putea-o convinge pe Sfinția Sa că nu aș face de râs Sfântul Colegiu.

– Sunt sigură că ai onora Sfântul Colegiu, îl asigură Lucrezia.

Strozzi se aplecă mai aproape de ea.

– Aș fi dispus să cheltuiesc chiar și 5 000 de ducați pentru a-mi îndeplini dorința.

– Este o sumă mare, spuse Lucrezia.

– Familia mea este bogată, iar eu simt că trebuie să ies în lume. Am viața mea de trăit în alte locuri decât în Ferrara.

– Îi voi scrie tatălui meu. Cred că prietenia pe care mi-ai arătat-o îl va mulțumi mai mult decât cei 5 000 de ducați.

– Sunt recunoscător.

Ochii lui frumoși o priveau grăitor. Ea îi zâmbi. Își dădea seama că, în ciuda primirii glaciale de care avusese parte, în sfârșit își făcea propria curte și viața începea să devină mai interesantă.

– Cred că duci dorul Romei, zise el brusc.

– Mai mult decât pot spune.

– Fără îndoială, Ferrara îți pare mult mai plictisitoare.

– Este atât de diferită de Roma. În Roma erau atâtea lucruri de făcut. Erau atât de multe prăvălii pline de lucruri minunate.

– Deci crezi că prăvăliile din Roma sunt cele mai bune din Italia?

– Da, într-adevăr. Cele din Neapole sunt nemaipomenite, dar cred că Roma e pe primul lor.

– Nu ai văzut prăvăliile din Veneția?

– Nu.

– Atunci trebuie să îți spun că au și acolo bijuterii… pânzeturi… care să pună în umbră tot ce ai văzut vreodată în Roma.

– Chiar așa?

– Exact. Veneția este centrul negustorilor. Acolo se adună toți din nord și sud; și marfa lor cea mai bună e cumpărată de negustorii din Veneția. Văd că ai un gust rafinat. Pot să spun că nu am văzut veșminte de un asemenea stil? Catifelele și brocarturile tale sunt foarte frumoase; nu am mai văzut ceva atât de frumos în afară de cele din Veneția.

Continuă să îi povestească despre frumusețile Veneției, despre cultura și bogățiile sale. Strozzi avea mulți prieteni în orașul acela, dar pe nici unul dintre ei nu îl aprecia la fel de mult ca pe Pietro Bembo. Desigur, Lucrezia știa cine era Pietro Bembo. Cel mai mare umanist din Italia și unul dintre cei mai iscusiți poeți. Strozzi mărturisi că îi aprecia foarte mult prietenia și se simțea onorat de ea.

– Îi cunosc bine opera, spuse Lucrezia. Sunt de acord cu tine că numai o minte strălucită poate născoci așa ceva. Acum te invidiez mai mult ca niciodată pentru vizitele tale la Veneția. Acolo vei fi cu prietenul tău poet. Vă veți plimba împreună prin orașul acela frumos; vei colinda prin prăvăliile negustorilor, căutând comori. O, da, doresc foarte mult să cunosc Veneția.

– Ești o femeie frumoasă și nu ar trebui să ți se refuze nimic. Eu aș putea aduce Veneția la tine, într-o oarecare măsură. Desigur, îi voi vorbi despre tine prietenului meu, Pietro Bembo; îi voi spune de farmecul și eleganța ta. Îl voi face să te cunoască și tu să-l cunoști pe el. Cu permisiunea ta, voi căuta prin prăvăliile din Veneția cele mai fine catifele și brocarturi și ți le voi aduce aici pe cele mai frumoase, având broderiile cele mai delicate, ca să poată fi folosite la rochii demne de a fi purtate de tine.

– Ești bun, prietene, dar eu n-aș putea cumpăra aceste lucruri. De când mă aflu în Ferrara, nu mai sunt bogată.

– Tu ești fiica papei. Voi spune lucrul acesta și nici un negustor din Veneția nu va refuza să-ți ofere ce dorești.

– Îmi ești un foarte bun prieten, îi spuse ea.

El îi ridică mâna și i-o sărută.

– Cea mai mare ambiție din viața mea e să fiu cel mai bun prieten pe care l-ai avut vreodată, doamnă.

– Credeam că ambiția cea mai mare e să porți o pălărie de cardinal, zise ea.

– Nu, răspunse el încet. Brusc, am descoperit că nu îmi mai doresc pălăria aia.

– Vorbești serios?

– Da. La ce mi-ar folosi să fiu la Roma, când ducesa mea trebuie să rămână în Ferrara?

Ercole Strozzi era stăpânit de un entuziasm interior. Gândurile lui se îndreptau mereu spre Lucrezia. Îi plăcea tot ce vedea la ea, într-un asemenea mod încât devenise o provocare. Se părea că Lucrezia voia să fie dominată. El voia să domine. Nu căuta să-i fie amant; relația lor trebuia să fie de o natură mult mai subtilă. Alfonso îi satisfăcea apetitul sexual al Lucreziei, iar lui Ercole i s-ar fi părut grosolană și mizeră o relație trupească între ei. El fusese amantul multor femei și nu avea de câștigat nici o satisfacție dintr-o nouă aventură.

Faptul că șchiopăta fusese un imbold pentru Strozzi, care dorea să fie diferit de ceilalți, în aspectele esențiale. Avea o tendință spre feminitate care reieșea din faptul că iubea eleganța, că avea gusturi rafinate la haine și că deținea cunoștințe despre veșmintele purtate de femei. Această caracteristică feminină îl împingea să își arate masculinitatea. Artistul din el voia să creeze. Nu era destul să scrie poezie; în timp ce suferea din cauza infirmității sale și era conștient de natura lui feminină, el dorea să modeleze mințile celor din jurul lui, să le ghideze acțiunile, să se bucure la gândul că cei pe care căuta să îi modeleze erau, într-un fel, creațiile sale.

Lucrezia, blândă și foarte feminină, atât de dornică de prieteni în acest tărâm ostil, părea să fie subiectul ideal; persoana a cărei viață ar putea-o aranja, al cărei caracter l-ar putea modela după gustul lui.

El o putea sfătui în legătură cu rochiile, îi putea arăta farmecul unei mode pe care ajunsese să o cunoască de mult timp. Acum mergea la Veneția ca să aleagă lucruri pentru ea. Tot aspectul ei exterior avea să fie creația lui, așa cum, în timp, va fi și sufletul ei.

Lucrezia avea un suflet sensibil; iubea poezia. Era adevărat că nu fusese educată la Roma așa cum fusese Isabella d'Este, de exemplu. El avea să îndrepte acest lucru; o va încuraja să devină o intelectuală; îi va hrăni dragostea pentru poezie. Dorea să fie creatorul unei noi Lucrezia.

Acestea erau gândurile lui când ajunse în Veneția și începu să se uite prin mărfurile negustorilor sau să cumpere satinuri cu modele superbe și catifele de multe culori.

– Sunt pentru Lucrezia Borgia, ducesă de Ferrara și fiica papei, explica el, adăugând că venise de la Ferrara în Veneția și era însărcinat să facă diverse comisioane pentru ea.

Nu exista negustor în Veneția care să nu fie dornic să-și dea cele mai de preț mărfuri pentru fiica papei.

După ce Strozzi termină cumpărăturile, îl vizită pe prietenul lui, poetul Pietro Bembo, care îl primi cu mare plăcere. Pietro era un bărbat frumos de treizeci și doi de ani; nu era atrăgător numai datorită trăsăturilor sale fizice. Avea o reputație cunoscută în întreaga Italie; era cunoscut drept unul dintre cei mai însemnați poeți ai timpurilor sale și, din acest motiv, ar fi fost mereu bine primit în Ferrara, Urbino sau Mantova, dacă ar fi dorit să viziteze acele locuri.

Pietro era un cuceritor și avea multă experiență cu femeile. De data asta era îndrăgostit de o femeie frumoasă din Veneția, pe nume Elena, dar relația lor de dragoste se derula ca toate aventurile lui, și Pietro, care găsea că i-e foarte greu să scrie când e stăpânit de frământări interioare de acest gen, tânjea să găsească un refugiu liniștit. El și Strozzi se împrieteniseră de când se întâlniseră în Ferrara, în urmă cu câțiva ani. Le plăcea același gen de poezie, se devotau cu pasiune oricărui fel de literatură și aveau în comun faptul că detestau banalitatea.

– Sunt supărat pe Elena, spuse Strozzi. Îmi închipui că ea este motivul pentru care ai rămas atât de mult în Veneția.

– Mă gândesc să plec din oraș, zise poetul pe un ton apăsat.

Strozzi se bucură să audă asta.

– Am cumpărat materiale fine din Veneția, spuse el. Ce mătăsuri, ce materiale! Nu ai mai văzut așa ceva.

– Mătăsuri și materiale? Ce să faci tu cu asemenea frivolități?

– Le-am cumpărat în numele unei doamne… noua ducesă de Ferrara.

– A! Lucrezia Borgia. Spune-mi, chiar e un monstru?

Strozzi râse.

– Este cea mai elegantă și sensibilă ființă pe care am văzut-o vreodată. E splendidă! Păr auriu, ochi atât de luminoși că împrumută

culoarea rochiilor sale. Delicată. Fermecătoare. Și o mare iubitoare de poezie.

– Am auzit niște povești…

– False. Sunt toate false. Numai destinul nefericit a adus-o să se mărite cu necioplitul ăla de Alfonso.

– I se pare că e un destin nefericit?

Strozzi îl privi un ochi gânditori.

– Nu o înțeleg pe de-a-ntregul. A învățat să își ascundă gândurile. Se pare că Alfonso nu o deranjează prea mult. Când mă gândesc la el, așa necioplit și lipsit de maniere cum e, și la ea, atât de sensibilă, de delicată, mă cutremur. Cu toate astea, are o forță interioară nemaipomenită.

– Ești fermecat de ducesa ta.

– Așa cum ai fi și tu, dacă ai vedea-o.

– M-ai făcut curios, recunosc.

– Poate că vă veți întâlni într-o zi.

Poetul căzu pe gânduri.

– O zeiță delicată, măritată cu Alfonso d'Este! Cine nu o cunoaște, ar spune: „Sărmana Lucrezia".

– Tu nu o cunoști pe Lucrezia. Și nici eu. Nu sunt sigur că Lucrezia însăși se cunoaște pe sine.

– E greu de descifrat ce spui tu.

– Ea mă face să vorbesc astfel.

– Văd că ești cu totul absorbit de persoana ei. Nu te-am văzut niciodată până acum atât de captivat de o femeie. Cred că de-abia aștepți să te întorci în Ferrara cu mătăsurile și pânzeturile tale.

Strozzi zâmbi.

– Dar hai să vorbim despre tine. Văd că nu ai liniște. Ești sătul de Elena. De ce nu te duci la vila mea din Ostellato?

– Și ce să fac acolo?

– Ai avea liniște să-ți scrii poeziile.

– Ai veni să mă vizitezi acolo?

– Poate. Poate o voi convinge pe Lucrezia să călătorească până acolo. Nu e departe de Ferrara.

Poetul zâmbi și Strozzi văzu că extraordinar de frumoasa ducesă, cu o reputație atât de rea, pe care o descrisese ca fiind sensibilă și naivă, începea să îi aprindă imaginația lui Pietro la fel cum i se întâmplase și lui.

Strozzi era bucuros. Dorea să îi modeleze pe cei doi. Voia să îi facă să se întâlnească în vila sa mare din Ostellato și să vadă efectul pe care îl vor avea unul asupra celuilalt.

Când se întoarse la Ferrara, Strozzi văzu că toropeala verii se dovedea a fi o încercare grea pentru Lucrezia. Suferea din pricina sarcinii, iar relațiile cu ducele Ercole se înrăutățiseră.

Era încântată de catifelele, mătăsurile și pânzeturile pe care i le cumpărase Strozzi, și aceste noutăți îi mai ridicară moralul puțin. Era interesată și de poveștile lui despre poetul Pietro Bembo și organiză o petrecere, în timpul căreia Strozzi citi cele mai noi versuri ale tânărului.

Dar acestea erau episoade izolate, și Strozzi vedea că ea suferea prea mult pentru a fi cu adevărat interesată de materialele fine sau de poeții absenți.

Lucrezia ceru să i se lucreze în Veneția un pătuț frumos, în așa fel încât să îl aibă cu mult înainte de nașterea copilului.

– Este o extravaganță, spuse ea, și știu prea bine că ducele va fi șocat când îl va vedea, dar nu îmi pasă. Am ajuns să cred că singura plăcere pe care o mai am pe căldura asta e să îl șochez pe duce.

Alexandru auzise acum de oferta de 10 000 de ducați pe care fiica sa o primea ca venit anual și se înfurie.

– Nu se poate aștepta cineva ca fiica mea să trăiască din milă, strigă el și îi aminti bătrânului duce de cei 100 000 de ducați pe care îi primise ca zestre, pe lângă celelalte beneficii.

Alexandru mai scrisese că auzise de faptul că Lucrezia fusese tratată cu dispreț în timpul nunții și că ar dori ca ducele Ercole să afle că nu este nicidecum mulțumit de asta, dar, din fortăreața lui din Ferrara, ducelui îi păsa prea puțin de papalitate. Lucrezia declară că mai degrabă ar muri de foame decât să accepte suma meschină de 10 000 de ducați pe an. Dădu un banchet pentru duce în apartamentele sale și folosi toată argintăria gravată cu emblema taurului care paște, cu pajura Neapolelui și cu cele ale familiei Sforza. Dorea ca ducele să știe că ea nu depindea de el.

Ducelui îi pica tocmai bine, deoarece nu mai trebuia să-și facă griji pentru ea. El era mulțumit să-și economisească banii.

Și după asta, când veni să îi facă o vizită, descoperi că ușile cămărușelor cu balcon îi erau închise.

Totuși, el nu dorea ca antipatia dintre ei să fie atât de evidentă, astfel încât aceste mici dispute fură aplanate, deși rămânea de neclintit – la fel ca Lucrezia – în privința banilor.

Lucrezia descoperi că această sarcină era mai obositoare decât celelalte. Ea devenise mai impulsivă și, cu toate că nu simțea o ostilitate intensă față de duce, era mai puțin iertătoare decât înainte.

Petrecu apoi câteva săptămâni la palatul Este din Belriguardo și, când porni înapoi spre Ferrara, ducele îi ieși în întâmpinare pentru că era din ce în ce mai deranjat de zvonurile care se răspândeau despre disputele lor.

Știind că venea în întâmpinarea ei, Lucrezia întârzie intenționat, astfel că ducele să văzu nevoit să o aștepte în plin soare. Când ajunse la locul de întâlnire, Lucrezia emana prospețime după ce se odihnise la umbră, și nu se arătă prea îngrijorată văzându-l încins de căldură și furios. Ducele își dădu seama că blânda și drăguța Lucrezia avea și o altă față.

Guidobaldo di Montefeltre, duce de Urbino, stătea în grădinile mănăstirii din afara zidurilor orașului. Era luna iunie – o plăcere să stai la umbră. Acum, suferea mai puțin decât de obicei și se gândea cât de plăcut era să se bucure că scăpase de dureri, să simtă pacea și liniștea dimprejurul lui.

Soția lui, Elizabetta, se afla în vizită în Mantova. Probabil că ea și Isabella își băteau capul pentru a discuta ultimul scandal care îi implica pe cei din neamul Borgia, bănui el. Isabella îl îmboldea pe tatăl ei să rămână de neclintit și să nu îi dea miresei nici un ducat peste 10 000 pe an.

Cât de mult o urau cele două femei pe mireasa din Ferrara! Pe Elizabetta o înțelegea într-o oarecare măsură, dar în cazul Isabellei era vorba numai de gelozie. Înainte să pornească pe drumul spre Mantova, o îndemnase pe Elizabetta să uite de ranchiuna ei.

– Astea sunt neplăcerile războiului, îi spusese el. Nu e drept să o învinuiți pe Lucrezia pentru ce mi s-a întâmplat mie.

Atunci, Elizabetta țipă:

– Ai plecat tânăr și sănătos. Te-ai întors schilod. Alexandru ar fi putut să mi te aducă înapoi… la fel cum ai plecat, dar el te-a lăsat în închisoarea aia infectă. Nu era problema lui, a zis. Nu îi mai erai de folos. Crezi că voi uita vreodată asta?

– Totuși, Elizabetta, spuse el, e greșit să dai vina pe fată.

– Dau vina pe toți. Aș vrea să-i văd pe toți Borgia cum suferă, așa cum te-au făcut pe tine să suferi.

Acum, amintindu-și, Guidobaldo dădu din cap. Ce bucurie mai avea în viață cineva, dacă simțea numai ură? Ca să trăiască în liniște, omul trebuia să uite de insultele și rănile din trecut; și acesta era lucrul pe care încercase să îl facă. Chiar în acest moment, Cesare Borgia trecea prin Urbino, pe drumul dinspre Romagna spre Roma. Ceruse permisiunea ca să treacă. Elizabetta l-ar fi refuzat, chiar dacă ar fi știut că refuzul ar fi aruncat Urbino în război. Ar fi strigat: „Nu voi face nici o concesie familiei Borgia, indiferent cât de mică ar fi. Să ia calea mai lungă, care ocolește Urbino. Să știe că noi nu uităm. El a râs de tine pentru că ți-ai pierdut bărbăția, dar știe că de vină pentru asta este tatăl lui." Atunci ar fi trebuit s-o împace, să îi spună că refuzul ar fi însemnat război. Așadar, era bucuros că ea se afla în Mantova și că evitaseră una dintre acele scene neplăcute din punct de vedere emoțional, în care i se amintea cât de mult însemna pentru ea infirmitatea lui.

Sorbind dintr-o cupă de vin, Guidobaldo se întrebă unde aveau să ducă toate astea. Era posibil să se întâmple așa cum preziceau unii, că pe măsură ce teritoriul lui Il Valentino creștea, la fel avea să crească și dorința lui de a-l face și mai mare? Putea el să stea liniștit dacă întreaga Italie nu era la picioarele lui?

Nenorocite gânduri. Fuseseră prea multe războaie. Soldatul bătrân din el era obosit și nu mai putea lupta. Acum se bucura de un vin bun, de umbra plăcută și de gândul că Elizabetta era departe, în Mantova.

Când să aţipească, îl trezi tropăitul copitelor de cai. Auzi voci venind din depărtare.

– Ducele! Este aici? Atunci, te rog, du-mă la el imediat.

Bănuise oare despre ce era vorba, în acele scurte clipe care se scurseră până să ajungă mesagerul la el?

Elizabetta avea dreptate când spusese că un om e prost dacă are încredere într-un Borgia. El își lăsase teritoriul neapărat și, în acest moment, Il Valentino și trupele sale nemiloase puteau fi chiar în oraș.

Mesagerul îngenunche în fața lui.

– Milord, nu avem nici un moment de pierdut. Il Valentino a intrat în Urbino. A pus stăpânire pe oraș. Devastează palatul. Își trimite soldații să te caute și știe că ești aici. Pe cal, milord! Fugi și salvează-ți viața!

Așa că Guidobaldo di Montefeltre, păcălit de două ori de Borgia, sui pe cal și porni în galop spre Mantova, cu toată graba pe care o putea suporta trupul lui schilod.

Când ajunse acolo, veștile despre cele întâmplate deja se răspândiseră. Elizabetta se retrăsese în apartamentele ei, copleșită de durere și de griji. Isabella și Francesco îl consolară, făcându-l să se simtă bine-venit și insistând că trebuie să se odihnească.

– Blestemul să cadă pe acești Borgia! strigă Isabella.

Dar, când rămase singură cu soțul ei, Francesco observă privirea bănuitoare din ochii ei.

– Guidobaldo a fost un prost să-l lase pe Il Valentino să intre liber în Urbino, declară ea. Ce l-o fi apucat?

– Este sătul de război. Nu mai e tânăr. Asta s-a întâmplat cu Guidobaldo.

Isabella măsura apartamentul cu pași mari. Vedea cu ochii minții palatul din Urbino și frumoasa colecție de statui a Elizabettei, pentru care o invidiase întotdeauna. Îi ceruse lui Michelangelo să facă și pentru ea ceva asemănător cu acel *Cupidon adormit* al ei, dar artiștii nu lucrau pe comandă. La fel era și cu Leonardo da Vinci; nu putea fi convins să facă ceva frumos în această perioadă, pentru că era preocupat de un nou sistem de canalizare, despre care era sigur că va putea să reducă multe din cauzele molimei periodice de ciumă. Cel puțin, gândi Izabella, Borgia nu ar distruge ceva atât de frumos.

Francesco o urmărea cu acea expresie înțeleaptă în ochii săi obosiți.

Ea se întoarse spre el într-o criză de furie.

– Cum poți zâmbi? Înțelegi ce înseamnă asta pentru Guidobaldo și Elizabetta?

Francesco deveni serios.

– Înțeleg prea bine, spuse el. Am zâmbit pentru că m-am gândit la ce-ar putea însemna pentru tine.

– Nu te înțeleg. Ce-ar putea însemna, dacă nu să împărțim tristețea?

– Ar putea însemna și o parte din bogățiile lor.

Îi veni să îl plesnească. Prea făcea pe inteligentul cu obiceiul acesta al lui de a-i citi gândurile.

Isabella îl condamnă pe Cesare Borgia, dar, în același timp, trimise mesaje în secret către Urbino, afișând o atitudine prietenoasă. Auzise, scria ea, că Cesare pusese stăpânire pe palatul din Urbino, unde se afla o statuie la care râvnea mai mult decât la oricare alta. Tânjea să intre în posesia ei, și acum, dacă Il Valentino era amabil, spera că o va putea face. Era vorba de *Cupidon adormit*, pe care îl sculptase Michelangelo. De la căsătoria surorii lui cu fratele ei, ea și Cesare erau înrudiți. Dacă îl lăsa inima să îi îndeplinească această dorință, nu se îndoia că aveau să fie prieteni, așa cum trebuie să fie rudele între ele.

Mesajul fu trimis; ea se duse să îi consoleze pe Elizabetta și pe sărmanul Guidobaldo, iar acuzațiile pe care i le aducea lui Cesare răsunau prin tot castelul.

Cesare nu era genul de om care să își ofere cu ușurință prietenia. Găsi *Cupidonul adormit*, și frumusețea statuii îl impresionă mult. Categoric, era una dintre piesele lucrate cu cea mai mare măiestrie, din Italia, și nu era de mirare că Isabella o voia. Ar fi trebuit să i-o trimită Lucreziei? Lucrul acesta ar fi înfuriat-o pe Isabella.

Cesare râse din toată inima. Primul lui impuls fu să trimită statuia în Ferrara, dar apoi ezită. Acum era stăpânul propriului său imperiu și visa să și-l mărească. Prin urmare, nu trebuia să cedeze în fața unor capricii prostești. Isabella de Mantova era importantă pentru planurile lui, deoarece era o femeie inteligentă, cu mare influență și, în acest moment, era mai bine să fie prieten cu ea.

Începu să vadă importanța acestui obiect frumos, care nu putea fi măsurată în bani.

Dacă făcea un astfel de cadou, ce-ar fi trebuit să ceară în schimb? Ducele și ducesa de Urbino se aflau acum la adăpost în Mantova. Trebuiau să fie exilați. Fiica lui Cesare și a lui Charlotte d'Albret trebuia să aibă un soț. Moștenitorul din Mantova era renumit ca fiind cel mai frumușel băiat din Italia. El știa că fiica sărmanei Charlotte era dezavantajată, pentru că citise printre rânduri toate scrisorile pe care le primise. Era destul de inteligentă, dar nasul ei

avea o formă urâtă și era prea mare chiar și acum, când era mică. Dacă rămânea la fel de urâtă și când va crește, s-ar fi cerut o zestre foarte mare pentru ea. Era mai bine să îi aranjeze o căsătorie acum, când era încă un copil. Și de ce să nu intre prin măritiș într-una din cele mai aristocrate familii din Italia? De ce nu cu moștenitorul din Mantova?

Isabella îi disprețuia pe Borgia și arătase lucrul acesta în timpul nunții din Ferrara. El o va răzbuna pe Lucrezia și, în același timp, va obține pentru el un premiu dorit.

Zâmbind către *Cupidon*, se asigură că termenii impuși de el aveau să fie acceptați: exilarea din Mantova a ducelui și a ducesei de Urbino; logodna fiicei lui cu micuțul și frumosul Federigo, moștenitorul din Mantova. În schimbul acestor lucruri, Isabella își putea primi statuia.

Lucrezia ieșise din baia ei parfumată și stătea întinsă pe un divan, în rochia ei albastră, când primi veștile.

Angela era cu ea și o privi surprinsă, pentru că primise veștile fără să rostească vreun cuvânt, iar după ce mesagerul plecă, rămase la fel de nemișcată, privind fix în față.

Angela fugi la ea și o îmbrățișă.

– De ce ești tristă? o întrebă.

– Mi-au oferit ospitalitatea lor, răspunse Lucrezia. Ducele a fost curtenitor cu mine.

– Ducesa lui nu a fost. Oribilă creatură! Cu rochia ei de catifea neagră și cu pălăria neagră arăta ca o cioară bătrână.

– Cesare a cerut cale liberă prin Urbino, spuse Lucrezia, și i-a fost acceptată cererea, iar când nu a mai fost nimeni care să apere palatul… a pus mâna pe el. Of, de ce face lucruri din astea? De ce mă face să-mi crape obrazul de rușine?

– Ești prea sensibilă. Ăsta e războiul, despre care noi nu știm nimic.

– Ba știm. Știu că ambiția fratelui meu e ca un animal sălbatic în libertate. Atacă, distruge… distruge totul... bărbați, femei, copii și respectul de sine. Îmi doresc să nu fi mers niciodată în Urbino.

– Ducele și ducesa sunt în siguranță. Cumnata ta, Isabella, va avea grijă de draga ei Elizabetta.

Lucrezia se închise în apartamentele ei. Nu voia să mai vadă pe nimeni și nici nu mai răsunau muzica și râsetele din cămăruțe. Se simțea rușinată și nefericită.

Angela, Adriana, Girolama și Nicola încercau să o împace.

– Cel puțin sunt în siguranță, îi repetau ele. Au ajuns la Mantova. Acolo vor găsi refugiu.

Ele nu auziseră încă ultimele noutăți: că ducelui și ducesei de Urbino li se cerea să plece din Mantova și să se ducă în Veneția. Ele nu știau că micuțul moștenitor din Mantova era logodit cu fiica lui Cesare.

Între timp, Isabella se uita la o splendidă operă de artă, a cărei frumusețe îi aducea lacrimi în ochi.

Francesco o urmărea și murmură:

– Într-adevăr, este frumoasă. Se pare că-ți aduce multă fericire. Ai plătit un preț foarte mare pentru ea, Isabella.

Era mijlocul lunii iulie și căldura era insuportabilă.

În Ferrara era epidemie de ciumă și, spre oroarea celor din palat, una dintre servitoare căzu bolnavă. Angela Borgia se îmbolnăvi de o formă ușoară, lucru care o îngrijoră pe Lucrezia și mai mult. Ar fi putut izola pacienta, dar răul era deja făcut.

Ceccarella, una dintre cameristele Lucreziei, muri, și apoi alta, Lisabetta, căzu la pat grav bolnavă.

Apoi se îmbolnăvi și Lucrezia.

Când ajunseră veștile la Roma, întreg Vaticanul fu cuprins de panică. Papa deveni isteric de frică. Se plimba neîntrerupt prin apartamentul său, rugând sfinții să vegheze asupra copilei sale iubite și jurând să facă un drum de penitență la Ferrara, dacă nu supraviețuia. De asemenea, îi trimise câțiva medici în care avea mare încredere.

Îi scrisese mai multe mesaje lui Cesare, implorându-l să se roage și el alături de tatăl lui ca această mare nenorocire care putea cădea pe capul lor să fie îndepărtată.

Starea Lucreziei era înrăutățită de sarcina care deja le dăduse motive de îngrijorare, iar doctorii dădeau din cap lângă patul ei. Se temeau că se va întâmpla ce era mai rău.

– Povara copilului va fi prea mult de dus pentru ea, veni verdictul lor. Cel mai bun lucru care s-ar putea întâmpla ar fi să nască un copil mort; atunci am putea reduce febra.

Lucrezia se zvârcolea în pat și abia dacă era conștientă. Bătrânul duce o vizită și plânse din cauza bolii ei. Dacă avea să se însănătoșească, declară el, îi va îndeplini dorințele legate de venit. Va primi cei 12 000 de ducați pe an.

– Dar o parte din ei vor fi în bunuri, adăugă el repede.

Lucrezia zâmbi ușor înspre el, slăbită de boală.

Din Roma veniră mesaje pline de furie.

– Ducele de Ferrara a adus boala aceasta asupra fiicei mele prin răutatea lui, strigă Alexandru isteric. Dacă pățește ceva preaiubita mea fiica, voi ști pe cine să dau vina.

Ducele deveni neliniștit. Cucerirea recentă a cetății Urbino fusese alarmantă; spre ce tărâmuri avea să se îndrepte Cesare Borgia mai departe? se întreba toată lumea.

Alfonso plecase în misiune la Pavia, locul unde se instalase Ludovic al Franței. Moștenitorul din Ferrara plecase acolo ca ambasador al tatălui său, pentru a-l îmbuna pe regele francez și, după cum spusese Francesco Gonzaga, împăcându-l pe francez, obțineau același efect și asupra aliatului său, Il Valentino. În caz contrar, urmau să fie spânzurați pe rând, fără să poată face nimic în această privință. Puteau numai spera că teritoriile lor nu urmau pe lista de cuceriri.

Ducele Ercole îi trimise un mesaj urgent lui Alfonso, anunțându-l că soția lui era pe patul de moarte și că trebuia să se întoarcă degrabă. Imediat ce reveni în Ferrara, Alfonso se grăbi la patul soției sale.

Alfonso nu se simțea deloc în largul său în camera bolnavei. Felul în care arăta Lucrezia, palidă și istovită, cu ochii lucioși și privirea pierdută, îl umplu de groază.

Nici nu știa ce să-i spună. Îngenunche lângă pat și îi luă mâinile într-ale lui. Palmele ei erau uscate și fierbinți.

– Vei fi bine, spuse Alfonso. Te vei însănătoși. Vom avea o familie mare… băieți frumoși… chiar dacă îl pierzi pe acesta.

Dar Lucrezia nu îl vedea, deși se uita la el. Alfonso se ridică fără speranță în picioare.

Ea era pe moarte, așa se zvonea prin castel. Sarcina fusese dificilă de la început, iar acum că se îmbolnăvise de febră, ce șanse mai avea?

De la papă veneau mesaje furibunde și pline de tristețe. Îi implora să îi salveze viața Lucreziei și, în același timp, îi amenința.

„Moartea fiicei mele nu va fi deloc pe placul familiei Borgia", scria papa, iar familia Este va trebui să fie foarte atentă cum se poartă, pentru că el, Alexandru, credea că nu va fi nici pe placul lor.

Bătrânul duce le ținu o predică doctorilor. Trebuiau să îi salveze nora. Era imperativ să facă asta. Trebuiau să-și ia orice precauțiune, să aplice orice leac – indiferent cât de scump –, dar nu trebuiau să o lase să moară.

Prin colțurile castelului, bărbații și femeile de la curte bârfeau. Dacă murea, cei din neamul Borgia vor veni peste noi. Papa și Il Valentino o iubeau pe această fată mai mult decât orice bun pe care îl aveau.

Starea Lucreziei se înrăutățea pe zi ce trecea și se spunea:

– Nu mai rezistă peste noapte.

În timp ce zăcea acolo inconștientă, pe jumătate moartă, fără să știe ce se petrecea în jurul ei, se auzi dintr-odată un ropot de cai venind în galop.

Un grup mic de călăreți își făcu apariția, în fruntea cărora călărea un bărbat elegant și înalt. Acesta sări de pe calul său, aruncă frâiele spre grăjdar și strigă:

– Duceți-mă imediat la ducesa de Ferrara.

Unul dintre servitori ieși în fugă și îi zise:

– Este imposibil, milord. Ducesa zace aproape în ghearele morții și ciuma s-a abătut asupra castelului. Dacă ții la viața ta, nu ar fi trebuit să vii aici.

– La o parte, îi răspunse, și dacă tu ții la viața ta, mă vei duce în cea mai mare grabă în dormitorul ducesei tale.

Ieșiră și alții afară, iar câțiva dintre ei îl recunoscură pe noul-venit. Unul dintre bărbați se aruncă în genunchi în fața lui și strigă:

– Milord, e ciumă în castel.

Străinul îl lovi cu brutalitate și îl dădu la o parte, apoi tună:

– Trebuie să mă lupt cu voi ca să pot intra la sora mea?

Atunci, toți oamenii făcură un pas înapoi, iar bărbatul care fusese lovit rosti cu o voce plânsă:

– Milord, urmează-mă. Te voi duce la ea imediat.

Un fior de groază traversă castelul. Vocile tremurau în timp ce își șopteau între ele: „Il Valentino este aici!"

*

Îngenunche lângă pat şi o luă în braţe.

– Iubirea mea, draga mea, sunt aici. Cesare e aici… am venit să te vindec.

Iar ea, care nu recunoscuse pe nimeni până atunci, de data asta deschise ochii, iar cei care priveau scena văzură schimbarea apărută pe chipul ei când şopti:

– Cesare… Cesare… iubitul meu… tu eşti.

El o cuprinse cu braţele. Strigă să i se aducă perne, ca să poată fi sprijinită; îi mângâie părul şi chipul palid.

– Acum sunt aici. Vocea lui arogantă răsună în apartament. Acum vei fi bine.

– O, Cesare… a trecut atâta timp.

El îi luă mâinile şi i le acoperi de sărutări, fără să se gândească la riscul de a se îmbolnăvi şi el.

– Prea mult… prea mult, scumpa mea.

Lucrezia era aproape leşinată pe perne, dar toţi erau conştienţi de noul suflu de viaţă din trupul ei.

Cesare le strigă:

– Lăsaţi-ne! Lăsaţi-ne singuri!

Şi nimeni nu îndrăzni să nu se supună.

Aşteptau cu toţii în faţa camerei. „E un miracol“, şopteau între ei; ea fusese aproape de moarte şi el o readucea la viaţă.

Cesare ceru vin, vin care să o facă să renască, şi, când i se aduse, cei care o văzură rămaseră uimiţi de schimbarea din ea, pentru că era ca şi cum acest om insuflă o nouă viaţă în ea.

„Nu este normal“, se auzi verdictul. Aceşti Borgia sunt mai mult decât oameni. Au putere peste viaţă şi moarte. Se târguiesc cu moartea şi se trezesc din morţi.

Cuvintele ciudate şi de neînţeles pe care le rosteau între ei – pentru că vorbeau în dialectul valencian – sunau ca nişte incantaţii pentru cei care trăgeau cu urechea. Acum îşi aminteau tot dispreţul cu care o trataseră pe Lucrezia de la sosirea ei în Ferrara, tremurând la gândul că Il Valentino va afla despre asta.

– N-ar fi trebuit să vii, Cesare, spuse Lucrezia, tu, care eşti atât de ocupat cu victoriile tale.

– Prea ocupat să vin la draga mea când e bolnavă de moarte?! Aşa ceva nu se va întâmpla niciodată, iubito. Trebuie să îi trimitem imediat un mesaj tatei.

– Va fi încântat când va afla că ai fost aici.

– Va fi încântat numai dacă îi voi spune că eşti bine din nou. Lucrezia, nu trebuie să mori. Gândeşte-te la asta! Ce-ar mai însemna viaţa pentru noi… pentru tatăl nostru şi pentru mine… dacă te-am pierde?!

– Dar tu ai viaţa ta, Cesare. Toate ambiţiile tale se îndeplinesc.

– Nu ar însemna nimic pentru mine dacă te-aş pierde.

O îmbrăţişă, iar ea plânse puţin.

– Atunci trebuie să mă însănătoşesc. O, Cesare, m-am gândit atât de mult la tine… şi la tatăl nostru. M-am gândit la tine şi la cuceririle tale. M-am gândit la tine în Urbino.

El percepu imediat tremurul din vocea ei şi, pentru că erau momente în vieţile lor în care erau atât de apropiaţi – şi acesta era unul dintre ele – încât îşi puteau citi gândurile, ştiu că Lucrezia era nefericită din cauză că el cucerise Urbino.

– Lucrezia, dragă, spuse Cesare, trebuie să îmi cuceresc regatul. Nu te gândi că acţionez numai pentru mine. Tot ce am câştigat ne aparţine nouă. Să nu crezi că voi uita vreodată asta. Tu… tatăl nostru… copiii noştri… vor beneficia de pe urma cuceririlor noastre. Unul din oraşele mele îl voi da micuţului tău Giovanni. Ce-ai de zis în legătură cu asta? Micuţul Copil al Romei este un Borgia şi nu trebuie să uităm de el.

– Mă faci să mă simt bine, zise ea. M-am gândit deseori la copiii mei.

– Nu jeli, scumpo. Nu ai de ce să te temi pentru ei, atâta timp cât eu şi cu tatăl nostru suntem în viaţă şi avem grijă de ei.

Cesare văzu că îi aduse alinare. Puse mâna pe fruntea ei fierbinte.

– E timpul să dormi, iubito, spuse el. Voi rămâne lângă patul tău şi, cu toate că va trebui să te părăsesc curând, nu va dura prea mult despărţirea. Trebuie să plec, Lucrezia, dar mă voi întoarce.

Aşa că ea adormi, iar el rămase de veghe. Când plecă, a doua zi, toţi vorbeau despre miracol, pentru că se părea că Lucrezia avea să se însănătoşească.

Câteva săptămâni mai târziu, Lucrezia, încă slăbită, stătea rezemată de perne în pat, înconjurată de doamnele ei de companie, când ţipă speriată.

– Încep durerile, spuse ea, și cum copilul nu era așteptat decât după încă două luni, tot palatul fu cuprins de panică.

Doctorii veniră în grabă la patul ei și toate temerile care fuseseră alungate de sosirea lui Cesare renăscură.

Cum putea să rămână în viață Lucrezia după o naștere la șapte luni și după recenta ei boală? Părea imposibil.

Alfonso veni în dormitorul soției sale și îngenunche lângă patul ei. Lucrezia îi zâmbi slab, dar el nu avea să-i ofere o alinare, așa cum făcuse Cesare.

– Nu plânge, Alfonso, spuse ea. Dacă mor, te vei însura din nou… cu o femeie care, poate, va fi capabilă să îți dea copii.

– Nu vorbi despre moarte, rosti Alfonso printre lacrimi. Tu nu trebuie să mori. Tu trebuie să trăiești, Lucrezia. Dacă vei fi cruțată, eu… eu voi face un pelerinaj la Loreto.

Ea zâmbi. Își dădu seama că era dispus să facă un mare sacrificiu în schimbul însănătoșirii ei.

– Pe jos, adăugă Alfonso.

– Of, Alfonso, murmură ea, ce nobil din partea ta! Dar nu trebuie să jelești. Mă tem că pruncul nostru va fi pierdut. Mi-au spus că sunt puține șanse să se nască viu.

– Nu lăsa asta să te supere, spuse Alfonso. Suntem tineri, nu-i așa? Vom avea mulți copii. Băieți… mulți băieți.

Acum transpirația îi curgea de pe frunte și durerile deveneau din ce în ce mai dese. Țipă în agonie și, la scurt timp după asta, fiica ei se născu moartă.

Așteptară toată noaptea în timp ce Lucrezia se zbătea între viață și moarte. Dimineața, la castel, veni încă o dată în galop Cesare. La vederea lui, speranțele crescură din nou, pentru că toți credeau în puterile lui supranaturale și sperau să o readucă la viață și de astă dată.

Ercole și Alfonso îl întâmpinară cu bucurie.

– Te implor, îi zise Alfonso plâns, salvează-mi soția. Se pare că numai tu poți face asta.

Așa că Cesare se duse în camera bolnavei și, imediat ce îl privi, ochii Lucreziei se luminară. Ea îl recunoștea, deși nu fusese conștientă de cei care se aflau lângă patul ei până atunci.

Cesare îngenunche și o îmbrățișă; ceru să fie lăsați singuri. I se dădu imediat ascultare și când, în cele din urmă, strigă după cei care mai rămăseseră la ușă, ceru să vină doctorii să-i ia sânge surorii lui.

– Nu mai vreau, mormăi Lucrezia. Lasă-mă să mă odihnesc. M-am săturat de leacuri. Vreau numai să mă duc în pace.

Cesare îi răspunse pe un ton acuzator, în dialect valencian și, întorcându-se spre cei din jurul patului, spuse că surorii sale trebuie să i se ia sânge acum.

Lipitorile fură aplicate sub privirile lui Cesare. El o ținea pe Lucrezia de picior și îi vorbea în tot acest timp. Deși nimeni nu știa ce spunea, bănuiră că era ceva amuzant, pentru că, din când în când, Lucrezia râdea, deși cei din castelul Este nu crezuseră că aveau s-o mai audă vreodată râzând.

Și așa, Lucrezia se însănătoși și plecă liniștită să schimbe peisajul la mănăstirea Corpus Domini. În timp ce se îndepărta de castel, oamenii din Ferrara se îmbulzeau în jurul litierei sale și îi urau să se întoarcă deplin refăcută.

Între timp, Alfonso porni în pelerinajul său la Fecioara din Loreto. Jurase să meargă pe jos, lucru care ar fi durat foarte mult timp într-o perioadă în care toate capetele de stat trebuiau să aibă grijă de teritoriile lor, așa că Alfonso își dori să nu fi fost atât de nechibzuit când făcuse jurământul acela. Cu toate astea, acum că fiica lui se însănătoșise, papa se simțea binevoitor cu toată lumea și declară că Alfonso ar trebui să primească o dispensă care să îl elibereze de acea parte din jurământ. Va trebui să meargă la Loreto, dar putea să facă drumul călare.

În Corpus Domini, Lucrezia începu să se gândească din nou la viață și, în scurt timp, la haine elegante și muzică, la compania prietenilor ei și la un amant care să fie mai puțin brutal decât Alfonso.

VII
Marea nenorocire

Când Lucrezia se întoarse în cămăruțele ei cu balcon, Ercole Strozzi o aștepta. Lucrezia își redobândise frumusețea fragilă, începuse din nou să își spele părul, care arăta mai auriu ca niciodată, dar ea se schimbase, și asta într-un mod subtil. Era mai spirituală.

Părea bucuroasă că Alfonso nu se afla la castel. După întoarcerea din pelerinaj, începuse să facă un tur al fortificațiilor militare din Ferrara și, cum probabil credea că până ce Lucrezia nu avea să fie din nou complet sănătoasă el nu va avea nici o șansă de-a face alt moștenitor sănătos pentru Ferrara, avea de gând să se ocupe de armată și de amantele lui.

Lucrezia nu era deloc nefericită că fusese lăsată singură. Seratele muzicale continuară. Între ea și duce exista un armistițiu. Trimisese la Roma după Jacopo di San Secondo, unul dintre cei mai faimoși cântăreți la violă din Italia, iar ducele veni în apartamentele ei pentru a asculta muzica acestui om.

Strozzi continuă să îi aducă materiale fine din Veneția și arăta mare interes pentru modul în care aveau să fie folosite. Putea discuta ore întregi despre haine, făcând sugestii care o încântau pe Lucrezia.

Îi citea poezii și, deseori, aceste versuri erau compuse de Pietro Bembo. Îi și vorbea des de Pietro.

– Sărmanul Pietro, duce o viață singuratică acum în vila mea din Ostellato. Totuși, e bine pentru munca lui. Îmi vorbește de multe ori despre tine.

– Asta pentru că și tu i-ai vorbit deseori despre mine.

– Și cum aș fi putut să nu o fac? Gândurile la tine îmi ocupă o mare parte din viață.

– Dragul meu Ercole, nu pot să-ți spun cât înseamnă prietenia ta pentru mine. Faptul că te cunosc mi-a schimbat viața de aici, din Ferrara.

– Mulți sunt geloși pentru că mă preferi.

– Mereu vor fi unii care îmi vor urmări acțiunile și mă vor urî pentru alegerile mele.

– Există cineva care mă urăște mai mult decât alții. Poți să ghicești cine este? Nu, îmi dau seama că nu vei putea. E Pietro Bembo. Îți voi mărturisi ceva. Versurile alea pe care ți le-am citit azi… au fost scrise pentru tine.

– Dar el nu m-a văzut niciodată. Cum poate scrie astfel de versuri pentru o femeie pe care nu a văzut-o?

– I-am vorbit atât de mult despre tine, că și-a făcut o părere foarte clară. Dacă l-ai vizita, te-ar recunoaște imediat.

– Nu pot să cred asta.

Ercole Strozzi o privi cu șiretenie.

– De ce nu încerci, ca să vezi?

– Cheamă-l în Ferrara!

– Atunci te-ar recunoaște imediat. Nu, vreau să spun să-l vizitezi în Ostellato.

– Cum aș putea să fac asta?

– E simplu. O călătorie scurtă cu barca. Vila mea din Ostellato e retrasă și liniștită. De ce să nu faci călătoria asta? Surprinde-l.

Ea râse.

– M-aș distra să-l văd pe poetul tău, răspunse ea, apoi se întoarse către Strozzi. Cred că încerci să-mi pregătești surprize încontinuu.

Strozzi zâmbi. Voia să îi vadă împreună pe poetul înamorat de învățăturile lui neoplatonice și pe această Lucrezia, însuflețită după durerile nașterii și febră, al cărei bărbat nu îi putea oferi nimic altceva decât satisfacție fizică.

Ar fi interesant să vadă cum vor reacționa cei doi, atât de interesant, încât Strozzi plănuise de mult această întâlnire, pentru că știa că avea să fie irezistibilă.

*

Bembo se cam plictisise de viața liniștită, deși era adevărat că tânjea după acest trai atunci când se afla în Veneția. Venise aici la invitația lui Strozzi, în principal pentru a scăpa de Elena lui. Era o femeie fermecătoare, dar foarte solicitantă, iar el era sătul de dragostea fizică. Frumos și faimos, căutat de curtezane și de femei bogate, simțise că singurătatea vieții la țară era tentantă.

Avea de gând să stea acolo până se întorcea Strozzi, și atunci îi va spune ce simte. Ar fi fost grosolan din partea lui să nu îi explice personal prietenului său, după ce acesta îi oferise ospitalitatea vilei sale.

Stătea la umbră, mormăind versuri pentru sine, când auzi voci și muzică, însoțită de râsete de femei. Un grup călătorea în jos, pe lângă râu. Nu se deranjă să coboare și să se uite, dar deveni brusc conștient că o femeie venea spre el. Era îmbrăcată într-o rochie aurie și avea un smarald pe frunte. Părul ei lung, auriu, era prins într-o plasă cusută cu perle.

– Bună ziua, poetule, spuse ea. Mă cunoști?

El îngenunche la picioarele ei, îi luă mâna parfumată cu mosc și o sărută.

– Există numai o femeie care arată astfel, ducesă.

– Strozzi a spus că îți vei da seama cine sunt. Mi-au plăcut foarte mult poeziile tale. Nu am putut rezista ocaziei de a-ți spune asta.

– Ai venit cu prieteni?

– Câteva dintre doamnele mele de companie și câțiva servitori. Mă așteaptă pe barcă.

– Atunci, înseamnă că ai venit fără mare alai. Mă bucur, pentru că eu duc o viață simplă.

– Știu. Strozzi mi-a spus.

– Ți-a spus multe despre mine?

– Atât de multe, încât nu-mi vine să cred că de-abia acum ne întâlnim pentru prima oară. De asemenea, te cunosc prin operele tale.

– Sunt atât de copleşit că am uitat de datoria mea de gazdă. Dorești ceva de băut?

– Poate un pocal cu vin.

El bătu din palme și ordonă unui servitor să li se aducă vin în grădină. Rămaseră la umbră, băură vinul și vorbiră mai ales despre poezia lui.

Lucrezia îl fermeca. Era o ființă diafană, atât de diferită de femeia pe care i-o zugrăviseră bârfele, atât de delicată, ba chiar și mai fragilă decât de obicei, după boala recentă. I se părea imposibil ca ea să facă parte din infama familie Borgia, deși acest lucru se adăuga farmecului ei.

– Nu pot sta mult, îi zise ea. Trebuie să ne întoarcem în Ferrara înainte de căderea întunericului.

El îi propuse să-i arate grădina de plante aromatice; era interesat de ierburile de leac și făcuse câteva adăugiri la colecția lui Strozzi. În timp ce se plimbau prin grădini, îi compunea poezii, lucru care o făcu să înțeleagă că sosirea ei acolo era un moment pe care el nu avea să îl uite vreodată.

– Vei mai veni să mă vizitezi aici? o întrebă.

Ea zâmbi, puțin tristă.

– N-aș putea veni mai des. Aș atrage atenția și, când s-ar întâmpla asta, nu mă îndoiesc că mi s-ar interzice să mai vin. Dar de ce nu m-ai vizita chiar tu în Ferrara? L-ai putea întâlni pe prietenul tău, Strozzi, iar eu dau frecvent petreceri în apartamentele mele. Ai fi binevenit.

El îi luă mâna și i-o sărută pătimaș. Apoi o conduse la barcă.

În timp ce aluneca pe luciul apei, Lucrezia rămase să se uite în urmă; el făcu la fel. Amândoi simțeau o atracție extraordinară, diferită de ceea ce simțiseră vreodată pentru alte persoane.

Pietro Bembo veni în Ferrara, fiind văzut în fiecare noapte în cămărușele cu balcon.

Cum era faimos în întreaga Italie, prezența lui dădea strălucire acelor adunări. Bembo era obișnuit cu laudele, cărora le dădea puțină importanță, fiind în totalitate absorbit de prietenia lui cu Lucrezia. Pentru prima dată în viețile lor, fiecare se lăsase în voia unei prietenii acaparante, care deocamdată era numai platonică. Era o prietenie la nivel intelectual și spiritual, și amândoi credeau că, dacă s-ar fi coborât și la nivel fizic, prietenia lor s-ar fi stricat și ar fi devenit doar o relație de dragoste, ca multe altele.

Lucrezia era slăbită după boala recentă care aproape îi fusese fatală. Pietro căuta emoții care să îi inspire muza pe culmi și mai înalte. Fiecare găsea în celălalt lucrurile după care tânjea în acel

moment al vieții. Fiecare se simțea incitat; împreună, erau rupți de restul lumii.

Strozzi îi urmărea mulțumit. Acesta era lucrul pe care și-l dorise. El îi adusese împreună; îi vedea cum se lasă în voia acestei prietenii neobișnuite, și știa că era exact așa cum intenționase. Se simțea aproape ca un zeu. Își spunea: „Eu i-am luat pe acești doi oameni importanți și i-am adus împreună, știam că vor reacționa astfel, și asta am și dorit". Ar fi fost interesant de văzut cât avea să rămână relația la acel nivel și cât va dura până când pasiunea va câștiga teren și îi va face să cadă unul în brațele celuilalt. Doi oameni frumoși și senzuali, cugetă Strozzi; cât va dura până se vor deda plăcerilor carnale?

El credea că îi putea menține la nivelul de acum sau îi putea aduce jos, cu picioarele pe pământ. Era o senzație de putere care îi plăcea foarte mult, care îi alina durerea din picior, care îi alunga oboseala ce punea stăpânire pe el din cauza durerii, care îl făcea să își spună: „Ercole Strozzi, dacă tu poți conduce viețile a doi oameni ca ei, de ce nu ai putea conduce lumea?"

Angela, atât de îndrăgostită de Giulio acum, încât nu mai făcea un secret din faptul că își petrecea jumătate din noapte în compania lui, era încântată de prietenia Lucreziei cu Pietro.

– Vai, verișoară, strigă ea, Giulio îmi spune că sora lui, Isabella, este furioasă pentru că Pietro vine pe-aici. Ea se mândrește cu faptul că toți poeții mari sunt proprietatea ei. Cât de bucuroasă sunt că el este al nostru.

Lucrezia zâmbi cu blândețe spre verișoara ei exuberantă. Sărmana, nestăpânita Angela, se gândi Lucrezia, ea nu va înțelege niciodată plăcerile iubirii spirituale.

– Giulio îmi spune că Isabella îl mituiește pe Pietro ca să meargă la ea, în Mantova, continuă Angela. Îl vrea acolo nu numai pentru că este un mare poet, ci mai ales pentru că îți este atât de devotat. În sfârșit, ai o șansă de a te răzbuna pe ea pentru toate insultele pe care le-a aruncat la adresa ta la nuntă. Probabil că te bucuri foarte mult când te gândești la asta.

Dar dragostea spirituală era, categoric, dincolo de puterea de înțelegere a Angelei. Părea să fie un mod ciudat de comportament între doi iubiți… să se întâlnească numai pentru a recita poezii.

– Nu va dura, îi spuse ea Nicolei. Aşteaptă să vezi. Curând vor deveni amanţi în adevăratul sens al cuvântului.

Nicola nu era sigură. Angela era o fiinţă atât de senzuală şi dezlănţuită, o zăpăcită care, la un moment dat, era posibil să se trezească într-o situaţie dificilă. Acum că relaţia ei de dragoste cu Ferrante se terminase, Nicola era chiar pregătită să creadă în frumuseţea acestei noi iubiri dintre stăpâna ei şi poet. Într-adevăr, caracterul micuţei curţi care se aduna în camerele Lucreziei se schimbase. Acum nu prea mai preferau lucrurile senzaţionale. În locul băilor parfumate şi al orelor petrecute în voie, se citea poezie şi se cânta încontinuu.

Numai Angela rămânea fidelă vechilor ei obiceiuri.

Într-o zi, Ercole Strozzi organiză un bal mare în palatul lui din Ferrara, la care invită toată curtea. Era prezent şi Alfonso, care tocmai se întorsese din inspectarea fortificaţiilor; de faţă erau şi toţi fraţii lui.

Evident, Pietro Bembo era invitat, şi Strozzi se bucura să îi vadă pe cei doi îndrăgostiţi ai lui împreună. Lucrezia se schimbase. Cu atitudinea ei calmă şi diafană, era aproape imposibil să o mai recunoşti pe fata care, în timpul petrecerilor de nuntă, luase castanietele şi dansase pe senzualele ritmuri spaniole, pentru amuzamentul curţii.

Strozzi bănuia că Alfonso se gândea că e timpul să încerce să facă un moştenitor pentru Ferrara şi hotărî că va fi interesant să vadă cum avea Lucrezia să păstreze separate aceste două relaţii – cea complet fizică, pe care avea să fie nevoită să o împartă cu soţul ei, şi cea platonică pe care o avea cu Bembo.

Părea că Lucrezia descoperise arta de a-şi diviza personalitatea. Nu arăta că simte repulsie faţă de Alfonso, dar, în acelaşi timp, îşi păstrase un aer nepământean de femeie al cărei suflet era îndrăgostit de un ideal.

Acceptul ducelui Ercole de a-i plăti 12 000 de ducaţi pe an se dovedea a fi o mică victorie pentru Lucrezia, deoarece plătise diferenţa în bunuri, aşa cum promisese; şi existau plângeri constante legate de calitatea şi cantitatea bunurilor pe care le livra.

În ciuda acestor lucruri, devotamentul Lucreziei pentru poetul ei se adâncea tot mai mult, iar ea nu se mai arăta preocupată de bunurile materiale, aşa cum o făcuse înainte. Acum accepta

zgârcenia ducelui Ercole fără să se plângă și, în timp ce ea continua să îl primească pe Bembo la adunările ei, ducele plecă de la curte pentru un sejur liniștit la Belriguardo, luând cu el registrele de stat pentru ca, în pacea ascunzișului său, să poată revedea însemnările și să încerce să descopere un alt mod de a economisi bani.

În Roma, cardinalul Ippolito învăța cât de periculoasă putea fi viața pentru cei care atrăgeau asupra lor disprețul familiei Borgia. Zilele în care Lucrezia zăcuse între viață și moarte fuseseră foarte grele pentru el, deoarece papa nu își ascunsese bănuielile legate de familia Este. Acesta îl ocărî pe ducele Ercole în prezența lui Ippolito, căruia nu îi fusese ușor să stea acolo și să asculte criticile aduse tatălui său.

Papa îi dăduse lui Ippolito un venit de 3 000 de ducați pe an ca să poată trăi în confortul care se aștepta la Roma, dar nu îi permise să uite că era un ostatic, o chezășie a faptului că familia Este se va purta frumos cu Lucrezia.

– Încep să mă îndoiesc, spuse papa într-o zi, amenințător, că fata mea este tratată în Ferrara cu considerația pe care o merită.

Ippolito tremură la auzul acestor cuvinte. Nu era laș, dar zvonurile legate de metodele în care Borgia scăpau de dușmanii lor erau suficiente pentru a face să tremure pe oricine putea fi numit dușman. Îngrozitoarea otravă cantarella nu era un mit. În timpul șederii sale la Roma, Ippolito văzuse cum se întâmplă lucruri stranii cu unii oameni care mâncau la masa celor din neamul Borgia. Alții dispăreau, pentru a fi mai târziu descoperiți în Tibru. Se spunea cu viclenie în Roma că Alexandru era adevăratul urmaș al Sfântului Petru, pentru că, fără îndoială, era un pescar de oameni.

Sanchia, amanta lui, îl avertiză.

– Dacă Lucrezia moare n-ar mai trebui să rămâi nici măcar o oră în Roma, îi spuse ea.

– Ce folos ar obține omorându-mă? întrebă Ippolito. Ar putea-o readuce la viață pe Lucrezia?

Sanchia își privi iubitul cu asprime.

– Dacă Lucrezia moare, spuse ea, simbolul familiei Borgia nu va mai fi taurul care paște. Va deveni un taur înfuriat, și nici

diavolul nu l-ar putea proteja pe omul care stă în calea acestui animal.

– Papa este un om de bun-simț. El ar înțelege că moartea mea nu i-ar servi la nimic.

– Tu nu știi nimic despre relațiile din familia asta? Nu sunt normali, îți spun eu. Sunt ca o trinitate… o trinitate păgână, dacă vrei, dar asta sunt. Dacă nu i-ai văzut împreună, atunci nu poți înțelege.

– S-ar părea, începu Ippolito pe un ton blând, că te-ai plictisit de amantul tău și-ți dorești să dispară, ca să îți poți petrece timpul cu alții.

– Prezența ta aici, iubitul meu, nu m-ar putea opri să nu mă văd cu alții.

– Și nici nu te împiedică, spuse Ippolito ușor.

Ea râse.

– Ai fi singurul dacă m-ai putea satisface întru totul numai tu. Dar eu țin la tine, micul meu cardinal. De asta te avertizez. Fii gata să fugi.

Existau momente când nu o lua în serios, altele, când o credea. În momentul în care îl văzu pe Alexandru citind scrisorile venite din Ferrara și văzu emoția de pe chipul papei, Ippolito crezu ceea ce îi spusese Sanchia.

Dar veștile erau bune. Lucrezia se însănătoșise. Clopotele sunară în întreaga Romă, iar papa merse din biserică în biserică pentru a mulțumi că mica lui comoară fusese cruțată.

Nu avea de gând să mai aștepte, spuse el. Va merge în Ferrara imediat ce pregătirile aveau să fie gata, iar acestea începură imediat.

Se plimbă prin Roma cu un zâmbet încântat pe chip și cu un cântec pe buze. Se simțea din nou tânăr, și, urmărindu-l, Ippolito era înclinat să recunoască acea calitate supraumană a celor din familia Borgia.

Cesare se întoarse la Roma, iar Ippolito se pregăti să îl primească, pentru că existase o vreme în care fuseseră prieteni. Nu cu mult timp în urmă, când Lucrezia plecase în Ferrara, descoperiseră că amândoi aveau o aversiune pentru roba de cardinal.

Cesare intră călare în Roma, iar oamenii își ascunseră chipurile cu precauție când îl salutară ca pe un cuceritor. Existau zvonuri legate de cruzimea cu care își tratase victimele, de mâna de fier cu

care își guverna teritoriile; și se știa prin toată Roma că până și Alexandru se înclina în fața lui Cesare, și fiul, nu tatăl, era cel care conducea orașul.

Ippolito era cu Sanchia când o chemă Cesare. Tensiunea era evidentă, și Sanchia, care discuta în glumă cu amanții ei, era conștientă de acest lucru.

Ippolito o lăsă cu Cesare. Nu era un laș, dar nu putea scăpa de aerul amenințător pe care Cesare părea să îl emane oriunde se ducea.

Categoric, Cesare nu era bucuros să îl găsească împreună cu Sanchia și era evident că prietenia care existase vreodată între ei dispărea rapid.

Câteva ore mai târziu, Sanchia trimise după el.

Își puse brațele în jurul gâtului său și îl privi afectuos cu ochii ei albaștri.

– Ippolito, dragul meu cardinal, spuse ea, îmi va fi foarte dor de tine, dar ascultă-mi sfatul și pleacă din Roma imediat.

– De ce? întrebă Ippolito.

– Tocmai pentru că am iubit trupul ăsta al tău, nu vreau să mă gândesc la el ca la un cadavru. Pleacă fuguța de aici, ia-ți prietenii și du-te din Roma. Călărește spre Ferrara cât de repede poți. Dacă te vei mișca destul de repede, e posibil să-ți salvezi viața.

– De cine?

– Pierzi vremea întrebând. Știi foarte bine. El lovește rapid. E deprins cu practica asta. Nu mai are nevoie să își facă planuri. El doar spune: Metoda numărul unu, sau doi, sau trei… și persoana care l-a enervat nu mai există.

– Eu nu l-am enervat.

– Ai fost amantul meu. Din când în când, Cesare decide că nu îi plac amanții mei.

Ippolito se holbă la ea.

– Ippolito! strigă ea. Prostule! Du-te… du-te cât mai ai timp. Transmite-i Lucreziei dragostea mea. Spune-i că-i duc dorul, dar nu ezita nici o clipă. Îți spun, viața ta este în pericol.

Ippolito o lăsă și coborî, acolo unde grăjdarul lui îl aștepta cu doi paji. Observă că aceștia erau neliniștiți. Întreaga Romă era neliniștită și toți cei care îl enervaseră pe Cesare, indiferent cât de puțin, trebuiau să se ferească.

O oră mai târziu, Ippolito galopa departe de Roma.

Pietro Bembo era acum recunoscut ca poetul de curte al Lucreziei. Îşi trimiteau mesaje scrise cu grijă, dar pline de iubire şi devotament. Amândoi erau atenţi să îşi păstreze relaţia la nivel platonic, temându-se că, dacă ar fi schimbat-o, aceasta s-ar fi degradat într-o anumită măsură.

Acelea erau zile fericite pentru amândoi. Trăiau unul pentru celălalt, şi Lucrezia simţea că nu mai fusese niciodată atât de fericită şi de liniştită ca acum.

Nu putea înţelege cum de tocmai ea, care se bucura atât de mult de plăcerea fizică, putea găsi atâta mulţumire într-o relaţie atât de diferită. Poate că îi era foarte dor de familia ei; poate că atunci când era cu cineva care o iubea trupeşte, îşi amintea de ei mult prea limpede. La urma urmelor, ea încă mai căuta acea evadare, acea ocazie de a fi ea însăşi – şi numai ea –, care o făcuse să vrea să plece din Roma în Ferrara.

Ippolito sosi şi, cu toate că în primele săptămâni în care îl întâlnise fusese atrasă de el, acum se simţea tulburată de prezenţa lui la curte.

El era hotărât să fie cumnatul ei devotat. Toţi cumnaţii îi erau prieteni loiali, dar Ferrante şi Giulio erau mereu ocupaţi cu relaţiile lor de dragoste, iar Sigismund, cu religia lui, astfel încât nu aveau timp să îşi bage nasul în treburile ei.

Pe de altă parte, Ippolito era foarte curios şi, gândindu-se la Pietro, ea se temea de curiozitatea lui. Aproape nimeni de la curte nu credea că relaţia lor e platonică, şi Lucrezia ştia că erau mulţi care ar fi vrut să îi prindă pe cei doi îndrăgostiţi într-o postură compromiţătoare, ca să poată să arunce în aer această poveste de iubire platonică dintre un poet şi o Borgia.

Mai mult, Ippolito, care se întorsese în Ferrara, nu părea să fie acelaşi om pe care îl cunoscuse la Roma. Şi nici nu era. Fugise de Cesare Borgia şi era ruşinat de el însuşi. Fusese mereu arogant şi iute la mânie, dar aceste trăsături păreau să se fi accentuat de ceea ce i se întâmplase. Cu Lucrezia era foarte şarmant şi nu îi purta pică din cauza fratelui ei, care îl forţase să fugă din Roma, dar comportamentul lui în Ferrara era, uneori, asemănător cu cel al lui Cesare. De exemplu, când i se părea că e insultat de unul dintre soldaţii lui Alfonso, îl biciuia pe om cu atâta neîndurare,

că aproape îl omora în bătaie. Alfonso se înfuria, dar răul era deja făcut înainte să poată interveni, iar Alfonso nu era genul de om care să mai reacționeze atunci când nu mai putea îndrepta nimic.

Toți cei din Ferrara simțeau că trebuie să îl trateze cu respect pe Ippolito pentru a nu-i stârni mânia și ca să nu pățească și ei ceea ce pățise soldatul lui Alfonso, iar aceasta era exact impresia pe care voia să o lase tânărul cardinal.

Acum, Ippolito se afla în preajma Lucreziei aproape toată ziua, ceea ce însemna că îi era mai greu să profite de orele prețioase pe care le petrecea singură cu Pietro, dar Strozzi făcea tot ce putea pentru a înlesni comunicarea dintre cei doi iubiți. Într-o zi, Strozzi îi scrise un mesaj lui Pietro, în care îi descria conversații pe care le avusese cu Lucrezia, asigurându-l de cuvintele pline de laudă pe care le rostise ea despre poet. Lucrezia citi scrisoarea înainte de-a fi trimisă și, pentru că Strozzi nu o semnase intenționat, semnă cu numele ei în partea de jos, astfel încât să știe că era întru totul de acord cu ceea ce se scrisese acolo.

Acea scrisoare constituia o recunoaștere a dragostei aflate în pragul pasiunii, care exista între cei doi.

Dar Ippolito se afla lângă ea și făcea ca întâlnirile să fie din ce în ce mai dificile.

Acum exista o corespondență secretă între ei, și, pentru că Lucrezia știa că e înconjurată de spioni, obișnuia să semneze cu pseudonimul FF, după care avea să o recunoască Pietro pe viitor.

Aceste greutăți și subterfugii favorizau o dragoste platonică, și fericirea Lucreziei părea să înflorească în timpul acelor luni.

Văzând că această poveste de dragoste începuse să stagneze, Strozzi, care se mândrea cu faptul de a fi autorul ei, nu rezistă tentației de a-i schimba cursul.

Într-o zi caniculară de august veni la Lucrezia și o găsi cu Ippolito. Auzise că Pietro Bembo se îmbolnăvise de febră și se întreba cât de puternică era iubirea platonică a Lucreziei. Reprezenta ea oare materializarea unui vis, a unui ideal în centrul căruia întâmplător se afla Bembo sau chiar îi păsa de el, ca bărbat?

Răspunsul îl interesa prea tare pe Strozzi ca să-l ignore.

Așa că vorbi de față cu Ippolito:

– Am vești rele, ducesă. Sărmanul Pietro Bembo este atât de bolnav, încât viața pare să-i fie în pericol.

Lucrezia păli ușor și se ridică în picioare.

– Sărmanul om, spuse Ippolito domol, dar alarmat.

– Trebuie să mă duc să văd că are tot ce-i trebuie pentru a se însănătoși, spuse Lucrezia.

– Draga mea soră, n-ar trebui să-ți riști sănătatea. Lasă pe altcineva să facă ceea ce este necesar.

Strozzi o urmărea pe Lucrezia, citindu-i panica din privire.

„Îl iubește pe omul ăsta", se gândi Strozzi. „Lasă-i singuri în dormitorul lui și vor uita de discuțiile lor elevate despre iubirea spirituală."

– Este poetul meu de curte, zise Lucrezia, redobândindu-și calmul. E de datoria mea să mă asigur că dispune de confortul necesar, acum când este bolnav.

– Trimite pe cineva să îl viziteze, sugeră Ippolito.

Lucrezia dădu din cap.

Străzile erau liniștite și pustii, toropite de o căldură înăbușitoare, când trăsura Lucreziei se apropie de locuința lui Bembo. Odată ajunsă acolo, ieși în grabă din trăsură și intră în casă.

El zăcea în pat și tresări la vederea ei.

– Ducesa mea, strigă el, n-ar trebui să te afli aici.

– Cum aș fi putut să nu vin?

Ea îi prinse mâinile fierbinți și i le sărută.

Ochii lui, măriți de febră și de pasiune, o priviră fix.

Lucrezia stătea lângă patul lui.

– Acum, spuse ea, trebuie să îmi spui exact cum te simți. Am adus cu mine ierburi și pomezi. Știu cum să te fac bine din nou.

– Prezența ta e suficientă, îi zise el.

– Pietro, Pietro, trebuie să te însănătoșești. Cum aș mai suporta viața asta fără tine?

– Ai grijă, iubita mea, șopti Pietro. Ciuma a căzut ca o năpastă peste oraș. E posibil să fiu bolnav din cauza asta. O, a fost o nebunie… o nebunie din partea ta să vii aici.

– Nebunie, începu ea, să fiu cu tine?

Se ținură de mână și se gândiră la temuta ciumă de care era posibil să sufere și de care se putea molipsi și ea. Să părăsească împreună viața asta în care se iubiseră cu atâta puritate și emoție sufletească părea a fi un sfârșit perfect pentru dragostea lor perfectă.

Dar Lucrezia nu voia să moară. Voia ca amândoi să trăiască, refuzând să se gândească la un asemenea sfârșit, și își făcu așadar de lucru cu leacurile pe care le adusese.

O urmărea cu privirea cum se mișca prin apartamentul lui. Era bolnav – credea chiar că va muri – și în același timp conștient de iubirea lui spirituală și trupească față de ea. Dacă nu ar fi fost atât de slăbit, discuțiile lor despre emoțiile platonice ar fi ajuns la final. Boala lui era ca o sabie în flăcări, care îi ținea departe de pasiune. Se bucura de ea pentru că o făcuse să vină la el, dar totodată suferea, și, în timp ce se uita la chipul ei, își dădu seama că ea îi împărtășea gândurile și sentimentele.

– Se va afla că ai fost aici, spuse el.

– Nu-mi pasă.

– Suntem spionați zi și noapte.

– Și ce contează? N-au ce să descopere. Noi nu am fost niciodată ceea ce s-ar numi amanți.

Se uitară unul la celălalt cu dor. Atunci Pietro continuă:

– Nu voi mai cunoaște vreodată o bucurie mai mare ca acum. O, ducesă… Lucrezia, iubirea mea, simt că dragostea noastră va rămâne pentru totdeauna neîmplinită.

Ea tresări speriată.

– Nu trebuie să mori, Pietro, strigă ea într-un acces de durere amestecată cu pasiune. Nu vei muri.

Era o promisiune. Dându-și seama de lucrul ăsta, Pietro păru să se liniștească, ca și când ar fi decis să scape de febră și să trăiască, pentru a savura ceea ce până atunci îi fusese refuzat.

Pietro se însănătoși repede.

În câteva săptămâni era pregătit să plece din Ferrara spre vila din Ostellato, pe care Strozzi i-o pusese la dispoziție pentru perioada de convalescență.

Înainte ca acesta să plece, Lucrezia hotărî să părăsească la rândul ei Ferrara, pentru a se bucura o vreme de liniștea de la țară. Alfonso făcea din nou turul fortificațiilor, iar Ippolito era ocupat cu îndatoriile de la curte, Giulio fiind singurul membru al familiei care era liber să o însoțească. Și făcu asta cu cea mai mare plăcere, pentru că Angela se afla alături de Lucrezia.

Așadar, Lucrezia porni spre vila Medelana, care se afla în Ostellato, aproape de vila lui Strozzi, astfel încât cei doi îndrăgostiți să se poată vizita și bucura unul de compania celuilalt, în timpul convalescenței.

Acolo, în grădinile parfumate și sub umbra răcoroasă a copacilor, puteau sta laolaltă fără să fie deranjați de nimeni. De fiecare dată, Lucrezia pornea spre vila lui Strozzi însoțită de Angela și de Giulio, dar când ajungeau și erau întâmpinați de Pietro, cei doi se retrăgeau pentru a-i lăsa pe Pietro și Lucrezia singuri.

Și astfel, în acele zile luminoase de august, iubirea spirituală se contopea cu cea fizică într-un mod care îi aducea, în sfârșit, Lucreziei fericirea absolută.

În zilele acelea călduroase petrecute în grădinile din Ostellato, ea trăia numai pentru prezent, zi după zi, refuzând să privească mai departe, pentru că nu îndrăznea.

Avea să prețuiască pentru tot restul vieții parfumul florilor și moliciunea ierbii de la Ostellato; avea să-și amintească mereu cuvintele pe care i le scrisese el, cuvintele pe care i le rostise.

– Dacă ar fi să mor acum, îi spuse el, dacă o pasiune, o iubire atât de mare ar fi să se termine, lumea ar fi golită de iubire.

Lucrezia îl credea, asigurându-l că dragostea pe care o simțea pentru ea nu era mai mare decât cea pe care i-o purta ea. Amândoi erau conștienți că aveau atât de multe de trăit într-o perioadă atât de scurtă.

Și astfel se scurseră zilele fericite ale convalescenței lui Pietro și ale evadării Lucreziei din Ferrara.

În Roma, Alexandru se pregătea pentru vizita lui în Ferrara. Se simțea mai tânăr ca niciodată. Avea multe amante și demonstrase că putea încă să conceapă copii. La șaptezeci și doi de ani, Alexandru încă se simțea plin de vigoare. Începea să creadă că era nemuritor. Perspectiva unei călătorii lungi și obositoare nu îi provoca nici o neplăcere. Simțea că se află în culmea puterilor sale.

Cesare veni în Roma. Rămase să locuiască în palatul tatălui său și se întâlniră de mai multe ori. Cesare declară că voia să rămână în Roma pentru petrecerile care urmau să se organizeze în onoarea celor unsprezece ani de când Alexandru ocupase scaunul de papă. Dar lucrurile nu mergeau așa cum și-ar fi dorit

ei. Relațiile lui Cesare cu francezii nu mai erau atât de cordiale ca odinioară. Spania începea să joace un rol din ce în ce mai mare în politica Italiei și se mulțumise să privească de la distanță cum sudul peninsulei căzuse în mâinele familiei de Aragon. Dacă aceștia se dovedeau a nu fi în stare să-și păstreze teritoriile, atunci regele Spaniei trebuia să intervină pentru a nu le lăsa pradă dominației franceze.

În cazul în care Spania avea să iasă victorioasă din lupta cu Franța, atunci regele lor considera absolut necesar ca Borgia să rupă alianța cu francezii, și ce ar fi fost mai normal să se întâmple decât să se întoarcă împotriva spaniolilor, care, într-o mare măsură, reprezentau țara lor de baștină? În această situație nesigură era posibil ca Cesare să nu se mai poată baza decât pe propriile puteri pentru a-și păstra întreg regatul Romagna, lipsindu-se de ajutorul francezilor.

Acest lucru însemna că ar fi avut nevoie de foarte mulți bani ca să-și păstreze armatele intacte. Drept urmare, Alexandru se întoarse la vechea sa metodă, aceea de a numi cardinali care să fie dispuși să plătească scump pentru numirile lor, reușind astfel să obțină 150 000 de ducați, într-o perioadă foarte scurtă.

Mai existau și alte metode de a strânge bani. În mod ciudat, atunci când Borgia erau strâmtorați, mulți oameni bogați începeau să moară în condiții misterioase.

Înstăritului cardinal al Veneției, Michiel, i se oferise o băutură otrăvită de către un anume Asquinio Colloredo, care fusese plătit de Borgia pentru fapta asta. Michiel murise, și averea lui îi revenise papei, dovedindu-se a fi extrem de folositoare.

Pentru armatele noului duce de Romagna era nevoie de foarte mulți bani, și cantarella juca un rol foarte important în obținerea lor.

Cei care știau că papa avea de câștigat de pe urma morții lor trăiau permanent un sentiment de nesiguranță. Cardinalul Gian Battista Orsini fusese acuzat într-o zi de complot pentru otrăvirea papei și închis în Castelul Sant'Angelo. El negase acuzațiile, fiind supus torturii în speranța că va mărturisi. Lui Cesare și tatălui său le-ar fi plăcut să poată da vina pe altcineva, lucru de care fuseseră deseori suspectați, însă cardinalul Orsini refuză, chiar și sub tortură, să mărturisească. Familia Orsini era mânioasă pentru

că unui membru al lor i se aplica un asemenea tratament. Își dădură seama că statul papal se afla acum sub stăpânirea absolută a lui Cesare și că violența lui nu mai putea fi stăpânită.

Ei știau că adevăratul motiv pentru aceste persecuții era faptul că familia Orsini era bogată, așa că oferiră o recompensă mare pentru eliberarea cardinalului. Amanta cardinalului îl iubea mult și, întâmplător, avea în posesia ei o perlă extrem de scumpă, renumită în întreaga Italie. Femeia se prezentă în fața papei și îi oferi această perlă în schimbul eliberării amantului ei.

Papa, galant ca întotdeauna, îi zâmbi femeii, pentru că era foarte frumoasă.

– Îl invidiez pe cardinalul care are parte de iubirea ta, spuse el. Perla pe care o oferi este unică. Știi asta.

– Adu-mi-l înapoi și va fi a ta.

– Nu ți-aș putea refuza nimic, răspunse papa.

Cesare se înfurie când auzi că papa acceptase să îl elibereze pe cardinal, dezlănțuindu-și furia în apartamentele tatălui său.

– Va dezvălui faptul că a fost torturat. Se vor răspândi mai multe zvonuri nefaste decât de obicei. Și, în plus, noi vrem moartea acestui om.

Alexandru zâmbi calm la fiul său.

– Există momente când simt că nu îți înțelegi tatăl, murmură el.

– Te înțeleg prea bine, tună Cesare. E de ajuns să auzi o cerere venită de pe buzele unei femei frumoase și o îndeplinești imediat.

– Avem perla. Nu uita asta.

– Am fi putut avea și perla, și viața lui.

Papa zâmbea binevoitor.

– Văd că gândim la fel. Această femeie frumoasă trebuie să își primească înapoi amantul, din moment ce i-am promis. Lui deja i s-a dat pocalul, iar ea își va primi amantul chiar azi. Nu am specificat dacă va fi mort sau viu. Noi avem prețioasa lui perlă, în timp ce micuța noastră prietenă va avea leșul cardinalului.

Curând, alți membri ai familiei Orsini au fost asasinați. Printre aceștia se numărau Paolo Orsini și ducele de Gravina. Neamul Orsini era prieten cu francezii și cu Ludovic, care se înfurie din cauză că Alexandru îl pusese pe Goffredo în fruntea unei companii

și îl trimisese împotriva acestei familii. Regele declară că prietenii săi nu mai trebuiau răniți, însă Alexandru îl ignoră.

În timpul lunii august, cardinalul Giovanni Borgia de Monreale muri subit. Cardinalul era un om foarte bogat; deși fusese zgârcit cât trăise, moartea lui scosese la iveală că era chiar mai bogat decât se credea. Papa și Cesare nu-și putură ascunde bucuria în fața unei asemenea averi care le căzuse în mână.

La câteva zile după moartea cardinalului, Cesare și tatăl lui primiră o invitație la o serată în podgoria cardinalului Adriano Castelli da Corneto, aflată în afara orașului.

Corneto era unul dintre cei mai bogați cardinali și își construia un palat în Borgo Nuovo, sub îndrumarea genialului arhitect Bramante. El îi îndemnă pe papă și pe Cesare să vină ca să poată inspecta primii clădirea despre care era sigur că li se va părea foarte interesantă, pentru a se retrage apoi la podgoria lui și a petrece într-un cerc restrâns, dar demn de eminențele lor.

Cesare și tatăl lui acceptară încântați invitația și făcură planuri.

Cesare avea oameni în fiecare casă importantă din Roma. Dădu ordine ca în paharul cardinalului să fie picurată o cantitate mică de cantarella. Nu o doză mare. Cardinalul nu trebuia să moară imediat, ci doar la câteva zile după ce avea loc banchetul.

Porniră spre Borgo Nuovo, unde cardinalul Corneto îi aștepta în casa lui încă în construcție.

– Este o mare onoare, murmură cardinalul. Apreciez faptul că ați venit într-o noapte ca asta, pe o căldură copleșitoare.

Papa râse ușor, insinuând că nu era afectat de caniculă, simțindu-se la fel de viguros ca un bărbat având jumătatea vârstei lui.

Admirând lucrarea arhitectului, Cesare zâmbi către tatăl său și declară că Bramante ar trebui să îi construiască lui o casă. Bramante era un artist; trebuia să i se permită să-și termine lucrarea, dar nu pentru Corneto, ci pentru familia Borgia. Situația neplăcută în care îl pusese pe cardinal îi făcea plăcere lui Cesare. Sărmanul naiv se lăuda cu bogățiile sale, fără să știe că nu peste mult timp nu va mai avea cu ce să se laude. Papa și fiul lui arătau un interes profund și sincer față de tot ce vedeau. Bogăția lui Corneto urma să fie o achiziție frumoasă.

– Veniți, spuse în cele din urmă cardinalul, haideți să mergem la podgoria mea. Vizitarea unui palat în construcție, într-o noapte ca asta, te poate face să devii însetat.

– Recunosc, îmi e sete, spuse papa.

Așa că ajunseră la podgorie, unde îi aștepta masa aranjată în aer liber.

– Mai întâi ne vom potoli setea, strigă Corneto și îi servi cu vin de Trebbia.

Papa era foarte însetat și bău cu nesaț din vin. Cesare bău puțin, dar Corneto și ceilalți invitați erau la fel de însetați ca papa.

Când începu petrecerea, cardinalul Corneto nu dădu nici un semn că s-ar simți rău și, pe ascuns, își urmărea invitații.

Cât de sincer suna râsul papei! Cât de îngâmfat și de mulțumit era Cesare! Oare nu le trecuse niciodată prin minte să își numere dușmanii? Nu își dădeau seama că poate existau oameni care erau gata să își rişte viețile pentru a se răzbuna? Prin comportamentul lor, își puseseră viața în pericol, dar în continuare nu înțelegeau acest lucru. Era posibil ca un servitor al cărui fiu sau fiică să fi fost luați de Cesare pentru o distracție de o jumătate de oră sau poate cineva care îl ofensase în vreun fel pe lordul de Romagna și își pierduse o mână sau limba din cauza asta să le vină de hac. Oare erau Cesare și tatăl lui atât de puțin cunoscători ai naturii umane încât să creadă că un om de rând nu are sentimente? Un asemenea om, care suferise pentru cei dragi, ar fi fost gata să rişte și douăzeci de vieți, dacă le-ar fi avut, ca să se răzbune.

Cât despre cardinal? Era într-adevăr bogat, tocmai de aceea viața îi era amenințată. Încercând să se salveze pe sine, considera că merita să le salveze și viețile celorlalți, care se aflau în pericol.

Știa că poate avea încredere în servitorul său, pentru că ura acestuia față de Borgia era întemeiată. Otrava sub formă de praf pe care cei doi Borgia intenționaseră să o pună în vinul cardinalului Corneto trebuia strecurată în cupa papei și a fiului său, dar cardinalul hotărî că toți invitații lui trebuie să înghită puțină otravă, astfel încât toți cei prezenți să sufere puțin. În felul acesta, boala care trebuia să îi răpună pe papă și pe fiul lui ar fi putut să pară că e provocată de o poluare otrăvitoare a aerului, deoarece în acea perioadă din an mizeria de pe străzile Romei devenea de nesuportat și mulți oameni sufereau de „rău de vară“ din cauza

asta. Și chiar dacă s-ar fi dovedit că cei doi Borgia muriseră otrăviți, lumea ar fi crezut că se strecurase o greșeală și că vinul pentru cardinal fusese dat victimelor.

Cardinalul aștepta ca vinul otrăvit să își facă efectul, dar în ceea ce îl privea pe papă, care băuse vinul neîndoit cu apă, nu se întâmpla nimic. Papa continua să distreze invitații cu discuțiile sale strălucite și chiar și atunci când plecară, atât el, cât și Cesare păreau în formă.

Toată ziua – era 11 august – cardinalul așteptă în van vești de la Vatican despre moartea papei. Îi făcu o vizită acestuia și îl găsi pe Alexandru la fel de jovial ca de obicei.

O fi adevărat, se întrebă cardinalul, că acești Borgia erau înzestrați cu puteri supranaturale? Chiar erau înrudiți cu diavolul?

În dimineața zilei de 13 august, papa se trezi devreme. Pe moment, nu își putu aminti unde se află. Încercă să se ridice și, în timp ce făcea asta, simți o durere puternică la stomac.

Își chemă servitorii, care veniră în grabă la patul lui.

– Sfinția Voastră, începură ei și se opriră, holbându-se la el.

Papa încercă să îi întrebe de ce se holbau, dar descoperi că îi este greu să pronunțe cuvintele.

– Ajutați-mă… ajutați-mă… să mă ridic, bolborosi el.

Când încercară să îl ajute, el se prăbuși leșinat înapoi în pat și, pentru câteva minute, zăcu acolo, cu transpirația șiroindu-i pe corp și cu o durere atât de profundă, încât nu se mai putea gândi la nimic.

Apoi, voința îi puse stăpânire pe simțuri, așa cum se întâmpla în momentele de criză. Rămase întins și nemișcat, luptându-se cu durerea și cu greața, forțându-se să-și amintească cine este: Alexandru cel Invincibil; Alexandru, cel care cucerise Sfântul Colegiu și conducea papalitatea; Alexandru, al cărui fiu avea să conducă într-o zi Italia și întreaga lume.

Și datorită acelei puteri din el, pe care o hrănise până când ajunsese să creadă cu adevărat că este invincibil, Alexandru triumfă asupra durerilor sale. Începu să se gândească clar la cele întâmplate în ultimele zile și își spuse: „Am fost otrăvit".

Se gândi la cina festivă și la Corneto cel cu ochi vicleni. Era posibil ca cineva să fi făcut o greșeală? Sau greșeala fusese intenționată?

Își aminti de vizita în palatul pe jumătate construit și de cât de însetat fusese. Își aminti că stătea la masă când servitorul îl servise cu vin.

Să fi fost o greșeală? Dacă da… atunci era condamnat. Nu, nu era. Alți oameni ar fi fost, dar nu și Alexandru. El nu putea să moară încă. Nu îndrăznea să moară. Cesare, care încă nu se găsea în siguranță în Romagna, avea nevoie de el. Lucrezia avea nevoie de el. Cum ar fi fost ea tratată în îndepărtata Ferrara dacă tatăl ei nu ar mai fi fost gata să pedepsească orice insultă? El nu trebuia să moară.

Durerea venea în valuri, și el știa că se luptă cu cantarella, acel vechi aliat devenit acum dușman.

Se bâlbâi.

– Duceți-vă la ducele de Romagna și ordonați-i să vină la mine. Trebuie să vorbesc imediat cu el.

Încerca să se concentreze și să-și stăpânească durerile, dar erau prea puternice. Cantarella părea că râde de el: „Acum știi, Sfinția Ta, cum a fost și pentru alții. La această suferință au fost supuși de sute de ori dușmanii tăi. Acum, când norocul nu-ți mai surâde, e timpul să suferi și tu".

„Niciodată", gândea papa. „Așa ceva nu mi se poate întâmpla mie. Nimic nu mă poate învinge. Eu am depășit toate obstacolele. Corneto va suferi pentru asta. Când va veni Cesare…"

Niște oameni intrară în cameră, dar Cesare nu era cu ei. „Unde e Cesare?"

Cineva se aplecă deasupra patului. Vocea lui părea șoptită, apoi se transformă într-un tunet.

– Preasfinția Voastră, ducele de Romagna este bolnav… la fel ca Sfinția Voastră.

Cesare se zbătea în pat și striga:

– Unde este tatăl meu? Aduceți-l la mine. În clipa asta, vă ordon. Dacă nu este aici în cinci minute, cineva va plăti pentru asta.

Dar vocea i se pierdu într-o șoaptă, și cei din jurul patului său îl priveau în continuare, mimând groaza; credeau că Cesare Borgia se afla pe patul de moarte.

– Milord, Sfinția Sa a trimis după tine. Nu poate veni, și el e bolnav.

Cuvintele dansau în mintea lui Cesare ca niște diavoli batjocoritori. „Și el e bolnav.“ Deci băuseră amândoi din vinul care nu trebuia. Își aminti, la fel ca tatăl lui. Setea după vizita la palatul pe jumătate terminat din Borgo Nuovo, plăcerea pe care o simți când ajunseră la umbra podgoriei și vinul rece și dulce.

Încercă să se ridice. I se jucase o festă, o festă urâtă, se gândi. Voia răzbunare.

Strigă:

– Trimite-ți după cardinalul Corneto. Vreau să vorbesc cu el. Aduceți-l la mine imediat. Spuneți-i c-ar fi înțelept din partea lui să nu întârzie… Sfântă Fecioară Maria… șopti el, agonia asta… este iadul… sigur e iadul.

I se transmiseră veștile.

– Cardinalul Corneto nu poate veni, milord. Este răpus de aceeași boală ca a voastră.

Cesare își îngropă fața în perne. Cineva făcuse o greșeală.

Zvonul circula prin toată Roma.

– Papa e pe moarte.

Oamenii așteptau în fața Vaticanului. Când avea să vină momentul, urmau să dea buzna în apartamentele papale și să le prăduiască de bogății. De obicei, când murea un papă, în Roma izbucneau revolte, iar acest papă era cel mai bogat dintre toți.

Așteptară toată ziua, în timp ce o întrebare plutea pe buzele tuturor:

– Cum se simte Sfinția Sa?

„Papa luptă“, venea răspunsul, „luptă cu toată puterea lui sălbatică pentru viață“. Nu erau oameni ca toți ceilalți aceștia Borgia; făcuseră un pact cu diavolul. Evident, papa și fiul său luaseră o doză din propria lor otravă; cine putea ști dacă acea doză fusese pentru ei sau dacă o luaseră din greșeală? Nu mai conta acum. Problema importantă era că Alexandru trăgea să moară, iar în apartamentele aflate exact deasupra celor ale tatălui său, temutul Cesare Borgia se lupta pentru viața lui.

În Roma erau pe cale să vină vremuri grozave.

Cesare auzea murmurul rugăciunilor din apartamentul de sub el. Acolo jos, oamenii se rugau pentru viața papei. El era bolnav,

la limita vieții, și în ciuda constituției sale de uriaș, începea să dea semne că-și pierde puterile.

Cesare zăcea slăbit de durere, refuzând să se gândească la moarte, și se întreba ce avea să facă dacă murea tatăl lui. Nu era prost. Știa că fusese susținut de puterea și de bogăția acestuia; știa că atunci când orașele își deschideau porțile în fața lui, acest lucru nu se datora numai abilităților sale militate sau temerii pe care o insuflase. Motivul principal era că toată lumea știa ce putere are papalitatea.

Dacă puterea aceea înceta să mai existe, ce avea să se întâmple cu Cesare Borgia? În cine ar fi putut avea încredere? Nu își putea părăsi patul, dar bănuia că exact în acele momente, oamenii se adunau în fața Vaticanului, mulți bărbați și femei din oraș rugându-se pentru moartea lui.

Nu se mai simțise niciodată atât de slăbit, nu fusese niciodată mai sigur de tot ce îi datora tatălui său.

Acum, în cameră cu el se aflau doi bărbați. Îi chemă, iar ei veniră repede și rămaseră lângă patul lui. Unul era fratele mai mic, Goffredo, în privirea căruia se citea îngrijorarea, spre bucuria lui Cesare. Goffredo, a cărui soție fusese amanta lui Cesare, avea devotamentul caracteristic familiei Borgia. Pentru el, cea mai importantă persoană din lume era Cesare. Ochii lui Goffredo erau înlăcrimați, dar el nu se întreba ce s-ar alege de el dacă Cesare și tatăl lor ar fi murit; el plângea pentru fratele lui.

– Frate, spuse Cesare, vino mai aproape. Mă vezi întins aici când ar trebui să fiu în picioare. Mă vezi bolnav, când aș avea nevoie de toată puterea mea.

Goffredo plânse:

– Eu voi fi puterea ta, frate. Ordonă-mi orice, și eu mă voi supune.

– Fie ca sfinții să te aibă în pază, frate Borgia.

Ochii lui Goffredo străluciră cu mândrie, așa cum se întâmpla ori de câte ori i se spunea Borgia. Cea mai mare insultă care i se putea aduce era insinuarea că nu aparținea acestei familii.

– Cine se află acolo, în umbră, frate? întrebă Cesare.

– Bunul tău slujitor, Don Micheletto Corella.

– Ah, spuse Cesare, roagă-l să vină mai aproape.

Micheletto Corella îngenunche lângă pat și luă mâna lui Cesare.

– Milord, aștept ordinele tale.

– Cum se simte tatăl meu? zise Cesare. Haide, spune-mi adevărul. Nu încercați să mă menajați. Nu avem vreme de alinturi.

– Este foarte bolnav.

– Bolnav de moarte? întrebă Cesare.

– Dacă ar fi un om obișnuit, oricine ar zice că da, însă Sfinția Sa este supraom. Se spune că mai există o fărâmă de speranță să scape de efectele otrăvii.

– Să dea Domnul să fie așa! O, tată, tu nu trebuie să mori!

– Nu va muri, strigă Goffredo. Cei din neamul Borgia nu mor.

– Dacă este omenește posibil să supraviețuiască, el va reuși, spuse Cesare. Dar noi trebuie să fim pregătiți pentru orice. Dacă tatăl meu moare, trebuie să luați imediat cheile de la vistierie și să duceți comoara lui într-un loc sigur. Frate, prietene, dacă va fi ca tata să moară, voi trebuie să luați cheile alea înainte ca oamenii să afle că a murit. Odată ce vor da buzna în Vatican, nu vom mai avea nici o speranță să salvăm nimic.

– Așa voi face, milord, răspunse Corella.

– Și, între timp, toți trebuie să aibă impresia că tata se însănătoșește. Nu spuneți nimănui cît de bolnav este. Spuneți că am avut amândoi un atac ușor de febră, probabil din cauza aerului stricat de august.

– Mulți dintre cei care s-au aflat la petrecerea lui Corneto au căzut la pat. Cardinalul spune că e din cauza otrăvirii aerului; cu cât inginerul fortăreței, Leonardo da Vinci, face ceva în privința scurgerii apei, cu atât mai bine.

– Lasă-i să spună asta. Deci și alți oaspeți sunt bolnavi. Dar nu la fel de tare ca tata… sau ca mine. Asta mi se pare ciudat. Spuneți-le tuturor că ne însănătoșim. Ascultați! Cine se apropie?

– Câțiva dintre cardinalii din Colegiul Sacru; vin să întrebe de starea ta și a papei.

– Ajutați-mă să mă ridic, spuse Cesare. Nu trebuie să știe cât de bolnav sunt. Haide… vom râde și vom vorbi. Trebuie să lăsăm impresia că în câteva zile voi părăsi patul acesta.

Cardinalii intrară. Îl vizitaseră pe papă, iar expresiile lor dezamăgite îl făcură pe Cesare să jubileze. Se părea că și Alexandru își dăduse seama cât de important era ca ei să creadă că nici el, nici fiul lui nu erau grav bolnavi, având doar un ușor disconfort de pe urma căruia se vor recupera curând.

Atât de puternice erau mintea și trupul lui Alexandru încât, la două zile după ce băuse vinul otrăvit, putea să stea rezemat pe pernele din pat și să joace cărți cu servitorii săi.

Din camerele de deasupra, Cesare auzi râsetele și se bucură din nou.

Până acum nu își dăduse seama de măreția tatălui său; iar cel mai dulce sunet din lume pentru Cesare, în acea zi, era râsetul care venea din dormitorul papei în timp ce jucau cărți.

Corella și Goffredo veniră să îi spună ce se întâmpla.

– Ar trebui să le vezi fețele unora dintre ei, strigă Goffredo. Nu-și pot ascunde dezamăgirea.

– Sper că ai ținut minte cine erau, zise Cesare. Când mă voi ridica din patul ăsta, voi avea eu grijă de ei.

Cesare se lăsă pe spate și, așa bolnav cum era, zâmbi.

Nimeni nu îi putea înfrânge pe Borgia, se gândea el. Indiferent cine lupta împotriva lor, ei vor câștiga întotdeauna.

Îi trecu prin minte faptul că otrava nu îl afectase pe papă la fel de mult ca pe el. Cu toate acestea, papa fusese cel care băuse vinul simplu, pe când el îl îndoise cu apă. Poate că această boală urâtă care îl supăra din tinerețe era în mare măsură responsabilă pentru starea lui.

Când se va simți suficient de bine pentru a-și vizita tatăl – deși se părea că tatăl lui îl va vizita mai întâi –, se va purta cu mai multă afecțiune cu el decât o făcuse în ultimul timp. Va insista ca papa să aibă mai multă grijă de sănătatea lui. Alexandru era rădăcina puternică din care crescuse puterea Borgia. Această rădăcină nu trebuia să se rupă încă.

Dacă nu s-ar fi simțit atât de bolnav, ar fi putut să glumească împreună cu fratele și cu căpitanul lui de încredere.

Alexandru se trezi în miezul nopții.

– Unde sunt? strigă el.

Servitorii se grăbiră spre patul lui.

– În patul tău, Sfinția Ta.

– A, spuse el, nu eram sigur.

Apoi murmură ceva care suna cam așa:

– Am venit să-mi văd copiii, Vanozza. Și pe tine… și copiii… și pe Giovanni… Giovanni…

Servitorii se uitau unul la altul și șușoteau între ei:

– Mintea îi fuge în trecut.

Până dimineață, se simțea puțin mai bine. Ascultă mesa și primi împărtășania.

– Mă simt obosit, murmură el. Lăsați-mă, vă rog. Aș vrea să mă odihnesc.

Goffredo și Corella auziră că papa se odihnea și că nu părea să fie la fel de sănătos ca în ziua anterioară. Nu îi spuseră nimic lui Cesare, care avusese o noapte plină de dureri și nu voiau să-l supere și mai mult.

În acea zi, atmosfera din Vatican era apăsătoare. O tristețe care nu părea întru totul reală plutea în aer și ascundea o stare de expectativă, poate de speranță și de bucurie.

Papa arăta foarte slăbit și apatic; se părea că vioiciunea dispăruse de pe chipul lui vesel. Se schimbase foarte mult în numai câteva ore și dintr-odată arăta ca un om foarte bătrân.

Unul dintre servitori se aplecă spre el ca să-l întrebe dacă dorea ceva.

El ridică o mână fierbinte și murmură:

– Sunt bolnav, prietene. Sunt foarte bolnav.

Ochii aceia strălucitori își pierduseră toată lumina, iar bărbatul din pat era numai umbra lui Alexandru.

Veni noaptea și cardinalii se adunară în jurul patului său.

– Ar trebui să primească Taina Sfântului Maslu, spuseră, și așa se făcu.

Alexandru deschise ochii.

– Așadar, am ajuns la capăt, spuse el. Nu mai există nici un drum pământesc deschis pentru mine acum. Adio, prietenii mei. Adio, măreție. Acum sunt pregătit să merg în rai.

Cei aflați în jurul patului său se uitară unii la alții, uluiți. Pe chipul acestui om, despre care mulți spuseseră că era unul dintre cei mai haini din câți existaseră vreodată, nu se citea frica. El pleca,

sau cel puțin așa credea, în rai, părând a nu avea nici o îndoială că acolo va fi primit călduros. Nu era el Rodrigo Borgia, Alexandru al VI-lea, vicarul lui Hristos pe Pământ? El nu vedea fantomele oamenilor pe care îi omorâse. Vedea numai porțile raiului, deschise larg pentru a-l primi.

Astfel muri Rodrigo Borgia.

Cei aflați în jurul patului se speriară când ușile se dădură în lături și intrară mai mulți soldați sub comanda lui Don Micheletto Corella.

– Venim ca să îl păzim pe Sfinția Sa, spuse Corella și, întorcându-se spre cardinalul vistier, care se afla și el lângă pat, strigă: Dă-mi cheile de la vistieria papei.

– Din ordinele cui? ceru să afle cardinalul.

– Ale lordului de Romagna, veni răspunsul.

În camera mortului se lăsă tăcerea. Papa nu mai putea da ordine. În camera de dedesubt, tiranul acela, fiul lui, Cesare, zăcea și el pe patul de moarte. În mințile celor de față stăruia un singur gând: Domnia terorii, adusă de Borgia, se terminase.

– Nu îți pot da cheile, răspunse cardinalul vistier.

Corella își scoase pumnalul și îl ținu la gâtul omului, ai cărui ochi se întoarseră, involuntar, către tavan. Corella râse.

– Stăpânul meu se însănătoșește pe zi ce trece, spuse el. Dă-mi cheile, Eminență, sau îl vei urma pe Sfinția Sa în rai.

Cheile căzură dintre degetele cardinalului. Corella le ridică și se îndreptă spre vistierie pentru a ascunde bogățiile înainte ca mulțimea să intre în Vatican.

Cesare zăcea în pat, blestemându-și boala.

Știa că servitorii deja prădau apartamentele tatălui său de comorile cele mai de preț. Corella ascunsese ceea ce se afla în vistierie, dar mai erau multe altele.

Vestea se răspândi în întreaga Romă.

– Papa este mort! Acesta este sfârșitul neamului Borgia!

Prin toată Italia, lorzii și ducii care își pierduseră teritoriile ce formau acum regatul Romagna intraseră în alertă.

Cesare nu era mort, ci bolnav la pat, incapabil să se apere, și, dacă era un moment în viața lui în care ar fi avut nevoie de sănătate și de putere, acela ar fi fost atunci.

În Roma urmau să aibă loc multe schimbări. Oamenii trebuiau să se pregătească să scape de sub teroarea familiei Borgia.

Cesare gemea, blestema și aștepta.

– O, tatăl meu, murmură el în suferință, ne-ai lăsat singuri și lipsiți de apărare. Ce vom face fără tine?

Dacă s-ar fi simțit bine, nu i-ar fi fost teamă. Ar fi plecat din Roma. I-ar fi lăsat să vadă că atunci când un măreț Borgia murea, exista altul care să îi ia locul, dar nu putea decât să geamă și să sufere în pat, ca un om slăbit de boală, cu cel mai mare binefăcător pe care îl cunoscuse, mort, și cu regatul în pericol.

Dintr-odată, desfătările de la Medelana se spulberară.

Angela și câteva servitoare tocmai o ajutau pe Lucrezia să se îmbrace, când unul dintre pitici veni în goană și cu entuziasm să îi spună că un vizitator distins se apropia de vilă, nimeni altul decât cardinalul Ippolito.

Lucrezia și Angela se priviră înspăimântate. Dacă Ippolito rămânea la vilă, atunci întâlnirile fermecătoare petrecute între Medelana și Ostellato aveau să înceteze.

– Ar trebui să îi trimitem imediat un mesaj lui Pietro, ca să îl avertizăm, șopti Angela.

– Așteaptă puțin. Cumnatul meu e posibil să fie numai în trecere.

– Să sperăm că nu a venit să ne spioneze de dragul lui Alfonso.

– Grăbește-te, spuse Lucrezia. Unde este plasa de păr? Mă voi duce jos să-l întâmpin.

Ippolito se afla deja la ușă. Stătea nemișcat, privind-o pe Lucrezia. Nu zâmbea, dar buzele sale se crispaseră puțin; era ca și cum ar fi căutat cu disperare cuvintele potrivite, și, în acel moment, Lucrezia știu că se întâmplase o tragedie.

– Ippolito, începu ea și se duse repede lângă el.

Nu era timp de formalități, așa că acesta își puse mâinile pe umerii ei și o privi în ochi.

– Sora mea, începu el. O, draga mea soră, îți aduc vești proaste.

– Alfonso… murmură ea.

El mișcă din cap.

– Papa, tatăl tău, este mort.

Ochii ei se măriră de groază. Era imposibil de crezut că el, care fusese mai plin de vitalitate decât oricine altcineva, putea fi mort. Părea nemuritor. Ea nu putea accepta această nenorocire groaznică.

Ippolito o înconjură cu brațul și o trase spre un scaun.

– Stai jos, spuse el. Ea se supuse mecanic, iar pe chip nu i se putea citi nici o expresie. La urma urmelor, continuă Ippolito pe un ton liniștitor, nu era deloc un om tânăr. Lucrezia, draga mea soră, este un șoc teribil, dar cred că înțelegi că era de așteptat să se întâmple, mai devreme sau mai târziu.

Nici atunci nu vorbi. Arăta ca o persoană dusă în altă lume. Era ca și cum mintea ei refuza să accepte ceea ce spusese el, pentru că acest lucru i-ar fi adus o durere imposibil de suportat.

Ippolito simțea că trebuie să continue să vorbească. Tăcerea ei era descurajantă, mai amară decât orice cuvinte.

– Cu câteva zile înainte să moară era sănătos, explică Ippolito. Pe 10 august s-a dus la o serată cu fratele tău. Era la podgoria cardinalului Corneto. Două zile mai târziu, a căzut la pat. La început părea că se va însănătoși, iar pentru o vreme chiar așa a fost, dar boala s-a întors și a murit pe 18. Imediat ce am primit vestea, am pornit călare până aici ca să îți spun. Ce pot să fac pentru a-ți aduce alinare?

Atunci vorbi și Lucrezia.

– Nu poți face nimic care să mă aline, pentru că nu mai există alinare pe lumea asta pentru mine.

Rămase absentă, privind undeva înainte.

Ippolito îngenunche lângă ea, îi luă mâna și i-o sărută, spunându-i că el și frații lui vor avea grijă de ea, că, deși își pierduse tatăl, erau alții care o iubeau.

Ea dădu din cap și se întoarse spre el.

– Dacă vrei să îmi aduci alinare, te rog să mă lași. Pot suporta mai bine durerea dacă sunt singură.

Așa că Ippolito plecă, făcându-le și doamnelor de companie semn să o lase singură. Ea rămase privind în gol, iar chipul ei lipsit de expresie începu încet să fie cuprins de disperare.

Lucrezia se ghemui pe podea. Plânsese puțin.

– Mort, murmură pentru sine. Mort, Sfinte. Deci suntem singuri. Dar cum putem îndura viața fără tine?

Nu existase nici un moment din viaţa ei în care el să nu fie prezent. Fusese protejată sub aripa lui; el fusese mereu bun, mereu blând cu ea. Era un om bătrân, spuneau ei, dar ea nu se gândise niciodată la moartea lui; fără să îşi dea seama, îl considerase nemuritor. Marele cardinal al copilăriei sale, ale cărui vizite aduceau atâta bucurie în camera copiilor, marele papă din adolescenţă şi din perioada în care devenise femeie, temut de alţii, iubit cu atâta devotament de ea, iubind-o aşa cum se părea că numai un Borgia putea iubi un Borgia!

– Mort! murmură din nou pentru sine cu o voce năucă. Mort? se întrebă. Nu se putea. Nu putea exista asemenea nenorocire în lume. „Ar fi trebuit să fiu acolo, şopti ea. Ar fi trebuit să am grijă de el. L-aş fi salvat. Şi în timp ce el murea, eu eram aici, veselindu-mă cu un amant. El murea, murea, iar eu nu am ştiut."

Pietro Bembo părea o fiinţă îndepărtată. Ce însemnătate avea această iubire platonică ce înflorise într-o pasiune trupească în timpul săptămânilor de convalescenţă ale acestuia, în comparaţie cu un devotament de o viaţă, cu iubirea profundă şi constantă a unui tată Borgia pentru fiica lui Borgia?

„Ar fi trebuit să fiu alături de el", îşi repeta iar şi iar.

Acum trebuia să se gândească la ultima dată când îl văzuse. Camera aceea din Vatican, unde o ţinuse în braţe de parcă nu avea să-i mai dea drumul vreodată; afară, pe străzile acoperite de zăpadă, unde caii băteau nerăbdători cu copitele în caldarâm. Ultimul rămas-bun!

Cum putea viaţa să mai fie la fel?

Cei din jur îşi făceau griji pentru ea. Nu ştiau cum să o consoleze. Lucrezia nu voia să mănânce, nu voia să doarmă. Rămăsese în apartamentele ei, ghemuită pe podea, privind înapoi în trecut, amintindu-şi tot. Părul auriu îi căzuse liber pe umeri, la fel cum se întâmplase când Ippolito îi adusese vestea.

Când Pietro Bembo veni în goană la vilă, doamnele de companie respirară uşurate. Acum era cineva care ar fi putut să-i aducă alinare.

Acesta se duse la ea şi o găsi pe jos.

– Lucrezia! strigă el. Iubita mea, iubita mea!

Atunci ea izbucni într-un hohot de plâns și își ascunse fața în palme.

Pietro îngenunche și îi cuprinse umerii cu brațul.

– Am auzit, șopti el. Am venit să împart durerea asta cu tine.

Dar ea mișcă din cap.

– Este a mea, spuse Lucrezia. E numai a mea. Nimeni nu o poate împărtăși, nimeni nu poate înțelege cât de profundă este.

– Draga mea, mi se rupe inima când te văd atât de nefericită. Nu vezi că eu sunt cel care are nevoie de mângâiere?

Ea dădu din cap.

– Lasă-mă. Te rog, lasă-mă. Nu mă poți ajuta cu nimic, decât să mă lași singură cu durerea mea.

Pietro încercă din nou să o consoleze, dar pentru Lucrezia nu mai exista nici o alinare. Nimeni nu putea înțelege profunzimea durerii ei. Nimeni nu putea înțelege culmile, adâncimile și întinderile pe care le cuprindea iubirea unui Borgia față de un alt Borgia.

VIII
Ducesa de Ferrara

Săptămânile care urmară după moartea tatălui ei păreau ca un vis urât pentru Lucrezia. Nu putea să scape de amintirea pierderii pe care o suferise, căpătase o paloare cadaverică și slăbise, pentru că nu putea să mănânce mult, nici să doarmă noaptea. Deseori rămânea și plângea în tăcere, alteori vorbea despre tatăl ei, amintindu-și fiecare întâmplare ce dovedea devotamentul lui față de ea.

– Ceva înăuntrul meu a murit, spuse ea. Nu voi mai fi niciodată ca înainte.

În Ferrara nu i se arătase nici un pic de compasiune. Ducele nu-și ascundea bucuria. „Curtea", declară el, „nu ar trebui să deplângă un om care nu a fost niciodată un prieten adevărat pentru Ferrara", și adăugă că, în numele Domnului Dumnezeu și pentru bunăstarea creștinătății, se rugase deseori ca acel papă scandalos să fie îndepărtat din rândurile bisericii. Acum, Dumnezeu găsise că e timpul să îi răspundă la rugăciuni, așa că nu prea avea de ce să jelească.

Pietro era cel care îi oferise alinarea de care avea nevoie. Era normal să o facă. Către cine altcineva se putea întoarce ea?

El venea la vilă în fiecare zi și aștepta ca ea să îl cheme; și, în cele din urmă, îl chema, iar el era acolo pentru a-i oferi consolare.

El era singura persoană cu care putea vorbi despre durerea ei, care o asculta cu blândețe, plângea împreună cu ea, îi spunea că dragostea lui față de ea e nepieritoare și scria versuri în cinstea ei.

– Of, Pietro, Pietro, plângea ea. Ce m-aș face fără tine?

Într-o zi, Ercole Strozzi sosi la Ostellato.

Veni la Medelana cu Pietro. Nu o văzuse pe Lucrezia de când auzise vestea despre moartea papei. Îi sărută mâna și o compătimi.

– Am venit în primul rând să te avertizez, spuse el. Alfonso vrea să vină aici, la tine. E posibil să fi auzit despre vizitele lui Pietro și despre prietenia dintre voi doi. Ar fi înțelept ca Pietro să plece din Ostellato înainte de sosirea lui Alfonso.

– Lui nu îi pasă de prietenii mei, zise Lucrezia.

– Milady, te implor să ai grijă. Moartea tatălui tău îți slăbește poziția pe care o ai în noua ta familie și trebuie să te comporți cu cea mai mare precauțiune.

– Voi merge în vizită la Veneția pentru o vreme, spuse Pietro. Ai suferit prea mult ca să-ți adaug și eu o suferință în plus, lucru pentru care nu m-aș putea ierta vreodată.

– Nu trebuie să rămâi prea multă vreme departe de mine, îl imploră Lucrezia. Știi cât de mult mă bazez pe tine acum.

Strozzi îi urmărea cu interes. Această relație de dragoste pe care o pusese la cale începea să dea în pârg. Depășise faza de iubire platonică, era sigur de asta, iar acum îl interesa să vadă ce efect avea acest lucru asupra operei lui Pietro.

Categoric, trebuia să se asigure că Alfonso nu era atât de enervat, încât să le interzică celor doi să fie împreună. Prin urmare, i se păru o mișcare inteligentă ca Pietro să dispară.

Alfonso sosi aproape imediat după plecarea lui Pietro.

Era șocat de felul în care arăta soția lui. Până și părul ei își pierduse strălucirea.

O certă.

– Dar au trecut multe luni de când nu ți-ai mai văzut tatăl. De ce faci tot spectacolul ăsta acum?

– Chiar nu poți să înțelegi că nu îl voi mai vedea niciodată… absolut niciodată?

– Înțeleg foarte bine, dar oricum nu l-ai fi văzut prea curând.

Ea începu să plângă în tăcere, pentru că pomenirea tatălui ei îi răscoli memoria, aducând la suprafață multe amintiri frumoase.

– N-am venit aici ca să te ascult bocind, spuse Alfonso, care nu suporta să se afle în compania femeilor care plângeau.

– Atunci trebuia să mă lași să jelesc singură, îi zise.

– Și jeleai… singură? o întrebă.

– Nu e nimeni… nimeni… care să poată împărtăși o asemenea durere cu mine.

Alfonso, care era un om extrem de practic, nu putea să înțeleagă natura iubirii care existase între Alexandru și Lucrezia. El știa că influența lui atotputernică dispăruse și își imagina că durerea ei se datora, parțial, faptului că se temea pentru viitorul ei. O asemenea îngrijorare putea înțelege. Regele Franței deja făcuse aluzii că, în cazul în care Alfonso dorea să anuleze căsătoria, el nu va pune nici o piedică. Familia Ferrara fusese forțată să o accepte pe Borgia ca mireasă, dar nu era forțată să o și păstreze.

Știa oare Lucrezia că prietenia Franței cu familia ei era atât de nestatornică? Plângea pentru pierderea acelei pelerine apostolice care îi protejase familia atât de bine, toată viața ei? Pentru Alfonso cel practic așa păreau să stea lucrurile.

Încercă să o consoleze.

– N-ai de ce să te temi, spuse el. Nu vom anula căsătoria. Nu vom lua în serios aluziile regelui Franței.

– Ce aluzii? întrebă ea.

– Chiar e posibil să nu fi aflat? Atât de ruptă de lume ești aici, la Medelana?

– N-am mai fost atentă la nici o noutate de când mi s-a adus această veste îngrozitoare, care m-a răvășit în așa hal, încât nu mi-a mai stat gândul la altceva.

El îi povesti despre dușmănia Franței față de familia ei.

– Dar nu te teme, repetă Alfonso, nu vom anula căsătoria, pentru că dacă am face asta, ar trebui să returnăm zestrea, lucru care ar fi de neconceput pentru tata.

Râse tare la ideea că tatăl său ar trebui să se despartă de toți acei ducați pe care îi iubea atât de mult. Își puse brațul în jurul Lucreziei, dându-i de înțeles că voia să facă dragoste cu ea, dar Lucrezia nu reacționă.

Ea repeta într-una:

– Regele Franței n-ar îndrăzni… Deși tatăl meu e mort, încă îl mai am pe fratele meu.

– Fratele tău! strigă Alfonso.

Ea se întoarse brusc spre el; era din nou vioaie, ochii îi străluceau la fel ca înainte, dar nu de bucurie, ci de o frică teribilă.

– Cesare! strigă ea. Ce e cu Cesare?

– Păcat că s-a îmbolnăvit într-un așa moment. Avea nevoie să fie în putere, în timp ce el zăcea bolnav, aproape pe moarte, iar

dușmanii tatălui tău se revoltau pe străzi, prădau apartamentele papale și fugeau cu bijuterii de mare valoare, pe care, se pare, servitorii fratelui tău nu au reușit să le ascundă.

– Unde este el acum? întrebă Lucrezia cu o voce chinuită.

– S-a dus la Castelul Sant'Angelo, ca să fie în siguranță.

– Și copiii?

– S-au dus cu el. Fiul tău, Rodrigo, și Copilul din Roma. Alfonso izbucni în râs. Nu mai arăta așa de abătută. Le are pe amantele lui cu el. Sanchia de Aragon se află acolo, împreună cu Dorotea, fata pe care a răpit-o. Mă întreb cum se înțeleg cele două.

– Fratele meu… prizonier!

– Da, fratele tău, prizonier. Cum ar putea fi altfel? A cucerit multe orașe și toată Italia se temea de el. Se împăuna ca un mare cotropitor, nu-i așa? Dar puterea lui venea de la papă, și brusc… se trezește că e bolnav și că nu mai beneficiază de influența papală.

Lucrezia îl prinse de braț pe Alfonso și îl scutură, agitată.

– O, spune-mi totul… totul! îl rugă. Nu vezi că e o agonie pentru mine să nu știu nimic?

– Regele Franței și-a retras sprijinul acordat fratelui tău. Toate statele mici se revoltă împotriva lui. De ce să nu recupereze, în vremurile astea, ceea ce era al lor? Până și primul tău soț, Giovanni Sforza, s-a întors în Pesaro.

Lucrezia îi dădu drumul la braț. Se întoarse cu spatele, pentru ca el să nu îi poată vedea fața.

– Sfântă Fecioară Maria, murmură Lucrezia. M-am cufundat în durerea mea egoistă în timp ce fratele meu are probleme. Cesare este în pericol.

Și astfel, în numai câteva minute de sinceritate brutală, Alfonso reușise să o facă să uite de durerea cauzată de moartea tatălui ei mai mult decât fusese în stare Pietro, cu toată alinarea pe care i-o oferise, pentru că din cauza grijii ce i-o purta fratelui ei putea să uite cel mai repede.

Din fericire pentru liniștea lui sufletească, Cesare era prea bolnav ca să-și dea seama de amploarea înfrângerii sale. Șocul pe care îl suferise organismul lui după ce băuse vinul acela diluat, dar otrăvit, deși nu se dovedise a fi fatal, îi agravase serios cealaltă boală de care suferea de atât de mulți ani. În timpul sejurului la

Castelul Sant'Angelo, nu îi era bolnav numai trupul, ci și mintea, fiind astfel doar pe jumătate conștient de ce se întâmpla în lumea de dincolo de ziduri.

Fusese ales un nou papă. În asemenea vremuri tulburi, fusese o decizie înțeleaptă ca adunarea cardinalilor să aleagă un om foarte bătrân, până când situația devenea mai stabilă. Bătrânul, Pius al III-lea, se afla aproape pe patul de moarte când fusese ales și, prin urmare, nu căuta să se amestece în problemele lui Cesare. Astfel, reușise să câștige un răgaz în Castelul Sant'Angelo. Dar Pius muri după o domnie de douăzeci și șase de zile și orașul fu din nou cuprins de agitația care însoțea alegerea unui nou papă.

Cardinalul Giuliano della Rovere, dușman vechi al familiei Borgia, pusese ochii pe scaunul papal; visase la el încă de la alegerea lui Alexandru, și era hotărât să îl obțină, pentru că, dacă nu o făcea acum, nu mai avea altă șansă.

Rovere era un om viclean, inteligent și plin de viață. Ca fel de a fi semăna cu Alexandru, poate din cauză că amândoi fuseseră săraci, deși fiecare avusese câte un unchi pe scaunul papal. Sixtus al IV-lea îl sprijinise pe nepotul său, della Rovere, la fel cum și Calixtus al III-lea îi oferise nepotului său, Rodrigo Borgia, un start în viață; și amândoi hotărâseră că, într-o zi, aveau să poarte robele unchilor lor.

Perioada în care se aduna Conclavul era foarte tensioantă pentru orice cardinal; până și pentru cei care nu se așteptau să fie aleși papă era foarte important cine avea să fie numit, pentru că un prieten sau un dușman la Vatican ar fi făcut o mare diferență în viața lor.

Cesare, bolnav și cu mare parte din regat pierdută, încă se mai afla la putere în Vatican, pentru că Alexandru practicase nepotismul la fel de mult ca predecesorii săi, iar asta însemna că rămăseseră câțiva cardinali Borgia ale căror destine erau atât de legate de familia lor, încât ar fi votat pentru omul ales de Cesare. Prin urmare, Cesare încă mai deținea o oarecare influență, iar della Rovere avea nevoie de fiecare vot pe care putea să pună mâna.

Veni la Roma și se duse să îl vadă pe Cesare.

Se prefăcu șocat când văzu trupul slăbit al acestuia și semnele pe care le lăsase boala pe chipul său, însă în sufletul său jubila.

El îi urăse dintotdeauna pe Borgia. Alexandru fusese rivalul său, iar acum își întorcea cu toată forța ura asupra fiului lui Alexandru.

– Milord, spuse ambițiosul cardinal, ești foarte bolnav. N-ar trebui să te afli în Roma. Ai nevoie de aerul curat de la țară.

– Astea sunt vremuri când bărbații ca mine trebuie să rămână în Roma, răspunse Cesare.

– A, alegerile. Sărmanul Pius! Dar el și-a îndeplinit menirea. Ne-a oferit acel respiro de care aveam atâta nevoie.

– Ai venit să mă vezi ca să vorbim despre alegeri? întrebă Cesare.

– Nu voi nega asta, replică della Rovere.

– Mă surprinde că ai venit să-mi ceri ajutor.

Cesare rememoră întâmplările din ultimii ani. Știa că tatăl lui nu avusese niciodată încredere în acest om, că îl privise ca pe unul dintre cei mai mari dușmani ai săi și că știuse de dorința lui disperată de a pune mâna pe scaunul papal. Își aminti cum spusese despre della Rovere că trebuia ținut sub supraveghere, pentru că era unul dintre cei mai abili dușmani, și deci cei mai periculoși oameni din Italia, în ceea ce îi privea pe Borgia.

Della Rovere zâmbi cu candoare.

– Hai să nu ne mai ascundem după deget. Aceste câteva luni au răsturnat situația. Nu cu mult timp în urmă erai ducele unui mare teritoriu și nu exista nici un stat în Italia care să nu tremure la auzul numelui tău. Milord, regatul tău s-a micșorat de la moartea tatălui tău.

Cesare își strânse pumnii.

– Tot ce am pierdut voi recâștiga, replică el glacial.

– Așa o fi, răspunse della Rovere, dar vei avea nevoie de un prieten în Vatican, care să îl înlocuiască pe cel pe care l-ai pierdut.

– Poate exista cineva care să îl înlocuiască pe tatăl meu?

– Poate fi cineva care te-ar putea ajuta în schimbul ajutorului primit.

– Te referi… la tine?

Della Rovere încuviință.

– Milord, privește bine la situațiile în care ne aflăm. Tu ai fost bolnav. Ai fost pe patul de moarte, iar dușmanii tău au profitat e acest lucru. Dar acum te-ai însănătoșit. În mâinile astea încă se mai află multă putere. Nu ai putea urca un papă pe scaun, dar ai

putea împiedica alegerea oricărui cardinal, prin reținerea voturilor pe care le-ar da cardinalii Borgia. Fă-mă papă, iar eu te voi face gonfalonier și comandantul forțelor armate papale.

Cesare cugeta în tăcere. Della Rovere se ridică; stătea lângă patul lui Cesare, cu brațele încrucișate, iar Cesare văzu în el acea vitalitate strălucitoare, acea putere caracteristică lui Alexandru.

Cesare încercă să își închipuie viitorul. Gonfalier și comandant? Ar fi o lovitură pentru dușmanii lor. Se văzu mărșăluind spre noi cuceriri; își imagină că avea să recâștige ceea ce pierduse; își vedea dușmanii plecându-se în fața lui.

Della Rovere veni mai aproape de el și murmură:

– Gândește-te.

Apoi plecă.

Cesare rămase să se gândească și primi o scrisoare din partea Lucreziei. O citi și zâmbi; era o dovadă a devotamentului față de el. Ea auzise de starea lui proastă și, de grija lui, uitase de durerea teribilă pentru moartea tatălui ei. Nu putea găsi sprijin pentru cauza lui în Ferrara, dar putea să adune oameni; avea bijuterii foarte valoroase, pe care le putea vinde.

El sărută scrisoarea. I se părea interesant faptul că scrisoarea aceea concisese cu vizita lui Rovere. Era un semn de bun augur. Nu trebuia decât să se însănătoșească de tot, căci lumea aștepta, îl aștepta să o cucerească din nou.

Curând, della Rovere fu ales papă, domnind sub numele de Iulius al II-lea. Cesare îl aștepta să își îndeplinească promisiunile.

În preajma lor erau oameni – printre care și marele Machiavelli – care rămaseră uluiți de cât de ușor câștigase Rovere încrederea lui Cesare. Lor li se părea că, într-adevăr, boala îi șubrezise mințile.

Cesare plecă din Roma spre teritoriile din Romagna pe care trupele sale reușiseră să le păstreze. Era plin de speranță. Știa că regele Franței își retrăsese sprijinul imediat după moartea papei, iar regele Spaniei nu îi iertase încă pe Borgia pentru alianța cu francezii. Acum Spania se afla în posesia unei mari părți din sudul Italiei. Cesare, cu armatele vizibil vlăguite, rămăsese singur, iar dușmanii îl urmăreau și se întrebau ce avea să facă mai departe. Erau uimiți de faptul că nici măcar nu părea să realizeze în ce situație disperată se află. Rareori se mai întâmplase ca un om să

fie prădat de putere atât de rapid ca el. Alexandru murise și luase cu el gloria familiei Borgia, dar Cesare, se părea, trebuia să și-o găsească pe a lui.

Della Rovere nu avea nici o intenție să îi ofere lui Cesare titlurile pe care i le promisese. El se afla în siguranță, la Roma, și nu mai voia să audă de Cesare Borgia. Cu toate acestea, era pregătit să îl lase să scape din Roma, deși pentru această concesie avea să ceară predarea tuturor părților din Romagna care încă se mai aflau în mâinile lui Cesare.

Așa că atunci când Cesare primi ordin să predea Romagna și refuză, fu luat prizonier de forțele papale și băgat în închisoarea de la Ostia.

Aici era tratat bine și nu credea că este, cu adevărat, prizonier. Nu putea să creadă asta. Nu îndrăznea să creadă. Faptul că nu mai avea nici o putere îl speria atât de mult, încât nu putea concepe așa ceva. De sus, de pe crenelurile fortăreței trăgea salve de tun în mare și, în timp ce făcea asta, răcnea cu ferocitate. Cei care știau acest lucru se minunau de purtarea lui, dar erau conștienți că, într-o oarecare măsură, se mințea pe sine imaginându-și că trage într-un dușman.

Din moment ce refuzase să predea Romagna, della Rovere hotărî că Cesare trebuia să fie adus înapoi la Roma. El trebuia să înțeleagă că zilele de glorie ale neamului Borgia erau de domeniul trecutului și că el încetase să mai fie un duce puternic.

Așa că fu adus înapoi în Roma, în timp ce della Rovere se gândea ce să facă cu el.

Era greu să crezi că acest om era genialul Cesare Borgia. Părea să-și fi pierdut de tot simțul rațiunii. Era ca și cum o parte din el murise odată cu Alexandru – focul lui, istețimea; mai aveau puteri supranaturale acești Borgia? Erau ei diferiți de restul oamenilor? Existase o familie atât de unită că nu putea fi înțeleasă de oamenii obișnuiți, iar când o parte din ea murea, și ceilalți piereau?

– Mintea i-a fost afectată de necazuri, spuse della Rovere. Îl vom pune să stea în apartamentele în care locuise tânărul duce de Bisceglie, când fusese omorât. Cum se va simți fragilul Cesare fiind forțat să trăiască cu fantoma unui om pe care l-a omorât?

Lui della Rovere i-ar fi convenit dacă Cesare Borgia ar fi înnebunit.

Lucrezia se afla din nou în Ferrara, pentru vizita de stat a lui Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova.

Lucrezia, care încă mai jelea după tatăl ei, începuse să poarte rochii din materiale subțiri, care se lipeau de trupul ei și o făceau să pară mai slabă ca niciodată. Își spăla din nou părul la intervale regulate și acesta arăta mai auriu ca oricând în contrast cu draperiile întunecate.

Era conștientă de compasiunea celor de la curte; tânjea după întâlnirile intime cu Bembo. Dar când se întâlneau, de obicei, nu erau singuri, și el fusese chemat de curând la Veneția, pentru că murise fratele lui mai mic.

Atât soțul, cât și socrul erau iritați de tristețea ei. Ercole nu făcea nici un efort să-și ascundă bucuria pentru moartea omului pe care îl considerase un vechi dușman și era evident că, dacă nu ar fi fost zestrea considerabilă, ar fi pus în aplicare sugestia regelui Franței de a anula căsătoria. Pe Alfonso nu îl interesa nici ranchiuna tatălui său, nici suferința soției sale. I se părea o pierdere de timp să se implice în problemele lor. Datoriile sale militare și munca din fierărie îi ocupau tot timpul, iar noaptea se distra cu amantele sale, dar și cu Lucrezia, pentru a o lăsa însărcinată.

Atât ducele, cât și fiul său nu erau foarte încântați că Francesco Gonzaga avea să vină în vizită. Nu îl plăceau, iar el venea foarte rar în Ferrara, deși distanța dintre teritoriul Este și Mantova nu era foarte mare.

Familia Este considera că Isabella lor era mult prea bună pentru marchizul de Mantova, astfel încât puseră la cale un plan. Evident, erau de părere că el ar fi trebuit să lase guvernarea Mantovei în mâinile capabile ale Isabellei și pentru că Francesco nu făcuse asta, erau înclinați să îl disprețuiască.

Prin urmare, vizita avea să fie una formală.

În timp ce galopa în fruntea alaiului, Francesco se gândea la Lucrezia Borgia. Zâmbi când își aminti de ostilitatea pe care o simțea soția sa față de Lucrezia, la nunta ei. Nu că de atunci ar fi scăzut în intensitate. Isabella era furioasă din cauza modului în care Lucrezia îl ținea pe poet, pe Pietro Bembo, în Ferrara. Isabella credea că toți poeții și artiștii îi aparțineau. Îl tentase deseori pe Pietro să vină în Mantova, dar el o refuzase de fiecare dată.

Isabella vorbea în gol și fierbea de supărare.

– E amantul ei, să nu te îndoiești de asta! Creatură cu chip viclean. Atât de supusă! Atât de blândă! O Borgia! Fratele meu ar trebui avertizat de asta, până nu se hotărăște ea să-i toarne în băutură cantarella. Trebuie să îl avertizezi pe Alfonso când ajungi în Ferrara.

El zâmbi. Chiar credea că, dacă ea se purtase atât de urât cu mireasa lui Alfonso, putea să îi ordone să facă și el la fel?

Francesco era galant din fire și, așa cum și-o amintea, acea tânără Lucrezia pe care o întâlnise cu vreo zece ani în urmă avea ceva fragil și feminin în ea, scoțând atunci la iveală din marchiz cele mai cavalerești sentimente. Probabil că îl impresionase foarte mult, pentru că își amintea momentul cu claritate chiar și acum.

Și astfel intră în Ferrara.

Bătrânul duce, se gândi el, era suferind și nu mai avea mult de trăit; Alfonso era mai puțin implicat ca niciodată; Ippolito, chiar mai îngâmfat; Ferrante, mai zănatic; Sigismund, mai pios, și Giulio, mai vanitos. Într-o oarecare măsură, avea să se plictisească în Ferrara.

Apoi o întâlni pe Lucrezia. Înfățișarea ei îl făcu să rămână fără glas. Era mai frumoasă și mai delicată decât și-o amintea. Suferința ei era atât de recentă încât părea să plutească în jurul ei precum o aură de melancolie. Zveltă ca o fetiță în rochiile ei vaporoase, și cu numai câteva diamante strălucitoare ca podoabe, avea o frumusețe aproape nepământeană, iar el era profund impresionat de înfățișarea ei.

Îi sărută mâinile într-un gest de compasiune blajină. Voia oarecum să compenseze toate insultele și umilințele pe care i le adusese soția sa.

– Am aflat cu mare regret de pierderea suferită, spuse el pe un ton blând și încet.

Ochii ei se umplură de lacrimi și el se grăbi să continue:

– Iartă-mă. N-ar fi trebuit să amintesc de asta.

Ea zâmbi delicat.

– Nu mi-ai amintit. Pierderea lui e un adevăr care mă însoțește mereu. Și va fi cu mine până la moarte.

Îl fermeca fata asta care avea una dintre cele mai diabolice reputații din Italia, dar care putea, în același timp, să pară atât de

inocentă. Dorea să o descopere pe adevărata Lucrezia și era hotărât să facă asta înainte de a se întoarce în Mantova.

Vizita avea să fie scurtă, așa că nu dispunea de prea mult timp; mai mult, simțea o detașare din partea Lucreziei. Ea era sincer îngrijorată de moartea tatălui ei; și dacă era adevărat, așa cum insistase Isabella, că Pietro Bembo era amantul ei, aceasta ar fi fost o explicație pentru indiferența politicoasă cu care îi tratase oferta lui de prietenie. Era fermecătoare, desigur, dar își dădu seama că așa avea să fie mereu. El voia să îi readucă sclipirea în ochi; să îi vadă cum se aprind când se apropie de ea, așa cum era sigur că se întâmpla față de un prieten bun. La urma urmelor, sărmana fată nu avea mulți prieteni în care să se încreadă – prieteni cu ceva putere, mai precis. Ercole era un om dur și rău, iar indiferența lui Alfonso față de genul acesta de soție era evidentă. Cu tatăl mort, fără copii – din punctul de vedere al celor din Ferrara –, cu regele Franței care insinuase că ar putea avea loc un divorț, cu fratele ținut prizonier de noul papă… sărmana fată nu își dădea seama de poziția delicată în care se afla? Ar fi trebuit să facă tot ce îi stă în putere pentru a câștiga sprijinul unui om ca marchizul de Mantova. Dar ea nu părea preocupată de situația în care se afla. Nu părea că îi pasă.

Își întoarse atenția asupra doamnelor ei de companie și le tratã cu mult șarm. Cu ele avu foarte mare succes.

Mai târziu, sporovăiau despre el în fața Lucreziei. O, dar a fost fermecător! Nu frumos – trebuiau să recunoască asta. Avea ochii strâmbi, dar îi dădeau un aer haios. Nasul era plat, de parcă maică-sa s-ar fi așezat pe el când era copil; dar nu-i așa că acest aspect atrăgea atenția asupra gurii delicate? Ținea la femei; asta era de înțeles. Ce viață ducea sărmanul lângă cotoroanța aia de Isabella! Ele l-ar putea iubi chiar și din milă pentru că era căsătorit cu o asemenea femeie.

Ce călăreț priceput era! Vai, dar când plecase în galop cu grupul, stătea în șa într-un fel care-l deosebea de ceilalți. Oare Lucrezia observase cu câtă bucurie îl întâmpinase calul său, care deveni plin de viață și nărăvaș imediat ce el urcase în șa?

– Îi plac caii și stă mult timp în preajma lor, spuse Lucrezia.

– E de înțeles, strigă Angela. O nevastă ca ea ar împinge pe oricine spre alte preocupări. E meritul lui că e vorba numai despre cai.

– Am auzit, adăugă Lucrezia cu grație, că și femeile i-au ocupat o mare parte din atenție.

– Nu mă surprinde, replică Angela. Chiar cred că poate fi… irezistibil.

– Te rog să nu îl faci pe Giulio gelos pe bărbatul ăsta, exclamă Lucrezia, prefăcându-se că vorbește serios. Nu e destul că l-ai făcut să fie neliniștit din cauza lui Ippolito?

– Ippolito! Angela pocni din degete. Să se ducă înapoi la Sanchia de Aragon.

Lucrezia râse de verișoara ei focoasă, dar încă se gândea la Francesco.

Francesco se plimba prin grădinile palatului, cu gândul la Lucrezia. Niciodată până acum nu voise să rămână mai mult timp în Ferrara; acum avea să urască plecarea. Ea îl incita. Ea, cu aspectul ei delicat, cu reputația ei pătată. Arăta feciorelnic, dar știa că Alfonso era cel de-al treilea soț și probabil că avusese mulți amanți. Cerul știa că existau destule scandaluri. Oare ce anume îl incita? Feminitatea ei absolută? Sau acea gingășie? Făcu o grimasă. Ea era exact opusul soției sale. Oare ăsta să fi fost motivul?

Se simți puțin trist, gândindu-se la Isabella. Dacă ar fi fost doar mai puțin inteligentă și mai puțin capabilă, cât de ușor ar fi putut trăi cineva alături de ea. Dar poate că dacă ar fi fost puțin mai inteligentă, ar fi înțeles că putea să-l domine complet. Putea fi dominat de bunătate, dar niciodată de aroganță.

Erau momente când o ura pe Isabella. Cu siguranță, chiar și cel mai blând om s-ar fi revoltat împotriva unei astfel de soții. Isabella era hotărâtă ca toți oamenii din Mantova să i se supună, inclusiv soțul ei. Existaseră momente când acest lucru îl amuza, dar și unele în care calmul lui natural fusese tulburat.

Nu se mai simțea atras de ea ca soție sau ca femeie. Părea trist că se ajunsese aici, pentru că, la începutul căsătoriei lor, el se minunase de norocul de a avea o soție atât de virtuoasă.

El era un bărbat voluptuos, un om de acțiune, dar care prefera în același timp pacea. Deseori cedase în fața Isabellei, renunțase la preferințele sale, se devotase cailor pe care îi iubea, astfel încât grajdurile sale deveniseră faimoase în toată Italia, iar caii Gonzaga erau renumiți pentru frumusețea lor. De asemenea, iubise multe femei. Aceasta era viața lui, pentru a scăpa de Isabella.

Manierele sale rafinate erau cheia succesului; acel farmec gentil, acea grijă afectuoasă pe care era mereu gata să o arate erau irezistibile. Le folosea în scop diplomatic, deşi nu le disimula, şi tocmai din cauza sincerităţii avea succes.

Dar faţă de Lucrezia avea sentimente diferite în comparaţie cu ceea ce simţise pentru orice altă femeie, deoarece ea era diferită. O depravată, spuneau oamenii. O Borgia. Atât de delicată, după părerea lui, inocentă, indiferent la ceea ce i se întâmpla.

Trebuia să dezlege misterul Lucreziei, deşi era pe jumătate conştient că, dacă l-ar fi rezolvat, era posibil să ajungă să o iubească altfel decât pe oricare dintre femeile pe care le iubise înainte.

Acest lucru era clar, pentru că, dacă ar fi fost un alt gen de femeie, ar fi plănuit să o seducă rapid, să aibă o relaţie pasională, dar neapărat de scurtă durată, după care s-ar fi întors mulţumit în Mantova, pregătit să facă faţă cicălelilor Isabellei.

Dar acum era diferit. Trebuia să încerce să-i fie pe plac Lucreziei, să îi câştige încrederea, să descopere ce se afla cu adevărat dincolo de serenitatea ei, să înţeleagă sentimentele ei adevărate pentru poetul Bembo.

Şi asta începu să facă.

La balurile şi banchetele organizate nu încerca să o caute în mod intenţionat, dar era surprinzător de câte ori se trezea Lucrezia că este perechea lui. Deseori, când se plimba prin grădini cu doamnele ei de companie, iar el cu însoţitorii lui, se întâlneau. El se înclina cu graţie şi se oprea pentru a schimba câteva cuvinte, atrăgându-i atenţia asupra florilor şi discutând despre cele care înfloreau în grădinile palatului său din Mincio. Ceilalţi rămâneau în urma lor.

Cum se apropia momentul în care trebuia să se întoarcă în Mantova, Francesco începu să devină din ce în ce mai disperat şi, într-o zi când se plimbau prin grădini, cu servitorii urmându-i ceva mai în spate, el îi mărturisi, cu acea sinceritate pătimaşă care era atât de atrăgătoare, dorinţa lui de-ai deveni prieten.

Ea se întoarse către el şi candoarea chipului ei îl impresionă profund.

– Eşti cu adevărat amabil, milord, spuse ea. Ştiu că eşti sincer.

– Aş vrea să te pot ajuta. Ştiu cât de tristă eşti. Te simţi singură aici, la curtea asta. Ai nevoie de compasiune. Ducesă… Lucrezia, permite-mi să-ţi ofer eu acea compasiune.

Din nou, ea îi mulțumi.

– Familia Este! rosti el și făcu o grimasă. Propria mea familie prin alianță. Dar cât de reci pot fi! Cât de lipsiți de înțelegere! Iar tu… atât de tânără și delicată, lăsată singură să îți porți durerea!

– Ei nu înțeleg, spuse Lucrezia. Se pare că nimeni nu înțelege. Până să vin în Ferrara am trăit aproape de tatăl meu. Ne despărțeam rareori. Ne iubeam… foarte mult.

– Știu. El o privi rapid, gândindu-se la toate zvonurile pe care le auzise legate de acea iubire; și, din nou, era profund impresionat de expresia ei inocentă.

– Simt că nimic nu mai poate fi la fel pentru mine, zise ea.

– Simți astfel pentru că pierderea e recentă. Suferința ta se va mai domoli pe măsură ce trece timpul.

Ochii ei se umplură de lacrimi.

– Fratele meu mi-a spus asta odată… când eram nefericită din cauza altei pierderi.

– Este adevărat, răspunse el.

Pomenise numele fratelui ei cu un ușor tremur în voce, iar Francesco știu atunci că temerile ei legate de Cesare erau mai mari decât suferința prin care trecea din cauza morții tatălui ei. Care era adevărul despre relațiile din această familie ciudată, relații ce provocaseră mai mult scandal decât oricare altele din istoria Romei?

Francesco dorea să afle; voia să înțeleagă orice detaliu al vieții ei. Voia să o ia în brațe și să o consoleze, să o facă să râdă, așa cum știa că trebuia să fie ea.

Apoi își dădu seama că tocmai prin relațiile acestei familii îi putea câștiga încrederea.

– Ești îngrijorată în legătură cu fratele tău? întrebă el pe un ton domol.

Ea se întoarse spre el, interesată.

– Veștile pe care le-am auzit despre el mă sperie.

– Asta înțeleg fără prea mare efort. Mă tem că a avut prea multă încredere în noul papă. Pare să fi uitat că Iulius a fost dintotdeauna dușmanul lui și al tatălui vostru.

– Cesare a fost bolnav… aproape pe moarte. Am auzit zvonuri neliniștitoare că boala lui a fost atât de gravă, încât i-a afectat judecata.

Francesco încuviință.

– E un om părăsit de prieteni. Acum că este prizonier în Vatican, îți înțeleg prea bine temerile.

– Mi-l imaginez acolo… în Turnul Borgia… îmi amintesc fiecare detaliu al acelor încăperi.

„Bântuit de fantome!" se gândi ea, văzându-l pe Alfonso – scumpul și cel mai iubit dintre soții ei – întins pe pat, mort, victimă a lui Cesare. Iar acum Cesare, slăbit de boală, umilit de înfrângere, era prizonier chiar în acele camere.

Francesco puse mâna pe brațul ei și îi șopti cu vocea aceea blândă care le încântase atât de mult pe doamnele ei de companie:

– Dacă ar fi ceva ce aș putea face pentru a-ți alina grijile, aș face-o cu dragă inimă.

O expresie de bucurie trecu pentru o clipă pe fața ei, iar el își dădu imediat seama de acea veselie ascunsă în sufletul ei. El voia să o trezească; voia să o înveselească. Oare în acel moment începuse să o iubească?

– Aș putea face ceva pentru fratele tău? continuă el.

– Milord…

– Spune-mi pe nume… Francesco. Chiar trebuie să ne formalizăm noi doi?

Îi luă mâna și i-o sărută.

– Vreau să îți câștig recunoștința. Nu-mi doresc nimic mai mult decât să readuc râsul pe buzele tale.

Ea zâmbi.

– Ești atât de bun cu mine, Francesco.

– Și e numai puțină bunătate. Te implor, ascultă-mă. Papa Iulius și cu mine suntem cei mai buni prieteni, și îți voi spune un secret. Mi-a cerut să preiau comanda armatei papale. Vezi tu, ceea ce spun acum nu sunt promisiuni goale. Îmi voi folosi toată puterea pentru a te face să zâmbești din nou. Dacă ți-ai vedea fratele din nou sănătos și din nou lord de Romagna, ai fi fericită?

– Tot m-aș mai gândi la tatăl meu, dar cred că dacă aș ști că Cesare e bine, aș simți o ușurare și bucurie atât de mari, încât aș fi din nou fericită.

– Atunci așa va fi.

Apoi avură loc mai multe plimbări plăcute, mai multe conversații sensibile, mai multe promisiuni, dar, în cele din urmă,

Francesco hotărî că e vremea să plece înapoi spre Mantova, lucru pe care-l făcu fără prea mare tragere de inimă.

Lucrezia îi duse dorul după ce plecă; își spuse că, de fapt, tânjea după chipul lui Pietro Bembo, dar se bucura când le auzea pe doamnele ei de companie vorbind de farmecul lui Francesco Gonzaga.

Cât despre Francesco, el galopă spre Mantova, mirându-se de el însuși. De ce făcuse promisiunile acelea? Putea el să îl sfătuiască pe Iulius să îl grațieze pe fiul celui mai vechi și aprig dușman al lui? Oare șefii unor state precum Mantova nu se simțeau ușurați știindu-l pe Cesare închis?

Dar fusese sincer atunci când spusese că, mai presus de orice, dorea să îi facă pe plac Lucreziei.

Cesare stătea pe pat, cu sabia trasă din teacă alături.

În camera asta își așteptase moartea micul Alfonso de Bisceglie. Știa că I se dăduseră încăperile acelea în speranța că îl vor enerva, că îi vor aminti de acea crimă de demult. Se înșelau dacă aveau impresia că puteau reuși asta. În viața lui avuseseră loc multe crime, și nu se uita înapoi plin de remușcări. El nu simțea remușcări, numai frustrare. El, Cesare, care simțea în piept spiritul multor împărați, care știa că era un geniu militar, credea că fusese urmărit de ghinion toată viața lui.

Lovi perna într-un atac subit de mânie împotriva destinului care îl făcuse la început să lupte ca să se elibereze de biserică și apoi îi luase acel mare sprijin, puterea tatălui său, înainte să fie suficient de puternic pentru a rezista de unul singur. Mai rău decât toate era ghinionul că se îmbolnăvise într-o perioadă în care avea cea mai mare nevoie de putere.

Dar avea să-și redobândească renumele. Își jură asta.

Simțea puterea din el. Stătea în întunericul acestei camere care, pentru oamenii mai slabi ar fi fost bântuită de fantoma unui bărbat ucis, și râdea de bezna din jur, de fantoma lui Alfonso, pentru că el nu se temea deloc.

Trebuia să se facă bine din nou. Trebuia să mănânce cu poftă și să doarmă cât mai mult, pentru a scăpa de letargia ultimelor săptămâni.

Începu să-și îndeplinească planurile. La ordinele sale, i-au fost pregătite feluri de mâncare speciale, petrecându-și mult timp – iar el avea timp berechet – cu discutarea meniurilor; se ducea la

culcare devreme și se trezea târziu. Juca des cărți cu gărzile lui și se bucura pentru că simțea cum se întremează.

Gărzile deveniră mai prietenoase, așteptând cu nerăbdare jocurile. Acest Cesare Borgia, pe care-l credeau îngrozitor, părea să fie doar un om calm, până la urmă. Îi spuseseră că se minunează de calmul lui.

El ridică din umeri.

– Am pus mulți oameni în situații asemănătoare cu cea în care mă aflu, spuse el. Îmi amintesc asta acum și probabil din această pricină sunt atât de calm. Unii dintre ei au fost eliberați. Nu cred că aici va fi pentru totdeauna casa mea.

Paznicii schimbară câteva priviri, observându-l cum își recapăta forțele.

– Milord, îl întrebau ei uneori, putem face ceva pentru tine?

El le dădea mici comisioane și remarcase că începeau să îl respecte din ce în ce mai mult. Lucrul acesta îl umplea de bucurie. Asta însemna că oamenii încă se mai temeau de Cesare Borgia. Însemna că și ei credeau că închisoarea din Turnul Borgia nu avea să fie casa lui pentru totdeauna.

Acum că Francesco era plecat și Bembo era departe, Lucrezia se frământa încontinuu din pricina situației disperate în care se afla Cesare.

Trebuia făcut ceva, era convinsă de asta. Cesare nu putea rămâne prizonier în Turnul Borgia pe o perioadă nelimitată. Faptul că îl mutaseră în acel loc era un act subtil de cruzime care nu îi scăpă Lucreziei; pentru că, deși îl cunoștea destul de bine pentru a-și da seama că nu va simți nici o remușcare pentru uciderea soțului ei, care locuise în acele încăperi, știa că acolo, el și tatăl lor făcuseră planuri mărețe. Credea că Cesare se afla în pragul nebuniei și că trebuia eliberat cu orice preț.

Prin urmare, se duse să îl vadă pe ducele Ercole și, aruncându-se în genunchi în fața bătrânului, exclamă:

– Dragă tată, am venit să te rog să-mi îndeplinești o dorință. Am cerut puține lucruri de când sunt aici și cred că vei ține cont de asta.

Bătrânul duce o privi înăcrit. Era bolnav și nu era mulțumit de viață. Deseori se întreba ce avea să se aleagă de Ferrara când va fi

condusă de fiul lui, Alfonso. Își aminti de asemenea că nu dorise căsătoria care îi unise familia cu Borgia – acum o familie fără importanță în Italia. Mai mult, nu exista încă nici un urmaș de sex masculin. Dacă această căsătorie avea să se dovedească stearpă, va face tot ce-i stă în putință pentru a o anula – cu sau fără ducați.

– Ei bine, întrebă el, ce anume ai să-mi ceri?

– Îmi permiți să îl invit pe fratele meu în Ferrara?

– Ai înnebunit?

– Sunt nebună dacă doresc să-mi văd un membru al familiei?

– Ar fi o nebunie să îl inviți pe fratele tău aici.

– Fratele meu e bolnav. Îți amintești cum m-a readus el la viață? Acum el este cel care are nevoie de îngrijiri. Cine ar trebui să facă asta, dacă nu sora lui?

Ercole zâmbi dezgustat.

– Noi nu vrem să aducem scandaluri în Ferrara, spuse.

– Îți promit că nu va fi nici unul.

– Întotdeauna vor fi scandaluri daca doi Borgia sunt împreună, replică ducele cu cruzime.

– Ești un om cu familie, insistă Lucrezia, și sigur știi de legăturile care țin laolaltă familiile.

– Nu înțeleg deloc legăturile care îi unesc pe Borgia. Și nici nu doresc.

– Dar trebuie să mă asculți. Permite-mi să îl invit pe fratele meu și pe copii în Ferrara. Va fi o vizită scurtă. Îți promit asta. Dar te implor, permite-mi să îl chem pe fratele meu aici. El nu va voi să stea. Poate se va duce în Franța. Are proprietăți acolo.

– Regele Franței mi-a scris ca, în ciuda rugăminților tale, să nu i se permită să intre în Franța. Mă sfătuiește să nu am nimic de-a face cu bastardul preotului.

Lucrezia tresări. Își pusese speranțele în faptul că Cesare putea să meargă în Franța. Ea crezuse mereu că regele Franței fusese întotdeauna prietenul lui, iar el avea o familie acolo.

Se uită insistent la fața bătrână și gri, la buzele strânse ale ducelui, dar acesta era de neclintit.

El închise ochii.

– Sunt foarte obosit, spuse. Acum pleacă și fii mulțumită că ai găsit o pereche bună, înainte să fie prea târziu.

– O pereche bună? zise ea cu un aer de sfidare. Chiar crezi că sunt atât de fericită aici?

– Eşti o proastă dacă preferi o închisoare în Roma mai degrabă decât apartamentele tale din palatul de aici.

– Înţeleg, începu Lucrezia, că a fost o prostie din partea mea să mă aştept… la bunăvoinţă… la compasiune.

– Ai fost nesăbuită dacă ai crezut că voi primi mai mult de un Borgia la curtea mea.

O privi batjocoritor cum pleacă.

Cesare aruncă o ultimă privire prin apartament. Nu va mai zace în patul acela cu sabia scoasă din teacă alături, nu va mai comanda mesele copioase şi nici nu va mai juca cărţi cu paznicii. Făcuse ceea ce, cu scurt timp în urmă, jurase că nu va face niciodată. Cedase Romagna ca preţ pentru libertatea sa. Acum putea ieşi din închisoare, dar trebuia să plece din Roma.

Era plin de speranţă. Timpul petrecut în Turnul Borgia îi redase puterile. Îşi va face planuri într-un loc sigur şi în câteva luni va câştiga înapoi ceea ce pierduse.

Îşi dorea să poată merge în Ferrara. Avea nevoie de Lucreţia într-un asemenea moment. Pe toţi sfinţii, îşi spuse el, o să-l ţin minte pe bătrânul Ercole pentru insulta asta. Înainte să termin cu el, o să-şi dorească să nu se fi născut.

Dar în acel moment, Ferrara nu era locul potrivit pentru el.

Mai exista o variantă: Neapole. Acolo avea să îşi facă planurile.

Neapole. Acum se afla în mâinile Spaniei, ceea ce era probabil mai bine decât în mâinile francezilor. Regele Spaniei fusese nemulţumit de prietenia de odinioară cu regele Franţei, dar acum aceasta se terminase, iar Borgia erau, în definitiv, spanioli. O, da, în Neapole se aştepta să primească acel refugiu temporar pe care îl căuta.

Aşa că porni spre Neapole şi în timp ce galopa spre sud, se gândea la un plan. Trebuia să-şi găsească noi aliaţi. Sanchia era în Neapole, iar pe ea putuse mereu să o supună; fratele lui, Goffredo, era acolo, nerăbdător să spună lumii că şi el era un Borgia, aşa că Cesare se putea baza pe sprijinul lui loial. Şi copiii plecaseră din Vatican, aşadar la curtea din Neapole se afla şi o parte din Roma.

Poate că vor fi unii mai puțin încântați să îl vadă; de exemplu, rudele celui de-al doilea soț al Lucreției, ducele de Bisceglie. Era posibil să mai aibă resentimente, dar el nu se temea de ei. În Neapole își va face aliați noi.

Primul plan era să își consolideze prietenia cu omul pe care spaniolii îl puseseră la conducere în Neapole. Acesta era un tânăr frumos și mare amator de distracții, Consalvo de Cordoba, cunoscut drept Marele Căpitan. Fusese un prieten al familiei Borgia și, cu ajutorul lui, Cesare nu vedea nici un motiv pentru care nu ar fi putut găsi adăpost în timp ce aduna o armată și se pregătea de luptă.

Cât de diferit era drumul acesta spre Neapole față de celelalte pe care le făcuse! Își amintea cum înainta triumfător, cum oamenii ieșeau din casele lor pentru a-l vedea, întâmpinându-l cu urale, în timp ce pe chipurile lor se citea frica.

Acum intrase în cetate neanunțat.

Când se instală în camerele care i se oferiseră, i se spuse ă avea un vizitator care voia să-l vadă.

– Este Căpitanul? întrebă el.

– Milord, este o doamnă, veni răspunsul.

Lucrul acesta îl făcu să zâmbească. Bănuia cine este, pentru că se aștepta să vină.

Ea intră și, când rămaseră singur, își aruncă deoparte pelerina și își scoase masca pe care o purta.

Aventurile prin care trecuse nu îi știrbiseră frumusețea. În fața lui stătea Sanchia, voluptuoasă ca întotdeauna, cu părul negru căzându-i în jurul umerilor și cu ochii albaștri licărind.

– Sanchia! exclamă el și încercă să o îmbrățișeze, dar ea ridică mâna cu autoritate.

– Vremurile s-au schimbat, Cesare, spuse ea.

– Cu toate astea, te-ai grăbit să vii aici în clipa în care am ajuns în Neapole.

– De dragul vechii noastre prietenii, explică ea.

El îi luă mâna și o sărută.

– De ce altceva? întrebă el.

Ea își trase mâna, dar el o prinse de umeri. Sanchia îl străfulgeră cu ochii.

– Ai grijă, Cesare, strigă ea. Căpitanul este un foarte bun prieten de-al meu, iar de data asta tu nu ai mai venit ca un cotropitor.

Cesare lăsă să-i cadă mâinile și, dându-și capul pe spate, începu să râdă în hohote.

– Căpitanul e prietenul tău! rânji el. Ei bine, mă aşteptam la asta. El este la comandă aici, iar Sanchia trebuie să îl comande pe el. Ție îți datorez ospitalitatea pe care o primesc acum?

– E posibil, răspunse ea. Cel puțin, am venit aici din prietenie. Am venit să te avertizez.

El păru dezamăgit.

– Am crezut că ai venit să îți amintești… și să retrăiești vremurile de demult.

– Te înșeli! izbucni ea. Genul acela de relație s-a terminat între noi. Văd că, deși ai pierdut Romagna, nu ți-ai pierdut și aroganța, Cesare. Vremurile se schimbă și noi trebuie să ne schimbăm odată cu ele.

– Voi recâștiga ceea ce am pierdut.

– Dacă vrei să faci asta, va trebui să acționezi cu foarte mare precauție, de asta am venit să te avertizez.

– Ei bine, care sunt avertismentele groaznice pe care ai să mi le dai?

– În primul rând, nu îl face gelos pe Căpitan.

– Va fi dificil să evit asta, dragă Sanchia. Ești la fel de atrăgătoare ca întotdeauna, iar eu sunt doar un bărbat.

– Viața ta se află în mâinile lui. Este un om bun, care nu își uită prietenii la greu, dar trebuie să fii atent. Singurul tău prieten de la curtea asta este fratele tău, Goffredo.

– Unde este el acum?

– Nu știu. Ne întâlnim rar.

– Înțeleg că acest Căpitan este atât de gelos, că nu tolerează nici soții!

Ea ridică din umeri.

– Curtea e plină de dușmani de-ai tăi, Cesare. Neapole nu te mai iubește de la moartea fratelui meu.

– Dar tu continui să mă iubești.

– Dacă te-am iubit vreodată, Cesare, am încetat să te iubesc atunci. După aceea a mai existat pasiune între noi, dar era născută din ură, nu din iubire. Îți amintești de Jeronimo Mancioni?

Cesare dădu din cap.

– Desigur, nu ți-ai aminti o întâmplare atât de neînsemnată. Au fost atât de multe ca asta în viața ta. El a scris o relatare a asediului de la Faenza. Fără îndoială, era adevărată, dar ți-e nu ți-a plăcut. Nu, desigur că nu îți amintești de Jeronimo. Dar el își amintește de tine. Și familia lui la fel. A trebuit să plătească pentru că a scris acele lucruri – i s-au tăiat mâna dreaptă și limba. Lumea își amintește astfel de lucruri atunci când un om se află în declin, Cesare. Te avertizez, atâta tot. Ai grijă. Va trebui să ai mai multă băgare de seamă aici, în Neapole, decât în închisoarea ta din Roma.

Cesare îi alungă avertismentele cu o ridicare de umeri.

Ar fi preferat să o ia în brațe, dar ea nu ar fi acceptat așa ceva. Râse de faptul că făcea pe loiala cu Căpitanul ei spaniol. Cât timp avea să dureze relația lor? se întrebă. Își închipui că până va fi gata să plece să recucerească Romagna, Sanchia avea să fie amanta lui și toți dușmanii lui din Neapole îl vor linguși.

Speranța se întoarse în viața lui. Goffredo era acolo, cu acea veche sclipire de admirație în ochi. Goffredo era pregătit să își servească fratele, din tot sufletul. În astfel de vremuri, era minunat să își amintească de devotamentul familiei sale. Lucreția aduna oameni, își vindea bijuteriile scumpe, le scria nobililor influenți și le cerea ajutor pentru fratele ei, iar acum aici era și Goffredo. Alexandru, stâlpul familiei lor, se dusese, dar ei tot erau Borgia.

Cesare era din nou el însuși. Era la fel de arogant ca în vremurile bune. Sanchia nu era încă amanta lui, dar avea să vină și clipa aceea. Curând, toată Italia va afla că steaua Borgia doar pălise, dar avea să strălucească din nou.

Consalvo de Cordoba era neliniștit. Își dorea cu ardoare ca Cesare Borgia să își fi ales alt refugiu. Consalvo era un om care se mândrea cu onoarea sa și, din momentul în care auzise că Cesare se află pe drum spre Neapole, începu și neliniștea lui. Primise favoruri din partea lui Alexandru și nu era genul de om care să întoarcă spatele prietenilor când aceștia nu se mai dovedeau a fi importanți. Voia să îl ajute pe Cesare, dar în același timp nu trebuia să uite că se afla în serviciul regelui său.

La câteva zile după sosirea lui Cesare în Neapole, Consalvo primi ordine din Spania; prin urmare, îl întâmpină cu bucurie

pe Cesare și îi spuse clar că ghinionul lui nu a schimbat în vreun fel prietenia pe care o are pentru Borgia.

Dar se întreba ce ordin va primi când cei din Spania vor afla că Cesare se află în Neapole.

Sanchia îi știa frământările și căuta să îl consoleze, pentru că era fermecată de Marele ei Căpitan. Arătos și puternic, el îi câștigase admirația și ea cedă foarte repede în fața noului conducător din Neapole. Era cu el când sosiră ordinele din Spania.

El le citi și căzu pe gânduri. Sanchia îl cuprinse cu brațele și rosti șoptit:

– Ce te frământă, Căpitanul meu?

El o privi și zâmbi cu tristețe. Știa că Sanchia fusese odinioară amanta lui Cesare, pentru că relația lor de dragoste fusese unul dintre scandalurile de la Roma. Își punea întrebări în legătură cu ea, această femeie ciudată și plină de temperament care continuase relația cu Cesare chiar și după uciderea fratelui ei pe care îl iubise atât de mult.

În relația lui cu Sanchia învățase câte ceva despre caracterul ei. Se întreba dacă se mai simțea atrasă de Cesare; voia să afle și, în același timp, voia să aibă conștiința împăcată, așa că se hotărî să aibă încredere în ea.

– Ordine de la regele meu, răspunse el.

– În legătură cu Cesare?

El încuviință.

– Cesare s-a făcut urât de toată lumea. Înțeleg de ce regele Spaniei nu ar vrea să îl vadă cum își redobândește regatul.

– Ai dreptate.

– Trebuie să îl arestez și să îl trimit în Spania. Regele meu nu are încredere că italienii pot să-l țină prizonier.

– Dacă merge în Spania, toate speranțele lui se vor curma.

Consalvo încuviință din nou.

– Și de ce te întristează asta, Căpitanul meu? Ce înseamnă Cesare Borgia pentru tine?

– Tatăl lui mi-a fost prieten.

– Borgia erau prieteni numai cu cei care se dovedeau folositori pentru ei.

– I-am dat cuvântul meu că va găsi refugiu aici.

– Și i l-ai oferit. Dar atunci când nu mai depinde de tine și nu mai poți controla situația, trebuie să îl refuzi.

– Ducesa de Gandia a pledat pe lângă Ferdinand, regele meu, să se ceară dreptate pentru uciderea soțului ei, Giovanni Borgia.

– Așa că Cesare trebuie să plătească acum pentru acea crimă de demult, uciderea propriului său frate!

– Crimele lasă umbre lungi.

Brusc, Sanchia începu să se teamă.

– Dacă te duci în camerele sale, se va lupta. Este înconjurat de oameni care-i sunt loiali, fie prin mită, fie de frică. Căpitanul meu, mă tem. Mă tem mereu de Cesare.

– Trebuie să îl atrag afară din casă. Nu doresc să se verse sânge. Trebuie să îl atrag în castelul del Ovo.

Sanchia fu de acord.

Consalvo mai aşteptă o vreme.

Oare Sanchia îşi va avertiza amantul? Îl preocupa întrebarea asta. Acești Borgia aveau o putere stranie; Consalvo fusese conștient de această putere încă de când Cesare intrase în Neapole. Era un om care suferise o boală teribilă și o înfrângere dureroasă; cu toate acestea, rezistența lui devenea din ce în ce mai vizibilă cu fiecare zi ce trecea. Cu puțin ajutor, Cesare avea să-și recupereze regatul.

Faptul că tocmai Consalvo dorea să îi ofere acest ajutor era destul de straniu. El nu era omul care să calce pe cadavre. Ar fi vrut să susțină cauza lui Cesare în fața regelui Ferdinand și să transmită explicația lui Cesare referitoare la motivul pentru care făcuse o alianță cu francezii la momentul respectiv.

Consalvo credea că poate face asta și că va avea succes; dar crimele din trecut îl ajungeau din urmă pe Cesare. Rugămintea venită din partea soției fratelui pe care îl omorâse îl făcuse pe Ferdinand să hotărască aducerea lui Cesare în Spania, unde să fie judecat și să nu mai creeze probleme în statele italiene.

Consalvo trebuia să-și facă datoria. În primul rând, era soldat. Dar se întreba dacă Sanchia îl va avertiza pe vechiul ei amant de pericolul în care se afla și, într-o oarecare măsură, spera că o va face. El, Consalvo, trebuia să îl atragă pe fiul vechiului său prieten în capcană. Iar lucrul acesta îl făcea pe Căpitan să nu simtă

împăcat cu sine însuși. Când mesagerul său ajunse la casa lui Cesare, Consalvo spera ca Borgia să fie plecat.

Sanchia se închisese în apartamentele sale şi nu permitea nici unei doamne de companie să se apropie de ea.

Avea ochii strălucitori ca nişte safire, dar reci ca diamantele.

Foarte curând, era posibil ca Cesare să plece din Neapole, într-o închisoare spaniolă, şi era în puterea ei să îl salveze.

Se gândi la relația lor furtunoasă, la toată plăcerea pe care i-o adusese. Își aminti scenele acelea tumultuoase care îi aduseseră încântare şi veselie. Își aminti ura pe care o simțise pentru Cesare, acea satisfacție profundă pe care ea, o femeie puternică şi senzuală, o simțea când se întâlneau.

Deseori îl visa… Cesare aplecându-se asupra ei, certându-se cu ea, Cesare făcând dragoste.

Își aminti şi de fratele ei mai mic, Alfonso, atât de frumos, semănând atât de mult cu ea. Revăzu cu ochii minții copilăria lor – felul în care zâmbea, în care îi rostea numele, în care mergea după ea cu atâta admirație în ochii lui albaştri pentru isteața lui soră, Sanchia. Apoi amintirea sosirii sale în Vatican, cu rănile hidoase primite din ordinele lui Cesare; își aminti cum se aruncase la picioarele ei şi ale Lucreției, prinzându-le poalele rochiilor, implorându-le să îl apere de Cesare.

Apoi își aminti trupul lui nemişcat, zăcând peste pat, cu gâtul plin de vânătăile făcute de criminalii lui Cesare.

Şi amintindu-şi asta își acoperi fața cu mâinile şi plânse, plânse pentru sărmanul ei frate, a cărui viață fusese curmată de Cesare Borgia.

Cesare se afla acasă când sosi mesagerul.

– Am venit din partea Marelui Căpitan, îi spuse el lui Cesare.

– Ce veşti îmi aduci?

– Milord, trebuie să pleci imediat din casa asta. Stăpânul meu a auzit că duşmanii tăi se adună în număr mare şi se pregătesc să te atace aici.

– Şi cine sunt duşmanii aştia?

– Este familia lui Jeronimo Mancioni, milord. El şi-a pierdut limba şi mâna dreaptă. Vor lovi în noaptea asta. Marele Căpitan

îți oferă refugiu în castelul del Ovo. Spune că e absolut necesar să pleci imediat.

Cesare era furios. Nu era un laș și îi displăcea gândul că trebuie să fugă, dar era nevoit să se păzească de dușmani. Ăsta era unul dintre lucrurile pe care le învățase. Când tatăl lui trăia, putuse să îi ignore; acum se adunau în jurul lui, hotărâți să atace când îl găseau lipsit de apărare.

Își închipui rudele înnebunite ale lui Mancioni. Îl vor umili și mutila dacă vor avea ocazia. Se va lupta cu ei și va omorî câțiva, dar oare câți vor veni? Un grup mare, îi spusese mesagerul; nu numai membri ai familiei Mancioni, ci și alții care avuseseră de suferit de pe urma lui.

Cesare se întoarse către servitorul lui.

– Pregătește-te, îi spuse. Vom pleca imediat spre castelul del Ovo.

O, ce situație umilitoare! El, marele Cesare, să-și părăsească locuința pe furiș pentru a căuta refugiu! Când își va recupera regatul, toți cei care îndrăzniseră să-l umilească vor trebui să plătească de o mie de ori pentru fiecare batjocură. Se va întoarce în Neapole; îi va tortura pe Mancioni așa cum nu își închipuiseră niciodată.

Dar nu avea timp acum să se gândească la asta. Se grăbi pe străzile pustii, atent să nu fie urmărit. Când ajunse la castel, transpirat de oboseală și ușurat că a scăpat de umilirea de a se întâlni cu dușmanii lui, fu înconjurat de soldați.

– Cesare Borgia, spuse unul din ei, ești prizonierul Maiestății Sale, regele Spaniei.

Cesare se uită la el, dar nu văzu nimic pentru că mânia îi încețoșa vederea.

Era o capcană, o capcană pusă la cale de Marele Căpitan, acel bărbat onorabil!

Pentru câteva secunde dădu impresia că îi va ataca pe toți cei care îl înconjurau, dar era prea târziu. Deja îl țineau și îl legau fedeleș.

La scurt timp după asta, fu urcat pe o navă care aștepta să îl ducă în închisoarea spaniolă.

Când auzi că Cesare fusese luat prizonier și încarcerat în fortăreața din Cincilla, Lucreția fu copleșită de amărăciune.

Plânse și își aminti că îl auzise deseori vorbind că voia să se ducă în Spania, țara lor de origine, înconjurat de fast, așa cum făcuse și fratele lui, ducele de Gandia. Nu, trebuia să fie un alai și mai fastuos. Cesare trebuia să îl întreacă pe Giovanni cu orice preț. Iar acum plecase ca un om lipsit de onoare, luat cu forța, prizonier.

Auzise că regele Spaniei se întreba dacă Cesare trebuia judecat pentru uciderea fratelui său, găsit vinovat – pentru că, fără îndoială, chiar era – și executat. Dar pentru regele Spaniei era posibil ca Cesare Borgia să fie mai important în viață, și o amenințare la adresa papei Iulius.

Curtea de la Ferrara devenea din ce în ce mai dușmănoasă cu Lucreția, pe măsură ce bogățiile familiei Borgia scădeau. Mai rămăsese doar Goffredo, iar el nu contase niciodată prea mult. Lucreția nu se simțise niciodată atât de singură ca acum; niciodată nu se simțise atât de ruptă de puterea cu care familia ei o prinsese în mrejele sale.

Alfonso plecase în vizită în alt ducat și, fără protecția lui ocazională, viața la castel era insuportabilă. Lucreția nu avu încotro și se retrase la țară, la palatul din Comacchio.

Nu după mult timp, Pietro Bembo veni din nou și se instală în apropiere, în una dintre vilele lui Strozzi, pe care acesta o pusese la dispoziția perechii de îndrăgostiți.

Prezența lui Bembo îi oferea alinare. Făceau plimbări în frumoasele grădini de la vile; erau înconjurați de muzică și poezie. Dar dragostea pe care o simțise odinioară pentru Bembo își pierduse din pasiune. Cum s-ar fi putut bucura de pasiune, când Cesare se afla într-o situație mizeră? Pe de altă parte, în gândurile Lucreziei apărea din ce în ce mai mult un bărbat foarte diferit de Bembo, un om de acțiune, un crescător de cai cu nasul plat, extrem de senzual – Francesco Gonzaga.

Pietro îi atrăgea cu blândețe atenția la poemul pe care i-l citea.

– Ești atât de tristă, iubito, murmura el.

– Cum aș putea să mă simt altfel, întrebă ea, când mă gândesc la fratele meu? El, mai puțin ca oricine, poate îndura închisoarea. Mă întreb cum o fi viața lui.

Pietro dădu din cap. Nu îi aminti că ceea ce pățea acum Cesare nu era atât de crud precum ceea ce le făcuse el altora.

– Odată ce Roma ar fi fost iar în mâinile lui, ar fi fost un conducător bun, un conducător bun și înțelept, insistă ea. Avea planuri mari, pe care le discutase cu inginerul fortăreței sale, un om pe care cred că îl cheamă Leonardo da Vinci. Trebuia să construiască instalații sanitare prin care s-ar fi scurs toate gunoaiele din orașe și despre care Cesare obișnuia să spună că era unul din primii pași spre a scăpa țara de ciumă. El plănuise să facă toate astea și le-ar fi făcut.

Bembo încercă să o atragă înapoi în discuția despre poezie, dar ea nu mai simțea magia zilelor în care abia se cunoscuseră.

Într-o zi sosiră mesageri din Ferrara. Veniră să o avertizeze pe Lucreția că bătrânul duce Ercole era foarte bolnav și se părea că șansele de a se însănătoși erau foarte mici. Cumnații ei, Ippolito, Ferrante, Sigismund și Giulio, considerau că trebuia să se întoarcă imediat în Ferarra.

Se pregătea să plece când îl văzu pe Bembo venind spre ea din cealaltă parte a grădinii și imaginea lui, cu poemele în mână, mergând tăcut prin grădină, i se păru atât de liniștitoare că simți că vrea să își petreacă tot restul vieții la Comacchio sau într-un alt loc retras.

– Îl iubesc pe Pietro, murmură ea. O, dacă aș fi liberă să mă mărit cu el.

Și mintea îi zbură înapoi în timp la Pedro Caldes, pe care îl iubise atât de mult, tatăl micuțului Giovanni și se gândi: Dacă mi s-ar fi permis să mă mărit cu el atunci când voiam, dacă mi s-ar fi permis să trăiesc în pace cu el, cu siguranță viețile noastre s-ar fi desfășurat într-un peisaj ca acesta. Și Pietro și Pedro păreau a fi, în acel moment, aceeași persoană, iar ea o iubea foarte mult.

Fugi afară să-i iasă în întâmpinare, copleșită de dorința de-a se mai plimba încă o dată prin grădini, de a mai trăi clipele fericite cu care se desfătase aici la palat, pentru a le putea păstra în gândurile ei pentru totdeauna; ea știa că moartea ducelui Ercole avea să aducă o mare schimbare în viața ei și că atunci când avea să fie cu adevărat ducesa de Ferrara – dacă Alfonso se hotăra să o țină de soție – nu i se va mai permite să plece din Ferrara pentru a se bucura de o relație idilică de dragoste cu un poet.

La adăpostul arborilor, Pietro o îmbrățișă cu patimă.

– Nu putem ști ce va însemna pentru noi moartea lui, zise el. Dar să știi, iubita mea, că te voi iubi întotdeauna, că voi prețui mereu aceste ore pe care le-am petrecut împreună.

De data asta, ea nu îndrăzni să mai amâne plecarea. În absența soțului ei, cumnații o chemaseră pe ea, și Lucreția bănuia că Ippolito deja știa de relația ei de dragoste cu Pietro.

Plecă spre Ferrara, dar înainte de a ajunge în oraș primi o scrisoare. În timp ce o citea, se îmbujoră și simți un fior când își aminti de chipul bărbatului care pătrundea în gândurile ei în ultimul timp și care refuza să dispară.

El îi scria că veștile despre ceea ce se întâmpla în Ferrara ajunseseră și la el. Dacă va avea nevoie de un prieten, el, Francesco Gonzaga, marchiz de Mantova, ar fi gata să îi vină imediat în ajutor.

Lucreția intră în Ferrara cu inima ușoară, atât de mult reușea omul acela să o liniștească.

Castelul din Ferrara era cufundat într-o atmosferă apăsătoare când ajunse Lucreția. Din păcate, Alfonso era plecat într-o călătorie, iar Ippolito era vigilent cu Ferrante și Ferrante cu Ippolito. Giulio, irascibil și arogant, era gata să se pună la dispoziția lui Ferrante, cu care se aflase întotdeauna în relații de prietenie, născute din ura lui profundă pentru Ippolito. Sigismundo își petrecea timpul rugându-se să nu se nască discordia în Ferrara, după moartea ducelui.

Cumnații ei o întâmpinară cu bucurie și ușurare. Ca soție a lui Alfonso, în absența lui, ea era recunoscută ca cea mai importantă persoană de la curte; iar fraților le plăcea ca în aceste vremuri incerte să aibă pe cineva în fruntea ducatului, chiar și provizoriu.

Lucrezia își aminti acele zile când papa plecase din Roma și o lăsase pe ea să se ocupe de afacerile de stat. Acea experiență îi făcea bine acum, așa că ocupă noua poziție cu calm și naturalețe. Era conștientă însă de tensiunea care exista între frați și se ruga ca Alfonso să se întoarcă în curând.

Între timp, reușise să tempereze spiritele pătimașe ale fraților cu demnitatea și calmul ei natural și toți așteptau întoarcerea lui Alfonso și sfârșitul lui Ercole.

Uneori era bucuroasă pentru compania verișoarei ei, Angela Borgia, fata aceea plină de viață, frumoasă și oarecum prostuță, care nu își putea ascunde fericirea că se aflau înapoi în Ferrara, pentru că pe tot parcursul șederii lor în Comacchio fusese privată de compania iubitului ei, Giulio.

Angela era total preocupată de propriile ei probleme, nepăsătoare la certurile periculoase care aveau loc la castel în acest timp. Ea nu îl iertase niciodată pe Ippolito pentru că o refuzase pentru Sanchia atunci când se întâlniseră prima oară, iar cum mintea ei nu se putea gândi decât la propriul ei farmec, nu putea uita jignirea aceea.

Dar acum era altceva. Lui Ippolito îi părea rău de purtarea lui de atunci. Îi plăceau femeile, și faptul că obișnuia să mângâie tinerele fete ca un iubit în timp ce se prefăcea că le binecuvântează ca un cardinal, iscase un adevărat scandal.

Angela i se părea mult mai atractivă acum decât atunci când se cunoscuseră, iar acest lucru se datora, fără îndoială, și faptului că știa că de ceva vreme se afla într-o relație amoroasă plină de pasiune cu fratele lui vitreg, Giulio.

Ippolito era enervat de Giulio de mult timp; vanitatea tânărului îl scotea din minți, mai ales că, prin Angela, și-o etala în fața cardinalului.

Nu pierdea nici o ocazie să vorbească despre Angela în fața lui Ippolito, iar cardinalul simțea că dorința lui pentru ea creștea în același timp cu ura față de Giulio.

Acum, Giulio trecuse fățiș de partea lui Ferrante.

Ippolito dorea să îl facă de rușine pe îngâmfatul de Giulio și, chiar și în această perioadă de neliniște, când Angela se întoarse de la Comacchio, încercă din nou să o cucerească. Într-o zi o urmări până în grădini și îi ceru să îi vorbească.

– Au început să mă obosească refuzurile tale neîncetate, îi spuse el.

– Există o alternativă, Eminență. Dacă încetezi să mai întrebi, nu vor mai exista refuzuri.

– Voi cere același lucru în continuare, spuse el mânios, până când voi primi ceea ce doresc. Ea îl privi gânditoare, de parcă i-ar fi cântărit vorbele, iar el adăugă înflăcărat: Angela, știi că te iubesc. Te-am iubit cu sinceritate de la prima noastră întâlnire.

– Îmi amintesc bine întâmplarea, spuse ea. Nu mă îndoiesc că și-o amintește și Sanchia de Aragon.

– Erai prea copilă, explică el. Ți-am respectat inocența.

– Respectul ăla a început în momentul în care ai văzut-o pe Sanchia, replică Angela. Să nu-ți închipui că pot fi părăsită de dragul altora și apoi luată când nu mai sunt ele disponibile.

– Te înșeli. Te întorci la prostul ăla de Giulio…

– Giulio nu este prost. El m-a iubit din prima clipă și continuă să mă iubească de atunci. Gândește-te la el, cardinale. Gândește-le la Giulio și apoi la tine. Vai, dar îi iubesc ochii ăia frumoși mai mult decât te iubesc pe tine, cu toată bogăția și promisiunile tale. Înțelege asta.

Fugi ușor pe iarbă, spre castel, râzând.

Imediat ce Alfonso auzi că tatăl lui este pe moarte, își făcu planuri să se întoarcă imediat în Ferrara; și imediat ce puse piciorul în castel, încordarea se risipi. Alfonso avea o anumită putere; era un om foarte practic; poate că îi lipsea demnitatea lui Ippolito, dar nu avea nici aroganța lui oarbă; poate că îi lipsea vitalitatea lui Ferrante și șarmul lui Giulio, dar poseda o putere care le inspira tuturor încredere.

– Cum se mai simte tatăl meu? ceru Alfonso să afle imediat ce ajunse.

– Trăiește, milord, i se răspunse, dar este foarte slăbit.

Alfonso se simți ușurat. Ajunsese acasă la timp. Îi salută pe frații lui și pe Lucrezia și se duse imediat în camera bolnavului.

Chipul bătrânului Ercole se lumină când îl văzu pe fiul lui cel mare, iar Alfonso se grăbi către pat și îngenunche pentru a primi binecuvântarea.

– Fiul meu Alfonso, murmură ducele. Mă bucur să te văd aici. Foarte curând, Ferrara va trece în mâinile tale. Să nu uiți niciodată tradițiile familiei Este, Alfonso, și păstrează pacea în familie.

Ochii lui Ercole se îndreptară spre cei care stăteau în jurul patului – fiii lui și soția lui Alfonso. Voia să îl avertizeze pe Alfonso de ambițiile fraților săi și de extravaganța soției sale, dar era prea obosit. Alfonso simți asta și își aminti de singurul lucru pe care îl avea în comun cu tatăl său.

– Tată, ți-ar plăcea puțină muzică în camera ta? întrebă el.

Ducele zâmbi. Muzica, pe care o iubise dintotdeauna; muzică pentru a-i face trecerea mai ușoară, pentru a-i încânta mintea într-atât încât să se piardă în plăcerea ei și să nu-și mai facă griji pentru viitorul Ferrarei.

Alfonso dădu ordine să vină muzicienii. Aceştia îşi făcură apariția surprinşi, iar Alfonso le ordonă să cânte piesele muzicale care îi plăceau cel mai mult tatălui său. Și astfel, ducele Ercole părăsi Ferarra pentru totdeauna, pe notele clavecinului.

Tradiția cerea ca noul duce să fie încoronat înainte ca cei de la curte să intre în doliu pentru fostul duce, așa că prima îndatorire a tuturor era încoronarea și ceremonia care o însoțea.

Acum că se afla în mijlocul lor, nimeni nu se mai temea că rivalitatea dintre frații lui va deveni serioasă. Ei știau că ducele de Ferrara era un om care îi putea face pe toți să se gândească bine dacă vor să îi încalce hotărârile.

Era iarnă și străzile din Ferrara erau înghețate; Alfonso galopă din castel spre catedrală, pentru a fi încoronat duce, iar în ciuda ninsorii oamenii ieșiră din case pentru a-l ovaționa pe noul conducător.

Când se întoarse la castel, Lucrezia îl aștepta. Stătea pe balcon ca să o poată vedea oamenii. Pe umeri purta o pelerină de mătase albă căptușită cu blană de hermină și, în timp ce toți o ovaționau, ea se înclina și le făcea cu mâna, dând la iveală, de sub pelerină, o bijuterie din aur și rubine.

Oamenii nu păreau că o urăsc, pentru că uralele lor erau spontane; dar ea era destul de înțeleaptă să știe că într-o zi o puteau iubi, și în alta să îi ceară exilul.

Totul depindea de Alfonso și își dădu seama dintr-o dată că ea știa foarte puține lucruri despre soțul acesta al ei. Cum putea fi altfel, când singurele momente în care erau apropiați începeau și se terminau în dormitor? Și chiar și acolo, el nu îi spusese niciodată de speranțele sau ambițiile sale, ce îi plăcea și ce nu. Tot ce știa era că își dorea fii și că în timpul în care fuseseră căsătoriți îl dezamăgise în această privință.

Lucrezia se afla deja la intrarea în castel când ajunse el acolo. Îngenunche și îi sărută mâna soțului ei, în fața ochilor nerăbdători

ai curtenilor, care, știa ea, erau pe atât de curioși în legătură cu viitorul ei pe cât era ea de temătoare.

Alfonso își puse mâinile sub brațele ei și o ridică atât de ușor de parcă ar fi fost un copil. O sărută pe obraji și toată lumea aplaudă. Dar sărutul lui, observă Lucreția, era la fel de rece ca fulgii de zăpadă care cădeau peste ei.

Apoi îi luă mâna și o conduse la banchet, dând semnalul de începere al festivităților care aveau să continue până a doua zi, când trebuiau să ascundă toate semnele de bucurie, să schimbe albul, roșul și auriul cu negru și să îl conducă pe bătrânul duce spre locul de odihnă veșnică.

Celebrarea încoronării noului Duce și înmormântarea celui bătrân se terminaseră și Lucreziei i se părea că ea și soțul ei erau singuri pentru prima dată.

Asta era rutina lui bine-cunoscută. Alfonso, fără să spună nimic, tratând-o doar ca pe o femeie care îi putea dărui copii.

După relația idilică pe care o avusese cu Pietro, acum se revolta împotriva acestui bărbat și totuși, când se gândi la orele acelea luminoase petrecute cu Pietro la Medelana și Comacchio, i se părură ireale; erau luminoase, trecătoare și nu se mai puteau repeta niciodată.

Acum își dădu seama că se temea de viitorul ei și gândul că acesta se afla în puterea bărbatului rece care îi era soț era alarmant.

Niciodată până în acest moment nu se simțise atât de singură. Se gândi la cei care stăteau între ea și cruzimea nemiloasă din lume și care, prin propria lor cruzime nemiloasă care o întrecea pe a celorlalți, o protejaseră de rău.

„O, tată, se tângui ea. M-ai lăsat fără apărare. Cesare este prizonier, iar eu sunt singură… la mila celor din Ferrara."

Alfonso o prinse în îmbrățișarea lui brutală.

– Acum este important să avem fii, îi zise el.

Cuvintele lui păreau să lovească iar și iar în creierul ei. Fusese o amenințare? Fii… fii… și ești în siguranță.

Era ca o amânare.

După câteva săptămâni, Lucreția rămase însărcinată. Ducele își exprimă bucuria. Nu că ar fi avut vreo îndoială că se va întâmpla

atât de curând. El avusese mulți copii, iar Lucrezia deja se arătase capabilă de a-i purta.

Acum el aștepta nașterea moștenitorului din Ferrara.

Odată ce se va naște fiul meu, se gândi Lucreția, poziția mea va fi stabilă.

Ea știa că Isabella primea rapoarte despre modul cum se comporta; făcuse mai multe încercări de a-l atrage pe Pietro Bembo la Mantova și, acum că știa că nu poate, îi scria fratelui ei și îi cerea să pună capăt relației de iubire dintre soția sa și poet. Dacă nu faci asta, insinua ea, atunci când se va naște copilul tău, toată Ferrara va căuta pe chipul lui trăsăturile unui poet, nu pe ale unui soldat.

Alfonso mormăi în timp ce citea avertismentul Isabellei. El știa că pruncul pe care îl purta acum Lucrezia era al lui pentru că ea nu îl mai văzuse pe Bembo cu mult înainte de conceperea lui. Știuse de prietenia idilică pe care o avea soția sa cu poetul și nu îi păsase deloc. Dar Isabella avea dreptate când spunea că lumea ar putea bănui că ducesa lui ar putea păcăli Ferrara să accepte un copil care nu era al lui.

El nu avea prea mare simpatie pentru poeți. Cât despre Lucrezia, ea nu îl interesa deloc în afara întâlnirilor din dormitor. Atunci era demnă de atenția lui; nu îi nega frumusețea, era suficient de receptivă, dar el avea să prefere mereu femeile de la tavernă. Obiceiul Lucreziei de a-și spăla părul mereu și de-a face baie îl irita puțin. Puțină mizerie, puțină transpirație ar fi fost un imbold pentru poftele lui.

Acum că era însărcinată venea mai rar în dormitorul ei, dar îi plăcea să o viziteze din când în când pentru varietate.

Pietro se întoarse în Ferrara și Lucrezia fu încântată să îl vadă, pentru că era minunat să fie cu cineva care îi împărtășea dragostea pentru poezie, ale cărui maniere erau elegante și fermecătoare și care o trata de parcă ar fi fost o zeiță, lucru foarte diferit de modul în care se purta Alfonso cu ea.

Alfonso era vigilent. Se părea că niciodată până acum nu arătase atât de mult interes pentru soția sa. Îi oferi servitori noi și toți erau originari din Ferrara.

– Am femeile mele, îi spuse ea. Sunt mulțumită de ele.

– Eu nu, îi răspunse el. Pe viitor te vor sluji femeile astea.

Ele nu îi erau prietene; erau spioanele lui.

Se întreba de ce considera Alfonso că e necesar să o spioneze. Și într-o zi auzi zgomotul făcut de niște meșteri care lucrau aproape de apartamentele ei; când se duse să vadă ce se întâmplă, îi găsi lucrând la un nou pasaj.

– Dar de ce faceți asta? ceru ea să știe.

– Avem ordine de la duce, ducesă.

– Faceți doar pasajul acesta? întrebă ea.

– Da, ducesă.

– Și cât de lung va fi?

– O… merge numai de la apartamentele ducelui la ale voastre.

Un pasaj… ca să ajungă la ea repede și în tăcere.

Ce se întâmplase cu Alfonso de se pregătea să o spioneze?

Era imposibil ca niște probleme atât de banale să aducă atingere dragostei pe care o împărtășea cu Pietro; el nu avea ce căuta în acest castel cu pasaje secrete prin care un soț furios se putea grăbi să își înfrunte soția păcătoasă.

Lucrezia se cutremură la posibilitatea ca Alfonso să descopere că ea și Pietro Bembo erau împreună. Indiferent cât de inocent s-ar fi comportat ei, Alfonso ar bănui ce e mai rău. Ce putea el să înțeleagă dintr-o dragoste ca cea pe care o împărtășeau ei doi?

Avea grijă să nu fie văzută niciodată singură în compania lui Pietro; și numai atunci când se întâlniră, înconjurați de alții în sala mare a castelului, iar el o imploră să-i spună ce anume adusese această schimbare în relația lor, avu destulă încredere în ea ca să-i explice și să-i spună de pasajul pe care Alfonso dăduse ordin să se construiască.

– Curând, spuse ea, va fi terminat. Atunci va putea să vină repede și fără zgomot în dormitorul meu, neanunțat. A făcut asta ca să mă poată prinde făcând vreo greșeală.

– Unde ne putem întâlni în siguranță?

– Nicăieri în Ferrara… asta e sigur.

– Atunci vino din nou în Medelana, la Comacchio…

– Acum e diferit, răspunse ea cu tristețe. Acum sunt cu adevărat ducesă de Ferrara. Alfonso are nevoie de un moștenitor. Nu înțelegi că eu trebuie să fac un moștenitor, iar el trebuie să se nască într-o lume care să fie sigură că nu este fiul altcuiva decât al lui Alfonso?

– Dar dacă nu ne putem întâlni în Ferrara, iar tu nu poți pleca de aici, unde ne vom întâlni?

– Scumpul meu Pietro, șopti ea, nu înțelegi că acesta este sfârșitul?

– Sfârșitul? Cum ar putea să existe un sfârșit pentru noi?

– Sfârșitul întâlnirilor, al discuțiilor noastre… al iubirii trupești. Eu te voi iubi pentru totdeauna. Și mă voi gândi la tine mereu. Dar nu trebuie să ne mai întâlnim, pentru că dacă am fi descoperiți nu știu ce s-ar întâmpla cu noi. Dragostea noastră rămâne, Pietro. Este la fel de frumoasă ca întotdeauna. Dar este prea frumoasă pentru a fi terfelită în viața de zi cu zi.

El o privea cu o suferință tăcută în ochi.

Prea frumoasă, se gândi ea. Și prea fragilă.

IX
Fraţii din Ferrara

Pietro era pierdut pentru ea. Relația lor delicată se terminase, la fel și florile care înfloreau atât de frumos în grădinile în care se plimbaseră.

Lucrezia încerca să își îndrepte toate gândurile către copilul care trebuia să se nască în septembrie. Sarcina era dificilă și deseori se simțea rău. Alfonso, care nu putea suporta femeile bolnave, o lăsa aproape de fiecare dată singură și, acum că Pietro plecase din Ferrara, soțul bănuitor nu mai făcea vizite neanunțate prin pasajul special.

Alfonso se confrunta cu multe dificultăți în acele luni și avea puțin timp la dispoziție chiar și pentru fierăria lui. În timpul zilelor de vară, ciuma fusese mai necruțătoare decât de obicei, iar efectele foametei din Ferrara fuseseră devastatoare; mai mult, se părea că moartea bătrânului Ercole adusese și mai multe necazuri pe capul lui. Era vorba de geloziile meschine și rivalitățile dintre frați.

Cel mai mult îl supăra fratele nelegitim, Giulio. Simplul fapt că era bastard îl făcea pe Giulio să fie mereu agitat și preocupat să demonstreze că este la fel de important ca frații lui. Giulio se întâmplase să fie cel mai arătos membru al familiei; de asemenea, era cel mai isteț și avea darul de a-i linguși pe oameni. Era mai popular decât oricare din frații lui, deși erau apreciate și meritele lui Alfonso.

Ferrante era ca o umbră palidă a lui Giulio, nesăbuit, dar lipsindu-i acea istețime a fratelui nelegitim. Acum se părea că Ferrante și Giulio se aliau împotriva lui Ippolito. Sigismundo putea fi

ignorat; ideile sale deveneau din ce în ce mai mistice şi el nu avea să fie niciodată o ameninţare la adresa ducatului.

Din noua sa poziţie, Alfonso îşi dădu rapid seama că era esenţial să păstreze armonie în interiorul ducatului, aşa că încercă să îl împace pe Giulio oferindu-i un palat şi un venit bun, aşa cum nu ar fi avut niciodată sub domnia zgârcitului duce Ercole.

Acest gest îl făcu pe Giulio mai arogant ca niciodată şi îi trezi gelozia lui Ippolito, care îşi arătă ranchiuna prin arestarea unui capelan care făcea parte din casa lui Giulio. Motivul era că omul îl tratase cu dispreţ pe Ippolito, dar nimeni în afară de Ippolito nu era sigur de asta, dar ceea ce părea evident era că Ippolito încerca să le arate lui Giulio şi întregii Ferrara că acest frate bastard şi parvenit trebuia să îşi cunoască locul în ducat şi, prin urmare, trebuia să se poarte cu respectul cuvenit cu fraţii lui legitimi.

Aşa stăteau lucrurile în timpul acelei veri fierbinţi, când oraşul era sufocat de mirosuri grele, transformându-se într-un focar din care putea izbucni ciuma.

Lucreţia hotărî că ar fi nesăbuit să rămână acolo pentru a naşte moştenitorul ei preţios; îşi chemă servitoarele pentru a le spune că plănuieşte să plece în Modena, unde îşi va putea naşte copilul în condiţii mult mai potrivite.

Observă că verişoara ei Angela îşi pierduse veselia şi se întrebă dacă nu cumva acest lucru se datora faptului că urma să plece de lângă Giulio.

Hotărî să-i vorbească şi când, celelalte femei plecară, o opri pe Angela. Rămase singure, îi spuse:

– Acum, verişoară, ai face bine să-mi spui ce te frământă.

Angela începu să protesteze şi să spună că nu avea nici o problemă; apoi izbucni în plâns şi îi spuse totul dintr-o suflare:

– O să am un copil.

– Giulio? întrebă Lucrezia după câteva secunde de tăcere.

– Al cui altcuiva? veni răspunsul Angelei cu înverşunare.

– Giulio ştie?

Angela încuviinţă.

– Şi el ce spune, draga mea?

– Spune că trebuie să ne căsătorim.

– Păi atunci vei fi foarte fericită.

– Ne temem că vom întâmpina obstacole. Trebuie să obținem permisiunea lui Alfonso.

– Nu mă îndoiesc că și-o va da.

– Ippolito va face tot ce îi stă în putință să ne zădărnicească planurile. El îl urăște pe Giulio.

– Iar tu, frumușica mea verișoară, ești parțial responsabilă pentru asta.

Angela, mereu cochetă, zâmbi printre lacrimi.

– A fost vina mea?

Lucrezia zâmbi cu blândețe.

– Ei, nu te necăji. Sunt sigură că totul va fi bine pentru tine. Dar între timp v-aș sfătui să fiți precauți. Nu ar fi înțelept să vă căsătoriți fără consimțământul lui Alfonso, pentru că atunci Giulio ar trezi ostilitatea fratelui mai mare, precum și a lui Ippolito. Dumnezeu știe că se iscă destule probleme din cauza certurilor dintre el și Ippolito. Acum ascultă-mă. Deocamdată, păstrează totul secret și spune-i lui Giulio să facă la fel. Crede-mă, e cea mai bună cale dacă vreți să vă căsătoriți. Sarcina ta poate fi păstrată secretă pentru o vreme. Vom face o nouă croială pentru fuste. Lasă asta pe seama mea.

– Dragă și iubită verișoară, cât te ador! exclamă Angela. Ce ne-am face fără tine?

– Nu o să ai nevoie numai de ajutorul meu, spuse Lucreția. În ceea ce te privește, ai neapărat nevoie să fii mai discretă.

Și privind-o pe Angela, se întrebă cum de avea să dobândească brusc acea calitate pe care, până acum, dovedise că îi lipsește total.

Lucrezia și alaiul ei porniră spre Modena. Când călătorea, Lucreziei îi plăcea să aibă mulți însoțitori. Așa că își luă croitorii, servitorii, bufonii, piticii și muzicienii ei.

Spre surprinderea Lucreziei, Angela era din nou bine-dispusă și părea să se fi împăcat cu faptul că se desparte de Giulio. Când, la câțiva kilometri distanță de Ferrara fură întrecuți de un grup mic de călăreți în fruntea căruia se afla Giulio, înțelese motivul pentru mulțumirea Angelei. El arăta foarte frumos, foarte sigur pe sine, iar ochii negri îi scăpărau în timp ce scruta alaiul în căutarea ei.

– Giulio! strigă Lucrezia. Ce faci aici? De ce ne-ai urmărit?

El își mână calul lângă al ei, îi luă mâna și o sărută cu amabilitate.

– Dulce ducesă, spuse el, cum aș putea suporta să fiu separat de voi?

– Cuvintele tale dulci nu mă păcălesc, îi zise Lucrezia zâmbind. Tu ai alte motive.

– Permite-mi să călătoresc alături de voi, dragă ducesă, și îți voi spune de ce am găsit necesar să fug din Ferrara, deși, draga mea scumpă ducesă, insist să înțelegi asta: fie că a fost necesar, fie că nu, ar fi trebuit să te urmez, cum aș fi putut suporta să stau departe de lumina din ochii tăi?

– Și ai Angelei? adăugă ea încet.

– A, ochii dulcei mele Angela, răspunse el.

– Curând, tu și cu mine trebuie să avem o discuție despre problema asta, zise Lucrezia pe un ton scăzut. Dar nu aici.

– Sfinții au grijă de tine pentru bunătatea ta, ducesă.

Angela veni lângă Lucrezia, schimbând priviri pline de pasiune cu Giulio.

– Îți amintești că fratele meu afurisit, Ippolito, a avut neobrăzarea de a băga în închisoare pe unul din capelanii mei. Eu nu am putut permite asta, așa că l-am scos pe om din închisoare și l-am eliberat. Pot să-mi imaginez prea bine ce va spune fratele meu Ippolito când va descoperi ce am făcut.

– Va dori să te închidă pentru ceea ce va numi violarea sanctității castelului său, explică Angela.

– Într-o zi, spuse Giulio, voi avea la fel de mulți susținători ca încrezutul de Ippolito. Atunci voi lua poziție și îl voi înfrunta și, dacă va fi nevoie să lupt până la moarte, o voi face. Mi se pare că nu este loc pentru amândoi în Ferrara.

Ochii Angelei străluciră de admirație pentru iubitul ei, dar Lucrezia era tristă.

– Aș vrea să se termine aceste probleme, spuse ea. Aș vrea să vă văd prieteni.

Angela și Giulio zâmbiră unul la altul. Draga de Lucrezia! se gândiră ei. Ce știa ea despre a iubi cu pasiune și a urî la fel de mult?

Ciuma și foametea se întindeau prin toată Italia și, când Lucrezia intră în orașul Reggio, unde avea să se odihnească până

la naşterea copilului, observă că nu erau steaguri arborate şi că nu o întâmpina nici o mulţime. Străzile fierbinţi erau pustii şi oamenii se ascundeau după obloane.

Era deprimant pentru Lucrezia, care simţea mereu nenorocirile celorlalţi şi rămase melancolică pe toată perioada în care aştepta copilul.

Tânjea să primească un mesaj de încurajare de la Alfonso, dar nu veni nimic. Era ca şi cum Alfonso îi sugera: dă naştere moştenitorului din Ferrara şi apoi te voi felicita. Înainte să faci asta, pentru ce aş avea să te felicit?

Primi scrisori pline de afecţiune de la doi oameni şi ea ştia că se afla mereu în gândurile lor. Una dintre acestea conţinea versurile superbe ale unei poezii – era de la Pietro Bembo; cealaltă era scrisă de un soldat ale cărui braţe erau mereu la dispoziţia ei. Acesta era Francesco Gonzaga.

Scrisorile îi aduseră o mare consolare. Era încântată că Pietro continua să se gândească la ea. Nu se putea abţine să nu râdă când îşi amintea de primirea glacială pe care i-o făcuse Isabella cu ocazia nunţii şi apoi la câtă atenţie şi afecţiune îi arăta soţul Isabellei. Lucrezia era convinsă că femeia aceea mândră şi dominatoare, deşi accepta infidelităţile soţului ei cu alte femei, ar fi fost înfuriată să afle că el nutrea sentimente afectuoase pentru femeia pe care ea o ura.

Dar ce importanţă aveau aceste probleme? Tot ce conta acum era să treacă de această sarcină dificilă, să scape de ciumă şi să ofere Ferrarei un moştenitor sănătos.

Mesagerii îi aduseră o scrisoare de la Alfonso.

Ea o luă nerăbdătoare. În sfârşit, se părea că îşi amintise de ea. Dar pe măsură ce citea scrisoarea, ochii ei se umbrir de dezamăgire, pentru că nu era aproape nici o referire la ea.

O aruncă deoparte şi îi ceru Angelei să îl aducă pe Giulio, şi când acesta veni, îi spuse:

– Am veşti proaste pentru amândoi. Îmi pare foarte rău.

Ei aşteptau fără suflare să continue.

– Este de la Alfonso. Ippolito s-a plâns de faptul că ai dat buzna în castelul lui şi l-ai eliberat pe capelanul tău care, după cum susţine Ippolito, l-a insultat. Alfonso e sătul de certurile din familie

şi spune că Giulio trebuie să plece de la noi imediat. Trebuie să te duci departe de probleme, Giulio, departe de noi toţi.

Angela lăsă să-i scape un geamăt, iar ochii lui Giulio scăpărară.

– Nu voi pleca, declară el.

– Giulio, Angela, trebuie să vă gândiţi la viitorul vostru. Trebuie să vă supuneţi lui Alfonso. Numai dacă faceţi asta îl voi putea convinge să fie de acord cu nunta voastră.

Şi după ce se despărţi cu pasiune de Angela, Giulio plecă.

Copilul Lucreziei se născu în timpul căldurilor din septembrie. Ea îl numi Alexandru, pentru că în timp ce îl ţinea în braţe credea că îi va aduce o bucurie care să o ajute să uite de pierderea celuilalt Alexandru.

Dar pruncul era foarte mic. Nu plângea, stătea nemişcat şi nu voia să fie hrănit. Cu siguranţă era ceva în neregulă cu un copilaş care nu plângea şi nu voia să mănânce.

Ea voia veşti de la Alfonso, dar nu primea decât scrisori de consolare de la Pietro şi Francesco.

Şi într-o dimineaţă, când Alexandru de abia împlinise patru săptămâni, Lucrezia se trezi cu o presimţire teribilă. Ştia că pruncul ei era mort.

O scrisoare de la Francesco Gonzaga reuşi să-i îndepărteze tristeţea care o cuprinsese.

Îi trimetea condoleanţele lui şi cele mai afectuoase gânduri. El ştia cât de mult suferea Lucrezia. Se gândea mereu la ea, în oraşul acela mohorât, Reggio. Dacă i-ar ierta impertinenţa, ar spune că nu e înţelept din partea ei să stea acolo. Să plece din Reggio şi să lase în urmă toate amintirile de acolo; nu ar trebui să rămână şi să se gândească la tragedia ei. Trebuia să se întoarcă în Ferrara şi ar trebui să facă asta pe calea apei, drum care ar fi mult mai confortabil pentru ea, în împrejurările date. I-ar sugera să poposească din drum la Borgoforte, o mică fortăreaţă de-a lui, aflată pe malurile râului Pad. I-ar face cea mai mare plăcere să-i stea la dispoziţie, să o înveselească. El era un soldat aprig şi nu o putea fermeca prin cuvinte, dar, credea el, îi putea oferi ceva la fel de valoros. De exemplu, el ştia cât suferea din cauză că fratele ei era prizoner. Dacă se întâlneau, puteau discuta despre această tristă

întâmplare. Cine știe, el – ca soldat – ar fi putut să-i ofere modalități prin care să mai îndulcească suferința fratelui ei. Iar acest lucru nu îi era greu, pentru că știa că suferința lui Cesare era și suferința ei.

Scrisoarea aceea o scosese din apatie.

O citi până la capăt și apoi încă o dată și se trezi zâmbind, pentru că, fără să vrea, comparase aceste vorbe directe cu cele înflorite ale poetului Pietro Bembo.

Dar Francesco avea dreptate. Acum ea avea nevoie de ajutorul unui soldat pentru Cesare. Numai ajutându-l pe fratele ei putea uita de propria-i suferință.

Lipsa de atenție din partea lui Alfonso – evident, el era iritat de moartea băiatului și părea să dea vina pe ea, mai întâi pentru că adusese pe lume un copil bolnav și apoi pentru că îl pierduse – o rănise profund, și interesul galant al soldatului o alina și ștergea umilirea.

Își chemă servitorii și strigă:

– Pregătiți-vă de plecare. M-am săturat de locul acesta. Vom călători înapoi spre Ferrara pe apă. Dar mai întâi ne vom opri la Borgoforte.

Încăperile fură cuprinse de agitație. Atmosfera redeveni mai veselă.

Toată lumea știa că venise momentul să uite de tragedia morții micuțului Alexandru.

Francesco încercă în grabă să transforme fortăreața sărăcăcioasă – care era singurul lucru pe care îl stăpânea la Borgoforte – într-un palat demn de-a o primi pe femeia pe care spera să o facă amanta lui.

Nu mai fusese atât de entuziasmat din perioada adolescenței. Lucrezia era diferită față de celelalte femei. Acel amestec de pasiune latentă, acea serenitate – erau o combinație rar întâlnită. Farmecul Lucreziei stătea parțial în faptul că în întreaga Italie nu putea fi altă femeie mai diferită de Isabella. Blânda Lucreția… autoritara Isabella. Cât de diferite! El credea că se afla în pragul celei mai mari iubiri pe care o trăise vreodată.

Se spunea că fusese de curând amanta unui poet. Chiar era amanta lui? Existase o dragoste fizică între cei doi? Nimeni nu

dovedise asta. Se plimbaseră împreună prin grădini, iar el îi scrisese poezii; versurile fuseseră apoi puse pe muzică și le cântau împreună. Acestui soldat puternic nu i se potrivea o astfel de purtare într-o relație de dragoste. Cu toate astea, el voia să-i zică Lucreției: eu îți pot da tot ce ți-a dat poetul tău și mult mai mult. Îi scrisese chiar și sonete. Roșea când își amintea de ele. Dar cum lui i se părea că toată poezia este o prostie, de ce ar fi versurile sale mai proaste decât altele?

Numai dacă ar fi avut să-i ofere un palat în locul acestei fortărețe mizerabile! Dar nu o putea invita în palatul lui de la Mantova, pentru că Isabella era acolo și ar fi fost cu ochii pe ei; și deși îi permitea să aibă o amantă sau două, nu ar fi tolerat niciodată o relație de dragoste între el și Lucrezia.

Dar o astfel de relație tot avea să existe, chiar dacă trebuia să înflorească într-o fortăreață.

Acum, servitorii lui atârnau draperii splendide în jurul coloanelor, muzicienii soseau, și un mesager veni cu o scrisoare. Când o luă se încruntă, pentru că văzu că este de la Isabella.

I se aduseseră vești, scria soția lui, că făcea eforturi să transforme fortăreața de la Borgoforte într-un palat, pentru a întreține câțiva prieteni. Era surprinsă că auzise de activitățile soțului ei de la alții, nu de la el însuși. Nu ar fi fost mai potrivit, mai amabil, dacă i-ar fi spus chiar el despre planurile sale? Ea nu trebuia invitată să îi primească prietenii?

Francesco se întristă. Își închipui sosirea Isabellei și își aminti hotărârea ei de-a o umili pe Lucrezia ori de câte ori avea ocazia, în timpul festivităților din Ferrara. Vizita aceasta pe care o planificase trebuia să fie urmată de seducție. Isabella nu avea nici un rol în acest plan.

Atunci, dintr-o dată, Francesco lepădă melancolia. În acel moment, în el se trezi marele om de armată, iar soțul serviabil al Isabellei fu redus la tăcere. Blestemată să fie Isabella! Ea se urcase singură pe tronul Mantovei și el, ca un prost, cedase de sute de ori în fața ei. Dar aici nu era Mantova.

Îi scrise pe îndelete o scrisoare soției sale, spunându-i că nu îi ceruse să facă drumul până la Borgoforte și că nici nu avea de gând să îi ceară așa ceva. Ea tocmai își revenise după un atac de febră

și nu se era în stare să călătorească. Nu numai că refuza să o invite… dar îi interzicea să vină.

Trimise scrisoarea și se întoarse cu gândul la decorarea fortăreței.

Dar Isabella nu putea fi alungată atât de ușor din gândurile lui. Francesco își cercetă minuțios sentimentele și trebui să admită că îi era frică de soția lui despotică.

Prin urmare, îi mai scrise încă o dată, spunându-i că una dintre invitate era cumnata ei, Lucrezia, ducesă de Ferrara, care va face o vizită la Borgoforte pe drumul de întoarcere din Reggio spre Ferrara. Poate că ar fi un gest frumos dacă ar invita-o să viziteze și Mantova în călătoria ei. Era sigur că Alfonso ar fi fost încântat ca sora lui să o întrețină pe soția sa.

Trimise și acest mesaj, dar începu imediat să se întrebe dacă era un prost sau nu. Dacă în timpul ședерii Lucreziei la Borgoforte va duce relația mai departe, așa cum intenționa, ochii vigilenți ai Isabellei nu vor vedea lucrul acesta?

Încet, vaporul plutea în jos pe râu, înspre Borgoforte. Înconjurat de muzicienii lui cărora le ceruse să cânte o muzică dulce, Francesco o vedea cum prinde formă prin ceață, în timp ce trecea de malurile cu păduri dese de mesteceni.

Pe măsură ce vasul se apropia, văzu culorile strălucitoare ale rochiilor purtate de femei și acolo, în mijlocul lor, pe însăși Lucrezia, cu părul ei auriu proaspăt spălat în jurul umerilor și un zâmbet de fericire pe chip. Când păși pe mal, îi luă mâinile într-ale lui și ochii cu pleoape grele îi străluciră de emoție în timp ce îi privi trupul firav. Părea mai fragilă ca niciodată, iar tristețea îi dădea un aspect și mai de copilă.

Francesco nu mai simțise niciodată un asemenea amestec de milă și dorință. Sărmana copilă! gândi el. Sărmana, sărmana copilă, cât a suferit!

Își dădu seama că șederea ei la Borgoforte nu avea să fie vacanța veselă pe care o anticipase; avea dubii dacă îi va deveni amantă în timpul cât stătea acolo. Brusc, acest lucru nu mai părea important; singurul lucru care conta era să o facă din nou fericită pe această fată.

Muzica veselă părea nelalocul ei în poienița învăluită în ceață.

– Știam că iubești muzica, spuse el. Dar am dorit să știi că atâta timp cât stai la umila mea fortăreață, intenționez să fac tot ce-mi stă în putință pentru a te face fericită.

Ea își puse mâna în palma lui și îi oferi zâmbetul ei copilăresc.

– M-am simțit mai fericită de când am primit invitația ta, zise ea. Și mă simt și mai fericită acum că te văd din nou.

El o conduse în fortăreață. Lucrezia era uimită de splendoarea ei.

– Dar ai făcut atâtea eforturi, observă ea.

– Nu mai contează, îi zise el.

– Ba da, contează foarte mult. Ai făcut asta ca să mă înveselești. Știu asta.

– Atunci, dacă te-a înveselit măcar un pic, efortul a meritat. Am aranjat un banchet pentru seara asta. Noi doi vom dansa.

Ea mișcă din cap și ochii i se umplură de lacrimi.

– Pare că a trecut atât de puțin timp de când mi-am ținut copilul în brațe.

– S-a terminat, o consolă el. Tristețea nu mai poate schimba ce s-a întâmplat. Trebuie să încerci să fii din nou fericită. Dacă aș fi eu cel care să reușească asta, aș fi cel mai fericit om de pe pământ.

– Mă tem că nici un om nu are puterea de-a mă face fericită.

– Vorbești acum, când durerea este încă recentă. Dacă nu dorești, nu va fi nici un dans.

Intrară în sala cea mare, iar zidurile sale atât de frumos pictate dădeau impresia că se deschid spre peisaje de dincolo de pereții camerei. Ea lăuda totul cu exuberanță și acest lucru îi făcea plăcere, pentru că arăta că știa tot ce făcuse în încercarea de-a o cuceri. Cu toate acestea, ea rămase tristă, amintindu-și de copilul pe care îl pierduse.

Nu putea să facă dragoste cu ea. Nici măcar nu putea să vorbească de dragoste. Numai prin faptele sale putea să îi arate că ținea la ea, că delicatețea ei îl atrăgea, că fragilitatea ei îl făcea să vrea să o protejeze.

Nu era ușor să fie singur cu ea în fortăreață. Nu puteau vorbi decât în timpul banchetului sau în timp ce invitații dansau.

– Știi că dacă ai avea nevoie de ajutorul meu aș veni la tine imediat, îi spuse el cu sinceritate.

– De ce aș avea nevoie de ajutorul tău? îl întrebă ea.

– Draga mea Lucrezia, tu, care până de curând erai protejată de o relație de familie foarte puternică, ești acum singură.

Deveni imediat melancolică, gândindu-se la moartea tatălui ei, la Cesare care era prizonier, și ultimul lucru pe care și-l dorea era să o întristeze și mai mult.

– Alfonso vrea un moștenitor… are nevoie de un moștenitor, insistă el.

– Iar eu l-am dezamăgit de mai multe ori.

– Nu te gândi prea mult la asta. Vreau să înțelegi acum că, dacă ai avea vreodată nevoie de ajutorul meu, oricând, și mi-ai da de veste, indiferent unde aș fi, m-aș grăbi să fiu alături de tine.

– Ești bun cu mine, îi spuse ea.

Nu o atinse, dar ea văzu strălucirea care mocnea în ochii lui cu pleoape grele, care acum păreau lipsiți de somn.

– Întotdeauna, cea mai mare bucurie din viața mea va fi… să fiu bun cu tine.

– De ce ești atât de bun? îl întrebă. Iar când el nu răspunse pentru câteva secunde, Lucrezia râse nesigură. În timpul primelor zile în Ferrara am descoperit că soția ta îmi este unul din cei mai înverșunați dușmani.

În ochii lui se văzu din nou acel licăr mocnit.

– A fost crudă cu tine. Am urât-o pentru asta.

– Tu… o urăști pe Isabella, soția ta!?

– Nu înțelegi de ce?

Inima Lucreziei începu să bată puțin mai repede, bărbatul acesta reușea să o facă să se simtă din nou vie. Aștepta răspunsul lui.

– E din cauză că mă îndrăgostesc de tine.

– O, nu! Nu se poate.

– Am fost un prost că nu mi-am dat seama mai devreme. Îți amintești când ne-am întâlnit prima oară? Îți amintești cum m-ai făcut să vorbesc despre bătăliile mele? Atunci te credeam o copilă… fermecătoare, dar numai o copilă.

– Îmi amintesc bine.

– Și ai rămas la balcon și m-ai urmărit cum plecam.

– Giovanni Sforza era acolo… primul meu soț.

Francesco încuviință.

– Spunea neadevăruri despre tine chiar de atunci, și eu l-am urât. Dar nu știam de ce îl uram.

– Eu mă gândeam la ce soldat puternic erai și că, dacă Giovanni Sforza ar fi fost ca tine, poate că aș fi simțit altceva pentru el.

– Lucrezia…

– Nu trebuie să mă înțelegi greșit. Între noi nu poate exista nici un fel de dragoste.

– Dar există dragoste între noi.

Ea dădu din cap.

– Nu ți-am spus că te iubesc?

– Acestea sunt cuvintele unui curtezan.

– Sunt spuse din inimă.

– Dar la ce bun, dacă numai unul din noi simte dragostea aceasta? Iubirea trebuie să fie împărtășită ca să fie frumoasă.

– Va fi. Va fi, exclamă el cu pasiune.

Dar ea dădu din nou din cap.

– Îți voi arăta cât de mult te iubesc.

– Te rog, nu face asta. Nu știi că bărbații care mă iubesc au nenoroc?

– Alfonso…

– Alfonso nu m-a iubit niciodată. Se întoarse către el zâmbind. Dar e frumos din partea ta să îmi arăți atâta bunătate. Tu știi cât de grea îmi e inima. Tu știi de durerea care s-a abătut asupra mea în anul acesta atât de tragic. Și cauți să mă înveselești. Asta e atât de amabil din partea ta. Nu voi uita niciodată bunătatea pe care mi-o arăți.

– Nu crezi că te iubesc cu adevărat și că iubirea mea e mai mare decât orice ai simțit până acum. Să nu crezi că poeții, care au un talent pentru cuvintele înflorite, pot iubi cu aceeași pasiune ca un soldat. Versurile mele te fac să zâmbești – sau așa ar fi, dacă nu ai avea cea mai bună inimă din lume, dar iubirea nu constă în a scrie versuri. Îți voi arăta prin fapte că te iubesc. Ai un frate din cauza căruia suferi enorm.

Ea își împreună mâinile într-o așteptare agonizantă, iar el zâmbi, crezând că a găsit o cale spre inima ei.

– Eu am ceva influență pe teritoriile astea și pe cele ale Spaniei. Dacă aș trimite un ambasador la curtea Spaniei și aș implora să îl

elibereze pe fratele tău, rugămintea mea ar putea fi luată în considerare. Ce mi-ai spune atunci, Lucrezia?

– Aș spune că ești cel mai bun om din Italia.

– Asta e tot?

– Aș putea, cred, să încep să iubesc pe cineva care mi-ar aduce atâta bine.

– Cât îl iubești pe fratele ăsta al tău!

– Am crescut împreună. Sunt legături de familie. Întotdeauna am fost foarte apropiați unul de celălalt.

– Am auzit spunându-se asta. Lucrezia, eu cred că nu vei fi niciodată fericită cât timp fratele tău este prizonier.

– Este ca și cum am fi o singură persoană, spuse ea. În timp ce el este prizonier, la fel sunt și eu!

– Prizoniera propriilor sentimente, Lucrezia, zise el. Va exista cineva în viața ta care va însemna atât de mult că până și dragostea pentru fratele tău va părea măruntă. Voi face tot ce-mi stă în putere să fiu eu acel om.

– Uiți de Isabella, îi aminti ea. Isabella și Alfonso.

– Nu uit de nimeni, răspunse el. În timp vei înțelege. Mâine voi trimite acel ambasador în Spania.

– Cum îți pot mulțumi?

– Nu e nevoie de amabilități între noi, spuse el. Vei vedea că îmi voi pune viața în slujba ta și în schimb…

– Da? întrebă ea. Ce vei cere în schimb?

– Numai să mă iubești.

Isabella aștepta să o primească la Mantova pe cumnata ei. Era plină de suspiciuni. De ce devenise dintr-o dată Francesco atât de îndrăzneț încât să îi interzică să participe la festivitățile de două zile din Borgoforte? Și cine erau invitații? Lucrezia și mizerabilii ei servitori! Toată agitația aia, toată pregătirea pentru o femeie Borgia!

Da, Isabella era foarte suspicioasă.

În ziua aceea se purtă insuportabil cu servitorii. Înainte să fie mulțumită de cum arată, o îmbrăcaseră de trei ori. Era sigură că nici o rochie din Italia nu se putea compara cu cea pe care o purta. Femeia Borgia, cu rochia ei vineție sau aurie, ar arăta grosolan

pe lângă ea; era atât de slabă, atât de delicată. Isabella o pălmui pe doamna de companie care făcuse comentariul acela.

– Sunt eu proastă? întrebă ea. Pot nega ceea ce îmi arată ochii? Eu nu sunt nici slabă, nici delicată, ca Lucrezia. Dar îmi închipui că am un trup la fel de frumos ca oricare femeie din Italia.

Cu cât devenea mai neliniștită, cu atât dorea să-și arate superioritatea mai mult. Exersa la muzică și repeta pașii de dans, la fel cum făcuse înainte de nuntă; se plimba prin galerii și admira operele de artă, care putea rivaliza cu cele de la Vatican. Alexandru, fostul papă, colecționase mai degrabă femei decât comori de artă.

Dar ceea ce o enerva mai mult decât orice era gândul că soțul ei, Francesco, îndrăznise să vină în sprijinul unei femei pe care ea hotărâse să o urască.

Trimise după două femei despre care știa că îi fuseseră amante. Erau încă destul de frumoase, iar ea nu le purta ranchiună. Chiar ea le alesese pentru el, deși el nu știa asta. Se complimentă singură pentru faptul că îl cunoștea atât de bine încât știa de ocaziile când era gata să aibă, după cum spunea ea, o rătăcire. Acest lucru nu o îngrijora. Ea cerea numai să conducă Mantova și, dacă el era profund implicat într-o poveste de dragoste, era cel mai probabil că avea să o lase pe ea să comande decât să își bată capul cu afaceri de stat. Îi plăcea când el avea amante printre servitoare, pentru că putea urmări mersul relațiilor. Ceea ce nu putea tolera era ca el să-și aleagă singur femeile.

– Trebuie să îi arătăm ducesei de Ferrara că putem organiza aici un banchet la fel de măreț ca cele la care participa în Vatican, spuse Isabella. Și voi două veți avea rochii noi. Nu am timp să vi le desenez eu, așa că voi alege ce vi se potrivește de la mine.

Femeile erau încântate. Ele înțelegeau și ea știa că se putea baza pe ele să-și folosească farmecele pentru a-l ispiti pe marchizul de Mantova să renunțe la orice iubire nouă.

Isabella o îmbrățișă pe Lucrezia și o sărută pe obraz, încercând să-și ascundă adevăratele sentimente.

– Cât mă bucur să te văd aici! exclamă ea.

Zâmbetul Lucreziei nu trăda nimic. Stătea înaintea Isabellei ca un copil; nu într-o rochie albastră cu dungi aurii, ci în haine închise la culoare, care se lipeau de trupul ei și care i se potriveau

chiar și mai bine decât culorile puternice. În ciuda necazurilor, rămăsese o fată subțirică și drăguță.

– Vino, spuse Isabella și porni spre castel. Doresc să îți arăt comorile mele. Sper că soțul meu a fost o bună companie, pe gustul tău?

Ochii Isabellei erau batjocoritori și cruzi, plini de insinuări, arătând că bănuia că Lucrezia era amanta soțului ei.

– Marchizul și prietenii lui m-au primit cu inima deschisă la Borgoforte, răspunse Lucrezia. Mă tem că proasta mea dispoziție i-a dezamăgit.

– Atunci sunt sigură că au fost în stare să te înveselească puțin.

– Mereu e o consolare să știi că ai prieteni buni.

– Înțeleg că Alfonso nu a fost încântat de sejurul tău la invitația lui Francesco. Este un soț gelos.

– Nu trebuie să fie.

Isabella izbucni în râs.

– Ducesa a făcut o călătorie lungă, interveni Francesco, și încă nu și-a recuperat pe de-a-ntregul sănătatea.

– Iartă-mă, spuse Isabella. Sunt uitucă. Ne vom odihni mai întâi și mai târziu îți voi arăta picturile și statuile mele. Jur că rareori ai văzut o colecție mai bună. Mă mândresc cu ea.

Isabella nu voia să plece de lângă Lucrezia; le privi pe fostele amante ale soțului ei și trebui să recunoască faptul că păreau vulgare pe lângă noua venită.

Pentru Isabella era clar că Francesco fie se hotărâse, fie o făcuse deja amanta lui. Lucrezia, cu aerul ei inocent, putea să arate că nu știe nimic despre asta, dar nu o putea păcăli pe Isabella. Ea era o Borgia, se gândi Isabella, deci un monstru.

În ochii Isabellei deja se vedea scânteia războiului. Nu va exista nici o poveste de dragoste între ei doi, își spuse ea. Mai degrabă aș prefera să-l văd mort pe Francesco. Putea avea toate femeile din lume dacă dorea, dar nu pe asta.

Era o situație destul de neplăcută pentru Isabella. Ce se petrecea în spatele acelor ochi vicleni și sfioși? Fata asta râdea de ea? Se gândea să-și ia revanșa pentru ce se întîmplase la nuntă?

O prinse pe Lucrezia de braț și porniră să facă turul castelului însoțite de un grup, pentru că dorea să îi arate comorile care se aflau în posesia ei. Voia să îi arate că ea, Lucrezia Borgia, nu mai

era la putere în Italia și că până și lucrurile pe care le mai avea nu erau ceva sigur.

Francesco se afla în grupul care le însoțea, la fel și cele două femei pe care Isabella le îmbrăcase în două din cele mai frumoase rochii ale ei. Ele vorbeau pe cât de cochet știau, dar Francesco abia dacă le băga în seamă.

Lucrezia trebuia să rămână uimită de admirație în fața frumoaselor opere de artă pe care Isabella voia să i le arate și când le privi cu nesaț, până și Isabella uită pentru scurtă vreme de dușmănia pe care i-o purta Lucreziei.

Isabella era o colecționară înnăscută, cu o adâncă dragoste pentru frumos, și ochii i se umplură de lacrimi în timp ce stătea colo, în fața minunatei picturi *Triumfurile lui Iulius Ceasar* realizată de Mantegna.

Lucrezia era la fel de emoționată și pentru o clipă se apropiară una de alta.

– Trebuie să fie una din cele mai frumoase picturi din Italia, spuse Lucrezia.

Isabella încuviință.

– Pictată pentru mine de Andrea Mantegna când Francesco a devenit marchiz de Mantova.

Isabella rupse vraja; imediat, redeveni ea însăși. Pictat pentru mine. Arogantă și posesivă, insinuând că tot ce se afla în castel îi aparținea, inclusiv Francesco.

Erau acolo picturi frumoase, realizate și de alți artiști de seamă; Isabella se asigurase că toate operele de artă remarcabile trebuiau găzduite în palatul ei. Se aflau aici lucrări de Costa și Perugino, avea și cele mai rare cărți și obiecte turnate cu măiestrie din aur și argint și decorate cu pietre prețioase. Avea o grotă în care o duse pe Lucrezia și acolo, printre cele mai splendide statui din lume, Lucrezia o descoperi pe cea care era, probabil, cea mai frumoasă dintre toate.

Ochii ei se odihniră pe *Cupidon adormit* al lui Michelangelo, care se aflase cândva în posesia ducelui de Urbino. Pentru Lucrezia, el reprezenta mai mult decât un obiect realizat cu măiestrie de unul din cei mai geniali artiști ai lumii; el simboliza avariția nemiloasă a Isabellei. Lucrezia își aminti că atunci când cei pe care Isabella îi numea prieteni avuseseră probleme, primul

ei gând nu fusese la siguranța lor, ci la *Cupidon adormit*, iar la cererea lui Cesare ea îi exilase pe ducele și ducesa de Urbino în schimbul statuii.

Oare Isabella se gândea la asta de fiecare dată când se uita la acea splendidă statuie? La ce se gândea acum? Privirea batjocoritoare a Isabellei o susținu pe cea a Lucreziei pentru câteva clipe, de parcă ar fi vrut să spună: Înțelege ce fel de femeie sunt. Nemiloasă cu prietenii mei, iar cu dușmanii cu atât mai mult.

Dar exista o comoară pe care Isabella o păstrase pentru musafira ei și care, ghicise ea corect, avea să îi producă mai multă suferință decât orice altceva i-ar fi arătat. Acesta era frumosul și tânărul moștenitor din Mantova, unul din cei mai frumoși băieți din Italia: Federigo, fiu lui Francesco și al Isabellei, iar Isabella se asigură că Lucrezia, care îl pierduse recent pe moștenitorul din Ferrara, va avea destule ocazii să o invidieze pentru fiul ei.

În noaptea aceea, o trimise pe cea mai tânără dintre fostele amante ale soțului ei în camera lui, dar femeia se întoarse la Isabella și îi spuse că fusese refuzată. Atunci Isabella o trimise pe cea de-a doua femeie, dar și aceasta eșuă și se întoarse la stăpâna ei.

Dormitorul Lucreziei era bine păzit. Cât va sta în Mantova, ea nu va beneficia în nici o noapte de mângâierile lui Francesco, hotărâ Isabella; și după o vizită de două zile de mare chin și tensiune, Lucrezia se urcă din nou pe vasușl ei și călători departe de Mantova, lăsând în urmă un iubit plin de regrete și nesatisfăcut, dar și o soție răzbunătoare.

Vasul aluneca de-a lungul râului, întorcându-se de la calea principală pentru a coti spre Ferrara și astfel ajunseră să se odihnească în Belriguardo.

Aici urmau să aibă parte de o surpriză plăcută. Giulio îi aștepta pe mal pentru a-i întâmpina.

Sărută cu nerăbdare mâna Lucreziei și cu ochi nerăbdători o căută pe Angela.

– Dar… Giulio! strigă Lucrezia. Nu ar fi trebuit să fii departe?

– Nu te teme, o asigură Giulio. Nu mi-am încălcat cuvântul. Alfonso era într-o dispoziție binevoitoare când s-a născut copilul. Mi-a permis să mă întorc la curte.

– Mă bucur și la fel și Angela.

Angela era categoric bucuroasă. Era și puțin neliniștită; sarcina ei se apropia de termen și devenea din ce în ce mai greu să-și ascundă starea, pe care deja o bănuiau mai multe femei. Așa că, de dragul Angelei, Lucrezia se bucura să îl vadă pe Giulio și era chiar și mai încântată că Alfonso se hotărâse să îl ierte.

Giulio le spuse că venise la Belrigardo pentru a le întâmpina și că avea să călărească înaintea lor în fiecare zi pentru a avertiza curtea de sosirea lor iminentă.

Lucrezia aranjă ca el și Angela să poată rămâne singuri și când cei doi îndrăgostiți se îmbrățișară, începură să își facă planuri.

– Trebuie să ne căsătorim curând, declară Giulio.

– Altfel, copilul nostru se va naște înainte, răspunse îngrijorată Angela.

Giulio ezită. Îi spusese că dorea să se căsătorească imediat, dar în același timp nu dorea să îl ofenseze pe Alfonso.

– Vezi tu, iubita mea Angela, explică el, după afacerea asta cu capelanul, Alfonso m-a avertizat că nu trebuie să mai fac escapade necugetate. Dacă aș face, mi-a spus el, e posibil să nu mă mai ierte atât de repede data viitoare.

– Nu mai vrem exiluri, spuse Angela.

– Nu. Dar voi vorbi cu Alfonso. Este rezonabil și sunt sigur că dacă nu aș fi fost izgonit, aș fi putut aranja nunta noastră înainte de asta. Amenințarea vine, desigur, din partea lui Ippolito. El mă urăște, în mare parte din cauză că știe că tu mă iubești.

– Blestemat să fie Ippolito! murmură Angela. Va face tot ce îi stă în putință să nu ne lase să ne căsătorim. Știu. Dar noi vom fi mai inteligenți decît el. Primul pas e să primim consimțământul lui Alfonso.

– Voi merge la Ferrara mâine și îi voi cere imediat aprobarea.

După cum spusese, Giulio părăsi Belrigardo în dimineața următoare. Călărea singur pentru că nu voia să fie încurcat de servitorii lui. Nu parcurse mulți kilometri când văzu că se apropie niște călăreți și râse în gând când îl zări pe fratele lui vitreg Ippolito în fruntea lor.

– Bună ziua, cardinale, strigă el pe un ton insolent.

Ippolito trase brusc de frâie și îi aruncă fratelui său o privire plină de ură. Nu îl mai văzuse niciodată pe Giulio atât de frumos, atât de sigur pe el.

– Arăți mulțumit de tine, exclamă Ippolito.

– La fel ai fi și tu, dacă te-ai afla în locul meu.

– Tocmai ai plecat de la ducesă?

Giulio dădu din cap.

– Și… Angela, adăugă el încet.

– Am auzit zvonuri despre fata aceea.

– Că urmează să aibă copilul meu? spuse Giulio.

– Vorbești cu mândrie despre ceva ce ar trebui să te umple de rușine.

– Rușine, frate? Când tu ai da totul să fii în locul meu?

Dintr-o dată, Ippolito fu copleșit de furie. Se gândi la Angela și la faptul că pasiunea pentru ea devenise importantă, pentru că era vorba de mai mult decât dorință fizică; respingerile ei erau un simbol al faptului că fratele lui era mai atrăgător și avea o putere mai mare asupra femeilor. Ea spusese că ține mai mult la ochii lui Giulio decât la puterea și bogăția cardinalului. Mânia îi întunecă mințile lui Ippolito și, în timp ce Giulio era pe cale să dea bice calului, Ippolito strigă:

– Prindeți-l pe omul acela. Scoateți-i ochii!

Rândașii lui ezitară o secundă, dar Ippolito mârâi:

– Supuneți-vă, ticăloșilor, dacă nu vreți să dau ordin ca ce v-am zis să-i faceți lui să vi se facă și vouă.

Era suficient. Ei se aruncară asupra lui Giulio; îl prinseră și îl aruncară la pământ, cu mâinile și picioarele depărtate, în timp ce îi împungeau ochii cu pumnalele, iar el urla sălbatic, în agonie.

– E suficient, spuse Ippolito, și plecară toți în galop, lăsându-l pe Giulio să se zvârcolească de durere, pe jumătate mort în iarba pătată de sânge.

Abia câteva ore mai târziu un călăreț sosi gâfâind la castelul din Belriguardo ca să le spună de priveliștea îngrozitoare pe care o văzuse pe o pajiște din apropiere.

Angela, cuprinsă de lacrimi, căzu leșinată pe podea, în timp de Lucrezia dădu ordine să se pregătească repede o litieră și să îl aducă pe Giulio înapoi la castel. Avea un doctor cu ea, dar trimise mesageri în Ferrara, cerând ca cei mai buni doctori să plece imediat spre Belriguardo.

Iar Giulio, mai mult mort decât viu, fu adus înapoi la castel.

*

Când Alfonso auzi veștile, se mânie pe Ippolito și îi fu milă de Giulio, apoi se neliniști. Se întâmplase lucrul de care se temuse întotdeauna: dușmănie în sânul familiei.

Primul lui impuls fu să trimită după Ippolito și să-l pedepsească sever pentru lucrul îngrozitor pe care îl făcuse, dar Alfonso își aminti repede că el era, înainte de toate, ducele din Ferrara, și că nu putea lăsa sentimentele personale să stea între el și binele ducatului. Giulio nu era foarte important pentru Ferrara, în timp ce Ippolito era cardinal și, prin urmare, deținea o oarecare influență din partea Ferrarei la Vatican. Așadar, Alfonso nu își putea permite să facă dreptate pe seama unui om care, după el, era cel mai puternic din Ferrara. Mai mult, în ciudat aroganței și temperamentului nestăpânit, Ippolito erau un politician inteligent în momentele sale de serenitate și în multe ocazii se întâmplase ca sfatul lui să fie neprețuit pentru Alfonso.

Alfonso era un om simplu, un om care își lua în serios datoria. El voia să facă ceea ce era drept și onorabil; luase de curând frâiele guvernării și își dorea cu ardoare ca tatăl lui să mai fie în viață pentru a descurca teribila dilemă în care se găsea.

Între timp, Ippolito ieșise din Ferrara de teama pedepsei severe pe care o merita; și Alfonso era conștient că teribila poveste se va răspândi în întreaga Italie, iar slăbiciunea unei case în care frații se luptau între ei avea să fie expusă în văzul tuturor.

Îi scrise imediat surorii sale Isabella și soțului ei, Francesco, spunându-le ce s-a întâmplat și rugându-i să îl sfătuiască. Când Isabella auzi, înnebuni de furie, pentru că unul din puținii oameni care o iubeau era frumosul ei frate vitreg, Giulio.

Francesco o văzuse rareori atât de emoționată.

– Să mă gândesc la el, plângea ea, la micul meu frate drag… să fie acolo întins pe iarbă… în agonie! Aș putea să-l omor pe Ippolito. Și Alfonso întreabă ce ar trebui să facă. Ar trebui să îl cheme înapoi în Ferrara pe criminal ca să îi scoată și lui ochii.

Francesco o privea tăcut. E ciudat, se gândi el, dar cred că am ajuns să o urăsc pe Isabella.

Se gândise continuu la Lucrezia din ziua în care vasul ei trăsese ancora și își amintea cu intensitate fiecare insultă pe care i-o adusese Isabella.

Cu toate acestea, Isabella îl iubea sincer pe Giulio. Ea nu înțelegea de ce ezita Alfonso. Nu își dădea seama că dacă îl pedepsea pe Ippolito ar fi însemnat că i-ar fi rănit mândria și l-ar fi făcut să devină dușmanul lui Alfonso și al Ferrarei pentru tot restul vieții. Conflictul dintre cei doi frați era cel mai mare pericol care se putea abate asupra regatului Ferrara, iar Isabella, prin faptul ca solicita pedepsirea lui Ippolito, îndemna și la slăbirea structurii familiei Este, dar, din cauza suferinței, ea nu își dădea seama de asta.

Iar Francesco? El ura familia Este aproape la fel de mult cum o ura pe Isabella. Le ura mândria de care dădeau dovadă, aroganța că numai și numai ei sunt demni de a conduce. Ce îi păsa lui de căderea Ferrarei? Dar îi păsa. Problema era foarte importantă pentru el. Se va bucura în tăcere să vadă declinul familiei soției sale. Între Ferrara și Mantova nu existase niciodată o prietenie adevărată. Și cât de mult o ura el pe Isabella!

– De ce stai acolo și nu spui nimic? îl întrebă Isabella. Nu te interesează deloc faptul că Giulio a fost mutilat în așa hal?

– Mă gândesc, răspunse el și ochii îi ardeau sub pleoapele grele. Desigur că Ippolito ar trebui adus în fața justiției.

Ea își întinse mâna și el o prinse.

Astfel și numai în acest mod, se gândi el, mă pot bucura de ura mea pentru Isabella.

Ea se ridică.

– Voi trimite imediat doctorii la Giulio. Cel puțin el are o soră care va face tot ce-i stă în putință pentru a-i salva viața.

Și astfel, răspunsul fu trimis în Ferrara. Dar până atunci Alfonso deja se gândise la problemă cu calm, iar Alfonso, duce de Ferrara, era la conducere și nu fratele sentimental al nedreptățitului Giulio.

Deja îi trimisese lui Ippolito un mesaj în care îi spusese că trebuie să se întoarcă imediat în Ferrara. Absența lui slăbea puterea ducatului. Ei trebuiau să rămână împreună, indiferent de ce se întâmpla, împotriva tuturor celor care erau gata să devină dușmanii statului.

Giulio stătea în camera întunecată. Simțea durere… durere tot timpul. Nu putea scăpa de durere și chiar și în somn era bântuit

de vise în care oamenii aceia violenți stăteau deasupra lui, cu pumnalele în mâini; și simțea din noi junghiul de durere în ochi și se trezea cu și mai multă durere.

Stătea nemișcat și ura… ura lumea care fusese atât de nedreaptă cu el, care mai întâi îl făcuse puternic, frumos, vesel – și în numai o oră îi luase toate calitățile care îi făcuseră viața mai bună. Ura îi stăpânea gândurile și se concentra mai ales asupra unui om, un om pe care dorea să îl distrugă așa cum și el fusese distrus. Singurul gând care îi aducea alinare în aceste zile și nopți pline de durere era răzbunarea asupra lui Ippolito.

Se culcase în cea mai întunecată încăpere; cea mai mică rază de lumină îl făcea să urle în agonie. Dar chiar și când își blestema soarta, își amintea că are prieteni buni. Ei – Isabella, Lucrezia, Alfonso – îi trimiseseră cei mai buni doctori din Italia. Nu numai că îi salvaseră viața, dar îl ajutaseră să nu rămână complet orb. Acum știa că îi rămăsese vederea la ochiul stâng, pentru că putea vedea contururile obiectelor din camera întunecată. Cu toate acestea, în timp ce se zvârcolea în pat, își dorea ca acești prieteni să îi fi fost dușmani, să îl fi lăsat să moară, așa cum făcuse Ippolito.

Lucrezia intră în cameră. Silueta ei zveltă și elegantă se aplecă deasupra patului, iar el simți că era înconjurată de parfum. Ea îi luă mâna și i-o sărută.

– Dragă soră, murmură el. Draga mea Lucrezia. Aș fi fost mort dacă nu erai tu.

Ea îi atinse ușor fruntea, iar el se chinui să îi vadă chipul. Nu exista nici o oglindă în cameră și nu știa cât de mult se schimbase. Îi scoseseră bandajele de pe față și prima atingere a aerului pe cicatrici fusese îngrozitor de dureroasă.

– Mă poți vedea, Giulio? îl întrebă ea.

– Da, soră. Chipul tău devine din ce în mai clar cu cât mă uit mai mult.

– Atunci trebuie să ne bucurăm, pentru că nu îți vei pierde vederea.

– Angela? o întrebă.

– Copilul s-a născut, îi spuse. Am ținut totul secret. Nu te îngrijora. Am găsit părinți adoptivi. Vor fi plătiți foarte bine și poate că în scurt timp vă veți putea lua copilul înapoi.

– Văd că ai avut grijă de noi, Lucrezia, remarcă el cu emoție.

– A fost plăcerea mea să fac asta.

– Alfonso a fost aici?

– Nu.

– El o să aibă grijă să se facă dreptate, exclamă Giulio. Știu că Alfonso este un om drept.

Lucrezia nu vorbi, așa că Giulio continuă:

– Toată Ferrara va ști că Alfonso nu îi va permite nici măcar marelui cardinal Ippolito d'Este să se poarte așa cu mine.

– Angela așteaptă să te vadă, spuse Lucrezia. Iar Giulio, mai e cineva. Ferrante e aici.

El zâmbi. Lucrezia se forță să-și ascundă repulsia pe care i-o trezea acel zâmbet, pentru că îi tranforma în mod grotesc chipul mutilat.

– Ferrante! spuse el. El a fost mereu prietenul meu.

– Sărmanul Ferrante! zise Lucrezia. Va trebui să îl consolezi. E furios și are inima frântă.

– Din cauza mea, șopti Giulio. Așa e Ferrante.

– O voi trimite pe Angela la tine, îi spuse Lucrezia și îl lăsă singur.

Își simțea transpirația pe față. Era îngrozit. De ce nu era nici o oglindă în camera lui? De ce nu îl lăsau să-și vadă chipul? Ținea atât de mult la aspectul lui; mergea țanțoș prin fața servitorilor săi cu hainele lui elegante, le cerea să-i aducă laude. Și acum?

– Angela! El încercă să vorbească pe un ton calm, dar șovăi.

I se părea că nu se grăbește să ajungă lângă patul lui.

– Vai… Giulio! șopti ea.

– Angela… vino lângă mine…

Ea căzu în genunchi lângă pat, iar el se apropie cu fața de ea; trebuia să îi citească expresia din ochi, dar ea privea în jos. Încerca să-și facă putere să se uite la el. Lucrezia o pregătise. Încă îi mai putea auzi sfaturile șoptite cu tristețe: „Angela, nu îl lăsa să afle… așteaptă să fie mai puternic. Uită-te direct la el. Zâmbește… nu ezita."

Dar, în frivolitatea ei, Angela nu învățase niciodată să își ascundă sentimentele. Nu se putea uita, nu îndrăznea.

Îi simți mâinile pe față; el o prinse de bărbie și o forță să își ridice capul, să se uite.

Îl privi și tresări. Nu își putea ascunde groaza din ochi, deoarece în locul frumosului Giulio, o mască hidoasă se uita înapoi la ea, o imitație proastă de față, lovită cu cruzime, cu ochiul stâng foarte umflat, cel drept fără pleoapă, și încercă în zadar să își reprime fiorul care o cutremură.

El îi dădu drumul de parcă ar fi fost un animal veninos. Se lăsă înapoi pe perne și își întoarse capul de la ea.

– Te… te vei însănătoși, Giulio, se bâlbâi ea.

– Toți banii din lume, toată dreptatea din lume nu îmi va putea cumpăra o față nouă, Angela, îi răspunse el.

Ea încercă să râdă, iar el îi detestă râsul acesta. O ura pentru slăbiciunea ei și pentru că îl făcuse să sufere. Ippolito nu îi furase numai frumusețea, ci și pe Angela. Îl omorâse pe frumosul și fermecătorul Giulio și așezase în locul lui un mizantrop hidos.

Se părea că apropierea de pat o făcea să se cutremure. Vorbi despre copil, dar pe el nu îl interesa copilul deloc; cum ar reacționa copilul când va fi pus în fața creaturii care devenise el acum?

– Sfântă Fecioară, strigă el brusc din cauza suferinței, și tu ai fost crudă cu mine. Ar fi trebuit să mă lași să mor.

Angela avea o singură dorință: să scape.

– Mă voi întoarce, Giulio, spuse ea.

Dar el dădu din cap și nu se uită la ea. Angela plecă, iar el știu că nu avea să se mai întoarcă niciodată; nu Angela care îl iubise.

Ar fi plâns, dar cum putea un om așa mutilat ca el să verse lacrimi? Lacrimile i-ar fi alinat suferința, dar nu i-ar fi oferit nici o consolare.

Ușa se deschise și în cameră intră altcineva.

– Pleacă, strigă el. Pleacă de lângă mine. Nu mă poți păcăli. Sunt hidos… hidos… și e stânjenitor să vă uitați cu toții la mine. Nu veni cu minciunile tale. Nu-mi spune că voi redeveni din nou eu însumi. Nu sunt bun la nimic, decât să fiu pus într-o cușcă și plimbat pe străzi, ca oamenii să iasă din case și să râdă de mine… să arunce cu pietre în mine…

– Giulio… Giulio… vorbele astea nu sunt demne de tine.

Era strâns de două brațe puternice; era îmbrățișat; cineva îi sărută cicatricile.

– Ferrante! exclamă el. Deci ai venit, frate.

– Am venit, ticălos bătrân. Sunt aici de câteva zile, dar ei nu m-au lăsat să te văd. „Să nu îl văd pe vechiul meu prieten, Giulio!" strigam eu. „Nu știți voi că el e fratele meu și că noi doi am fost împreună în aventuri atât de nebunești că nici nu îndrăznim să vorbim de ele cu cineva?"

– Zilele alea s-au dus. Uită-te la fața mea, Ferrante. Acum să nu-mi spui că sunt la fel de arătos ca înainte sau că voi fi, că totul va fi la fel cum era înainte dacă sunt băiat cuminte și îmi iau leacurile.

Ferrante luă în palme chipul fratelui său. Mâinile lui puternice nu se crispară, privirea era directă, fără ezitare.

– Giulio, spuse el, acum eu sunt fratele tău cel frumos. Pe chipul tău există cicatrici care nu se vor vindeca niciodată.

– Am primit adevărul din partea ta, frate.

– Te îndoiai că voi face altfel? Ascultă, Giulio, pe viitor femeile nu își vor mai pierde cu atâta ușurință virtutea împreună cu tine. Sau poate că o vor face. Mai e Strozzi, șchiopul. Doamnele par să fie foarte atașate de el. Când vine vorba de femei, cine poate ști cum se vor purta?

– Ferrante, vrei să mă înveselești. Sunt hidos, un monstru. Recunoști și tu asta.

– Așa e, frate. Dar te vei obișnui cu asta. Trebuie să accepți realitatea.

– Ferrante, spune-mi, îți e urât să mă privești?

– Frate prostovan ce ești, eu nu te-am iubit niciodată pentru ochii tăi frumoși. Nu am iubit niciodată genele tale lungi sau buzele roșii. Nu, eu l-am iubit pe fratele meu, Giulio. Iar el a rămas același.

– Ferrante!

– Haide, haide… fără scene dramatice, te rog. Eu nu m-am priceput niciodată la așa ceva. Voi rămâne aici până te vei vindeca, Giulio. Noi doi avem multe de discutat. Alfonso este un frate bun. Pentru Dumnezeu, Ippolito va plăti pentru asta.

– Ferrante, frate… stai cu mine. Dintr-o dată, viața pare mai suportabilă.

Apoi Ferrante își îmbrățișă fratele vitreg încă o dată și, când îi dădu drumul, Giulio îi spuse:

– Ai lacrimi în ochi, frate. Ar exista și într-ai mei dacă ar fi posibil. Dar pentru ce să plângem? Eu am crezut că am pierdut toate lucrurile care îmi făceau viața demnă de trăit. Am fost un neghiob, Ferrante, pentru că uitasem că încă te mai am pe tine.

Lucrezia, martoră îndeaproape a tragediei lui Giulio, își uita propriile tristeți când se gândea la situația lui. Își dădea seama că vor urma și mai multe probleme. Alfonso nu îl va aduce niciodată pe Ippolito în fața justiției, iar în camera întunecată, pe care Ferrante o vizita frecvent, se făceau planuri de răzbunare. Lucrezia știa că numai aceste planuri îi dădeau sărmanului Giulio un motiv să trăiască.

Cât despre Angela, care era îngrozită că trebuia să se uite la iubitul ei odinioară frumos, pentru că fața lui deformată o îngrozea, Lucrezia credea că cel mai bun lucru pe care îl putea face era să o mărite pe fată cât mai departe de Ferrara.

Aranjase ca pruncul născut din această tragică poveste de dragoste să fie bine îngrijit, la fel cum făcuse tatăl ei cu pruncul ei, Copilul din Roma, fructul altei povești tragice de dragoste.

Alfonso o ajutase în această privință și în cele din urmă găsi un mire pentru Angela, pe Alessandro Pio, lord de Sassuolo, stăpân peste un teritoriu mic.

Angela era încântată de perspectiva căsătoriei și de faptul că avea să scape de Giulio, așa că fu absorbită de adunarea trusoului. Lucrezia îi cumpără fetei o rochie cu material auriu pe care să o poarte la nuntă și fu bucuroasă când ceremonia se termină și Angela plecă, deși îi era dor de ea pentru că, așa frivolă cum era, fata fusese amuzantă și cu totul loială Lucreziei.

Trecu mult până își putu face curaj să îi spună lui Giulio că Angela se măritase și plecase departe.

Lucrezia se întâlni cu Alfonso în drum spre apartamentul lui Giulio.

– Alfonso, strigă ea, trebuie să îți vorbesc… despre Giulio.

Alfonso o studie pe soția sa. Trebui să admită că e frumoasă; toată lumea așa spunea, păcat că nu era genul lui. Lui îi plăceau femeile corpolente. Nu își făcea datoria față de ea cu dezgust, dar se părea că ea se dovedea a fi dezamăgitor de infertilă.

– Trebuie făcut ceva pentru Giulio, spuse ea.

Alfonso își ridică sprâncenele întrebător.

– Au trecut atâtea săptămâni și nu s-a făcut nici o încercare de-a face dreptate. Lucrul acesta naște gânduri periculoase în mintea lui Giulio… a lui Ferrante.

– Deci complotează împreună!

– Nu complotează. Se agită ca să se facă dreptate.

– Ești nebună dacă îți închipui că-mi pot permite să îl alung pe Ippolito, spuse el.

– Vrei să spui că o să ridici din umeri la ceea ce a făcut?

– Vorbești despre cardinalul Ippolito d'Este. Nu aș putea favoriza un bastard în locul lui.

– Să favorizezi!? Nu am sugerat așa ceva. Numai să faci dreptate.

Alfonso arăta exasperat și, pentru o singură dată, Lucrezia renunță la calmul ei obișnuit.

– O, știu că sunt numai o femeie, exclamă ea. Eu sunt aici să port copii… nimic mai mult. Dar îți spun asta, Alfonso, dacă nu vei face dreptate în vreun fel, te vei pricopsi cu probleme între frații tăi.

– Problemele din sânul familiei trebuie evitate cu orice preț, spuse Alfonso. Plănuiesc să îi apropii pe frații mei; va avea loc o împăcare.

– Crezi că Giulio se va împăca vreodată cu Ippolito?

– Trebuie… pentru Ferrara.

În cele din urmă, Alfonso reuși să îi convingă să se întâlnească. El stătea între ei – fratele puternic căreia amândoi îi datorau supunere.

– Ippolito, Giulio, frații mei, începu el. Aceasta a fost cea mai tristă întâmplare la care am fost martor. Aș fi dat zece ani din viața mea să nu se fi întâmplat.

– Nu te uita la mine, spuse Giulio cu amărăciune. Eu am fost doar o victimă.

– Giulio, îți cer să uiți nedreptatea care ți s-a adus. Îți cer să îl ierți pe fratele tău.

– El de ce nu vorbește în apărarea lui?

– Sunt foarte nemulțumit că s-a întâmplat acest lucru, spuse Ippolito înclinându-și capul arogant.

– Nemulțumit! strigă Giulio. Mi-aș descrie propriile sentimente în cuvinte mai puternice. Smulse o torță și o ținu aproape de față. Uită-te la mine, Alfonso, și tu, cardinale, uită-te la ce ai făcut. Lucrul acesta hidos pe care îl vedeți în fața voastră e fratele vostru, odinioară frumos, Giulio.

Vocea lui Alfonso se frânse de emoție când îi strigă:

– Încetează, te implor. Giulio, dragul meu frate, oprește-te. Se duse la el și îl îmbrățișă. Giulio, sufăr pentru tine, frate. Dar acum gândește-te la Ferrara. Gândește-te la familia ta și, de dragul înaintașilor noștri, care au dus Ferrara spre glorie, și la toți cei care ne vor urma, nu agita lucrurile acum. Iartă-l pe fratele tău.

Și Giulio, plângând în brațele lui Alfonso, murmură:

– Îl iert. S-a terminat. Trăiască Ferrara!

E ușor să spună cineva că iartă; e greu să continue cu acea atitudine nobilă. El trebuia să stea, sărmanul Giulio, în camera lui întunecată, pentru că deși trecuse mai mult timp, tot nu putea suporta lumina. Asculta sunetul îndepărtat al muzicii care venea din alte părți ale castelului și se gândea la zilele din trecut.

Ippolito se afișa în hainele sale strălucitoare și își dădea întâlniri pe ascuns cu femei frumoase. Ippolito îi distrusese viața fratelui său și credea că își corectase greșeala cu capul plecat și spunând că îi pare rău.

În viața lui exista o singură consolare: Ferrante.

Ferrante își petrecea cea mai mare parte a timpului în camera lui Giulio, unde vorbeau de aventurile din trecut. Deseori, Ferrante îl făcea pe fratele lui să râdă, dar aceste accese de râs erau mereu urmate de melancolie. Ce puteau face amintirile unui trecut plin de veselie, dacă nu să ducă la prezentul trist? De ce n-ar trebui să vorbească de viitor? Ce viitor mai avea el? întrebă Giulio. Își petrecea ore întregi într-o cameră întunecată și, dacă se aventura afară, trebuia să iasă mascat, pentru a-și ascunde chipul hidos; chiar și atunci oamenii îi întorceau spatele, cutremurându-se.

Era un singur mod în care Giulio putea să iasă din starea de melancolie, iar acesta era să vorbească de răzbunare. Răzbunare împotriva lui Ippolito, autorul suferințelor sale; răzbunare împotriva lui Alfonso, care luase partea fratelui său.

Se distra când făcea planuri – comploturi nebunești pe care știau și ei că nu le-ar fi dus niciodată la bun sfârșit.

Ferrante, mereu nesăbuit, încerca prin diferite mijloace să însufleţească fanteziile fratelui său.

– Ce proști suntem cu jocurile noastre! se plânse într-o zi Giulio, într-o criză de depresie. Comploturile noastre nu pot fi niciodată duse la îndeplinire. Sunt numai jocuri ca să treacă vremea mai repede.

Din acel moment, Ferrante hotărî că ar trebui să aibă un plan adevărat și porni că găsească conspiratori care să li se alăture. Nu era greu să găsească oameni care credeau că fuseseră tratați nedrept de Alfonso; era chiar și mai ușor să îi găsească pe cei care detestau tirania nedreaptă a lui Ippolito. Era un anumit Alberto Boschetti care își pierduse câteva pământuri în favoarea lui Alfonso; iar ginerele său, Gherardo de Roberto, căpitan în armata lui Alfonso, era gata să se alăture complotului. Aveau să se întâlnească și cu alții și să discute de metoda Borgia de otrăvire și să se întrebe dacă nu cumva ar putea-o ademeni și pe Lucrezia să devină una de-a lor. Până la urmă, alungară acest gând ca fiind imposibil; dar un preot, Gian Cantore di Guascogna, care avea o voce foarte frumoasă și din acest motiv era preferat de ducele Ercole, se alătură conspiratorilor din propriile motive. Poate că își dăduse seama că planurile lor nu erau serioase, ci doar un simplu mod prin care să aducă un plus de freamăt în viața lui Giulio. Preotul fusese tratat numai cu prietenie de către Alfonso și chiar îl însoțise în multe din aventurile lui amoroase.

Giulio trăia pentru întâlnirile care se țineau în camera lui întunecată; deseori, din apartamentul lui răzbăteau râsete. Într-o zi, Lucrezia le auzi și zâmbi ușurată. Ea nu știa care erau motivele acelei veselii.

Giulio spunea:

– Cât despre Alfonso, nu ar trebui să fie greu. Tu, dragul meu Gian, îl însoțești deseori în bordelurile ieftine. Ce ar putea fi mai ușor? Ia câteva fete în grija ta. Plătește-le bine. Vor face orice pentru bani. Și când va fi mort de beat, legați-l de pat și apoi… nu va fi greu să găsești pe cineva care să îi facă și lui cu un pumnal ceea ce mi s-a făcut mie.

*

Femeia era pe gustul lui Alfonso. Era voluptuoasă și tăcută. El prefera femeile tăcute. Băuseră din plin și simțea că îl ia somnul; stătea întins pe pat, așteptând-o pe femeie, în timp ce ea se mișca de colo-colo prin cameră.

– Haide, grăbește-te, femeie, mormăi el.

Dar ea râse la remarca lui și aproape că regretă că băuse atât de mult că nu mai putea să se ridice. Ea îngenunche la picioarele patului.

– Ce faci acolo? strigă el.

Femeia râse și de data asta.

Ea nu știa că el este conducătorul din Ferrara. Unul din motivele pentru care aceste mici excursii nocturne erau atât de plăcute era faptul că mergea incognito.

Își trase piciorul. Nu reuși să îl miște. Dar era prea indiferent ca să îi pese, iar femeia se mișcă ușor spre capul patului.

Întinse o mână ca să o prindă; ea îl apucă de încheietură și îl ținu așa. Se mută apoi în spatele lui și, ținându-i brațul întins, îl sărută centimetru cu centimetru.

Alfonso deveni nerăbdător, nu era un bărbat căruia să îi placă preludiul. Insista mereu că este un om practic; nu făcea nici un secret din motivul care îl adusese aici. Prin urmare, amânarea îl enerva. Dar în noaptea asta era ciudat de apatic.

Apoi descoperi că picioarele și mâinile îi erau strâns legate de stâlpii patului și că se afla la mila acestei femei.

Acum somul îi fugi. În ce scop îl legase așa? Cum de fusese atât de prost să stea întins pe spate, în timp ce i se făcea asta? Brusc, înțelese tot. I se strecurase ceva în vin, de aia era atât de lent.

Era în pericol și gândul acesta, plus nevoia de a acționa prompt reușiră să răzbată prin mintea lui începătoșată.

Apoi ușile se trântiră de perete și în dreptul lor se ivi Gian Cantore di Guascogna, preotul poznaș care avea o voce divină și căruia, la fel ca stăpânului său, îi plăcea să dea iama prin bordeluri.

– Eliberează-mă, șarlatanule, strigă Alfonso.

Preotul se apropie și rămase lângă pat. Își scoase pumnalul de la curea. Își ridică mâna de parcă ar fi fost gata să implânte pumnalul în inima ducelui.

– Destul! urlă Alfonso. Haide, șarlatanule. Taie sforile astea imediat. A fost o glumă destul de bună și am picat în plasă, dar s-a terminat.

Alfonso fusese obișnuit să comande toată viața, așa că vorbea pe un ton autoritar. Râsul îi bubuia în gât, iar preotul, aflat sub vraja acelei personalități puternice, se aplecă deasupra patului și tăie sforile.

Alfonso sări în sus; râdea din toată inima, lovindu-l pe Gian pe spate și numindu-l șarlatan.

Apoi îl împinse pe Gian afară din cameră, iar acesta rămase de cealaltă parte a ușii, tremurând.

Odată cu venirea primăverii, Alfonso plecă din Ferrara în una din misiunile lui peste hotare și, așa cum era obiceiul, o numi regent pe Lucrezia. Pentru că era atât de puternic în Ferrara, practic cel mai important om după Alfonso, Ippolito nu putea fi ignorat, așa că primi titlul de coregent.

Lucrezia se bucura de ajutorul pe care i-l dădea cumnatul ei, pentru că, atunci când nu suferea de insulte imaginare la adresa demnității sale, Ippolito era un om de stat foarte capabil.

Dar Lucrezia era conștientă că ura lui Ippolito pentru fratele lui vitreg crescuse după rana teribilă pe care i-o făcuse. Ippolito nu îl putea alunga pe Giulio din gândurile sale; știa că mulți oameni detestau fapta pe care o făcuse și căuta să își îndrepte imaginea în ochii celor din Ferrara. Pentru a face asta, trebuia să demonstreze că Giulio nu era bun de nimic și, cum Ippolito avea numeroși spioni în castel, știa prea bine de întâlnirile care aveau loc în apartamentele lui Giulio.

Ascultă foarte atent povestirea lui Alfonso despre cum fusese legat de pat de către o prostituată și Alfonso îl acuză că nu are simțul umorului. Ippolito nu spusese nimic. Intenția lui era să le dea fraților săi o lecție.

Pentru Ippolito nu conta faptul că tot complotul începuse ca un joc și că nu fusese niciodată mai mult de atât. El era hotărât să își îndrepte reputația în fața lumii și în același timp să își aline propria conștiință.

Nu îi spuse Lucreziei ce avea de gând, deoarece credea că ea i-ar putea avertiza pe Giulio și Ferrante. Ea căuta neîncetat metode prin care să îl înveselească pe Giulio, și Ippolito nu avea încredere în ea.

Ippolito descoperi că lui Alfonso i se pregătea o ambuscadă, într-un anume punct din călătoria sa. Faptul că acest lucru se făcea cu jumătate de inimă nu conta, și faptul că cei care complotau așteptaseră într-un loc prin care Alfonso nu mai trecu nu era deloc important. Ippolito îi arestă pe Boschetti și pe ginerele său care, supus torturii, mărturisi că se puseseră la cale comploturi împotriva vieții lui Alfonso și Ippolito, și că acestea fuseseră dicutate în camera lui Giulio.

Lucrezia intră în camera întunecată.

– Giulio, strigă ea alarmată.

El se ridică și se uită lung la ea.

– S-a întors Alfonso, continuă ea, și ceva este în neregulă. Boschetti și ginerele său nu au venit aici de trei zile. Sunt în închisoare.

Giulio sări din pat; vederea chipului său lovit o făcu pe Lucreția să vrea să plângă.

– Sunt prizonierii lui Ippolito, spuse ea. Se vorbește de trădare.

– Așa deci… el a făcut asta! El a făcut un monstru din mine și acum vrea să îmi ia și viața.

– Da, cred că așa e, spuse Lucrezia. Ai foarte puțin timp la dispoziție. Ar trebui să pleci imediat, Giulio. Nu te lăsa din nou în mâinile lui Ippolito.

– Crezi că îmi pasă ce se întâmplă cu mine?

– Giulio, tu trebuie să trăiești. Trebuie să trăiești ca să îi dovedești lui Alfonso că nu ai avut nici o intenție să îi iei viața. Există un singur mod în care poți face asta. Numai dacă fugi imediat.

– Și unde ar trebui să merg?

– Isabella, sora ta, te iubește foarte mult. Ea îl urăște pe Ippolito pentru ceea ce ți-a făcut. Du-te la Isabella. Ea te va ajuta. Iar soțul ei e un om bun.

Giulio sărută mâinile Lucreziei; curând, ea îi auzi calul galopând, în timp ce se îndepărta de castel.

Dar Giulio se întoarse în Ferrara. Se întoarse pentru că Ferrante era în mâinile dușmanilor săi, iar Giulio nu se putea odihni în Mantova în timp ce Ferrante era prizonierul lor. Trebuia să se întoarcă pentru a explica faptul că nici un complot de-al lor nu

se putea aplica în realitate. Avuseseră o sută de ocazii să-şi omoare fraţii, dar nu profitaseră de ele.

Isabella şi Francesco ascultară cererea lui Alfonso de a-l trimite înapoi şi îi permiseră să plece numai după ce Alfonso le dădu cuvântul lui că viaţa lui Giulio avea să fie cruţată.

Şi astfel, Giulio se întoarse în Ferrara unde, în compania lui Ferrante, fu forţat să fie martor la executarea câtorva prieteni de-ai lui.

Ippolito câştigase. El îi asigurase pe Alfonso şi pe oamenii din Ferrara că această acţiune promptă salvase oraşul de la un teribil război civil şi de la vărsare de sânge. Conştiinţa lui Ippolito era salvată. El îşi atacase fratele într-o criză de furie, dar iată ce ticălos era acest frate – era un trădător pentru Ferrara!

Giulio şi Ferrante fură condamnaţi la moarte, dar sentinţele fură reduse la închisoare pe viaţă şi, din momentul acela, îşi duseră viaţa într-unul din turnurile castelului din Ferrara, ascultând muzica de la balurile care se dădeau la castel şi auzind vocile oamenilor care treceau pe lângă ziduri. Atât de aproape de viaţa pe care o cunoscuseră, dar totuşi separaţi de ea, erau doi tineri în faţa cărora se întindeau mulţi ani, dar a căror viaţă era terminată.

X
Taurul din praf

În cel mai înalt turn al fortăreței din Medina del Campo, Cesare se plimba în sus și în jos, frângându-și mâinile, mușcându-și pumnii, cu o furie incontrolabilă în suflet.

– Cum să pot suporta o asemenea viață? strigă el la servitorii săi. De ce trebuie să mi se întâmple mie una ca asta… mie, Cesare Borgia?! Ce-am făcut să merit o astfel de soartă?

Servitorii tremurau în fața lui. I-ar fi putut răspunde că a băgat la închisoare o mulțime de oameni, că i-a condamnat la o soartă mai rea decât cea menită lui acum. În schimb, nici unul din ei nu îndrăznea să îi vorbească, deși tăcerea lor îl enerva la fel de mult ca niște cuvinte.

Cesare nu fusese tratat prost. În Spania era recunoscut ca un prizonier de rang. Avea un capelan și servitori și nu era cu totul privat de vizitatori din afară.

Dar pentru un om ca Cesare Borgia, care visase să stăpânească toată Italia, mai rău de atât nu se putea.

Avea clipe de furie în care comportamentul lui era imprevizibil pentru cei din jur. În unul dintre aceste momente, care avusese loc în timp ce se afla în închisoarea din Cincilla, îl ridicase pe guvernator în brațe și încercase să îl arunce peste parapeți. Cesare era slăbit din cauza bolii și a frustrării, dar mânia îi dădea putere și numai printr-o minune viața guvernatorului fusese salvată în ultimul moment.

Drept urmare, Cesare fusese mutat în turnul înalt din fortăreața Medina del Campo.

Când se uita pe fereastra îngustă, putea vedea valea ce șerpuia la poalele zidurilor. Obișnuia să cadă pe gânduri ore întregi, cu

ochii la priveliștea care se deschidea prin acea ferestruică îngustă. Tânjea după libertate și își blestema soarta în fiecare zi, până când cei din jurul lui ajnseseră să creadă că, într-o bună zi, își va face rău singur.

Apoi obișnuia să ceară cele necesare pentru a-i scrie surorii lui.

– Lucrezia, striga el uneori, ești singurul prieten pe care-l am pe lume, dar ce-ai putea să faci tu pentru mine? Ești prizonieră, la fel cum sunt și eu. Când mă gândesc la soarta asta nenorocită care s-a abătut asupra noastră… niște Borgia!

Apoi se afunda în melancolie și nimeni nu îndrăznea să se apropie de el.

Dar existau și momente de speranță. Cesare auzise că regele Ferdinand nu era mulțumit de felul în care condusese Consalvo de Cordoba armatele papale în Neapole, considerându-l trădător de țară. Ferdinand avea un plan. Voia să îl elibereze pe Cesare Borgia, să îl pună în fruntea unei armate și să îl trimită la război, în Cordoba, în numele Spaniei. Consalvo era omul care îl predase pe Cesare în mâinile spaniolilor și tocmai datorită lui avea acum Cesare șansa să redevină liber. Ferdinand considera că Cesare era omul potrivit care să îl îngenuncheze pe actualul comandant al armatelor papale.

Așa că speranța lui renăscu. Din turnul din Medina del Campo se auzeau râsete.

– Curând voi mărșălui în fruntea armatei mele, striga Cesare. Curând voi ajunge în Neapole. Muream de dorul aerului din Italia, prieteni. Gândul că îl voi respira din nou mă readuce la viață.

Acum discuta despre planurile sale cu cei care îl vizitau și petrecea ore întregi întins pe podea, studiind hărți. În turn domnea o atmosferă plină de entuziasm până în ziua în care primi vestea că Ferdinand se răzgândise și pornise el însuși spre Neapole.

În momentul acela, pe Cesare îl cuprinse o stare vecină cu nebunia. Se izbea de pereții turnului, iar servitorii erau siguri că își va face rău. Stătea la fereastră și privea în jos, făcându-i pe cei din jurul lui să se gândească la faptul că îi venea să se arunce în gol.

Contele de Benavente, un nobil care locuia în apropiere, îl vizitase pe Cesare din curiozitate și devenise fascinat de el. Citind în privirea lui Cesare porniri sinucigașe, contele îi spuse:

– Te gândești să te arunci pe fereastră, prietene?

– E singurul mod de a evada din situația insuportabilă în care mă aflu, răspunse Cesare.

– Pe fereastră, da, spuse Benavente. Dar de ce să sari? De ce să nu cobori pe o funie?

– Mi se permite să primesc vizitatori, zise Cesare, sunt tratat ca un prizonier de rang înalt, dar, cu toate astea, gardienii mei n-ar lăsa pe nimeni să-mi aducă o funie.

– Se poate aranja, replică Benavente.

Din nou, Cesare își fixă un țel. Buna dispoziție și pofta de viață îi reveniră. Capelanul și servitorul lui, Garcia, se implicară în complot și, în cele din urmă, pe bucăți, funia i-a fost adusă pe furiș în turn.

Într-o zi, de teamă ca gărzile să nu devină suspicioase, Cesare hotărî să nu mai întârzie cu planul. Legă cu grijă, împreună cu complicii lui, bucățile de funie și stabiliră ca evadarea să aibă loc într-o noapte fără lună.

Garcia coborî primul, însă, când ajunse la capătul funiei, descoperi cu groază că pământul de sub picioarele lui era mult prea departe pentru a putea ajunge jos teafăr. Neavând cale de întoarcere, sări și nimeri în șanțul din jurul castelului, cu picioarele rupte. Cesare, care îl urmase, văzuse ce se întâmplase, dar, la fel ca Garcia, își luă inima-n dinți și-și dădu drumul, rupându-și amândouă picioarele, plus încheieturile mâinilor și câteva degete.

Chircindu-se de durere și blestemându-și ghinionul, Cesare zăcea la pământ, dar nu dură mult și Benavente veni în grabă. Văzând starea în care se afla acesta, îl ridică și îl puse pe cal cu ajutorul unui servitor.

Cesare era în agonie, dar cel puțin scăpase. Cât despre Garcia, nu mai era timp să îl salveze, pentru că întreg castelul intrase deja în alertă.

Pe Garcia îl lăsară în urmă să fie prins și executat, dar Cesare fu dus de Benavente în Villalon, ca să i se așeze oasele și să se recupereze suficient pentru a face călătoria pe care o plănuise în regatul Navarra, condus de cumnatul său.

În cele din urmă, se însănătoși în mare parte și, luându-și adio de la prietenul său Benavente, plecă spre Navarra însoțit de doi servitori.

*

Lucrezia nu încetase nici o clipă să se gândească la fratele ei.

Erau vremuri tulburi. Iulius se dovedea a fi un papă războinic și, cu toate că în timpul vieții lui Alexandru îi fusese dușmanul cel mai aprig, deplângând dorința ambițioasă a acestuia de a supune statele învecinate cu Italia, acum, fiind sigur de puterea sa, era la fel de hotărât să alipească din nou bisericii statele papale, și se părea că politica lui funcționa pe principii asemănătoare cu cele urmate de Alexandru.

Făcuse o alianță cu vechea familie Orsini, măritând-o pe fiica lui, Felice della Rovere, cu Gian Giordano Orsini. Nepotul lui, Niccolo della Rovere, era căsătorit cu Laura, fiica frumoasei Giulia, soția lui Orsini Orsino. Se spunea că Laura este fiica lui Alexandru, dar Iulius preferase să ignore acest lucru și să o considere parte din familia Orsini.

După ce făcuse pace cu familiile Orsini și Colonnas, Iulius se simțea în siguranță acasă. Prin urmare, era gata să facă noi cuceriri și merse mai departe să atace familiile Baglioni din Perugia și Bentivoglio din Bologna.

Familia Bentivoglio fusese dintotdeauna prietenă cu familia Este, dar Ferrara fusese forțată să facă o alianță cu biserica. Oricum, Iulius nu avusese niciodată o părere prea bună despre Ippolito, dojenindu-l deseori pentru hainele și manierele vanitoase, insinuând că se poartă mai mult ca o femeie decât ca un bărbat și că nu are un comportament potrivit pentru un membru al Sfântului Colegiu. Mai mult, Iulius fusese șocat de recentele întâmplări din Ferrara și considera că Alfonso greșise nepedepsindu-l pe Ippolito pentru crima teribilă asupra lui Giulio.

În consecință, existau zvonuri în Ferrara că prietenia dintre ei și papă nu era pavată cu flori și că acesta din urmă putea, după ce termina de cucerit Perugia și Bologna, să-și întoarcă atenția asupra Ferrarei.

Lucrezia se temea și era pregătită pentru orice ar fi putut să vină; nu trecea nici o zi fără să se gândească la cei doi tineri care îi fuseseră companioni constanți și care acum erau închiși în turnul castelului. Dezastrul putea veni rapid și pe neașteptate. Cine putea ști ce avea să se întâmple mai departe?

Vechea ei prietenă Giulia Farnese îi mai scria din când în când. Giulia era din nou instalată la curtea papală de când fiica ei,

Laura, se măritase cu nepotul papei. Giulia își amintea de zilele din trecut când erau prietene nedespărțite și își spălau părul împreună, în încercarea de a-i capta atenția lui Alexandru. Ea îi scria fără nostalgie, ceea ce însemna că, pentru ea, viața de acum era la fel de bună ca pe vremea lui Alexandru iar Lucrezia auzise că Giulia, deși avea peste treizeci de ani, era recunoscută ca una dintre cele mai frumoase și atrăgătoare femei din Roma. Era înconjurată de admiratori, și nici fiica ei, care era și ea foarte frumoasă, nu o putea întrece.

Giulia se afla pe culmile gloriei. Nu la fel se întâmpla și cu Sanchia, cealaltă prietenă a Lucreziei. Sanchia murise de curând la Neapole, în floarea vârstei și a frumuseții, și era plânsă cu jale de iubitul ei, Consalvo de Cordoba, marele căpitan al armatelor papale care îl ademenise pe Cesare la castelul del Ovo ca să îl facă prizonier al Spaniei.

În această atmosferă tensionată, sosiră noi vești minunate.

Lucrezia se afla cu doamnele ei de companie când auzi că jos era un mesager și că avea vești de o asemenea importanță, încât refuza să le transmită altcuiva decât ducesei.

Mesagerul îngenunche la picioarele ei și rosti dintr-o suflare vestea cea mare: Cesare era liber. Ajunsese în Navarra. Acum se pregătea să câștige tot ce pierduse. Avea nevoie de ajutorul unei persoane în care avea mai multă încredere decât în oricine din lume.

Ascultând, Lucrezia se simți din nou tânără. Râse așa cum nu o mai făcuse de multă vreme.

Apoi îl luă în brațe pe mesager și îl sărută pe frunte.

– Pentru că mi-ai adus vestea asta, îi spuse ea, nu îți va mai lipsi nimic cât vei trăi.

Lucrezia avea inima ușoară. Exista și alt motiv de bucurie, în afară de evadarea lui Cesare. În Ferrara sosise un musafir și se organiza un bal în cinstea lui.

Nu își dăduse seama câtă bucurie îi va aduce acest eveniment și fu uimită că putea să fie atât de fericită. Deseori se uita spre turnul în care erau încarcerați cei doi tineri și, gândindu-se la turnura tristă pe care o luase viața lui Giulio, îi veni să plângă. Insistase pe lângă Alfonso, astfel încât celor doi frați li se permisese să stea împreună. Ea știa câtă alinare avea să le aducă acest lucru

și, într-adevăr, fusese o zi fericită cea în care lui Giulio și Ferrante li se spusese că detenția lor nu mai avea să fie solitară.

Lucreziei însă nu i se permisese să îi vadă, pentru că Alfonso le interzisese tuturor să îi viziteze. Numele lor nu mai trebuiau rostite niciodată, o avertizase el. Le arătase îndurare fraților săi care complotaseră să-i ia viața, spunea el; se aflau în închisoare împreună și li se permitea să privească lumea printr-o fereastră. Aveau să primească mâncare și haine până la moarte; numise oameni care să se îngrijească de partea aceea a vieții lor. Cât despre celelalte aspecte, ei erau morți pentru toată lumea.

– De ce îi tratezi astfel? îl întrebă Lucrezia. E din cauză că și tu, la fel ca Ippolito, nu îndrăznești să te uiți la chipul lui Giulio și să știi că ai fost nedrept?

Ochii lui Alfonso erau reci.

– Dacă ți-ai vedea de treburile tale și m-ai lăsa în pace, aș fi mai mulțumit de tine, răspunse el.

– Dar într-un fel nu e și treaba mea? insistă Lucrezia cu pasiune. Nu sunt soția ta?

– Mă rog să îți amintești asta, răspunse Alfonso. Datoria unei soții este să îi dea copii soțului ei, iar tu nu ai reușit încă nimic în această privință.

Remarca lui o potoli. Era mereu învinsă de neputința ei de a-i aduce pe lume un moștenitor.

În următoarele săptămâni rămase din nou însărcinată, și Alfonso deveni mai blând cu ea.

Acum trebuia să lase deoparte gândurile pentru cei doi prizonieri. Aștepta un copil și se ruga ca, de data asta, să nu îl dezamăgească pe Alfonso. Dar ceea ce o făcea atât de fericită era faptul că avea să fie un musafir la bal care, era sigură, făcuse călătoria până în Ferrara numai pentru a o vedea pe ea; acel musafir era Francesco Gonzaga.

Lucrezia purta o rochie aurie cu brocart și catifea; își lăsase părul liber și pe frunte își așezase un diamant.

Vechiul ei prieten, Ercole Strozzi, îi șopti că nu o văzuse niciodată arătând mai frumoasă ca în noaptea aceasta. Ea îi zâmbi foarte mulțumită. De la relația ei de dragoste cu Pietro Bembo, Ercole Strozzi devenise unul dintre cei mai de încredere prieteni ai ei. Era plăcut să stea cu el și să discute despre poezie și muzică;

discuția despre zilele de la Ostellato părea că le aduce în prezent, înzestrate cu o frumusețe proaspătă.

Dar în noaptea aceea, dacă se gândea la Pietro Bembo, o făcea ca și când ar fi fost vorba despre o figură ireală. Iubirea lor părea acum un lucru citit într-o poezie, prea fragilă pentru a fi adevărată, prea cizelată pentru lumea în care trăiau. Acum se afla la castel un bărbat viril, care putea să îi trezească simțurile și să o facă să se simtă la fel de tânără ca în zilele în care era îndrăgostită de Pedro Caldes și de Alfonso de Bisceglie.

În calitate de oaspete de onoare, Francesco îi luă mâna și o conduse pe ringul de dans. Ochii lui o priveau cu pasiune pe sub pleoapele căzute.

– Parcă au trecut ani de când ne-am luat rămas-bun în Mantova, spuse el. Te-a jignit rău Isabella?

Lucrezia zâmbi.

– Nu, răspunse ea. În acel moment nimic nu putea să mă rănească. Tu m-ai făcut să mă simt cât de poate de binevenită.

– Vreau să construiesc un zid în jurul tău… un zid protector, care să te apere de răutatea ei. Ea te urăște pentru că eu te iubesc.

– Mă ura și când de-abia știa de existența mea.

– Eu am fost conștient de persoana ta din prima zi în care ne-am întâlnit. Acum nimic nu va interveni între noi. Nici Alfonso, nici toată Ferrara. Nici Isabella, cu toată răutatea ei.

– Noi nu am putea să fim iubiți, Francesco, îi zise ea. Cum am putea? Este imposibil.

– O dragoste ca cea pe care ți-o port poate face totul posibil!

– Haide, trebuie să dansăm, îi aminti ea. Suntem priviți, știi. Toți se vor întreba despre ce vorbim cu atâta sinceritate.

– Sunt sigur că știu și ei că te iubesc. Cum ar putea să nu te iubească un bărbat?

– Am dușmanii mei, replică ea. Dar dansează, te rog. Alfonso ne privește.

– Să fie blestemat Alfonso, murmură Francesco.

Când dansa, Lucrezia dădea întotdeauna dovadă de cea mai mare eleganță și farmec. Acest lucru îi încântase pe tatăl și pe fratele ei, iar Alexandru cerea să se elibereze ringul de dans pentru Lucrezia. Aici, în Ferrara, dansul ei atrăgea atenția și mulți se uitau la ea cum înconjoară sala.

În noaptea asta, părea să fie plină de inspirație. Radia de fericire. Era la fel de binedispusă ca înainte de moartea tatălui ei, iar cei care o priveau rămâneau uimiți.

– Madonna Lucrezia este fericită în noaptea asta, își spuneau oamenii unul altuia și râdeau în spatele evantaielor. Oare starea ei are legătură cu atractivul ei partener? Francesco Gonzaga nu putea fi numit un bărbat frumos, dar se știa că era pe gustul femeilor.

– Cum am putea să ne întâlnim… singuri? o întrebă Francesco plin de pasiune.

– Nu putem, îi spuse ea. Nu mi s-ar permite niciodată asta. Suntem urmăriți îndeaproape. Soțul meu mă urmărește, și mă întreb câți din alaiul tău sunt spioni pentru Isabella.

– Lucrezia, în ciuda tuturor pericolelor, trebuie să ne întâlnim.

– Trebuie să plănuim totul cu grijă, îi spuse ea.

Mai era o problemă de care nu uita nici măcar în timp ce dansa cu Francesco și care îi permitea să se simtă înviorată de dorința lui pentru ea: nevoia de a-l ajuta pe Cesare. Cine îi putea fi mai de ajutor pentru Cesare, dacă nu puternicul marchiz de Mantova, marele soldat pe care papa îl făcuse căpitan general al armatelor sale?

– Ai auzit de evadarea fratelui meu? îl întrebă ea.

El dădu din cap.

– A fost una dintre cele mai mari tristeți din viața mea când eforturile depuse în favoarea lui nu au avut succes în fața regelui Spaniei.

– Ai făcut tot ce-ai putut ca să-l ajuți. Să nu crezi că voi uita vreodată asta.

– Mi-aș da viața ca să te slujesc.

Nu puteau face nimic altceva decât să danseze împreună; numai așa își puteau atinge mâinile și puteau șușoti. Așa că dansară iar și iar până dimineața devreme, și Lucrezia părea că e din nou un copil.

Nu își dădu seama cât de obosită era până când nu o ajutară femeile să urce în pat. Atunci se întinse ca într-un vis, cu ochii strălucitori, amintindu-și de tot ce îi spusese el, de modul în care se uita la ea.

„Sunt din nou vie", își spuse ea. „Cesare e liber, Francesco Gonzaga mă iubește și eu îl iubesc."

*

Se trezi. Nu se luminase încă. Ceva era în neregulă și, în timp ce simți transpirația sărată de pe buze, o săgetă o durere îngrozitoare.

Le chemă pe doamnele de companie, iar acestea se grăbiră să vină la patul ei.

– Sunt bolnavă, spuse ea. Mă simt de parcă o să mor.

Femeile se priviră una pe cealaltă alarmate. Știau.

Doctorii veniră și mișcară din cap cu tristețe. Tot apartamentul vuia de zvonuri șoptite.

– A fost nebună să danseze așa cum a făcut-o. E sigur că din cauza asta l-a pierdut pe moștenitorul din Ferrara.

Alfonso intră ca o furtună în apartamente. Era prea furios pentru a se putea stăpâni.

– Așa deci, strigă el, l-ai pierdut pe fiul meu. La ce mai ești bună ca soție? Dansezi toată noaptea riscând viața moștenitorului nostru. La ce îmi mai folosești?

Slăbită și bolnavă, Lucrezia îl implora din priviri.

– Alfonso… începu ea, te implor…

– Mă implori, mă implori! Chiar că vei ajunge o cerșetoare dacă nu îți faci datoria, femeie. Acesta este al treilea copil pe care l-am pierdut. Îți spun eu, tu nu ai nici o idee despre datoria pe care o ai de înfăptuit aici. Aduci obiceiuri frivole din Roma în Ferrara. Noi nu vom îndura asta, te avertizez.

Lucrezia își pierdu puterile, și fragilitatea ei îl înfuria pe Alfonso și mai mult. El voia o femeie puternică, pasională, senzuală și capabilă să poarte copii.

El știa de pericolele care amenințau statele fără moștenitori. Ippolito deja făcuse probleme; în turnul castelului se aflau doi prizonieri. Trebuia să existe un moștenitor. Lucrezia trebuia să înceteze să îl mai dezamăgească, altfel avea de gând să își ia o nouă soție.

Nu mai putea suporta să se uite la ea, întinsă acolo între perne, elegantă chiar și în starea în care se afla. Chinul prin care trecuse o slăbise mai mult ca niciodată.

– Poți să îmi faci copii? strigă el.

Ieși cu pași mari din cameră, iar Lucrezia se lăsă pe spate, istovită și tremurând.

O cuprinse melancolia. Nu primise nici o veste de la Cesare, Francesco plecase acasă, și ultimele cuvinte ale lui Alfonso erau o amenințare.

Alfonso se plimba furios prin oraș. Era îmbrăcat ca un negustor obișnuit, pentru că nu voia să fie recunoscut; nu voia ca supușii lui să îl vadă când era mânios.

Regreta că se însurase cu o Borgia. La ce mai foloseau acum acești Borgia? Influența lor pierise odată cu Alexandru. Nu credea că Cesare își va putea recâștiga vreodată regatul. Lucrezia era încă bogată, iar ăsta era un lucru bun, dar nu îi dăruise prunci.

Categoric, nu trebuia să îl aibă alături de ea, în Ferrara, pe fiul avut din căsătoria cu ducele de Bisceglie. Trebuia să o facă să își dea seama că poziția ei era fragilă și că va continua să fie așa până ce nu îi va da un moștenitor pentru Ferrara.

Trecea pe lângă o locuință umilă, când o fată frumoasă ieși în stradă. Ducea o cutie, genul de cutie care se folosea pentru pălării, și mergea cu eleganță.

Alfonso fu imediat interesat de ea și i se aprinseră călcâiele atât de mult, încât uită de resentimentele față de soția sa.

O urmări pe fată. Ea se duse într-una din casele mari, dar el știa că avea să iasă în curând, pentru că bănui că livrează o pălărie doamnei care locuia acolo.

Avu dreptate. Curând, fata ieși din nou pe stradă. Alfonso văzuse rareori un chip și o siluetă care să îi placă atât de mult. Ea mergea cu o grație de felină, deși avea șoldurile și sânii mari. Părul lung îi ajungea până la mijloc; era puțin murdară și avea pielea măslinie. Poate că îi plăcea pentru că era atât de diferită de soția elegantă de la care tocmai plecase.

Alfonso o ajunse din urmă.

– Te grăbești? îi spuse el și îi atinse cu mâna brațul dezgolit.

Ea întoarse spre el o privire speriată. Ochii ei mari erau blânzi, lipsiți de furie.

– Nu mă grăbesc, îi răspunse.

– Atunci e bine, pentru că aș vrea să vorbesc cu tine.

– Trebuie să mă întorc la casa mamei mele, îi spuse ea.

– Casa pălărierului? întrebă el. Te-am văzut când ai plecat cu o cutie sub braț.

Brusc, fata îl recunoscu. Se întoarse către el și făcu o reverență.

– Mă cunoști?

– Te-am văzut călărind pe străzi, milord.

– Nu te speria, îi zise el cu blândețe. Aș vrea să-ți știu numele.

– Mă cheamă Laura Dianti.

– Laura Dianti, fiica pălărierului, repetă el. Cred că vom fi prieteni.

Ajunseră la casa modestă. Ea împinse ușa. Înăuntru era întuneric.

– Nu este nimeni acasă, spuse ea. Mama se află la casa unei doamne, face o pălărie…

– Cu atât mai bine, râse Alfonso.

O prinse în brațe. Ea nu rezistă; era o fată cu picioarele pe pământ, femeia de care avea nevoie pentru a uita de mânia și frustrarea pe care le simțea față de Lucrezia.

El era mulțumit; și așa părea să fie și Laura Dianti, fiica pălărierului.

Lucrezia se recuperă curând de pe urma avortului. Acum avea atât de multe motive să fie veselă. Cesare era un bărbat liber; ea crezuse dintotdeauna și atât de mult în destinul lui, îl văzuse mereu atotputernic, încât în sufletul ei era convinsă că acum Cesare va reuși să obțină ceea ce dorea.

În Ferrara sosiră câțiva cardinali tineri care făceau parte din suita lui Iulius, instalat în învecinata Bologna. Lucrezia era la fel de veselă ca atunci când sosise în Ferrara. Uitase de amenințările lui Alfonso pentru că, înconjurată de cardinali, își amintea zilele de demult din Roma, omagiile pe care i le aduceau acești bărbați făcând-o să se simtă din nou tânără și importantă.

Francesco era din nou în trecere prin Ferrara și de data asta Lucrezia era hotărâtă să găsească o modalitate de a se întâlni singuri. Începu să creeze cu febrilitate noi rochii și petrecea atât de mult timp cu aceste frivolități, că părintele Raffaela da Varese, un preot strict de la curte, începu să țină predici împotriva vicleniei vanității feminine.

Lucrezia și doamnele ei de companie se prefăceau că îl ascultă cu seriozitate, dar îi ignorau amenințările cu focul iadului.

În micuțele apartamente cu balcon era din nou veselie; și întotdeauna alături de Lucrezia se afla poetul șchiop, Ercole Strozzi.

Alfonso nu îl plăcea; el nu avea nevoie de poeți și, de când începuse să conducă în locul tatălui său, viața nu mai fusese la fel de dulce pentru Strozzi. Anumite pământuri pe care le primise de la ducele Ercole îi fuseseră luate înapoi de Alfonso. Strozzi l-ar fi putut ierta pentru asta, dar ceea ce îl mânia era atitudinea lui Alfonso față de opera sa literară.

Alfonso râdea cu viclenie când se citea poezie, și mulți de la curte erau gata să urmeze exemplul ducelui.

Mai mult, Strozzi era bun prieten cu Francesco Gonzaga, iar între Francesco și Alfonso nu existase niciodată o relație prea strânsă; acum că Francesco o dorea pe soția lui Alfonso, erau puține șanse să fie altfel.

Atitudinea autoritară pe care Strozzi o avusese asupra Lucreziei în timpul relației cu Pietro Bembo persista. Exista o legătură puternică între Strozzi și Lucrezia, pe care nici unul din ei nu o înțelegea. Simțeau unul pentru altul o afecțiune profundă, deși nu existase niciodată insinuarea că vor deveni amanți.

Acum Strozzi îi era în întregime devotat frumoasei Barbara Torelli, pe care Lucrezia o luase sub protecția ei imediat ce auzise de povestea ei tristă.

Strozzi era un artist; el dorea să creeze, și pentru că simțea o oarecare imperfecțiune în poezia sa, dorea să își folosească abilitățile creative pentru a modela viețile oamenilor pe care îi iubea.

Barbara Torelli îi stârnise mila, pentru că avea o poveste de viață tragică. Fusese măritată cu Ercole, unul dintre membrii familiei Bentivoglio din Bologna, un fustangiu de cea mai joasă speță, pe care manierele cultivate ale Barbarei îl făceau să o umilească. Prin urmare, se hotărâse să îi facă viața pe cât de nenorocită putea, iar cea mai mare plăcere a lui era să născocească noi feluri de-a o insulta. Odată invitase un episcop în casă și se oferise să i-o închirieze pe Barbara pentru o perioadă, contra sumei de 1 000 de ducați. Barbara refuzase să fie supusă unei astfel de tranzacții. În acel moment, soțul ei îi spuse că dacă nu acceptă, o va acuza public de tentativă de otrăvire. Reacția Barbarei a fost să îl părăsească. Găsise refugiu în Mantova și rămăsese într-o mănăstire, sub protecția lui Francesco Gonzaga.

Francesco fusese cel care îi făcuse cunoscută povestea și, deși nu îl putea forța pe Ercole Bentivoglio să îi înapoieze zestrea, reușise să îi facă pe oameni să fie de partea ei.

Strozzi, cu spiritul său poetic, fu profund emoționat de povestea ei; căută să se împrietenească cu ea, iar farmecul și demnitatea de care dădea dovadă îl impresionaseră atât de mult, încât se îndrăgostise de ea și o luase de soție. Cât despre Barbara, ea găsea că acest al doilea Ercole era atât de diferit de primul, încât începuse să îi întoarcă afecțiunea, iar dragostea sensibilă și plină de pasiune dintre Ercole Strozzi și Barbara Torelli devenise subiect de inspirație pentru mulți dintre poeții vremii.

Lucrezia fusese la fel de impresionată de povestea Barbarei și de devotamentul pe care i-l purta Strozzi, părându-i-se cel mai normal lucru din lume să îi ofere protecție Barbarei. Așa că aceasta deveni un membru frecvent în cercul de prieteni și cunoștințe ale Lucreziei, iar Strozzi tânjea să o răsplătească pe ea și pe Francesco pentru tot ce făcuseră pentru Barbara, și în același timp căuta să se răzbune pe Alfonso, care nu numai că îl lăsase fără terenul său, dar era și atât de needucat că nu îi putea aprecia poezia.

Astfel, când Francesco veni din nou în Ferrara, Strozzi se hotărî să-și folosească toată ingeniozitatea pentru ca cei doi îndrăgostiți să se poată întâlni în intimitatea pe care și-o doreau.

Povestea de dragoste a Lucreziei cu fermecătorul soldat înflorea sub grija lui Strozzi, și cei doi se întâlniră de mai multe ori în timp ce Strozzi, Barbara și câțiva prieteni intimi și de încredere le ofereau acoperirea necesară.

În acele săptămâni, Lucrezia începu să îl iubească pe Francesco cu o putere pe care numai maturitatea ți-o putea da. Francesco declară că unica lui dorință era să o facă fericită, iar ea îl credea; și astfel trecură și acele săptămâni idilice.

Era noapte, iar Cesare și armata sa aveau tabăra în jurul castelului din Viana.

O tristețe teribilă puse stăpânire pe el când se duse la ușa cortului și se uită în sus, la cerul înstelat. Parcă simțea că visele sale nu aveau să fie nimic mai mult decât niște vise, că își trăise viața necugetat și nu reușise să vadă adevărul, anume că toată măreția lui venise de la tatăl său.

Acum, în tabăra aceasta, comandantul, cu armata lui mică, era un om dezamăgit, un om nesemnificativ.

În noaptea asta tragică, el, Cesare Borgia, trebuia să privească realitatea în față.

Își oferise serviciile cumnatului său, regele din Navarra, și aceasta era sarcina care i se dăduse: trebuia să pună capăt asediului de la castelul din Viana și să îl înfrângă pe trădătorul Ludovic de Beaumont. Și, dacă dovedea că încă este același Cesare Borgia care adusese teroare în inimile atâtor oameni pe vremea tatălui său, era posibil să primească ajutorul de care avea nevoie pentru a-și recâștiga regatul.

Dar ce rost mai avea? Trebuia să înfrunte adevărul. Ce se alesese cu familia Borgia acum? Cui îi mai păsa de blazonul cu taurul care paște? Alexandru, omul acela norocos, murise când încă se afla la cârma bisericii, dar luase cu el toată puterea familiei Borgia.

Soția lui Cesare, Charlotte d'Albret, nu făcuse nici un efort să îl ajute. De ce ar fi făcut-o? El o uitase atunci când nu avea nevoie de ajutorul nimănui. Scăpase de regele Spaniei, iar regele Franței îi devenise inamic. Care era poziția lui față de cumnatul său? Cesare nu își făcea iluzii. Dacă regele Franței ar fi cerut să fie predat, regele din Navarra nu ar fi refuzat.

Era singur și fără prieteni. Mai exista în lume o singură persoană în care putea avea încredere; ea ar renunța la orice pentru a-l ajuta, draga lui Lucrezia.

Dar ce făcea Lucrezia? Puterea ei scăzuse odată cu a lui, pentru că erau legați împreună ca Borgia, iar pericolul care îl pândea pe el o afecta și pe ea. Lucrezia și-ar fi dat viața pentru el, știa asta, dar nu avea nimic altceva de sacrificat.

– Micuța Lucrezia, murmură el privind în sus la stele. Ce vise mari aveam când eram copii, nu-i așa? Și vise și mai mari când tatăl nostru conducea Vaticanul. Vise, draga mea, numai vise. N-am vrut să accept acest lucru până în noaptea asta. Acum nu mai contează dacă o fac. Cesare Borgia se credea în stare să conducă lumea, dar văd că toanele astea cu care îmi pierdeam vremea erau doar vise.

Tabăra fu cuprinsă dintr-odată de agitație. Unul dintre oamenii lui strigă că dușmanul căra provizii în castel la adăpostul întunericului.

– Pe cai! strigă Cesare și sări în șa.

Putea vedea grupul galopând cu mare viteză înspre castel; strigă către oameni să îl urmeze și plecă.

Galopă mânat de atâta furie, că îi depăși pe toți cei care îl urmau. Ajunse la armata care făcuse raidul, alături de aceasta aflându-se oameni ieșiți din castel. Dându-și seama de cele întâmplate, ei ieșiseră la luptă.

Cesare merse până în mijlocul lor, omorând în stânga și-n dreapta și urlând triumfător în tot acest răstimp. El știa însă că ceilalți rămăseseră mult în urmă și că era singur… singur și înconjurat de dușmani.

Râse în sinea lui. În momentul acela nebunesc nevoia de acțiune îi alungă reveria.

Dușmanii roiau în jurul lui; le auzea râsetele însetate de sânge. Își auzi propriul râset, puternic, demonic. Își ridică sabia și tăie în dreapta și-n stânga cu furie.

Era curajos, spuneau ei; dar ce putea să facă un singur om în mijlocul unei mulțimi?

Căzu cu râsul nebunesc și amar pe buze; și în timp ce zăcea sângerând din cauza rănilor, Ludovic de Beaumont veni să vadă cine este acest om care era atât de nerăbdător să-și afle moartea.

Mulți se aplecară deasupra lui ca să îl dezbrace de armura strălucitoare și de veșmintele elegante.

Când terminară, îl lăsară dezbrăcat ca să-l mănânce ulii. În felul acesta se stinse ducele de Romagna și de Valentinois, temutul Cesare Borgia, la vârsta de treizeci și unu de ani.

Lucrezia visa la Francesco în apartamentele ei, întrebându-se dacă avea să mai vină, când un călăreț prăfuit intră în curtea castelului.

Lucrezia nu știa de sosirea lui; părintele Raffaela îi aduse veștile.

Veni la ea cu lacrimi în ochii lui serioși, își puse mâinile pe umerii ei și o binecuvântă.

– Ești atât de serios, spuse Lucrezia, și te porți atât de blând încât mă sperii.

– Îți cer să te pregătești pentru vești tragice.

Lucrezia aștepta încordată.

– Il Valentino a fost ucis în luptă.

Ea nu vorbi; stătea și îl privea cu ochi goi, de parcă ar fi refuzat să îl creadă.

– Este adevărat, fiica mea, spuse părintele.

Ea dădu din cap.

– E o greșeală… o greșeală! strigă ea.

– Nu, este adevărat. A murit curajos și în luptă.

– Nu fratele meu, nu Cesare. El n-ar muri într-o bătălie. El îi putea birui pe toți.

– Ai vrea să mă rog cu tine? Vom cere curaj, ca să poți învinge această durere.

– Rugăciune! Eu nu vreau rugăciuni. S-a făcut o greșeală. Bunule părinte, trebuie să te duci în Navarra. Trebuie să îmi aduci adevărul. S-a făcut o greșeală. Știu asta.

El o privi cu tristețe și dădu din cap.

Apoi o conduse spre patul ei și le chemă pe femei să o ajute. Lucrezia stătea nemișcată, de parcă ar fi murit și ea. Apoi, le împinse pe femei deoparte.

Se uită încă o dată, cu rugăminți în ochi, la preot, înainte să își ascundă fața în palme. O auziră șoptindu-și singură: „Cesare… fratele meu! Fratele meu… Cesare! Nu e posibil. Nu Cesare… oricine, dar nu Cesare…"

Le făcu semn să o lase singură. După ce plecară, se aruncă pe podea, continuând să-i murmure numele.

– Tata… Giovanni… primul meu Alfonso… ei toți… da… dar nu Cesare!

Doamnele ei de companie se temeau când rămânea singură în starea asta pentru mai mult de o oră. Se întoarseră la ea și încercară să o ridice, dar ea refuză. Nu voia nici să mănânce, nici să bea apă, dar, în cele din urmă, le permise să o ajute să urce în pat.

Zăcea în pat într-o stare deplorabilă, și în timpul nopții o auziră suspinând.

De multe ori îi strigă numele lui Cesare; era straniu, spuneau ele, de parcă l-ar fi implorat să se întoarcă din morți.

Dimineață încercară din nou să îi vorbească.

Era o lovitură teribilă, spuneau ele, dar avea să o dea uitării. Șocul acestor cuvinte o uimi.

– Să dau uitării! strigă ea. Voi nu înțelegeți, pentru că Cesare era Lucrezia și Lucrezia era Cesare; și unul fără celălalt nu este decât pe jumătate viu.

*

Strozzi de asemenea încercă să îi vorbească.

Nu trebuia să cedeze în fața durerii, o implora el; era încă tânără și avea mulți ani în fața ei. El îi înțelegea suferința pentru fratele ei, dar erau mulți oameni care o iubeau și care sufereau când îi vedeau agonia. De dragul lor, nu trebuia să fie atât de tristă încât să poată ajunge să moară de melancolie.

Ea încercă să le explice, lui și Barbarei, legătura dintre ea și fratele ei, care începuse să se formeze încă din copilărie și continuase de-a lungul vieților lor. O asigurară că înțeleg, dar că acum trebuia să se implice în diferite activități căci altfel va înnebuni.

Cum rămânea cu Francesco, care o iubea cu atâta tandrețe? Era drept față de el să-și facă griji când va auzi vești legate de tristețea ei?

Strozzi născocise un plan complicat prin care Lucrezia și Francesco puteau coresponda. Nu trebuiau să uite că erau înconjurați de spioni aici, în Ferrara, și cu siguranță Isabella auzise deja de afecțiunea soțului ei față de Lucrezia.

Planul lui Strozzi era ca el să-i scrie lui Francesco scrisori în numele Lucreziei și să le trimită fratelui său, Guido, care locuia în Mantova, și care, apoi, avea să le ducă la curte și să i le predea lui Francesco. Răspunsurile aveau să vină pe aceeași cale. Dar nu îndrăzneau să își folosească propriile nume, în caz că scrisorile ar fi căzut în mâini greșite. De exemplu, lui Francesco i se spunea Guido, din moment ce scrisorile îi erau adresate lui Guido, iar Lucrezia era cunoscută drept Barbara. De asemenea, trebuiau să aibă nume false și pentru alții, adică pentru Alfonso, Ippolito, Isabella, la care s-ar fi putut face referire.

Lucrezia trebui să admită că ar fi fost o cale de a coresponda cu iubitul ei și ceea ce avea nevoie acum, în aceste momente de tristețe îngrozitoare, era o ocupație care să o facă să uite pentru o vreme de moartea lui Cesare.

La început, Lucrezia se lăsă atrasă în acest plan cu jumătate de inimă. După câteva săptămâni, își dădu seama ce făcuse Strozzi pentru ea, deoarece corespondența care o asigura de devotamentul lui Francesco era, din ce înțelesese după aceea, modalitatea prin care o salvau în această perioadă.

Apoi descoperi că rămăsese însărcinată.

*

Alfonso refuză să se intereseze foarte mult de această sarcină. Fusese dezamăgit de prea multe ori. În plus, o găsea extrem de atrăgătoare pe fiica pălărierului. O plăcea mai mult decât pe oricare femeie de până atunci, și ceea ce considerase că va fi o atracție trecătoare se transformă într-o relație de dragoste care dura de ceva timp.

Își petrecea mare parte din vreme în compania femeii, iar Lucrezia nu putea decât să se bucure. Era hotărâtă ca, de data asta, să nu facă nimic nesăbuit și trăi liniștită în timpul lunilor de așteptare, tânjind după momentul în care va sosi copilul.

Nu dansă niciodată, fu foarte atentă la ce mânca și își petrecu timpul scriind scrisori împreună cu Strozzi sau desenând haine pentru bebeluș. Sculptorului de la curte, Bernardino Veneziano, îi dădu instrucțiuni să îi facă un pătuț care trebuia să fie mult mai frumos decât celelalte, și când acesta fu gata, membrii curții veniră să se minuneze de el. Era făcut din lemn aurit și avea patru coloane în colțuri. Deasupra avea un fel de pavilion din ramuri și frunze de aur, draperiile erau făcute din satin, iar pernele în miniatură erau brodate cu aur.

Se aflau în luna aprilie când începură durerile facerii, și tot castelul fu cuprins de entuziasm. Cu toate astea, reacția lui Alfonso fu să plece imediat. Nu putea îndura încă un eșec și nu avea încredere că Lucrezia îi va da moștenitorul de care avea atâta nevoie.

Copilul se născu la câteva ore de la plecarea lui – un băiețel micuț și sănătos, care plângea din răsputeri și care, spuseseră toți, categoric nu avea să o ia pe drumul celor de dinaintea lui.

Când i se așeză în brațe băiețelul, Lucrezia simți cum un văl de tristețe se ridică de pe ea. Avea un fiu și va încerca să își trăiască viața prin el; va încerca să uite de tristețea care umpluse anii dinainte și se va strădui din răsputeri să înceteze să mai plângă după Cesare.

Alfonso veni călare înapoi în Ferrara când auzi că se născuse copilul, că era un băiat și că era sănătos.

Intră ca o furtună în dormitor și ceru să vadă copilul. Îl ținu în brațele sale și râse puternic de bucurie. Acesta era un adevărat moștenitor pentru Ferrara.

– Îl vom numi Ercole, după tatăl meu, spuse el. Haide, fiule, vino să-i întâlnești pe ambasadorii care așteaptă să îl întâmpine pe Ercole, cel care le va fi duce într-o zi.

Și, în camera de audiențe, unde mulți așteptau să îl vadă pe noul moștenitor, Alfonso ridică pruncul pe brațe; apoi îi îndepărtă hainele și strigă:

– Priviți. E sănătos micuțul ăsta și dotat cu tot ce îi trebuie.

Era mare bucurie în Ferrara.

Existau zvonuri legate de copil, pentru că mulți își amintiră de ultima vizită a lui Francesco Gonzaga și, deși amanții crezuseră la momentul respectiv că întâlnirile lor erau secrete, e posibil să fi fost vreun servitor în care să fi crezut greșit că pot avea încredere.

Pe ascuns, se făceau remarci legate de aspectul lui Ercole.

Acela era nasul Este? Poate că era un pic prea lat? Un pic prea plat? Semăna cu nasul deosebit al unui anumit marchiz din vecinătate?

Lucrezia auzi zvonurile prin Strozzi, un intrigant din naștere care avea spioni peste tot; ea le alungă cu o ridicare din umeri. Erau chiar ridicole, spuse ea, și toată lumea trebuia să știe asta.

Totuși, Strozzi o avertiză să le dea ascultare. Ippolito o urmărea îndeaproape și nu trebuia să uite ce dezastru provocase în viețile fraților săi. Ea nu trebuia să uite niciodată de cei doi frați care erau prizonieri în turn. În zilele astea, nimeni nu vorbea despre ei; se părea că fuseseră uitați; dar ea nu trebuia să uite niciodată și, amintindu-și de ei, să-și amintească și de puterea și răutatea lui Ippolito.

Primul ei indiciu că Alfonso știa de dragostea pe care o împărtășeau ea și Francesco veni când el trimise anunțul despre nașterea micuțului Ercole în Mantova. Lucrezia citi mesajul și observă cu uimire că îi era adresat Isabellei.

– Văd că nu îl menționezi pe Francesco Gonzaga, spuse ea.

– Isabella este sora noastră, explică Ippolito, care se afla în cameră cu ea și fratele lui.

– Dar Francesco este conducătorul din Mantova.

– Nu considerăm că e necesar să îi spunem de nașterea copilului, replică Ippolito.

Lucrezia nu răspunse. Alfonso o fixa cu privirea. Atunci își dădu ea seama că erau suspicioși.

– În curând voi pleca în Franța, spuse Alfonso. Cât voi lipsi, tu vei fi regentă împreună cu fratele meu. Sunt sigur că după evenimentele recente e posibil să te simți incapabilă să guvernezi, continuă el și își flutură mâinile. Vreau să știi că Ippolito este mereu aici ca să te ajute… și să mă ajute și pe mine.

Era o avertizare. Lucrezia se întoarse în apartamentele ei și îi trimise un mesaj lui Strozzi prin capelanul ei. Avea încredere completă în capelan. Acesta fusese cu Cesare și îl ajutase să evadeze din Medina; venise să îi ceară adăpost și ea i-l oferise cu bunăvoință; îi plăcea foarte mult compania lui, pentru că stăteau împreună și vorbeau ore întregi despre Cesare, astfel că Lucrezia putuse să afle detalii despre prizonieratul său; și, atunci când vorbea cu capelanul lui, era aproape ca și cum Cesare nu murise. Mai mult, știa că acest om și mesagerul care îi adusese vestea erau cei mai de încredere servitori ai ei, și avea nevoie de toți cei în care se putea încrede.

Când capelanul i-l aduse pe Strozzi, ea îi povesti ce spuseseră Alfonso și Ippolito.

Plăcerea lui Strozzi pentru intrigi se trezi la viață. Era hotărât ca relația de dragoste să înflorească. Apoi îi scrise o scrisoare lui Francesco, prin fratele său Guido, în care deplângea perfidia lui Camillio (numele lor pentru Alfonso) și Tigrino (Ippolito). Camillio pleca în Franța în foarte scurt timp, așa că de ce n-ar fi putut Guido (Francesco) să facă o vizită în Ferrara, în absența sa?

Isabella era furioasă. Toată răutatea ei împotriva Lucreziei își avea rădăcinile în gelozie; și acum, Lucrezia o umilise mai mult ca oricând. Soțul ei era îndrăgostit de rivala ei.

Ar fi acceptat o relație ușoară, trecătoare; ar fi suportat un flirt trecător cu Lucrezia, dar Francesco se schimbase. Era melancolic, gânditor și renunțase la toate celelalte femei.

Ce putere avea în ea fata aia zveltă și tăcută, de stârnise un asemenea devotament? se întrebă Isabella.

Oricum, era hotărâtă să o distrugă pe Lucrezia și pe Francesco, dacă era nevoie.

Când se gândi la Francesco, îi apăru în privire o sclipire de viclenie. Pe măsură ce iubirea lui pentru Lucrezia creștea, la fel creștea

și ura lui față de Isabella. Se declara împotriva ei și îi amintea de douăzeci de ori pe zi că el era conducătorul din Mantova, iar puterea pe care o considerase odinioară ca drept al ei, îi era luată acum.

Dacă Francesco ar fi fost implicat în vreun dezastru în Ferrara, ea nu ar avea inima frântă. Fiul ei, Federigo, era încă tânăr. Dacă tatăl lui murea, trebuia numit un regent, și cine ar fi putut fi acela dacă nu mama tânărului marchiz Federigo?

Îi scrise fratelui ei Ippolito, acel amator de intrigi. Nu avea nici un rost să îi scrie lui Alfonso; el era prea prozaic. În plus, Ippolito nu o plăcea pe Lucrezia după povestea cu Giulio și Ferrante, pentru că știa că ea fusese de partea fraților lui.

Poate că nu ar fi o idee rea, sugeră Isabella, să îl atragem pe Francesco în Ferrara și să îi dăm în vileag pe amanți acolo. Ippolito trebuia să ardă scrisoarea când o primea, la fel cum trebuia să facă și ea cu scrisorile pe care i le scria el. Ea credea că, în acest mod, putea coresponda mai mult.

La scurt timp după asta, Lucrezia primi vizita unui domn pe nume Masino del Forno, a cărui poreclă era Modenezul. Bărbatul fusese primit cu onoruri la curtea familiei Este, deoarece, din câte știa Lucrezia, era bun prieten nu numai cu Alfonso, ci și cu Ippolito.

În primele minute ale vizitei, conversația se purtă pe marginea unui subiect general. Masino del Forno ceru să îl vadă pe moștenitor și cineva îl aduse pe tânărul Ercole. Acesta era un bebeluș foarte sănătos, iar Lucrezia era încântată de el.

Când Ercole plecă, Masino i se adresă pe un ton domol:

– Ce păcat că relațiile dintre Ferrara și Mantova nu sunt mai cordiale.

– Marchiza e devotată fraților ei, spuse Lucrezia cu precauție.

– Nu mă gândeam la marchiză. La urma urmelor, marchizul este conducătorul din Mantova. Nu trebuie să uităm asta.

– Eu nu uit, rosti Lucrezia încet.

– E un lucru trist că în vremurile astea trebuie să existe atâtea neînțelegeri. Cred cu tărie că o vizită din partea lui Francesco Gonzaga ar face multe ca să îmbunătățească relațiile dintre cele două state.

Lucrezia simți că îi sare inima din piept. Tânjea să îl vadă din nou pe Francesco, dar ceva dinăuntrul ei o puse în gardă. Știa că Masino del Forte era prieten apropiat cu Ippolito și, după teribila pedeapsă primită de Giulio și Ferrante, ea se temea de el.

Del Forno continuă:

– Cred că dacă s-ar trimite un emisar în Mantova pentru a-l convinge pe marchiz să vină aici, el va face întocmai. Chiar eu aș călători spre Mantova cu cea mai mare plăcere. Ar trebui, cu încuviințarea voastră, să plec?

Lucrezia era tentată să accepte, dar i se păru că Giulio, cu un chip devenit grotesc, se ridică în fața ei, avertizând-o de perfidia lui Ippolito.

Răspunse cu răceală:

– În absența soțului meu, fratele meu Ipppolito este coregent. Te rog să discuți problema aceasta cu el, iar dacă e de acord să te duci în Mantova cu o invitație pentru marchiz, atunci eu nu voi pune nici un obstacol în calea ta.

Modenezul plecă; Lucrezia simți că era dezamăgit.

În Mantova, Francesco aștepta cu nerăbdare scrisorile care îi aduceau vești despre Lucrezia și deveni dintr-odată conștient de o schimbare în atitudinea Isabellei. Aceasta devenise mai puțin îngâmfată, mai puțin arogantă, mai puțin aprigă. Când el își revendica drepturile, ea strângea din buze puternic, de parcă ar fi oprit cuvinte pe care dorea să le rostească; și tot timpul pe chip avea un aer de expectativă, ca și cum s-ar fi forțat să se înarmeze cu răbdare… pentru un timp.

Isabella complota. Împotriva cui? se întreba Francesco. Împotriva Lucreziei? Atunci ar fi însemnat că și împotriva lui.

Ce însemna acea atitudine de expectativă? Era ca o pisică stând la pândă. De ce? În plus, se schimbase ceva și în atitudinea ei față de fiul lor, Federico. Era indulgentă, dar fermă, parcă hotărâtă să câștige respectul și afecțiunea băiatului, în timp ce îl strunea cu o mână de fier.

În Mantova apăru un vizitator. Sosi fără surle și trâmbițe, aproape în secret, și veni din Ferrara. Căută să îl vadă cât mai curând, între doi ochi, pe marchiz.

Acest om, Masino del Forno din Modena, nu era cu totul un străin pentru Francesco. Îl știa că e un prieten intim de-al lui Ippolito și credea că înfăptuise în mai multe ocazii fapte necurate pentru stăpânul său.

Francesco se plimba în grădini când del Forno se strecură până la el; del Forno se uită temător peste umăr, înapoi spre ferestrele castelului.

– Milord, am fost trimis de ducesă cu o misiune secretă, șopti el.

Francesco deveni dintr-odată atent. Era ciudat. De ce ar trimite Lucrezia un mesaj prin omul acesta, când existau deja metode excelente de comunicare, pe care le aranjase Strozzi pentru ei?

– O misiune secretă? Mă surprinzi.

– Ducesa tânjește să vă vadă. Vrea să știți că ducele va fi plecat pentru mai multe luni. I-ar face mare plăcere dacă v-ați putea strecura în Ferrara… neanunțat… într-o misiune secretă, înțelegeți?

Francesco se întoarse către bărbatul acela, care nu putea ști că el primise o scrisoare trimisă probabil chiar în momentul în care del Forno plecase din Ferrara. Era o metodă foarte suspectă și Francesco nu avea încredere în ea. Se gândi la comportamentul Isabellei din ultimele săptămâni și deveni și mai suspicios.

– Nu mă îndoiesc că, dacă fratele meu din Ferrara crede că ar trebui să îi vizitez regatul mai des, îmi va cere el însuși lucrul acesta. Cât despre a merge pe ascuns, nu văd nici o fală în asta.

– Mi s-a încredințat să vă dau asta, continuă del Forno.

Scoase o miniatură mică, dar excelent realizată. Nu era nici un dubiu asupra persoanei reprezentate acolo. Era portretul Lucreziei. Francesco se uită la ea și vru să o aibă, dar acum era sigur că dușmanii lui știau de relația lui de dragoste cu Lucrezia și credea că înțelege comportamentul din ultimul timp al soției sale.

Ea dorea să îl atragă în Ferrara. Cât despre omul care stătea în fața lui, credea că este un asasin plătit de Ippolito sau de Alfonso.

– Îți mulțumesc, spuse el, dar nu doresc fleacul acesta și nu pot înțelege motivul pentru care ar trebui să-mi fie oferit mie.

Spunând asta, îi întoarse spatele bărbatului. Se duse imediat în apartamentele lui personale și îi scrise o scrisoare lui Zilio (Strozzi), destinată Lucreziei, în care explica tot ce i se întâmplase, avertizând-o că păreau să fie în mare pericol.

*

Isabella se uita drept în ochii Modenezului și ascultă relatarea faptelor. Era furioasă. Până la urmă, Francesco nu era chiar atât de prost. Poate că se îndrăgostise de Lucrezia, dar nu avea de gând să își rișteviața.

– Ai fost lipsit de tact, explodă ea.

– Marchiză, am fost încununarea tactului. Fiți sigură de asta; doar că cei doi bănuiesc ceva.

– Nu ne-ar bănui niciodată, ăia doi. Sunt atât de amețiți de dragoste, ca un păstor și fetișcana lui. Omul ăla, Strozzi, e cel care se ocupă de relația lor. Mi se pare că este mai inteligent decât frații mei. Acum du-te. Nu mai poți face nimic. Cred c-ar fi bine dacă ai pleca imediat spre Ferrara. Dacă marchizul bănuiește ceva, tu însuți poți fi în pericol. Pleacă imediat.

Del Forno avea de gând să se supună cu bucurie acestui ordin. Când plecă, Isabella se întrebă cu furie de ce tocmai Lucrezia putea să inspire un asemenea devotament, nu numai în ceea ce îl privea pe Francesco, ci, într-un mod absolut platonic, și în ceea ce îl privea pe Strozzi.

Era mai geloasă ca niciodată pe fată. Cineva ar fi crezut că acum, când tatăl și fratele erau morți, iar numele de Borgia nu mai conta în lume, ar fi trebuit să fie învinsă. Dar nu! Pentru că întotdeauna avea să fie cineva de partea ei.

Francesco era departe, dar ea încă îl mai avea pe Strozzi – Strozzi, puterea din Ferrara, poetul olog care o luase pe Barbara Torelli și făcuse din ea o eroină publică prin versurile pe care i le dedicase și care, fără îndoială, umbla după zestrea familiei Bentivoglio.

Probabil că Strozzi avea mulți dușmani în Ferrara. Nu erau numai Alfonso, care nu îl plăcea pentru că era poet, și Ippolito, care ridica obiecții la influența acestuia asupra Lucreziei; mai erau cei din neamul Bentivoglio, oameni violenți, care detestau să se despartă de bani.

Isabella căzu pe gânduri. Apoi îi scrise lui Ippolito.

– Te rog să arzi această scrisoare, așa cum le ard și eu pe cele de la tine, încheie ea. Îți cer asta de dragul onoarei și binelui meu.

Într-o noapte fierbinte de iunie, acel capelan care fusese servitorul credincios al lui Cesare, și din cauza asta era prețuit în

mod special de Lucrezia, plecă din apartamentele ei către cămăruța lui din mănăstirea San Paolo.

Era o noapte întunecată și, în timp ce mergea de-a lungul străzilor înguste, doi oameni săriră pe el; unul îl prinse în tăcere și celălalt, la fel de tăcut, ridică pumnalul și tăie gâtul preotului nevinovat. Îi lăsară trupul încet pe pietre și se furișară de la fața locului.

În următoarea dimineață, Lucrezia își simți inima sfâșiată la aflarea veștii că pierduse un prieten de încredere.

Strozzi veni să o vadă în ziua aceea.

Fericirea lui pentru fetița pe care i-o dăruise Barbara Torelli era încețoșată de această întâmplare tragică.

– Ce înseamnă asta? întrebă Lucrezia.

El o privi strâmb.

– Desigur, e posibil să fie un furt.

– Cine ar omorî un preot pentru banii lui?

– Unii ar omorî pe oricine doar pentru un ducat.

– Mă tem, spuse Lucrezia. Cred că a murit pentru că dușmanii noștri știu că e prietenul meu. Cât aș vrea să vină Francesco, ca să îi pot spune temerile mele.

Lucrezia începu să plângă încet. Îl iubise pe preot, spusese ea; și ce rău făcuse el vreodată în viața lui? Făcuse numai bine.

Văzând-o atât de disperată, Strozzi spuse că îi vor scrie lui Francesco și îl vor ruga să vină să o consoleze pentru că, se gândi el, Francesco ar ști cum să aibă grijă de el însuși și nimeni nu ar îndrăzni să îi facă rău. Mai mult, se temea că dacă iubitul ei nu venea, Lucrezia ar fi căzut în melancolie.

„Vino să o vezi pe Barbara ta (Lucrezia)", scrise Strozzi. „Arată-i că o iubești, pentru că ea nu își dorește altceva pe lumea asta."

Scrisoarea fu trimisă, iar el o părăsi pe Lucrezia pentru a-i face o vizită Barbarei, care se afla în pat cu copilul ei și nu auzise de moartea preotului. Lăsă instrucțiuni servitoarei sale să nu i se spună. Mintea clară a Barbarei ar fi putut interpreta altfel acea moarte și s-ar fi putut simți foarte neliniștită, iar o femeie care de-abia născuse avea nevoie de fericire și liniște, pe care el încercase întotdeauna să i le ofere.

O lăsă pe Barbara fericită, după ce discutară despre viitorul copilului lor; apoi se adânci în munca sa și scrise puțin la elegia la care lucra. După aceea, recitind-o, se gândi că sună prea melancolic. Scrisese despre moarte – deși nu intenționase asta – pentru ca amintirea uciderii preotului să nu poată pieri din mintea lui.

Mai târziu în ziua aceea se duse din nou la Barbara, și când plecă din apartamentul ei, șchiopătă înapoi spre casa lui, iar sunetul bastonului continua să se audă ca un ecou pe străzile tăcute. La intersecția dintre via Praisolo și via Savonarola îl prinseră în ambuscadă.

Într-un fel, se aștepta la asta. Aranjase viețile altor oameni într-o atât de mare măsură, încât știa că acesta era inevitabilul sfârșit al dramei.

Era neînarmat. Pumnalele se ridicară asupra lui. El îi înfruntă aproape disprețuitor. Știa cine îi sunt dușmanii: familia Este, care voia ca el să dispară; Alfonso, care îl privea ca pe omul care aranjase relațiile amoroase ale soției sale cu Pietro Bembo și Francesco Gonzaga; Ippolito, care era hotărât să o izoleze pe Lucrezia de toți cei care ar fi putut să încerce să o tranforme într-un personaj politic; familia Bentivoglio, care se temea că va descoperi vreun mijloc prin care să ia zestrea Barbarei.

Apoi, dintr-odată, nu mai știu ce înseamnă frica. Era din cauza Barbarei. Se gândi la câte suferințe îndurase; se gândi la ea în acest moment, slăbită după naștere. Barbara va fi singură din nou, singură într-o lume crudă.

Dar nu mai avea timp de gândit. Strozzi se prăbuși leșinat lângă un perete, în timp ce dușmanii lui, hotărâți că acesta trebuia să fie sfârșitul, se aplecară asupra lui și își implântară iar și iar pumnalele în trupul care murea.

*

Lucrezia era tulburată. Îi pierduse pe toți – Cesare, capelanul ei, și acum Strozzi. Era speriată; niciodată până acum nu se simțise atât de străină pe tărâm străin.

Acum mai era o singură persoană în lume spre care se putea întoarce: Francesco.

Francesco trebuia să vină la ea. Indiferent de obstacolele care stăteau între ei, el trebuia să vină.

Dar cine îi va mai scrie acum scrisorile din partea ei? Cine se va mai asigura că ajung la destinație? Lovindu-l pe Strozzi, dușmanii ei îi tăiaseră calea spre Francesco, singurul om din lume care ar fi ajutat-o.

Îi chemă pe frații lui Strozzi, Lorenzo și Guido; plânse alături de ei pentru moartea fratelui lor și îi imploră să trimită un mesaj de la ea către Francesco.

– Nu mai pot avea încredere în nimeni, spuse ea. Voi sunteți frații lui și veți face asta pentru mine.

Îi îndeplini dorința, iar răspunsul lui Francesco fu să ofere o recompensă de cinci sute de ducați oricărui bărbat, oricărei femei care ar fi spus numele celui care l-a ucis pe Ercole Strozzi.

Recompensa nu aduse nici un criminal la lumină și, deoarece nu se făcuseră mari eforturi în Ferrara (unde poliția era renumită pentru reușitele ei) pentru a duce criminalul în fața justiției, pentru Lucrezia deveni clar faptul că oricine ar fi comis crima a acționat cu complicitatea lui Alfonso și a fratelui său.

Trecură săptămâni pustii. Uneori stătea lângă pătuțul copilașului și se gândea. Numai în el mai găsea o alinare, cu toate că tânjea după un braț puternic pe care să se sprijine și își dădu seama că niciodată înainte nu îi mai lipsise acest sprijin. Se văzu limpede, văzu că îi lipsește încrederea în forțele proprii a unei femei ca Isabella, că fusese dominată de tatăl și frații ei într-o așa de mare măsură că se simțea fără putere când era forțată să fie de una singură. Avea nevoie de Francesco, dar el nu veni.

Îi scrise din nou, rugându-l, implorându-l să nu o dea uitării. Ea se va duce în Reggio și drumul de la Borgoforte la Reggio nu era unul lung. Trebuia să îl vadă, chiar și numai pentru o scurtă întâlnire. Avea nevoie de el așa cum nu avusese înainte.

Lucrezia porni spre Reggio și acolo așteptă cu o nerăbdare febrilă.

Isabella îl privea pe Francesco cu un licăr malițios în ochi.

– De ce nu iei o mică vacanță? întrebă ea. Arăți foarte încordat, bărbate.

El încercă să îi citească gândurile din spatele privirii. Era adevărat că dorea ca el să se ducă la Lucrezia, ca să fie și el omorât la fel ca Strozzi și capelanul?

Isabella… regentă în Mantova. Era ceea ce își dorea și dacă viața soțului ei stătea între ea și țelul ei, atunci era gata să îl sacrifice.

Francesco era sfâșiat între dorința de-a o vedea pe Lucrezia și necesitatea de a-și apăra viața, între dorința de a-și alina amanta și victoria asupra unei soții înfrânte.

Doar o scurtă vizită, își spuse el. O călătorie scurtă în Reggio. Ar putea intra într-o capcană mortală. L-au omorât pe Strozzi ca să nu mai poată aranja schimbul de mesaje dintre noi; i-au luat toți prietenii, au lăsat-o singură ca să cad inutil în capcana pe care mi-au pregătit-o. Ei știu că ea o să mă implore să merg acolo, pentru că fără Strozzi care să o avertizeze, cum ar putea înțelege că acesta este un uriaș complot menit să ne omoare sau să ne ruineze pe amândoi?

Îi răspunse că dorea să fie cu ea, dar că nu se simțea bine și, de fapt, era prea bolnav ca să călătorească în acest moment.

Când se afla la Reggio, Lucrezia primi o scrisoare de la el și fu cuprinsă de neliniște. Francesco era bolnav; atunci trebuia să meargă la el. Nu va mai pierde nici o clipă. Își chemă servitorii și le spuse că aveau să plece a doua zi spre Mantova.

De abia dacă putu să doarmă în noaptea aceea, atât de nerăbdătoare era să plece. Se zvârcoli toată noaptea, așteptând răsăritul.

Lumina zilei aduse vizitatori la castel – vizitatori importanți, știa asta, pentru că jos era mare agitație și, în timp ce Lucrezia se ridică din pat, însuși Alfonso intră cu pași mari în cameră.

Stătea cu picioarele depărtate și râdea de ea.

– Ce mi-au auzit urechile? spuse el. Plănuiești să te duci la Mantova?

– Fratele nostru e bolnav, îi răspunse ea, deși vocea îi tremura de frică. Cum nu sunt prea departe, m-am gândit că ar fi un gest de curtoazie…

Alfonso râse și mai puternic.

– Un gest de curtoazie! Motivul pentru curtoazia ta este bine-cunoscut. Nu te vei duce la Mantova ca să-ți vizitezi amantul.

– Am făcut deja pregătirile.

– Atunci le vei anula.

– Alfonso, de ce te-ar interesa pe tine ce fac?

– Îți zic eu ce contează, spuse el și veni spre pat, o prinse de umeri și o zdruncină mânios. Tu ești soția mea și ducesă de Ferrara. Avem un moștenitor, dar ar trebui să avem mai mulți copii. Ercole are nevoie de frați.

– Ca să… ca să îi poată… îngropa de vii? strigă ea într-o explozie de pasiune.

O plesni peste față cu mâna lui grea.

– Asta este pentru insolența ea, zise el și o mai făcu o dată. Iar asta este pentru că te-ai gândit să-mi pui coarne și să aduci în casa mea bastarzi cu nasuri plate.

Ea se ghemui înapoi în pat. Explozia bruscă de mânie a lui Alfonso trecuse.

– Fără prostii, adăugă el. E ziuă. Te vei îmbrăca și ne vom întoarce în Ferrara fără întârziere.

– Am trimis vorbă că voi merge la patul fratelui tău bolnav.

– Bolnav! Nu e bolnav deloc! Așa îți spune ție, sperând ca asta să-i servească drept scuză că nu vine acum la tine. Francesco Gonzaga nu are nimic. E un om de bun simț. Știe când nu ar fi înțelept să continue acest flirt. Își apropie fața de a ei. Iar acel moment este acum, adăugă el.

Ea sări din pat.

– Alfonso, eu nu voi fi tratată astfel, strigă ea. Eu nu sunt una din femeile de prin taverne. Eu nu sunt fiica pălărierului.

– Nu, spuse el, tu nu ai libertatea lor. Tu ești ducesa de Ferrara și pe viitor nu vei mai uita asta niciodată. Pregătește-te. Mă grăbesc și sunt nerăbdător să mă întorc.

– Uiți că eu sunt Lucrezia Borgia și când m-am măritat cu tine…

– Nu am uitat nimic. Numele tău avea greutate în Italia. Dar acest lucru nu se datora ție. Gloria ta se trăgea de la tatăl tău. Acum el e mort și fratele tău la fel, iar puterea numelui Borgia e dusă pentru totdeauna. Așa că renunță la mândria aia care strigă „Eu sunt o Borgia!“ Fii înțeleaptă, femeie. Învață să fii modestă. Fă-mi copii și eu nu voi avea nici un motiv să mă plâng.

Așa că veni în Ferrara; și în timp ce călărea alături de soțul ei, părea că aude în urechi ecoul vorbelor sale. Alexandru e mort, și cu el a murit și puterea familiei Borgia; Cesare e mort, și odată cu el a murit și orice speranță.

Pe măsură ce se apropiau de castel, ea privi în sus spre cel mai înalt turn și se gândi la cei doi tineri care erau prizonieri și aveau să rămână acolo pentru tot restul vieții lor.

Intră împreună cu Alfonso în castel și simți că pereții se închid în jurul ei, că și ea era o prizonieră, împărtășindu-le soarta.

O durea inima și tânjea să vadă din nou un chip iubit; și numele pe care îl striga în sufletul ei nu era Francesco, ci Cesare.

Epilog

Lucrezia era însărcinată. De câte ori în ultimii zece ani fusese însărcinată? Și fiecare sarcină o lăsase mai slăbită și mai puțin capabilă să o îndure pe următoarea. Cu toate astea, nu se mai simțise niciodată atât de bolnavă ca acum. Îmbătrânea, deși uneori încă mai arăta ca o fetiță, pentru că își păstrase silueta zveltă, iar chipul ei nu își pierduse niciodată expresia inocentă. Rămăsese senină, acceptându-și soarta din ziua în care Alfonso o adusese înapoi în Ferrara și îi spusese atât de clar că viitorul ei depindea de capacitatea de a-și face datoria.

După asta se născuse micul Ippolito și Alfonso nu fusese dezamăgit. Acum avea doi fii pentru Ferrara. Tânărul Ercole era sănătos în continuare.

Ce bucurie găsise Lucrezia în copii! Fericirea ei din ultimii ani de la ei i se trăgea. Preocuparea lui Alfonso pentru războaiele care amenințaseră odinioară Ferrara îl ținuseră atât de mult timp departe de ea, încât, după Ippolito, nu a mai urmat nici un copil, până când s-a născut micul Alexandru. Sărmanul Alexandru, cu numele acela de rău augur! Primul copil al ei cu Alfonso fusese Alexandru, care trăise mai puțin de două luni; cel de-al doilea Alexandru murise la vârsta de doi ani, lucru și mai sfâșietor, dar până la el o avusese pe micuța Eleonora, iar Francesco, bebelușul, venise în anul următor.

Lucrezia își recăpătase tinerețea jucându-se împreună cu ei prin castel. Jocuri de-a războiul și de-a v-ați ascunselea, în care niciodată, dar niciodată nu se duceau lângă turnul acela unde doi bărbați – care deja nu mai erau tineri – rămâneau închiși departe de lume.

Când erau obosiți de atâtea jocuri, îl chemau pe cel mai straniu dintre pitici, Santino, pe care îl puneau să se așeze pe masă ca să le poată spune minunatele lui basme. Și în timp ce el vorbea, ceilalți se furișau de prin toate părțile castelului, atrași de magia povestitorului.

Acelea erau vremuri fericite.

Acum încetase să mai plângă după Francesco Gonzaga. El rămase un foarte bun prieten de-al ei și voia să îi spună de comploturile împotriva lor, de motivele pentru care se gândise că era nevoie să facă din boală o scuză pentru a nu o vizita. Cu toate astea, descoperiseră un mod prin care puteau coresponda, și acest lucru o făcu extrem de fericită pentru o vreme.

Într-un timp, când a fost capturat în bătălia cu venețienii și ținut prizonier, a suferit profund. Atunci întreaga lume a aflat cum era cu adevărat Isabella, pentru că ea a refuzat să îl lase pe fiu să fie ostatic în locul tatălui său, deși nu ar fi existat nici un pericol pentru băiat; și deveni clar că Isabella dorea ca soțul ei să moară și că spera ca umezeala, răceala și tristețea din închisoare îl vor ucide.

După asta, Francesco nu a mai fost niciodată același om, dar speranța părea că revine ca o zvâcnire subită de pasiune, când forțele papale se ridicaseră împotriva Ferrarei, și Gonzaga plănuise să o ia cu el prizonieră. Pregătise Palazzo del Té pentru a o primi, și scrisorile pe care le schimbaseră în acea perioadă erau ca ale unor tineri îndrăgostiți.

Visul acesta însă nu avea să se materializeze vreodată. Alfonso era un soldat prea bun, iar tunurile lui iubite îi fuseseră de mare ajutor.

Acum, Francesco era mort; murise la începutul anului și Isabella era, în sfârșit, triumfătoare. Dar cât de scurtă fu victoria ei, pentru că fiul ei, Federico, își manifestă curând dorința de a domni singur, astfel încât decesul soțului ei, pe care îl dorise atât, nu îi adusese Isabellei nici o putere.

Întinsă în patul ei, Lucrezia se gândi la toată nefericirea care ar fi putut fi evitată. Se gândi la răutatea Isabellei și la uciderea lui Strozzi și a capelanului. Se gândi la iubirea pe care i-o purtase tânărului ei soț, Alfonso de Bisceglie, și la moartea nevinovată pe

care i-o adusese cel pe care nu încetase nici o clipă să îl iubească, credea ea, mai mult decât pe oricine altcineva.

Ar fi putut ca lucrurile să evolueze altfel. Își dorise să trăiască fericită și liniștită, departe de violență, dar punctele de cotitură din viața ei erau pătate de sânge.

Avea din nou dureri și, odată cu acestea veniră străfulgerări de amintiri; văzu chipul frumos al lui Pedro Caldes și își aminti de agonia iubirii pe care o împărtășiseră în San Sisto. Multe amintiri legate de acea iubire, când îl născuse pe Giovanni Borgia, Copilul din Roma, și pe fiul lui Pedro, se transformaseră în realitate acum, deoarece Alfonso îi permisese să-și aducă acești doi fii în Ferrara, dar nu și pe Rodrigo, fiul lui Alfonso Bisceglie. Sărmanul Giovanni, el fusese un băiat nestăpânit și ea se temea că nu își va putea croi drum prin lume. Cât despre Rodrigo, nu avea să îl mai vadă niciodată; murise cu câțiva ani înainte.

– De ce trebuie să plângi pentru el? ceru să înțeleagă Alfonso. Nu ai fii sănătoși în Ferrara?

Dar ea tot plânse. Plânse pentru trecutul care fusese atât de trist și care ar fi putut să fie diferit.

Durerea puse stăpânire pe ea, deși copilul nu trebuia să se nască până în august. Își chemă doamnele de companie, iar ele se grăbiră la patul ei.

În noaptea aceea se născu o fiică, un copil de șapte luni. Pentru că era bolnavă și refuza să mănânce, copila fu botezată în grabă.

Lucrezia suferea de febră.

Părul ei lung atârna greu în jurul umerilor ei. Își ridică ochii răbdători spre cei care o priveau și îi imploră să îi aline durerea.

– Părul tău, doamnă, murmurară ei, este prea greu. Să îl tăiem? Ți-ar fi mai ușor cu el scurt.

Ea ezită. Nu își putea aminti clar unde se afla. Se gândi la după-amiezile lungi, lâncezind pe o canapea îmbrăcată doar într-o cămașă, acoperită de părul ei umed. Își aminti că și-l spălase cu Giulia Farnese, al cărei păr era aproape la fel de auriu ca al ei.

Să-i taie părul de care fusese atât de mândră? Nu credea că ar putea fi vreodată de acord cu așa ceva.

Dar căldura era insuportabilă, durerea intensă, și ea era atât de obosită.

Dădu ușor din cap și rămase tăcută, ascultând zgomotul făcut de foarfeci.

Alfonso veni să se uite la ea și îi văzu expresia de îngrijorare.

„Sunt pe moarte“, se gândi ea.

Alfonso se îndepărtă de pat și le făcu semn doctorilor.

– Ce speranțe mai are? întrebă el.

– Nici una, milord. Nu are cum să supraviețuiască. E pe moarte.

Alfonso încuviință ușor. Se uită fix la capul odinioară frumos, acum rămas fără podoaba sa aurie. Lucrezia… avea treizeci și nouă de ani; era prea tânără ca să moară. I-l dăduse pe viitorul duce de Ferrara și, cu timpul, devenise o soție bună și ascultătoare, dar el nu o înțelesese și nici nu-și dorise lângă el o doamnă elegantă. Se gândi la fiica pălărierului, Laura, care era mamă a doi copii. Laura, căruia el îi zicea Eustachia, femeia fertilă. Laura, cu picioarele pe pământ și pasională, o femeie pe care o putea înțelege și care îl înțelegea pe el.

Acum voia o viață mai liniștită; voia o soție care să-i fie atât amantă, cât și mamă a copiilor săi.

Privind cum viața se scurge cu încetul din trupul Lucreziei, se gândi: „Mă voi însura cu Laura.“

El se întoarse lângă pat. Ochii Lucreziei erau lucioși și, deși părea că se uită la el, nu îl vedea.

Ea se gândea la toți cei pe care îi iubise și care pieriseră înaintea ei: mama ei, Vanozza, care murise anul trecut, fratele ei, Giovanni, tatăl ei, Cesare, Pedro, Alfonso de Bisceglie – acei oameni pe care îi iubise așa cum poate că nu îi iubise nimeni. Trei dintre ei fuseseră omorâți, și toți de mâna unui singur bărbat, dar uitase lucrul acesta în timp ce aluneca spre tărâmul de dincolo.

„Mă duc la ei“, își spuse ea, „mă duc la cei pe care îi iubesc“.

Buzele ei se mișcară, iar cei care se aflau la căpătâiul ei avură impresia că murmură: „Cesare“.

O liniște adâncă se lăsă în încăpere.

Lucrezia Borgia murise.

Cuprins

Nota autoarei 5
I. Mirele din Neapole 7
II. Ducesa de Bisceglie 31
III. Castelul din Nepi 112
IV. Cea de-a treia căsătorie 132
V. În Ferrara 178
VI. În cămăruțele cu balcon 209
VII. Marea nenorocire 242
VIII. Ducesa de Ferrara 272
IX. Frații din Ferrara 308
X. Taurul din praf 341
Epilog 371